~~327~~. 484.

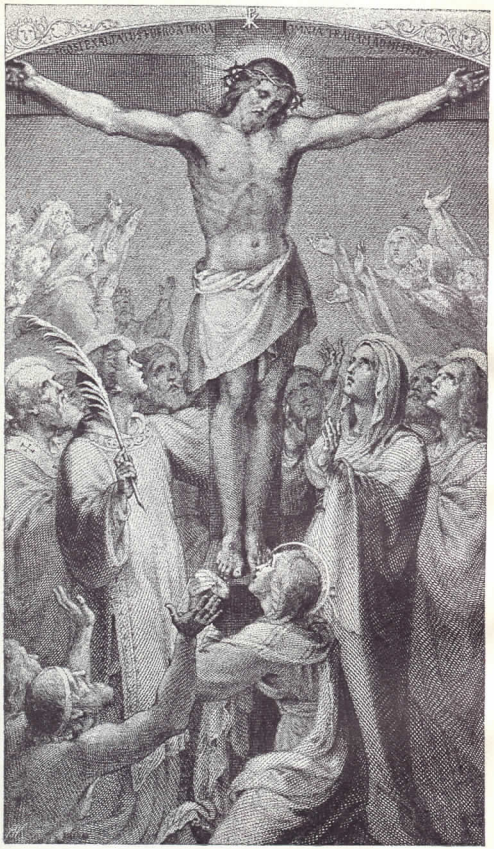

ISUS NA KRIŽU.

»A ja, kad budem odignut od zemlje, sve ću privući k sebi.«
Iv. 12, 32.

Sveto Evangjelje G. N. Isusa-Krista

I

Djela Apostolska.

Najnoviji hrvatski prijevod s bilješkama.

Prvo izdanje 55.000.

Sarajevo, 1912.

::: Naklada kaptola vrhbosanskoga. :::

Tiskara Vogler i dr., Sarajevo.

Cijena po komadu s „Malim Molitvenikom“ fino izdanje K 4·—.

Sva prava književnog vlasništva pridržana obzirom na prijevod, bilješke i štampanje.

DUHOVNE BLAGODATI.

Odlukom sv. kongregacije oprostâ, izdanom mjeseca prosinca 1908., podijelio je bl. usp. sv. otac papa Leon XIII. vjernima, koji poklone bar četvrt sata čitanju sv. evangjelja:

Oprost od tristo dana jedanput na dan;

Potpun oprost pak jedanput u mjesecu po volji svima, koji bi tijekom jednog mjeseca svaki dan tako radili. Pogodbe za to jesu: ispovijed, sv. pričest i da se neko vrijeme moli prema nakani sv. oca pape.

Odobrenje crkvene oblasti.

Ordinariatus Archidioecesis Vrhbosnensis.

Nrus 408.

Nihil obstat.

DR. JOANNES KOŠĆAK,
Censor.

IMPRIMATUR.

Datum Sarajevi, die 25. Martii 1911.

DR. JOSEPHUS STADLER, m. p
Metropolita et Archiepiscopus
Vrhbosnensis.

Predgovor.

Otkako se štampa pojavila na svjetskoj pozornici, hvataju za nju i nebo i pakao, da se njome što više okoriste.

Na božjoj strani bije se boj sa štampom za Boga,za sv. crkvu, za spas duša, za društveni poredak, za svetinju kreposti, za zlatnu slobodu i svako pravo dobro. Na protivnoj pak strani rote se od pamtivijeka neprijatelji Krista Boga i sv. njegove crkve. Žilavom ustrajnošću služe se štampom, da protukršćanskim načelima, ako je iole moguće, svuda i vazda pobjedu osiguraju. A tko će štetovat? Božji i crkveni interesi. Uspjesi naime pakla i njegovih sumišljenika srašteni su sa propašću neumrlih duša, na nesreću su društvenog poretka, na zator obiteljske sreće, po njima se uništuje prava sloboda i krepost kršćanska, a na mjesto njihovo valja da zasjednu prije ili poslije tužno ropstvo te poganska iskvarenost, ogavna nećudorednost. Tko da izbroji i dovolino ocijeni svekolike plodove, kojim dosele urodiše rečena dva stabla, stablo naime dobre i

zle štampe? A râd pomenutih činbenika nije zamr'o, već boj se i nadalje bije i mora da se nastavi, dok je svijeta i vijeka, dok se nad oblacima ne ukaže obećani i toli željno iščekivani znak Sina čovječjega, a sa sv. križem dok se ne pojavi G. N. I. K., sudac živih i mrtvih u jednu ruku na najveću i vječnu radost i utjehu svih pravednika, a u drugu na neopisivu žalost te beskonačnu sramotu sviju prokletih, od Boga zabačenih te na vječne muke osuđenih grješnika.

Nama kršćanima katolicima dakle jedna od najsvetijih dužnosti bez sumnje jest: da iz petnih žila pobijamo zločestu, a potpomažemo dobru štampu.

Zato se u naše navlastito tako zaraženo doba sv. mati crkva vanredno brine, kako će među puk što više čestita i zdrava štiva svake vrste raspačat.

Među svimkolikim dobrim štivom, što ga ima i što se može da zamisli, sva ostala po svome sadržaju daleko natkriljuje Sv. Pismo tako, da mu u tome kolu najodličnije, t. j. prvo mjesto pripada. —

Nada sve dakle valja — slijedi iz rečenoga — nastojati oko toga, da kršćanski puk dobije na ruke baš Sv. Pismo, ali prema uputstvima i odredbama sv. matere crkve. —

I u istinu — da se sa dvije tri na rečenu prevažnu stvar obazremo — kako nas zlatni katekizam, u kojem su među inim pobilježene i od Boga objavljene istine, uči: Sv. Pismo jesu knjige, koje su napisali ljudi prosvijetljeni i nadahnuti od Duha svetoga, i koje knjige drži crkva kano riječ božju.

Prema tome sâm G. Bog je početnik Sv. Pisma. Božanski mu je dakle sadržaj; božanska isto svrha. Nitko drugi nego sâm G. Bog hoće po svojim objavljenim i u Sv. Pismu djelomice sadržanim istinama da nas posveti, za uvijek usreći. Čujmo jedan sam izričaj iz Sv. Pisma, što ga sv. Pavao, veliki apostol narodâ, upravlja preko svog miljenika učenika Timoteja na sve kršćane, kad mu napisa: »Svako pismo, Bogom nadahnuto, korisno je za učenje, za karanje, za popravljanje, za poučavanje u pravdi, da bude savršen čovjek božji za svako dobro djelo pripravljen.[1])

Nu kako je Sv. Pismo od samoga Boga, tako je i Isus Krist, pravi Bog-čovjek i crkvu jednu te nepogrješivu utemeljio zato, da po njoj vodi svelju-

[1]) II. Tim. 3, 16., 17.

de u život vječni.[2]) Uostalom ona to time čini, što nas naučava, i s njom kao takovom, t. j. učećom crkvom i samo s njom ostaje Krist do vijeka.[3]) Zato i jesmo pod teškim grijehom dužni nauk crkve katoličke vjerovati, t. j. za istinu držati. Ovoj živoj svojoj crkvi, predao je G. N. Isus-Krist i Sv. Pismo, da ga kao jedno vrelo objave božje[4]) čuva, svojim ugledom da posvjedoči, è je zaista takvo vrelo, da nadalje riječ božju u knjigama Sv. Pis. sadržanu navješćuje i tumači. —

Odatle pak slijedi, da kako je u jednu ruku nepobitna istina, da Sv. Pismo jest jedno od dvaju vrela božje objavljene nauke; tako u drugu ruku jest opet sigurna i neoboriva istina, da Sv. Pis. po pojedine kršćane ne može pod nijedan način da bude neposredno vrelo i pravilo vjere, već može takvo da bude samo posredovanjem crkvenog rimo-katoličkog) nepogrješivog učiteljstva.

[2]) Prava crkva Kristova, kako nas divan katekizam uči, pozna se po tome, što je: jedna, sveta, katolička i apostolska. Ove pak četiri biljege nema nijedna crkva nego samo rimo-katolička crkva, t. j. ona, koja priznaje rimskoga papu za svoga vrhovnoga glavara. —

[3]) Mat. 28, 19., 20.

[4]) Drugo vrelo objavljene božje nauke je t. z. usmena predaja.

Da je rečena božja ustanova doista jedino pravo i sigurno pravilo za kršćansko vladanje, dokazuje najizvrsnije povjesna činjenica, što su se svi krivovjerci — a nezna im se broja — od postanka crkve pa sve do danas pozivali na Sv. Pismo i trudili se, da na osnovi istoga dokažu svoje tlapnje i bludnje.[1]) Iz rečenog razabire se dosta jasno, kakvo je stanovište sv. crkva morala uvijek zauzimati spram svoje djece, što se tiče čitanja Sv. Pisma.

Nitko u načelu ne želi tako vruće, da se čita i proučava Sv. P. a u prvom redu dio, što se zove Sv. Evangjelje, kako to baš sv. mati crkva želi. Ali baš zato, što je sveta i brižljiva majka naša, leži joj vanredno na srcu, da čitajuć Sv. Pis. ne štetujemo, te duši našoj mjesto bistrice-vodice i slatka meda mutne žuči i smrtonosna otrova ne pružimo. A da takve pogibli zaista opstoje, skoro natuknusmo, kad upozorismo na lažne proroke, tolike krivovjerce, kojih je više manje vazda bilo, dandanas ima i u buduće ih neće manjkat. —

[1]) Prema tome ne može zadosta da se osudi i žigoše lažna i vrlo pogibeljna protestantska (luteranska) nauka, prema kojoj može i mora svaki kršćanin sam o sebi čitat, ispitivat i, istraživat Sv. P. pak što nagje da nagje, pravo je. On si je skalaburio svoju vjeru, on se je drži i dalje si glave ne tare. —

Zato sv. mati crkva, kako u početku kršćanstva nije vjernima branila čitat Sv. P. i bez tumačenja u materinskom jeziku; tako je u poznija vremena, kad se prilike promijeniše na gore, poprimila druge, t. j. oštrije mjere. I u običnu životu nije svaka hrana za svakoga. Jedno se jelo hoće za zdrava, a drugo za bolesna čovjeka. Ista po sebi zdrava i sočna hrana, što prvome vrlo prija i prudi, može po drugoga biti štetna, ako ne čak smrtonosna. — Obzirom dakle poglavito na krivovjerce i njihovo vladanje, sv. je mati crkva premudro odredila, da se Sv. Pismo u materinskom jeziku smije čitati samo u onim slučajevima, ako je dotično izdanje ispitano, odobreno i potvrgjeno od zakonite duhovne oblasti.[1])

Prema netom istumačenoj nauci sv. matere crkve upriličili smo i mi savkolik naš rad.

Cijele stvari razvitak bio je u kratko ovaj:[2]) Tijekom vremena nastadoše i u nas Hrvata i od katoličke strane raznoliki prijevodi Sv. P. Nu obzirom na njihovu davninu te ostale neke prilike bili su za sa-

[1]) Conc. Trid. Sess. IV.—2.

[2]) Prijevod je započeo god. 1895. Izlazio je kao prilog »Vrhbosne«. Bio je popraćen sa vrlo opsežnim tumačenjem. God. 1906. bješe dokrajčen. Prihvatiše ga i odobriše mal ne svi hrvatskih pokrajina preč. Ordinariati. —

dašnji naraštaj od slabe praktične vrijednosti. Zato odluči Preuzv. g. metropolit i nadbiskup Vrhbos. Dr. Josip Stadler prevesti i izdati prije svega srčiku, da se tako izrazimo, Sv. P. t. j. Sv. Evangjelje G. N. I. K. i Djela ap., taj za kršćanski puk najvažniji, najpraktičniji i najrazumljiviji dio Sv. Pisma staroga i novoga zavjeta.

Kad se prije šest godina približivao čas, da taj ogroman i težak posao bude kraju sretno priveden, bila je blizu misao, da se dotični prijevod učini pristupačnim i najširim slojevima našega dobroga i vjernoga hrvatskoga katoličkoga puka. Zato bješe odlučeno poduzeti shodne korake tako, da se ugotovi »Džepno izdanje« pomenutoga djela, koje će biti ne samo lijepo opremljeno, nego i jeftino. Dok se je oko toga i na tome radilo, bješe katolici hrvatski odjedared iznenagjeni jednim prevažnim i preutješljivim dogagjajem. Pročulo se naime, da prečasni Monsignor dr. Valentin Čebušnik, nadarbenik prvost. crkve zagreb. i duhovnik nadbisk. sjemeništa, umni i neumorni trudbenik u vinogradu Gospodnjem te izvrstan poznavalac hrvatskoga jezika, svojski o tome radi, da malo po malo cijelo Sv. P. dakle sve knjige staroga i novoga zavjeta u hrvat. prijevodu na svjetlo izda. Prema tome bit će za koju godinu na redu

naravno i Sv. Evangjelje te Djela apostolska.[1]) Ali s tim se pojavilo pitanje: zar ćemo podat narodu dva donekle raznolika prijevoda, makar i ne bilo stvarne razlike? Očevidno je, da to ne bi bilo ni pametno ni praktično. Što dakle? Iznijesmo cijelu stvar pred preč. Msg. dr. Čebušnika te ga zamolismo, da bi izvolio uz naše skromno sudjelovanje savkolik posao tako udesit i upriličit, da kad dogju na red Sv. Ev. i Djela ap., da ista budu od riječi do riječi u njegovom djelu tako otisnuta, kako će u našem »Džepnom izdanju« biti sada štampana. I to da se tiče kako samog teksta, tako i istome dodijeljenih bilješki.

Preč. Msg. dr. V. Čebušnik, prevodilac Sv. P. našemu se je pozivu i molbi najusrdnije odazvao. Što bješe uglavljeno, eto je božjom pomoću sretno i izvedeno. Dok istini i ljubavi za volju pred naše čitatelje to iznosimo, zajedno se preč. Msgr. dr. Čebušniku na ljubaznom i požrtvovnom radu najusrdnije zahvaljujemo. Dobri mu Bog njegov trud, megju inim i time naplatio, da velebno svoje djelo — doista monumentum aere perennius — sretno dokrajči a na najveću utjehu, ra-

[1]) I doista god. 1911. izašao je Svezak I. u prekrasnoj opremi vanjskoj i nutarnjoj: Isti obuhvata pet knjiga Mojsijevih, zatim knjige: Josuinu, o Sudijama i o Ruti. —

dost i korist svih dobro mislećih katolika — Hrvata.

Naše je smjerno mišljenje, da je u »Džepnom izdanju« Sv. Ev. i Dj. ap. tekst Sv. P. popraćen sa dostatnim, zgodnim i praktičnim bilješkama. Iste su u glavnome vjerni prijevod bilješki, što se čitaju u talijanskom pučkom izdanju, što ga je uredilo t. z. »Pobožno društvo sv. Jeronima za raširenje Sv. Ev. u Rimu«. — Kaptol se Vrhbosanski u svoje doba na nj obratio sa smj. molbom, da mu se dozvoli njegove odnosne bilješke prevesti na hrvatski jezik za slučaj, ako bi se odlučio na izdavanje Sv. Ev. za hrvatski puk. — Rečeno se društvo molbi Kapt. Vrhbos. sa svojim na nj upravljenim c. pismom od 5. lipnja 1904. god. rado odazvalo. I tome pobož. društvu budi na njegovoj ljubaznoj usluzi ovim izrečena najtoplija hvala.[1])

[1]) Naslov talijanski glasi: »Pia Società di S. Girolamo per la diffusione dei Santi Vangeli a Roma.« Sjedište je dakle u Rimu, a potpada društvo neposredno pod Sv. Stolicu. Nekoji članovi plaćaju po 500 lira, (lira je nešto manje od krune) a nekoji po 100, a uplaćuje se ili u jedanput ili u desetmjesečnim obrocima po 50, odnosno po 10 lira. Jurve god. 1907. doživilo je to preznamenito poduzeće 28. izdanje, a raspačano je megju puk do onda više od 900 tisuća komada. Sličnih poduzeća ima i u drugih naroda. Naravno, da su takvi krasni primjeri uplivali na našu odluku.

A sad mili rode hrvatski primi ovo malešno izdanje iz ruku Kapt. Vrhbos. onom ljubavlju, kojom ti ga on daje sa najvećom željom i najusrdnijom molbom, da Svemogući Bog ovo sveto poduzeće, koje Kapt. Vrhb. pod pokroviteljstvo preč. hrv. episkopata u svoj smjernosti ovim stavlja, blagoslovit dostoji se i sv. njegov blagoslov da pri njem vazda ostane na što veću slavu Boga Trojednoga, Bl. Dj. Mar., a na tvoje, rode hrvatski, kako vremenito tako i vječno dobro.

U Sarajevu, dne 1. svibnja. 1912.

Kaptol Vrhbosanski.

Nekoliko znamenitih izjava o Sv. Pismu.

1.

»Ne poznavati Sv. Pisma, reći će ne poznavati Krista; jer iz Sv. Pisma sastavlja se živa slika njegova. Po njoj se uklanjaju zla, svikolici vjerni potiču na krepostan život, pozivlju na ljubav prema Bogu«.

Tako sv. Jeronim, jedan od četvorice velikih sv. Otaca i naučitelja latinske crkve, koji megju inim pobožnu Demetriju svjetovaše, da marljivo čita Sv. P. tako, te joj glava, kad zadrijema na nj padne.

2.

»Biblija (Sv. P.) neizmjerno nadvisuje svjetske spisatelje«.

Tako Fenelon, glasoviti francuski biskup, rogjen 1651., umr'o 1715.

3.

»U bibliji naći ćete takvih poletnih, veličanstvenih i krep-

kih izričaja, kakvih ne nagjoste ni u Virgilu ni u Homeru«.

Tako Lafontaine, glas. franc. pjesnik, umr'o 1695. —

4.

»Božanska mudrost (što se nalazi u knjigama Sv. P.) donosi sa sobom svakolika dobra; u njezinim su rukama sve vrline, što ih svijet cijeni«.

Tako Charles Rollin, franc. historik, spisatelj mnogih glasovitih djela. Rogjen 15. siječnja 1661. u Parizu, preseli se u vječnost dne 14. rujna 1741.

5.

»Neka ne odstupi knjiga zakona ovoga od usta tvojih, (da ne bi iz nje marljivo čitao) nego razmišljaj o njemu dan i noć, da držiš i tvoriš sve, što je u njemu napisano; tada ćeš upravljati put svoj i biti razborit u njemu.«

Tako čitamo u knjigi Josuinoj starog zavjeta, glava 1. red. 8.

Kako se imaju čitati svete knjige.

»Istinu treba tražiti u svetim knjigama, a ne rječitost«.[1])

»Više treba da tražimo korist u svetim knjigama nego duhovitost riječi«.

»Ne pitaj, tko je to rekao, nego pazi, što se veli«.

»Ljudi nestaje, ali istina Gospodova ostaje na vijeke«.[2])

»Ako ti je stalo za napredak, čitaj ponizno, prosto i vjerno«.

Pamti i ovu vrlo zgodnu, što ti ju poručuje učeni pisac sv. knjiga, dr. Jakob Eckert, profesor bogoslovja u Trieru. On kaže:

»Da bi baš ovaj čas stigao po pošti divan taj list, što ga napisala kraljevska ruka, da je naime to pismo što isteče iz božanskog pera iz neba upravo sada do nas došlo; o kako bi nam kod otvoranja drhtala ruka, za čitanja srce silno kucalo; puni sveta strahopočitanja pali bi nehote

---

[1]) Iz predivne knjige: Nasljeduj Krista, knj. I. gl. 5.

[2]) Psal. 116, 2.

na koljena. O kako bi ljubili žarko i pobožno svete one listove, roseć ih radosnim suzama! Dà, te listove, na kojim Svevišnji svojem stvoru, nama bijednim sinovima ljudskim piše o svojem svemogućstvu, svojoj dobroti, svojoj ljubavi, svojem milosrgju«. —

Kratko uputstvo za pobožno čitanje Sv. Evangjelja.

1. Sv. Evangjelje G. N. I. K. i Djela ap. dijelovi su Sv. Pisma, te prve i nenatkrilјive pobožne knjige na svijetu. — Zato ih treba primit, čuvat, dijelit megju narod te čitat onim strahopočitanjem, onako usrdno, kako to dolikuje božjoj knjizi. Tako radi uopće i sv. mati crkva, a osobito kod svečane službe božje, što megju inim njezini uzvišeni obredi kod takih prigoda jasno dokazuju.[1])

2. Što toplije preporučuje se svagdanje čitanje sv. evangjelja. Bit će to kako izlijevanje žive vjere u Boga, početnika Sv. Pis. tako i preodlično sredstvo, da se u duši bûde raznolika spasonosna čuvstva i stvaraju korisne svete odluke za praktično življenje.

---

[1]) Bilo bi možda zgodno, ako bi čas. dušobrižnici prvo dijeljenje sv. evangjelјâ nešto svečanije obavili. Blagoslov knjiga recimo spojen sa par zgodnih riječi proizveo bi zacijelo vele ugodan utisak u duši pobožnih slušaoca.

3. Kod sv. mise vjernici će pozorno slijedit svećenika, kad dogje red, da čita sv. evangjelje. Odnosni odlomak sv. ev. naći je lako u dodatku — str. 577. i dalje.

4. Običaj, što vlada kod nekih obitelji, da se sv. evangjelje iz dana u dan čita u obiteljskom krugu, ne može se zadosta pohvalit, te je zato svake preporuke vrijedan. Bjelodano je, da će taki običaj biti popraćen mnogim spasonosnim pošljedicama u svakom obziru. —

5. Svagdanje čitanje u obiteljskom krugu neka je kratko, pri tome izgovor tačan i jasan sa naglaskom, a ne u jednom glasu, što je dosadno, nadalje lagano, jer će onda biti i razumljivo po sve ukućane, koji će o sadržaju svetih stvari na taj način moći malko i razmišljat, a to i jest baš divna stvar i jedan od glavnih plodova. Takvo čitanje nalik je na božju kišicu, koja padnuvši iz zračnih visina na zemlju, polako prodire u nju, te ju natapa, što je, kako je poznato, vrlo blagosloveno po buduće plodove zemlje.[1])

6. Bit će od ne male koristi početi i dočeti čitanje sa jednom molitvicom.

7. Najposlije valja pamtit ovo: ako bi nastale kakve mu drago sumnje i poteškoće, poslušni će se vjernici lijepo obratiti k duhovnim starješinama, jer je božja riječ: »Usne svećenikove[1]) treba da čuvaju znanje i zakon, da se traži iz njegovih usta, jer je anđeo Gospoda nad vojskama.[2])

8. Dalje budi ti sveta i ova: Ne istražuj štošta bespametno hoteći proučit tajne božje. Vazda se sjećaj opomena, što ti ih sâm Bog podaje po Crkovnjaku, koji kaže: »Ne teži za previsokim i što nadmašuje tvoje sile, oko toga ne nastoj da isto dokučiš, već što ti je Bog zapovijedio, na to da si uvijek pomišljao, te ne ispituj radoznalo mnoga njegova djela«.[3]) A u pričama Salomonovim opet će veli: »Tko[4]) istražuje Veličanstvo, satrt će ga slava«.[5])

[1]) Preporučuje se, da to čitanje obavi ili sam starješina ili koja druga uglednija osoba iz kruga obiteljskog. Časno je po samu stvar, a krasan izgled ostalim članovima kršćanske zadruge.

[1]) Malah. 2, 7., 2.

[2]) Svećenik je naime posrednik među Bogom i ljudima te tumač božje volje.

[3]) 3, 22. [4]) 25, 27. [5]) To će reći: dobro je težiti za poznavanjem božjih stvari, ali dokle sižu granice ograničenog našeg uma, a ne dalje, kakono je dobro jesti med, ali ne odveć. Tko prevrši mjeru, bude mu zlo. Tako i kod božjih stvari prekoračit označenu crtu, isto je, što i nagnuti se odveć nad pećinu i strovalit se u pod nogama zijevajući ponor. —

Riječ sv. Petra, prvaka apostolâ.

»Kaki će bit svršetak onima, koji ne vjeruju božjem evangjelju?« (I. 4, 17.)

Molitva prije čitanja.

»Pošlji (o Bože) svjetlo svoje i istinu svoju; one će me vodit i izvest na svetu goru tvoju i u šatore tvoje«. (Ps. 42, 3.)

Molitva poslije čitanja.

»Smiluj mi se Bože, smiluj mi se«. (Ps. 56, 1.)

»Sve što diše neka hvali Gospoda! Aleluja!« (Ps. 150, 6.)

SVETO EVANGJELJE PO MATEJU.

Isusovo rodoslovlje.

GLAVA 1. — 1 Knjiga rogjenja Isusa Krista, Sina Davidova, Sina Abrahamova. 2 — Abraham rodi Isaka, a Isak rodi Jakoba, a Jakob rodi Judu i braću njegovu. 3 — A Juda rodi Faresa i Zaru s Tamarom, a Fares rodi Esrona, a Esron 4 rodi Arama. — A Aram rodi Aminadaba, a Aminadab rodi Nasona, a Nason ro- 5 di Salmona. — A Salmon rodi Boza s Rahabom, a Boz rodi Obeda s Rutom, a Obed rodi Jesu, a Jesa rodi Davida 6 kralja. — A David kralj rodi Salomo-

Redak 1 Ovo rodoslovlje nije rodoslovlje u pravom znamenovanju riječi; nego je to kratka povijest naroda Židovskoga, u kojoj se ponajviše ističu patrijarsi i dom Davidov, iz kojega je izišao božanski Spasitelj.

7 na s Urijinicom. — A Salomon rodi Ro-
boama, a Roboam rodi Abiju, a Abija
8 rodi Asu. — A Asa rodi Josafata, a Jo-
safat rodi Jorama, a Joram rodi Oziju.
9 — A Ozija rodi Joatama, a Joatam ro-
10 di Ahaza, a Ahaz rodi Ezehiju. — A
Ezehija rodi Manasesa, a Manases rodi
11 Amona, a Amon rodi Josiju. — A Jo-
sija rodi Jehoniju i braću njegovu u seobi
12 Babilonskoj. — A po seobi Babilonskoj
Jehonija rodi Salatiela, a Salatiel rodi Zo-
13 robabela. — A Zorobabel rodi Abiuda,
a Abiud rodi Eliacima, a Eliacim rodi
14 Azora. — A Azor rodi Sadoka, a Sadok
15 rodi Ahima, a Ahim rodi Eliuda. — A
Eliud rodi Eleazara, a Eleazar rodi Ma-
16 tana, a Matan rodi Jakoba. — A Jakob
rodi Josipa, muža Marije, od koje se ro-
di Isus, koji se zove Krist.

R. 16 Rodoslovlja evangjeoska (isp. Luka 3, 23.) ne idu u prvom redu za tim, da dokažu, da je Isus po krvi iz doma Davidova pa tako i potomak njegov. Razabira se to i iz rodoslovlja sv. Mateja, koje se svršava s Josipom, koji nije bio pravi, t. j. krvni, već samo m n i v a n i o t a c (poočim) Isusov. Po Židovskom se zakonu poočim smatrao za pravoga oca, pa se zato metao i u rodoslovlje. Potom sveti evangjelisti hoće svojim rodoslovljem da dokažu, da je božanski Spasitelj zakoniti potomak Davidov. Z a k o n i t o potomstvo bilo je u Židova od veće znamenitosti, nego li potomstvo krvno. Ali da je Gospod bio

17 Svega dakle koljena od Abrahama do
Davida koljena četrnaest; a od Davida
do seobe Babilonske koljena četrnaest;
a od seobe Babilonske do Krista koljena
četrnaest.

Isusovo rogjenje.

18 A rogjenje Kristovo bijaše ovako: Kad
je Marija, mati njegova, bila zaručena Jo-
sipu, prije nego li se sastaše, nagje se,
da je zatrudnjela od Duha Svetoga. —
19 A Josip, muž njezin, budući pravedan
i ne hoteći je sramotiti namisli je tajno
20 pustiti. — No kad on tako pomisli, gle,
angjeo Gospodnji javi mu se u snu go-
voreći: Josipe, sine Davidov! nemoj se
bojati uzeti Marije, žene svoje, jer ono,
što se u njoj začelo, od Duha je Sve-

---

potomak Davidov i po krvi, nije teško razumjeti onomu, koji zna, kako je u Židovâ bio zakon, da se kći jedinica, kao što je to bila i presveta Bogorodica, ne smije udati nego za čovjeka iz svojega plemena.

R. 17 Ovo razdjeljenje nije posve prema povjesnici, nego je načinjeno u tu svrhu, da se čitavo rodoslovlje lakše pamti.

R. 18 Josip zaručivši sebi Mariju nije je uzeo odmah u kuću svoju. Tako je bio u Židovâ običaj. Nevjesta nije odmah nakon zaruka išla u kuću ženikovu, nego je još više nedjelja a katkad i više mjeseci ostala u kući svojih roditelja.

R. 19 Josip videći Mariju trudnu nagje se

21 toga; — pa će roditi Sina, i nadjeni mu
ime Isus; jer će on izbaviti narod svoj
od grijeha njihovih.

22 A ovo sve bi, da se izvrši, što je ka-
zao Gospod preko proroka, koji govori:
23 — Eto, Djevica će zatrudnjeti
i rodit će Sina, i nadjenut će
mu se ime Emanuel, koje će reći:
S nama Bog.

24 A Josip probudivši se oda sna učini,
kao što mu zapovjedi angjeo Gospodnji,
25 i uze ženu svoju. — I ne pozna je, dok
ne rodi Sina svojega prvenca; i nadjede
mu ime Isus.

---

u teškom kušanju. U srcu njegovu stane se boriti pravda s ljubavlju. Pravda je iskala, da je preda crkvenomu sudu, kao što je zapovijedao zakon. Ali kad bi to učinio, teško bi je osramotio. Imala bi biti kamenovana. To ljubav nije dopuštala. Zato ju je odlučio tajno pustiti, to će reći, otići kuda, gdje se ne će znati za nj.

R. 25 Sveti je evangjelist htio istaknuti, da je utjelovljenje Sina Božjega djelo Duha Svetoga. Za to mu je bilo dosta posvjedočiti, da je Marija bila djevica, dok nije rodila Sina Božjega. A da je i poslije vazda ostala djevica, članak je naše svete vjere. — Prvenac (Židovski bekor) nazivao se svaki, koji se prvi rodio, makar to bio i jedinac, kao što ovdje. Po tom se prvenac nazivao tako s obzirom na roditelje, a ne s obzirom na braću. Da je tome tako, svjedoči nam zakon

Mudraci u Betlehemu.

GLAVA 2. — 1 A kad se rodi Isus
u Betlehemu Judinu za vrijeme Heroda
kralja, a to dogju mudraci od istoka u
2 Jerusalem — govoreći: Gdje je kralj Ži-
dovski, što se rodio? jer smo vidjeli zvi-
jezdu njegovu na istoku i došli smo da
mu se poklonimo.

3 A kad to ču Herod kralj, uplaši se
4 i sav Jerusalem s njim. — I sabravši sve
glavare svećeničke i književnike narodne
5 pitaše ih, gdje bi se Krist rodio. — A
oni mu rekoše: U Betlehemu Judinu; jer
6 je tako prorok napisao: — I ti, Betle-
heme, zemljo Judina, ni po čemu
nijesi najmanji megju knežev-
skim gradovima Judinim, jer će
iz tebe izići knez, koji će vla-
dati nad narodom mojim Israe-
lom.

---

o otkupljivanju prvenaca. Kad bi prvenci bili samo oni, iza kojih se još koje dijete rodilo, onda ne bi Židovi mogli otkupiti svojega djeteta četrdeseti dan poslije rogjenja, nego bi morali čekati dugo, više puta i sav život svoj, da se osvjedoče, hoće li njihovo prvo čedo biti prvenac ili ne će.

R. 1 Mudraci, to će reći ljudi od velikoga znanja, čuvari drevnih predaja i zvjezdari. Bog je izabrao mudrace, da preko njih ljudi upoznaju Krista Gospoda.

7 Onda Herod tajno dozva mudrace i
brižno ih ispita, kad im se zvijezda po-
8 javila. — I poslavši ih u Betlehem reče:
Idite i raspitajte dobro za dijete; pa kad
ga nagjete, javite mi, da i ja idem, da
mu se poklonim.
9 I oni saslušavši kralja pogjoše. I gle, zvi-
jezda, koju su vidjeli na istoku, igjaše
pred njima, dok ne dogje i stade odo-
10 zgo, gdje bješe dijete. — A kad vidješe
zvijezdu, obradovaše se veoma velikom
11 radosti. — I ušavši u kuću, nagjoše di-
jete s Marijom, materom njegovom, i po-
klekavši pokloniše mu se. I otvorivši dare
svoje darivaše ga zlatom, tamjanom i
12 smirnom. — I primivši u snu zapovijest,
da se ne vraćaju k Herodu, drugim pu-
tem otidoše u zemlju svoju.

Bijeg u Egipat.

13 A pošto oni otidoše, gle, angjeo Go-
spodnji javi se Josipu u snu i kaza mu:
Ustani i uzmi dijete i mater njegovu pa
bježi u Egipat i budi ondje, dok ti ne
kažem; jer će Herod tražiti dijete, da ga
pogubi.
14 I on ustavši uze dijete i mater nje-
15 govu noću i otide u Egipat. — I bi
ondje do smrti Herodove, da se izvrši,
što je Gospod rekao preko proroka, koji

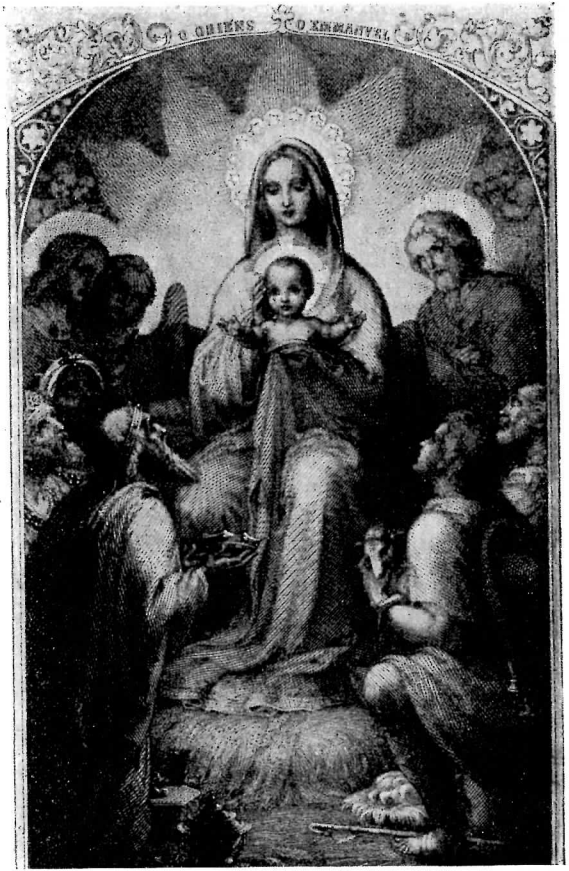

Isus u krilu božanske Majke.

»Jer vam se rodi Spasitelj.« Luk. 2, 11.
»I poklekavši pokloniše mu se.« Mat. 2, 11.

govori: Iz Egipta dozvah Sina svojega.

Pokolj nedužne dječice.

16 Tada Herod, kad vidje, da su ga mudraci prevarili, razgnjevi se vrlo i posla te pobi svu mušku djecu, što bijahu u Betlehemu i u svoj okolini njegovoj od dvije godine i niže, po vremenu, koje
17 je doznao od mudracâ. — Tada se zbi, što je kazao Jeremija prorok govoreći:
18 — Glas u Rami ču se, plač i jaukanje mnogo; Rahela plače za sinovima svojim i neće da se utješi, jer ih nema.

Povratak iz Egipta.

19 A po smrti Herodovoj, gle, angjeo Gospodnji javi se u snu Josipu u Egiptu
20 — i reče: Ustani i uzmi dijete i mater njegovu i idi u zemlju Israelsku, jer su umrli, koji su tražili dušu djetinju.
21 I on ustavši uze dijete i mater nje-
22 govu i dogje u zemlju Israelsku. — Ali

R. 18 Rahela bi ukopana nedaleko Betlehema. Krasan spomenik, što se ondje nalazi, opominje na nju još i danas.

R. 22 Arhelaj je od oca svojega Heroda do-

čuvši, da Arhelaj vlada u Judeji mjesto Heroda oca svojega, poboja se onamo ići;
nego opomenut u snu otide u krajeve
23 Galilejske. — I došavši nastani se u gradu, koji se zove Nazaret, da se zbude, što su kazali proroci, da će se Nazarejin zvati.

Propovijedanje sv. Ivana Krstitelja.

GLAVA 3. — 1 U ono pak doba dogje Ivan Krstitelj i stade propovijedati u
2 pustinji Judejskoj — govoreći: Pokoru činite! jer se približi kraljevstvo nebesko.
3 A to je onaj, za koga je rekao prorok Isaija govoreći: Glas onoga, što vi-

bio u našljedstvo jedan dio njegova kraljevstva i cijelo njegovo okrutno srce. Vladao je deset godina. Poslije toga prognali su ga Rimljani u današnji Francuski grad Vienu, gdje je i umro.

R. 1 »U ono pak doba« ide na sve ono, što će se odsele pripovijedati. Sveto se evangjelje (vesela vijest) pravo uzevši počinje ovdje. Što se kazivalo do sada, nije drugo nego samo uvod u sveto evangjelje.

R. 2 Kraljevstvo nebesko ili kraljevstvo Božje bilo je Židovima ono blagosloveno vrijeme, kad će ih Mesija izbaviti od sužanjstva političkoga i od svih drugih nevolja. Samo su ljudi prosvjetljeniji, kao što je to bio Ivan, znali, da će Mesija osnovati kraljevstvo posve duhovno, kraljevstvo pravde i ljubavi, ne mareći ni najmanje za politiku i za slavu ovoga svijeta.

će u pustinji: Pripravite put Gospodnji, poravnite staze njegove! — 4 Sam pak Ivan imaše haljinu od dlake kamilje i pojas kožan oko bedara svojih; a hrana njegova bijaše
5 skakavci i med divlji. — Tada izlažaše k njemu Jerusalem i sva Judeja i sva
6 okolina Jordanska. — I on ih kršćavaše u Jordanu, i ispovijedahu grijehe svoje.
7 — A kad vidje mnoge fariseje i saduceje gdje idu, da ih krsti, reče im: Legla gujinja! ko vam kaza, da bježite od gnjeva,
8 koji ide? — Rodite dakle rod dostojan
9 pokore! — I ne govorite u sebi: »Imamo oca Abrahama«; jer vam kažem, da može Bog od kamenja ovoga podignuti dje-

R. 4 Istočnjacima se skakavci ne gade, pa ih stoga često upotrebljavaju za jelo. — Meda ima izobila po šumama u šupljem drveću i po jamama u kamenju, gdje mnogobrojni rojevi nalaze zaklon.

R. 7 Fariseji su izvršivali zakon sujevjerno pazeći samo na spoljašnost i smatrajući se već samo poradi toga za velike svece i za ljude mnogo veće od ostaloga naroda. — Saduceji su pak skovali vjeru sami sebi i posve po svojoj volji. Tražili su samo svoju korist i tjelesno uživanje, kao da je sa svršetkom ovoga života svemu kraj.

R. 9 Bog je svečano obećao potomcima Abrahamovim slavu i milost, da će preko njih biti blagosloveni svi narodi na zemlji. (Isp. I. knj.

10 cu Abrahamu. — Već je i sjekira polo-
žena na korijen drveću. Svako dakle drvo,
koje ne ragja dobra roda, isjeći će se i
11 u oganj će se baciti. — Ja vas istina kr-
šćavam vodom za pokoru; ali onaj, koji
za mnom ide, jači je od mene; ja nijesam
dostojan njemu obuće ponijeti; on će vas
12 krstiti Duhom Svetim i ognjem. — Nje-
mu je vijača u ruci njegovoj, pa će otrije-
biti gumno svoje i skupit će pšenicu svoju
u žitnicu, a pljevu će sažeći ognjem neu-
gašljivim.

Ivan krsti Isusa.

13 Tada dogje Isus iz Galileje na Jor-
dan k Ivanu, da bude kršten od njega.
14 — A Ivan mu branjaše govoreći: Ja tre-
bam da budem kršten od tebe, a ti do-
laziš k meni?

Mojs. 12, 2. i 22, 17.) Ali to se ima razumijevati o potomcima Abrahamovim po duhu, a ne po tijelu. Potom Židovi, koji ne izvršuju zakona Božjega i ne provode života u svetosti, ako i jesu potomci Abrahamovi, nijesu potomci njegovi po duhu nego po tijelu, pa bi se toga imali više stidjeti, nego li se tim ponositi.

R. 11 Moj je krst samo znamen ljudski, koji vas ima ponukati, da se operete od grijeha svojih činećí pokoru i promijenivši život. Krist pak Gospod krstit će vas krstom Božjim, te će u duši izvesti učinke ognja, koji sažiže, očišćava i prosvjetljuje.

15 A Isus odgovori i reče mu: Pusti sa-
da! jer tako nam treba ispuniti svaku
pravdu. Tada ga pusti.
16 A krstivši se Isus, izide odmah iz vo-
de. I gle, otvoriše mu se nebesa, i vidje
Duha Božjega gdje silazi kao golub i
17 dogje na njega. — I gle, glas s nebesa,
koji govori: Ovo je Sin moj ljubazni,
koji je po mojoj volji.

Gjavao kuša Isusa.

GLAVA 4. — 1 Tada odvede Duh Isu-
sa u pustinju, da ga gjavao kuša. —
2 I postivši četrdeset dana i četrdeset no-

R. 15 »Moramo da se vladamo, kako je sada najprikladnije, kako traže vjerski običaji, a nada sve, kako je volja Oca nebeskoga«, koji je Židovima prigodom krštenja Isusova htio da očituje dostojanstvo Isusovo.

R. 1 Kako je Isus bio iskušavan, ne da se tačno ustanoviti, jer se kazivanja evangjeoska u tom razilaze. Isto tako nije moguće odrediti, što je u svakom kušanju bilo spolja, a što samo u duhu. Svakako se mora dopustiti, da sve u tim kušanjima nije moglo biti spolja i tvarno. Tako se na primjer nijesu mogla sva kraljevstva ovoga svijeta vidjeti s gore. Sigurno je svakako to, da je Isus bio iskušavan, da je to iskušavanje došlo od gjavola, i da Isus u iskušavanje nije privolio, nego da je u iskušavanju od početka do kraja ostao potpuno svoj gospodar. — Isus je

3 ći napokon ogladnje. — I pristupivši kušač reče mu: Ako si Sin Božji, reci, da kamenje ovo hljebovi postanu.

4 A on odgovarajući reče: Pisano je: Ne živi čovjek o samom hljebu, nego o svakoj riječi, koja izlazi iz usta Božjih.

5 Tada ga uze gjavao u sveti grad i po-
6 stavi ga navrh hrama — pa mu reče: Ako si Sin Božji, spusti se dolje; jer je pisano: Angjelima svojim zapovjedi za tebe, i na rukama će te nositi, da gdje ne zapneš za kamen nogom svojom.

7 Reče mu Isus: Ali je i pisano: Ne kušaj Gospoda Boga svojega!

htio da bude kušan, da pokaže nama, kako nam se u kušanju vladati i kušača suzbijati. — »Tada odvede Duh Isusa u pustinju. Njegov ga Duh odvede onamo, gdje ga nagje zao duh, da ga iskuša... budući pravedan svojim kušanjima svlada kušanja naša onaj, koji dogje da svojom smrti pobijedi smrt našu.« (Sv. Greg.)

R. 3 Židovi su željeli, da Isus kao Mesija čini svaki čas čudesa. Ali on naprotiv počevši od ovoga prvoga kušanja u pustinji nije htio ništa činiti na način svrhunaravski, što se moglo učiniti na način naravski. Tim nam je htio pokazati, kako nam je suzbijati taštinu i gaziti mekotu.

R. 4 U petoj se knjizi Mojsijevoj pripovijeda, da su Izraelci u pustinji ne imajući hljeba do-

8 Opet ga uze gjavao na goru vrlo vi-
soku i pokaza mu sva kraljevstva svijeta
9 i slavu njihovu — i reče mu: Sve ovo dat ću tebi, ako padneš te mi se pokloniš.

10 Tada mu reče Isus: Idi, sotono! jer je pisano: Gospodu se Bogu svojemu poklanjaj i njemu jedinomu služi!

11 Tada ga ostavi gjavao; i gle, angjeli pristupiše i služahu mu.

Isus u Kafarnaumu.

12 A kad ču Isus, da je Ivan predan,
13 otide u Galileju. — I ostavivši grad Nazaret dogje i nastani se u Kafarnaumu primorskom, na megji Zabulonovoj i Nef-
14 talijevoj, — da se ispuni, što je rekao

bivali manu za hranu. Na taj su se način osvjedočili, da hljeb nije čovjeku baš svakako nuždan za život, nego da ga Bog može i na drugi način sačuvati u životu. Gospod je ovdje suzbio kušanje riječima Svetoga Pisma. Da upotrebi potpomoć (sredstvo) svrhunaravsku, t. j. da učini čudo, kad nema za to drugoga razloga, nego li što je ponestalo hljeba, nije našao za vrijedno. Tim je htio opomenuti nas, da nikad ne prestupimo volje Božje poradi gladi ili poradi koje druge nevolje; jer će Bog vazda znati, kako da nam pomogne, dokle se u nj uzdamo.

15 Isaija prorok govoreći: — Zemlja Zabulonova i zemlja Neftalijeva,
put na moru s one strane Jordana, Galileja neznabožačka! —
16 narod, koji sjedi u tami, vidje svjetlost veliku; i onima, što sjede u carstvu sjěna smrtnoga, zasvijetli vidjelo.
17 Otada poče Isus propovijedati i govoriti: Pokoru činite, jer se približi kraljevstvo nebesko.

Prva četiri apostola.

18 A idući Isus pokraj mora Galilejskoga vidje dva brata, Simona, koji se zove Petar, i Andriju, brata njegova, gdje meću
19 mrežu u more, jer bijahu ribari. — I reče im: Hajdete za mnom, i učinit ću vas ribarima ljudskim.
20 A oni odmah ostaviše mreže i pogjo-
21 še za njim. — I otišavši odatle, vidje druga dva brata, Jakoba Zebedejeva i Ivana, brata njegova, u lagji sa Zebedejem, ocem njihovim, gdje krpe mreže svoje; i

R. 15 Galileja neznabožačka sjeverni je dio Galileje. Graničila je s Fenicijom i sa Sirijom; a stanovnici su joj bili s veće strane neznabošci.

R. 18 More Galilejsko Židovski je naziv za jezero Tiberijadsko.

22 pozva ih. — A oni odmah ostavivši mrežę i oca pogjoše za njim.

Prva propovijed i čudesa Isusova.

23 I Isus prohogjaše po svoj Galileji učeći po zbornicama njihovim i propovijedajući evangjelje o kraljevstvu i iscjeljujući svaku bolest i svaku nemoć u narodu.
24 — I otide glas o njemu po svoj Siriji, i privedoše mu sve bolesne od različnih bolesti i muka i koji imagjahu gjavla i
25 mjesečnjake i uzete; i iscijeli ih. — I za njim igjaše naroda mnogo iz Galileje i iz Deset gradova i iz Jerusalema i iz Judeje i ispreko Jordana.

Besjeda na gori.

Blaženstva.

GLAVA 5. — 1 A kad Isus vidje narod, pope se na goru, i kad sjede, pristu-
2 piše k njemu učenici njegovi. — I otvo-
3 rivši usta svoja učaše ih govoreći: — Blago siromašnima duhom; jer je

R. 3 Siromašni duhom nijesu oni, koji su siromasi od nužde, nego oni, koji su u srcu ponizni, strpljivi, predani na volju Božju, kao što su to obično bili siromašni Židovi, kad su ih gonili bogati i mogući neznabošci Asirski, Egipatski, Grčki i Rimski. Otuda u Svetom Pismu riječ dobar prikazuje siromaha, a riječ zao i bezbožnik bogataša.

njihovo kraljevstvo nebesko. —
4 Blago krotkima; jer će naslije-
5 diti zemlju. — Blago onima, koji
6 plaču; jer će se utješiti. — Blago
onima, koji gladuju i žegjaju
7 pravde; jer će se nasititi. — Bla-
go milostivima, jer će biti pomi-
8 lovani. — Blago onima, koji su
čista srca; jer će Boga vidjeti.
9 — Blago miroljubivima; jer će
10 se sinovi Božji nazvati. — Bla-
go gonjenima pravde radi; jer
je njihovo kraljevstvo nebesko.
11 Blago vama, kad vas usproklinju i
usprogone i uzgovore na vas sve zlo la-
12 žući mene radi! — Veselite se i radujte se,
jer je plaća vaša velika na nebesima; jer
su tako gonili proroke, koji su bili prije
vas.

Novi zakon naprama staromu.

13 Vi ste sol zemlji; ako li sol obljutavi,
čim će se soliti? Nije već ni za što, osim
da se baci na polje i da je ljudi pogaze.

R. 4 Naslijediti zemlju riječi su uzete iz psaltira, te ih valja tumačiti alegorički, to će reći onako, kako se tumače slike.

R. 5 Koji plaču, to će reći, koji su žalosni, što su još daleko od svojega blaga, koje je u nebesima, te žive daleko od ludih zabava ovoga svijeta.

14 — Vi ste svjetlost svijetu. Ne može se
15 sakriti grad, koji stoji na gori; — niti se
užiže svijeća i meće pod sud, nego na
svijećnjak, da svijetli svima, koji su u
16 kući. — Tako neka se svijetli svjetlost
vaša pred ljudima, da vide vaša dobra
djela i slave Oca vašega, koji je na nebe-
sima.
17 Nemojte misliti, da sam došao ukinuti
zakon ili proroke; nijesam ih došao uki-
18 nuti, nego ispuniti; — jer vam zaista ka-
žem, dok ne progje nebo i zemlja, ne će
nestati ni jedne jote ili jedne črknje iz
19 zakona, dok se sve ne izvrši. — Ko da-
kle prestupi jednu od ovih najmanjih za-
povijesti i nauči tako ljude, najmanji će se
zvati u kraljevstvu nebeskom; a ko izvrši
i nauči, taj će se velik zvati u kraljevstvu
20 nebeskom; — jer vam kažem: Ako ne
bude veća pravda vaša nego li

R. 13 Ovo je kazano apostolima i njihovim našljednicima, kojima je dužnost nastojati, da se narodu ne iskvari srce.

R. 17 i 18 Obredima je i naucima staroga zavjeta bila svrha pravda i ljubav. Samo u tom smislu ostaje stari zakon i u napredak, samo u tom smislu nije ga Spasitelj ukinuo nego usavršio pokazujući ljudima, da su ćudoredne krjeposti, kad se izvršuju Bogu za ljubav, jezgra prave vjere, a sve ostalo da nema vrijednosti, ako nije u svezi s tim.

R. 20 Svetost književnikâ i farisejâ, to će

književnikâ i farisejâ, ne ćete
ući u kraljevstvo nebesko.
21 Čuli ste, kako je kazano starima: Ne
22 ubij, a ko ubije, bit će kriv sudu. — A
ja vam kažem, da će svaki, koji se gnjevi
na brata svojega, biti kriv sudu. A koji
reče bratu svojemu: raka! bit će kriv
skupštini. A koji reče: budalo! bit će kriv
23 geheni ognjenoj. — Ako dakle pri-
neseš dar svoj k oltaru i on-
dje se opomeneš, da brat tvoj
24 ima nešto na te; — ostavi on-
dje dar svoj pred oltarom i idi

reći učitelja u zakonu i druge pobožne čeljadi onoga doba bila je više u mnoštvu raznih spoljašnjih (izvanjih) čina, nego li u dobroti i u poštenju srca. A kršćani treba da se klone svih opakih djela, bila ta djela zabilježena u zakonu ili ne.

R. 22 U društvu je kršćanskom srdžba vrijedna prijekora, kao što su u društvu svjetskom oni prijestupi, koji se iznose pred sud; male su uvrede (raka, nitkov) kao velika nedjela, koja se iznose pred najviše sudište — skupštinu ili sinedrij; a žestoka i sramotna napadanja (budalo u značenju bezbožniče) kao strašno nedjelo, koje čovjeka svaljuje u propast bez ikakva suda. Gehena je duboka dolina s juga Jerusalemu, kamo se bacala nečist iz grada i tjelesa zločinaca, koje su osudili na smrt. Da odatle ne izide kuga, ložila se u dolini neprestano vatra. Već je davno prije Isusa Gehena bila Židovima slika carstva paklenoga.

prije te se pomiri s bratom svo-
jim pa onda dogji i prinesi dar
25 svoj! — Miri se sa suparnikom svojim
brzo, dok si na putu s njim, da te su-
parnik ne preda sudiji, a sudija da te ne
preda sluzi, i da te ne bace u tamnicu.
26 — Zaista ti kažem: Ne ćeš izići odande,
dokle ne vratiš pošljednji dinar.
27 Čuli ste, kako je kazano starima: Ne
28 čini preljube! — A ja vam kažem,
da svaki, koji pogleda na ženu
te je poželi, već je učinio pre-
29 ljubu u srcu svojem. — Ako te oko
tvoje desno sablažnjava, iskopaj ga i baci
od sebe; jer ti je bolje, da pogine jedan od
udova tvojih, nego li sve tijelo tvoje da
30 se baci u pakao. — I ako te ruka
tvoja desna sablažnjava, odsijeci je i ba-
ci od sebe; jer ti je bolje, da pogine
jedan od udova tvojih, nego li sve tijelo
tvoje da dogje u pakao.

R. 25 Ko ima dugova, mora nastojati da se nagodi s rukodavcem prije nego li ga rukodavac preda sudu. Ako ne učini toga, morat će po starinskom običaju čamiti u tamnici, dokle ne isplati sav dug. Tako treba da se i mi nagodimo s bližnjim svojim, da se pomirimo sa suparnikom (protivnikom) svojim prije nego li stupimo pred neumolivi sud Božji, to će reći odmah, koliko je do nas, jer smrti ne znamo dana ni časa.

R. 29 30 Vidi 18, 8.

31 Kazano je pak: Ko pusti ženu svo-
ju, da joj da knjigu raspusnu!
32 — A ja vam kažem, da svaki, koji pusti
ženu svoju, osim za preljubu, navodi je,
da čini preljubu; i koji puštenicu uzme,
čini preljubu.

33 Opet ste čuli, kako je kazano sta-
rima: Ne kuni se krivo; a ispuni, što
34 si se Gospodu zakleo! — A ja vam ka-
žem, da se ne kunete nikako; ni nebom,
35 jer je prijestolje Božje; — ni ze-
mljom, jer je podnožje nogama nje-
govim; ni Jerusalemom, jer je grad ve-
36 likoga kralja. — Ni glavom se svojom
ne kuni, jer ne možeš ni jednoga vlasa
37 učiniti bijela ni crna. — Nego riječ va-
ša neka bude: Da, da; ne, ne! a što
je više od toga, oda zla je.

R. 32 Ko pusti ženu s razloga ništavih, odgovarat će za njezino opako življenje, ako se dade na nj. Židovski su zakon lažni učitelji prekrojili u kojekakva nedostojna natezanja i muževima otvorili širom vrata, da iznagju što više izgovora rastavama. Tako je na primjer bilo dovoljno dati ženi pismo, koje se načinilo pred sudijom (knjiga raspusna), pa je bila ženidba raskinuta.

R. 34 U pravom kršćanskom društvu ne bi se pravo uzevši nikada smjelo zaklinjati. Riječi »Da, da; ne, ne!« imale bi biti zadosta (dovoljne). Ali dokle ima zakonâ, koji katkad i zakletvu ištu, dobri kršćani imadu im se pokoriti.

38 Čuli ste, kako je kazano: Oko za
39 oko i zub za zub. — A ja vam
kažem, da se ne branite oda zla; nego
ako te ko udari po desnom tvojem obra-
40 zu, obrni mu i drugi! — I ko hoće da
se sudi s tobom i košulju tvoju da uzme,
41 pusti mu i plašt! — I ko te potjera
hiljadu koraka, idi s njim i druge dvije!
42 — Ko ište od tebe, podaj mu; i ko hoće
da mu uzajmiš, ne suzbij ga!

43 Čuli ste, kako je kazano: Ljubi bli-
žnjega svojega i mrzi na neprijate-
44 lja svojega! — A ja vam kažem: Lju-
bite neprijatelje svoje; činite
dobro onima, koji na vas mr-
ze, i molite se za one, koji vas
45 gone i opadaju, — da budete si-

R. 39 Ovo su krepke riječi, koje bi nas imale nagnati, da mir i ljubav cijenimo više od ikojega svojega prava, ako ga se na pošten način možemo odreći. Ali nema sumnje, da ima zgodâ, kad je ne samo dobro nego i nužno, da se čovjek opre siledžiji.

R. 40 Židovi su obično nosili samo dva komada odijela, kao što je to u istočnjakâ s veće strane još i danas. Jedno je duga haljina, kao što je u nas bijela misna košulja, a drugo je široka i duga kabanica. Klobuk, haljetak, gaće, košulju i drugo nosio je rijetko ko, i to samo u posebnim prilikama.

novi Oca svojega, koji je na nebesima,
koji čini, da sunce njegovo izlazi nad do-
brima i zlima, i daje dažd pravednima
46 i nepravednima; — jer ako ljubite one,
koji vas ljube, kakvu ćete plaću imati?
47 Ne čine li to i carinici? — I ako po-
zdravljate samo braću svoju, šta više či-
48 nite? Ne čine li to i neznabošci? — Bu-
dite dakle savršeni, kao što je savršen i
Otac vaš nebeski!

Čista nakana u molitvi, u postu i u milostinji.

GLAVA 6. — 1 Pazite, da pravdu svoju ne činite pred ljudima, da vas oni vide; inače ne ćete imati plaće kod Oca svojega, koji je na nebesima.

2 Kad dakle daješ milostinju, ne trubi pred sobom, kao što čine licemjeri po zbornicama i po ulicama, da ih ljudi hvale. Zaista vam kažem, primili su plaću svoju.

R. 46 Carinici su bili činovničići, koji su uzimali carinu. Gospodari su im bili bogataši, koji su uzimali carinu pod zakup (arendu). Njihova služba, prostom narodu sama po sebi mrska, bila je Židovima to mrža, što su carinici bili dosadni nametnici tuđje vlade, a osim toga su svoju službu s veće strane izvršivali nepošteno varajući narod, gdje su samo mogli.

3 — A ti kad daješ milostinju, neka ne zna ljevica tvoja, što či-
4 ni desnica tvoja, — da bude milostinja tvoja u tajnosti; i Otac tvoj, koji vidi
5 u tajnosti, platit će ti. — I kad se molite, ne budite kao licemjeri, koji rado po zbornicama i na raskršću po ulicama stoje i mole se, da ih ljudi vide. Zaista vam kažem,
6 primili su plaću svoju. — A ti kad se moliš, ugji u sobu svoju i zatvorivši vrata pomoli se Ocu svojemu u tajnosti; i Otac
7 tvoj, koji vidi u tajnosti, platit će ti. — A kad se molite, ne govorite mnogo kao neznabošci; jer misle, da će za mnoge ri-
8 ječi svoje biti uslišeni. — Vi dakle ne budite kao oni; jer zna Otac vaš, šta vam treba, prije nego li ga zamolite. —
9 A ovako se molite:

R. 5 Ovdje se kudi molitva, koja se vrši pred drugima iz taštine. Ali se ne kudi javna molitva uopće, jer znamo i za Isusa, da je javno molio.

R. 7 Bogu valja govoriti srcem. »Taj se posao«, veli sv. Augustin, »izvršuje više uzdasima nego li riječima, više plačem nego li govorom.« Riječi treba da bude i jačaju čuvstva u našem srcu, kad se molimo. Ne čine li toga, nekorisne su i prazne.

R. 9 Očenaš je pravi božanski primjer za kršćansku molitvu. »Kad molimo pravo i dostojno«, kaže sv. Augustin, »ne možemo drugo

Oče naš, koji si na nebesima, sveti
10 se ime tvoje. — Dogji kraljevstvo tvoje.
Budi volja tvoja, kako na nebu, tako i
11 na zemlji. — Kruh naš svagdanji daj nam

da kažemo, nego li ono, što se nalazi u molitvi Gospodnjoj.« Budući da je tu molitvu učio sam Sin Božji, ne možemo sumnjati o njezinoj jakosti. U njoj priznajemo, da smo svi djeca jednoga Oca, koji je u našoj pravoj domovini, ka kojoj treba da se iz ovoga progonstva upravljaju sve naše težnje. I doista u Očenašu 1. kao dobra djeca želimo slavu Oca nebeskoga, da ga poznaju i ljube sva naša braća po svem svijetu, makar nam i nije moguće ni malo uvećati njegova blaženstva; 2. molimo, da i mi budemo dionici u slavi vječnoga njegova kraljevstva, a megjutim da se širi i raste u snazi sveta Crkva, koja je kraljevstvo Božje na zemlji; a 3. mi ćemo nastojati da sve bolje izvršujemo volju Božju i živimo po svetom evangjelju, u čemu upravo stoji prava naša sreća. Ali nam za to treba svaki dan duševne hrane, koju nalazimo u uskoj svezi s Isusom napose u molitvi i u svetoj pričesti; a osim toga treba nam i zemaljskih dobara, da pristojno uzdržavamo svoje tijelo, i snage, da do tih dobara dogjemo. I tako 4. molimo za kruh naš, kruh, koji nama kršćanima dolikuje. Ne ištemo siromaštva ni bogatstva ni darova neobičnih, nego ono, što nam je potrebno za život tjelesni i duševni. Napokon 5. grijesi pregjašnji, 6. kušanja, što će nas stići, i 7. sva druga zemaljska zla mogu da spriječe ona dobra, za kojima čeznemo. Evo razloga trim pošljednjim prošnjama u Očenašu. Ali opominjući se obećanja Kristovih ne tražimo oproštenja i milosrgja za sebe više, nego li ga mi iskazujemo svojemu bližnjemu. Ta nas

12 danas. — I otpusti nam duge naše, ka-
ko i mi otpuštamo dužnicima svojim. —
13 I ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas
oda zla. Amen.
14 Ako otpustite vi ljudima grijehe njiho-
ve, otpustit će i vama Otac vaš nebeski
15 grijehe vaše. — **Ako li ne otpustite vi ljudima, ni Otac vaš ne će otpustiti vama grijeha vaših.**
16 A kad postite, ne budite žalosni kao
licemjeri; jer nagrgjuju lica svoja, da ih
vide ljudi gdje poste. Zaista vam ka-
17 žem, primili su plaću svoju. — A ti kad
postiš, namaži glavu svoju i lice svoje
18 umij, — da te ne vide ljudi gdje pos-
tiš, nego Otac tvoj, koji je u tajnosti; i
Otac tvoj, koji vidi u tajnosti, platit će ti.

misao nuka, da ne stavljamo granica svojoj ljubavi ni s obzirom na neprijatelje. A moleći zatim Boga, da nas ne uvede u napast, ne damo se zavarati ludim mišljenjem, da ćemo biti prosti od svih napasti, nego znajući svoju slaboću otkrivamo s djetinjim pouzdanjem svoj strah, ali i čvrsto ufanje, da nam u napastima, kojima se nikako ukloniti ne možemo, Božja pomoć nedostati ne će.

R. 16 Nemar za domaće narodne običaje često je znak samo taštine. Židovi su se obično škropili mirisnim vodicama i lijepo češljali kosu. Ali kad su postili, onda se nijesu redili, nego su ostali zamrljani i čupavi. A ko je napose drage volje postio, oblačio se u haljinu pokorničku i glavu posipavao pepelom.

Kršćani i dobra ovoga svijeta.

19 Ne sabirajte sebi blaga na zemlji, gdje
rgja i moljac kvari i gdje kradljivci pot-
20 kopavaju i kradu. — Nego sabirajte se-
bi blago na nebu, gdje ni rgja ni mo-
ljac ne kvari i gdje kradljivci ne potko-
21 pavaju niti kradu; — jer gdje je blago
22 tvoje, ondje je i srce tvoje. — Svijeća
tijelu tvojemu jest oko tvoje. Ako je da-
kle oko tvoje zdravo, sve će tijelo tvoje
23 svijetlo biti. — Ako li se oko tvoje po-
kvari, sve će tijelo tvoje tamno biti. Ako
je dakle svjetlost, što je u tebi, tama;
24 sama tama kolika će biti? — Niko ne
može dva gospodara služiti; jer
ili će na jednoga mrziti, a drugoga ljubiti;
ili će jednoga snositi, a drugoga prezi-
rati. Ne možete Bogu služiti i mamoni.
25 — Zato vam kažem: Ne brinite se za

R. 22 i 23 Ovdje se u slici prikazuje oko kao svijeća, što rasvjetljuje sve udove na tijelu. Ako se oko pokvari, ostanu ruke u tami i ne mogu da rade, a tako i noge ne mogu da hode. Isto je tako i srce, o kojem se govori u pregjašnjem retku, svijeća za sva djela čovječja. Ako je srce opako i ako teži na djela nepoštena, onda nema svjetlosti, koja bi upravljala djelima, nego čovjek živi u tami.

R. 24 Služiti znači ovdje biti rob. Mamona u običnom govoru u Palestini znači bogatstvo. Isp. Bilješku u Luk. 16, 9.

R. 25 Ne uznemirujte se toliko, da biste izgubili mir u srcu i pouzdanje.

život svoj, šta ćete jesti, ni za tijelo svoje,
u što ćete se obući. Nije li život pretežniji
od hrane i tijelo pretežnije od odijela?
26 — Pogledajte na ptice nebeske, kako ne
siju niti žanju niti sabiraju u žitnice, pa
ih Otac vaš nebeski hrani. Nijeste li vi
27 mnogo pretežniji od njih? — A ko od
vas brinući se može primaknuti rastu svo-
28 jemu lakat jedan? — I za odijelo što se
brinete? Pogledajte na ljiljane u polju,
kako rastu; ne trude se niti predu; —
29 a kažem vam, da se ni Salomon u svoj
slavi svojoj ne obuče kao jedan od njih.
30 — A kad travu poljsku, koja danas jest
a sjutra se u peć baca, Bog tako odijeva,
31 kamo li više vas, malovjerni! — Ne bri-
nite se dakle govoreći: Šta ćemo jesti ili
šta ćemo piti ili čim ćemo se odjenuti? —
32 jer sve ovo neznabošci ištu. A Otac vaš
33 zna, da vam sve ovo treba. — Ištite
dakle najprije kraljevstvo Bož-
je i pravdu njegovu, a sve ovo
34 će vam se dodati. — Ne brinite se
dakle za sjutra; jer će se sjutrašnji dan

R. 33 Ono kraljevstvo Božje, u kojem ima jedan jediti zakon, koji stoji u tom, da čovjek prisvoji one krjeposti, koje ga čine pravednim.

R. 34 Brinuti se u smislu r. 25 nikako; ali misliti na svoje stvari i na pošten se način skrbiti za njih, svakako! Pouzdanje kršćansko

brinuti sam za sebe. Dosta je svakomu danu svojega zla.

Razne zapovijesti.

GLAVA 7. — 1 Nemojte suditi, da ne
2 budete sugjeni; — jer kakvim sudom sudite, bit ćete sugjeni; i kakvom mje-
3 rom mjerite, mjerit će vam se. — A zašto vidiš trun u oku brata svojega, a
4 brvna u oku svojem ne vidiš? — Ili kako govoriš bratu svojemu: Stani, da izvadim trun iz oka tvojega; a eto, brvno je
5 u oku tvojem? — Licemjere! izvadi najprije brvno iz oka svojega, pak ćeš onda vidjeti izvaditi trun iz oka brata svojega.
6 Ne dajte svetinje psima niti mećite bisera svojega pred svinje, da ga kako ne pogaze nogama svojim i vrativši se ne rastrgnu vas.
7 Ištite, i dat će vam se; tražite, i naći
8 ćete; kucajte, i otvorit će vam se: — jer svaki, koji ište, prima; i koji traži, nalazi; i koji kuca, otvorit će mu se.

daleko je od usuda (sudbine), koji je ravnalo lijenčinama i ljudima sujevjernim.

R. 1 Suditi znači ovdje zlobno pretresati.

R. 7 Razumijeva se o pravim dobrima, za koja je Isus učio moliti se u Očenašu.

9 — Ili koji je megju vama čovjek, u koga ako zaište sin njegov hljeba, zar će mu
10 kamen dati? — Ili ako zaište ribe, zar
11 će mu zmiju dati? — Kad dakle vi, koji ste zli, umijete dobre dare davati djeci svojoj; koliko će više Otac vaš, koji je na nebesima, dati dobra onima, koji ga
12 mole. — Sve dakle, što hoćete, da čine ljudi vama, činite i vi njima; jer je to zakon i proroci.
13 Ulazite na uska vrata; jer su široka vrata i širok put, što vodi u propast, i mnogo ih ima, koji na njih ulaze. —
14 Kako su uska vrata i tijesan put, što vodi u život, i malo ih ima, koji ga na-
15 laze! — Čuvajte se lažnih proroka, koji dolaze k vama u odijelu ovčjem, a unutra
16 su vuci grabljivi. — Po rodovima njihovim poznat ćete ih. Zar se bere s trn-
17 nja grožgje, ili s čička smokve? — Tako svako drvo dobro dobre rodove ra-
18 gja, a zlo drvo zle rodove ragja. — Ne može drvo dobro zlih rodova ragjati, ni
19 drvo zlo dobrih rodova ragjati. — Svako drvo, koje ne ragja dobra roda, posjeći
20 će se i u oganj baciti. — Dakle po ro-
21 dovima njihovim poznat ćete ih. — Ne će svaki, koji mi govori: Gospode, Gospo-

R. 12 To je svrha svim zapovijestima u zakonu staroga zavjeta i svim naucima proročkim.

de! ući u kraljevstvo nebesko, nego koji
čini volju Oca mojega, koji je na nebe-
sima, on će ući u kraljevstvo nebesko.
22 — Mnogi će reći meni u onaj dan: Go-
spode! Gospode! nijesmo li u ime tvoje
prorokovali i u ime tvoje gjavle izgonili
i u ime tvoje čudesa mnoga tvorili? —
23 Tada ću im kazati: Nikad vas nijesam
znao; idite od mene, koji činite bez-
konje.
24 Svaki dakle, koji sluša ove riječi mo-
je i izvršuje ih, bit će kao mudar
čovjek, koji sazida kuću svoju na kame-
25 nu. — I udari dažd, i dogjoše vode, i
dunuše vjetrovi, i napadoše na kuću onu,
i ne pade; jer bješe sazidana na kamenu.
26 — A svaki, koji sluša ove riječi moje a
ne izvršuje ih, bit će kao čovjek lud,
koji sazida kuću svoju na pijesku. —
27 I udari dažd, i dogjoše vode, i dunuše
vjetrovi, i napadoše na kuću onu, i pa-
de; i bi razvalina od nje velika.
28 I kad svrši Isus ove riječi, divljaše
29 se narod nauci njegovoj; — jer ga uča-

R. 21 Ne spasavaju nas potom razne pobožnosti i duge molitve, nego postojano vršenje kršćanskih krjeposti, a to je rod dobre molitve.

R. 29 Književnici su se i fariseji vazda pozivali na stari zavjet i na rabinske običaje; a Isus je naprotiv stare zapovijesti popravljao i nove postavljao.

še kao onaj, koji ima vlast, a ne kao književnici njihovi i fariseji.

Isus očisti gubavca.

GLAVA 8. — 1 A kad sigje s go-
2 re, igjaše za njim mnogo naroda. — I
gle, čovjek gubav dogje i klanjaše mu se
govoreći: Gospode! ako hoćeš, možeš me
očistiti.
3 I pruživši Isus ruku dohvati ga se go-
voreći: Hoću, očisti se!
I odmah se očisti od gube.
4 I reče mu Isus: Gledaj, nikomu ne ka-
zuj; nego idi, pokaži se svećeniku i pri-
nesi dar, koji je zapovjedio Mojsije po-
radi svjedočanstva njima.

Stotnikov sluga.

5 A kad ugje u Kafarnaum, pristupi k
6 njemu stotnik moleći ga — i govoreći:

R. 4 U početku nije dao Isus, da se previše razglašuju njegova čudesa. To je činio zato, da zavist s jedne strane a prerano oduševljenje s druge strane ne budu zapreka njegovoj sv. službi i radu. Premda je poslije oštro žigosao licemjerstvo i lakomstvo Židovskih svećenika, ipak je zahtijevao, da ih narod sluša u svemu, što je pravedno. Po zakonu su Mojsijevu (III. knj. Mojs. gl. 14.) morali gubavci, koji su držali, da su se očistili, poći i pokazati se svećeniku. Svećenik ih je tačno pregledao, prinesao žrtvu i dao im dopuštenje, da se vrate među druge ljude.

Gospode! sluga moj leži kod kuće uzet i muči se vrlo.

7 A Isus mu reče: Ja ću doći i iscijelit ću ga.

8 A stotnik odgovori i reče: Gospode! nijesam dostojan, da ugješ pod krov moj; nego samo reci riječ i ozdravit će sluga
9 moj; — jer i ja sam čovjek pod vlasti i imam pod sobom vojnike, pa rečem ovomu: Idi! i ide; i drugomu: Dogji! i dogje; i sluzi svojemu: Učini to! i učini.

10 A kad ču Isus, udivi se i reče onima, koji igjahu za njim: Zaista vam kažem, ne nagjoh tolike vjere u Israelu.
11 — A kažem vam, da će mnogi od istoka i zapada doći i sjest će za stol s Abrahamom i s Isakom i s Jakobom u kraljev-
12 stvu nebeskom; — a sinovi kraljevstva

R. 8 i 9 Dobri stotnik (časnik, koji zapovijeda stotini vojnika) htjede reći: »Gle, ja siromašni časničić, koji sâm moram slušati tolike poglavare, zapovijedam slobodno svojim vojnicima, a oni idu, kudagod im kažem. Ako imam i malu plaću, mogu ipak držati slugu, da mi služi; pa htio on ili ne htio, mora ipak činiti, što mu zapovjedim. A ti, Sine Božji, koji imaš sve u svojoj vlasti, zašto da se trudiš idući pod krov moj da mi iscijeliš momka? Zapovjedi samo s ovoga mjesta, pa će te za cijelo poslušati stvorovi, koji su u tvojoj vlasti, kao što se meni pokoravaju moji podložnici, da se inače ne mučim nego samo što im kažem.«

R. 12 Sinovi kraljevstva, to će reći

izagnat će se u tamu najkrajnju; ondje će biti plač i škrgut zúbâ.

13 I reče Isus stotniku: Idi, i kako si vjerovao, neka ti bude!

I ozdravi sluga u taj čas.

Petrova punica.

14 I došavši Isus u dom Petrov, vidje punicu njegovu gdje leži i groznica je
15 trese. — I dotače se ruke njezine, i pusti je groznica, i usta i služaše im.

16 A u veče dovedoše k njemu mnoge, koji imagjahu gjavla, i izagna duhove ri-
17 ječju i sve bolesnike iscijeli, — da se ispuni, što je kazao Isaija prorok govoreći: On nemoći naše uze i bolesti naše ponese.

Kako valja ići za Isusom.

18 A videći Isus mnogo naroda oko sebe zapovjedi, da idu preko jezera.

19 I pristupivši jedan književnik reče mu: Učitelju! ja idem za tobom, kudagod ti pogješ.

20 A Isus mu reče: Lisice imaju jame i ptice nebeske gnijezda, a Sin čovječji nema gdje da glavu zakloni.

Židovi, koji su bili, da tako kažemo, naravski baštinici kraljevstva, što ga je Isus utemeljio.

21 A drugi od učenika njegovih reče mu: Gospode! dopusti mi najprije da idem i ukopam oca svojega!

22 A Isus mu reče: Hajde za mnom i ostavi, neka mrtvi ukopavaju mrtvace svoje!

Oluja na moru.

23 I kad ugje u lagjicu, pogjoše za njim
24 učenici njegovi. — I gle, oluja velika postade na moru tako, da se lagjica pokri
25 valovima; a on spavaše. — I pristupivši k njemu učenici njegovi, probudiše ga govoreći: Gospode, izbavi nas, izgibosmo!
26 A Isus im reče: Što ste strašljivi, malovjerni?

Tada ustavši zapovjedi vjetrovima i moru, i postade tišina velika.

27 A ljudi se čudiše govoreći: Ko je ovaj, da ga slušaju vjetrovi i more?

R. 22 Zašto Isus tako tvrdo odgovara na tako pravednu prošnju? 1. On je htio, da njegovi učenici svoje zvanje više cijene nego li išta drugo na svijetu. 2. Znao je, da će drugi izvršiti dužnost ovoga sina, a on će megjutim dragocjeno vrijeme bolje upotrebiti. 3. Po svoj je prilici vidio, da bi onaj učenik, kad bi se vratio kući, izgubio svoje zvanje. »Ostavi, neka mrtvi (oni, koji ne žive u milosti Božjoj, nego se brinu za ovaj zemaljski život) ukopavaju mrtvace svoje!«

Gerasenci s gjavlom.

28 A kad dogje preko jezera u zemlju Gerasensku, sretoše ga dvojica, koji imagjahu gjavla, a dolažahu od grobova, bijesni vrlo tako, da ne mogaše niko proći
29 onim putem. — I gle povikaše govoreći: Što je tebi do nas, Isuse, Sine Božji? Zar si došao amo prije vremena da mučiš nas?
30 A nedaleko od njih pasijaše veliki krd
31 svinja. — A gjavli ga moljahu govoreći: Ako nas odavde istjeraš, pošlji nas u krd svinja.
32 A on im reče: Idite!

I oni izišavši otidoše u svinje. I gle, navali sav krd sunovrat u more i po-
33 topi se u vodi. — A pastiri pobjegoše i došavši u grad javiše sve, i za one, koji
34 imagjahu gjavola. — I gle, sav grad izide nasusret Isusu, i vidjevši ga moliše, da bi otišao iz njihova kraja.

Isus iscjeljuje uzetoga.

GLAVA 9. — 1 I ušavši u lagjicu
2 prijegje i dogje u svoj grad. — I gle,

R. 1 »Dogje u svoj grad«. Grad je Spasiteljev bio Kafarnaum na jezeru Tiberijadskom. A zvao se tako zato, što je tada Spasitelj u njemu živio. Postojbina je njegova bio Nazaret. Vidi 11, 23. i 18, 54.

donesoše mu uzeta, koji ležaše na odru. I vidjevši Isus vjeru njihovu reče uzetomu: Uzdaj se, sinko, opraštaju ti se grijesi tvoji!

3 I gle, neki od književnika rekoše u sebi: Ovaj huli.

4 I videći Isus pomisli njihove reče:
5 Zašto zlo mislite u srcima svojim? — Šta je lakše reći: opraštaju ti se grijesi tvoji;
6 ili kazati: ustani i hodi? — Ali da znate, da Sin čovječji ima vlast na zemlji opraštati grijehe; — tada reče uzetomu: Ustani, uzmi odar svoj i idi kući svojoj!
7 I ustade i otide kući svojoj. —
8 A ljudi videći bojaše se i hvališe Boga, koji je dao vlast takvu ljudima.

Matej.

9 I odlazeći Isus odande, vidje čovjeka gdje sjedi na carini po imenu Mateja. I reče mu: Hajde za mnom!

I ustavši otide za njim.

Kršćanski post.

10 I kad sjegjaše za stolom u kući, gle, mnogi carinici i grješnici došavši sjegjahu za stolom s Isusom i s učenicima njegovim.
11 — I vidjevši to fariseji govorahu učenicima njegovim: Zašto s carinicima i s grješnicima jede učitelj vaš?

12 A Isus čuvši to reče: Ne trebaju zdravi liječnika nego bolesni. —
13 Nego idite i naučite se, šta će reći: Milosrdnost hoću, a ne žrtvu; jer nijesam došao da zovem pravednike, nego grješnike.

14 Tada pristupiše k njemu učenici Ivanovi govoreći: Zašto mi i fariseji postimo mnogo, a učenici tvoji ne poste?

15 A Isus im reče: Eda li mogu svatovi plakati, dok je ženik s njima? Nego će doći vrijeme, kad će se uzeti od njih
16 ženik, i onda će postiti. — Niko ne meće zakrpe od sirova sukna na staru haljinu; jer dopunu svoju uzima od ha-
17 ljine, i gora rupa nastaje. — Niti lijevaju vino novo u mjehove stare, inače se mje-

---

R. 13 Bog je rekao preko proroka Oseje, da mu nijesu mili spoljašnji (izvanji) čini u službi njegovoj, nego djela ljubavi i milosrgja. To ponavlja Isus farisejima, koji su toliko pazili na spoljašnosti u službi Božjoj a tako malo nastojali o djelima ljubavi i milosrgja.

R. 15 Isus ispričava svoje učenike, koji nastojeći da idu za svojim učiteljem i da propovijedaju, nijesu mnogo postili. Oni su kao prijatelji ženikovi ili kao svatovi, dokle traje svadba. Za to se vrijeme misli na posve druge stvari nego li na post. Ako je od potrebe postiti, postit će se onda, kad se dovrši svadbeno veselje. I doista, učenici su Isusovi postili mnogo i činili pokoru poslije njegova uzašašća na nebo.

hovi prodru, i vino se prolije, i mjehovi propadnu; nego lijevaju vino novo u mjehove nove, i oboje se sačuva.

Kći Jairova i žena, što je bolovala od tečenja krvi.

18 Dok im on tako govoraše, gle, knez jedan dogje i pokloni mu se govoreći: Gospode, kći moja sada umrije; nego dogji, metni na nju ruku svoju, i oživjet će.
19 I ustavši Isus pogje za njim s uče-
20 nicima svojim. — I gle, žena, koja je dvanaest godina bolovala od tečenja krvi, pristupi sastrag i dotače se skuta od ha-
21 ljine njegove; — jer govoraše u sebi: Ako se samo dotaknem haljine njegove,
22 ozdravit ću. — A Isus obazrevši se i vidjevši je reče: Uzdaj se, kćeri! vjera ti tvoja pomože.
I ozdravi žena od toga časa.
23 I došavši Isus u dom kneževi i vidjevši
24 svirače i ljude gdje buče reče: — Odstupite! jer djevojka nije umrla, nego spava.
I podsmijevahu mu se.

R. 16 i 17 Ovim slikama tumači Isus, da nije voljan naprtiti učenicima svojim onih propisa staroga zakona, koji bi bili na smetnju i na štetu novomu duhu evangjeoskom, duhu prave ljubavi.

25 A kad istjera ljude, ugje i uhvati je za ruku, i djevojka usta.
26 I otide glas ovaj po svoj zemlji onoj.

Dva slijepca.

27 A kad je Isus odlazio odande, igjahu za njim dva slijepca vičući i govoreći: Smiluj nam se, Sine Davidov!
28 A kad dogje kući, pristupiše k njemu slijepci. I reče im Isus: Vjerujete li, da vam mogu to učiniti?
29 A oni mu rekoše: Dă, Gospode! — Tada se dotače očiju njihovih govoreći: Po vjeri vašoj neka vam bude!
30 I otvoriše im se oči. I zaprijeti im Isus govoreći: Gledajte, da niko ne dozna!
31 A oni izišavši razglasiše ga po svoj zemlji onoj.

Čovjek nijem, koji je imao gjavla.

32 A kad oni izidoše, gle, dovedoše k njemu čovjeka nijema, koji je imao gja-
33 vla. — I pošto izagna gjavla, progovori nijemi. I divljaše se narod govoreći: Nikad se tako ne vidje u Israelu.
34 A fariseji govorahu: Preko kneza gjavolskoga izgoni gjavle.

R. 30 Vidi 18, 4.

Isus u Galileji.

35 I prohogjaše Isus po svim gradovima
i selima učeći po zbornicama njihovim i
propovijedajući evangjelje o kraljevstvu
i iscjeljujući svaku bolest i svaku nemoć.
36 — A gledajući ljude sažali mu se, jer bi-
jahu izmučeni i ležahu kao ovce, koje
37 nemaju pastira. — Tada reče učenicima
svojim: Žetve je istina mnogo a posleni-
38 kâ malo. — Molite se dakle Gospodaru
od žetve, da pošlje poslenikâ na žetvu
svoju!

GLAVA 10. — 1 I dozvavši dvanaest učenika svojih dade im vlast nad nečistim duhovima, da ih izgone i da iscjeljuju svaku bolest i svaku nemoć.

Apostoli.

2 A dvanaest apostola imena su ova:
Prvi Simon, koji se zove Petar, i Andrija,
3 brat njegov; — Jakob Zebedejev i Ivan,
brat njegov; Filip i Bartolomej, Toma i
Matej, carinik; Jakob Alfejev i Tadej; —
4 Simon Hananej i Juda Iskariotski, koji
ga i izdade.

Pouke apostolima.

5 Ovih dvanaest posla Isus zapovjedivši
im i rekavši: Na put neznabožački ne idite,

i u gradove Samarjanske ne ulazite; —
6 nego idite prije k izgubljenim ovcama do-
7 ma Israelova. — A iduć propovijedajte i
kazujte, da se približilo kraljevstvo ne-
8 besko. — Bolesne iscjeljujte, mrtve dižite,
gubave čistite, gjavle izgonite! Zabadava
9 dobiste, zabadava dajite! — Ne nosite
zlata ni srebra ni novaca u pojasima svo-
10 jim — ni torbe na put ni dvije haljine ni
obuće ni štapa; jer je poslenik dostojan
11 jela svojega. — A kad u koji grad ili selo
ugjete, ispitajte, ko je u njemu dostojan;
12 i ondje ostanite, dok ne izidete. — A
ulazeći u kuću pozdravite je govoreći: Mir
13 ovoj kući! — I ako bude kuća ona do-
stojna, doći će mir vaš na nju; a ako li
ne bude dostojna, mir će se vaš vratiti
14 k vama. — I ako vas ko ne primi niti
posluša riječi vaših, izlazeći iz kuće ili iz
15 grada otresite prah s nogu svojih. — Zai-
sta vam kažem, lakše će biti zemlji So-
domskoj i Gomorskoj na dan sudnji, nego

R. 5 U ovim poukama ima nekoliko zapovijesti, koje su bile samo za ono doba i za onu zemlju. Tako je Isus izrijekom želio, da apostoli propovijedaju neznabošcima u poznija vremena. Po raznim mjestima na istoku ne može se pošteno putovati, ako čovjek nema ni pare u torbi, ako nema rublja da se preobuče itd. Odatle slijedi, da je vazda i svagdje potreban duh odricanja onomu, koji želi da ljude pridobije za sveto evangjelje.

16 li gradu onomu. — Eto, ja vas šaljem kao
ovce megju vukove. Budite dakle mudri
kao zmije i bezazleni kao golubovi!
17 A čuvajte se od ljudi; jer će vas pre-
dati sudovima i po zbornicama svojim
18 bičovat će vas — i pred upravitelje i kralje-
ve vodit će vas mene radi za svjedočan-
19 stvo njima i neznabošcima. — A kad
vas predadu, nemojte smišljati, kako ćete
ili šta ćete govoriti; jer će vam se dati
20 u onaj čas, šta ćete kazati; — jer ni-
jeste vi, koji govorite, nego je Duh Oca va-
21 šega, koji govori u vama. — A predat
će brat brata na smrt i otac sina; i ustat
će djeca na roditelje i pobit će ih. —
22 I svi će mrziti na vas imena mojega ra-
di; ali koji istraje do kraja, on će se
23 spasti. — A kad vas stanu goniti u ovom
gradu, bježite u drugi. Zaista vam ka-
žem, ne ćete obići gradova Israelovih, dok
24 dogje Sin čovječji. — Nije učenik nad
učiteljem, ni sluga nad gospodarom svo-
25 jim. — Dosta je učeniku, da bude kao

R. 23 »Ne bojte se, da ne ćete naći grada, u koji biste se zaklonili. Naći će se vazda po koji u Palestini, koji će vas primiti, prije nego li se ja vratim k vama u svojoj slavi.« Proroštvo je ovo tamno. Vidi bilješku o slavnom povratku Isusovu gl. 16, 28.

R. 25 Belzebubom su nazivali Židovi kneza gjavolskoga. Potom su držali, da i megju gjavlima

učitelj njegov i sluzi kao gospodar nje-
gov. Kad su domaćina nazvali Belzebu-
bom, kamo li će više domašnje njego-
26 ve! — Ne bojte ih se dakle! jer ne-
ma ništa sakriveno, što se ne će otkriti,
27 ni tajno, što se ne će doznati. — Što
vam govorim u tami, kazujte na svje-
tlosti, a što na uho čujete, propovijedajte
28 s krovova! — I ne bojte se onih,
koji ubijaju tijelo, a duše ne
mogu ubiti; nego se prije boj-
te onoga, koji može i dušu i ti-
29 jelo baciti u pakao. — Ne pro-
daju li se dva vrapca za novčić? pa
ni jedan od njih ne će pasti na ze-
30 mlju bez Oca vašega. — A vama je
31 i kosa na glavi sva izbrojena. — Ne-
bojte se dakle! vi ste bolji od mno-
32 go vrabaca. — Kogod dakle prizna me-
ne pred ljudima, priznat ću i ja njega
pred Ocem svojim, koji je na nebesima.
33 — A ko se odreče mene pred ljudima,

ima uregjena država. Riječ Belzebub znači bog od muha, bog, koji brani od muha. To je bio jedan od krivih bogova, koga su poštovali u Akaronu. (Vidi gl. 1. IV. knjige o kraljevima.) Židovi a poslije i kršćani prvih vijekova smatrali su mitološke bogove za gjavle.

R. 29 Vrabaca ima sila na istoku, pa ih djeca lako hvataju i nude na prodaju.

odreći ću se i ja njega pred Ocem svojim, koji je na nebesima.

34 Ne mislite, da sam došao da donesem mir na zemlju; nijesam došao da
35 donesem mir, nego mač; — jer sam došao da rastavim čovjeka od oca njegova i kćer od matere njezine i snahu od sve-
36 krve njezine, — i neprijatelji čo-
37 vjeku domašnji njegovi. — Ko ljubi oca ili mater većma nego mene, nije mene dostojan; i ko ljubi sina ili kćer većma nego mene, nije mene dostojan; —
38 i ko ne uzme križa svojega i ne pogje za mnom, nije mene
39 dostojan. — Ko nagje dušu svoju, izgubit će je, a ko izgubi dušu svoju mene radi, naći će
40 je. — Ko vas prima, mene prima, a ko prima mene, prima onoga, koji je
41 mene poslao. — Ko prima proroka u

R. 34 Isus je donio na svijet pravi mir, koji stoji u pravdi i u slobodi. Ali da se izvojšti pravo, kako bi se čovjek smatrao za poštena, dok iđe slobodno za glasom savjesti svoje, trebalo je borbe od više stoljeća.

R. 40 i 41 Ako čovjek pomaže učenicima Kristovim, primit će plaću kao da je pomogao samomu Kristu. Osim toga ko pomaže propovjedniku u njegovoj službi, primit će plaću, koja je obe-

ime proročko, primit će plaću proročku; a ko prima pravednika u ime pravedničko,
42 primit će plaću pravedničku. — I ko napoji jednoga od ovih najmanjih samo čašom studene vode u ime učeničko, zaista vam kažem, ne će mu propasti plaća.

GLAVA 11. — 1 I kad svrši Isus zapovijesti dvanaestorici učenika svojih, otide odande da uči i da propovijeda po gradovima njihovim.

Isus i učenici Ivanovi.

2 A Ivan čuvši u tamnici djela Kristova,
3 posla dvojicu učenika svojih — i reče mu: Jesi li ti onaj, što će doći, ili drugoga da čekamo?

4 A Isus odgovarajući reče im: Idite i
5 kažite Ivanu, što ste čuli i vidjeli: — Sli-

ćana propovjednicima evangjeoskim; a ko pomaže pravedniku, bit će dionik u njegovim zaslugama.

R. 42 Ko učini i najmanje dobro (a što stoji manje od čaše hladne vode?) kojemu djetetu ili siromašku ne iz obzira ljudskoga nego gledajući u njemu učenika Kristova, imat će plaću u nebu. Dobro činiti iz razloga naravnih samo je po sebi dobro, srce čovječje napunja zadovoljstvom, a katkad se i nagrađuje u ovom životu, ali nije zaslužno za nebo.

jepi gledaju, hromi hode, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju, siromašnima
6 se propovijeda evangjelje; — i blago onomu, koji se ne sablazni o mene!

Besjeda u pohvalu Ivanu Krstitelju.

7 A kad oni otidoše, poče Isus narodu govoriti o Ivanu: Šta ste izišli u pustinju, da vidite? trsku, koju vjetar ljulja? —
8 Ili šta ste izišli da vidite? čovjeka u meke haljine obučena? Eto, koji meke haljine nose, po kraljevskim su dvorovima. —
9 Ili šta ste izišli da vidite? proroka? Da,
10 kažem vam, i više nego proroka; — jer je ovo onaj, za koga je pisano: Eto, ja šaljem angjela svojega pred licem tvojim, koji će pripraviti put tvoj pred tobom.

11 Zaista vam kažem, nije ustao izmegju rogjenih od žena veći od Ivana Krstitelja; a koji je manji u kraljevstvu ne-
12 beskom, veći je od njega. — A od da-

R. 11 Niko izmegju svih ljudi nije veličinom dostigao Ivana. Ivan je izabranik Božji, koji je imao svijetu pokazati Spasitelja. No ipak je i ta veličina neznatna, ako se isporedi s veličinom, do koje svakoga kršćanina podiže milost Božja.

R. 12 i 13 »Otkako je Ivan pokazao, da je došao čas kraljevstvu Božjemu, što su ga toliki

na Ivana Krstitelja do sada kraljevstvo nebesko silu trpi i siledžije ga otimaju;
13 — jer su svi proroci i zakon proricali do
14 Ivana. — I ako hoćete primiti, on je
15 Ilija, koji će doći. — Ko ima uši da čuje, neka čuje!

16 A s kim da isporedim ovaj rod? On je kao djeca, što sjede na trgu i viču
17 drugovima — govoreći: Pjevasmo vam, i ne igraste; jadovasmo, i ne plakaste; —
18 jer dogje Ivan, koji niti jede niti pije, i
19 kažu: ima vraga. — Dogje Sin čovječji, koji jede i pije, i kažu: Gle čovjeka iz-

sveci prorekli, potrebno je, da čovjek sa svom revnošću to kraljevstvo traži i rodove njegove uživa.«

R. 14 Prorok je Malahija prorekao, da će Ilija doći da pripravi put Mesiji. To se ima razumijevati o Ivanu s obzirom na duh, u kojem je došao, i s obzirom na službu, koju je vršio.

R. 16 i 17 Židovi su se vladali kao prkošljiva djeca, koja nikad ne će da se uhvate u kolo s drugima, nego im je sve krivo, štogod u drugih vide. Odricanje Ivanovo nije im išlo u glavu, pa su rekli, da ima vraga; božanskoga su Spasitelja, koji je u ljubežljivosti svojoj živio kao običan čovjek ne tražeći nikakve oštrine u pokori, osudili kao izjelicu. Ali ljudi bolji i od Boga prosvijetljeni (djeca mudrosti, kako bi rekli Židovi) gledali su u svemu ovomu divno djelo Božje providnosti.

R. 19 Mudrost Božju opravdaše, to će reći, izvrsnom pokazaše djeca njezina (djeca

jelice i pijanice, prijatelja carinicima i grješnicima! I opravdaše mudrost djeca njezina.

Isus kori okorele gradove.

20 Tada poče Isus prekoravati gradove, u kojima se zbilo najviše čudesa njego-
21 vih, što nijesu činili pokore: — Teško tebi, Korozaine, teško tebi, Betsaido! jer da su se u Tiru i u Sidonu zbila čudesa, što su se zbila u vama, davno bi već u
22 vreći i pepelu pokoru činili. — Ali vam kažem: Tiru i Sidonu lakše će biti u
23 dan sudnji, nego li vama. — I ti, Kafarnaume, zar ćeš se do neba podići? Do pakla ćeš sići, jer da su se u Sodomi zbila čudesa, što su se zbila u tebi, može biti bi ostala do ovo-

Božja u opreci s djecom ovoga svijeta, s djecom gjavolskom), koja u svoje doba dobro upotrebiše oštrinu Ivanovu, kao što se sada umiju koristovati slobodom, koju sam donesao ja. Bog daje svakoj stvari svoje mjesto i svoje vrijeme, a ljudi opaki ne umiju drugo, nego vazda sve okretati na zlo.

R. 23 Kafarnaum je bio mjesto, koje je izabrao Isus, da se ondje sastaje s apostolima, kad se vrate iz raznih krajeva s apostolskoga rada. Koliko se tomu gradu propovijedalo, ne bi li se obratio, ali je sve bilo uzalud.

24 ga dana. — Ali vam kažem, da će zemlji Sodomskoj lakše biti u dan sudnji, nego li tebi.

Otkupljenje.

25 U ono vrijeme odgovori Isus i reče: Hvalim ti, Oče, Gospode neba i zemlje, što si ovo sakrio od mudrih i razumnih
26 a objavio malenima. — Da, Oče, jer
27 bi tako povoljno tebi. — Sve je meni predao Otac moj, i niko ne zna Sina nego Otac; niti Oca ko zna nego Sin, i ko-
28 mu Sin hoće objaviti. — Hodite k meni svi, koji ste umorni i opterećeni, i ja ću vas odmoriti. —
29 Uzmite jaram moj na sebe i naučite se od mene, jer sam krotak i ponizan srcem, i naći ćete po-
30 koj dušama svojim; — jer je jaram moj sladak i breme moje lako.

Ječmeno klasje i subota.

GLAVA 12. — 1 U ono vrijeme igjaše Isus kroz usjeve u subotu. A učenici

R. 25 Mudri ljudi često su oholice, puni sebe, pa ne umiju primiti sveto evangjelje s onom prostotom, koja je za to potrebna a koja je posve u naravi djeci i siromašnomu narodu, koji se ovdje nazivlju maleni.

njegovi ogladnjevši počeše trgati klasje i
2 jesti. — A fariseji vidjevši rekoše mu: Gle, učenici tvoji čine, što se ne smije činiti u subotu.

3 A on im reče: Nijeste li čitali, što učini David, kad ogladnje, i koji bijahu s
4 njim? — kako ugje u kuću Božju, i pojede hljebove postavljene, kojih nije bilo dopušteno jesti njemu ni onima, što bijahu s njim, nego samim
5 svećenicima? — Ili nijeste čitali u zakonu, kako u subotu svećenici u hramu
6 skvrne subotu, pa su bez krivnje? — A kažem vam, da je ovdje veći od hrama.
7 — Kad biste pak znali, šta će reći to:

R. 3 Premda je svjetovnim ljudima bilo zabranjeno jesti hljebove za postavljanje (to će reći onih dvanaest hljebova, što su se svake sedmice metali na stol u svetom šatoru), ipak ih se David nije bojao jesti, kad je bio u nuždi. (Vidi I. knj. o kraljevima, 21, 6.) Isto su tako svećenici usprkos zapovijesti o subotnjem počivanju radili u hramu sve, što je bilo od potrebe. To dokazuje, da takvi i slični zakoni imadu prestati, kad se radi o dobru, koje je očevidno veće. Nije dakle bilo razloga sablažnjavanju, ako su apostoli u subotu činili ono, što su fariseji držali za nedopušteno, napose kad znamo, da je Isus bio postavljen od Boga nad sve zakone staroga zavjeta, da ih usavrši i u duhovno ih ruho zaodjene.

R. 7 Vidi 9, 13. str. 39.

Milosrgje hoću, a ne žrtvu, ni-
8 kad ne biste osugjivali pravih; — jer je gospodar i od subote Sin čovječji.
9 I kad otide odande, dogje u zbornicu njihovu.

Čovjek sa suhom rukom.

10 I gle, tu bješe čovjek s rukom suhom; i zapitaše ga govoreći: Smije li se u subotu liječiti? da bi ga okrivili.
11 A on im reče: Koji megju vama čovjek, koji ima ovcu jednu, pa ako mu u subotu upadne u jamu, ne će je uzeti i
12 izvaditi? — A koliko li je čovjek pretežniji od ovce? Dakle se smije u subotu činiti dobro.
13 Tada reče čovjeku: Pruži ruku svoju! I pruži, i postade zdrava kao i druga.
14 — A fariseji izišavši načiniše vijeću o njemu, kako bi ga pogubili.

Isusova blagost.

15 No Isus znajući ukloni se odande. I mnogi pogjoše za njim, i iscijeli ih sve.

R. 14 Farisejima svih vremena mnogo je više do neznatnih spoljašnjih (izvanjih) propisa, nego li do ljubavi. Svakakve njihove lude utvare pretežnije su im od čovječjega poštenja i od samoga života.

16 — I zapovjedi im, da ga ne razglašuju;
17 — da se ispuni, što je kazao Isaija pro-
18 rok govoreći: — Gle, sluga moj, koga sam izabrao, ljubazni moj, koji je po volji duše moje! metnut ću duh svoj na njega, i sud
19 će javiti neznabošcima. — Ne će se svagjati ni vikati niti će ko čuti po ulicama glasa nje-
20 gova; — trske stučene ne će prelomiti i stijenja, što se dimi, ne će ugasiti, dok pravda ne
21 održi pobjede; — i u ime njegovo uzdat će se narodi.

Čovjek slijep i nijem, koji imagjaše gjavla.

22 Tada dovedoše k njemu čovjeka slijepa i nijema, koji imagjaše gjavla, i iscijeli ga tako, da govoraše i gledaše. —
23 I divljahu se svi ljudi i govorahu: Nije li ovo Sin Davidov?
24 A fariseji čuvši to rekoše: Ovaj ne

R. 20 »Ne će preziranjem i pretjeranom oštrinom uništiti ono malo dobre volje, što se nalazi i u najpokvarenijem srcu, nego će blagošću svojom pridobijati za dobro ljude svake ruke, dok pravda ne održi pobjedu, to će reći, dok ih ne dovede dotle, da budu pravedni pred Bogom.«

izgoni gjavolâ nego preko Belzebuba, kneza vraškoga.
25 A Isus znajući pomisli njihove reče im: Svako kraljevstvo razdijeljeno u sebi opustjet će, i svaki grad ili dom raz-
26 dijeljen u sebi propast će. — I ako sotona sotonu izgoni, razdijeljen je u sebi; kako će dakle ostati kraljevstvo njegovo?
27 — I ako ja preko Belzebuba izgonim gjavole, sinovi vaši preko koga ih izgo-
28 ne? Zato će vam oni biti sudije. — A ako li ja Duhom Božjim izgonim gjavole, onda je došlo k vama kraljevstvo Božje.
29 — Ili kako može tko ući u kuću jakoga, i pokućstvo njegovo oteti, ako najprije ne sveže jakoga? i onda će kuću njego-
30 vu oplijeniti. — Ko nije sa mnom, protiv mene je; i ko ne sabira sa mnom, pro-
31 sipa. — Zato vam kažem: Svaki grijeh i hula oprostit će se ljudima; ali hula na Duha Svetoga ne će se oprostiti ljudima.
32 — I ako ko reče riječ na Sina čovječjega, oprostit će mu se; ali ko reče na

R. 27 »I vaši zemljaci, izgone gjavle, pa znadu dobro kao što i vi, da ih u tom ne pomaže knez gjavolski. Zato će oni ustati u dan sudnji, da budu svjedoci, kako ste zlobni, što me opadate.«

R. 31 i 32 Riječi dosta teške, koje bi se jednostavno mogle reći ovako: Nema grijeha, koji se ne bi mogao oprostiti; i u istinu se obraćaju k Bogu svake ruke grješnici. Ali ko zlobno opa-

Duha Svetoga, ne će mu se oprostiti ni na ovom svijetu ni na onom, koji ide.
33 — Ili načinite drvo dobro i rod njegov dobar; ili načinite drvo zlo i rod njegov zao; jer se po rodu poznaje drvo.
34 — Legla gujinja! kako možete dobro govoriti, kad ste zli? jer od suviška srca usta govore.

Farisejska zloba.

35 Dobar čovjek od dobra blaga iznosi dobro; a zao čovjek od zla blaga iznosi
36 zlo. — A ja vam kažem, da će za svaku riječ praznu, koju reku ljudi, račun dati
37 u dan sudnji; — jer ćeš se po svojim riječima opravdati i po svojim ćeš se riječima osuditi.

---

da Božju dobrotu i pripisuje gjavlu, što Bog čini za spasenje ljudsko, nema nade, da će se obratiti i da će mu se oprostiti. Pa ako Bog i čudesa čini, da takva čovjeka obrati, ta čudesa, budući da ih čovjek smatra za djela gjavolska, ne će postići drugo, nego da ga još više zaslijepe i srce mu učine tvrdo. I dok ste vi fariseji zlo tumačili moje ljudske čine govoreći, da sam izjelica, još je bilo nade, da ćete se barem čudesima obratiti. Ali sada, gdje vaša zloba djela božanska drži za varanja gjavolska, nema baš ništa, što bi vam moglo pomoći, nego ćete u grijehu svojem umrijeti.

R. 36 Riječ prazna jest sve ono, što nema pravoga mjesta, što nije ni od kakve koristi.

Znak Jonin.

38 Tada mu odgovoriše neki od književnika i fariseja govoreći: Učitelju, mi bismo radi od tebe vidjeti znak.
39 A on odgovarajući reče im: Rod zli i preljubotvorni traži znak, i ne će mu se dati znak osim znaka Jone proroka;
40 — jer kao što je Jona bio u trbuhu ribe tri dana i tri noći; tako će biti Sin čovječji u srcu zemlje tri
41 dana i tri noći. — Ljudi Ninivljani izići će na sud s rodom ovim i osudit će ga, jer pokoru činiše na propovijedanje Jonino; a gle, ovdje je veći od Jone. — Kraljica južna ustat će na sud s rodom ovim
42 i osudit će ga, jer dogje s kraja zemlje, da čuje mudrost Salomonovu; a gle, ovdje je veći od Salomona.

Zli dusi.

43 A kad nečisti duh izide iz čovjeka, ide kroz mjesta suha tražeći pokoja i ne

---

R. 38 Fariseji nijesu bili zadovoljni s čudesima, što ih je Isus učinio, nego hoće od njega takvo čudo, takav znak, koji bi po njihovu sudu očevidno dokazao, da je on Mesija.

R. 42 To je kraljica od Sabe, o kojoj mnogo govori povjesnica staroga zavjeta. (III. knj. o kraljevima, gl. 10. i II. Paralip. gl. 9.)

44 nagje ga. — Onda kaže: Da se vratim u
kuću svoju, otkuda sam izišao. I došavši
nagje je praznu, pometenu i ukrašenu.
45 — Tada otide i uzme sa sobom sedam
drugih duhova gorih od sebe i ušavši
prebivaju ondje; i bude potonje čovjeku
onomu gore od prvoga. Tako će biti i
ovomu rodu zlomu.

Isusov rod.

46 Dok on još govoraše ljudima, gle,
mati njegova i braća njegova stajahu na
47 polju tražeći da govore s njim. — I ne-
ko mu reče: Gle, mati tvoja i braća tvoja
stoje na polju i traže te!
48 A on odgovarajući onomu, koji mu
kaza, reče: Ko je mati moja i ko su bra-
ća moja?

R. 43 Ovom pričom hoće kazati božanski Spasitelj, da čovjek, kad se obrati pa se nanovo pokvari, obično postaje gori nego li je bio prije. To je napose vrijedilo za onaj naraštaj, koji se stao obraćati na riječ svetoga Ivana Krstitelja ili na riječ Isusa samoga.

R. 47 Riječju b r a ć a označuju se sinovci, nećaci i drugi dalji rogjaci. To napose vrijedi za istočne jezike. U tom se znamenovanju ta riječ ima uzeti i ovdje.

R. 48 i 49 »Moja porodica su svi oni, koji se drže evangjelja i žive sveto.« Tim riječima Isus ne dira u svete veze porodičke; nego samo ističe, da su s obzirom na svetu službu njegovu od mno-

49 I pruživši ruku na učenike svoje re-
če: E t o m a t i m o j a i b r a ć a m o j a!
50 — j e r k o č i n i v o l j u O c a m o j e-
g a, k o j i j e n a n e b e s i m a, o n j e
b r a t m o j i s e s t r a i m a t i.

Priča o sijaču.

GLAVA 13. — 1 Onaj dan izišavši
2 Isus iz kuće sjede kod mora. — I sa-
braše se oko njega ljudi mnogi tako, da
je ušao u lagjicu i sjeo; a sav narod
stajaše po brijegu.
3 I on im stade kazivati mnogo u priča-
ma govoreći: Gle, izide sijač da sije. —
4 I kad sijaše, jedna (zrna) padoše ukraj
puta; i dogjoše ptice nebeske, i pozoba-
5 še ih. — A druga padoše na mjesta ka-
menita, gdje nemahu mnogo zemlje; i
odmah iznikoše, jer nemahu u dubinu
6 zemlje; — a kad sunce izagje, povenu-
še, i budući da nemahu korijena, po-
7 sahnuše. — A druga padoše u trnje; i
8 naraste trnje i podavi ih. — A druga
padoše na zemlju dobru i donesoše rod
jedno po sto, drugo po šezdeset, treće
9 po trideset: — Ko ima uši da čuje, ne-
ka čuje!

---

go manje znamenitosti, nego li veza duhovna, koja ga veže s njegovim učenicima.

R. 3 Isus sam tumači ovu priču u r. 18 i dalje.

10 I pristupivši učenici rekoše mu: Zašto
im govoriš u pričama?
11 A on odgovarajući reče im: Vama je
dano, da znate tajne kraljevstva nebesko-
12 ga, a njima nije dano; — jer ko ima,
dat će mu se i preteći će mu, a
ko nema, uzet će mu se i ono, što

R. 11 i dalje. Ovo mjesto svetoga evangjelja u svezi s onim, što se o tom govori kod sv. Marka (4, 10—12.) i kod sv. Luke (8, 9. i 10.) jedno je od najtežih u Svetom Pismu. Čini se, kao da Isus kaže, da mu je namjera navlaš govoriti tako, da ga ljudi ne razumiju, i upotrebljavati priče, da se narod ne obrati. A u drugu ruku nema sumnje, da su priče evangjeoske najbolji način, kako će svi ljudi božanske istine dobro razumjeti i lako zapamtiti. A naučanje je Spasiteljevo kao što i njegov život i njegova smrt bilo upravljeno na dobro svega svijeta. Potom moramo vjerovati, da je on iskreno išao za tim, da svojim propovijedanjem obrati sve ljude, i zato je upotrebljavao priče, od kojih može imati koristi svako, komu je u istinu do toga. Svjetini, koja je išla za Isusom, nije bilo u istinu do toga, jer je tražila kraljevstvo zemaljsko i dobra prolazna. Zato te svjetine nije mogao uvjeriti, da kraljevstvo mesijsko ima biti pravda i ljubav, kao što se to isticalo u pričama. Tako je samo po njihovoj krivnji naučanje Isusovo bilo mnogima na propast. Još bi bilo gore, da je Isus odmah u početku otvoreno rekao, da se njegove pristaše nemaju nadati ničemu nego li dobrima duhovnim. Mnogi, koji su se na koncu ipak obratili, bili bi ga odmah ostavili, a i druge bi odvratili da idu za njim. Ali apostolima, koji su bili boljega duha, mogao je Isus jasnije govo-

13 ima. — Zato im govorim u pričama, jer
gledajući ne vide i čujući ne čuju niti
14 razumiju. — I ispunja se na njima pro-
roštvo Isaije, koji govori: Ušima ćete
čuti, i ne ćete razumjeti; i o-
čima ćete gledati, i ne ćete vi-
15 djeti; — jer je okorelo srce ovih
ljudi, i ušima teško čuju i oči
svoje zatvoraju, da kako oči-
ma ne vide i ušima ne čuju i sr-
cem ne razumiju i ne obrate
se, da ih iscijelim.

16 A blago vašim očima, što vide, i va-
17 šim ušima, što čuju; — jer zaista vam
kažem, da su mnogi proroci i pravednici
željeli vidjeti, što vi vidite, i ne vidješe,
18 i čuti, što vi čujete, i ne čuše. — Vi dakle
19 čujte priču o sijaču: — K svakomu, koji
sluša riječ o kraljevstvu i ne razumije,
dolazi hudoba i otima, što je posijano u
srcu njegovu; to je kraj puta posijano.
20 — A na kamenu posijano, to je, koji
riječ sluša i odmah je s radošću primi;
21 — ali nema korijena u sebi, nego je ne-

riti, da se ipak nijesu sablaznili. I tako su ljudi dobre volje sve više rasli u milosti; a ljudi, u kojih je dobre volje bilo premalo ili ništa, sve su je više gubili, dok ih nije prošla svaka volja za riječi evangjeoske.

postojan, pa kad nastane nevolja i progonstvo riječi radi, odmah se sablazni.
22 — A posijano u trnju, to je, koji riječ
sluša, ali briga ovoga svijeta i prijevara od bogatstva zaguše riječ, te ostane
23 bez roda. — A posijano na dobroj zemlji, to je, koji sluša riječ i razumije i rod ragja i donosi jedan po sto, drugi po šezdeset, a treći po trideset.

Dobro sjeme i kukolj.

24 Drugu priču kaza im govoreći: Kraljevstvo je nebesko kao čovjek, koji posija
25 dobro sjeme na njivi svojoj. — A kad ljudi pospaše, dogje neprijatelj njegov i posija kukolj po pšenici, pa otide. —
26 — A kad uzraste usjev i rod donese, onda
27 se pokaza i kukolj. — Tada dogjoše sluge domaćinove i rekoše mu: Gospodaru! nijesi li ti dobro sjeme posijao na njivi svojoj? Otkuda dakle kukolj? —
28 I reče im: Neprijatelj čovjek to učini. A sluge mu rekoše: Hoćeš li, da idemo
29 i da ga saberemo? — I reče: Ne, da ne bi sabirući kukolj iščupali zajedno s

R. 24 Ova priča uči, da Bog ne će, da se nevaljali kršćani odmah iskorijene, jer bi to pravomu dobru u Crkvi više udilo, nego li koristilo. Potpuna plaća čeka nas tek na drugom svijetu. Vidi r. 36 i dalje.

30 njim i pšenicu. — Ostavite, neka raste oboje do žetve; i u vrijeme žetve reći ću žeteocima: Saberite najprije kukolj i svežite ga u snoplje, da se sažeže; a pšenicu skupite u žitnicu moju!

Zrno gorušično.

31 Drugu priču kaza im govoreći: Kraljevstvo je nebesko kao zrno gorušično, koje uzme čovjek i posije na njivi svojoj;
32 — koje je istina najmanje od svih sjemena, ali kad uzraste, veće je od svega povrća, i bude drvo tako, da ptice nebeske dolaze i sjedaju na granama njegovim.

Kvasac.

33 Drugu priču kaza im: Kraljevstvo je nebesko kao kvasac, koji uzme žena i metne u tri mjerice brašna, dok sve ne uskisne.

34 Sve ovo govoraše Isus u pričama ljudima, i bez priča ne govoraše im, —
35 da se zbude, što je rekao prorok govoreći: Otvorit ću u pričama usta svoja, kazat ću sakriveno od postanja svijeta.

R. 33 Mrva kvasca, koja čini, da sve tijesto uskisne, slika je prostoga i kratkoga propovijedanja Isusova, koje je svijet toliko promijenilo.

Isus tumači priču o kukolju.

36 Tada otpusti ljude i dogje u kuću. I pristupiše k njemu učenici njegovi govoreći: Istumači nam priču o kukolju na njivi!

37 A on odgovarajući reče im: Koji sije
38 dobro sjeme, jest Sin čovječji. — A njiva je svijet; dobro pak sjeme sinovi su kraljevstva, a kukolj sinovi su zloga. —
39 Neprijatelj pak, koji ga je posijao, jest gjavao; a žetva je svršetak svijeta, i že-
40 teoci su angjeli. — Kao što se dakle kukolj sabira i ognjem sažiže, tako će
41 biti na svršetku svijeta. — Poslat će Sin čovječji angjele svoje, i sabrat će iz kraljevstva njegova sve sablazni i one, koji
42 čine bezakonje; — i bacit će ih u peć ognjenu. Ondje će biti plač i škrgut zu-
43 bâ. — Tada će se pravednici zasjati kao sunce u kraljevstvu Oca svojega. Ko ima uši da čuje, neka čuje!

Blago, biser i mreža.

44 Kraljevstvo je nebesko kao blago sakriveno u polju, koje našavši čovjek sakri i od radosti za to otide i sve što ima prodade i kupi polje ono.

45 Još je kraljevstvo nebesko kao čovjek
46 trgovac, koji traži dobra bisera. — Pa kad nagje jedno dragocjeno zrno bisera, otide i prodade sve što ima i kupi ga.

47 Još je kraljevstvo nebesko kao mreža, koja se baci u more i zahvati od svake
48 ruke ribe; — koju, kad se napuni, izvuku, i sjedavši na kraj izberu dobre u sudo-
49 ve, a zle bace napolje. — Tako će biti na svršetku svijeta. Izići će angjeli i od-
50 lučit će zle od pravednih — i bacit će ih u peć ognjenu; ondje će biti plač i
51 škrgut zúbâ. — Razumjeste li sve ovo? Rekoše mu: Da.

52 Reče im: Zato je svaki književnik, koji se naučio kraljevstvu nebeskomu, kao domaćin, koji iznosi od blaga svojega novo i staro.

Isus u Nazaretu.

53 I kad svrši Isus priče ove, otide odan-
54 de. — I došavši na postojbinu svoju učaše ih po zbornicama njihovim tako, da mu se divljahu i govorahu: Otkud ovo-

R. 44 i 45 Ove dvije priče pokazuju, kako mora čovjek znati svega se odreći, ako hoće da bude našljednik kraljevstva nebeskoga.

R. 52 »Kao što ste vi preko ovih priča punih misli starih i novih naučili mnogo toga o kraljevstvu nebeskom, tako učite i vi druge.« Književnici su bili učitelji u zakonu; apostoli su njihovi našljednici u nauci novoj.

55 mu mudrost ova i sile? — Nije li ovo
drvodjeljin sin? Ne zove li se mati nje-
gova Marija i braća njegova Jakob i Jo-
56 sip i Simon i Juda? — I sestre njegove
nijesu li sve kod nas? Otkud dakle ovo-
mu sve to?
57 I sablažnjavahu se o njega. A Isus im
reče: Nema proroka bez časti osim na
postojbini svojoj i u domu svojemu.
58 I ne učini ondje mnogih čudesa zbog
nevjerstva njihova.

Mišljenje kralja Heroda o Isusu.

GLAVA 14. — 1 U ono vrijeme do-
gje do Heroda četverovlasnika glas o Isu-
2 su. — I on reče slugama svojim: To je
Ivan Krstitelj; on ustade iz mrtvih, i zato
čini čudesa.

Smak sv. Ivana Krstitelja.

3 A Herod uhvati Ivana i sveza ga i ba-
ci u tamnicu porad Herodijade, žene bra-

R. 54 Postojbina je Isusova bila Nazaret.
R. 55 O braći Isusovoj vidi 12, 47.
R. 57 Isus spominje staru poslovicu, koja se često obistinjuje.
R. 1 Herod Antipa, sin Heroda Velikoga, koji je dao pogubiti nedužnu dječicu, bio je četverovlasnik u Galileji. Davši pogubiti Ivana Krstitelja pobojao se, da ne ustane iz mrtvih i ne osveti njegovo nedjelo.

4 ta svojega; — jer mu govoraše Ivan:
Ne smiješ je imati.
5 I šćaše ga ubiti, ali se poboja naroda,
6 jer ga držahu za proroka. — A na dan
rogjenja Herodova igra kći Herodijadina
7 u sredini i ugodi Herodu. — Zato joj
sa zakletvom obreče dati, štagod zai-
8 šte od njega. — A ona naučena od ma-
tere svoje reče: Daj mi ovdje na krugu
glavu Ivana Krstitelja!
9 I ražalosti se kralj. Ali porad zakletve
i onih, koji bijahu s njim za stolom, za-
10 povjedi, da se dade. — I posla i odsje-
11 če glavu Ivanu u tamnici. — I donesoše
glavu njegovu na krugu i dadoše djevoj-
12 ci, a ona je odnese materi svojoj. — I
došavši učenici njegovi uzeše tijelo nje-
govo i ukopaše ga i otišavši javiše Isusu.

Isus prvi put umnožava hljebove.

13 I čuvši to Isus otide odande u la-
gjici u mjesto pusto nasamo. A kad to
čuše ljudi, pogjoše za njim pješice iz gra-
14 dova. — I izišavši vidje mnogi narod, i
sažali mu se za ljudima, pa iscijeli bolesni-
15 ke njihove. — A pred veče pristupiše k nje-

R. 9 Zakletvu pogaziti Bože sačuvaj! ali pogubiti čovjeka nedužna šta je to? Tako se na žalost zbiva onomu, koji pretjerano pazi na spoljašnost u vjerskim stvarima, a za duh njihov ne mari ništa.

mu učenici njegovi govoreći: Mjesto je pusto, a kasno je već; otpusti narod, neka ide u sela da kupi sebi hrane.

16 A Isus im reče: Ne treba da idu; podajte im vi neka jedu.

17 A oni mu odgovoriše: Nemamo ovdje do samo pet hljebova i dvije ribe.

18 A on im reče: Donesite mi ih ovamo!

19 I pošto zapovjedi, da narod posjeda po travi, uze pet hljebova i dvije ribe, pogleda na nebo, blagoslovi i prelomi i dade učenicima hljebove, a učenici na-
20 rodu. — I jedoše svi i nasitiše se; i nakupiše komada, što preteče, dvanaest
21 košara punih. — A onih, što jedoše, bješe oko pet tisuća ljudi, osim žena i djece.

Isus ide po vodi.

22 I odmah natjera Isus učenike, da ugju u lagjicu i pred njim da idu preko je-
23 zera, dokle on otpusti narod. — I otpustivši narod, pope se na goru sam, da se moli. A u veče bijaše ondje sam. —
24 A lagjicu nasred mora bacahu valovi,
25 jer bijaše protivan vjetar. — A u če-

R. 25 Rimljani su dijelili noć od zahoda sunčanoga pa do zore u četiri jednaka dijela. Svaki taj dio zvao se straža. To je odatle, što su se carski stražari četiri puta preko noći mijenjali.

tvrtu stražu u noći dogje Isus k njima
26 idući po moru. — I vidjevši ga gdje ide po moru poplašiše se govoreći: To je utvara. I od straha povikaše.

27 A Isus im odmah reče govoreći: Ne bojte se! Ja sam, ne plašite se!

28 A Petar odgovarajući reče: Gospode! ako si ti, zapovjedi mi, da dogjem k tebi po vodi.

29 A on reče: Hodi!

I izišavši Petar iz lagjice igjaše po
30 vodi, da dogje k Isusu. — No videći vjetar veliki uplaši se i počevši se topiti povika govoreći: Gospode, izbavi me!

31 I odmah Isus pruživši ruku uhvati ga i reče mu: Malovjerni, zašto si posumnjao?

32 I kad ugjoše u lagjicu, presta vjetar.
33 — A koji bijahu u lagjici, dogjoše i pokloniše mu se govoreći: Zaista, ti si Sin Božji.

Čudesa u Genesaretu.

34 I kad prijegjoše, dogjoše u zemlju Ge-
35 nesaretsku. — I kad ga ljudi iz onoga mjesta poznaše, poslaše po svoj onoj okolini i donesoše k njemu sve bolesnike
36 — i stadoše ga moliti, da se samo dotaknu skuta od haljine njegove. I koji se god dotakoše, ozdraviše.

Fariseji i stari običaji.

GLAVA 15. — 1 Tada pristupiše k njemu književnici i fariseji iz Jerusalema
2 govoreći: — Zašto učenici tvoji prestupaju običaje starih? jer ne umivaju ruku svojih, kad jedu hljeb.
3 A on odgovarajući reče im: Zašto i vi prestupate zapovijest Božju za običaje
4 svoje? jer Bog reče: — Poštuj oca i mater! i: ko opsuje oca ili mater, smrću da umre!
5 A vi kažete: Ko reče ocu ili materi: prilog, koji je od mene, neka tebi koristi,
6 — i ne poštuje oca svojega ili matere svo-

R. 6 Smisao je tih riječi ovaj: Božja je zapovijest, da dijete poštuje oca i mater. Ta zapovijest iziskuje od čovjeka uz ostalo i to, da roditeljima daje, što im je nužno za život, ako su potrebni. Ko bi potom ono, što je dužan dati roditeljima, upotrebio za što drugo pa makar i za prilog u hramu, ne bi roditelja poštovao niti zapovijesti Božje izvršio. Tomu su nasuprot učili fariseji, da može čovjek ono, što je dužan dati roditeljima, upotrebiti za prilog u hramu i metnuti u hramsku škrabiju. Time ne bi prestupio zapovijesti Božje, samo ako ne bi zaboravio potrebnomu ocu ili siromašnoj materi reći: »Prilog (dar), koji je od mene, neka tebi koristi!« — Ko ne vidi gada, što se krije u toj nauci? Pa gle, fariseji se o to ne spotiču. A što učenici ne umivaju ruku, kad jedu hljeb, što propuštaju ne zakon Božji nego običaj ljudski, o to se sablažnjavaju. Pa da nijesu licemjeri?

je; i ukidoste zapovijest Božju za običaje
7 svoje. — Licemjeri! dobro je za vas pro-
8 rokovao Isaija govoreći: — Narod ovaj ustima me poštuje, a srce njego daleko je od mene. — A
9 zaludu me poštuju učeći naukama i zapovijestima ljudskim.
10 — I dozvavši k sebi ljude reče im: Slu-
11 šajte i razumijte! — Ne pogani čovjeka, što ulazi u usta, nego što izlazi iz usta, to pogani čovjeka.
12 Tada pristupivši učenici njegovi rekoše mu: Znaš li, da se fariseji čuvši tu riječ sablazniše?
13 A on odgovarajući reče: Svaki sâd, koji nije usadio Otac moj nebeski, isko-
14 rijenit će se. — Ostavite ih! slijepci su i vogji slijepcima. A ako slijepac slijepca vodi, oba će u jamu pasti.
15 A Petar odgovarajući reče mu: Istumači nam priču ovu!

R. 8 i 9 Ludo misli čovjek, da će omiliti Bogu, ako mnogo moli i izvršuje razne pobožnosti samo spolja. Prva nam dakle briga ima biti da izvršujemo zapovijesti Božje; sve ostalo od male je cijene.

R. 11 Što ulazi u usta, može da naudi tijelu, a duši samo onda, ako čovjek jede ili pije u takvim prilikama, da tim prestupa zakone reda moralnoga. Tako na primjer jesti neumjereno, jesti ukradeno, jesti u nevrijeme ili na mjestu, gdje to ne smije da bude i t. d. očevidno škodi i duši, pa takvo jelo pravedan zakon zabranjuje.

16 A on reče: Eda li ste i vi još bez ra-
17 zuma? — Ne razumijete li, da sve, što ulazi u usta, ide u trbuh i izbacuje se u
18 prohod? — A što izlazi iz usta, iz
19 srca izlazi, i to pogani čovjeka; — jer iz srca izlaze zle misli, ubijstva, preljube, bludnosti, kragje, lažna svjedočanstva,
20 hule. — To pogani čovjeka; a neumivenim rukama jesti ne pogani čovjeka.

Žena Hananejka.

21 I izišavši Isus odande otide u kraje-
22 ve Tirske i Sidonske. — I gle, žena Hananejka izišavši iz onih krajeva povika govoreći mu: Smiluj mi se, Gospode, Sine Davidov! moju kćer vrlo muči gjavao.
23 A on joj ne odgovori ni riječi. I pristupivši učenici njegovi moljahu ga govoreći: Otpusti je, jer viče za nama.
24 A on odgovarajući reče: Ja sam poslan samo k izgubljenim ovcama doma Israelova.

R. 22 Hananeji su bili stari žitelji u Palestini. Kad su došli Israelci, iskorijenili su ih gotovo posve. Židovi su nazivali tim imenom i primorce Feničane, te ih smatrali za plijen, koji je u svoje doba izmakao iz njihovih ruku, ali koji će ih ipak zapasti u kraljevstvu Mesijinu.

R. 24 Plan je bio Božje providnosti, da se Isus sâm bavi o obraćenju Israelaca, a obraćenje je neznabožaca ostavio apostolima za poznija, prikladnija vremena.

25 A ona dogje i pokloni mu se govoreći: Gospode, pomozi mi!
26 A on odgovarajući reče: Nije dobro uzeti hljeb od djece i baciti psima.
27 A ona reče: Da, Gospode! jer i psići jedu od mrvica, što padaju sa stola gospodara njihovih.
28 Tada odgovarajući Isus reče joj: O ženo! velika je vjera tvoja; neka ti bude, kako hoćeš!
I ozdravi kći njezina od one ure.

Isus iscjeljuje druge bolesnike.

29 I otišavši Isus odande, dogje k moru Galilejskomu i popevši se na goru sje-
30 de ondje. — I pristupi k njemu narod mnogi imajući sa sobom nijemih, slijepih, hromih, kljastih i drugih mnogih. I položiše ih k nogama njegovim, a on ih is-
31 cijeli — tako, da se ljudi divljahu videći nijeme gdje govore, hrome gdje hodaju, slijepe gdje gledaju; i veličahu Boga Israelova.

R. 26 Isus ovdje iznosi poslovicu, što su je Židovi u oholosti svojoj upotrebljavali za neznabošce. Ali je ne iznosi zato, da siromašicu ponizi, nego da poslovicu djelom svojim poreče i da prekori Židove s nesnošljivosti njihove. S toga je i vladanje njegovo i glas njegov u govoru bio takav, da nije one siromašne žene zastrašio, nego ju naprotiv utješio i ohrabrio.

Isus drugi put umnožava hljebove.

32 A Isus dozvavši učenike svoje reče:
Žao mi je ljudi, jer već tri dana stoje kod
mene i nemaju šta jesti; a ne ću da ih
otpustim gladne, da ne oslabe na putu.
33 I rekoše mu učenici: Otkud nam u
pustinji toliki hljeb, da nasitimo toliki
narod?
34 A Isus im reče: Koliko hljebova imate?
A oni rekoše: Sedam i malo ribica.
35 I zapovjedi ljudima, da posjedaju po
36 zemlji. — I uzevši sedam hljebova i ri-
be i davši hvalu prelomi i dade učeni-
cima svojim, a učenici dadoše narodu.
37 — I jedoše svi i nasitiše se; i nakupi-
še komada, što preteče, sedam košara pu-
38 nih. — A onih, što jedoše, bijaše četiri
39 tisuće ljudi, osim djece i žena. — I
otpustivši narod ugje u lagjicu i dogje
u krajeve Magedanske.

Znak s neba.

GLAVA 16. — 1 I pristupiše k nje-
mu fariseji i saduceji i kušajući ga iska-
hu, da im pokaže znak s neba.

R. 1 Dolazak Mesijin, kako su učili rabini, imali su javiti čudnovati znaci s neba. Zato ovdje traže od Isusa ne kakvo godijer čudo, nego znak s neba. On ih odbija, jer je već bilo drugih znakova, koji su pokazivali vrijeme Mesijino.

2 A on odgovarajući reče im: Kad na-
stane veče, govorite: Bit će vedro, jer
3 je nebo crveno; — a u jutru: Danas će
biti oluja, jer je nebo crveno i mutno.
4 — Lice dakle nebesko znate rasuditi; a
znake vremenima ne možete poznati? Rod
zli i preljubotvorni traži znak, i ne će
mu se dati znak, osim znaka Jone pro-
roka.
I ostavivši ih otide.

Kvasac farisejski i saducejski.

5 I kad dogjoše učenici njegovi preko
6 jezera, zaboraviše uzeti hljeba. — A on
im reče: Pazite i čuvajte se kvasca fari-
sejskoga i saducejskoga!
7 A oni mišljahu u sebi govoreći: Hlje-
8 ba nijesmo uzeli. — A Isus znajući re-
če: Šta mislite u sebi, malovjerni, što hlje-
9 ba nemate? — Zar još ne razumijete
niti se opominjete pet hljebova na pet
tisuća ljudi, i koliko košara nakupiste?
10 — ni sedam hljebova na četiri tisuće lju-
11 di, i koliko košara nakupiste? — Ka-
ko ne razumijete, da vam ne rekoh za
hljeb: čuvajte se kvasca farisejskoga i
saducejskoga?

R. 4 Jona, koji je nakon tri dana izišao iz utrobe riblje da navješćuje pokoru Ninivljanima, slika je Isusova u propovijedanju i u uskrsnuću njegovu.

12 Tada razumješe, da ne reče, da se čuvaju kvasca hljebnoga, nego nauke farisejske i saducejske.

Ispovijest Petrova.

13 A kad dogje Isus u okoline Cesareje Filipove, pitaše učenike svoje govoreći: Za koga drže ljudi Sina čovječjega?
14 A oni rekoše: Jedni za Ivana Krstitelja, a drugi za Iliju, opet drugi za Jeremiju ili za kojega od proroka.
15 Reče im Isus: A vi, šta velite, ko sam ja?
16 Odgovarajući Simon Petar reče: Ti si Krist, Sin Boga živoga!
17 A odgovarajući Isus reče mu: Blago tebi, Simone, sine Jonin! jer tijelo i krv
18 nijesu ti to objavili, nego Otac moj, koji je na nebesima. — I ja tebi kažem: Ti si Petar, i na toj stijeni sazidat ću crkvu svoju, i vrata pa-
19 klena ne će je nadvladati. — I tebi ću dati ključeve od kraljevstva nebeskoga. Pa štogod svežeš na zemlji, bit će svezano i na nebesima; i štogod razdriješiš na zemlji, bit će razdriješeno i na nebesima.
20 Tada zapovjedi učenicima svojim, da nikomu ne kazuju, da je on Isus Krist.

R. 16 Krist, to će reći Mesija, o kojem govore Pisma i za kojim je čeznulo sve.

R. 17 Tijelo i krv u opreci s duhom jest sve ono, što je posve po prirodi. Ispovijest Petrova nije bila po njegovoj prirodi, nego od Duha Božjega.

R. 18 Ovim riječima Isus obriče Petru, da će ga učiniti temeljem, vrhovnom glavom i sudijom u crkvi svojoj, kojoj ne će biti kraja do vijeka.

Isus proriče svoju muku.

21 Otada poče Isus kazivati učenicima svojim, da njemu valja ići u Jerusalem i mnogo postradati od starješina i književnika i od glavara svećeničkih, i da će ga ubiti, i treći dan da će uskrsnuti.
22 — I uzevši ga Petar, poče ga odvraćati govoreći: Daleko to od tebe, Gospode! Ne će to biti od tebe.
23 A on obrnuvši se reče Petru: Idi od mene, sotono! ti si mi sablazan, jer ne misliš ono, što je Božje, nego ono, što je ljudsko.

Kršćansko odricanje.

24 Tada Isus reče učenicima svojim: Ako ko hoće za mnom da ide, neka se odreče sebe i neka uz-

R. 23 Petar se ovdje nije mogao podići više, nego je mislio posve na ljudsku. Hoteći odvratiti Isusa od muke bio mu je kao kušač ili sotona.

me križ svoj i neka ide za mnom;
25 — jer ko hoće dušu svoju da
sačuva, izgubit će je; a ko iz-
gubi dušu svoju mene radi, na-
26 ći će je. — Što koristi čovje-
ku, ako sav svijet dobije a du-
ši svojoj naudi? ili kakvu će za-
mjenu dati čovjek za dušu svoju?
27 — jer će doći Sin čovječji u slavi Oca
svojega s angjelima svojim, i tada će
vratiti svakomu po djelima njegovim.
28 — Zaista vam kažem: Imaju neki
megju ovima, što stoje ovdje, koji
ne će okusiti smrti, dok ne vide Sina čo-
vječjega, gdje ide u kraljevstvu svojem.

Preobraženje.

GLAVA 17. — 1 I poslije šest da-
na uze Isus Petra i Jakoba i Ivana, brata
njegova, i izvede ih na goru visoku na-

R. 28 Ova i druga takva obećanja, o ko-
jima sveti evangjelisti dosta tamno govore, ra-
zumijevali su prvi kršćani, da će naskoro doći
slavno kraljevstvo Kristovo na zemlji. Ali su ri-
ječi Spasiteljeve imale drugi smisao. Rado su
se tumačile o preobraženju Gospodnjem, o dola-
sku Duha Svetoga, o razorenju grada Jerusale-
ma i t. d. Sv. Gregorije Veliki mudro misli, da
je Isus htio reći: »Neki od mojih učenika, koji su
sada oko mene, živjet će tako dugo, dok svojim
očima ne vide moju crkvu, moje kraljevstvo, gdje
stoji jako i odolijeva sili ovoga svijeta.«

2 samo. — I preobrazi se pred njima; i
zasja se lice njegovo kao sunce, a ha-
ljine njegove postadoše bijele kao sni-
3 jeg. — I gle, ukazaše im se Mojsije i
4 Ilija govoreći s njim. — A Petar odgo-
varajući reče Isusu: Gospode! dobro nam
je ovdje biti; ako hoćeš, načinimo ov-
dje tri sjenice, tebi jednu, Mojsiju jednu i
Iliji jednu.
5 Dok on još govoraše, gle, oblak sja-
jan zakloni ih. I gle, glas iz oblaka go-
voreći: Ovo je Sin moj ljubazni, koji je
po mojoj volji; njega slušajte!
6 I čuvši učenici padoše ničice i pre-
7 padoše se vrlo. — I pristupivši Isus
dohvati ih se i reče im: Ustanite i ne
bojte se!
8 A oni podignuvši oči svoje nikoga ne
9 vidješe do Isusa sama. — I silazeći s go-
re zapovjedi im Isus govoreći: Nikomu
ne kazujte, što ste vidjeli, dok Sin čo-
vječji iz mrtvih ne ustane.
10 I zapitaše ga učenici govoreći: Zašto

R. 9 Razglašivanje preobraženja povećalo bi
samo pogibeljno nastojanje u onih, koji su htjeli
Krista proglasiti kraljem uporno čekajući slavu
kraljevstva zemaljskoga.

R. 10 »Sad je očevidno, da si ti Mesija.
Ali kako to, da nije došao Ilija, da ti pripravi put,
što bi po rabinskom tumačenju Malahije proroka
(4, 5.) moralo da bude?« Na to pitanje odgovara
Isus, da se ono proroštvo ima drugojačije shva-

dakle književnici kažu, da Ilija najprije treba da dogje?

11 A on odgovarajući reče im: Ilija će istina doći i sve će urediti; —
12 ali vam kažem, da je Ilija već došao, i ne poznaše ga, nego učiniše s njim štagod htješe; tako će i Sin čovječji postradati od njih.
13 Tada razumješe učenici, da im je govorio za Ivana Krstitelja.

Isus iscjeljuje mjesečnjaka.

14 I kad dogje k narodu, pristupi k njemu čovjek klanjajući mu se i govoreći: Gospode! smiluj se sinu mojemu, jer je mjesečnjak i muči se vrlo; često
15 pada u vatru i često u vodu. — I dovedoh ga k učenicima tvojim, i ne mogoše ga iscijeliti.
16 A Isus odgovarajući reče: O rode nevjerni i pokvareni! dokle ću biti s vama? dokle ću vas trpljeti? Dovedite mi
17 ga amo! — I zaprijeti mu Isus, i gjavao izide iz njega, i ozdravi momče od one ure.
18 Tada pristupiše učenici k Isusu nasamo i rekoše: Zašto ga mi ne mogosmo izagnati?

titi, da se pod Ilijom kod Malahije ima razumjeti Ivan Krstitelj.

19 Reče im Isus: Za nevjerstvo vaše. Zaista vam kažem: ako uzimadete vjere koliko zrno gorušično, reći ćete gori ovoj: Prijegji odavde tamo! i prijeći će, i ništa
20 vam ne će biti nemoguće. — A ovaj se rod izgoni samo molitvom i postom.

Isus proriče svoju smrt.

21 A kad su hodili po Galileji, reče im Isus: Sin čovječji treba da se preda u ru-
22 ke ljudske; — i ubit će ga, i treći će dan uskrsnuti.
I bješe im žao veoma.

Hramski porez.

23 A kad dogjoše u Kafarnaum, pristupiše k Petru oni, što kùpe didrahme, i rekoše mu: Zar vaš učitelj ne će platiti didrahme?
24 A on reče: Hoće. A kad ugje u kuću, preteče ga Isus govoreći: Šta misliš, Simone? Kraljevi zemaljski od koga uzimaju carinu ili porez? da li od svojih

R. 24 Svaki je Židov muškarac počevši od dvadesete godine svoje morao plaćati svake godine porez od dva drama (oko 1 K 65 fil.) za potrebe hramske. Kako kraljevi nijesu pobirali poreza od svojih sinova, tako i Isus, Sin Oca nebeskoga, ne bi bio morao platiti za hram, kuću Oca svojega nebeskoga.

25 sinova ili od tugjih? — I on reče: Od tugjih.

Reče mu Isus: Dakle su sinovi slo-
26 bodni; — ali da ih ne sablaznimo, idi na more i baci udicu i onu ribu, koju prvu uhvatiš, uzmi i, kad joj otvoriš usta, naći ćeš stater; uzmi ga te im podaj za me i za se.

Kršćanska poniznost.

GLAVA 18. — 1 U onaj čas pristupiše učenici k Isusu govoreći: Šta misliš, ko je najveći u kraljevstvu nebeskom?
2 A Isus dozvavši dijete postavi ga me-
3 gju njih — i reče: Zaista vam kažem, ako se ne povratite i ne budete kao djeca, ne ćete ući u kra-
4 ljevstvo nebesko. — Koji se dakle ponizi kao dijete ovo, onaj je najveći u kraljevstvu nebe-
5 skom. — I koji primi jedno ta-

R. 26 Jedan je stater vrijedio četiri drama.

R. 1 Učenici su Isusovi mislili, da će kraljevstvo nebesko biti kao kakvo carstvo zemaljsko, u kojem će oni zapremiti prva mjesta. Na njihovo tašto pitanje odgovara Isus, da će pravi velikani u njegovu kraljevstvu biti ljudi ponizni, krotki i bezazleni kao djeca.

R. 5 Primiti znači učiniti djelo ljubavi na koji mu drago način. Ko iz ljubavi ka Kristu učini djelo ljubavi djetetu, učinio ga je samomu Kristu.

kvo dijete u ime moje, mene prima.

Riječ o sablazni.

6 A koji sablazni jednoga od ovih malih, koji vjeruju u me, bolje bi mu bilo, da se objesi kamen vodenični o vratu njegovu, i da potone u dubinu mor-
7 sku. — Teško svijetu od sablazni! Potrebno je da dogju sablazni; ali teško onomu čovjeku, kroz kojega dolazi sablazan.
8 Ako li te ruka tvoja ili noga tvoja sablažnjava, odsijeci je i baci od sebe; bolje ti je ući u život kljastu ili hromu, nego li s dvije ruke i s dvije noge da
9 te bace u oganj vječni. — I ako te oko tvoje sablažnjava, izvadi ga i baci od sebe; bolje ti je s jednim okom ući u život, nego li s dva oka da te bace u pakao ognjeni.
10 Gledajte, da ne prezrete jednoga od ovih malih; jer vam ka-

R. 8 Isus hoće da kaže, kako moramo biti gotovi na svaku žrtvu, da se uklonimo grijehu. Nije nikada od potrebe baciti od sebe ruku, nogu ili oko, da ne upadnemo u zlo; ali je nužno ostaviti se nekih stvorova i zakratiti sebi neke ugodnosti, koje su nam mile, kao što udovi na našem tijelu.

R. 10 Bog je dao djecu odličnim duhovima

žem, da angjeli njihovi na nebesima uvijek gledaju lice Oca mojega, koji je na nebesima.

Izgubljena ovca.

11 — Sin čovječji dogje, da spase što bi izgubljeno.
12 Što vam se čini? Ako ima u koga sto ovaca, pa zagje jedna od njih, ne ostavi li on devedeset i devet u planinama i
13 ide da traži onu, što je zašla? — I ako se dogodi, da je nagje, zaista vam kažem, da joj se više raduje, nego li onima
14 devedeset i devet, što nijesu zašle. — Tako nije volja Oca vašega, koji je na nebesima, da pogine jedan od ovih malih.

Bratska opomena.

15 Ako li ti zgriješi brat tvoj, idi i pokaraj ga megju sobom i njim samim. Ako te posluša, dobio si brata svojega. —
16 Ako li te ne posluša, uzmi sa sobom još jednoga ili dvojicu, da svaka riječ ostane na ustima dvojice ili trojice svje-
17 doka. — Ako li njih ne posluša, kaži

nebeskim, da ih čuvaju. Koliko potom poštovanje i ljubav moraju imati kršćani k djeci!

R. 17 Crkvi, to će reći općini vjernih i poglavarima, kad se radi o velikoj sablazni.

crkvi; a ako li ni crkve ne posluša, neka ti bude kao neznabožac i carinik.

Kršćansko praštanje.

18 Zaista vam kažem: Štogod svežete na zemlji, bit će svezano i na nebu; i štogod razdriješite na zemlji, bit će razdriješeno
19 i na nebu. — Još vam kažem, ako se dvojica od vas slože na zemlji u čemu mu drago, za što se uzmole, dat će im Otac moj,
20 koji je na nebesima; — jer gdje su dvojica ili trojica sabrani u ime moje, ondje sam ja megju njima.
21 Tada pristupivši k njemu Petar reče: Gospode! koliko puta, ako mi zgriješi brat moj, da mu oprostim? do sedam puta?
22 Reče njemu Isus: Ne velim ti do sedam puta, nego do sedamdeset put sedam puta.

R. 18 Kad crkva što odluči po naredbama Isusa Krista, onda tu odluku uzima Bog kao odluku svoju.

R. 19 Ko s drugima radi i moli za pravu slavu Božju, polučit će, što želi.

R. 22 Sedamdeset put sedam puta. Tako se obično govorilo kod Židova, a reći će što i bez broja ili vazda.

Priča o slugama i dužnicima.

23 Zato je kraljevstvo nebesko kao čo-
vjek kralj, koji namisli da se proračuni
24 sa slugama svojim. — I kad se poče
računiti, dovedoše mu jednoga, koji mu
bijaše dužan deset tisuća talenata. —
25 A budući da nemaše čim platiti, zapo-
vjedi gospodar njegov, da ga prodadu i
ženu njegovu i djecu i sve što ima; i
26 da mu se plati. — No sluga taj pade ničice i moljaše ga govoreći: Ustrpljenje imaj
27 sa mnom, i sve ću ti platiti. — A gospodaru se sažali za tim slugom, i pusti
28 ga i dug mu oprosti. — A izišavši sluga taj nagje jednoga od svojih drugara, koji mu bijaše dužan sto dinara; i uhvativši stade ga daviti govoreći: Plati, što si
29 dužan! — I padavši ničice drugar njegov moljaše ga govoreći: Ustrpljenje imaj
30 sa mnom, i sve ću ti platiti. — A on ne htje, nego ode i baci ga u tamnicu, dok

R. 23 Ministri (najviši činovnici) kraljevi nazivlju se sluge. Tako je običaj u Istoku. U Turskoj se na primjer i sam veliki vezir nazivlje službeno sluga sultanov.

R. 24 Ako uzmemo, da jedan talenat vrijedi oko 6000 K, onda je sav dug onoga sluge iznosio oko 60 milijuna kruna. Koliki dug, ako se isporedi s dugom od 100 dinara (oko 86 K)!

R. 25 U ono je doba bilo u običaju dužniku, koji nije mogao platiti duga, i ženu i djecu prodati u roblje.

31 ne plati duga. — Vidjevši pak drugari njegovi, što se dogodi, žao im bi vrlo; i otišavši kazaše gospodaru svojemu sve,
32 što se dogodi. — Tada ga dozva gospodar njegov i reče mu: Zli slugo! sav dug oprostih tebi, jer si me molio; —
33 nije li dakle trebalo, da se i ti smiluješ na drugara svojega, kao i ja na te što
34 se smilovah? — I razgnjevi se gospodar njegov i predade ga mučiteljima, dok ne
35 plati sav dug. — Tako će i Otac moj nebeski učiniti vama, ako ne oprostite svaki bratu svojemu od srdaca svojih.

Isus ostavlja Jerusalem.

GLAVA 19. — 1 I kad svrši Isus riječi ove, otide iz Galileje i dogje u
2 okoline Judejske preko Jordana. — I za njim dogjoše ljudi mnogi, i iscijeli ih ondje.

R. 34 Bacio ga u tamnicu a osim toga je odredio, da se svaki dan metne na muke. Evo žive slike onoga, što grješnika čeka u paklu!

R. 35 Uvrede, što ih nama nanose braća naša, malenkosti su, ako se isporede s uvredama, što ih mi nanosimo Bogu. To razumijemo napose onda, kad promislimo dostojanstvo osobe, kojoj se uvreda nanosi. Ko sam ja, a ko je Bog? Bog ne će nama prostiti neiskazanoga duga, što ga mi dugujemo njemu, ako i mi ne oprostimo onima, koji su uvrijedili nas.

Ženidbena rastava.

3 I pristupiše k njemu fariseji, da ga kušaju, i rekoše mu: Smije li čovjek pustiti ženu svoju iz kakva mu drago uzroka?

4 A on odgovarajući reče im: Nijeste li čitali, da je onaj, koji je u početku stvorio čovjeka, muža i ženu stvo-
5 rio ih? i rekao: — Zato će čovjek ostaviti oca i mater i prionut će za ženu svoju, i bit će
6 dvoje u tijelu jednom. — Tako nijesu više dvoje, nego jedno tijelo. Što je dakle Bog sastavio, čovjek neka ne rastavlja.

7 Rekoše mu: Zašto dakle Mojsije zapovijeda, da se da knjiga raspu-
8 sna i da se pusti? — Reče im: Mojsije je vama dopustio porad tvrdoće srca vašega puštati žene svoje; ali iz početka
9 nije bilo tako. — A ja vam kažem: Ako

R. 9 Nauka Isusova o nerazdrješljivosti ženidbenoj u novom zavjetu jasno je istumačena kod Mat. 5, 31.—32., Marka 10, 10., Luke 16, 18., Pavla Rim. 7., I. Kor. 7, 10. Mjesta ova laka i jasna pomažu nam da istumačimo mjesto teško i nejasno kod sv. Mat. 19, 9. Izuzetak, što se ovdje dopušta mužu, ako mu je žena nevjerna, ima se razumijevati ili o prostoj rastavi tako, da muž otpusti ženu ali da se više ne ženi, ili su te riječi rečene samo Židovima onoga doba, koji su otpuštali žene svoje za kaku godijer tricu. (Vidi

koji pusti ženu svoju, osim za preljubu, i oženi se drugom, čini preljubu; i koji puštenicu uzme, čini preljubu.

10 Rekoše mu učenici njegovi: Ako je tako čovjeku sa ženom, nije se dobro ženiti.

11 A on im reče: Ne razumiju svi te
12 riječi, do oni, kojima je dano. — Jer ima uškopljenika, koji su se tako rodili iz utrobe materine; a ima uškopljenika, koje su ljudi uškopili; a ima uškopljenika, koji su sami sebe uškopili kraljevstva nebeskoga radi. Ko može razumjeti, neka razumije!

5, 32.) Razumjelo se to kako mu drago, volja Isusa Krista (koji je došao na ovaj svijet, da stari zakon usavrši, čudoregje podigne i posveti), da se ženidbeni vez nipošto ne kida, nego da ostane nerazdrješljiv, tako je jasna u Svetom Pismu i u predaji, da o tome ni moderni kritici ni protestanti ni racionalisti ni najmanje ne sumnjaju.

R. 11 Malo ih je, kojima Bog daje milost da umiju beženstvo cijeniti više od ženidbe u tu svrhu, da mogu lakše služiti Bogu i bližnjemu. To je jedina plemenita svrha, poradi koje čovjek može mirne duše ostaviti ženidbu. Ko se iz drugoga kojega razloga uklanja i ženidbi i križevima njezinim, ne će se tako lako moći ispričati pred Bogom.

R. 12 Pošljednje riječi ove vrste imadu se razumjeti ovako: Ima ih, koji bi vrlo lijepo mogli živjeti u ženidbi, ali se toga odriču za dobro duše svoje i za dobro vjere, kao što je to učinio sam božanski Spasitelj i toliki njegovi učenici.

Isus i djeca.

13 Tada privedoše k njemu djecu, da metne ruke na njih i da se pomoli. A učenici
14 ih prekoravahu. — Ali im Isus reče: Ostavite djecu i ne zabranjujte im dolaziti k meni; jer je takovih kraljevstvo nebesko.
15 I metnuvši na njih ruke, otide odande.

Bogati mladić.

16 I gle jedan pristupivši reče mu: Učitelju dobri, kakvo dobro da učinim, da imam život vječni?
17 A on reče: Što me pitaš za dobro? Jedan je dobar, Bog. Ali ako hoćeš da
18 ugješ u život, drži zapovijesti! — Reče mu: Koje?

A Isus reče: Ne ubij, ne čini preljube, ne ukradi, ne re-
19 ci lažnoga svjedočanstva; — poštuj oca svojega i mater svoju; i ljubi bližnjega svojega, kao samoga sebe.
20 Reče mu mladić: Sve sam to držao od mladosti svoje; šta mi još treba?

R. 14 Kraljevstvo je nebesko našljedstvo dječije; jer Gospod nada sve miluje čeljad poniznu, krotku i bezazlenu.

R. 17 Samo je Bog savršeno dobar. Nema potom ništa bolje nego li vršiti njegovu volju.

Isus prijatelj malenih.

»Ostavite djecu i ne zabranjujte im dolaziti k meni; jer je takovih kraljevstvo nebesko.«
Mat. 19, 14.

21 Reče mu Isus: Ako hoćeš savršen da budeš, idi, prodaj što imaš i podaj siromasima, i imat ćeš blago na nebu; i dogji, idi za mnom.
22 A kad ču mladić riječ, otide žalostan;
23 jer bijaše vrlo bogat. — A Isus reče učenicima svojim: Zaista vam kažem, da će bogataš teško ući u kraljevstvo nebesko.
24 — I još vam kažem: Lakše je kamili proći kroz iglene uši, nego li bogatomu ući u kraljevstvo nebesko.
25 A čuvši to učenici divljahu se vrlo govoreći: Ko će se dakle moći spasti?
26 A Isus pogledavši reče im: Kod ljudi je ovo nemoguće, ali kod Boga je sve moguće.

Nagrada onima, koji idu za Isusom.

27 Tada odgovarajući Petar reče mu: Eto, mi smo ostavili sve i pošli smo za tobom; šta će dakle biti nama?

R. 21 Isus je zvao onoga mladića na savršen život, na život apostolski, koji ne može provoditi onaj, koji se bavi o trgovini i pun je briga, kako će što više skupiti imutka.

R. 23 Ko ište svoju sreću u bogatstvu, teško sebi nanosi onu silu, koja je potrebna, da bude našljednik kraljevstva nebeskoga. Ali se i bogataši mogu spasti. Samo moraju da se brižljivo odazivlju glasu milosti Božje i da se oko duševnoga

28 A Isus im reče: Zaista vam kažem, da
ćete i vi, koji ste pošli za mnom, u dru-
gom rogjenju, kad Sin čovječji sjede na
prijestolje slave svoje, sjesti na dvanaest
prijestolja i suditi nad dvanaest koljena
29 Israelovih. — I svaki, koji ostavi
kuću ili braću ili sestre ili o-
ca ili mater ili ženu ili sino-
ve ili polja imena mojega ra-
di, primit će sto puta onoliko
30 i dobit će život vječni. — Ali će
mnogi prvi biti pošljednji i pošljednji prvi.

Priča o vinogradarima.

GLAVA 20. — 1 Kraljevstvo je ne-
besko kao čovjek domaćin, koji u jutru
rano izide najimati poslenike u vinograd

spasenja trude više nego li siromasi, kojima ne stoje tolike teškoće na putu k spasenju.

R. 30 Siromašni će apostoli i toliki drugi, za koje svijet tako malo mari, zapremiti prva mjesta u kraljevstvu nebeskom; dok su nebrojeni mogućnici i ljudi ugledni u svijetu tako neznatni u očima Božjim.

R. 1 Zavidni Židovi nijesu se nikako mogli složiti s mišlju, da će i neznabošci ući u kraljevstvo nebesko i da će biti sinovi Božji, kao što i oni, koji su već toliko vijekova živjeli u pravoj vjeri. Priča o vinogradarima uči, da je Bog vazda spreman primiti i narode i pojedince, koji se k njemu obrate, i da ne gleda na vrijeme, kad se ko obrati, nego na dobru volju onoga, koji se obraća.

2 svoj. — A pogodivši se s poslenicima
po dinar na dan posla ih u vinograd svoj.
3 — I izišavši oko treće ure vidje druge
4 gdje stoje na trgu besposleni — i reče
im: Idite i vi u moj vinograd, i što bu-
5 de pravo, dat ću vam. — I oni otidoše.
I opet izišavši oko šeste i devete ure
6 učini tako. — A oko jedanaeste izišavši
nagje druge gdje stoje i reče im: Što
7 stojite ovdje vas dan besposleni? — Re-
koše mu: Niko nas ne najmi. Reče im:
8 Idite i vi u moj vinograd! — A kad bi
u veče, reče gospodar od vinograda pri-
stavu svojemu: Dozovi poslenike i po-
daj im plaću počevši od pošljednjih do
9 prvih. — Došavši dakle, koji bjehu do-
šli oko jedanaeste ure, primiše po dinar.
10 — A kad dogjoše prvi, mišljahu, da će
više primiti; a primiše i oni po dinar.
11 — I primivši mrmljahu na domaćina —
12 govoreći: Ovi pošljednji jednu uru ra-
diše, pa ih izjednači s nama, koji smo
13 podnosili tegotu dnevnu i žegu. — A on
odgovarajući jednomu od njih reče: Pri-
jatelju! ne činim ti krivo. Nijesi li se po-
14 godio sa mnom po dinar? — Uzmi svo-
je, pa idi! a ja hoću i ovomu pošljednje-

R. 3 Od zore do sunčanoga zahoda brojilo se dvanaest sati sada duljih a sad kraćih, kako je već bilo godišnje doba.

15 mú da dam kao i tebi. — Ili zar ja ni-
jesam vlastan činiti što hoću? Zar je oko
16 tvoje zlo, što sam ja dobar? — Tako
će biti pošljednji prvi i prvi
pošljednji; jer je mnogo zvanih, a ma-
lo izabranih.

Isus treći put proriče svoju muku.

17 I pošavši Isus u Jerusalem uze nasa-
18 mo dvanaest učenika i reče im: — Evo,
idemo u Jerusalem, i Sin čovječji bit će
predan glavarima svećeničkim i knjiže-
19 nicima, i osudit će ga na smrt; — i
predat će ga neznabošcima, da mu se
rugaju i da ga biju i razapnu, i tre-
ći dan će uskrsnuti.

Sinovi Zebedejevi.

20 Tada pristupi k njemu mati sinova Ze-
bedejevih sa svojim sinovima klanjajući
21 mu se i moleći ga za nešto. — A on
joj reče: Šta hoćeš?

R. 16 I doista su neznabošci, koji su poznije upoznali pravoga Boga, natkrilili Židove i brojem i svetošću. Tako su eto pošljednji prvi i prvi pošljednji. — Riječi »mnogo je zvanih, a malo izabranih« nijesu u svezi s pričom. Zato se i u boljim starim rukopisima Sv. Pisma ni ne nalaze na ovom mjestu. Svakako držimo, da ne označuju apsolutnoga broja onih, koji će se spasti. Vidi malo dalje 22, 14.

Reče mu: Kaži, da sjedu ova dva moja
sina jedan s desne tebi a jedan s lijeve u
kraljevstvu tvojem.
22 A Isus odgovarajući reče: Ne znate,
šta ištete. Možete li piti čašu, koju ću
ja piti?
Rekoše mu: Možemo!
23 Reče im: Čašu ćete moju istina piti;
ali da sjednete s desne meni ili s lijeve,
nijesam vlastan dati vama, nego onima,
kojima je pripravio Otac moj.
24 I čuvši deseterica, rasrdiše se na dva
25 brata. — A Isus dozvavši ih k sebi re-
če: Znate, da knezovi narodni vladaju nad
njima i starješine upravljaju njima. —

R. 21 Mati je Ivanova i Jakobova takogjer držala, da će kraljevstvo Isusovo biti, kao što su kraljevstva drugih kraljeva. Zato eto i moli prva mjesta u kraljevstvu za svoje sinove.

R. 22 Na gozbi je gospodar od kuće najodličnijim gostovima davao piti iz svoje čaše. Zato pita ovdje Isus Ivana i Jakoba, koji su htjeli da sjede blizu njega te se s njim vesele, hoće li moći piti vina, što će ga piti on. Očevidno je, da ih je tim riječima htio opomenuti na muke apostolske i na čašu mučeničku.

R. 23 Isus obriče svojim dvjema učenicima čašu mučeničku, ali im ne obriče prvih mjesta u kraljevstvu nebeskom. Ta mjesta ne stoje do nakionosti, nego do zasluga stečenih s milošću Božjom.

R. 25 i 26 Službenici Isusovi ne smiju izvršivati svoje vlasti kao svjetska gospoda, nego

26 Megju vama ne će biti tako; nego koji
hoće da bude megju vama veći, neka bu-
27 de vaš sluga; — i koji hoće da bude
megju vama prvi, neka bude vaš sluga;
28 — kao što Sin čovječji nije došao, da
njemu služe, nego da on služi i da dušu
svoju dade u otkup za mnoge.

Slijepac iz Jerihona.

29 I kad izlažahu iz Jerihona, pogje za
30 njim mnogi narod. — I gle, dva slijepca
sjedeći kraj puta čuše, da Isus prolazi,
i stadoše vikati govoreći: Gospode, Sine
Davidov, smiluj nam se!
31 A narod im prijećaše, da šute; ali oni
još većma vikahu govoreći: Gospode, Si-
ne Davidov, smiluj nam se!
32 I ustavivši se Isus dozva ih i reče:
Šta hoćete, da vam učinim?
33 Rekoše mu: Gospode! da se otvore
oči naše.
34 I smilovavši im se Isus dohvati se
očiju njihovih, i odmah progledaše i
otidoše za njim.

---

ponizno i blago imajući na pameti, da su po svojoj svetoj službi u istinu sluge, a ne gospodari svojih bližnjih. To pravilo evangjelsko ima da vrijedi za sve glavare kršćanske, bili to glavari koje mu drago vrste.

Svečani ulaz u Jerusalem.

GLAVA 21. — 1 Kad se približiše
k Jerusalemu i dogjoše u Betfagu ka gori
Maslinskoj, onda Isus posla dva učenika
2 — govoreći im: Idite u selo, što je pre-
ma vama, i odmah ćete naći magaricu
privezanu i magare s njom; odriješite i
3 dovedite mi! — I ako vam ko reče što,
kažite, da ih Gospod treba; i odmah će
ih pustiti.
4 A sve ovo bi, da se ispuni, što je
5 kazao prorok govoreći: — Kažite kćeri
Sionskoj: evo, kralj tvoj ide k te-
bi krotak, sjedeći na magarici
i na magaretu, mladetu maga-
ričinu.

R. 5 Tako proriče prorok Zaharija 9, 9. pokazujući Mesiju, gdje ponizan i blag i u svojem slavlju ide da svlada oholost ovoga svijeta. Isus je jahao na magaretu, kako spominju drugi evangjelisti, a ne sad na magarici sad na magaretu. Ima ih koji misle, da je jahao najprije na magarici, a onda na magaretu. Drugi evangjelisti (Marko 11, 7., Luka 19, 35., Ivan 12, 14.) spominju samo magare. Magarica, koja je radila u jarmu, slika je naroda Židovskoga, koji je bio pod jarmom zakona Božjega; a magare, koje još nije jarma nosilo, slika je naroda neznabožačkoga, koji je živio ne obzirući se na zakon Božji. Kaže se ovdje, da je Isus slavno ušao u Jerusalem jašući na magarici i na magaretu. Tim se hoće

6 A učenici otišavši učiniše, kako im za-
7 povjedi Isus. — I dovedoše magaricu i magare i metnuše na njih haljine svoje
8 i posadiše ga na njih. — A ljudi mnogi prostriješe haljine svoje po putu, a drugi rezahu granje od drvetâ i prostirahu po
9 putu. — A svijet, koji igjaše pred njim i za njim, vikaše govoreći: Hosana Sinu Davidovu! blagosloven, koji dolazi u ime Gospodnje! Hosana na visini!
10 I kad ugje u Jerusalem, uzbuni se
11 sav grad govoreći: Ko je to? — A narod govoraše: Ovo je Isus, prorok iz Nazareta Galilejskoga.

Isus tjera skvrnitelje hramske iz hrama.

12 I ugje Isus u hram Božji i izagna sve, koji prodavahu i kupovahu u hramu, i ispremeta stolove mjenjačima i klu-

istaknuti, da se njegovo slavlje i njegovo kraljevstvo proteže na oba naroda, na narod Židovski i na narod neznabožački.

R. 12 »I u g j e I s u s u h r a m« to će reći dogje na trg, koji se zvao dvorište spoljašnje ili neznabožačko. To je dvorište bilo okruženo trijemovima. Malo dalje unutra na mjestu povišenu bila su dva dvorišta s trijemovima. Ovamo su smjeli dolaziti samo Židovi. Trijemovi, dvorišta i trgovi bijahu odregjeni za molitvu, za vjersku pouku i uopće za bogoštovlje.

pe onima, što prodavahu golubove, —
13 i reče im: Pisano je: D o m m o j n e k a s e z o v e d o m o d m o l i t v e; a vi načiniste od njega p e ć i n u r a z b o j n i č k u.
14 I pristupiše k njemu slijepi i hromi
15 u hramu, i iscijeli ih. — A vidjevši glavari svećenički i književnici čudesa, što učini, i djecu gdje viču u hramu i govore: Hosana Sinu Davidovu! razgnjeviše
16 se — i rekoše mu: Čuješ li, što ovi govore?

A Isus im reče: Da! zar nijeste nikada čitali: I z u s t a n e j a č i i d j e c e, š t o s i s a j u, n a č i n i o s i h v a l u?
17 I ostavivši ih izide napolje iz grada u Betaniju, i ostade ondje.

Isus proklinje smokvu.

18 A u jutru vraćajući se u grad ogladnje.
19 — I ugledavši smokvu ukraj puta, dogje k njoj i ne nagje ništa na njoj do lišća sama i reče joj: Da ne bude na tebi roda nikad do vijeka!

I odmah usahnu smokva.

R. 19 Bilo je to mjeseca ožujka, kad smokve još ni iz daleka ne dozrijevaju. Kako je drvo bilo vrlo lisnato, moglo je imati na sebi staroga roda ili je moglo nešto i prije vremena ponijeti. Budući da nije imalo na sebi ništa nego pusto

Pouzdanje u Boga.

20 I vidjevši učenici udiviše se govoreći: Kako odmah usahnu!
21 A Isus odgovarajući reče im: Zaista vam kažem: Ako imate vjeru i ne posumnjate, ne ćete samo činiti smokvi, nego i gori ovoj ako rečete: Digni se i
22 baci se u more, bit će. — I sve, što uzištete u molitvi vjerujući, dobit ćete.

Pitanje o Ivanu Krstitelju.

23 I kad dogje u hram i stade učiti, pristupiše k njemu glavari svećenički i starješine narodne govoreći: Kakvom vlasti to činiš? i ko ti dade tu vlast?
24 Odgovarajući Isus reče im: I ja ću vas upitati jednu riječ, pa ako mi je kažete, i ja ću vam kazati, kakvom vlasti ovo

lišće, bilo je slika crkve Židovske, koja je obilovala običajima, obredima i zakonima, ali je bila pusta s obzirom na dobra djela. Proklinjući Isus ono drvo htio je opet pokazati svoje nezadovoljstvo s licemjerstvom Židova i svih onih, koji svu svoju pobožnost meću u stvari spoljašnje.

R. 21 Evo koliki je uspjeh pouzdane molitve! Prema mjestima evangjelskim i prema tumačenju svetih otaca ima se ovo ograničiti na milosti, kojima je svrha veća slava Božja i napredak onoga duhovnoga kraljevstva, koje je najviše na srcu Kristu Gospodu i svim njegovima.

25 činim. — Krštenje Ivanovo otkuda bi? s neba li ili od ljudi?

A oni mišljahu u sebi govoreći: —
26 Ako rečemo: s neba, reći će nam: Zašto mu dakle ne vjerovaste? Ako li rečemo: od ljudi, bojimo se naroda; jer
27 svi Ivana držahu za proroka. — I odgovarajući Isusu rekoše: Ne znamo.

Reče i on njima: Ni ja vama ne ću kazati, kakvom vlasti ovo činim.

Dva sina.

28 A šta vam se čini? Čovjek neki imaše dva sina. I pristupivši k prvomu reče: Sine! idi danas, radi u vinogradu mo-
29 jem. — A on odgovarajući reče: Ne ću.
30 A poslije se raskaja i otide. — A pristupivši k drugomu reče isto tako. A on odgovarajući reče: Idem, gospodaru, i
31 ne otide. — Koji je od ove dvojice ispunio volju očinu? Rekoše mu: Prvi.

Reče im Isus: Zaista vam kažem, da će carinici i bludnice prije vas ući u kra-
32 ljevstvo Božje; — jer dogje k vama Ivan putem pravde, i ne vjerovaste mu; a carinici i bludnice vjerovaše mu; a vi vidjevši to ne raskajaste se ni poslije, da mu vjerujete.

Opaki vinogradari.

33 Drugu priču čujte: Bijaše čovjek do-
maćin, koji posadi vinograd i o-
gradi ga plotom i iskopa u nje-
mu tijesak i načini kulu i da-
de ga vinogradarima pod zakup i otide
34 u tugj kraj. — A kad se približi vrijeme
rodovima, posla sluge svoje k vinogra-
35 darima, da prime rodove njegove. — I
vinogradari pohvatavši sluge njegove jed-
noga izbiše, jednoga ubiše, a jednoga ka-
36 menjem zasuše. — Opet posla druge slu-
ge, više nego prije, i učiniše im isto ta-
37 ko. — A na pošljetku posla k njima si-
na svojega govoreći: Postidjet će se si-
38 na mojega. — A vinogradari vidjevši si-
na rekoše megju sobom: Ovo je naš-
ljednik; hodite da ga ubijemo, i imat
39 ćemo našljedstvo njegovo. — I uhvatiše
40 ga, isturiše iz vinograda i ubiše. — Kad
dogje dakle gospodar od vinograda, šta
će učiniti vinogradarima onim?
41 Rekoše mu: Zločince će zlom smrti
pomoriti, a vinograd svoj dat će pod za-
kup drugim vinogradarima, koji će mu
davati rod u svoje vrijeme.
42 Reče im Isus: Zar nijeste nikada či-
tali u Pismima: kamen, koji odba-
ciše zidari, posta glava od u-
gla? To bi od Gospoda, i div-

43 no je u očima našim. — Zato vam
kažem, da će se od vas uzeti kraljevstvo
Božje i dat će se narodu, koji donosi
44 rodove njegove. — I ko padne na taj
kamen, razbit će se; a na koga on pad-
ne, satrt će ga.
45 I čuvši glavari svećenički i fariseji pri-
če njegove razumješe, da za njih govori.
46 — I gledahu da ga uhvate, ali se po-
bojaše naroda, jer ga držahu za pro-
roka.

Kraljevska svadba.

GLAVA 22. — 1 I odgovarajući Isus
reče im opet u pričama govoreći: —
2 Kraljevstvo je nebesko kao čovjek kralj, ko-
3 ji načini svadbu sinu svojemu. — I posla
sluge svoje da zovu uzovnike na svad-
4 bu, i ne htješe doći. — Opet posla dru-
ge sluge govoreći: Kažite uzovnicima: evo
sam objed svoj ugotovio, junci moji i
hranjenici poklani su i sve je gotovo;
5 dogjite na svadbu! — A oni ne marivši
otidoše jedan u polje svoje a drugi k
6 trgovini svojoj; — a ostali uhvatiše slu-
7 ge njegove i izruživši ih ubiše. — Kad

R. 45 Ovaj je govor ogorčio vjerske poglavare Židovske, jer im se u njem očevidno navješćuje propast.

li to ču kralj, razgnjevi se i poslavši vojsku svoju pogubi krvnike one i grad nji-
8 hov upali. — Tada reče slugama svojim: Svadba je istina gotova, ali uzov-
9 nici ne biše dostojni. — Idite dakle na raskršća, i koje god nagjete, dozovite ih
10 na svadbu. — I izišavši sluge njegove na putove sabraše sve, koje nagjoše, zle i dobre; i napuni se svadba gostiju.
11 — Ušavši pak kralj da vidi goste ugleda ondje čovjeka neobučena u svadbeno ru-
12 ho. — I reče mu: Prijatelju! kako si došao amo nemajući ruha svadbenoga? A
13 on zamuknu. — Tada reče kralj slugama: Svežite mu ruke i noge, pa ga bacite u tamu najkrajnju; ondje će biti plač
14 i škrgut zúbâ; — jer su mnogi zvani, ali je malo izabranih.

R. 11 Jedan je od uzvańika došao i sjeo za stol ne imajući odijela svadbenoga. Kad je došao kralj i ugledao ga takova, istjerao ga je napolje i kaznio ga oštro. Kralj mu nije učinio krivo, jer je na istoku bio običaj, da su kraljevi onima, koje su zvali k svojemu stolu, slali i odijelo, u kojem su imali doći. Kud mu dakle odijelo? — Tako i blaženstva u kraljevstvu Božjem ne će uživati oni, koji su bili pozvani na vjeru kršćansku, pa su je odbacili; ali isto tako ni oni, koji su istina kršćani, ali nemaju onoga znaka, po kojem se kršćani imadu razlikovati od drugih ljudi, a to je sveto življenje. Ovi će potonji biti još teže kažnjeni.

15 Tada otidoše fariseji i načiniše vijeću, kako bi ga uhvatili u riječi.

Porezni novac.

16 I poslaše k njemu učenike svoje s Herodovcima govoreći: Učitelju! znamo, da si istinit i putu Božjemu doista učiš i ne mariš ni za koga, jer ne gledaš ko
17 je ko; — kaži nam dakle, šta ti misliš: je li slobodno porez dati cesaru ili nije?
18 A razumjevši Isus lukavstvo njihovo
19 reče: Što me kušate, licemjeri? — Pokažite mi novac porezni!
A oni mu dadoše dinar.

R. 14 »Mnogi su zvani, ali je malo izabranih.« Ove riječi nijesu nikako zaključak za drugi dio priče, jer se među uzovnicima samo jedan našao, koji je zaslužio da se baci napolje. S pravom se potom te riječi drže za izvod iz cijele priče. Ako čovjek gleda na svezu svega, što se ovdje govori, čini se, da je siromahâ, koje su pozvali mjesto bogataša, koji nijesu htjeli doći, bilo mnogo više, nego li je kralj gostova u početku htio pozvati. — Sva je prilika, da je to pučka poslovica, pa da se zato na njezin slovni smisao ne valja previše upirati.

R. 15 Tražahu, ne bi li uhvatili koju riječ, po kojoj bi izgubio ugled pred vladom ili pred narodom.

R. 17 Fanatički su Židovi naučavali, da su Rimljani silnici, da nemaju nikakva prava tražiti od njih poreza i da svako griješi, ko im ga drage volje plaća.

20 I reče im Isus: Čiji je obraz ovaj i
natpis?
21 Rekoše mu: Cesarev.
Tada im reče: Podajte dakle cesarevo cesaru i Božje Bogu!
22 I čuvši udiviše se i ostavivši ga otidoše.

Saduceji i uskrsnuće.

23 Onaj dan pristupiše k njemu saduceji, koji govore, da nema uskrsnuća, i
24 zapitaše ga — govoreći: Učitelju! Mojsije reče: Ako ko umre bez djece, neka uzme brat njegov ženu njegovu i neka podigne sjeme bratu svojemu!
25 A u nas bješe sedam braće. I prvi oženivši se umrije i ne imavši poroda ostavi ženu svoju bratu svojemu. —
26 Tako drugi i treći do sedmoga. —
27 A poslije svih umrije i žena. —
28 O uskrsnuću dakle kojega će od sedmorice biti žena? jer je za svima bila.
29 A Isus odgovarajući reče im: Varate se
30 ne znajući Pisma ni sile Božje; — jer o uskrsnuću niti će se ženiti niti udavati, nego će biti kao angjeli Božji na ne-

R. 21 Bogu je čovjek dužan onoliko, koliko Bog od njega traži. A Bog traži od čovjeka uz ostalo, da se na pošten način i vlasti pokorava.

31 bu. — A za uskrsnuće mrtvih nijeste li
čitali, što je rekao Bog govoreći vam:
32 — Ja sam Bog Abrahamov i Bog Isakov i Bog Jakobov. Nije Bog mrtvih nego živih.
33 I čuvši to ljudi divljahu se nauci njegovoj.

Glavna zapovijest.

34 — A fariseji čuvši, da je saduceje prinu-
35 dio da šute, sabraše se zajedno — i upita ga jedan od njih zakonik kušajući ga:
36 — Učitelju! koja je zapovijest najveća u zakonu?
37 Reče mu Isus: Ljubi Gospoda Boga svojega svim srcem svojim i svom dušom svojom i
38 svom misli svojom! — Ovo je naj-
39 veća i prva zapovijest. — A druga je ovoj jednaka: Ljubi bližnjega svojega kao
40 samoga sebe! — O ovim dvjema zapovijestima visi sav zakon i proroci.

Mesija, sin Davidov.

41 A kad se sabraše fariseji, upita ih Isus
42 — govoreći: Šta mislite za Krista, čiji je sin?

R. 32 Nije moguće, da su patrijarsi, Bogu tako mili, posve umrli. To bi se protivilo dobroti onoga, koji ih toliko slavi u svetim knjiga-

Rekoše mu: Davidov.
43 Reče im: Kako dakle David njega u
44 duhu naziva Gospodom govoreći: — Reče Gospod Gospodu mojemu: sjedi meni s desne strane, dok položim neprijatelje tvoje pod-
45 nožje nogama tvojima? — Kad dakle David naziva njega Gospodom, kako mu je sin?
46 I niko mu ne mogaše odgovoriti riječi, niti smjede ko od toga dana da ga zapita više.

Farisejsko licemjerstvo.

GLAVA 23. — 1 Tada Isus reče
2 narodu i učenicima svojim — govoreći: Na Mojsijevu stolicu sjedoše književnici i fa-
3 riseji. — Sve dakle, što vam reku, držite i činite; ali po njihovim djelima nemojte
4 činiti, jer govore a ne čine. — Nego vežu bremena teška i nesnošna i tovare na pleća ljudska; a prstom svojim ne će da
5 ih prihvate. — A sva djela svoja čine, da

---

ma, koji se nazivlje Bogom njihovim. Koji je stvorio besmrtne duše njihove, znat će jamačno i tijelo njihovo pozvati na uskrsnuće u slavi vječnoj.

R. 5 Pomenci (zapisi, amajlije) su neke riječi iz zakona Božjega zatvorene u kutijci. Ta se kutijca nosila nasred čela, a bila je privezana vrvcom, koja se spuštala preko ramena na prsi.

ih ljudí vide; jer raširuju svoje pomenke
6 i povećavaju rese. — A traže začelje na gozbama i prva mjesta po zbornicama,
7 — i da ih pozdravljaju na trgu i da
8 ih ljudi zovu: rabi! — A vi se ne zovite rabi, jer je jedan vaš učitelj, a vi
9 ste svi braća. — I ocem ne zovite nikoga na zemlji, jer je jedan vaš Otac, koji
10 je na nebesima. — Niti se zovite učitelji, jer je jedan vaš učitelj, Krist. —
11 Koji je najveći izmegju vas, ne-
12 ka vam bude sluga! — A koji

Druga se takva kutijca vezala na lijevu ruku, da bude bliže srcu. Tako čine Židovi još i danas za vrijeme jutarnje molitve. — Rese su bile na rubu od haljine. Nosile su se zato, da onoga, koji ih gleda, opominju na zakon Božji. Sada ih Židovi nose na uglovima od oplećka. Te stvari mogu istina čovjeka neprestano opominjati na Boga i buditi u njemu ljubav k njemu; ali kad prijegju u sujevjerje, kad se stanu držati za potpomoći vračarske ili za siguran znak velike svetosti, onda su tašte i pogubne.

R. 8 i dalje. Ovdje Isus svečano prekorava oholost glavara i ulagivanje podložnika. Pravi otac kršćanima je Bog, a pravi učitelj Krist. Vlast očina i vlast učiteljska megju ljudima nije potom neograničena, kako se to držalo u stara vremena, nego je ograničena i podložna vlasti Božjoj. Očevidno je, da Isus ovdje ne ukida vlasti očine i učiteljske, nego osugjuje častoljublje i samovoljstvo s jedne strane i slijepo ropstvo s druge strane.

sebe uzvisuje, ponizit će se, i koji sebe ponizuje, uzvisit će se.

Farisejski grijesi.

13 Teško vama, književnici i fariseji, licemjeri! što zatvorate kraljevstvo nebesko pred ljudima; jer vi ne ulazite niti
14 date da ulaze, koji bi htjeli. — Teško vama, književnici i fariseji, licemjeri! što jedete kuće udovičke moleći duge moli-
15 tve; zato ćete primiti težu osudu. — Teško vama, književnici i fariseji, licemjeri! što prehodite more i kopno, da bi za zakon svoj jednoga dobili, i kad ga dobijete, činite ga sinom paklenim u dvoje
16 većim od sebe. — Teško vama, vogji slijepi! koji govorite: Ako se ko kune hramom, ništa nije; ako se pak kune zlatom
17 hramskim, dužan je. — Budale i slijepci! što je veće, zlato ili hram, koji po-
18 svećuje zlato? — I ako se ko kune žrtvenikom, ništa nije; ako se pak kune da-
19 rom, koji je na njemu, dužan je. — Slijepci! šta je veće, dar ili žrtvenik, koji
20 posvećuje dar? — Koji se dakle kune žrtvenikom, kune se njim i svim,

R. 16 Počevši odavde pa sve do konca te glave kritizuje božanski Spasitelj s nekim gagjenjem nedostojno vladanje farisejsko.

21 što je na njemu; — i koji se kune hramom, kune se njim i onim, koji
22 prebiva u njemu; — i koji se kune nebom, kune se prijestoljem Božjim i
23 onim, koji sjedi na njemu. — Teško vama, književnici i fariseji, licemjeri! što dajete desetinu od metvice i od kopra i od kima, a ostaviste, što je pretežnije u zakonu: pravdu i milosrgje i vjeru; ovo je trebalo činiti, a ono ne ostav-
24 ljati. — Vogji slijepi! koji ocjegjujete ko-
25 marca, a proždirete kamilu. — Teško vama, književnici i fariseji, licemjeri! što čistite spolja čašu i zdjelu, a iznutra ste
26 puni grabeža i nečistoće. — Fariseju slijepi! očisti najprije iznutra čašu i zdjelu, da bude čisto ono,
27 što je spolja. — Teško vama, književnici i fariseji, licemjeri! što ste kao grobovi obijeljeni, koji se spolja ljudima vide lijepi, a unutra su puni kostiju mrtvačkih i sva-
28 ke nečistoće. — Tako i vi spolja se istina pokazujete ljudima pravedni, a iznutra
29 ste puni licemjerja i bezakonja. — Teško vama, književnici i fariseji, licemje-

R. 23 Metvica, kopar i kim dobre su trave za začin, ali od male ili bolje ni od kakve vrijednosti na istoku. Fariseji su davali od tih stvari desetke hramu sa škrupuloznom tačnošću, ali za pretežnije stvari u zakonu nije ih boljela glava.

ri! koji zidate grobove prorocima i kra-
30 site spomenike pravednicima — i govo-
rite: Da smo mi bili u vrijeme otaca svo-
jih, ne bismo s njima pristali u krv pro-
31 ročku. — Tako svjedočite sami za se-
be, da ste sinovi onih, koji su pobili pro-
32 roke. — I vi dopunite mjeru otaca svo-
33 jih! — Zmije, legla gujinja! kako ćete
34 pobjeći od suda paklenoga? — Zato gle,
ja šaljem k vama proroke i mudrace i
književnike, i od njih ćete jedne ubiti i
raspeti, a jedne šibati po zbornicama svo-
35 jim i goniti od grada do grada; — da do-
gje na vas sva krv pravedna, što je pro-
livena na zemlji od krvi Abela pravednoga
do krvi Zaharije, sina Barahijina, kojega
36 ubiste megju hramom i oltarom. — Zai-
sta vam kažem: Sve će ovo doći na rod
ovaj.

Kazan Jerusalemu.

37 Jerusaleme, Jerusaleme! koji ubijaš
proroke i zasipaš kamenjem one, što su
poslani k tebi; koliko sam puta htio sku-
piti čeda tvoja, kao što kvočka skuplja
piliće svoje pod krila, i ti ne htjede!
38 — Eto će vam se ostaviti kuća
30 vaša pusta; — jer vam kažem: Ne
ćete me vidjeti odsada, dok ne rečete:
blagosloven, koji ide u ime Go-
spodnje!

Isus proriče propast hramu i gradu Jerusalemskomu.

GLAVA 24. — 1 I izišavši Isus iz
hrama igjaše. I pristupiše učenici njego-
vi, da mu pokažu gragjevinu hramsku. —
2 A on odgovarajući reče im: Vidite li
sve ovo? Zaista vam kažem: Ne će
ostati ovdje kamen na kamenu, koji se
ne će razmetnuti.
3 A kad sjegjaše na gori Maslinskoj, pri-
stupiše k njemu učenici nasamo govoreći:
Kaži nam, kad će to biti? i koji je znak
tvojega dolaska i svršetka svijeta?
4 I odgovarajući Isus reče im: Gledajte,
5 da vas ko ne prevari! — jer će mnogi
doći u ime moje govoreći: ja sam Krist;
6 i mnoge će prevariti. — Čut ćete ratove
i glasove o ratovima. Gledajte, da se ne
zbunite; jer treba to da bude, ali još
7 nije svršetak. — Tada će ustati na-

Gl. 24 Ovdje se govori o razorenju grada Jerusalema, o slavnom povratku Kristovu na svijet i o sudnjem danu. Mnoge stvari, što ih čitamo u ovoj glavi i u glavi 25., mogu se shvatiti o sudu posebnom, o času, kad će duše naše stupiti na sud pred Krista, sudiju vječnoga. Tu ima duša vjerna lijepu priliku da malo dublje razmotri ove teške stvari. Koliko se pojedina mjesta imadu tumačiti po slovu, a koliko u duhu proročkom, to ostavljamo ljudima naučenim, ljudima od znanosti. Vidi gl. 16, r. 28. s bilješkom.

rod na narod i kraljevstvo na
kraljevstvo; i bit će pomori i gla-
8 di i potresi po mjestima. — A to je
9 sve početak nevoljama. — Tada će vas predati na muke i pobit će vas; i svi će narodi zamrziti na vas imena mojega radi.
10 — I tada će se mnogi sablazniti, i jedan će drugoga izdati i jedan će na drugoga omrznuti. — I ustat će mnogi lažni proroci i prevarit će mnoge. — I što
12 će se bezakonje umnožiti, ohladnjet će
13 ljubav u mnogima, — a koji istraje
14 do konca, on će se spasti. — I propovijedat će se ovo evangjelje o kraljevstvu po svem svijetu za svjedočanstvo svim narodima; i tada će doći svršetak.
15 — Kad dakle ugledate mrzost opustošenja, o kojoj govori Daniel prorok, gdje stoji na mjestu sve-
16 tom — koji čita neka razumije! — tada koji budu u Judeji, neka bježe u gore;
17 — i koji bude na krovu, neka ne silazi
18 uzeti što iz kuće svoje; — i koji bude u polju, neka se ne vrati natrag, da uzme
19 haljinu svoju. — A teško trudnima i do-
20 jilicama u one dane! — A molite se, da

R. 17. Krovovi su na istoku ravni. S takva krova može se po stepenicama žurno saći na ulicu.

R. 20 U subotu nijesu smjeli Židovi ići dalje od jedne milje.

ne bude bijeg vaš u zimu ili u subotu;
21 — jer će tada biti nevolja velika, kakva nije bila od postanja svijeta do sada niti
22 će biti. — I da se oni dani ne skrate, ne bi se izbavilo ni jedno tijelo; ali iza-
23 branih radi skratit će se dani oni. — Tada ako vam ko reče: evo ovdje je Krist
24 ili ondje, nemojte vjerovati; — jer će ustati lažni kristi i lažni proroci i pokazat će znake velike i čudesa tako, da bi prevarili, ako bi bilo moguće, i izabra-
25 ne. — Eto vam kazah naprijed! —
26 Ako vam dakle reku: evo ga u pustinji, nemojte izlaziti; evo ga u sobama, nemoj-
27 te vjerovati; — jer kao što munja izlazi od istoka i pokazuje se do zapada, tako će
28 biti i dolazak Sina čovječjega. — Gdje god bude strvina, onamo će se i orlovi kupiti.

Povratak Sina čovječjega.

29 A odmah će po nevolji danâ onih sunce pomrčati, i mjesec neće dati

R. 24 Lažnih proroka, koji se gradiše mesijama (lažnim kristovima) bijaše u ono doba veoma mnogo.

R. 28 To je poslovica istočnjaka, a hoće da kaže: Kamo te srce vuče, onamo te noge nose. Krist i angjeli ukazat će se ondje, gdje će biti ljudi, kojima će se suditi. Stari su uopće držali, da

svjetlosti svoje, i zvijezde će s neba pasti, i sile će se nebe-
30 ske pokrenuti. — I tada će se pokazati znak Sina čovječjega na nebu; i tada će proplakati sva plemena na zemlji, i ugledat će Sina čovječjega gdje ide na oblacima nebeskim sa silom velikom i
31 slavom. — I poslat će angjele svoje s trubom i s glasom velikim, i sabrat će izabrane njegove od četiri vjetra, od kraja
32 do kraja nebesa. — A od smokve naučite se priči: Kad se već njezine grane pomlade i ulistaju, znate, da je blizu ljeto;
33 — tako i vi, kad vidite sve ovo, znajte,
34 da je blizu kod vratâ. — Zaista vam kažem: Ovaj naraštaj ne će proći, dok se
35 ovo sve ne zbude. — Nebo i zemlja proći će, ali riječi moje ne će proći.

Kršćanin treba da je oprezan, jer je smrtni čas nesiguran.

36 A o danu onom i o času niko ne zna,
37 ni angjeli nebeski, do Otac sam. — A kao što je bilo u dane Noine, tako će biti
38 i dolazak Sina čovječjega; — jer kao što u dane pred potopom jegjahu i pijahu i

će ljudi otići onamo, gdje se Krist Gospod ukaže. Takvo tumačenje ove poslovice nije prema poslovici samoj.

ženjahu se i udavahu do onoga dana,
39 kad Noa ugje u kovčeg, — i ne osjetiše, dok ne dogje potop i odnese sve; tako će biti i dolazak Sina čovječjega. —
40 Tada će biti dva na njivi: jedan će se
41 uzeti a drugi ostaviti. — Dvije će mljeti na žrvnju: jedna će se uzeti a druga o-
42 staviti. — Stražite dakle, jer ne znate, u koji će čas doći Go-
43 spod vaš. — Ali ovo znajte: kad bi znao domaćin, u koji će čas doći kradljivac, stražio bi i ne bi dao potkopati kuće
44 svoje. — Zato i vi budite gotovi, jer u čas, kojega ne znate, doći će Sin čovječji.
45 Ko, misliš, da je vjerni i mudri sluga, kojega je postavio gospodar njegov nad domašnjima svojim, da im daje hra-
46 nu na vrijeme? — Blago onomu sluzi, kojega došavši gospodar njegov nagje, da
47 tako čini. — Zaista vam kažem, da će ga postaviti nad svim imanjem svojim. —
48 Ako li pak rgjavi sluga reče u srcu svojem: Ne će moj gospodar još za dugo
49 doći; — i počne biti drugare svoje a
50 jesti i piti s pijanicama; — doći će gospodar sluge onoga u dan, kad se ne na-
51 da, i u čas, kojega ne zna; — i odvojit

R. 51 U tekstu: Rasjeći će ga u dva dijela i raskomadat će ga. To može da

će ga i dat će mu dijel njegov s licemjerima. Ondje će biti plač i škrgut zúbâ.

Priča o mudrim i ludim djevicama.

GLAVA 25. — 1 Tada će biti kraljevstvo nebesko kao deset djevica, koje uzevši žiške svoje izidoše nasusret ženiku 2 i nevjesti. — A pet od njih bijahu lude, 3 a pet mudre. — Ali pet ludih uzevši žiške 4 ne uzeše sa sobom ulja; — a mudre uzeše ulje u sudovima svojim sa žišcima. — 5 A budući da ženik odocni, zadrijemaše 6 sve i pospaše. — A u ponoći stade vika: Eto ženika gdje ide, izidite mu nasu- 7 sret! — Tada ustaše sve djevice one i 8 ukrasiše žiške svoje. — A lude rekoše mudrima: Dajte nam od ulja svojega, jer 9 naši žišci hoće da se ugase. — Odgovoriše mudre govoreći: Da ne bi nedostalo nama i vama, bolje je idite k tr- 10 govcima i kupite sebi. — A dok igjahu da kupe, dogje ženik; i koje bijahu gotove, ugjoše s njim na svadbu, i zatvo- 11 riše se vrata. — Poslije pak dogjoše i druge djevice govoreći: Gospodaru, gospo- 12 daru, otvori nam! — A on odgovarajući reče: Zaista vam kažem, ne poznam vas. 13 — Stražite dakle, jer ne znate dana ni časa.

značí: Izranit će ga i izderat će ga bičevima, kao što su činili robovima krivcima, a napose licemjerima, koji su opaki, kad znaju, da im nema gospodara u blizini, a odmah se učine dobrima, kad njega ugledaju. Te su riječi opomena onima, koji opako žive s nakanom, da će se u času smrtnom obratiti. Priča je napose dobra propovijed nevaljalim poglavarima.

Priča o talentima.

14 Ili kao što čovjek polazeći na put dozva sluge svoje i predade im blago svoje. 15 — I jednomu dade pet talenata, a drugomu dva a trećemu jedan, svakomu prema njegovoj moći, i otide odmah. — 16 A onaj, što primi pet talenata, otide te 17 radi s njima i dobi još pet. — Tako i 18 onaj, što primi dva, dobi još dva. — A koji primi jedan, otišavši zakopa ga u zemlju i sakri novac gospodara svojega. 19 — Po dugom pak vremenu dogje gospodar onih sluga i stade se računiti s njima. 20 — I pristupivši onaj, koji je primio pet talenata, donese još pet talenata govoreći: Gospodaru! predao si mi pet talenata, 21 evo još sam pet dobio s njima. — Reče mu gospodar njegov: Dobro, slugo dobri i vjerni! budući da si bio u malom

R. 15 Talenat je od prilike 6000 K.

vjeran, nad mnogim ću te postaviti; ugji
22 u veselje gospodara svojega! — A pristupivši i onaj, koji je primio dva talenta,
reče: Gospodaru! predao si mi dva ta-
23 lenta, evo još sam dva dobio. — Reče
mu gospodar njegov: Dobro, slugo dobri i vjerni! budući da si bio u malom
vjeran, nad mnogim ću te postaviti; ugji
24 u veselje gospodara svojega! — A pristupivši i onaj, što je primio jedan talenat, reče: Gospodaru! znam, da si tvrd
čovjek: žanješ, gdje nijesi sijao, i kùpiš,
25 gdje nijesi vijao; — pa bojeći se otidoh
i sakrih talenat tvoj u zemlju; evo ti,
26 što je tvoje! — A gospodar njegov odgovarajući reče mu: Slugo zli i lijeni!
znao si, da žanjem, gdje nijesam sijao, i
27 kùpim, gdje nisam vijao; — trebalo je
dakle novac moj da daš mjenjačima, a
ja došavši uzeo bih dakako svoje s do-
28 bitkom. — Uzmite dakle od njega talenat
i podajte onomu, što ima deset talenata;
29 — jer svakomu, koji ima, dat će se, i
obilovat će; a od onoga, koji nema, i
ono, što se čini da ima, uzet će se od
30 njega. — I nekorisnoga slugu bacite u

R. 21 »Hodi, od sada ne ćeš više biti sluga, nego dionik sreće, što je uživa i gospodar tvoj.«

R. 29 Ko dobro upotrebi darove Božje, još će ih dobiti; a ko pusti u nemar ono malo što ima, izgubit će još i ono.

tamu najkrajnju; ondje će biti plač i škrgut zúbâ.

Sudnji dan.

31 A kad dogje Sin čovječji u slavi svojoj i svi angjeli s njim, onda će sjesti na
32 prijestolju slave svoje, — i sabrat će se pred njim svi narodi; i razlučit će ih izmegju sebe, kao pastir što razlučuje ovce
33 od jaraca, — i postavit će ovce s de-
34 sne strane sebi a jarce s lijeve. — Tada će reći kralj onima, što će mu biti s desne strane: Hodite blagosloveni Oca mojega primite kraljevstvo, koje vam pripravljeno od posta-
35 nja svijeta; — jer ogladnjeh, i nahraniste me; ožednjeh, i napojiste me; gost bi-
36 jah, i primiste me; — gol, i odjenuste me; bolestan, i obigjoste me; i tam-
37 nici bijah, i dogjoste k meni. — Tada će mu odgovoriti pravednici govoreći: Gospode! kad te vidjesmo gladna, i nahra-

R. 30 U ovoj priči gospodar je Isus, sluge smo mi, a talenti su darovi i prilike, što ima svaki od nas da može činiti dobro.

R. 31 Na sudu, što se ovdje opisuje, govori se samo o ljubavi. Time se ne kaže, da čistoća i druge krjeposti nijesu potrebne, nego je Isus samo htio pokazati, da je to poglavita krjepost, koja treba da resi svakoga kršćanina.

nismo te? žedna, i napojismo te? —
38 Kad li te vidjesmo gosta, i primismo te?
39 ili gola, i odjenusmo te? — ili kad te vidjesmo bolesna ili u tamnici, i dogjo-
40 smo k tebi? — I odgovarajući kralj reći će im: Zaista vam kažem, kad učiniste jednomu od ove moje najmanje
41 braće, meni učiniste. — Tada će reći i onima, što će mu biti s lijeve strane: Idite od mene, prokleti, u oganj vječni, koji je pripravljen đavlu
42 i anđelima njegovim; — jer ogladnjeh, i ne dadoste mi jesti; ožednjeh, i
43 ne napojiste me; — gost bijah, i ne primiste me; gol, i ne odjenuste me; bolestan i u tamnici, i ne obigjoste me.
44 — Tada će mu odgovoriti i oni govoreći: Gospode! kada te vidjesmo gladna ili žedna ili gola ili bolesna ili u tam-
45 nici, i ne poslužismo te? — Tada će im odgovoriti govoreći: Zaista vam kažem, kad ne učiniste jednomu od ovih najmanjih, ni meni ne učiniste.
46 — I ovi će otići u muku vječnu, a pravednici u život vječni.

R. 40 Eto znaka, po kojem se pozna pravi kršćanin: Bližnji naš je nešto sveto, jer u svakom od svoje braće nalazimo Isusa Krista. Svako djelo ljubavi, što se učini u duhu evanđelskom, jest čin, kojim iskazujemo poštovanje samomu Bogu.

GLAVA 26. — 1 I kad svrši Isus
2 sve riječi ove, reče učenicima svojim: — Znate, da će do dva dana biti pasha, i Sina čovječjega predat će, da se razapne.

Urota velikoga vijeća.

3 Tada se skupiše glavari svećenički i starješine narodne u dvor poglavara sve-
4 ćeničkoga, koji se zvaše Kajfa. — I svjetovaše se, kako bi Isusa iz prijevare uhva-
5 tili i ubili. — A govorahu: Ne o prazniku, da se ne bi narod pobunio.

R. 2 Židovi su svetkovali pashu na spomen, što su se oslobodili od ropstva Egipatskoga, i jeli su jagnje s nekim obredima i molitvama. Pasha je riječ Židovska, a znači prolaz; jer Anđeo Gospodnji, kako se pripovijeda u II. knjizi Mojsijevoj, nije pobio prvence u kućama, gdje su bila vrata poškropljena krvlju jagnjećom, nego ih je prošao noseći smrt u kuće Egipćana, koji su tvrdokorno držali Židove u ropstvu. Sve je to slika našega otkupljenja, što ga je dovršio Isus, Jaganjac Božji, svojom krvnom žrtvom na križu.

R. 3 Glavari svećenički u ono su se doba često mijenjali. Ali koji su jednoć vršili glavarsku službu među svećenicima, zadržali su to ime i poslije. Tim su imenom osim toga nazivali još i neke druge odličnije svećenike. Svi ovi, pa onda književnici i starješine narodne, svega 71 na broj sastavljali su veliko vijeće ili sinedrij. Vidi bilješku ka gl. 5, 22.

Večera u Betaniji i pogodba Judina.

6 A kad Isus bješe u Betaniji u kući
7 Simona gubavoga, — pristupi k njemu žena sa sklenicom dragocjene pomasti i izli na glavu njegovu, kad sjegjaše za
8 stolom. — A kad vidješe to učenici, ra-
9 srdiše se govoreći: Čemu šteta ova? — jer se mogaše ovo prodati skupo i dati se siromasima.

10 A kad razumje Isus, reče im: Šta smetate ovu ženu? Ona učini dobro djelo
11 na meni; — jer siromahâ imate svagda

R. 7 Dragocjene su se pomasti čuvale u sklenicama od alabastra (vrst bijeloga mramora). Upotrebljavali su ih Židovi za mazanje poslije kupanja i za objeda. A objedovali su ne sjedeći kao što mi, nego ležeći oko trpeze. Kad bi došao u kuću koji dragi i poštovani gost, ustala bi za objeda domaćica ili koja služavka, donijela sklenicu s dragocjenom pomasti, razbrala gostu kosu na glavi i izlila mu dragocjenu mast na glavu a onda i na noge, na kojima za objeda nije bilo obuće.

R. 9 Jedna funta dobre nardove pomasti stajala je, kako pripovijeda Plinije, 400 dinara, to će reći oko 350 K našega novca. Dobivali su je iz Indije, a priugotavljali u Egiptu. Metali su je u sklenice od alabastra, kojima su onda grla zatvarali na ognju tako, da čovjek nije mogao doći do pomasti, dok nije sklenici otkinuo grlo. U svakoj sklenici bilo je samo toliko pomasti, koliko je za jedno pomazanje bilo dosta.

sa sobom, a mene nemate svagda. —
12 A ona izlivši pomast ovu na tijelo moje za
13 ukop me prigotovi. — Zaista vam kažem, gdje se god uspropovijeda ovo evangjelje po svemu svijetu, kazat će se i to za spomen njezin, što učini ona.

14 Tada jedan od dvanaestorice, koji se zvaše Juda Iskariotski, otide ka glavarima
15 svećeničkim — i reče im: Šta ćete mi dati, da vam ga izdam?

R. 12 To će reći: »Ćuteći ona unaprijed moju skoru smrt, pomaza me već sada, pa me tako za ukop priugotovi.« Ljudima bi se bogatim tjelesa pomazala balsamom prije nego bi ih ukopali.

R. 15 Glavari svećenički imali su za vrijeme Rimskoga gospodstva neke povlastice među narodom Židovskim. Tako su na primjer smjeli držati nekoliko sluga, koji su bili kao što naši panduri, smjeli su zatvorati Židove, koji bi se ogriješili o stvari vjerske, smjeli su metati u tamnicu i osuditi na šibe. Ali na smrt osuditi nijesu smjeli; to je pravo pripadalo samo vlasti svjetovnoj. Sluge velikoga svećenika badava su se trudile da uhvate Isusa. Narod, koji se strčao na njegove pošljednje propovijedi, nije to dao. Trebalo je dakle da se posluže prijevarom i izdajstvom. Juda videći, da nema više nade, da će se podići zemaljsko kraljevstvo Kristovo, ponudi se iz lakomstva na novce, da će im ga izdati. Trideset srebrnika iznosi kojih 90 K u našem novcu. To je obična najmanja cijena, što se po zakonu Židovskom davala za jednoga roba.

A oni mu odrediše tridesetsre-
16 brnika. — I od tada tražaše zgodu, da ga izda.

Pošljednja večera.

Priprava.

17 A u prvi dan prijesnih hljebova pristupiše učenici k Isusu govoreći: Gdje ćeš, da ti zgotovimo pashu da jedeš?
18 A Isus reče: Idite u grad k tomu i tomu i recite mu: Učitelj kaže: Vrijeme je moje blizu, kod tebe ću da učinim pashu s učenicima svojim.
19 I učiniše učenici, kako im zapovjedi Isus, i ugotoviše pashu.

Isus prokazuje svojega izdajnika.

20 — A kad bi u veče, sjede za stol s
21 dvanaestoricom učenika svojih. — I kad jegjahu, reče im: Zaista vam kažem, jedan izmegju vas izdat će me.
22 I ožalostivši se vrlo počeše svaki govoriti mu: Zar sam ja, Gospode?
23 A on odgovarajući reče: Koji umoči sa mnom ruku u zdjelu, onaj će me iz-

R. 17 Danâ prijesnih hljebova ili hljebova bez kvasca bijaše sedam. Počinjali su se s 14. danom mjeseca nizana.

R. 23 Iz jedne su zdjele obično jela po trojica. Sva je potom prilika, da je kod stola Juda

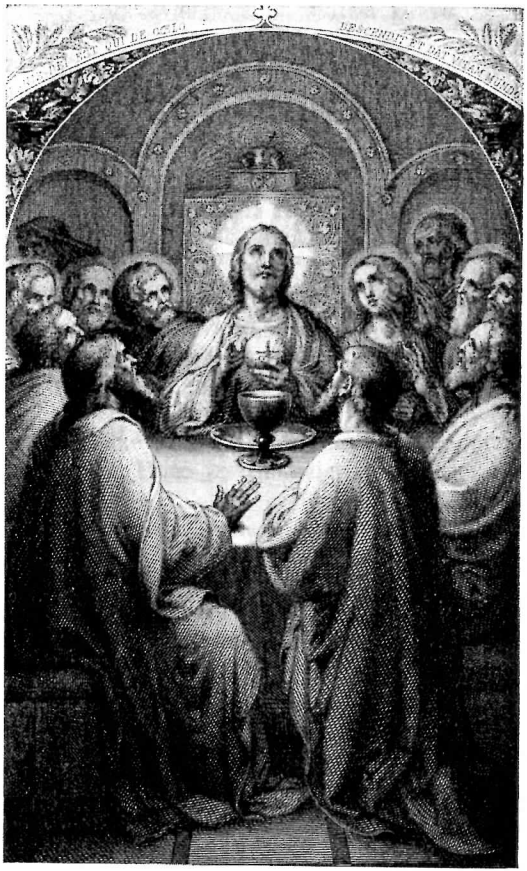

Isus u presv. Euharistiji.
»Uzmite i jedite; ovo je tijelo moje!« Mat. 26, 26.

24 dati. — Sin čovječji ide istina, kao što je pisano za njega; ali teško onomu čovjeku, koji izda Sina čovječjega; bolje bi mu bilo, da se nije rodio čovjek onaj.

25 A Juda, izdajnik njegov, odgovarajući reče: Zar sam ja, rabi?

Reče mu: Ti kaza.

Isus naregjuje presveti oltarski sakramenat.

26 I kad večerahu, uze Isus hljeb i blagoslovi i prelomi i dade učenicima svojim i reče: Uzmite i jedite; ovo je tijelo moje!

27 I uzevši čašu zahvali i dade im go-
28 voreći: Pijte iz nje svi; — jer je ovo

---

bio Spasitelju s lijeve strane, dok je Ivan bio s desne. Što je Isus rekao ovdje za izdajnika svojega, čuli su jamačno samo najbliži.

R. 26 Naregjenje presv. oltarskoga sakramenta ne traži drugoga tumačenja nego da se s poštenim srcem pažljivo čita, što sv. evangjelje pripovijeda. U presv. oltarskom sakramentu daje nam Isus svoje tijelo za hranu i svoju krv za pilo. Sveto evangjelje pripovijeda, kako je božanski Spasitelj to otajstvo načinio. Samo to zanima svako pravo kršćansko srce. Kakvo kratko i nepotpuno tumačenje, koje bi se ovdje moglo iznijeti, zanimalo bi može biti čovjeka od knjige, ali za život kršćanski nije od potrebe, pa ga zato i kršćansko srce ne traži.

R. 28 Krv novoga zavjeta, to će reći krv novoga ugovora. Stari ugovor, što ga je Bog za vrijeme Mojsijevo sklopio s narodom

krv moja novoga zavjeta, koja će se proliti za mnoge na otpu-
29 štenje grijehâ! — Kažem vam pak, da ne ću od sad piti od ovoga roda trsova do onoga dana, kad ću piti s vama novoga u kraljevstvu Oca svojega.

Isus proriče učenicima svojim, da će ga ostaviti.

30 I otpjevavši hvalu izidoše na goru Ma-
31 slinsku. — Tada im reče Isus: Svi ćete se vi sablazniti o mene noćas; jer je pisano: Udarit ću pastira, i ovce će se
32 od stada razbjeći. — A pošto uskrsnem, ići ću pred vama u Galileju.
33 A Petar odgovarajući reče mu: Ako se i svi sablazne o tebe, ja se ne ću nikad sablazniti.
34 Reče mu Isus: Zaista ti kažem, noćas prije nego pijetao zapjeva, tri puta ćeš me se odreći.

Israelskim, utvrdio se krvlju životinjskom. Isus je došao da načini novi ugovor, novi način vjere s novim dužnostima s obzirom na ljude i s novim obećanjima s obzirom na Boga. Krv samoga Isusa potvrgjuje taj ugovor, pa mu je zato uspomena vječna.

R. 29 Isus će u slavi nebeskoj priugotoviti gozbu svojim vjernima i piti s njima vino novo posve različno od vina na zemlji, koliko se radosti duhovne razlikuju od naslada zemaljskih.

35 Reče njemu Petar: Ako bi mi trebalo i umrijeti s tobom, ne ću te se odreći.

Tako i svi učenici rekoše.

Getsemani.

36 Tada dogje Isus s njima u zaselak, koji se zove Getsemani, i reče učenicima svojim: Sjedite tu, dok ja odem onamo i pomolim se.
37 I uzevši Petra i oba sina Zebedejeva
38 poče se žalostiti i turoban biti. — Tada im reče: Žalosna je duša moja do smrti; počekajte ovdje i stražite sa mnom.
39 I otišavši malo pade na lice svoje moleći se i govoreći: Oče moj! ako je moguće, neka me mimoide čaša ova; ali ne kako ja hoću, nego kako ti.
40 I dogje k učenicima svojim i nagje ih gdje spavaju; i reče Petru: Tako, zar nijeste mogli jedan čas postražiti sa
41 mnom? — Stražite i molite se, da

R. 37 Isus je htio da ćuti žalost i tugu. Time je htio da ohrabri nas, da ne klonemo duhom i ne gubimo nade u Boga, kad nas pritisnu križevi svakojakih nevolja.

R. 39 Slobodno je moliti Boga, da nas oslobodi od trpljenja i od smrti, ali se uz to valja posve predati volji Božjoj, koja sve upravlja na naše dobro.

ne padnete u napast! Duh je istina voljan, ali je tijelo slabo.
42 Opet po drugi put otide i pomoli se govoreći: Oče moj! ako me ne može ova čaša mimoići, da je ne pijem, neka bude volja tvoja!
43 I dogje opet i nagje ih gdje spava-
44 ju; jer su im bile oči otežale. — I ostavivši ih opet otide i pomoli se treći put
45 govoreći one iste riječi. — Tada dogje k učenicima svojim i reče im: Spavajte samo i počivajte! Evo se približi čas, i Sin čovječji predat će se u ruke grješni-
46 cima. — Ustanite, hajdemo! Evo se približi izdajnik moj!

Izdajstvo Judino.

47 Dok on još govoraše, gle, Juda, jedan od dvanaestorice, dogje i s njim četa velika s mačevima i s toljagama poslana od glavara svećeničkih i starješina
48 narodnih. — A izdajnik njegov dade im znak govoreći: Koga ja cjelivam, onaj je, držite ga!

R. 45 Isus pomolivši se i predavši se posve na volju Ocu nebeskome i pun sažaljavanja za svoje siromašne učenike hoće da kaže tužno ali blago: Nije od potrebe više da stražite i zakraćujete sebi odmor, jer je već strašna tragedija blizu, što više, već se evo počinje. Tako sv. Augustin, a s njim i drugi stariji i noviji tumačitelji.

49 I odmah pristupivši k Isusu reče: Zdravo, rabi! I cjeliva ga.
50 A Isus mu reče: Prijatelju! šta si došao?

Tada pristupiše i digoše ruke na Isu-
51 sa i uhvatiše ga. — I gle, jedan od onih, što bijahu s Isusom, mašivši se rukom izvadi mač svoj, i udarivši slugu poglavara
52 svećeničkoga odsiječe mu uho. — Tada mu reče Isus: Vrati mač svoj na mjesto njegovo; jer svi, koji se maše za mač,
53 od mača će i izginuti. — Misliš li, da ja ne mogu umoliti Oca svojega, pa će mi poslati sada više od dvanaest četa
54 angjelâ? — Kako bi se dakle ispunila pisma, da tako treba da bude?
55 U taj čas reče Isus svjetini: Kao na razbojnika izišli ste s mačevima i s toljagama, da me uhvatite; svaki dan sam kod vas sjedio učeći u hramu, i nijeste me uhvatili.
56 A ovo sve bi, da se zbudu pisma proročka. Tada učenici svi ostavivši ga pobjegoše.

R. 52 Koji se maše za mač i t. d. stara je poslovica, koja se ispunja obično, ali ne vazda. Isus ju je upotrebio, da odvrati Petra i svoje od svagjanja i borbe, što je u opreci s blagošću evangjeoskom.

Isus pred velikim vijećem.

57 A oni, što uhvatiše Isusa, odvedoše ga
k poglavaru svećeničkomu Kajfi, gdje se
58 književnici i starješine sabraše. — A Petar igjaše za njim izdaleka do dvora poglavara svećeničkoga. I ušavši unutar sjede sa slugama, da vidi svršetak. —
59 A glavari svećenički i sav zbor tražahu lažno svjedočanstvo na Isusa, da bi ga
60 na smrt predali; — i ne nagjoše, premda mnogi lažni svjedoci pristupiše. A naj-
61 poslije dogjoše dva lažna svjedoka — i rekoše: Ovaj je kazao: mogu razvaliti hram Božji i za tri dana opet ga sagraditi.
62 I ustavši poglavar svećenički reče mu: Zar ništa ne odgovaraš, što ovi na tebe svjedoče?
63 A Isus mučaše. I poglavar svećenički reče mu: Zaklinjem te živim Bogom, da nam kažeš, jesi li ti Krist, Sin Božji?
64 Reče mu Isus: Ti kaza; ali ja vam velim: Odsad ćete vidjeti Sina čovječjega

R. 57 Vlast crkvena, koja je imala pravo suditi Židovima u stvarima vjerskim, htjela je Isusa osuditi, pa ga onda predati na smrtnu kazan vlasti svjetovnoj.

R. 61 Isus je nešto tako rekao, ali u posve drugom smislu. Isporedi Iv. 2, 19—22.

gdje sjedi s desne strane sile Božje i ide na oblacima nebeskim.
65 Tada poglavar svećenički razdrije haljine svoje govoreći: Huli na Boga; šta nam trebaju više svjedoci? Evo sad ču-
66 ste hulu. — Šta mislite?
A oni odgovarajući rekoše: Zaslužio je smrt.
67 Tada mu pljuvahu u lice i udarahu ga pesnicama, a jedni mu davahu ćuške
68 po licu — govoreći: Proreci nam, Kriste, ko je, koji te udari?

Petar se odriče Isusa.

69 A Petar sjegjaše na polju u dvoru, i pristupi k njemu jedna sluškinja govoreći: I ti si bio s Isusom Galilejcem.
70 A on se odreče pred svima govoreći: Ne znam šta govoriš.
71 A kad izide k vratima, ugleda ga druga sluškinja i reče onima, što bijahu ondje: I ovaj bješe s Isusom Nazarećaninom.
72 I opet se odreče sa zakletvom: Ne znam toga čovjeka.
73 I malo po tom pristupiše oni, što stajahu, i rekoše Petru: U istinu i ti si od njih, jer te i govor tvoj izdaje.
74 Tada se poče kleti i preklinjati, da ne zna toga čovjeka.

75 I odmah zapjeva pijetao. — I opomenu se Petar riječi Isusove, što je rekao: prije nego pijetao zapjeva, tri puta ćeš me se odreći. I izišavši napolje plaka gorko.

GLAVA 27. — 1 A kad bi u jutru, učiniše vijeću svi glavari svećenički i starješine narodne za Isusa, da ga na 2 smrt predadu. — I svezana odvedoše ga i predadoše Ponciju Pilatu upravitelju.

Juda očajava.

3 Tada vidjevši Juda, izdajnik njegov, da ga osudiše, raskaja se i povrati trideset srebrnika glavarima svećeničkim i starje- 4 šinama — govoreći: Sagriješih izdavši krv pravu.

A oni rekoše: Šta mi marimo za to? Ti vidi!

5 I bacivši srebrnike u hramu izide, i o- 6 tišavši objesi se o konopcu. — A glavari svećenički uzevši srebrnike rekoše: Ne valja ih metnuti megju hramsko blago, jer je krvarina.

R. 6 Savjest im tobože ne dopušta da upotrebe one novce za svrhe svete, a gle, to su oni isti, koji se prije nekoliko dana nijesu ustezali da ih dadu za najstrašnije bezakonje!

7 A dogovorivši se kupiše za njih lončarevu njivu za groblje strancima. — 8 Od toga se prozva ona njiva Hakeldama, to će reći krvna njiva do današnjega 9 dana. — Tada se izvrši, što je kazao prorok Jeremija govoreći: I uzeše trideset srebrnika, cijenu cijenjenoga, kojega su kupili od si- 10 nova Israelovih, — i dadoše ih za njivu lončarevu, kao što mi zapovjedi Gospod.

Isus pred Pilatom.

11 A Isus stade pred upraviteljem, i zapita ga upravitelj govoreći: Ti li si kralj Židovski?

Reče mu Isus: Ti kažeš.

12 I kad ga tužahu glavari svećenički i 13 starješine, ništa ne odgovori. — Tada mu reče Pilat: Ne čuješ li, kolika svjedočanstva govore na tebe?

14 I ne odgovori mu ni na jednu riječ tako, da se upravitelj divio vrlo.

R. 11 Židovski su svećenici dobro znali, da Rimski upravitelj ne će osuditi Isusa na smrt poradi stvari crkvene, za koju su ga oni osudili. Zato su ga optužili, da se izdaje za kralja, zlobno izvrćući njegovu nauku o kraljevstvu duhovnom, što ga je naumio ustanoviti. Isus je Pilatu istumačio to izvrtanje, ali sv. Matej ne pripovijeda to pobliže.

Isus zapostavljen Barabi i osugjen.

15 A o prazniku bijaše običaj, da upravitelj pusti narodu po jednoga sužnja, ko-
16 jega oni hoće. — A tada imaše znatnoga
17 sužnja, koji se zvaše Baraba. — Kad se dakle sabraše, reče Pilat: Koga hoćete da vam pustim? Barabu ili Isusa, koji se
18 zove Krist? — jer znadijaše, da su ga iz zavisti predali.
19 A kad sjegjaše u sudu, poruči mu žena njegova govoreći: Nemoj se ti ništa miješati u stvar toga pravednika; jer sam danas u snu mnogo postradala njega radi.
20 A glavari svećenički i starješine nagovoriše narod, da ištu Barabu a Isusa da
21 pogube. — A upravitelj odgovarajući reče im: Koga hoćete od ove dvojice da vam se pusti?

A oni rekoše: Barabu.

22 Reče im Pilat: A šta ću učiniti s Isusom, koji se zove Krist?
23 Rekoše svi: Neka se razapne!

Reče im upravitelj: A kakvo je zlo učinio?

Ali oni većma vikahu govoreći: Neka se razapne!

R. 15 Pilat videći, da su tužbe na Isusa lažne i smiješne, i ne hoteći ozlojediti mogućnih svećenika namisli izmaći tako, da narodu ostavi na miilost Isusa ili jednoga zločinca.

24 A kad vidje Pilat, da ništa ne pomaže, nego da još veća buna biva, uzevši vodu umi ruke pred narodom govoreći: Ja nijesam kriv u krvi ovoga pravednika; vi vidite.
25 I odgovarajući sav narod reče: Krv njegova na nas i na djecu našu!
26 Tada im pusti Barabu; a Isusa šibana predade im, da se razapne.

Isusu se rugaju.

27 Tada vojnici upraviteljevi uzeše Isusa u sudnicu i skupiše na nj svu četu. —
28 I svukavši ga obukoše mu skerletnu ka-
29 banicu, — i opletavši vijenac od trnja metnuše mu na glavu i trsku u desnicu. I kleknuvši na koljeno pred njim rugahu mu se govoreći: Zdravo, kralju Židovski!
30 I pljunuvši na nj uzeše trsku i biše
31 ga po glavi. — I kad mu se narugaše, svukoše s njega kabanicu, i obukoše ga u haljine njegove, i povedoše ga, da ga razapnu.

R. 24 Ako se isporede sva četiri evangjelja s kazivanjem Josipa Flavija, lako se razabere, da se Pilat pobojao, da bi ga razdraženi svećenici mogli tužiti cesaru Tiberiju za razne nepravde, što ih je počinio za svojega vladanja. Da se izvuče iz neprilike, nije znao drugo, nego da sramotno popusti onim nasilnicima, ali je i riječima i djelima pokazao, da mu nije s voljom.

Križni put.

32 A izlazeći nagjoše čovjeka Cirenca po imenu Simona; ovoga natjeraše, da mu
33 ponese križ. — I došavši na mjesto, koje se zove Golgota, to će reći košturnica,
34 — dadoše mu da pije ocat pomiješan sa žuči. I okusivši ne htje da pije.

Isus na križu.

35 A kad ga razapeše, razdijeliše haljine njegove bacivši kocku, da se zbude, što reče prorok govoreći: Razdijeliše sebi haljine moje i za odjeću moju baciše kocku.
36 37 I sjedeći čuvahu ga. — I metnuše mu više glave tužbu njegovu napisanu: Ovo je Isus, kralj Židovski.
38 Tada razapeše s njim dva razbojnika, jednoga s desne strane a jednoga s lijeve.
39 — A prolazeći huljahu na nj mašući gla-
40 vama svojim — i govoreći: Ha, koji

R. 32 Vojnici i mnogi vladini činovnici imaju još i danas na Istoku pravo da natjeraju svakoga, koga prvoga susretnu, da im pomogne, ako njegove pomoći trebaju.

R. 34 Vino pomiješano sa žuči (sv. Marko govori o vinu sa smirnom) davalo se osugjenicima, da se omame, pa da ne osjećaju toliko boli. Isus je htio da očuti svu težinu svoje muke, zato nije htio da pije toga vina, ali ga je ipak okusio, da ugodi onima, koji su mu ga pripravili.

hram Božji razvaljuješ, i za tri dana opet sagragjuješ, pomozi sam sebi; ako si Sin Božji, sigji s križa!
41 A tako i glavari svećenički s književnicima i starješinama podsmijevajući se
42 govorahu: — Drugima pomože, a sebi ne može pomoći. Ako je kralj Israelski, neka sigje sad s križa, pa ćemo mu vje-
43 rovati. — On se uzdao u Boga, neka mu pomože sad, ako mu je po volji; jer govoraše: Sin sam Božji!
44 Tako mu se isto rugahu i razbojnici, koje s njim razapeše.

Isusova smrtna borba i smrt.

45 A od šeste ure bi tama po svoj zemlji
46 do ure devete. — A oko devete ure povika Isus iza glasa govoreći: Eli! Eli! lama sabaktani? to će reći: Bože moj! Bože moj! zašto si me ostavio?

R. 45 To će reći od podne do 3 sata poslije podne.

R. 46 Riječi, što ih je rekao Isus u jeziku Hebrejskom povikavši iza glasa, treba uzeti u smislu psalma 21., koji se s tim riječima počinje. A u tom se psalmu ističe više pobjeda nego li plač. Rastuženi psalmist, slika Isusa Krista, riše živo svoje bolove, koji su tako teški, da su tako reći dokaz, da ga je Bog ostavio. Ali poslije se moli sa svim pouzdanjem i na koncu pjeva pobjedu proričući jasno kraljevstvo Božje na zemlji.

47 A neki od onih, što stajahu ondje,
čuvši to govorahu: Ovaj zove Iliju.
48 I odmah otrča jedan od njih te uze
sungjer, napuni ga octa pa natače na tr-
49 sku i davaše mu piti. — A ostali govo-
rahu: Stani, da vidimo, hoće li doći Ilija,
da mu pomože.
50 A Isus opet povika iza glasa i is-
51 pusti dušu. — I gle, zavjes hramski raz-
drije se na dvoje od gornjega kraja do
donjega; i zemlja se potrese, i kamenje
52 se raspade; — i grobovi se otvoriše, i
ustaše mnoga tjelesa svetih, koji bjehu
53 usnuli. — I izišavši iz grobova po us-
krsnuću njegovu ugjoše u sveti grad i
54 pokazaše se mnogima. — A stotinik i
koji s njim čuvahu Isusa vidjevši da se
zemlja trese i šta bi, prepadoše se vrlo
govoreći: Zaista ovaj bijaše Sin Božji!
55 A bijahu ondje mnoge žene izdaleka,
koje su išle za Isusom iz Galileje i slu-
56 žile mu; — a megju njima bijaše Marija
Magdalena i Marija, mati Jakobova i Jo-
sipova, i mati sinova Zebedejevih.

Isus u grobu.

57 A kad bi u veče, dogje neki čovjek
bogat iz Arimateje po imenu Josip, koji
58 je takogjer bio učenik Isusov. — Ovaj
pristupi k Pilatu i zamoli ga za tijelo

R. 48 Sungjer = spugu, spužvu.

Isusovo. Tada Pilat zapovjedi, da mu da-
59 du tijelo. — I uzevši Josip tijelo zavi ga
60 u platno čisto — i metnu ga u grob
svoj novi, koji je bio isjekao u kamenu, i
navali veliki kamen na vrata od groba
61 i otide. — A ondje bijaše Marija Magda-
lena i druga Marija sjedeći prema gro-
62 bu. — A drugi dan, koji je iza priprave,
sabraše se glavari svećenički i fariseji kod
63 Pilata — i rekoše: Gospodaru! opome-
nusmo se, da onaj laža kaza još za života:
64 poslije tri dana ustat ću. — Zato zapo-
vjedi, da se čuva grob do trećega dana,
da ne dogju kako učenici njegovi i da ga
ne ukradu i ne kažu narodu: usta iz
mrtvih! i bit će pošljednja pogrješka go-
ra od prve.
65 Reče im Pilat: Imate stražu, idite, ču-
vajte, kako znate!

R. 60 Bogati su Židovi imali često grobove istesane u pećinama. U tim je grobovima bilo obično po nekoliko klupica, na koje su metali tjelesa pomazana mirisavim pomastima. Na vrata grobu privaljivao se kamen, koji je posve pristajao na vrata. Gdje se kamenje sastajalo, zamazalo se lijepom.

R. 62 Petak je bio dan priprave (Parasceve). U taj dan je valjalo sve pripraviti, što je bilo od potrebe za subotu, dan potpunoga počinka.

R. 65 Vidi bilješku na str. 127. Da su grob čuvali Rimski vojnici, razabira se iz r. 14. pošljednje glave ovoga evangjelja.

66 A oni otišavši sa stražarima utvrdiše grob i zapečatiše kamen.

Uskrsnuće Isusovo.

GLAVA 28. — 1 A u večer subotnu, koja sviće u prvi dan subotni, dogje Marija Magdalena i druga Marija, 2 da vide grob. — I gle, zemlja se zatrese vrlo; jer anđeo Gospodnji sigje s neba i pristupivši odvali kamen, i sjegjaše na nje- 3 mu. — A lice njegovo bijaše kao munja i 4 odijelo njegovo kao snijeg. — A od straha njegova uzdrhtaše se stražari i posta- 5 doše kao mrtvi. — A anđeo odgovarajući reče ženama: Ne bojte se vi, jer znam, da tražite Isusa, koji bi razapet. — 6 Nije ovdje; jer uskrsnu, kao što je kazao. Hodite i vidite mjesto, gdje je bio po- 7 ložen Gospod. — Pa idite brzo i kažite učenicima njegovim, da je uskrsnuo; i gle, on će pred vama otići u Galileju, ondje ćete ga vidjeti. Eto ja vam kazah 8 unaprijed. — I izidoše brzo iz groba sa strahom i radosti velikom i potekoše,

R. 1 U Židovâ je subota značila sedmi dan u sedmici i samu sedmicu. Ovdje »u večer subotnu« znači subota sedmi dan, a »u prvi dan subotni« znači subota sedmicu. U slobodnom bi se prijevodu reklo: Na osvitak prvoga dana u sedmici (t. j. u nedjelju) dogje Marija Magdalena itd.

9 da jave učenicima njegovim. — I gle, srete ih Isus govoreći: Zdravo!

A one pristupiše i uhvatiše se za no- 10 ge njegove i pokloniše mu se. — Tada im reče Isus: Nemojte se bojati! idite, javite braći mojoj, neka idu u Galileju; ondje će me vidjeti.

Glavari svećenički potkupljuju stražare.

11 A kad one otidoše, gle, neki od stražara dogjoše u grad i javiše glavarima 12 svećeničkim sve, što se dogodilo. — I sastavši se sa starješinama učiniše vijeću 13 i dadoše vojnicima mnogo novaca — govoreći: Kažite: Učenici njegovi dogjoše noću i ukradoše ga, kad smo mi spa- 14 vali. — I ako to čuje upravitelj, mi ćemo ga umiriti i načinit ćemo, da vama ništa ne bude.

15 A oni uzevši novce učiniše, kao što su bili naučeni. I razglasi se ta riječ megju Židovima do današnjega dana.

Isus šalje svoje apostole po svem svijetu.

16 A jedanaest učenika otidoše u Galileju, 17 u goru, kuda im je kazao Isus. — I kad

R. 10 Isus se udostojao svoje učenike nazvati braćom, da ih tim znakom velike ljubavi

ga vidješe, pokloniše mu se; a jedni po-
18 sumnjaše. — I pristupivši Isus reče im
govoreći: Dana mi je sva vlast na ne-
19 bu i na zemlji. — Idite dakle i nau-
čite sve narode krsteći ih u
ime Oca i Sina i Duha Svето-
20 ga; — učeći ih, da drže sve, što
sam vam zapovijedao. I evo ja
sam s vama u sve dane do svr-
šetka vijeka.

---

utješi, premda to nijesu zaslužili, kad su ga za vrijeme njegove muke onako kukavno ostavili.

R. 20 Vijekovi prolaze, a svijet se sve više divi istinitosti toga obećanja. Istina, ima u Crkvi izdajstva, malodušnosti i slabe vjere, kao što se to odmah vidi n. pr. u Jude, u Petra, u Tome i t. d.; ali je u njoj i toliko jedinstvo, snaga i ljubav, da će se svako, ko pošteno misli, lako moći uvjeriti, da u njoj živi, radi i pobjeđuje Krist.

SVETO EVANGJELJE PO MARKU.

Propovijedanje sv. Ivana Krstitelja.

GLAVA 1. — 1 Početak evangjelja Isu-
2 sa Krista, Sina Božjega; — kao što je pi-
sano u Isaiji proroku: Evo ja šaljem
angjela svojega pred licem tvo-
jim, koji će pripraviti put tvoj
3 pred tobom. — Glas onoga, što
viče u pustinji: Pripravite put
Gospodnji, poravnite staze nje-
gove!
4 Bješe Ivan krsteći u pustinji i propo-
vijedajući krštenje pokore za oproštenje
5 grijehâ. — I izlažaše k njemu sva Judej-
ska zemlja i svi Jerusalemljani; i on ih
kršćavaše u Jordanu rijeci, i ispovijedahu

R. 2 Proroštvo ide na sv. Ivana, koji je pripravljao Židove, da prime Krista i njegovu nauku. — Angjeo će reći glasnik.

6 grijehe svoje. — A Ivan bijaše obučen u
dlaku kamilju, i pojas kožan oko be-
dara njegovih, i jegjaše skakavce i med
7 divlji. I propovijedaše govoreći: — Ide
za mnom jači od mene, pred kim ja nije-
sam dostojan sagnuti se i odriješiti re-
8 mena na obući njegovoj. — Ja sam vas
kršćavao vodom, a on će vas krstiti Du-
hom Svetim.

Krštenje i kušanje Isusovo.

9 I u to vrijeme dogje Isus iz Naza-
reta Galilejskoga, i krsti ga Ivan u Jor-
10 danu. — I odmah izlazeći iz vode vidje
nebesa otvorena i Duha kao goluba gdje
11 silazi i ostaje na njemu. — I glas dogje
s nebesa: Ti si Sin moj ljubazni, ti si
po mojoj volji!
12 I odmah ga Duh izvede u pustinju.
13 — I bijaše u pustinji četrdeset dana i
četrdeset noći, i kušaše ga sotona, i bi-
jaše sa zvjerinjem, i angjeli mu služahu.

Isus počinje propovijedati i izabira prve apostole.

14 A pošto predadoše Ivana, dogje Isus
u Galileju propovijedajući evangjelje o
15 kraljevstvu Božjem — i govoreći: Izigje

R. 8 Vidi Matej 3, 11. Bilješka, str. 12.

vrijeme i približi se kraljevstvo Božje; po-
koru činite i vjerujte evangjelju!
16 I hodeći pokraj mora Galilejskoga vi-
dje Simona i Andriju, brata njegova, gdje
bacaju mreže u more; jer bijahu ribari.
17 — I reče im Isus: Hajdete za mnom, i
učinit ću vas ribarima ljudskim!
18 I odmah ostavivši mreže pogjoše za
19 njim. — I otišavši malo odande ugleda
Jakoba Zebedejeva i Ivana, brata njego-
20 va, i oni krpljahu mreže u lagji. — I od-
mah ih pozva. I ostavivši oca svojega Ze-
bedeja u lagji s najamnicima pogjoše za
njim.

Isus u Kafarnaumu iscjeljuje čovjeka, koji je imao nečistoga duha.

21 I dogjoše u Kafarnaum; i odmah u
22 subotu ušavši u zbornicu učaše ih. — I
divljahu se nauci njegovoj, jer ih učaše
kao onaj, koji ima vlast, a ne kao knji-
23 ževnici. — I bijaše u zbornici njihovoj
čovjek s duhom nečistim, i povika —
24 govoreći: Što mi imamo s tobom, Isuse
Nazarećanine? Jesi li došao da nas po-
gubiš? Znam, ko si, Svetac Božji!
25 I zaprijeti mu Isus govoreći: Umukni
i izigji iz čovjeka!

R. 22 Vidi Mat. 7, 29. Bilješka, str. 32.

26 I strese ga duh nečisti i povika iza
27 glasa i izigje iz njega. — I začudiše se svi tako, da pitahu jedan drugoga govoreći: Šta je ovo? kakva li je ovo nauka nova, da s vlasti i nečistim duhovima zapovijeda, i slušaju ga?
28 I otide glas o njemu odmah po svoj okolini Galilejskoj.

Isus iscjeljuje punicu Petrovu i druge bolesnike.

29 I odmah izišavši iz zbornice dogjoše u
kuću Simonovu i Andrijinu s Jakobom i
30 Ivanom. — A punica Simonova ležaše od groznice; i odmah mu kazaše za nju.
31 — I pristupivši podiže je uzevši je za ruku, i pusti je groznica odmah, i služaše im.
32 A kad bi u veče, pošto sunce zagje, donašahu k njemu sve bolesnike i koji
33 imagjahu gjavla. — I sav se grad bi-
34 jaše sabrao na vratima. — I iscijeli mnoge bolesnike od različnih bolesti, i mnoge gjavole istjera, i ne dopusti im da kazuju, da ga poznavahu.
35 A u jutru vrlo rano ustavši izigje i otide u pusto mjesto, i ondje se moljaše.
36 — I za njim pogje Simon i koji bijahu s
37 njim. — I kad ga nagjoše, rekoše mu: Svi te traže.

38 I reče im: Hajdemo u obližnja sela i gradove, da i tamo propovijedam; jer sam za to došao.
39 I propovijedaše po zbornicama njihovim i po svoj Galileji i izgonjaše gja-
40 vole. — I došavši k njemu gubavac stade ga moliti i klekavši reče mu: Ako ho-
41 ćeš, možeš me očistiti. — A Isus smilovavši se na nj pruži ruku svoju i dohvativši ga se reče mu: Hoću, očisti se!
42 I tek što to reče, otide guba s nje-
43 ga, i osta čist. — I zaprijetivši mu od-
44 mah ga istjera — i reče mu: Gledaj, nikomu ne kazuj; nego idi, pokaži se glavaru svećeničkomu i prinesi za očišćenje svoje, što je zapovjedio Mojsije za svjedočanstvo njima!
45 A on izišavši poče kazivati i razglašivati šta je bilo, tako da (Isus) ne mogaše više javno u grad ući, nego bijaše na polju u pustim mjestima, i dolažahu k njemu sa svih strana.

Isus iscijeli uzetoga.

GLAVA 2. — 1 I ugje opet u Kafar-
2 naum poslije (nekoliko) dana. — I ču se, da je u kući; i skupiše se mnogi tako, da ne imagjahu mjesta ni pred vra-

R. 44 Vidi Mat. 8, 4. Bilješka, str. 33.

3 tima; i kazivaše im riječ. — I dogjoše k
njemu noseći uzetoga, a nošahu ga če-
4 tvorica. — I ne mogući od naroda da
ga donesu k njemu, otkriše krov, gdje
on bijaše, i prokopavši spustiše postelju,
5 na kojoj uzeti ležaše. — A kad vigje Isus
vjeru njihovu, reče uzetomu: Sinko! opra-
štaju ti se grijesi tvoji.

6 A ondje sjegjahu neki od književni-
7 ka i mišljahu u srcima svojim: — Šta
ovaj tako govori? Huli! Ko može opraštati
grijehe osim jedinoga Boga?

8 I odmah razumjevši Isus duhom svo-
jim, da oni tako misle u sebi, reče im:
Što tako mislite u srcima svojim? —
9 Što je lakše reći uzetomu: opraštaju ti
se grijesi, ili reći: ustani, uzmi postelju
10 svoju i hodi? — Ali da znate, da Sin
čovječji ima vlast na zemlji opraštati gri-
11 jehe, reče uzetomu: — Tebi govorim:
ustani, uzmi postelju svoju i idi kući
svojoj!

R. 4 Kuća je bila prizemljasta. Krov joj nije bio kao u nas strm i crijepom pokriven, nego ravan. Na kuću se uzlazilo stubama sa spoljašnje strane. Onamo su odnijeli uzetoga i odgrnuli zemlju, koja je bila nabijena na grede. Razmaknuvši potom grede i svezavši uglove od gunja, u kojem je ležao uzeti, spustili su ga na konopcima pred Spasitelja.

12 I on odmah usta i uzevši postelju
otide pred svima tako, da se svi divljahu
i hvaljahu Boga govoreći: Nigda toga vi-
djeli nijesmo.

Zvanje Levijevo.

13 I izigje opet k moru; i sav narod igjaše
14 k njemu, i učaše ih. — I prolazeći, vi-
dje Levija Alfejeva gdje sjedi na carini
i reče mu: Hajde za mnom!

15 I ustavši otide za njim. — I kad sje-
gjaše za stolom u kući njegovoj, mnogi
carinici i grješnici sjegjahu zajedno s Isu-
som i s učenicima njegovim; jer ih bi-
jaše mnogo, koji takogjer igjahu za njim.
16 — I književnici i fariseji vidjevši ga gdje
jede s carinicima i s grješnicima, govorahu
učenicima njegovim: Zašto s carinicima i
s grješnicima jede i pije učitelj vaš?

17 A Isus čuvši to reče im: Ne tre-
baju zdravi liječnika, nego bo-
lesni; jer ja nijesam došao da
zovem pravednike, nego grje-
šnike.

Kršćanski post.

18 I učenici Ivanovi i fariseji pošćahu;
pa dogjoše i rekoše mu: Zašto učenici

R. 12 Postelja u istočnjaka bijaše obično od vunenoga pokrivala, u koje bi se zamatali.

Ivanovi i fariseji poste, a tvoji učenici ne poste?

19 I reče im Isus: Eda li mogu svatovi postiti, dok je ženik s njima? Dokle god imaju sa sobom ženika, ne mogu postiti.
20 — Nego će doći dani, kad će se uzeti od njih ženik, i tada će postiti u one
21 dane. — Niko ne prišiva nove zakrpe na staru haljinu; inače nova zakrpa odadre
22 od staroga, i gora rupa nastaje. — I niko ne lijeva vino novo u mjehove stare; inače vino prodre mjehove, i vino se prolije, i mjehovi propadnu; nego novo vino treba lijevati u nove mjehove.

Klasje i subota.

23 I dogodi se opet, kad Gospod igjaše u subotu kroz usjeve, i učenici njegovi pohitaše naprijed i staše trgati klasje. —
24 A fariseji mu govorahu: Eto, zašto čine u subotu, što se ne smije?
25 I reče im: Nijeste li nikad čitali, šta učini David, kad mu bi do nevolje, i ogladnje on i oni, što bijahu s njim? —
26 kako ugje u kuću Božju za Abiatara, glavara svećeničkoga, i pojede hljebove postavljene, kojih ne bijaše slobodno jesti

R. 19 Vidi Mat. 9, 15. Bilješka, str. 39.
R. 25 Vidi Mat. 12, 3. Bilješka, str. 52.

osim svećenikâ, i dade ih onima, koji
27 bijahu s njim? — I govoraše im: Subota je načinjena poradi čovjeka, a ne čovjek poradi subote.
28 — Dakle je gospodar Sin čovječji i od subote.

Suha ruka.

GLAVA 3. — 1 I ugje opet u zbornicu, i ondje bijaše čovjek s rukom su-
2 hom. — I motrahu za njim, ne će li ga
3 u subotu iscijeliti, da ga okrive. — I reče čovjeku s rukom suhom: Stani na sriedu!
4 I reče im: Valja li u subotu dobro činiti ili zlo? dušu spasti ili pogubiti? A oni mučahu.
5 I pogledavši unaokolo na njih s gnjevom od žalosti zbog šljepote srca njihova reče čovjeku: Pruži ruku svoju!
6 I pruži, i posta mu ruka zdrava. — A fariseji izišavši odmah učiniše suprot njemu vijeću s Herodovcima, kako bi ga pogubili.

Druga čudesa Isusova.

7 A Isus otide s učenicima svojim k moru, i mnogi narod iz Galileje i iz Judeje
8 pogje za njim. — I iz Jerusalema i iz

Idumeje i ispreko Jordana i od Tira i Sidona mnoštvo veliko čuvši šta on čini
9 dogje k njemu. — I reče učenicima svojim, da mu bude lagjica na poslugu zbog
10 naroda, da ga ne bi turkali; — jer mnoge iscijeli tako, da navaljivahu na nj, kojigod bijahu bolesni, da ga se dotak-
11 nu. — I dusi nečisti, kad ga vigjahu, pripadahu k njemu i vikahu govoreći: —
12 Ti si Sin Božji!

I mnogo im prijećaše, da ga ne prokažu.

Apostoli.

13 I popevši se na goru dozva k sebi
14 koje on šćaše; i dogjoše mu. — I postavi dvanaestoricu da budu s njim i da
15 ih pošilje da propovijedaju. — I dade im vlast da iscjeljuju od bolesti i da iz-
16 gone gjavole. — I Simonu nadjede ime
17 Petar; — i (pozva) Jakoba Zebedejeva i Ivana, brata Jakobova, i nadjede im imena Boanerges, to će reći Sinovi gromovi;
18 — i Andriju i Filipa i Bartolomeja i Mateja i Tomu i Jakoba Alfejeva i Ta-
19 deja i Simona Hananejina — i Judu Is-
20 kariotskoga, koji ga izdade. — I dogjoše u kuću; i sabra se opet narod tako, da ne mogahu ni hljeba jesti.

Isus i Belzebub.

21 A kad čuše njegovi, izigjoše da ga uhvate; jer govorahu, da je pobjesnio.
22 A književnici, koji bijahu sišli iz Jerusalema, govorahu, da je u njemu Belzebub i da s pomoću kneza gjavolskoga izgoni gjavole.
23 I dozvavši ih govoraše im u pričama:
24 Kako može sotona sotonu izgoniti? — I ako se kraljevstvo u sebi razdijeli, ne mo-
25 že ostati kraljevstvo ono. — I ako se kuća sama u sebi razdijeli, ne može ostati
26 kuća ona. — I ako sotona ustane sam na se, razdijeljen je, i ne će moći ostati,
27 nego će propasti. — Niko ne može sugje jakoga ušavši u kuću oteti, ako najprije jakoga ne sveže; i onda će kuću njegovu
28 oplijeniti. — Zaista vam kažem: Svi će se grijesi oprostiti sinovima čovječjim i
29 huljenja, kojima su hulili; — ali koji pohuli na Duha Svetoga, nema oproštenja do vijeka, nego će biti kriv vječnoj krivnji;
30 — jer govorahu: U njemu je nečisti duh!

Rod Isusov.

31 I dogje mati njegova i braća, i stojeći na polju poslaše k njemu da ga zo-

R. 28 Vidi Mat. 12, 31. 32. Bilješka, str. 55.
R. 31 Vidi Mat. 12, 47. 48. Bilješka, str. 58.

32 vu. — I sjegjaše narod oko njega, i re-
koše mu: Eto, mati tvoja i braća tvoja
na polju traže te.
33 A on im odgovori i reče: Ko je mati
moja i braća moja?
34 I pogledavši oko sebe na one, koji
oko njega sjegjahu, reče: Evo mati
35 moja i braća moja! — jer ko
čini volju Božju, onaj je brat
moj i sestra moja i mati.

Priča o sijaču.

GLAVA 4. — 1 I opet poče učiti kod
mora; i skupiše se oko njega ljudi mnogi
tako, da je ušavši u lagju sjeo na moru;
a narod sav bijaše na zemlji kraj mo-
2 ra. — I učaše ih u pričama mnogo, i
3 govoraše im u nauci svojoj: — Slušajte!
4 Evo, izigje sijač da sije. — I dok sijaše,
jedno pade kraj puta, i dogjoše ptice ne-
5 beske i pozobaše ga. — A drugo pade
na kamenito, gdje ne bijaše mnogo zem-
lje; i odmah izniče, jer ne imaše u dubinu
6 zemlje; — a kad sunce izagje, uvenu, i
budući da nemaše korijena, usahnu. —
7 I drugo pade u trnje; i naraste trnje i
8 udavi ga, i ne donese roda. — I drugo
pade na zemlju dobru, i davaše rod, koji
napredovaše i rastijaše i donošaše jed-

no po trideset, drugo po šezdeset, i dru-
go po sto.
9 I reče: Ko ima uši da čuje, neka čuje!
10 A kad osta sam, zapitaše ga koji bi-
jahu s njim, dvanaestorica, za priču. —
11 I reče im: Vama je dano da znate tajnu
kraljevstva Božjega, a onima, koji su na
12 polju, sve u pričama biva, — da gle-
dajući vide, i da ne vide, i da
čujući čuju, i da ne razumiju,
da se kada ne obrate, i da im
se ne oproste grijesi.
13 I reče im: Zar ne razumijete ove pri-
če? a kako ćete sve priče razumjeti? —
14 15 Koji sije, riječ sije. — A ovo su, koji
su kraj puta, gdje se sije riječ, i kad
čuju, odmah dogje sotona i otme riječ
16 posijanu u srcima njihovim. — Tako su i
oni, što se siju na kamenitu, koji kad
čuju riječ, odmah je prime s radošću,
17 — ali nemaju korijena u sebi, nego su
kratkovjeki; onda kad nastane nevolja i
proganjanje riječi radi, odmah se sablazne.
18 — A drugi su, što se u trnju siju; ovo
19 su, koji riječ slušaju, — ali brige ovoga
svijeta i prijevara bogatstva i želje za
ostalim, što se uvlače, zaguše riječ, i osta-
20 ne bez roda. — A ovo su, što se na do-
broj zemlji siju, koji slušaju riječ i pri-

R. 11 12 Vidi Mat. 13, 11. Bilješka, str. 60.

maju i donose rod jedno po trideset, drugo po šezdeset, i drugo po sto.

21 I govoraše im: Eda li se užiže svijeća, da se metne pod sud, ili pod postelju?
22 a ne, da se metne na svijetnjak? — jer nije ništa sakriveno, što se ne će otkriti, niti se što zbiva u potaji, nego da izagje
23 na vidjelo. — Ako ko ima uši da čuje, neka čuje!

24 I govoraše im: Gledajte, što čujete! Kakovom mjerom mjerite, mjerit će vam se, i dometnut će
25 vam se; — jer ko ima, dat će mu se; a ko nema, uzet će mu se i ono, što ima.

Sjetva i žetva.

26 I govoraše: Tako je kraljevstvo Božje, kao čovjek kad baci sjeme u zemlju,
27 — i spava i ustaje noću i danju; i sjeme niče i raste, da on ne zna; —
28 jer zemlja sama od sebe donosi rod, najprije travu, onda klas, onda puno zrno
29 u klasu. — A kad izvede rod, odmah pošlje srp; jer nasta žetva.

R. 24 Bog će vam obilato naplatiti i dobro i zlo, što učinite bližnjemu. Ko se pokaže velikodušan, primit će milost, da sve više napreduje u savršenstvu, a u koga nema velikodušja, izgubit će i ono malo, što ima.

Gorušično zrno.

30 I govoraše: Kakvo ćemo kazati da je kraljevstvo Božje? ili s kojom ćemo ga
31 pričom isporediti? — Kao zrno gorušično, koje, kad se posije u zemlju, manje je od
32 svih sjemena na zemlji; — a kad se posije, uzraste i bude veće od svega povrća, i pusti grane velike tako, da mogu u njegovu hladu ptice nebeske živjeti.

33 I takvim mnogim pričama kazivaše im
34 riječ, koliko mogahu slušati; — a bez priče ne govoraše im; a nasamo kazivaše učenicima svojim sve.

Oluja na moru.

35 I reče im onaj dan u veče: Hajdemo na onu stranu!
36 I otpustivši narod uzeše ga onako, kako bješe u lagji; i druge lagje bijahu s
37 njim. — I postade velika oluja, i bacaše valove u lagju tako, da se lagja napuni.
38 — A on na krmi spavaše na uzglavlju. I probudiše ga i rekoše mu: Učitelju! zar ti ne mariš, što ginemo?
39 I ustavši zaprijeti vjetru i reče moru: Zašuti, umukni!

R. 36 Isus je učio iz lagje (R. 1) a apostoli, da ne gube vremena, povezli su ga na drugu stranu jezera u istoj lagji, u kojoj se nalazio.

I utoli vjetar i postade tišina ve-
40 lika. — I reče im: Zašto ste strašljivi? Eda
li još nemate vjere?

I uplašiše se vrlo i govorahu jedan drugomu: Što misliš, ko je taj, da ga slušaju vjetar i more?

Gerasenac s nečistim duhom.

GLAVA 5. — 1 I dogjoše preko mo-
2 ra u okolinu Gerasensku. — I kad izide iz lagje, odmah mu iz grobova izide na-
3 susret čovjek s duhom nečistim, — koji življaše u grobovima, i niko ga više ne
4 mogaše svezati ni verigama; — jer je mnogo puta bio metnut u pùta i u verige, pa je iskidao verige i izlomio pùta;
5 i niko ga ne mogaše ukrotiti. — I jednako bijaše dan i noć u grobovima i u gora-
ma vičući i bijući se kamenjem. —
6 A vidjevši Isusa izdaleka, poteče i po-
7 kloni mu se — i povikavši iza glasa reče: Šta ja imam s tobom, Isuse, Sine Boga višnjega? Zaklinjem te Bogom, ne mu-
8 či me! — jer mu govoraše: Izigji, duše nečisti, iz čovjeka!

9 I upita ga: Kako ti je ime?

I odgovori mu: Četa mi je ime, jer nas je mnogo.

10 I moljaše ga mnogo, da ga ne goni
11 iz one okoline. — A ondje po brijegu

R. 39 utoli = utiša. — R. 4 pùta = negve.

12 pasijaše veliki krd svinja. — I moljahu ga duhovi govoreći: Pošlji nas u svinje, da u njih ugjemo!

13 I dopusti im Isus odmah. I izišavši duhovi nečisti ugjoše u svinje, i svinje navališe vrlo i strmoglavi ih se u more oko dvije tisuće; i potopiše se u moru.
14 — A svinjari pobjegoše i javiše u gradu i po selima. I izigjoše da vide, šta
15 je bilo. — I dogjoše k Isusu i vidješe onoga, koga gjavol mučaše, gdje sjedi obučen i zdrave pameti, pa se uplašiše.
16 — A oni, što su vidjeli, pripovijedaše im, šta bi od onoga, koji imagjaše gjavola, i
17 od svinja. — I počeše ga moliti, da otide iz njihovih krajeva.

18 I kad ugje u lagju, stade ga moliti onaj, koga je mučio gjavol, da bude s
19 njim. — I ne dade mu, nego mu reče: Idi kući svojoj k svojima, i kazuj im, šta ti Gospod učini i kako te pomilova.

20 I otide i poče propovijedati u Deset gradova, šta mu učini Isus; i svi se divljahu.

Kći Jairova i žena, što bolova od tečenja krvi.

21 I kad prijegje Isus u lagji opet pre-
ko jezera, skupi se narod mnogi oko nje-
22 ga, i bješe kraj mora. — I dogje jedan

od starješina zborničkih po imenu Jair;
i vidjevši ga pade pred noge njegove.
23 — I moljaše ga mnogo govoreći: Kći
je moja na smrti. Dogji, metni na nju
ruku, da ozdravi i živi!
24 I pogje s njim, i za njim igjaše na-
25 roda mnogo, i turkahu ga. — I žena,
koja je dvanaest godina bolovala od te-
26 čenja krvi — i mnogo podnijela od mno-
gih liječnika i potrošila sve svoje, i ni-
šta joj nije pomoglo, nego joj je još go-
27 re bilo; — kad je čula za Isusa, dogje
u narodu sastrag i dotače se haljine nje-
28 gove, — jer govoraše: Ako se samo do-
taknem haljine njegove, ozdravit ću.
29 I odmah presahnu izvor krvi njezine;
i osjeti u tijelu, da je ozdravila od bo-
30 lesti. — I odmah Isus osjeti u sebi silu,
što izigje iz njega, i obazrevši se na na-
rod reče: Ko se to dotače mojih haljina?
31 I rekoše mu učenici njegovi: Vidiš na-
rod, gdje te turka, pa pitaš: Ko se dotače
mene?
32 I obziraše se, da vidi onu, koja to
33 učini. — A žena uplašivši se drhtaše, i
znajući, što joj se dogodi, dogje i pade
34 pred njega i kaza mu svu istinu. — A
on joj reče: Kćeri! vjera tvoja pomože
ti. Idi s mirom i budi zdrava od bolesti
svoje!

Isus uskrsnu kći Jairovu.

»I uzevši djevojku za ruku reče joj: Talita kumi! koje znači: Djevojko (tebi govorim) ustani! I odmah usta djevojka i hogjaše.« Mar. 5, 41, 42.

35 I dok on još govoraše, dogjoše od starješine zborničkoga govoreći: Kći tvoja umrije; šta još trudiš učitelja?
36 A Isus čuvši riječ, što rekoše, reče starješini zborničkomu: Ne boj se, samo vjeruj!
37 I ne dade za sobom ići nikomu osim Petra i Jakoba i Ivana, brata Jakobova.
38 — I dogjoše u kuću starješine zborničkoga, i vidje vrevu, i ljude gdje plaču
39 i nariču mnogo. — I ušavši reče im: Šta ste uzavreli te plačete? Djevojka nije umrla, nego spava.
40 I podsmijevahu mu se. A on istjeravši sve uze oca i mater djevojčinu i koji bijahu s njim i ugje, gdje ležaše
41 djevojka. — I uzevši djevojku za ruku reče joj: Talita kumi! koje znači: Djevojko (tebi govorim) ustani!
42 I odmah usta djevojka i hogjaše; a bješe od dvanaest godina; i prepadoše
43 se od straha velikoga. — I zaprijeti im vrlo, da niko ne dozna za to; i reče, neka joj dadu da jede.

Isus u Nazaretu.

GLAVA VI. — 1 I izišavši odande dogje na svoju postojbinu, i za njim igja-
2 hu učenici njegovi. — I kad dogje subota, poče učiti u zbornici; i mnogi, koji

slušahu, divljahu se nauci njegovoj govoreći: Otkud ovome sve to? i kakva li
je mudrost, što mu je dana? i čudesa
takva, što se rukama njegovim čine? —
3 Nije li ovo drvodjelja, sin Marijin, brat
Jakobov i Josipov i Judin i Simonov?
nijesu li i sestre njegove ovdje s nama?
4 I sablažnjavahu se o njega. — A Isus
im reče: Nije prorok bez časti do na
postojbini svojoj i u domu svojem i u
rodu svojem.
5 I ne mogaše ondje ni jednoga čuda
da učini, osim što malo bolesnika iscijeli
6 metnuvši na njih ruke. — I divljaše se
nevjerstvu njihovu. I igjaše po okolnim
selima i učaše.

Isus šalje apostole na put.

7 I dozva dvanaestoricu; i poče ih slati
dva i dva, i davaše im vlast nad duho-
8 vima nečistim. — I zapovjedi im, da ni-
šta ne uzimaju na put osim jedinoga štapa: ni torbe ni hljeba ni novaca u po-
9 jasu, — nego obuveni u sandale, i da ne
10 oblače dviju haljina. — I reče im: Gdje
ugjete u dom, ondje ostanite, dok ne izi-

R. 3 Vidi Mat. 12, 47. Bilješka, str. 58.
R. 5 Bog može činiti čudesa na komu hoće. No obično ih ne čini na ljudima, koji nemaju velike vjere. A baš toga nije bilo u Nazarećana.

11 gjete odande; — i kojigod vas ne prime i ne poslušaju vas, izlazeći odande otresite prah s nogu svojih za svjedočanstvo njima.
12 I otišavši propovijedahu, da pokoru
13 čine. — I izgonjahu mnoge gjavole i mazahu uljem mnoge bolesnike i iscjeljivahu ih.

Smak sv. Ivana Krstitelja.

14 I začu kralj Herod (jer se njegovo ime bijaše razglasilo) i reče: Ivan Krstitelj usta iz mrtvih i zato čini čudesa.
15 Drugi pak govorahu: To je Ilija.
A drugi govorahu: To je prorok, kao koji od prórôkâ.
16 A čuvši Herod za to reče: To je Ivan, komu sam ja odsjekao glavu; on usta iz
17 mrtvih; — jer ovaj Herod posla te uhvati Ivana i svezavši baci ga u tamnicu poradi Herodijade, žene Filipa, brata
18 svojega, jer se oženi njom; — jer Ivan govoraše Herodu: Ne smiješ imati žene brata svojega.
19 A Herodijada stade da mu zasijeda i šćaše da ga ubije, ali ne mogaše; —
20 jer se Herod bojaše Ivana, znajući ga, da je čovjek pravedan i svet; i čuvaše ga i mnogo činjaše, kako mu on reče,
21 i rado ga slušaše. — I kad se dogodi

dan prikladan, Herod na dan rogjenja svojega dade večeru knezovima i vojvoda-
22 ma i starješinama Galilejskim. — I ušavši kći Herodijadina igra i ugodi Herodu i gostima njegovim, pa kralj reče djevojci:
23 Išti od mene što hoćeš, i dat ću ti. — I zakle joj se: Štogod zaišteš, dat ću ti, bilo i pola kraljevstva mojega.
24 A ona izišavši reče materi svojoj: Šta ću iskati?

A ona reče: Glavu Ivana Krstitelja!
25 I odmah ušavši brzo ka kralju zaiska govoreći: Hoću da mi odmah daš na krugu glavu Ivana Krstitelja.
26 I zabrinu se kralj; ali poradi zakletve i poradi gostiju svojih ne htjede je žalo-
27 stiti, — nego poslavši krvnika zapovjedi, da se donese glava njegova na krugu. I
28 odsiječe mu glavu u tamnici, — i donese glavu njegovu na krugu, i dade je djevojci, a djevojka dade materi svojoj.
29 — I čuvši to učenici njegovi dogjoše i uzeše tijelo njegovo i metnuše ga u grob.

Apostoli opet kod Isusa.

30 I skupivši se apostoli k Isusu javiše
31 mu sve, što učiniše i naučiše. — I reče im: Dogjite vi sami nasamo i počinite malo! jer ih bijaše mnogo, koji dolažahu i odlažahu, i ne imahu kad ni jesti.

32 I ušavši u lagju otidoše u pusto mje-
33 sto sami. — I vidješe ih gdje odlaze, i poznaše ih mnogi; i pješice iz svih gradova stjecahu se onamo, i prestigoše ih.

Isus umnožava prvi put hljebove.

34 I izišavši Isus vidje narod mnogi, i sažali mu se, jer bijahu kao ovce bez
35 pastira; i poče ih učiti mnogo. — I kad bi već pred noć, pristupiše učenici njegovi govoreći: Pusto je ovo mjesto, a već je
36 kasno; — otpusti ih, neka idu u bližnje zaselke i sela, da kupe sebi hrane, šta će jesti.
37 A on odgovarajući reče im: Podajte im vi, neka jedu!

I rekoše mu: Idemo da kupimo za dvjesta dinara hljeba, i da im damo da jedu.
38 A on im reče: Koliko hljebova imate? Idite i vidite!

I kad vidješe rekoše: Pet i dvije ribe.
39 I zapovjedi im, da posade sve na go-
40 mile po zelenoj travi. — I posadiše se
41 na gomile po sto i po pedeset. — I uzevši pet hljebova i dvije ribe pogleda na nebo, blagoslovi pa prelomi hljebove i dade učenicima svojim, da metnu pred
42 njih; i dvije ribe razdijeli svima. — I
43 jedoše svi i nasitiše se. — I nakupiše

komada što preteče dvanaest košara pu-
44 nih i od riba. — A bijaše onih, što su
jeli, pet tisuća ljudi.

Isus ide po vodi.

45 I odmah natjera učenike svoje, da u-
gju na lagju i da idu pred njim preko
jezera u Betsaidu, dok on otpusti narod.
46 — I kad ih otpusti, otide na goru da
47 se moli. — I u veče bijaše lagja nasred
48 mora, a on sam na zemlji. — I vidjevši
ih gdje se mučahu veslajući, jer im bi-
jaše protivan vjetar. I oko četvrte straže
noćne dogje k njima idući po moru; i
49 šćaše da ih mimoigje. — A oni vidjevši
ga gdje ide po moru mišljahu, da je u-
50 tvara, i povikaše; — jer ga svi vidješe
i poplašiše se. I odmah progovori s nji-
ma i reče im: Ne bojte se, ja sam, ne
plašite se!
51 I ugje k njima u lagju, i utoli vje-
tar. I mnogo se više divljahu u sebi;
52 — jer još ne razumješe o hljebovima;
jer im srce bijaše zaslijepljeno.

Čudesa u Genesaretu.

53 I kad prijegjoše preko jezera, dogjoše
u zemlju Genesaretsku i stadoše na kraj.

R. 48 Vidi Mat. 14, 25. Bilješka, str. 68.
R. 51 utoli = utiša.

54 — I kad izigjoše iz lagje, odmah ga po-
55 znaše. — I optrčavši sav onaj kraj, po-
češe na posteljama donositi bolesnike,
56 gdje čujahu da je on. — I kudgod igjaše
u sela ili u zaselke ili u gradove, po
ulicama metahu bolesnike i moljahu ga,
da se barem skuta od haljine njegove do-
taknu; i ozdravljahu svi, kojigod ga se
doticahu.

Fariseji i stari običaji.

GLAVA VII. — 1 I skupiše se oko
njega fariseji i neki od književnika, koji
2 bijahu došli iz Jerusalema. — I vidjevši
neke od učenika njegovih, gdje nečistim,
to će reći neumivenim rukama jedu hljeb,
3 ukoriše ih; — jer fariseji i svi Židovi ne
jedu, ako često ne umivaju ruku držeći
se onoga, što im je ostalo od starih;
4 — i kad dogju s trga ne jedu, dok se
ne umiju. I još mnogo ima, što su primili
te drže: Peru čaše i žbanove i kotlove
5 i postelje. — I pitahu ga fariseji i knji-
ževnici: Zašto učenici tvoji ne žive, kao
što nam je ostalo od starih, nego jedu
hljeb neumivenim rukama?
6 A on odgovarajući reče im: Dobro je
prorokovao Isaija za vas licemjere, kao
što je pisano: Ljudi ovi usnama me

R. 1-22 Vidi Mat. 15, 2—11. Bilješke, str. 70, 71.

poštuju, a srce njihovo dale-
7 ko je od mene. — No zaludu me
poštuju učeći naukama i zapo-
8 vijestima ljudskim; — jer ostaviv-
ši zapovijest Božju držite običaje ljudske,
pranje žbanova i čašâ; i drugo mnogo
takovo činite.
9 I reče im: Dobro vi ukidate zapovijest
10 Božju, da svoje običaje sačuvate; — jer
Mojsije reče: Poštuj oca svojega i
mater svoju; i: Ko opsuje oca
11 ili mater, smrću da umre! — A
vi kažete: Ako reče čovjek ocu ili ma-
teri: korban, koji je od mene, tebi će
12 pomoći; — i više mu ne date ništa učiniti
13 ocu svojemu ili materi — ukidajući riječ
Božju običajem svojim, koji ste postavili;
i tako mnogo koješta činite.
14 I dozvavši opet narod reče im: Po-
15 slušajte me svi i razumijte! — Ništa
spolja ne ulazi u čovjeka, što
bi ga moglo opoganiti, nego što
izlazi iz čovjeka, ono je, što po-
16 gani čovjeka. — Ako ko ima uši da
čuje, neka čuje!
17 I kad dogje od naroda u kuću, pitahu
18 ga učenici njegovi za priču. — I reče
im: Tako, zar ste i vi nerazumni? Ne
razumijete li, da štogod u čovjeka spolja

R. 11 Korban = prilog, prinos.

19 ulazi ne može ga opoganiti? — jer mu
ne ulazi u srce, nego ide u trbuh i iz-
lazi na polje čisteći sva jela.
20 A reče, da ono, što izlazi iz čovjeka,
21 pogani čovjeka; — jer iznutra, iz srca ljud-
skoga izlaze zle misli, preljube, blugjenja,
22 ubijstva, — kragje, lakomstva, pakosti, lu-
kavstvo, besramnosti, zlo oko, psovka, o-
23 holost, bezumlje. — Sva ova zla iznutra
izlaze i pogane čovjeka.

Žena Hananejka.

24 I ustavši odande otide na krajeve Tir-
ske i Sidonske. I ušavši u kuću šćaše, da
niko ne dozna; i ne može se sakriti. —
25 Jer odmah, čim za nj ču žena, koje kći
imagjaše duha nečistoga, dogje i pade
26 k nogama njegovim. — A žena ta bijaše
neznabožica, rodom Sirofeničanka. I mo-
ljaše ga, da istjera gjavola iz kćeri nje-
27 zine. — A on joj reče: Pusti, da se naj-
prije djeca nahrane! jer nije pravo uzeti
hljeb od djece i baciti psima.
28 Ali ona odgovori i reče mu: Dà, Go-
spode, jer i psići pod stolom jedu od
mrva djetinjih.
29 I reče joj: Za tu riječ idi! izigje gja-
vol iz kćeri tvoje.

R. 27 i dalje. Vidi Mat. 15, 24—26. Bilješke, str. 72, 73.

30 I kad otide kući svojoj, nagje djevojku gdje leži na postelji, i da je gjavol izišao.

Isus iscjeljuje čovjeka gluha i nijema.

31 I opet izišavši iz krajeva Tirskih dogje preko Sidona k moru Galilejskomu u kra-
32 jeve Desetogradske. — I dovedoše k njemu gluha i nijema, i moljahu ga, da
33 metne na nj ruku. — I uzevši ga iz naroda nasamo metnu prste svoje u uši njegove i pljunuvši dohvati se jezika nje-
34 gova. — I pogledavši na nebo uzdahnu i reče mu: Efeta, to će reći: otvori se!
35 I odmah mu se otvoriše uši, i razdriješi se sveza jezika njegova, i govoraše do-
36 bro. — I zaprijeti im, da nikomu ne kazuju; ali što im on većma zabranjivaše,
37 to oni još većma razglašivahu; — i to se većma divljahu govoreći: Sve dobro učini; i gluhe učini da čuju i nijeme da govore.

Isus umnožava drugi put hljebove.

GLAVA 8. — 1 U one dane, kad opet bijaše mnogo naroda i ne imagjahu šta jesti, dozvavši učenike reče im: —
2 Žao mi je naroda, jer eto već tri dana stoje kod mene, i nemaju ništa jesti; —

3 i ako ih otpustim gladne kući njihovoj, oslabit će na putu; jer su neki od njih došli izdaleka.
4 I odgovoriše mu učenici njegovi: Otkuda da ih ko nahrani hljebovima ovdje u pustinji?
5 I zapita ih: Koliko hljebova imate? A oni kazaše: Sedam.
6 I zapovjedi narodu, da posjedaju po zemlji. I uzevši sedam hljebova, davši hvalu prelomi i dade učenicima svojim,
7 da razdadu; i razdadoše narodu. — I imahu malo ribica; i njih blagoslovi i
8 zapovjedi, da razdadu. — I jedoše i nasitiše se; i nakupiše komada, što pre-
9 teče, sedam košara. — A onih, što jedoše, bijaše oko četiri tisuće; i otpusti ih.
10 — I odmah ugje u lagju s učenicima svojim i dogje u okoline Dalmanutske.

Znak s neba.

11 I izigjoše fariseji i počeše se prepirati s njim, i kušajući ga iskahu od njega
12 znak s neba. — I uzdahnuvši u duhu reče: Zašto rod ovaj traži znak? Zaista vam kažem: Ne će se dati rodu ovomu znak.
13 I ostavivši ih uljeze opet u lagju i otide preko jezera.

R. 11 Vidi Mat. 16, 1. Bilješka, str. 74.

Kvasac farisejski.

14 I zaboraviše uzeti hljeba, i nemahu sa
15 sobom u lagji do jedan hljeb. — I stade
ih opominjati govoreći: Gledajte i čuvajte
se kvasca farisejskoga i kvasca Herodova!
16 I mišljahu govoreći jedan drugomu:
Hljeba nemamo.
17 I razumjevši Isus reče im: Šta mislite,
što hljeba nemate? zar još ne poznate
niti razumijete? Zar je još zaslijepljeno
18 srce vaše? — Oči imate, i ne vidite? i uši
imate, i ne čujete? niti se opominjete, —
19 kad pet hljebova izlomih na pet tisuća,
koliko košara punih komada nakupiste?
Rekoše mu: Dvanaest.
20 A kad sedam hljebova na četiri tisuće, koliko košara komada nakupiste?
A oni mu rekoše: Sedam!
21 I reče im: Kako još ne razumijete?

Slijepac iz Betsaide.

22 I dogjoše u Betsaidu; i dovedoše k
njemu slijepa, i moljahu ga, da ga se
23 dotakne. — I uzevši za ruku slijepoga
izvede ga napolje iz sela; i pljunuvši mu
u oči i metnuvši ruke svoje na nj zapita
ga, vidi li što.
24 I pogledavši reče: Vidim ljude, gdje
idu kao drva.

25 Potom mu opet metnu ruke na oči, i
poče gledati, i iscijeli se tako, te vidje
26 sve dobro. — I posla ga kući njegovoj govoreći: Idi kući svojoj; i kad u selo ugješ,
nikomu ne kazuj!

Ispovijest Petrova.

27 I izigje Isus i učenici njegovi u sela
Cesareje Filipove. I putem pitaše učenike
svoje govoreći im: Ko govore ljudi da
sam ja?
28 A oni mu odgovoriše govoreći: Ivan
Krstitelj; drugi: Ilija; a drugi: kao koji
od prórôkâ.
29 Tada im reče: A vi šta velite, ko sam
ja?
Petar odgovarajući reče mu: Ti si
30 Krist! — I zaprijeti im, da nikomu ne
kazuju za njega.

Isus proriče svoju muku.

31 I poče ih učiti, da Sinu čovječjemu va-
lja mnogo postradati, i da će ga zaba-
citi starješine i glavari svećenički i knji-
ževnici, i da će ga ubiti, i poslije tri
32 dana da će uskrsnuti. — I govoraše o tom
otvoreno. I uzevši ga Petar poče ga od-
33 vraćati. — A on obrnuvši se i pogledavši

R. 33 Vidi Mat. 16, 23. Bilješka, str. 77.

na učenike svoje zaprijeti Petru govoreći: Idi od mene, sotono! jer ti ne misliš, što je Božje, nego što je ljudsko.

Kršćansko odricanje.

34 I dozvavši narod s učenicima svojim
reče im: Ako ko hoće za mnom da
ide, neka se odreče sebe i uzme
35 križ svoj i ide za mnom! — Jer
ko hoće dušu svoju da spase,
izgubit će je; a ko izgubi dušu svoju mene radi i evangje-
36 lja, spast će je; — jer što koristi čovjeku, ako sav svijet
dobije, a duši svojoj naudi?
37 — Ili što će dati čovjek u za-
38 mjenu za dušu svoju? — jer
ko se postidi mene i mojih riječi u rodu ovom preljubotvornom i grješnom, i Sin će se čovječji postidjeti njega, kad dogje u slavi Oca svojega s angjelima svetim.

39 I reče im: Zaista vam kažem, da imaju neki megju ovima, što stoje ovdje, koji ne će okusiti smrti, dok ne vide kraljevstvo Božje gdje dolazi u sili.

R. 34 i dalje. Vidi Mat. 16, 24—27.
R. 39 Vidi Mat. 16, 28. Bilješka, str. 78.

Preobraženje.

GLAVA 9. — 1 I poslije šest dana
uze Isus Petra i Jakoba i Ivana i izvede
ih na goru visoku nasamo same i preo-
2 brazi se pred njima. — I haljine njegove
postadoše sjajne i vrlo bijele kao snijeg,
kao što ne može bjelilja ubijeliti na ze-
3 mlji. — I ukaza im se Ilija s Mojsijem, i
razgovarahu se s Isusom.

4 I Petar odgovarajući reče Isusu: Rabi! dobro nam je ovdje biti, i da načinimo tri sjenice: tebi jednu i Mojsiju
5 jednu i Iliji jednu; — jer ne znadijaše,
šta govori, jer bijahu uplašeni vrlo.

6 I postade oblak te ih zakloni i dogje glas iz oblaka govoreći: Ovo je Sin moj ljubazni; njega slušajte!

7 I obazrevši se odmah nikoga više ne
8 vidješe sa sobom, osim Isusa sama. — A
kad silažahu s gore, zapovjedi im, da
nikomu ne kazuju, šta su vidjeli, osim
9 kad Sin čovječji ustane iz mrtvih. — I
zadržaše riječ u sebi ispitujući, šta će re-
10 ći: Kad ustane iz mrtvih? — I pitahu ga
govoreći: Zašto dakle kažu fariseji i književnici, da Ilija treba najprije da dogje?

11 A on odgovarajući reče im: Ilija će

R. 2 bjelilja = žena, koja bijeli platno.
R. 8 Vidi Mat. 17, 9. Bilješka, str. 79.
R. 10 Vidi Mat. 17, 10. Bilješka, str. 79.

najprije doći i urediti sve; i Sin čovječji, kao što je pisano za njega, postradat
12 će mnogo i prezret će ga. — Ali vam kažem, da je i Ilija došao, i učiniše s njim, šta htjedoše, kao što je pisano za njega.
13 I došavši k učenicima svojim vidje narod mnogi oko njih i književnike, gdje se prepiru s njima.

Isus iscijeli mjesečnjaka.

14 I odmah vidjevši Isusa sav narod uplaši se i prepadoše se i pritrčavši pozdravljahu ga.
15 I upita ih: Šta se prepirete megju sobom?
16 I odgovarajući jedan od naroda reče: Učitelju! dovedoh k tebi sina svojega, u
17 kojem je duh nijem, — koji, gdjegod ga uhvati, baca ga, a on se pjeni i škrguće zubima i suši se. I rekoh učenicima tvojim, da ga istjeraju, i ne mogoše.
18 A on odgovarajući reče im: O rode nevjerni! dokle ću biti s vama? dokle ću vas trpjeti? Dovedite ga k meni!
19 I dovedoše ga. I kad ga vidje, odmah ga duh stade lomiti i padnuvši na zemlju valjaše se pjeneći se.
20 I upita oca njegova: Koliko ima vremena, kako mu se to dogagja?

21 A on reče: Od djetinjstva! — I često ga baca u vatru i u vodu, da ga pogubi. Nego ako što možeš, pomozi nam, smiluj se na nas!
22 A Isus mu reče: Ako možeš vjerovati, sve je moguće onomu, koji vjeruje.
23 I odmah povikavši otac djetinji reče sa suzama: V j e r u j e m, G o s p o d e, p o m o z i n e v j e r j u m o j e m u!
24 A kad vidje Isus, da se narod stječe, zaprijeti duhu nečistomu govoreći mu: Duše gluhi i nijemi, ja ti zapovijedam, izigji iz njega i više ne ulazi u njega!
25 I povikavši i izlomivši ga vrlo izigje iz njega; i učini se kao mrtav tako, da mnogi govorahu: Umrije!
26 A Isus uzevši ga za ruku podiže ga, i usta.
27 I kad ugje u kuću, pitahu ga učenici njegovi nasamo: Zašto ga mi ne mogosmo istjerati?
28 I reče im: Ovaj rod ne može ni po čem izići, osim po molitvi i postu.
29 I izišavši odande igjahu kroz Galileju; i ne šćadijaše, da ko dozna.

Isus proriče svoju smrt.

30 Učaše pak učenike svoje i govoraše im: Sin će se čovječji predati u ruke ljud-

ske, i ubit će ga; i pošto ga ubiju, treći će dan uskrsnuti.
31 A oni ne razumijevahu toga i bojahu se da ga zapitaju.

Kršćanska poniznost i trpljivost.

32 I dogjoše u Kafarnaum. I kad bijahu u kući, zapita ih: Šta se putem razgovaraste?
33 A oni mučahu; jer se putem prepirahu
34 megju sobom, ko je od njih veći. — I sjedavši dozva dvanaestoricu i reče im: Koji hoće da bude prvi, neka je od svih najzadnji i svim sluga!
35 I uzevši dijete metnu ga megju njih
36 i zagrlivši ga reče im: — Ko jedno ovakovo dijete primi u ime moje, mene prima; a ko mene primi, ne prima mene, nego onoga, koji je mene poslao.
37 Odgovori mu Ivan govoreći: Učitelju, vidjesmo jednoga gdje u ime tvoje izgoni gjavole, koji ne ide za nama, i zabranismo mu.
38 A Isus reče: Ne branite mu! jer nema nikoga, koji bi u ime moje čudo či-
39 nio i brzo zlo govorio za mnom; — jer
40 ko nije protiv vas, s vama je; — i ko vas napoji čašom vode u ime moje zato, što ste Kristovi: zaista vam kažem, ne će izgubiti plaće svoje.

Sablazan.

41 A ko sablazni jednoga od ovih malih, koji vjeruju u mene, bolje bi mu bilo, da se objesi kamen vodenični o vratu
42 njegovu i da se baci u more. — I ako te ruka tvoja sablažnjava, odsijeci je; bolje ti je u život ući sakatu, nego li da dvije ruke imaš i ideš u pakao, u oganj
43 vječni, — gdje crv njihov ne u-
44 mire i oganj se ne gasi. — I ako te noga tvoja sablažnjava, odsijeci je; bolje ti je ući u život hromu, nego li da dvije noge imaš i da te bace u pakao
45 ognja vječnoga, — gdje crv njihov
46 ne umire i oganj se ne gasi. — I ako te oko tvoje sablažnjava, iskopaj ga; bolje ti je s jednim okom ući u kraljevstvo Božje, nego li da dva oka imaš i
47 da te bace u pakao ognjeni, — gdje
48 crv njihov ne umire i oganj se ne gasi; — jer će se svaki ognjem

R. 42 Vidi Mat. 18, 8. Bilješka, str. 83.
R. 48 Ovdje se nišani na Židovski običaj soliti meso, koje se imalo prinositi za žrtvu. Sol, koliko ide na proklete, znak je vječnih muka; a koliko ide na učenike, znak je nepokvarenoga života.

posoliti, i svaka će se žrtva solju po-
49 soliti. — Dobra je sô. Ali ako sô bude neslana, čim ćete je osoliti? Imajte sô u sebi i mir imajte megju sobom!

Isus ostavlja Jerusalem.

GLAVA 10. — 1 I ustavši odande dogje u okoline Judejske preko Jordana; i narod se opet steče k njemu, i kao što imaše običaj, opet ih učaše.

Ženidbena rastava.

2 I pristupivši fariseji upitaše ga kušajući: Smije li čovjek pustiti ženu?
3 A on odgovarajući reče im: Što vam je zapovjedio Mojsije?
4 A oni rekoše: Mojsije dopusti, da joj se napiše raspusna knjiga i da se pusti.
5 I odgovarajući reče im Isus: Po tvrdoći srca vašega napisa vam zapovijest o-
6 vu. — A u početku stvorenja muža i
7 ženu stvori ih Bog. — Zato će ostaviti čovjek oca svojega i mater i prionut će za ženu svo-
8 ju, — i bit će dvoje u tijelu jednom. Tako nijesu više dvoje, ne-

R. 49 Vidi Mat. 5, 13. Bilješka, str. 19.
R. 2 Vidi Mat. 19, 3. Bilješka, str. 88.

9 go jedno tijelo. — Što je dakle Bog sastavio, čovjek neka ne rastavlja!
10 I u kući opet zapitaše ga za to učenici njegovi.
11 I reče im: Koji pusti ženu svoju i oženi se drugom, čini preljubu na njoj.
12 — I ako žena pusti muža svojega i uda se za drugoga, čini preljubu.

Isus i djeca.

13 I donošahu k njemu djecu, da ih se dotakne. A učenici branjahu onim, što ih
14 donošahu. — A kad ih Isus vidje, ne bi mu milo, pa im reče: Pustite djecu, neka dolaze k meni, i ne branite joj; jer je takovih kraljev-
15 stvo Božje. — Zaista vam kažem: Ko ne primi kraljevstva Božjega kao dijete, ne će ući u njega.
16 I zagrlivši ih metnu na njih ruke te ih blagoslovi.

Bogati mladić.

17 I kad izigje na put, pritrča neko i kleknuvši pred njim moljaše ga: Učitelju dobri! što mi valja činiti, da dobijem život vječni?

18 A Isus mu reče: Što me zoveš dobrim? Niko nije dobar, osim jednoga Bo-
19 ga. — Zapovijesti znaš: Ne čini preljube, ne ubij, ne ukradi, ne reci lažnoga svjedočanstva, ne prevari, poštuj oca svojega i mater!
20 A on odgovarajući reče mu: Učitelju! sve sam ovo izvršivao od mladosti svoje.
21 A Isus pogledavši na njega zamilova ga i reče mu: Jedno ti nedostaje; idi, prodaj sve što imaš i podaj siromasima, i imat ćeš blago na nebu; i dogji, idi za mnom!
22 A njemu se ražali na to, pa otide tu-
23 žan; jer bijaše vrlo bogat. — I pogledavši Isus naokolo reče učenicima svojim: Kako će teško oni, što imaju novaca, ući u kraljevstvo Božje!
24 A učenici se uplašiše od riječi njegovih. A Isus opet odgovarajući reče im: Djeco! kako je teško onima, koji se uzdaju u novce, ući u kra-
25 ljevstvo Božje! — Lakše je kamili proći kroz iglene uši, nego li bogatomu ući u kraljevstvo Božje.

R. 18 Vidi Mat. 19, 17. Bilješka, str. 90.
R. 24 i dalje. Vidi Mat. 19, 23. Bilješka, str. 93.

26 A oni se još više divljahu govoreći jedan drugomu: Ko se dakle može spasti?
27 I pogledavši Isus na njih reče: Kod ljudi je nemoguće, ali nije kod Boga; jer je sve moguće kod Boga.

Nagrada onima, koji idu za Isusom.

28 I poče mu Petar govoriti: Eto, mi smo ostavili sve i pošli smo za tobom.
29 Odgovarajući Isus reče: Zaista vam kažem: Nema nikoga, koji je ostavio kuću ili braću ili sestre ili oca ili mater ili djecu ili polja mene radi i evangjelja radi,
30 — a da ne će primiti sad u ovo vrijeme sto puta toliko; kućâ i braće i sestara i matera i djece i poljâ u progonjenju,
31 a na onom svijetu život vječni. — Ali će mnogi prvi biti pošljednji i pošljednji prvi.

Isus drugi put proriče svoju muku.

32 A bijahu na putu idući u Jerusalem. I pred njima igjaše Isus, a oni se čugjahu; i idući za njim bojahu se. I uzevši opet dvanaestoricu poče im kazi-
33 vati što mu se ima dogoditi; — jer evo idemo u Jerusalem, i Sin čovječji pre-

R. 29 Vidi Mat. 19, 30. Bilješka, str. 94.

dat će se glavarima svećeničkim i književnicima i starješinama, i osudit će ga na smrt i predat će ga neznabošcima —
34 i narugat će mu se i popljuvat će ga, i šibat će ga i ubit će ga; i treći dan će uskrsnuti.

Sinovi Zebedejevi.

35 I pristupiše k njemu Jakob i Ivan, sinovi Zebedejevi, govoreći: Učitelju! hoćemo, da nam učiniš, što te zamolimo.
36 A on im reče: Što hoćete, da vam učinim?
37 I rekoše: Daj nam, da sjedemo jedan s desne strane tebi a drugi s lijeve u slavi tvojoj!
38 A Isus im reče: Ne znate, šta ištete; možete li piti čašu, koju ja pijem, ili se krstiti krštenjem, kojim se ja krstim?
39 A oni mu rekoše: Možemo.
A Isus im reče: Čašu ćete istina piti, koju ja pijem, i krštenjem ćete se kr-
40 stiti, kojim se ja krstim; — ali da sjedete s desne strane meni ili s lijeve, ne mogu dati vama, nego onima, kojima je pripravljeno.
41 I čuvši desetorica počeše se srditi na
42 Jakoba i na Ivana. — A Isus dozvavši

R. 37 Vidi Mat. 20, 21—22. Bilješka, str. 97.
R. 42 Vidi Mat. 20, 23—25. Bilješka, str. 97.

ih reče im: Znate, da oni, koji se smatraju za vladare narodne, vladaju nad njima, i knezovi njihovi imaju vlast nad
43 njima. — Ali megju vama nije tako; nego koji hoće da bude veći, ne-
44 ka vam bude sluga, — i koji hoće megju vama prvi da bude,
45 neka bude svima sluga! — jer i Sin čovječji nije došao, da mu služe, nego da služi i da dade dušu svoju u otkup za mnoge.

Slijepac iz Jerihona.

46 I dogjoše u Jerihon. I kad izlažaše iz Jerihona on i učenici njegovi i narod mnogi, sin Timejev, Bartimej slijepi, sje-
47 gjaše kraj puta i prošaše. — I čuvši, da je to Isus Nazarećanin, stade vikati i govoriti: Isuse, Sine Davidov, pomiluj me!
48 I prijećahu mu mnogi, da ušuti. A on još većma vikaše: Sine Davidov, pomiluj me!
49 I stavši Isus zapovjedi, da ga zovnu. I zovnuše slijepca govoreći mu: Ne boj se, ustani, zove te.
50 A on zbacivši haljinu svoju skoči i dogje k njemu.
51 I odgovarajući Isus reče mu: Šta ćeš, da ti učinim?

A slijepi mu reče: Raboni! da progledam.
52 A Isus mu reče: Idi! vjera tvoja pomože ti.
I odmah progleda i pogje putem za Isusom.

Isus ulazi svečano u Jerusalem.

GLAVA 11. — 1 I kad se približiše k Jerusalemu i k Betaniji kod gore Maslinske, posla dvojicu od učenika svojih
2 — i reče im: Idite u selo, što je prema vama; i odmah kako ugjete u nj, naći ćete magare privezano, na kojem još niko od ljudi nije sjedio; odriješite ga i
3 dovedite! — I ako vam ko reče: šta činite? kažite, da Gospodu treba, i odmah će ga pustiti amo.
4 I otišavši nagjoše magare privezano pred vratima na polju na raskršću; i od-
5 riješiše ga. — I neki od onih, što stajahu ondje, rekoše im: Šta radite, te magare driješite?
6 A oni im rekoše, kao što im zapovjedi
7 Isus; i ostaviše ih. — I dovedoše magare k Isusu i metnuše na nj haljine svoje,
8 i sjede na nj. — A mnogi prostriješe haljine svoje po putu; a drugi rezahu grana
9 nje od drvetâ i prostirahu po putu. — A koji igjahu pred njim i koji igjahu za

10 njim, vikahu govoreći: Hosana! — Blagosloven, koji dolazi u ime Gospodnje! blagosloveno kraljevstvo oca našega Davida, koje dolazi! Hosana na visini!
11 I ugje u Jerusalem, u hram, i promotri sve, a budući već veče, izigje u Betaniju s dvanaestoricom.

Isus proklinje smokvu.

12 I sjutradan, kad izigjoše iz Betanije,
13 ogladnje. — I vidjevši izdaleka smokvu s lišćem dogje, ne bi li što našao na njoj. I došavši k njoj, ništa ne nagje osim
14 lišća; jer ne bješe vrijeme smokvama. — I odgovarajući reče joj: Da nikada više niko ne jede od tebe roda do vijeka!
I slušahu učenici njegovi.

Isus izgoni iz hrama skvrnitelje hramske.

15 I dogjoše u Jerusalem. I ušavši u hram stade izgoniti one, koji prodavahu i kupovahu u hramu; i ispremeta stolove mjenjačima i klupe onima, što prodavahu
16 golubove. — I ne dopusti da ko pro-
17 nese koji sud kroz hram. — I učaše go-

R. 13 Vidi Mat. 21, 19. Bilješka, str. 101.
R. 15 Vidi Mat. 21, 12. Bilješka, str. 100.

voreći im: Nije li pisano: Dom moj neka se zove dom molitve svim narodima? A vi načiniste od njega pećinu hajdučku.

18 I čuvši to glavari svećenički i književnici tražahu, kako bi ga pogubili; jer ga se bojahu, jer se sav narod čugjaše nauci
19 njegovoj. — I kad bi u veče, izigje iz grada.

Pouzdanje u Boga.

20 I u jutru kad prolažahu, vidješe smo-
21 kvu gdje se posušila iz korijena. — I opomenuvši se Petar reče mu: Rabi, gle, smokva, što si je prokleo, posušila se.
22 I odgovarajući Isus reče im: Imajte
23 vjeru Božju! — Zaista vam kažem: Ako ko reče gori ovoj: Digni se i baci se u more, i ne posumnja u srcu svojem nego uzvjeruje, da će biti što govori, bit će
24 mu. — Zato vam kažem: Sve, što ište-
te u molitvi, vjerujte, da ćete
25 primiti; i bit će vam. — I kad stojite na molitvi, praštajte, ako što imate na koga, da i Otac vaš, koji je na nebesima, o-
26 prosti vama grijehe vaše. — Ako li pak vi ne opraštate, ni

R. 23 24 Vidi Mat. 21, 21. Bilješka str. 102.

Otac vaš, koji je na nebesima, ne će oprostiti vama grijehavaših.

Pitanje o krštenju Ivanovu.

27 I dogjoše opet u Jerusalem. I kad hogjaše po hramu pristupiše k njemu glavari svećenički i književnici i starješine
28 — i rekoše mu: Kakvom vlasti to činiš? i ko ti dade vlast ovu, da to činiš?
29 A Isus odgovarajući reče im: I ja ću vas da upitam jednu riječ, i odgovorite mi, pa ću vam kazati, kakvom vlasti ovo
30 činim. — Krštenje Ivanovo ili bi s neba ili od ljudi? Odgovorite mi!
31 A oni mišljahu u sebi govoreći: Ako rečemo: S neba! reći će: Zašto mu da-
32 kle ne vjerovaste? — Ako rečemo: Od ljudi! bojimo se naroda; jer svi mišljahu
33 za Ivana, da zaista bijaše prorok. — I odgovarajući rekoše Isusu: Ne znamo.

I odgovarajući Isus reče njima: Ni ja vama ne ću kazati, kakvom vlasti ovo činim.

Opaki vinogradari.

GLAVA 12. — 1 I poče im govoriti u pričama. Vinograd posadi čovjek i ogradi plotom i iskopa tijesak i načini kulu i dade ga

u najam vinogradarima i otide daleko. —
2 I kad dogje vrijeme, posla k vinogradari-
ma slugu, da primi od vinogradara od ro-
3 da vinogradskoga. — A oni uhvativši ga
4 izbiše i otpustiše prazna. — I opet po-
sla k njima drugoga slugu, i njemu razbiše
5 glavu i obružiše ga. — I opet posla dru-
goga, i njega ubiše; i mnoge druge, pa
6 jedne izbiše, a druge pobiše. — Onda
još imaše jednoga predragoga sina; i
njega posla najposlije k njima govoreći:
7 Postidjet će se sina mojega. — A na-
jamnici rekoše jedan drugomu: Ovo je
našljednik; hodite da ga ubijemo, i na-
8 ša će biti očevina. — I uhvatiše ga i
ubiše i izbaciše napolje iz vinograda. —
9 Šta će dakle učiniti gospodar od vinogra-
da? Doći će i pogubit će najamnike i dat
10 će vinograd drugima. — Zar nijeste čitali
pismo ovo: Kamen, koji odbaciše
zidari, taj posta glava od ugla;
11 — to bi od Gospoda i divno je
u očima našim.
12 I gledahu da ga uhvate i pobojaše
se naroda; jer razumješe, da je za njih
kazao tu priču. I ostavivši ga otidoše.

Porezni novac.

13 I poslaše k njemu neke od fariseja i
Herodovaca, da bi ga uhvatili u riječi.

14 — A oni došavši rekoše mu: Učitelju!
znamo, da si istinit i da ne mariš ni za
koga; jer ne gledaš ko je ko, nego zaista
putu Božjemu učiš. Treba li cesaru da-
vati porez ili da ne damo?
15 A on znajući njihovo lukavstvo reče
im: Što me kušate? Donesite mi dinar,
da vidim!
16 A oni mu donesoše. I reče im: Čija
je slika ovo i natpis? Rekoše mu: Ce-
sarev!
17 I odgovarajući Isus reče im: Podajte
dakle cesarevo cesaru, a Božje Bogu!
I čugjahu mu se.

Saduceji i uskrsnuće.

18 I dogjoše k njemu saduceji, koji kažu,
da nema uskrsnuća, i zapitaše ga go-
19 voreći: — Učitelju! Mojsije nam napisa:
Ako komu brat umre i ostavi že-
nu a djece ne ostavi, da brat
njegov uzme ženu njegovu i da
podigne sjeme bratu svojemu.
20 — A bješe sedam braće. I prvi uze že-
21 nu i umrije ne ostavivši sjemena. — I
drugi je uze i umrije pa ni on ne ostavi
22 sjemena. Tako i treći. — I uzeše je tako
sedmorica i ne ostaviše sjemena. Naj-

R. 15 i dalje. Vidi Mat. 22, 15, 17, 21. Bilješke, str. 107, 108.

23 poslije sviju umrije i žena. — O uskr-
snuću dakle, kad uskrsnu, kojega će od
ovih biti žena? jer je sedmorica imahu
za ženu.
24 I odgovarajući Isus reče im: Ne va-
rate li se zato, što ne znate Pisma ni
25 sile Božje? — jer kad iz mrtvih ustanu,
niti će se ženiti niti udavati, nego su kao
26 anđeli na nebesima. — A za mrtve da
ustaju, nijeste li čitali u knjizi Mojsijevoj,
kako mu reče Bog kod kupine govo-
reći: Ja sam Bog Abrahamov i Bog
27 Isakov i Bog Jakobov. — Nije
on Bog mrtvih, nego živih. Vi se dakle
vrlo varate.

Prva zapovijest.

28 I pristupi jedan od književnika, koji
ih slušaše, kako se prepiru, i vidjevši, da
im je dobro odgovorio, zapita ga: Koja
29 je prva zapovijest od sviju. — A Isus mu
odgovori: Prva je zapovijest od sviju:
Čuj, Israele, Gospod Bog tvoj
30 Bog je jedan. — I ljubi Gospo-
da, Boga svojega, svim srcem
svojim i svom dušom svojom i
svim umom svojim i svom sna-
gom svojom! Ovo je prva za-
31 povijest. — A druga je kao i ova:

R. 26 Kupina = grm.

Ljubi bližnjega svojega kao samoga se-
be! Druge zapovijesti veće od ovih nema.
32 I reče mu književnik: Dobro, učitelju!
pravo si kazao, da je jedan Bog, i da
33 nema drugoga osim njega; — i ljubiti
ga svim srcem i svim razumom i svom
dušom i svom snagom i ljubiti bližnjega
kao samoga sebe veće je od svih žrtava
paljenica i darova.
34 A Isus vidjevši, kako pametno odgo-
vori, reče mu: Nijesi daleko od kraljev-
stva Božjega. I niko više ne smijaše da
ga zapita.

Mesija, sin Davidov.

35 I odgovarajući Isus reče učeći u hra-
mu: Kako govore književnici, da je Krist
36 sin Davidov, — kad sam David kaza u
Duhu Svetom: Reče Gospod Go-
spodu mojemu, sjedi meni s de-
sne strane, dok položim nepri-
jatelje tvoje podnožje nogama
37 tvojim? — Sam dakle David naziva
ga Gospodom; otkuda mu je onda sin?
I mnogi narod slušaše ga rado.

Književničko licemjerstvo.

38 I govoraše im u nauci svojoj: Čuvajte
se književnika, koji idu u dugačkim halji-

nama i žele, da ih pozdravljaju na trgu,
39 — i da sjede na prvim mjestima u zbornicama i u začeljima na gozbama, —
40 koji jedu kuće udovičke izgovarajući se dugom molitvom; ti će biti oštrije sugjeni.

Prilog udovičin.

41 I sjedavši Isus prema škrinjici za priloge gledaše, kako narod meće novce u škrinjicu za priloge. I mnogi bogati me-
42 tahu mnogo. — A došavši jedna siromašna udovica metnu dvije lepte, što čini
43 kvadrant. — I dozvavši učenike svoje reče im: Zaista vam kažem, da ova siromašna udovica metnu više od svih,
44 koji metnuše u škrinjicu za priloge; — jer

R. 41 Škrinjica je za priloge stajala u trijemu za žene. U tom je trijemu bilo trinaest škrinjica, u koje su se metali prilozi. Budući da im je otvor, kuda su se metali prilozi, bio kao trublja, to su se i same škrinjice nazivale trublje. — Trijem pak za žene zvao se taj trijem ne zato, kao da je to bilo mjesto samo za žene, nego zato, što žene nijesu smjele ići dalje prema svetinji nego do toga mjesta. Tako se i spoljašnji trijem zvao trijem za neznabošce, ne kao da je bio samo za neznabošce, nego zato, što neznabošci nijesu smjeli ići dalje.

R. 42 Lepta je jedna osmina asa, Rimski novac od bakra. Dvije lepte bile su od prilike naša dva filira. Vidi Mat. 10, 29. Bilješka, str. 45.

svi metnuše od suviška svojega; a ona od sirotinje svoje metnu sve što imade, svu hranu svoju.

Isus proriče propast hrama i grada Jerusalemskoga.

GLAVA 13. — 1 I kad izlažaše iz hrama, reče mu jedan od učenika njegovih: Učitelju! gle kakvo kamenje i kakva gragjevina!

2 I odgovarajući Isus reče mu: Vidiš li ove sve velike gragjevine? Ni kamen na kamenu ne će ostati, koji se ne će razvaliti.

3 I kad sjegjaše na gori Maslinskoj prema hramu, pitahu ga nasamo Petar i Ja-
4 kob i Ivan i Andrija: — Kaži nam, kad će to biti? i koji će znak biti, kad će se sve to početi izvršivati?

5 I odgovarajući Isus poče im govoriti:
6 Gledajte, da vas tko ne prevari! — jer će mnogi doći u ime moje govoreći, da
7 sam ja; i mnoge će prevariti. — A kad čujete ratove i glasove o ratovima, ne plašite se; jer treba da to bude, ali još
8 nije svršetak; — jer će ustati na-

Glava 13. Vidi za ovu glavu bilješku na početku gl. 24. sv. Mateja, str. 115.

rod na narod i kraljevstvo na
kraljevstvo, i zemlja će se tresti po
mjestima, i glad će biti. To je početak
9 stradanju. — A vi se čuvajte! jer će vas
predavati u sudove, i u zbornicama će vas
šibati i izvodit će vas pred poglavice i
kraljeve mene radi za svjedočanstvo nji-
10 ma. — I u svim narodima treba da se
11 najprije propovjedi Evangjelje. — I kad
vas povedu i predaju, ne brinite se na-
prijed, šta ćete govoriti; nego što vam
se da u onu uru, ono govorite! jer ni-
jeste vi, koji govorite, nego Duh Sveti.
12 — A predat će brat brata na smrt i otac
sina, i ustat će djeca na roditelje i pobit
13 će ih. — I svi će omrznuti na vas ime-
na mojega radi. Ali koji pretrpi do
14 konca, on će se spasti. — A kad
vidite mrzost opustošenja, da sto-
ji, gdje ne treba; koji čita, da razumije!
tada koji budu u Judeji, neka bježe u go-
15 re; — i koji bude na krovu, da ne si-
lazi u kuću, niti da ulazi da uzme što
16 iz kuće svoje; — i koji bude u polju,
da se ne vraća natrag da uzme haljinu
17 svoju! — Ali teško trudnima i dojilicama
18 u te dane! — Nego se molite, da se ne
19 zbude u zimu! — jer će u te dane biti
takve nevolje, kakve nijesu bi-
le od početka stvorenja, koje je

20 Bog stvorio, do sad, niti će biti. — I
da Gospod ne skrati dane, ne bi se spa-
slo ni jedno tijelo; ali poradi izabranih,
21 koje izabra, skratio je dane. — I tada
ako vam ko reče: Evo, ovdje je Krist!
22 eno, ondje! ne vjerujte! — jer će izići
lažni kristi i lažni proroci, i pokazat će
znake i čudesa, da bi prevarili, kad bi
23 bilo moguće, i izabrane. — Vi se dakle
čuvajte! eto vam sve kazah naprijed.

Povratak Sina čovječjega.

24 Ali u te dane, poslije te nevolje,
sunce će pomrčati i mjesec ne
25 će dati svjetlosti svoje; — i zvi-
jezde će spadati s neba, i sile
26 će se nebeske pokrenuti. — I
tada će ugledati Sina čovječjega gdje ide
na oblacima sa silom velikom i slavom.
27 — I tada će poslati angjele svoje i sa-
brat će izabrane svoje od četiri vjetra, od
28 kraja zemlje do kraja neba. — A od smo-
kve naučite se priči: kad se već njezina
grana pomladi i stane listati, znate, da
29 je blizu ljeto. — Tako i vi, kad vidite,
da se ovo zbiva, znajte, da je blizu, kod
30 vrata! — Zaista vam kažem, da ovaj na-
raštaj ne će proći, dok se ovo sve ne
31 zbude. — Nebo i zemlja proći će, ali

32 riječi moje ne će proći. — A o danu o-
nom ili o uri niko ne zna, ni angjeli na
33 nebu, ni Sin, do Otac. — Pazite, stra-
žite i molite se! jer ne znate,
34 kad je vrijeme; — kao što čovjek,
koji odlazeći ostavi kuću svoju i dade
slugama svojim vlast za svaki posao i
35 vrataru zapovjedi da straži. — Stražite
dakle! jer ne znate, kad će doći gospodar
od kuće, u veče ili u ponoći, u pijetle
36 ili u jutru; — da, kad dogje iznenada, ne
37 nagje vas gdje spavate. — A što vama
kažem, svima kažem: Stražite!

Urota velikoga vijeća.

GLAVA 14. — 1 Bijaše pak za dva dana pasha i praznik prijesnih hljebova; i tražahu glavari svećenički i književnici, kako bi ga iz prijevare uhvatili i ubili.

R. 32 Vidi bilješku k početku gl. 24. sv. Mateja. Ova vrsta zadala je dosta muke i najvećim umovima da slože ove dvije stvari: Spasiteljevu nesumnjivu iskrenost i njegovo sveopće znanje, što ga je i kao čovjek imao. Teškoća svakako ostaje, ali ne može da naudi nego samo oholim glavama, koje bi htjele drsko u stvarima vjerskim sve razumjeti, ali za proučavanje tih stvari ne žrtvovati ni truda ni vremena.

Gl. 14 i 15 Vidi za te glave bilješke ka glavi 26. i 27. kod sv. Mateja, gdje se ista stvar pripovijeda malo ne istim riječima.

2 — A govorahu: Ne o prazniku, da se ne bi narod pobunio.

Večera u Betaniji.

3 I kad bijaše on u Betaniji u kući Si-
mona gubavoga i sjegjaše za stolom,
dogje žena, koja imaše sklenicu od ala-
bastra s dragocjenom pomasti od klasja
nardova, i razbivši sklenicu od alabastra
4 izli mu na glavu. — A neki se u sebi
srgjahu i govorahu: Zašto se ta pomast
5 prosipala tako? — jer se mogaše ta po-
mast prodati za više od trista dinara i
dati siromasima. I mrmljahu na nju.
6 A Isus reče: Ostavite je! Šta joj sme-
7 tate? Dobro djelo učini na meni; — jer
siromaha imate svagda sa sobom, i kad-
god hoćete, možete im dobro činiti, a
8 mene nemate svagda. — Ova, što mo-
že, učini; naprijed dogje da pomaže tijelo
9 moje za ukop. — Zaista vam kažem: Gdje
se god uspropovijeda evangjelje ovo po
svemu svijetu, kazat će se i što učini ona
za spomen njezin.

Ugovor Judin.

10 I Juda Iskariotski, jedan od dvanae-
storice, otide ka glavarima svećeničkim,
11 da im ga izda. — A oni čuvši obradovaše

se i obrekoše mu dati novaca. I tražaše zgodu, kako bi ga izdao.

Pošljednja večera.

Priprava.

12 I u prvi dan prijesnih hljebova, kad klahu pashu, rekoše mu učenici njegovi: Kuda hoćeš da idemo i da ti zgotovimo pashu da jedeš?
13 I posla dvojicu od učenika svojih i reče im: Idite u grad, i sresti će vas čovjek, koji nosi vodu u krčagu; idite za
14 njim, — i gdje ugje, kažite gospodaru od kuće: Učitelj veli: Gdje mi je gostinska soba, gdje ću jesti pashu s učenicima
15 svojim? — I on će vam pokazati veliku sobu prostrtu, i ondje nam zgotovite.
16 I otidoše učenici njegovi i dogjoše u grad i nagjoše, kao što im kaza, i ugo-
17 toviše pashu. — I kad bi u veče, dogje s dvanaestoricom.

Isus prokazuje izdajnika.

18 I kad bijahu za stolom i jegjahu, reče Isus: Zaista vam kažem, jedan od vas, koji jede sa mnom, izdat će me.

R. 12 Klahu p a s h u, to će reći: vazmenoga jaganjca.
R. 13 Krčag = vrč.

19 A oni se stadoše žalostiti i govoriti mu jedan za drugim: Da ne ja?
20 A on im reče: Jedan od dvanaestorice, koji umače sa mnom ruku u zdjelu. —
21 I Sin čovječji ide istina, kao što je pisano za njega; ali teško onomu čovjeku, koji će izdati Sina čovječjega; bolje bi mu bilo, da se nije rodio čovjek onaj.

Presv. oltarski sakramenat.

22 I kad jegjahu, uze Isus hljeb i blagoslovivši prelomi i dade im i reče: U z m i t e ! o v o j e t i j e l o m o j e.
23 I uzevši čašu, i davši hvalu dade im;
24 i piše iz nje svi. — I reče im: O v o j e k r v m o j a n o v o g a z a v j e t a, k o j a
25 ć e s e p r o l i t i z a m n o g e. — Zaista vam kažem: Više ne ću piti od ovoga roda trsova do onoga dana, kad ću ga piti novoga u kraljevstvu Božjem.

Isus proriče, da će ga učenici ostaviti.

26 I otpjevavši hvalu izigjoše na goru Ma-
27 slinsku. — I reče im Isus: Svi ćete se sablazniti o mene noćas, jer je pisano: U d a r i t ć u p a s t i r a, i o v c e ć e s e
28 r a z b j e ć i. — Ali pošto uskrsnem, ići ću pred vama u Galileju.

29 A Petar mu reče: Ako se i svi sablazne o tebe, ali ja ne ću.

30 I reče mu Isus: Zaista ti kažem: Danas ovu noć, prije nego pijetao dva puta zapjeva, tri puta ćeš me se odreći.

31 A on još većma govoraše: I ako bi mi trebalo s tobom umrijeti, ne ću te se odreći. A tako i svi govorahu.

Getsemani.

32 I dogjoše u zaselak, koji se zove Getsemani. I reče učenicima svojim: Sjedite
33 ovdje, dok se pomolim. — I uze sa sobom Petra i Jakoba i Ivana, i poče se
34 plašiti i zgražati. — I reče im: Žalosna je duša moja do smrti. Počekajte ovdje i stražite!

35 I otišavši malo pade na zemlju i moljaše se, da bi ga mimoišao čas, ako je
36 moguće. — I reče: Aba, Oče! sve je moguće tebi; odnesi čašu ovu od mene; ali ne što ja hoću, nego što ti.

37 I dogje i nagje ih gdje spavaju. I reče Petru: Simone, zar spavaš? Ne može
38 li jednoga časa postražiti? — Stražite i molite se, da ne padnete u napast; duh je istina voljan, ali je tijelo slabo.

39 I opet otišavši pomoli se iste riječi
40 govoreći. — I vrativši se nagje ih opet gdje spavaju; jer im bjehu oči otežale, i ne znadijahu, što bi mu odgovorili. —
41 I dogje treći put i reče im: Spavajte sâmo i počivajte! Dosta je. Dogje čas; evo, predat će se Sin čovječji u ruke
42 grješnicima. — Ustanite, idimo! Evo izdajnik se moj približi.

Izdajstvo Judino.

43 I dok on još govoraše, dogje Juda Iskariotski, jedan od dvanaestorice, i s njim veliko mnoštvo svijeta s mačevima i s toljagama od poglavara svećeničkih i
44 književnika i starješina. — A izdajnik njegov dade im znak govoreći: Koga ja cjelivam, onaj je, držite ga i vodite oprezno!
45 I došavši odmah pristupi k njemu i
46 reče: Zdravo, Rabbi! i cjeliva ga. — A oni metnuše ruke na njega i uhvatiše ga.
47 — A jedan od onih, što stajahu ondje, izvadi mač te udari slugu poglavara sve-
48 ćeničkoga i odsiječe mu uho. — I odgovarajući Isus reče im: Kao na razbojnika izišli ste s mačevima i s toljagama, da
49 me uhvatite. — Svaki dan sam bio kod vas u hramu i učio, i nijeste me uhvatili. Ali da se zbudu pisma.

50 Tada ostavivši ga učenici njegovi svi

51 pobjegoše. — A za njim igjaše neki mla-
dić ogrnut platnom po golu tijelu; i u-
52 hvatiše ga. — A on ostavivši platno gol
pobježe od njih.

Isus pred velikim vijećem.

53 I dovedoše Isusa k poglavaru sveće-
ničkomu, i skupiše se svi svećenici i knji-
54 ževnici i starješine. — A Petar pogje za
njim izdaleka do u dvor poglavara sve-
ćeničkoga; i sjegjaše sa slugama kod og-
55 nja i grijaše se. — A glavari svećenički i
sva skupština tražahu svjedočanstvo na
Isusa, da ga predadu na smrt, i ne na-
56 gjoše; — jer mnogi svjedočahu lažno na
njega, i svjedočanstva ne bijahu jednaka,
57 — I jedni ustavši svjedočahu na njega
58 lažno govoreći: — Mi smo čuli gdje on
govori: Ja ću razvaliti ovaj hram, koji je
rukama načinjen, i za tri dana sagradit ću
drugi, koji nije rukama načinjen.
59 I svjedočanstvo njihovo ne bijaše jed-
60 nako. — I ustavši poglavar svećenički na
sredinu zapita Isusa govoreći: Zar ništa
ne odgovaraš na to, što ti ovi prebacuju?
61 A on mučaše i ništa ne odgovori. O-
pet ga poglavar svećenički zapita i reče
mu: Jesi li ti Krist, Sin Boga blagoslove-
noga?

62 A Isus mu reče: Ja jesam; i vidjet
ćete Sina čovječjega gdje sjedi s desne
strane sile Božje i ide na oblacima ne-
beskim.
63 A poglavar svećenički razdrije haljine
svoje i reče: Šta nam trebaju više svje-
64 doci? — Čuste hulu; šta mislite?
A oni ga svi osudiše, da je zaslužio
65 smrt. — I počeše jedni pljuvati na nj i
pokrivati mu lice i ćušati ga i govoriti
mu: Proreci! I sluge ga bijahu po obra-
zima.

Petar se odriče Isusa.

66 I kad bijaše Petar dolje u dvoru, do-
gje jedna od sluškinja poglavara sveće-
67 ničkoga; — i vidjevši Petra gdje se grije,
pogleda na nj i reče: I ti si bio s Isusom
Nazarećaninom.
68 A on se odreče govoreći: Niti znam,
niti razumijem šta govoriš!
I izigje napolje pred dvor, i pijetao
69 zapjeva. — I opet kad ga vidje sluškinja,
poče govoriti onima, što stajahu unao-
kolo: Ovaj je od njih.
70 A on se opet odreče. I malo zatim
opet oni, što stajahu ondje, rekoše Petru:
U istinu si od njih, jer si i Galilejac!
71 A on se poče kleti i preklinjati: Ne
znam toga čovjeka, za kojega vi govorite!

72 I odmah pijetao opet zapjeva. I opomenu se Petar riječi, što mu reče Isus: Prije nego pijetao dva puta zapjeva, tri puta ćeš me se odreći. I stade plakati.

Isus pred Pilatom.

GLAVA 15. — 1 I odmah u jutru učiniše vijeću glavari svećenički sa starješinama i s književnicima i sa svom skupštinom, i svezavši Isusa odvedoše ga i 2 predadoše Pilatu. — I upita ga Pilat: Jesi li ti kralj Židovski?

A on odgovarajući reče mu: Ti kažeš.

3 I tužahu ga glavari svećenički mnogo.

4 A Pilat ga opet upita govoreći: Zar ništa ne odgovaraš? Gledaj, koliko te tuže!

5 A Isus više ne odgovori ništa tako, da se Pilat divljaše.

Isus zapostavljen Barabi i osugjen.

6 A o prazniku puštaše im po jednoga 7 sužnja, kojega iskahu. — A bijaše jedan po imenu Baraba, koji bijaše s buntovnicima uhvaćen, koji je u buni ubio čo- 8 vjeka. — I uzišavši narod stade iskati, 9 kao što im svagda činjaše. — A Pilat im odgovori i reče: Hoćete li, da vam pustim 10 kralja Židovskoga? — jer znadijaše, da su

ga iz zavisti predali glavari svećenički.

11 Ali glavari svećenički podgovoriše narod, bolje Barabu da im pusti. — A Pi- 12 lat opet odgovarajući reče im: Šta dakle hoćete da učinim kralju Židovskomu?

13 A oni opet povikaše: Raspni ga!

14 A Pilat im reče: Kakvo li je zlo učinio? A oni većma vikahu: Raspni ga!

15 Pilat pak želeći ugoditi narodu pusti im Barabu, a Isusa išiba i predade, da ga razapnu.

Isusu se rugaju.

16 A vojnici ga odvedoše na dvor sudnič- 17 ki i sazvaše svu četu; — i obukoše mu skerletnu haljinu i opletavši vijenac od 18 trnja metnuše na nj. — I stadoše ga 19 pozdravljati: Zdravo, kralju Židovski! — I bijahu pa po glavi trskom i pljuvahu na nj i padajući na koljena klanjahu mu se. 20 — I kad mu se narugaše, svukoše mu skerletnu haljinu i obukoše ga u njegove haljine i izvedoše ga, da ga razapnu.

Križni put.

21 I natjeraše nekoga Simona Cirenca, oca Aleksandrova i Rufova, koji prolažaše

R. 11 Svećenici nijesu mogli trpjeti, što Isus uživa toliki ugled i što narod ide za njim. U slavi njegovoj gledali su svoju sramotu.

idući iz polja, da mu ponese križ. —
22 I dovedoše ga na mjesto Golgotu, koje
23 će reći: Košturnica. — I davahu mu piti vino sa smirnom, a on ne uze.

Isus na križu.

24 I kad ga razapeše, razdijeliše haljine njegove bacajući kocku za njih, ko će šta
25 uzeti. — A bijaše ura treća, i ra-
26 zapeše ga. — I bijaše natpis njegove tužbe natpisan: Kralj Židovski.
27 I s njim razapeše dva razbojnika, jednoga s desne a drugoga s lijeve strane
28 njemu. — I izvrši se pismo, koje govori: I brojiše ga megju zločince.
29 I koji prolažahu, huljahu na nj mašući glavama svojim i govoreći: Ha, ti što hram Božji razvaljuješ i za tri dana
30 opet sagragjuješ, — pomozi sam sebi i sigji s križa!
31 Tako se i glavari svećenički s književnicima rugahu i jedan drugomu govorahu: Drugima pomože, sebi ne mo-
32 že pomoći. — Krist, kralj Israelski, neka sad sigje s križa, da vidimo i vjerujemo!
I oni, što bijahu s njim razapeti, rugahu mu se.

Smrtna borba i smrt Isusova.

33 I kad bi šesta ura, nastade tama po
34 svoj zemlji do ure devete. — I o uri devetoj povika Isus iza glasa govoreći: Eloi, eloi! lama sabaktani?, što će reći: Bože moj, Bože moj! zašto si me ostavio?

35 I neki od onih, što stajahu ondje, čuvši to govorahu: Eno, zove Iliju!
36 A jedan otrča te napuni sungjer octa pa nataknuvši na trsku davaše mu piti govoreći: Stanite, da vidimo, hoće li doći Ilija da ga skine.
37 A Isus povika iza glasa i izdahnu. —
38 I zavjes hramski razdrije se na dvoje s
39 vrha do dna. — A kad vidje satnik, koji stajaše prema njemu, da tako vičući izdahnu, reče: Zaista čovjek ovaj bješe Sin Božji.
40 A bijahu i žene, koje gledahu izdaleka, a megju njima bijaše Marija Magdalena i Marija Jakoba mlagjega i mati Josipova i
41 Saloma, — koje igjahu za njim, i kad bješe u Galileji, služahu mu, i druge mnoge, koje bjehu došle s njim u Jerusalem.

Isus u grobu.

42 I kad bi u veče (jer bijaše priprava,
43 što je prije subote), — dogje Josip iz A-

R. 36 Sungjer = spužva.
R. 43 Vijećnik, član velikoga vijeća (vrhovnoga suda).

rimateje, ugledan vijećnik, koji i sâm čekaše kraljevstvo Božje, i usudi se te ugje k Pilatu i zaiska tijelo Isusovo. —
44 A Pilat se začudi, da je već umro. I dozvavši satnika zapita ga, je li već umro.
45 — I kad dozna od satnika, dade tijelo
46 Josipu. — A Josip kupivši platno i skinuvši ga obavi platnom i metnu ga u grob, koji bješe isječen u kamenu, i na-
47 vali kamen na vrata od groba. — A Marija Magdalena i Marija Josipova gledahu, gdje ga metahu.

Uskrsnuće Isusovo.

GLAVA 16. — 1 I pošto progje subota, Marija Magdalena i Marija Jakobova i Saloma kupiše mirisâ, da do-
2 gju i da pomažu Isusa. — I vrlo rano u prvi dan subotni dogjoše ka grobu, kad
3 već izagje sunce. — I govorahu megju sobom: Ko će nam odvaliti kamen od vrata grobnih?
4 I pogledavši vidješe kamen odvaljen.
5 A bijaše vrlo velik. — I ušavši u grob vidješe mladića obučena u bijelu haljinu gdje sjedi s desne strane; i uplašiše se.
6 — A on im reče: Ne plašite se! Isusa

Glava 16 Vidi gl. 28. kod Mateja s bilješkama.

tražite Nazarećanina raspetoga. Ustade, nije ovdje; evo mjesta, gdje ga metnuše! —
7 Nego idite, kažite učenicima njegovim i Petru, da pred vama ide u Galileju; ondje ćete ga vidjeti, kao što vam reče.
8 A one izišavši pobjegoše od groba; jer ih uhvati drhat i strah; i nikomu ništa ne kazaše, jer se bojahu.

Isus se javlja svojim učenicima.

9 A Isus uskrsnuvši rano u prvi dan subotni javi se najprije Mariji Magdaleni, iz koje je istjerao sedam gjavola. —
10 A ona otišavši javi onima, što su bili s
11 njim, koji tugovahu i plakahu. — I oni čuvši, da je živ i da ga je ona vidjela, ne
12 vjerovaše. — A po tom se javi na putu dvojici od njih u drugome obličju, kad su
13 išli u selo. — I oni otišavši javiše ostalima, pa ni njima ne vjerovaše. — Najpo-
14 slije im se javi, kad njih jedanaestorica bijahu za stolom, i prekori ih za njihovo nevjerje i za tvrgju srca, što ne vjerovaše onima, koji su ga vidjeli, da je uskrsnuo.

Isus šalje svoje apostole po svem svijetu.

15 I reče im: Idite po svemu svijetu i propovijedajte evangje-

16 lje svakomu stvorenju! — Koji uzvjeruje i pokrsti se, spasti će se; a koji ne uzvjeruje, o-
17 sudit će se. — A za onima, koji uzvjeruju, ovi će znaci ići: U ime moje izgonit će vragove, novim će jezicima go-
18 voriti; — zmije će uzimati, i ako smrtno što popiju, ne će im nauditi; na bolesnike metat će ruke, i ozdravljat će.

Isusovo uzašašće.

19 I Gospod Isus, pošto im govori, uze se na nebo i sjedi Bogu s desne strane. —
20 A oni otišavši propovijedahu svuda, a Gospod ih potpomaga i riječ potvrgjiva znacima, što su išli za njima.

SVETO EVANGJELJE PO LUKI.

Uvod.

GLAVA 1. — 1 Budući da mnogi počeše opisivati dogagjaje, koji se ispuniše
2 megju nama, — kao što nam predaše, koji od početka sami vidješe i sluge riječi
3 biše; — namislih i ja ispitavši pomno sve od početka po redu pisati tebi, če-
4 stiti Teofile, — da poznaš istinitost onih riječi, kojima si se naučio.

Angjeo navješćuje rogjenje Ivanovo.

5 U vrijeme Heroda, kralja Židovskoga, bijaše neki svećenik po imenu Zaharija od reda Abijina i žena njegova od kćeri

R. 5 Svećenici su bili razdijeljeni u dvadeset i četiri razreda, a vršili su službu u hramu naizmjence, svaki razred po osam dana.

6 Aronovih, a ime joj Elisabeta. — A bijahu oboje pravedni pred Bogom i življahu u svemu po zapovijestima i uredbama Gospodnjim bez mane. — I ne imahu djece, jer Elisabeta bješe nerotkinja, i oboje bijahu već stari.

8 A dogodi se, kad on izvršivaše službu svećeničku po redu svojem pred Bogom, 9 — da po običaju svećeničkom izide za nj ždrijeb da unigje u hram Gospodnji i 10 da metne kâd. — I sve mnoštvo naroda bijaše na polju i moljaše se u vrijeme 11 kagjenja. — A njemu se javi angjeo Gospodnji stojeći s desne strane žrtvenika 12 kadionoga. — I kad vidje Zaharija, uplaši 13 se i strah ga spopade. — A angjeo mu reče: Ne boj se, Zaharija! jer je uslišena molitva tvoja; i žena tvoja Elisabeta rodit će ti sina, i nadjeni mu ime 14 Ivan! — I bit će tebi radost i veselje, i mnogi će se obradovati rogjenju njegovu; 15 — jer će biti velik pred Gospodom; i ne će piti vina i pića silovita, i napunit će se Duha Svetoga još od utrobe matere

R. 8 9 10 Razne su se službe u hramu ždrijebom dijelile megju svećenike onoga razreda, koji je vršio službu. Na Zahariju je došao red, da ide u svetinju i da metne kâd, kako je bilo u običaju da se meće svako jutro i svaku večer. Narod je čekao na polju u trijemu. — Vidi bilj. kod sv. Mat. 21, 12. str. 100.

16 svoje. — I mnoge će sinove Israelove o-17 bratiti ka Gospodu Bogu njihovu. — I on će naprijed ići pred njim u duhu i sili Ilijinoj, da obrati srca otaca k djeci a nevjernike k mudrosti pravednika, da pripravi Gospodu narod gotov.

18 I reče Zaharija angjelu: Po čem ću to poznati? jer sam ja star i žena je moja vremenita.

19 I odgovarajući angjeo reče mu: Ja sam Gabriel, što stojim pred Bogom; i poslan sam da govorim s tobom i da ti 20 javim ovu radost. — I evo onijemjet ćeš i ne ćeš moći govoriti do onoga dana, dok se to ne zbude, zato što nijesi vjerovao riječima mojim, koje će se zbiti u svoje vrijeme.

21 I narod čekaše Zahariju; i čugjahu 22 se, što se zabavi u hramu. — A izišavši ne mogaše da im govori; i razumješe, da mu se nešto javilo u hramu. I on im 23 namigivaše, i osta nijem. — I kad se navršiše dani njegove službe, otide kući svojoj.

24 A poslije ovih dana zatrudnje Elisabeta, žena njegova, i krijaše se pet mje-

R. 17 Vidi Mat. 11, 14. Bilješka, str. 49. Prorok je Malahija, čije riječi spominje ovdje evangjelist, kazao, da će poslani od Boga donijeti mir obiteljima, obratiti srca otaca k djeci i srca djece k ocima njihovim.

25 seci govoreći: — Tako mi učini Gospod
u dane, u koje pogleda na me, da me
izbavi od sramote megju ljudima.

Angjeo navješćuje rogjenje Isusovo.

26 A u šesti mjesec posla Bog angjela
Gabriela u grad Galilejski po imenu Na-
27 zaret — k djevici zaručenoj mužu po
imenu Josipu iz doma Davidova; i dje-
28 vici bješe ime Marija. — I ušavši angjeo
k njoj reče: Zdravo, milosti puna; Go-
spod s tobom; blagoslovena ti megju že-
nama!

29 A ona čuvši ovo poplaši se od ri-
ječi njegove i pomisli, kakav bi to bio
pozdrav.

30 I reče joj angjeo: Ne boj se, Marijo!
31 jer si našla milost u Boga. — Evo za-
trudnjet ćeš i rodit ćeš sina, i nadjeni
32 mu ime Isus. — On će biti velik, i na-
zvat će se Sin Najvišega, i dat će mu
Gospod Bog prijestolje Davida, oca nje-
gova, i kraljevat će u domu Jakobovu
33 uvijek, — i kraljevstvu njegovu ne će
biti kraja.

34 A Marija reče angjelu: Kako će to
biti, kad ja ne znam muža?

R. 25 Velika je ženi bila sramota, ako nije imala djece.

Navještenje Bl. Dj. M. (Blagovijest.)
»I Riječ tijelom postade, i prebiva megju nama.« Iv. 1, 14.

35 I odgovarajući angjeo reče joj: Duh
Sveti doći će na tebe, i sila Najvišega
osjenit će te; zato će se i sveto, što
36 ćeš ti roditi, nazvati Sin Božji. — I eto
Elisabeta, rogjakinja tvoja, i ona zatrud-
nje sinom u starosti svojoj, i ovo je še-
sti mjesec njojzi, koju zovu nerotkinjom;
37 — jer u Boga nije ni jedna stvar ne-
moguća.

38 A Marija reče: Evo službenice Go-
spodnje, neka mi bude po riječi tvojoj! I
angjeo otide od nje.

Marija ide Elisabeti u pohode.

39 A Marija ustavši onih dana, otide žur-
40 no u gore u grad Judin. — I ugje u
41 kuću Zaharijinu, i pozdravi Elisabetu. — I
kad Elisabeta ču pozdrav Marijin, zaigra
dijete u utrobi njezinoj, i napuni se Elisa-
42 beta Duha Svetoga, — i povika iza glasa
i reče: Blagoslovena ti megju ženama, i
43 blagosloven plod utrobe tvoje! — I ot-
kud meni ovo, da dogje mati Gospoda mo
44 jega k meni? — jer gle, kad dogje glas
pozdrava tvojega u uši moje, zaigra dijete
45 radosno u utrobi mojoj. — I blago tebi,
što si vjerovala, jer će se izvršiti, što ti
je kazao Gospod.

46 I reče Marija: Veliča duša moja Go-
47 spoda, — i obradova se duh moj u Bo-
48 gu, spasu mojemu, — što pogleda na poniznost službenice svoje; jer gle, odsad će me zvati blaženom svi naraštaji; —
49 što mi učini velike stvari onaj, koji je si-
50 lan i čije je ime sveto, — i milosrgje njegovo od koljena do koljena onima, koji
51 ga se boje. — Učini silu mišicom svojom, razasu ohole u misli srca njihova.

R. 46 i dalje. Divna je ova radosna pjesan puna pjesničkih izričaja uzetih iz knjiga staroga zavjeta. Proste riječi našega tumačenja neka nešto pomognu, da se uzvišeni smisao te velike pjesni lakše shvati i razumije! — »Slatka mi je dužnost, da veličam Gospoda, koji je uzrok moje radosti i mojega spasenja, što se udostojao opomenuti se moje ništavosti i podići me do takve visine, da će mi svi naraštaji u napredak čestitati i radovati se sa mnom. On, koji je svemoguć i svet, on, koji je milostiv svima i svakomu, koji mu se pokorava i koji ga ljubi, pokazao je i meni zaista veliku milost. Čudom, što ga je učinio na meni, siromašnoj svojoj službenici, htio je pokazati, da ne gleda na veličinu, na sjaj i na bogatstvo oholih mogućnika, nego da upravo takove prije ili kasnije ponizuje, dok mu je naprotiv milo uzvisivati ponizne. I tako Bog, komu je narod Židovski bio vazda na srcu, hoće napokon da pošlje onoga Mesiju, što ga je od vijekova bio obećao našim ocima, a napose Abrahamu, a preko njega i potomstvu njegovu do vijeka.« — Sv. Pavao uči, da su pravi potomci Abrahamovi oni, koji vjeruju u Isusa Krista.

Pohod Bl. Dj. M.
»Otkud meni ovo, da dogje mati Gospoda mojega k meni?« Luk. 1, 43.

52 — Zbaci silne s prijestolja, i podiže po-
53 nizne ; — gladne napuni dobara, i bo-
54 gate otpusti prazne. — Primi Israela, slu-
gu svojega, opomenuvši se milosrgja svo-
55 jega; — kao što govori ocima našim, A-
brahamu i sjemenu njegovu do vijeka.
56 Marija pak osta s njom oko tri mjese-
ca, i vrati se kući svojoj.

Rogjenje Ivanovo.

57 A Elisabeti dogje vrijeme da rodi, i
58 rodi sina. — I čuše susjedi i rogjaci nje-
zini, da je Gospod pokazao veliku milo-
srdnost svoju na njoj, i radovahu se s
59 njom. — I u osmi dan, dogjoše da ob-
režu dijete, i prozvaše ga po imenu oca
njegova Zaharija.
60 I odgovarajući mati njegova reče: Ni-
kako, nego neka mu bude ime Ivan.
61 I rekoše joj: Nikoga nema u rodbini
tvojoj da mu je tako ime.
62 I namigivahu ocu njegovu, kako bi on
63 htio da mu nadjenu ime. — I zaiskav-
ši daščicu napisa govoreći: Ivan mu je
ime.
64 I začudiše se svi. — I odmah mu se
otvoriše usta i jezik njegov, i govoraše
65 hvaleći Boga. — I ugje strah u sve su-
sjede njihove, i po svim gorama Judej-
66 skim razglasi se sav ovaj dogagjaj. — I

svi, koji čuše, metnuše u srce svoje govoreći: Šta misliš, što će biti ovo dijete? jer ruka Gospodnja bješe s njim.

67 I Zaharija, otac njegov, napuni se Du-
68 ha Svetoga i proreče govoreći: — Bla-
gosloven Gospod Bog Israelov, što pohodi
69 i otkupi narod svoj! — I podiže nam rog
spasenja u domu Davida, sluge svojega, —
70 kao što govori ustima svetih proroka svo-
71 jih, koji su od davnine, — da nas iz-
bavi od neprijatelja naših i iz ruku svih,
72 koji mrze na nas, — da učini milosrgje
ocima našim, i da se opomene svetoga
73 zavjeta svojega, — zakletve, kojom se za-
kleo Abrahamu, ocu našemu, da će nam
74 dati, — da se izbavimo iz ruku neprijatelja
svojih i da mu služimo bez straha —
75 u svetosti i u pravdi pred njim, dok smo
76 god živi. — I ti, dijete, nazvat ćeš se
prorok Najvišega; jer ćeš ići naprijed pred
licem Gospodnjim, da mu pripraviš put,
77 — da daš razum spasenja narodu njegovu

R. 69 Rog ili oružje spasenja jest Isus Krist, koji po tijelu potječe iz doma Davidova.

R. 71 Ovdje se ističe Mesijska ideja o proslavi naroda Židovskoga, koji će se na koncu osloboditi od jarma tugjinskoga. Ovo se imalo obistiniti u smislu duhovnom.

R. 76 Ivan će biti preteča Isusov, te će mu pripraviti učenike i narod spremiti na pokoru.

78 za oproštenje grijeha njihovih — po du-
bokom milosrgju Boga našega, po kojem
79 nas je pohodio istok s visine, — da o-
basja one, koji sjede u tami i u sjenu
smrtnom, da uputi noge naše na put mira.

80 A dijete rastijaše i jačaše duhom, i bijaše u pustinji dotle, dok se ne pokaza Israelu.

Rogjenje Isusovo.

GLAVA 2. — 1 U to pak vrijeme izide zapovijest od cesara Augusta, da
2 se popiše sav svijet. — Ovaj prvi popis
3 bi za vladanja Cirinova Sirijom. — I po-
gjoše svi, da se popišu, svaki u svoj grad.
4 — Tada pogje i Josip iz Galileje iz gra-
da Nazareta u Judeju u grad Davidov,
koji se zove Betlehem, jer bijaše iz do-
5 ma i plemena Davidova, — da se popiše
s Marijom, zaručenom sebi ženom, koja
6 bijaše trudna. — A kad bijahu ondje, do-

R. 78 Istok, ili bolje zora, bio je jedan od znakova Mesijinih, koji je poslije duge tamne noći svakojakih zabluda došao da rasvijetli svijet božanskom svjetlošću svojom.

R. 2 O ovom retku ima mnogo raznovrsnih tumačenja. Sva su ta tumačenja nesigurna, jer se još nije našao siguran način, kako bi se ovaj redak složio s poznatom povijesti.

7 gje vrijeme, da ona rodi. — I rodi si-
na svojega prvenca, i povi ga, i metnu
ga u jasli, jer im ne bijaše mjesta u go-
8 stionici. — I bijahu pastiri u onom kraju,
koji bdijahu i noćnu stražu čuvahu kod
9 stada svojega. — I gle, angjeo Gospodnji
stade kraj njih, i svjetlost Božja obasja
10 ih, i prepadoše se vrlo. — I reče im
angjeo: Ne bojte se! jer gle, javljam vam
veliku radost, koja će biti svemu narodu;
11 — jer vam se danas rodi Spasitelj, koji
12 je Krist Gospod, u gradu Davidovu. — I
eto vam znaka: Naći ćete dijete povito
gdje leži u jaslima.
13 I u jedan put postade s angjelom mno-
štvo vojske nebeske hvaleći Boga i go-
14 voreći: — Slava Bogu na visini, i na ze-
mlji mir ljudima dobre volje!
15 I kad angjeli otidoše od njih na ne-
bo, pastiri govorahu jedan drugomu: Haj-
demo do Betlehema, da vidimo to, što
se dogodilo, što nam je kazao Gospod.
16 I dogjoše brzo, i nagjoše Mariju i
17 Josipa i dijete gdje leži u jaslima. — A
kad vidješe nagjoše, da je istina, što im
18 je kazano za to dijete. — I svi, koji čuše,
divljahu se tomu, što im kazaše pastiri.
19 — A Marija čuvaše sve riječi ove sla-
20 žući u srcu svojem. — I vratiše se pa-

R. 7 Vidi Matej, 1, 25. Bilješka, str. 4.

stiri slaveći i hvaleći Boga za sve, što
čuše i vidješe, kao što im bi kazano.

Obrezanje i prikazanje Isusovo u hramu.

21 I kad se navrši osam dana, da obre-
žu dijete, nadjenuše mu ime Isus, kao
što reče angjeo, prije nego li se u utrobi
zače.
22 I pošto se izvršiše dani očišćavanju
njezinu po zakonu Mojsijevu, doniješe ga
u Jerusalem, da ga prikažu Gospodu, —
23 kao što je napisano u zakonu Gospod-
njem: Sve muško, što otvori matericu,
24 neka se posveti Gospodu; — i da pri-
nesu prilog, kao što je rečeno u zakonu
Gospodnjem, dvije grlice ili dva golubića.

R. 21 Obrezanje je bilo Židovima, što je nama krštenje. Isus se dao obrezati ne zato, što je to bilo njemu od potrebe, nego zato, što je htio da se od najranijega djetinjstva podvrgne svim poštenim zakonima i običajima svoje domovine, da bude tako dobar izgled i svojim zemljacima i svim nama ostalima.

R. 22 Poslije četrdeset dana imala je mati doći u hram, da izvrši zakon o očišćenju, da prinese jagnje ili barem dvije grlice ili dva golubića i da otkupi dijete, ako je bilo prvenac, davši pet sikala srebra (naših petnaest kruna) u škrabiju hramsku. Svaki se je prvenac morao otkupiti, inače bi po prastarom običaju sav svoj život morao služiti u hramu.

25 — I gle, bijaše u Jerusalemu čovjek po imenu Simeon, i taj čovjek bješe pravedan i pobožan, koji čekaše utjehu Israe-
26 lovu, i Duh Sveti bijaše u njemu. — I njemu bješe Duh Sveti kazao, da ne će vidjeti smrti, dok ne vidi Krista Gospod-
27 njega. — I dogje po Duhu u hram. I kad donesoše dijete Isusa roditelji njegovi, da učine za njega po običaju zakona, —
28 i on ga uze na ruke svoje, i hvali Boga
29 i reče: — Sad otpuštaš s mirom slugu
30 svojega, Gospode, po riječi svojoj; — jer
31 vidješe oči moje spasenje tvoje, — koje si priugotovio pred licem sviju naroda,
32 — svjetlost, da rasvijetli neznabošce, i slavu naroda tvojega Israelskoga.

33 I otac njegov i mati čugjahu se tomu,
34 što se govoraše za njega. — I blagoslovi ih Simeon, i reče Mariji, materi njegovoj: Gle, ovaj je postavljen na propast i na ustanak mnogima u Israelu, i na znak,
35 protiv kojega će se govoriti; — i tebi

R. 30 Spasenje, to će reći Spasitelja.
R. 34 35 Proriče se muka Isusova, uzrok duhovnoga uskrsnuća svim vjernima a prokletsva tvrdokornim nevjernicima. Mariji, materi njegovoj, probo je dušu mač od bola, kad je stajala pod križem. — A sve je to bilo, da se pokaže i uzmože prosuditi, ko je doista ljubio Isusa opirući se sablaznima i progonstvu, a ko je išao za njim samo iz razloga zemaljskih.

će samoj probosti mač dušu, da se otkriju misli mnogih srdaca.

36 I bješe Ana proročica, kći Fanuelova, od plemena Aserova; ona je veoma o-
37 starjela, a sedam je godina živjela s mužem svojim od djevojaštva svojega. — I ona bješe udovica oko osamdeset i četiri godine, te ne odlažaše od hrama služeći (Bogu) postom i molitvama noć i
38 dan. — I ona u taj čas došavši hvaljaše Gospoda i govoraše za njega svima, koji čekahu otkup Israelov.

Djetinjstvo Isusovo.

39 I kad svršiše sve po zakonu Gospodnjem, vratiše se u Galileju u grad svoj
40 Nazaret. — A dijete rastijaše i jačaše puno mudrosti; i milost Božja bješe na njemu.

Isus megju učiteljima.

41 I roditelji njegovi igjahu svake godine u Jerusalem o prazniku pashe. —
42 I kad mu bi dvanaest godina, pogjoše
43 u Jerusalem po običaju praznika. — I

R. 36 37 Kao djevojka se udala; koliko joj je bilo tada godina, ne kaže se. A pošto je živjela sedam godina s mužem, obudovi i tako osta sve do osamdeset i četvrte godine, kad je Isus bio prikazan u hramu.

kad dane provedoše, i oni se vratiše, o-
sta dijete Isus u Jerusalemu, i ne zna-
44 doše roditelji njegovi. — A misleći, da
je s društvom, otidoše dan hoda, i sta-
doše ga tražiti megju rogjacima i znan-
45 cima. — I ne našavši ga vratiše se u
46 Jerusalem, da ga traže. — I poslije tri
dana nagjoše ga u hramu gdje sjedi megju
47 učiteljima, i sluša ih i pita ih. — A
svi, koji ga slušahu, divljahu se njegovu
48 razumu i odgovorima. — I vidjevši ga
začudiše se. I mati njegova reče mu: Si-
ne, šta učini nama tako? Evo, otac tvoj
i ja žalosni smo te tražili.
49 I reče im: Zašto ste me tražili? Ni-
jeste li znali, da meni treba u onom biti,
što je Oca mojega?
50 I oni ne razumješe riječi, što im re-
51 če. — I otide s njima, i dogje u Nazaret,

R. 44 Ako ima čovjek na umu običaje, što vladaju na Istoku i način putovanja u karavanama (karavana je gomila ljudi, što putuju zajedno sa stokom i s prtljagom), ne može nikako pripisati nemarnosti roditelja, što se dijete izgubilo.

R. 46 U hramu, to će reći u trijemovima ili u prostorijama, što su se nalazile oko hrama, gdje su učitelji naučavali.

R. 49 Kad ste me izgubili, mogli ste odmah pomisliti na hram, na dom Oca mojega, pa me ne biste žalosni po drugim mjestima tražili?

R. 51 Isus je bio prevrijedan sin, savršeno poslušan svojoj majci i sv. Josipu. On se u sve-

i bijaše im poslušan. I mati njegova ču-
52 vaše sve riječi ove u srcu svojem. — A
Isus napredovaše u mudrosti i u dobi i
u milosti kod Boga i kod ljudi.

Propovijedanje Ivana Krstitelja.

GLAVA 3. — 1 A u petnaestoj go-
dini vladanja Tiberija cesara, kad bješe
Poncije Pilat upravitelj u Judeji, i Herod
četverovlasnik u Galileji, a Filip, brat nje-
gov, četverovlasnik u Itureji i u Traho-
nitskom kraju, i Lisanija četverovlasnik
2 u Abileni, — za poglavara svećeničkih Ane
i Kajfe, dogje riječ Gospodnja Ivanu, si-
3 nu Zaharijinu, u pustinji. — I dogje u
svu okolinu Jordansku propovijedajući kr-
4 štenje pokore za oproštenje grijeha, — kao
što je napisano u knjizi riječi Isaije pro-
roka: Glas onoga, što viče u pusti-
nji: Pripravite put Gospodnji,
5 poravnite staze njegove! — Sve
doline neka se ispune, i sve go-
re i bregovi neka se slegnu, i
što je krivo neka bude ravno, i

mu pokazivao kao što i ostala djeca. Ali ipak ono nešto, što je u njegovu životu bilo božanstveno, nije ostalo sakriveno od presvete njegove majke. Ona je to dobro opažala i o tom mudro i s ljubavlju razmišljavala.

R. 5 Vidi Matej, na početku gl. 3, str. 10, 11.

hrapavi putovi neka budu glatki. — I svako će tijelo vidjeti spasenje Božje.

7 A govoraše ljudima, koji izlažahu, da ih krsti: Legla gujinja! ko vam kaza, da bje-
8 žite od gnjeva, koji ide? — Rodite dakle rod dostojan pokore! I ne govorite: Imamo oca Abrahama; jer vam kažem, da Bog može od kamenja ovoga podignuti
9 djecu Abrahamu; — jer je već sjekira položena na korijen drveću. Svako dakle drvo, koje ne ragja dobra roda, isjeći će se i u oganj će se baciti.

10 I pitahu ga ljudi govoreći: Šta ćemo dakle činiti?

11 A on im odgovori i reče: Ko ima dvije haljine, neka da jednu onomu, koji nema; i ko ima hrane, neka čini tako!

12 Dogjoše pak i carinici, da ih krsti, i rekoše mu: Učitelju, šta ćemo činiti?

13 A on im reče: Ništa ne ištite više, nego što vam je rečeno!

14 A pitahu ga i vojnici govoreći: A šta ćemo mi činiti?

I reče im: Nikomu ne činite sile, niti koga opadajte, i budite zadovoljni svojom plaćom!

R. 12 Vidi Mat. 5, 46. Bilješka, str. 24.

15 A kad narod bješe u sumnji, i pomišljahu svi u srcima svojim za Ivana: nije
16 li on Krist, — odgovori Ivan svima govoreći: Ja vas istina kršćavam vodom; ali će doći jači od mene, komu ja nijesam dostojan odriješiti remena na obući njegovoj; on će vas krstiti Duhom Svetim i
17 ognjem. — On ima lopatu u ruci svojoj, pa će očistiti gumno svoje i skupit će pšenicu u žitnicu svoju, a pljevu će sažeći ognjem vječnim.

18 I još drugo mnogo naučavajući navješćivaše narodu.

Ivan u tamnici.

19 Heroda pak četverovlasnika karaše za Herodijadu, ženu brata njegova, i za sva
20 zla, što učini Herod; — i svrh svega učini i to, te zatvori Ivana u tamnicu.

Krštenje Isusovo.

21 A kad se krsti sav narod, i pošto se i Isus krsti i moljaše se, otvori se nebo,
22 — i sigje na nj Duh Sveti u tjelesnom obliku kao golub, i dogje glas s neba: Ti si Sin moj ljubazni, ti si po mojoj volji!

R. 16 Vidi Mat. 3, 11. Bilješka, str. 12.

Rodoslovlje Isusovo.

23 I sam Isus imaše, kad poče, oko trideset godina, i bješe, kao što se mišljaše,
sin Josipa, sina Helijeva, sina Matatova,
24 — sina Levijeva, sina Melhijeva, sina Ja-
25 nina, sina Josipova, — sina Matatijina,
sina Amosova, sina Nabumova, sina Heslijeva, sina Nagina, — sina Mahatova,
sina Matatijina, sina Semejeva, sina Jo-
27 sipova, sina Judina, — sina Joanina, sina
Resina, sina Zorobabelova, sina Salatielo-
28 va, sina Nerijeva, — sina Melhijeva, sina
Adijeva, sina Kosanova, sina Elmadamova,
29 sina Herova, — sina Jesujeva, sina Elie-
zerova, sina Jorimova, sina Matatova, si-
30 na Levijeva, — sina Simeonova, sina Ju-
dina, sina Josipova, sina Jonina, sina Elia-
31 kimova, — sina Meleina, sina Menina, si-
na Matatina, sina Natanova, sina Davido-
32 va, — sina Jesina, sina Obedova, sina
Bozova, sina Salmonova, sina Nasonova,
33 — sina Aminadabova, sina Aramova, si-
na Esronova, sina Faresova, sina Judina,
34 — sina Jakobova, sina Isakova, sina A-
brahamova, sina Tarina, sina Nahorova,
35 — sina Sarugova, sina Ragaujeva, sina Fa-
legova, sina Heberova, sina Salina, —
36 sina Kainanova, sina Arfaksadova, sina Se-
mova, sina Noina, sina Lamehova, —
37 sina Matusalina, sina Henohova, sina Jaredova, sina Malaleelova, sina Kainanova,
38 — sina Henosova, sina Setova, sina Adamova, koji bješe Božji.

Gjavao kuša Isusa.

GLAVA 4. — 1 Isus pak pun Duha Svetoga vrati se od Jordana, i odvede ga
2 Duh u pustinju — za četrdeset dana, i kušaše ga gjavao. I ne jede ništa za ono
3 dana, i kad se oni navršiše, ogladnje. — A reče mu gjavao: Ako si Sin Božji, reci ovomu kamenu, da postane hljeb!
4 I odgovori mu Isus: Pisano je: Ne živi čovjek o samom hljebu, nego o svakoj riječi Božjoj.
5 I izvede ga gjavao na goru visoku, i pokaza mu sva kraljevstva svijeta u trenu-
6 ću oka. — I reče mu: Tebi ću dati svu vlast ovu i slavu njihovu, jer su meni pre-
7 dana, i komu hoću, dajem ih. — Ti dakle ako se pokloniš preda mnom, bit će sve tvoje.
8 I odgovarajući Isus reče mu: Pisano je: Gospodu, Bogu svojemu se poklanjaj, i njemu jedinomu služi.

R. 1 O kušanju Isusovu vidi bilješku kod sv. Mat. gl. 4, 1. 3. str. 13. 14.

9 I odvede ga u Jerusalem, i postavi ga
navrh hrama, i reče mu: Ako si Sin Božji,
10 skoči odavde dolje; — jer je pisano: An-
gjelima će svojim zapovjediti
11 za tebe, da te čuvaju, — i na
rukama će te nositi, da gdje ne
zapneš za kamen nogom svo-
jom.
12 I odgovarajući Isus reče mu: Kazano
je: Ne kušaj Gospoda Boga svo-
jega!
13 I kad gjavao svrši sve kušanje, otide od
njega za neko vrijeme.

Isus počinje propovijedati u Galileji.

14 I vrati se Isus u sili Duha u Galileju,
15 i otide glas o njemu po svemu kraju. — I
on učaše po zbornicama njihovim, i svi
ga hvaljahu.

Isus propovijeda u Nazaretu.

16 I dogje u Nazaret, gdje bješe odrastao,
i ugje po običaju svojem u dan subotni u
17 zbornicu, i ustade da čita. — I daše mu
knjigu proroka Isaije; i kad otvori knjigu,
nagje mjesto, gdje bješe napisano: —
18 Duh je Gospodnji na meni, za-
to me pomaza i posla, da navje-
šćujem evangjelje siromasima,

da iscijelim skrušene u srcu, —
19 da propovijedam zarobljenima,
da će se otpustiti, i slijepima,
da će progledati, da oslobodim
sužnje, da propovijedam prijat-
nu godinu Gospodnju i dan na-
grade.
20 I zatvorivši knjigu, dade je natrag slu-
zi, pa siede. I svi u zbornici gledahu na
21 nj. — I poče im govoriti: Danas se iz-
vrši ovo pismo u ušima vašim.
22 I svi mu svjedočahu i divljahu se ri-
ječima milosti, koje izlažahu iz usta nje-
govih, i govorahu: Nije li ovo sin Jo-
sipov?
23 I reče im: Vi ćete meni bez sumnje
kazati štono riječ: Liječniče, izliječi se
sam! Što smo čuli, da si činio u Kafar-
naumu, učini i ovdje na svojoj postojbini!
24 — Reče pak: Zaista vam kažem: Nikakav
prorok nije mio na svojoj postojbini. —
25 Zaista vam kažem: Mnoge udovice bi-
jahu u Israelu za vrijeme Ilijino, kad se
nebo zatvori tri godine i šest mjeseci, kad
26 bi velika glad po svoj zemlji; — i ni k
jednoj od njih ne bi poslan Ilija do u

R. 24 Kako je Bog izmegju tolikih, koji su trebali pomoći samo malo njih usrećio preko Ilije proroka, tako se samo nekolicini izabranih imalo očitovati božanstvo Isusovo.

Sareptu Sidonsku k ženi udo-
27 vici. — I mnogi bijahu gubavi u Israelu za proroka Eliseja; i ni jedan se od njih ne očisti do Namana Sirijanina.
28 I svi se u zbornici napuniše gnjeva,
29 kad čuše ovo. — I ustadoše, i isturiše ga napolje iz grada, i odvedoše ga navrh gore, gdje bijaše njihov grad sazidan, da
30 bi ga bacili odozgo. — Ali on progje izmegju njih, i otide.

Isus propovijeda u Kafarnaumu.

31 I dogje u Kafarnaum, grad Galilejski,
32 i učaše ih ondje u subote. — I divljahu se nauci njegovoj, jer mu besjeda bijaše silna.

Isus iscijeli čovjeka, koji je imao gjavla.

33 I u zbornici bješe čovjek, u kojem bješe nečisti duh; i povika iza glasa —
34 govoreći: Progji se, što mi imamo s tobom, Isuse Nazarećanine? Došao si da nas pogubiš? znam te, ko si, Svetac Božji.
35 I zaprijeti mu Isus govoreći: Umukni i izigji iz njega!

I oborivši ga zli duh na srijedu, izigje
36 iz njega, i ništa mu ne naudi. — I u sve ugje strah, i govorahu jedan drugomu govoreći: Što je to, da s vlašću i silom zapovijeda nečistim duhovima, pa izlaze?
37 I otide glas o njemu po svim okolnim mjestima.

Isus iscijeli punicu Petrovu i druge bolesnike.

38 Ustavši pak Isus iz zbornice ugje u kuću Simonovu. A punicu Simonovu bješe uhvatila velika groznica, i moljahu ga
39 za nju. I stavši više nje zapovjedi groznici, i pusti je. I odmah ustade i služa-
40 še im. — A kad sunce zagje, svi, koji imahu bolesnike od različnih bolesti, dovogjahu ih k njemu. A on mećući ruke na svakoga iscjeljivaše ih.
41 A gjavli izlažahu iz mnogih vičući i govoreći: Ti si Sin Božji!

Ali im on zaprećivaše i ne dade im govoriti, da znadu, da je on Krist. —
42 A kad nastade dan, izide i otide u pusto mjesto; i narod ga tražaše, i dogjoše k njemu, i zadržavahu ga, da ne ide od
43 njih. — A on im reče: I drugim gradovima treba mi navješćivati kraljevstvo Božje; jer sam na to poslan.

R. 41 Vidi Mat. 8, 4. Bilješka, str. 33.

44 I propovijedaše po zbornicama Galilejskim.

Čudesni ribolov.

GLAVA 5. — 1 A kad narod naleže k njemu, da sluša riječ Božju, stajaše on 2 kod jezera Genesaretskoga. — I vidje dvije lagje, gdje stoje u kraju jezera; a ribari bijahu izišli, i ispirahu mreže. — 3 A uzišavši u jednu lagju, koja bješe Simonova, zamoli ga, da malo odmakne od kraja. I sjedavši učaše narod iz lagje. — 4 A kad presta govoriti, reče Simonu: Hajde na dubinu, te bacite mreže svoje na lov!

5 I odgovarajući Simon reče mu: Učitelju! svu noć smo se trudili, i ništa nijesmo uhvatili; ali po tvojoj riječi bacit ću mrežu.

6 I učinivši to uhvatiše veliko mnoštvo 7 riba, a mreža im se prodiraše. — I namignuše na drugare, koji bijahu na drugoj lagji, da dogju, i da im pomognu. I dogjoše i napuniše obje lagje tako, da 8 se gotovo potope. — Kad to vidje Simon Petar, pripade ka koljenima Isusovim govoreći: Izigji od mene, jer sam čovjek grješnik, Gospode!

Prvi apostoli.

9 — jer bješe ušao strah u njega i u sve, koji bijahu s njim, od lova riba, koji ulo-10 više; — a tako i u Jakoba i u Ivana, sinove Zebedejeve, koji bijahu drugari Simonovi. I reče Isus Simonu: Ne boj se! odsada ćeš ljude loviti.

11 I izvukavši lagje na zemlju ostaviše sve i otidoše za njim.

Isus iscijeli čovjeka gubavca i uzetoga.

12 I kad bješe u jednom gradu, gle, čovjek sav u gubi vidjevši Isusa pade ničice i zamoli ga govoreći: Gospode! ako hoćeš, možeš me očistiti.

13 I pruživši ruku dohvati ga se govoreći: Hoću, očisti se!

14 I odmah guba spade s njega. — I on mu zapovjedi: Nikomu ne kazuj, nego idi, pokaži se svećeniku i prinesi za očišćenje svoje, kako je zapovjedio Mojsije, za svjedočanstvo njima!

15 Ali se glas o njemu još većma razlažaše, i mnoštvo naroda stjecaše se, da ga slušaju i da se iscijele od bolesti svo-16 jih. — A on odlažaše u pustinju i moljaše se.

R. 14 Vidi Mat. 8, 4. Bilj. str. 33.

17 I u jedan dan sjegjaše on i učaše;
a sjegjahu i fariseji i zakonici, koji bijahu došli iz svih sela Galilejskih i Judejskih i iz Jerusalema; i sila Gospodnja
18 iscjeljivaše ih. — I gle, ljudi donesoše na postelji čovjeka, koji bješe uzet; i tražahu, da ga unesu i metnu preda nj. — I
19 ne našavši kuda će ga unijeti od naroda, popeše se na kuću i kroz krov spustiše ga s posteljom na srijedu pred Isu-
20 sa. — I vidjevši vjeru njihovu reče: Čovječe, opraštaju ti se grijesi tvoji!
21 I počeše pomišljati književnici i fariseji govoreći: Tko je ovaj, što huli? Ko može opraštati grijehe osim jedinoga Boga? —
22 A kad razumje Isus pomisli njihove, odgovarajući reče im: Šta mislite u sr-
23 cima svojim? — Šta je lakše reći: Opraštaju ti se grijesi tvoji; ili reći: Ustani
24 i hodi? — Nego da znate, da Sin čovječji ima vlast na zemlji opraštati grijehe, reče uzetomu: Tebi govorim, ustani, uzmi postelju svoju, i idi kući svojoj!
25 I odmah ustavši pred njima uze postelju, na kojoj ležaše, i otide kući svojoj
26 hvaleći Boga. — I svi se upropastiše i

R. 19 Vidi Mar. 2, 4. Bilj. str. 154.
R. 25 Vidi Mar. 2, 12. Bilj. str. 155.

hvaljahu Boga i napunivši se straha govorahu: Čuda se nagledasmo danas!

Levije.

27 I potom izigje i vidje carinika po imenu Levija, gdje sjedi na carini, i reče mu: Hajde za mnom!
28 I ostavivši sve ustade i pogje za njim.
29 — I zgotovi mu Levije u kući svojoj veliku gozbu; i bješe veliko mnoštvo carinika i drugih, koji sjegjahu s njima za
30 stolom. — I mrmljahu fariseji i književnici njihovi govoreći učenicima njegovim: Zašto s carinicima i grješnicima jedete i pijete?
31 I odgovarajući Isus reče im: Ne trebaju zdravi liječnika nego bo-
32 lesni. — Ja nijesam došao da zovem pravednike nego grješnike na pokoru.

Kršćanski post.

33 A oni mu rekoše: Zašto učenici Ivanovi poste često i molé se, tako i farisejski, a tvoji jedu i piju?
34 A on im reče: Možete li svatove natjerati, da poste, dok je ženik s njima?

R. 34 Vidi Matt. 9, 15. Bilj. str. 39.

35 — Nego će doći dani, kad će se uzeti
od njih ženik, onda će postiti u one dne.
36 Kaza im pak i priču: Niko ne meće
zakrpe od nove haljine na staru haljinu,
inače i novu razdre, a staroj ne dolikuje
37 zakrpa od nove. — I niko ne lijeva vina
novoga u mjehove stare, inače će pro-
drijeti novo vino mjehove; i ono će se
38 proliti, i mjehovi će propasti: — nego
vino novo u mjehove nove treba lijevati,
39 i oboje će se sačuvati. — I niko pivši
staro ne će odmah novoga; jer veli: Staro
je bolje!

Klasje i subota.

GLAVA 6. — 1 Dogodi se pak u su-
botu drugoprvu, da igjaše kroz usjeve,
i učenici njegovi trgahu klasje i satirući
2 ga rukama jegjahu. — A neki od fari-
seja rekoše im: Zašto činite, što ne valja
činiti u subotu?
3 I odgovarajući Isus reče im: Zar nijeste
ni onoga čitali, što učini David, kad o-
gladnje on i oni, što bijahu s njim? —
4 Kako ugje u kuću Božju i uze hljebove
postavljene i jede i dade onima, što bi-

R. 1 Čini se, da se ovdje govori o drugoj suboti među prvim subotama po prazniku pashe, ali nije sigurno.

R. 3 Vidi Mat. 12, 3. Bilj. str. 52.

jahu s njim, a kojih nikomu nije slobod-
5 no jesti, osim jedinih svećenika? — I re-
če im: Sin je čovječji gospodar i od su-
bote.

Suha ruka.

6 A dogodi se i u drugu subotu, da on
ugje u zbornicu i učaše. I bješe ondje čo-
7 vjek, komu desna ruka bijaše suha. — Knji-
ževnici pak i fariseji gledahu na nj, ne
će li ga u subotu iscijeliti, da nagju, za
8 što da ga okrive. — A on znadijaše po-
misli njihove i reče čovjeku, koji imaše
suhu ruku: Ustani i stani na srijedu!
I on ustavši stade.
9 A Isus im reče: Pitam vas, šta valja u
subotu činiti dobro ili zlo, dušu spasti ili
je pogubiti?
10 I pogledavši unaokolo na sve reče čo-
vjeku: Pruži ruku svoju! I pruži, i ozdra-
11 vi ruka njegova. — A oni se napuniše
bezumlja, i staše se dogovarati među so-
bom, šta bi učinili Isusu.

Apostoli.

12 A onih dana izide na goru, da se po-
moli; i provede svu noć na molitvi Bo-
13 žjoj. — I kad bi dan, dozva učenike svoje,
i izabra iz njih dvanaestoricu, koje i a-

14 postolima nazva: — Simona, kojega na-
zva Petrom, i Andriju, brata njegova, Ja-
koba i Ivana, Filipa i Bartolomeja, —
15 Mateja i Tomu, Jakoba Alfejeva i Simo-
16 na prozvanoga Zelota — i Judu Ja-
kobova i Judu Iskariotskoga, koji bi
17 izdajnik. — I sišavši s njima stade na
mjestu ravnu on i gomila učenika nje-
govih i veliko mnoštvo naroda iz sve
Judeje i iz Jerusalema i iz primorja
18 Tirskoga i Sidonskoga, — koji dogjo-
še da ga slušaju i da se iscjeljuju od
bolesti svojih. I koje mučahu duhovi ne-
19 čisti, iscjeljivahu se. — I sav narod tra-
žaše da ga se dotakne, jer iz njega iz-
lažaše sila i iscjeljivaše sve.

Besjeda na gori.

Blaženstva.

20 I on podignuvši oči na učenike svoje
govoraše: Blago vama siromasi-
ma, jer je vaše kraljevstvo Bo-
21 žje. — Blago vama, koji ste sad
gladni, jer ćete se nasititi. Bla-
go vama, koji sad plačete, jer
ćete se smijati.
22 Blago vama, kad na vas ljudi omrz-
nu, i kad vas rastave i osramote i izbace

R. 20 Vidi Mat. 5, 3. i dalje. Bilješke, str. 17. i dalje.

ime vaše kao zlo Sina čovječjega radi.
23 — Veselite se u onaj dan i radujte! jer
gle, velika je plaća vaša na nebu; jer su
tako činili prorocima oci njihovi.
24 Ali teško vama bogatima, jer imate u-
25 tjehu svoju. — Teško vama, koji ste siti,
jer ćete gladovati. Teško vama, koji se
smijete sada, jer ćete tugovati i plakati.

Novi zakon naprama staromu.

26 — Teško vama, kad vas stanu ljudi blago-
siljati! jer su tako činili lažnim prorocima
27 oci njihovi. — Ali kažem vama, koji slu-
šate: Ljubite neprijatelje svo-
je, dobro činite onima, koji na
28 vas mrze! — Blagosiljajte one,
koji vas kunu, i molite se za
29 one, koji na vas kleveću! — I koji
te udari po obrazu, okreni mu i drugi; i
koji ti uzme kabanicu, ne zakrati mu ni
30 haljine! — A svakomu, koji ište u
tebe, podaj; i koji uzme tvoje,
31 ne išti natrag! — I kako hoćete,
da ljudi čine vama, onako či-
32 nite i vi njima! — I ako ljubite one,
koji vas ljube, kakva vam je hvala? jer i
33 grješnici ljube one, koji njih ljube. — I
ako činite dobro onima, koji vama dobro
čine, kakva vam je hvala? jer to i grješ-
34 nici čine. — I ako dajete u zajam onima,

od kojih se nadate, da ćete vi dobiti; kakva vam je hvala? jer i grješnici grješnicima daju u zajam, da i oni dobiju tako.
35 — Nego ljubite neprijatelje svoje, činite dobro i dajite u zajam ne nadajući se odatle ničemu, i bit će vam plaća velika i bit ćete sinovi Najvišega, jer je on blag nezahvalnima i zli-
36 ma. — Budite dakle milosrdni, kao i Otac vaš što je milosrdan.
37 — Ne sudite, i ne će vam se suditi; ne osugjujte, i ne ćete biti osugjeni; opraštajte, i oprostit
38 će vam se. — Dajite, i dat će vam se: mjeru dobru i nabijenu i stresenu i preopunu dat će u naručje vaše; jer kakvom mjerom mjerite, onakvom će vam se odmjeriti.

Razne zapovijesti.

39 A kaza im i priču: Može li slijepac slijepca voditi? Ne padnu li obadva u ja-
40 mu? — Nije učenik nad učitelja; a svaki će biti savršen, ako bude, kao što je uči-
41 telj njegov. — A zašto vidiš trun u oku brata svojega, a brvna u oku svojem ne
42 osjećaš? — Ili kako možeš reći bratu svojemu: Brate! daj da izvadim trun iz

oka tvojega, kad sam ne vidiš brvna u oku svojem? Licemjere! izvadi najprije brvno iz oka svojega, pa ćeš onda vidjeti da izvadiš trun iz oka brata svojega. —
43 Nema drveta dobra, da ragja zao rod,
44 ni drveta zla, da ragja dobar rod; — jer se svako drvo po rodu svojem poznaje; jer se smokve ne beru s trnja, niti se
45 grožgje bere s kupine. — Dobar čovjek iz dobra blaga srca svojega iznosi dobro, a zao čovjek iz zla blaga iznosi zlo; jer
46 iz punine srca usta govore. — A što me zovete: Gospode, Gospode! a ne činite, što govorim?
47 Svaki, koji dogje k meni i sluša riječi moje i izvršuje ih, kazat ću vam,
48 kakav je. — On je kao čovjek, koji gradi kuću, pa kopa u dubinu i udari temelj na kamenu. A kad dogje voda, navali rijeka na onu kuću, i ne može je pokre-
49 nuti, jer joj je temelj na kamenu. — A koji sluša i ne izvršuje, on je kao čovjek, koji sazida kuću svoju na zemlji bez temelja, i navali na nju rijeka, i odmah pade, i bi razvalina kuće one velika.

Sluga satnikov.

GLAVA 7. — 1 A kad svrši sve riječi svoje pred narodom, dogje u Kafarnaum.
2 — U satnika pak jednoga bijaše sluga bo-

lestan na umoru, koji mu bješe vrlo drag.
3 — A kad ču za Isusa, posla k njemu starješine Židovske moleći ga, da bi do-
4 šao i iscijelio slugu njegova. — A oni došavši k Isusu moljahu ga lijepo govoreći mu: Dostojan je, da mu to uči-
5 niš; — jer ljubi narod naš i sazida nam zbornicu.
6 A Isus pogje s njima. I kad već bijaše blizu kuće, posla satnik k njemu prijatelje govoreći: Gospode! ne trudi se; jer nijesam dostojan, da ugješ pod krov
7 moj. — Zato i ne držah sebe za dostojna da k tebi dogjem; nego reci riječ, i o-
8 zdravit će sluga moj; — jer i ja sam čovjek pod vlasti, i imam pod sobom vojnike, pa rečem ovomu: Idi! i ide; i drugomu: Dogji! i dogje; i sluzi svojemu: Učini to! i učini.
9 A čuvši to Isus začudi se; i okrenuvši se k narodu, koji igjaše za njim, reče: Zaista vam kažem: Ni u Israelu tolike vjere ne nagjoh.
10 I vrativši se kući oni, koji bijahu poslani, nagjoše slugu, koji bješe bolestan, zdrava.

Sin jedinac udovice iz Naima.

11 I potom igjaše u grad, koji se zove Naim; i s njim igjahu učenici njegovi i

R. 6 Vidi Mat. 8, 8., i 9. Bilj. str. 34.

12 mnoštvo naroda. — A kad se približavaše k vratima gradskim, gle, iznošahu mrtvaca, jedinca sina matere njegove, i ona bješe udovica; i naroda iz grada mnogo igja-
13 še s njom. — I kad je vidje Gospod, sažali mu se za njom i reče joj: Ne plači!
14 I pristupi i prihvati za mrtvački lijes. A nosioci stadoše. I reče: Mladiću, tebi govorim: Ustani!
15 I sjede onaj, koji bješe mrtav, i stade govoriti. I dade ga materi njegovoj.
16 — A strah obuze sve, i hvaljahu Boga govoreći: Velik prorok ustade megju nama, i Bog pohodi narod svoj.

Isus i učenici Ivana Krstitelja.

17 I otide glas taj o njemu po svoj Ju-
18 deji i po svoj okolini. — I javiše Ivanu
19 učenici njegovi za sve ovo. — I dozva Ivan dvojicu od učenika svojih i posla ih k Isusu govoreći: Jesi li ti onaj, što će doći, ili drugoga da čekamo?
20 Došavši pak ljudi k njemu rekoše: Ivan Krstitelj posla nas k tebi govoreći: Jesi li ti onaj, što će doći, ili drugoga da čekamo?
21 A u taj čas iscijeli mnoge od bolesti i od muka i od zlih duhova, i mnogim
22 slijepima darova vid. — I odgovarajući

reče im: Idite i javite Ivanu, što vidjeste i čuste: Slijepi progledaju, hromi hode, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju, siromašnima pro-
23 povijeda se evangjelje, — i blago onomu, koji se ne sablazni o mene.

Hvala o Ivanu Krstitelju.

24 A kad otidoše poslanici Ivanovi, poče narodu govoriti za Ivana: Šta ste izišli u pustinju da vidite? Trsku, koju vjetar
25 ljulja? — Nego šta ste izišli da vidite? Čovjeka u meke haljine obučena? Eto, koji dragocjene haljine nose i u slastima žive, po kraljevskim su dvorovima. —
26 Nego šta ste izišli da vidite? Proroka? Da, kažem vam, i više nego proroka. —
27 Ovo je onaj, za koga je pisano: Eto, ja šaljem angjela svojega pred licem tvojim, koji će pripraviti put
28 tvoj pred tobom; — jer vam kažem: Niko izmegju rogjenih od žena nije veći prorok od Ivana Krstitelja; a najmanji u kraljevstvu Božjem, veći je od njega.
29 I sav narod, koji slušaše, i carinici opravdaše Boga krstivši se krštenjem Iva-
30 novim. — A fariseji i zakonici odbaciše svjet Božji za sebe i ne htješe, da ih on

R. 28 Vidi Mat. 11, 16. Bilj. str. 49.

31 krsti. — A Gospod reče: Kakvi ću dakle kazati da su ljudi ovoga roda? i na ko-
32 ga su nalik? — Oni su kao djeca, koja sjede na trgu i dozivaju jedno drugo i govore: Svirasmo vam, i ne igraste; nari-
33 casmo, i ne plakaste; — jer dogje Ivan Krstitelj, koji ni jede hljeba ni pije vina, a vi kažete: Gjavao je u njemu! —
34 Dogje Sin čovječji, koji jede i pije, a vi kažete: Gle čovjeka izjelice i pijanice, prijatelja carinicima i grješnicima! —
35 I opravdaše mudrost sva djeca njezina.

Farisej i grješnica.

36 Moljaše ga pak jedan od fariseja, da bi jeo s njim. I ušavši u kuću farisejevu
37 sjede za stol. — I gle, žena, koja bješe grješnica u gradu, doznavši, da je on za stolom u kući farisejevoj, donese sklenicu
38 pomasti, — i stavši sastrag kod nogu njegovih stade suzama prati noge njegove i kosom od glave svoje otirati i cjelivati noge njegove i pomašću ih poma-
39 zivati. — A vidjevši farisej, koji ga je po-

R. 35 Vidi Mat. 11, 16. Bilj. str. 49.

R. 37 Za prekrasnu ovu povijest o grješnici vidi bilješke k Mat. 26, 7., i 9. Bilj. str. 126.

R. 39 Farisejima, koji su se ponosili svojom tobožnjom svetošću, gadilo se približiti se javnomu grješniku.

zvao, reče u sebi govoreći: Da je ovo prorok, znao bi dakako, ko i kakva je žena, koja ga se dotiče, da je grješnica.

40 I odgovarajući Isus reče mu: Simone! imam ti nešto kazati.

A on reče: Učitelju, kaži!

41 Dvojica bijahu dužni jednomu rukodavcu; jedan bješe dužan pet stotina dinara,
42 a drugi pedeset. — A kad oni ne imadoše odakle da vrate, pokloni obojici. Koji ga potom više ljubi?

43 Odgovarajući Simon reče: Mislim, da onaj, kojemu više pokloni. A on mu reče: Pravo si sudio!

44 I okrenuvši se k ženi reče Simonu: Vidiš li ovu ženu? Ugjoh u kuću tvoju, vode mi na noge nijesi dao; a ova suzama obli noge moje i kosom svojom otr.
45 — Cjelova mi nijesi dao; a ova, otkako ugje, ne presta cjelivati nogu mojih.
46 — Uljem nijesi pomazao glave moje; a ona pomašću pomaza noge moje. —
47 — Zato ti kažem: Oprašťaju joj se grijesi mnogi, jer je ljubila mnogo; a komu se manje oprašta, manje ljubi.

R. 47 Ko se drži za sveca i misli, da mu jedva treba Božjega milosrgja, u njega je malo ljubavi k Bogu; a ko se smatra za velikoga grješnika pa se uzda, da će ga Gospod pomilovati, taj ga mnogo ljubi i spreman je, da se za nj žrtvuje.

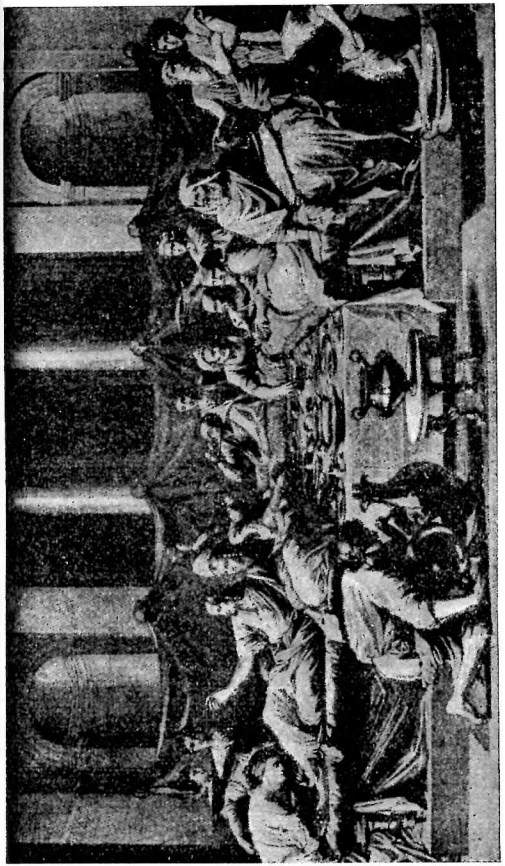

Večera u blagovalištu.

„I gle, žena ... stavši sastrag kod nogu njegovih, stade suzami prati noge njegove i kosom od glave svoje otirati i cjelivati noge njegove i pomašću ih pomazivati.“ Luk. 7, 37—38.

48 A njoj reče: Opraštaju ti se grijesi!
49 I stadoše u sebi govoriti oni, što sjegjahu s njim za stolom: Ko je ovaj, što
i grijehe oprašta?
50 A ženi reče: Vjera ti tvoja pomože;
idi u miru!

Isus u Galileji.

GLAVA 8. — 1 Poslije toga igjaše po
gradovima i po selima propovijedajući i
navješćujući evangjelje o kraljevstvu Bo-
2 žjem, a dvanaestorica s njim — i neke
žene, koje bijahu iscijeljene od zlih duho-
va i bolesti: Marija, koja se zove Mag-
dalena, iz koje izigje sedam gjavola, —
3 i Ivana, žena Huse, upravitelja Herodova,
i Susana i druge mnoge, koje mu služa-
hu imanjem svojim.

Priča o sijaču.

4 A kad se naroda veoma mnogo sabi-
raše, i iz gradova dolažahu k njemu, ka-
5 za u priči: — Izigje sijač da sije sjeme
svoje. I kad sijaše, jedno pade kraj puta,
i pogazi se, i ptice ga nebeske pozobaše.
6 — A drugo pade na kamen, i iznikavši
7 osuši se, jer nemaše vlage. — I drugo
pade u trnje, i trnje, što zajedno uzraste,

R. 5 Vidi Mat. 13, 3. Bilj. str. 59.

8 udavi ga. — A drugo pade na zemlju dobru, i iznikavši donese stostruk rod.
Govoreći ovo povika: Ko ima uši, da čuje, neka čuje!
9 A učenici njegovi pitahu ga, šta znači
10 ta priča. — A on im reče: Vama je dano da znate tajnu kraljevstva Božjega, a ostalima u pričama, da gledajući ne vide i čujući ne razumiju.
11 — A priča ova znači: Sjeme je riječ Bo-
12 žja. — A koji su kraj puta, to su oni, koji slušaju; onda dolazi gjavao, i uzima riječ iz srca njihova, da ne vjeruju i da
13 se ne spasu. — A koji su na kamenu, to su oni, koji, kad čuju, s radošću primaju riječ; i ovi korijena nemaju, već za neko vrijeme vjeruju, a u vrijeme kušanja ot-
14 padnu. — A koje u trnje pade, to su oni, koji slušaju, i otišavši od briga i bogatstva i slasti ovoga života zaguše se i
15 ne donose roda. — A koje na dobru zemlju, to su oni, koji riječ slušaju i u dobrom i u najboljem srcu drže i rod
16 donose u strpljivosti. — Niko pak svijeće ne poklapa sudom, kad je zapali, niti meće pod postelju; nego je metne na svijetnjak, da vide svjetlost, koji ulaze;
17 — jer nema ništa tajno, što ne će biti javno, ni sakriveno, što se ne će do-

R. 10 Vidi Mat. 13, 11. Bilj. str. 60.

18 znati i na vidjelo izići. — Gledajte dakle, kako slušate! jer ko ima, dat će mu se, a ko nema, uzet će se od njega i ono, što misli da ima.

Isusov rod.

19 Dogjoše pak k njemu mati i braća njegova, i ne mogahu od naroda k nje-
20 mu. — I javiše mu: Mati tvoja i braća tvoja stoje napolju i hoće da te vide.
21 A on odgovarajući reče im: Mati moja i braća moja oni su, koji riječ Božju slušaju i izvršuju.

Oluja na moru.

22 I dogodi se u jedan dan, i on uzigje s učenicima svojim u lagju i reče im: Da prijegjemo na onu stranu jezera!
23 I pogjoše. — A dok igjahu, on zaspa. I podiže se oluja na jezeru, i topljahu se,
24 i bijahu u pogibli. — I pristupivši probudiše ga govoreći: Učitelju, izgibosmo!
A on ustavši zaprijeti vjetru i valovi-
25 ma, i prestaše, i posta tišina. — A njima reče: Gdje je vjera vaša?
A oni uplašivši se čugjahu se govoreći jedan drugomu: Tko misliš da je taj,

R. 18 Vidi Mar. 4, 24. Bilješka str. 162.
R. 10 i dalje. Vidi Mat. 12, 47., 48. Bilješka str. 58.

da i vjetrovima i moru zapovijeda, i slušaju ga?

Čovjek, u kojem bijaše legija gjavola.

26 I igjahu ka kraju Gerasenskomu, koji
27 je prema Galileji. — A kad izigje na zemlju, srete ga neki čovjek iz grada, u kojem bijaše gjavao odavna, i u haljine se ne oblačaše, i ne življaše u kući,
28 nego u grobovima. — On, kad vidje Isusa, pripade k njemu i povikavši iza glasa reče: Što ja imam s tobom, Isuse Sine Boga Višnjega? molim te, ne muči me!
29 — jer zapovjedi duhu nečistomu, da izigje iz čovjeka; jer ga mučaše odavna, te ga metahu u verige i u njegve i čuvahu ga; ali iskidavši veze tjeraše ga gjavao po
30 pustim mjestima. — A Isus ga zapita govoreći: Kako ti je ime?

A on reče: Legija, jer mnogi gjavli
31 bijahu ušli u njega. — I moljahu ga, da im ne zapovjedi, da idu u bezdan. —
32 A ondje bješe velik krd svinja, koje pasijahu po gori; i moljahu ga, da im do-
33 pusti, da u njih ugju. I dopusti im. — Tada izigjoše gjavli iz čovjeka i ugjoše u svinje; i navali krd strmoglavce u jezero
34 i utopi se. — A kad vidješe svinjari, što bi, pobjegoše i javiše u gradu i po seli-

35 ma. — I izigjoše da vide, što bi, i dogjoše k Isusu i nagjoše čovjeka, iz kojega izidoše gjavli gdje sjedi obučen i zdrave pameti kod nogu njegovih; i uplašiše se.
36 — A kazaše im i oni, koji vidješe, kako
37 se iscijeli od legije. — I zamoli ga sav narod zemlje Gerasenske, da otide od njih; jer se bijahu vrlo uplašili. A on u-
38 zišavši u lagju vrati se natrag. — Čovjek pak, iz kojega izigjoše gjavli, moljaše ga, da bi s njim bio. Ali ga Isus otpusti go-
39 voreći: — Vrati se kući svojoj i pripovijedaj, šta ti učini Bog.

I otide pripovijedajući po svem gradu, šta mu Isus učini.

Kći Jairova i žena s tečenjem krvi.

40 A kad se vrati Isus, izigje preda nj na-
41 rod; jer ga svi očekivahu. — I gle, dogje čovjek po imenu Jair, koji bješe starješina u zbornici; i pripade k nogama Isusovim moleći ga, da ugje u kuću njegovu;
42 — jer u njega bješe jedinica kći od kojih dvanaest godina, i ona umiraše. I dogodi
43 se, kad igjaše, turkaše ga narod. — I žena neka, koja bijaše bolesna od tečenja krvi dvanaest godina, te koja je sve svoje imanje potrošila na liječnike, i nijedan je
44 nije mogao izliječiti, — pristupi straga i dotače se skuta od haljine njegove, i

odmah stade tečenje krvi njezine. —
45 A Isus reče: Ko je to, što me se dotače?

A kad se svi izgovarahu, reče Petar i koji bijahu s njim: Učitelju, narod te tlači i turka, a ti kažeš: Ko me se dotače?

46 A Isus reče: Neko me se dotače; jer ja znam, da je sila izašla iz mene.

47 A kad vidje žena, da se nije sakrila, pristupi drhćući i pripade k nogama njegovim i kaza pred svim narodom, zašto ga se dotače, i kako odmah ozdravi.

48 A on joj reče: Kćeri, vjera tvoja pomože ti; idi s mirom!

49 Dok on još govoraše, dogje neko k starješini zborničkomu govoreći mu: Umrije kći tvoja, ne trudi ga!

50 A Isus čuvši to, odgovori ocu djevojčinu: Ne boj se, samo vjeruj, i oživjet će.

51 A kad dogje u kuću, ne dade ni jednomu da s njim ugje osim Petra i Ivana
52 i Jakoba i djevojčina oca i matere. — A svi plakahu i jaukahu za njom. A on reče: Ne plačite! nije umrla djevojka, nego spava.

R. 46 Osjećam, da je neko ozdravio, netom me se dotaknuo.

53 I podsmijevahu mu se znajući, da je
54 umrla. — A on držeći je za ruku povika govoreći: Djevojko, ustani!
55 I povrati se duh njezin, i ustade odmah; i zapovjedi, da joj dadu jesti. —
56 I divljahu se roditelji njezini. A on im zapovjedi, da nikomu ne kazuju, šta je bilo.

Pouke apostolima i njihovo poslanje.

GLAVA 9. — 1 Sazvavši pak dvanaestoricu apostola dade im silu i vlast nad svim gjavolima i da iscjeljuju bolesti.
2 — I posla ih, da propovijedaju kraljevstvo
3 Božje, i da iscjeljuju bolesnike. — I reče im: Ništa ne uzimajte na put, ni štapa ni torbe ni hljeba ni novaca; niti po
4 dvije haljine da imate! — I u koju god kuću ugjete, ondje ostanite, i odande da
5 ne izlazite! — I gdje vas ne prime, izlazeći iz grada onoga otresite i prah s nogu svojih za svjedočanstvo na njih.
6 A izišavši igjahu po selima propovijedajući evangjelje i iscjeljujući svuda.

Mišljenje Herodovo o Isusu.

7 A Herod četverovlasnik ču sve, što on činjaše, i smete se; jer neki govorahu, —

R. 3 i dalje. Vidi Mat. 10, 5. Bilj. str. 43.

8 da je Ivan ustao iz mrtvih, a drugi, da
se Ilija pojavio, a opet drugi, da je ustao
9 koji od starih proroka. — I reče Herod:
Ivanu ja odsjekoh glavu; a ko je to, o
kom ja to slušam?

I željaše ga vidjeti.

Apostoli opet kod Isusa.

10 I vrativši se apostoli kazaše mu sve,
što su učinili; i uzevši ih otide nasamo
u mjesto pusto, koje je kod Betsaide.
11 — A razumjevši to narod pogje za njim.
I primivši ih govoraše im o kraljevstvu
Božjemu i iscjeljivaše one, koji trebahu is-
cjeljivanja.

Isus prvi put umnožava hljeb.

12 A dan stade naginjati. I pristupivši dva-
naestorica rekoše mu: Otpusti narod, ne-
ka idu u okolna sela i zaselke, i neka
nagju jela; jer smo ovdje u pustinji.
13 A on im reče: Podajte im vi jesti!
A oni rekoše: U nas nema više od
pet hljebova i dvije ribe, već ako da ide-
mo mi i kupimo jela za sve ove ljude.
14 A bijaše ljudi oko pet tisuća. A on
reče učenicima svojim: Posadite ih u go-
mile po pedeset!

15 I učiniše tako, i posadiše ih sve. —
16 A on uzevši pet hljebova i dvije ribe
pogleda na nebo i blagoslovi ih i prelomi
i dade učenicima svojim, da stave pred
17 narod. — I jedoše svi i nasitiše se. I
skupiše dvanaest košara komada, što im
preteče.

Ispovijest Petrova i proroštvo o muci.

18 I kad bješe sam moleći se, bijahu s
njim i učenici. I zapita ih govoreći: Ko
govore ljudi da sam ja?
19 A oni odgovoriše i rekoše: Ivan Kr-
stitelj; a drugi: Ilija; opet drugi, da je
ustao koji od starih proroka.
20 A on im reče: A vi šta velite ko sam
ja?

Odgovarajući Simon Petar reče: Krist
Božji.
21 A on im zaprijeti i zapovjedi, da ni-
22 komu ne kazuju toga — govoreći, da
Sinu čovječjemu treba mnogo postradati,
i da treba, da ga starješine i glavari sveće-
nički i književnici odbace i ubiju, i da
treći dan uskrsne.

R. 21 Apostoli bi lako bili oduševili narod i podigli bunu u njemu, kad je i onako bio vazda gotov da proglasi za kralja onoga, koji se pokazivao kao Mesija.

Kršćansko odricanje.

23 A svima govoraše: Ko hoće
da ide za mnom, neka se odre-
če sebe i uzme križ svoj svaki
24 dan i ide za mnom; — jer ko ho-
će dušu svoju da spase, izgubit
će je, a ko izgubi dušu svoju
25 mene radi, spasti će je; — jer
što koristi čovjeku, ako sav svi-
jet pridobije, a sebe izgubi i
26 sebi naudi? — jer ko se postidi
mene i mojih riječi, njega će se
Sin čovječji postidjeti, kad do-
gje u slavi svojoj i Očinoj i
27 svetih angjela. — A zaista vam ka-
žem: Imaju neki megju ovima, što stoje
ovdje, koji ne će okusiti smrti, dok ne vi-
de kraljevstva Božjega.

Preobraženje.

28 A oko osam dana poslije ovih riječi
uze Petra i Jakoba i Ivana i izide na
29 goru, da se pomoli. — I dok se molja-
še, postade lice njegovo drukčije, i odi-
30 jelo njegovo bijelo i sjajno. — I gle, dva
čovjeka govorahu s njim. A to bijahu

R. 24 Vidi Mat. 16, 25. Bilj. str. 78.
R. 27 Vidi Mat. 16, 28. Bilj. str. 78.
R. 28 i dalje. Vidi Mat. 17, 1—9. str. 79.

31 Mojsije i Ilija. — Pokazaše se u slavi,
i govorahu o izlasku njegovu, koji mu
32 je trebalo svršiti u Jerusalemu. — A Pe-
tar i koji bijahu s njim bijahu zaspali.
Ali probudivši se vidješe slavu njegovu i
33 dva čovjeka, koji stajahu s njim. — I
kad odlažahu od njega, reče Petar Isu-
su: Učitelju! dobro nam je ovdje biti; i
da načinimo tri sjenice: jednu tebi i jednu
Mojsiju i jednu Iliji, ne znajući šta govo-
raše.

34 A dok on to govoraše, dogje oblak
i zakloni ih; i uplašiše se, kad oni zagjo-
35 še u oblak. — I ču se glas iz oblaka
govoreći: Ovo je Sin moj ljubazni; nje-
ga slušajte!

36 I dok se čujaše glas, nagje se Isus
sam. I oni ušutješe, i u one dane ni-
komu ne kazaše ništa od onoga, šta vi-
dješe.

Mjesečnjak iscijeljen.

37 A drugi dan, kad silažahu s gore, srete
38 ih mnoštvo naroda. — I gle, čovjek iz na-
roda povika govoreći: Učitelju! molim te,
pogledaj na sina mojega, jer mi je jedinac.
39 — I gle, hvata ga duh, i u jedan put
više, i baca ga i lomi ga s pjenom, i
40 jedva odstupi, kad ga izlomi. — I moljah

učenike tvoje, da ga istjeraju, pa ne mogoše.

41 A odgovarajući Isus reče: O rode nevjerni i pokvareni! dokle ću biti s vama i trpjeti vas? Dovedi sina svojega amo!

42 I kad igjaše, obori ga gjavao i stade
43 ga lomiti. — A Isus zaprijeti duhu nečistomu, i iscijeli momče, i dade ga ocu
44 njegovu. — I svi se divljahu veličini Božjoj.

Isus proriče svoju smrt.

A dok se svi čugjahu svemu, što on činjaše, reče učenicima svojim: Metnite vi u srca svoja riječi ove; jer Sin čovječji treba da se preda u ruke čovječje.

45 A oni ne razumješe riječi ove, i bješe sakrivena od njih, tako da je ne pojmiše; i bojahu se da ga zapitaju za ovu riječ.

Kršćanska poniznost i podnošenje.

46 A ugje misao u njih, ko bi bio najveći
47 megju njima. — A Isus videći pomisli srdaca njihovih uze dijete, i metnu ga uza
48 se, — i reče im: Koji primi ovo dijete u ime moje, mene prima, i koji mene prima, prima onoga, koji me je poslao; jer koji je najmanji megju vama svima, on je velik.

49 A Ivan odgovarajući reče: Učitelju, vidjesmo jednoga, gdje u ime tvoje izgoni gjavole, i zabranismo mu, jer ne ide s nama za tobom.

50 I reče mu Isus: Nemojte braniti! jer ko nije protiv vas s vama je.

Samarjani ne primaju Isusa.

51 A kad se navršiše dani uzeća njegova, on namjeri čvrsto da ide u Jerusalem.
52 — I posla glasnike pred sobom; i oni otišavši ugjoše u grad Samarjanski, da mu
53 ugotove. — I ne primiše ga, jer je namje-
54 rio da ide u Jerusalem. — A kad vidješe učenici njegovi Jakob i Ivan, rekoše: Gospode! hoćeš li da rečemo, da oganj sigje s neba, i da ih istrijebi?

55 A on okrenuvši se zaprijeti im govore-
56 ći: Ne znate, čijega ste duha. — Sin čovječji nije došao, da pogubi duše, nego da ih spase.

I otidoše u drugo mjesto.

R. 51 Približavalo se vrijeme, kad je Uzašašće njegovo na nebo imalo završiti njegovo boravljenje na zemlji.

R. 53 Samarjani, koji su uporno tvrdili, da je gora Garizim pravo mjesto, gdje se valja klanjati Bogu, nijesu htjeli da idu na ruku Židovu, koji se iz vjerskih razloga odlučio da putuje u Jerusalem.

Kako valja ići za Isusom.

57 A kad igjahu putem, reče mu neko:
Idem za tobom, kud god ti pogješ.
58 Reče mu Isus: Lisice imaju jame i
ptice nebeske gnijezda, a Sin čovječji nema
gdje zakloniti glave.
59 A drugomu reče: Hajde za mnom!
A on reče: Gospode! dopusti mi da
idem najprije da ukopam oca svojega.
60 A Isus mu reče: Pusti, neka mrtvi
ukopavaju mrtve svoje, a ti hajde te na-
vješćuj kraljevstvo Božje!
61 A drugi reče: Ja idem za tobom, Go-
spode, ali dopusti mi najprije da se opro-
stim s domašnjima svojim!
62 A Isus mu reče: Niko, koji metne
ruku svoju na plug, pa se obzi-
re natrag, nije priličan za kra-
ljevstvo Božje.

Poslanje prvih učenika.

GLAVA 10. — 1 A potom izabra Go-
spod i drugih sedamdeset i dva, i posla
ih po dva i dva pred sobom u svaki grad i
2 mjesto, kuda šćaše sam doći. — I govoraše
im: Žetva je istina velika, ali poslenika
malo. Molite se dakle gospodaru od žetve,
3 da pošlje poslenike u žetvu svoju. — Idite!

R. 60 Vidi Mat. 8, 22. Bilj. str. 36.

eto, ja vas šaljem kao jaganjce megju vu-
4 kove. — Ne nosite kese ni torbe ni obu-
će, i nikoga ne pozdravljajte na putu!
5 — U koju god kuću ugjete, najprije go-
6 vorite: Mir ovoj kući! — I ako bude on-
dje sin mira, ostat će na njemu mir vaš;
ako li ne bude, vratit će se k vama.
7 — A u onoj kući ostanite, pa jedite i pijte,
što u njih ima; jer je poslenik dostojan
plaće svoje. Ne prelazite iz kuće u kuću!
8 — I u koji god grad dogjete, i prime vas,
9 jedite, što se donese pred vas, — i iscje-
ljujte bolesnike, koji su u njemu, i govo-
rite im: Približi se k vama kraljevstvo Bo-
10 žje. — A u kojigod grad dogjete, i ne
prime vas, izišavši na ulice njegove recite:
11 — I prah, koji je prionuo za nas od gra-
da vašega, otresamo na vas; ali ovo znaj-
te, da se približi kraljevstvo Božje. —
12 Kažem vam, da će Sodomi biti lakše u onaj
13 dan, nego li gradu onomu. — Teško tebi,
Korozaine! teško tebi, Betsaido! jer da
su se u Tiru i u Sidonu zbila čudesa, što
su se zbila u vama, davno bi u vreći i u
14 pepelu sjedeći pokoru činili. — Ali Tiru
i Sidonu bit će lakše na sudu, nego va-
15 ma. — I ti, Kafarnaume do neba uzdig-
16 nuti! do pakla ćeš propasti. — Ko vas
sluša, mene sluša; i ko vas pre-

R. 4 Vidi Mat. 10, 5. Bilj. str. 43.

zire, mene prezire. A ko mene prezire, prezire onoga, koji je mene poslao.

Učenici opet kod Isusa.

17 Vratiše se pak sedamdeset i dvojica s radošću govoreći: Gospode! i gjavoli nam se pokoravaju u ime tvoje.
18 I reče im: Ja vidjeh sotonu gdje spa-
19 de s neba kao munja. — Evo vam dadoh vlast da stajete na zmije i na štipavce i na svaku silu neprijateljevu; i ništa vam
20 ne će nauditi. — Ali se ne radujte tomu, što vam se duhovi pokoravaju; nego se radujte, što su vaša imena napisana na nebesima.

Izabrani.

21 U taj čas obradova se u Duhu Svetom i reče: Hvalim te, Oče, Gospode neba i zemlje, što si ovo sakrio od mudrih i razumnih, a objavio malenima. Dà, Oče, jer je tako bila vo-
22 lja tvoja. — Sve je meni predao Otac moj. I niko ne zna, ko je Sin do Oca, ni ko je Otac do Sina, i komu Sin hoće da objavi.

R. 21 Vidi Mat. 11, 25. Bilj. str. 51.

23 I okrenuvši se k učenicima svojim reče: Blago očima, koje vide, što vi vidite!
24 — jer vam kažem, da mnogi proroci i kraljevi htjedoše vidjeti, što vi vidite, i ne vidješe; i čuti, što vi čujete, i ne čuše.

Milosrdni Samarjanin.

25 I gle neki zakonoznanac ustade, da ga kuša, te reče: Učitelju! šta ću činiti, da dobijem život vječni?
26 A on mu reče: U zakonu što je pisano? Kako čitaš?
27 On odgovarajući reče: Ljubi Gospoda Boga svojega svim srcem svojim i svom dušom svojom i svom snagom svojom i svom misli svojom; i bližnjega svojega kao samoga sebe.
28 I reče mu: Pravo si odgovorio; to čini, pa ćeš živjeti.
29 A on hotjevši da se opravda, reče Isusu: A ko je moj bližnji?
30 A Isus uze govoriti: Čovjek neki silažaše s Jerusalema u Jerihon i dogje megju razbojnike, koji ga svukoše i izraniše, pa otidoše ostavivši ga pola mr-

R. 30 Židovima su bili najmrži Samarjani a Samarjanima Židovi. Isus hoće ovom pričom da pokaže, kako nam je i očevidne neprijatelje ljubiti ne samo srcem nego i djelom.

31 tva. — A dogodi se, te onim putem si-
lažaše svećenik neki; i vidjevši ga, pro-
32 gje. — A tako i Levit, kad dogje na mjesto
33 te ga pogleda, progje. — A Samarjanin ne-
ki putujući dogje do njega, i vidjevši ga,
34 sažali mu se. — I pristupivši zavi mu ra-
ne i zali uljem i vinom; i posadivši ga na
kljuse svoje dovede u gostionicu, i po-
35 brinu se za nj. — I sjutradan izvadi dva
dinara i dade krčmaru i reče: Brini se za
nj, i što više potrošiš, ja ću ti platiti, kad
36 se vratim. — Šta misliš, koji je od ove
trojice bio bližnji onomu, koji dogje me-
gju razbojnike?
37 A on reče: Koji mu učini milosrgje.
I reče mu Isus: Idi, i ti čini tako!

Marija i Marta.

38 A kad igjahu putem, i on ugje u jed-
no selo, žena neka po imenu Marta pri-
39 mi ga u kuću svoju. — I u nje bješe se-
stra po imenu Marija, koja i sjedeći kod
nogu Gospodnjih slušaše besjedu njego-
40 vu. — A Marta nastojaše, kako će ga li-
jepo podvoriti, i pristupivši reče: Gospo-
de! zar ti ne mariš, što me sestra moja
ostavi samu da služim? reci joj dakle, da
mi pomogne.
41 I odgovarajući reče joj Gospod: Marta,
Marta! brineš se i uznemiruješ za veoma

42 mnogo. — A samo je jedno po-
trebno. Marija je najbolji dio
izabrala, koji se ne će uzeti od
nje.

Kršćanska molitva.

GLAVA 11. — 1 I kad se moljaše na
nekom mjestu, pa presta, reče mu jedan
od učenika njegovih: Gospode! nauči nas
moliti se, kao što i Ivan nauči učenike
svoje.
2 I reče im: Kad se molite, govorite: O-
če, sveti se ime tvoje! Dogji kraljevstvo
3 tvoje! — Kruh naš svagdanji daj nam da-
4 nas! — I otpusti nam grijehe naše, jer i
mi otpuštamo svakomu dužniku svojemu.
I ne uvedi nas u napast!
5 I reče im: Koji od vas da ima prijatelja,
i otide mu u ponoći, i reče mu: Prija-
6 telju! daj mi tri hljeba u zajam, — jer

R. 42 Jedni tumače: »Ti hoćeš da priugotoviš meni za ručak više toga, a samo bi jedno bilo dosta«. Drugi: »Na svijetu je samo jedan posao u istinu nuždan, a to je nastojanje o spasenju duše svoje«. Oba ta tumačenja mogu se lijepo spojiti ovako: Poslovi se tjelesni, koliko to prilike dopuštaju, neka vežu s poslovima duhovnim, za koje Spasitelj želi, da nam budu najviše na srcu.

R. 2 Vidi Mat. 6, 9. i dalje. Str. 26.

R. 5-13 Sila u molitve. Vidi Mat. 7, 7. Bilješka, str. 30.

mi dogje prijatelj s puta, i nemam mu
7 šta postaviti; — a on iznutra odgovarajući
da reče: Ne uznemiruj me! već su vrata
zatvorena, i djeca su moja sa mnom u
8 sobi, ne mogu ustati i dati ti; — a on
da ne prestane kucati: kažem vam, ako
i ne ustane, da mu dade zato, što mu je
prijatelj, ali za naprasitost njegovu ustat
će i dat će mu, kolikogod treba. —
9 I ja vama kažem: Ištite, i dat će vam
se; tražite, i naći ćete; kucajte,
10 i otvorit će vam se: — jer svaki,
koji ište, prima; i koji traži, nalazi; i
11 koji kuca, otvora mu se. — I koji od vas
da u oca zaište hljeba, zar će mu kamen
dati? ili ribu, zar će mu mjesto ribe dati
12 zmiju? — Ili ako zaište jaje, zar da mu
13 poda štipavca? — Kad dakle vi zli
budući umijete dobre dare da-
vati djeci svojoj, koliko će vi-
še Otac naš nebeski dati duha
dobroga onima, koji ištu u njega.

Nijemi s nečistim duhom.

14 I izgonjaše vraga, koji bijaše nijem.
I kad izagna vraga, progovori nijemi, i
15 diviše se ljudi. — A neki od njih rekoše:
Preko Belzebuba, kneza vraškoga, izgoni
vragove.

Zli dusi.

16 A drugi kušajući iskahu od njega znak
17 s neba. — A on, kad vidje pomisli nji-
hove, reče im: Svako će kraljevstvo, koje
se razdijeli samo po sebi, opustjeti, i ku-
18 ća će na kuću pasti. — A ako je i so-
tona razdijeljen sam po sebi, kako će sta-
jati kraljevstvo njegovo, kad kažete, da
ja preko Belzebuba izgonim vragove? —
19 Pa ako ja preko Belzebuba izgonim vra-
gove, sinovi vaši preko koga izgone? Za-
20 to će vam oni biti sudije. — Ako pak ja
prstom Božjim izgonim vragove, zacijelo
je došlo k vama kraljevstvo Božje. —
21 Kad jaki naoružan čuva svoj dvor, u mi-
22 ru je sve, što ima. — A kad dogje jači
od njega te ga nadvlada, uzme sve oru-
žje njegovo, u koje se uzdao, i razdijeli
23 što otme od njega. — Koji nije sa
mnom, protiv mene je; i koji
sa mnom ne sabira, prosipa. —
24 Kad nečisti duh izigje iz čovjeka, ide kroz

R. 19 »Drugi vaši zemljaci izgone gjavle i znadu dobro, kao što i vi, da ih u tome ne pomaže poglavica gjavolski. Oni će dakle u dan sudnji biti živ dokaz vaše zlobe, s kojom na me klevećete.«

R. 24-26 Priča, kojom Isus hoće da pokaže, kako su obraćenici, ako se vrate na put nekadašnje zloće, obično gori, nego što su u početku bili. — Vidi Mat. 12, 43. Bilj. str. 58.

bezvodna mjesta tražeći pokoja, i ne našavši reče: Vratit ću se u kuću svoju, ot-
25 kuda sam izišao. — I došavši nagje je
26 pometenu i ukrašenu. — Tada otide, i uzme sa sobom sedam drugih duhova gorih od sebe, i ušavši stanuju ondje; i bude potonja čovjeku onomu gora od pregjašnje.

Sreća slušati Isusa.

27 A dogodi se, kad to govoraše, podiže glas neka žena iz naroda i reče mu: Blago utrobi, koja te je nosila, i sisama, koje si sisao!

28 A on reče: Pače blago onima, koji slušaju riječ Božju i drže je!

Znak Jonin.

29 A narodu, koji se skupljaše, stade govoriti: Rod ovaj rod je zao; ište znak, i ne će mu se dati znak, osim znaka Jone
30 proroka; — jer kao što Jona bi znak Ninivljanima, tako će i Sin čovječji biti ro-
31 du ovomu. — Kraljica južna ustat će na sudu s ljudima roda ovoga i osudit će

R. 28 »Zovete blaženom mater moju, što me je rodila i odojila; ali znajte, da pravo blaženstvo stoji u tome, da se izvršuje volja Božja.«
R. 29 Vidi Mat. 12, 38. i dalje. Str. 57.

ih; jer dogje s kraja zemlje, da sluša mudrost Salomonovu; a gle, ovdje je više
32 od Salomona. — Ljudi Ninivljani ustat će na sudu s rodom ovim, i osudit će ga; jer pokoru činiše propovijedanjem Joni-
33 nim; a gle, ovdje je više od Jone! — Niko ne meće upaljene svijeće na sakriveno mjesto niti pod sud, nego na svijetnjak,
34 da vide svjetlost, koji ulaze. — Svijeća je tijelu tvojemu oko tvoje. Ako oko tvoje bude zdravo, sve će tijelo tvoje biti svijetlo; ako li bude kvarno, i tijelo će tvoje
35 biti tamno. — Gledaj dakle, da svjetlost,
36 koja je u tebi, ne bude tamna! — Ako je dakle sve tijelo tvoje svijetlo, te nema ništa tamno, sve će biti svijetlo, i obasjavat će te kao sjajnost munje.

Isus i fariseji.

37 A kad govoraše, zamoli ga neki farisej, da objeduje u njega. A on ušavši sje-
38 de za stol. — A farisej stade u sebi razmišljavajući govoriti: Zašto li se ne umi
39 prije objeda? — A Gospod mu reče: Sad vi fariseji spolja čistite čašu i zdjelu; a što vam je iznutra, puno je grabeža i
40 bezakonja. — Bezumni! nije li onaj, koji je načinio ono, što je spolja, načinio i ono,

R. 39-52 Vidi Mat. 23. Bilješke, str. 111. i dalje.

41 što je iznutra? — Ali od suviška dajte
milostinju, i gle, sve vam je čisto! —
42 Ali teško vama farisejima, što dajete de-
setinu od metvice i od rute i od svako-
ga povrća, a prolazite pravdu i ljubav Bo-
žju; a ovo je trebalo činiti, i ono ne o-
43 stavljati. — Teško vama farisejima, što
tražite začelja po zbornicama i da vas po-
44 zdravljaju na trgu! — Teško vama, što
ste kao grobovi, koji se ne vide, i po ko-
jima ljudi idu i ne znaju!
45 A neki zakonik odgovarajući reče mu:
Učitelju! govoreći to i nas sramotiš.
46 A on reče: Teško i vama zakonicima,
što tovarite na ljude bremena, kojih ne
mogu nositi, a sami se ni jednim prstom
47 svojim bremena ne dodijevate. — Teško
vama, što zidate grobove prorocima, a va-
48 ši su ih oci ubili. — Doista svjedočite, da
odobravate djela otaca svojih; jer ih oni
49 ubiše, a vi im grobove zidate. — Zato i
mudrost Božja reče: Poslat ću im proroke
i apostole, i od njih će jedne ubiti i pro-
50 gnati, — da se ište od roda ovoga krv
svih proroka, koja je prolivena od posta-
51 nja svijeta, — od krvi Abelove do krvi
Zaharijine, koji pogibe megju oltarom i
hramom. Dà, kažem vam, iskat će se od
52 roda ovoga. — Teško vama zakonicima,
što uzeste ključ od znanja; sami ne ugjo-
ste, a onima, koji ulažahu, zabraniste.

53 A kad im ovo govoraše, stadoše fari-
seji i zakonici vrlo navaljivati na nj i u-
54 sta mu zatvorati mnogim pitanjima — vre-
bajući i tražeći, ne bi li što ulovili iz u-
sta njegovih, da ga okrive.

Kvasac farisejski.

GLAVA 12. — 1 A kad stajaše unaokolo mnogo naroda tako, da stadoše gaziti jedan drugoga, poče govoriti učenicima svojim: Čuvajte se kvasca farisejskoga, koji je licemjerje. — 2 A ništa nije sakriveno, što se ne će otkriti, ni tajno, što 3 se ne će doznati; — jer što u mraku rekoste, reći će se na svjetlosti, i što na uho šaptaste u sobama, propovijedat će 4 se na krovovima. — Ali kažem vama, prijateljima svojim: Ne bojte se od onih, koji ubijaju tijelo, i potom nemaju više šta da učine. — 5 Nego ću vam pokazati, koga da se bojite: Bojte se onoga, koji, pošto ubije, ima vlast baciti u pakao. Dà, kažem vam: Ovoga se bojte! — 6 Ne prodaje li se pet vrabaca za dva novčića? I ni jedan od njih nije zaboravljen 7 pred Bogom. — A u vas su i vlasi na glavi svi izbrojeni. Ne bojte se dakle; vi ste bolji od mnogo 8 vrabaca. — Nego vam kažem: Koji-

god prizna mene pred ljudima,
priznat će i Sin čovječji njega
9 pred angjelima Božjim. — A koji
se odreče mene pred ljudima,
njega će se odreći pred angjeli-
10 ma Božjim. — I kojigod reče riječ na
Sina čovječjega, oprostit će mu se; a koji
pohuli na Duha Svetoga, ne će mu se o-
11 prostiti. — A kad vas dovedu u zbornice i
pred poglavarstva i pred vlasti, ne brini-
te se, kako ćete ili šta odgovoriti, ili šta
12 ćete kazati; — jer će vas Duh Sveti na-
učiti u onaj čas, šta treba da kažete.

Lakomstvo i opaki bogataš.

13 Reče mu pak neki iz naroda: Učitelju!
reci bratu mojemu, da podijeli sa mnom
baštinu.
14 A on mu reče: Čovječe! ko je mene
postavio sudijom ili kmetom nad vama?
15 I reče im: Gledajte i čuvajte se
od svakoga lakomstva; jer ni-
čiji život ne stoji u suvišku ima-
nja njegova.
16 Kaza im pak priču govoreći: U neko-
ga bogatoga čovjeka urodi njiva veoma.

R. 10 Vidi Matej, 12, 31. Bilj. str. 55.
R. 14 Isusu se valjalo baviti samo vjerskim poslovima; sve je drugo ostavljao vlasti svjetskoj.

17 — I on stade u sebi misliti govoreći: Šta
ću da učinim, kad nemam u što da sa-
18 berem ljetinu svoju? — I reče: Ovako
ću učiniti: Srušit ću žitnice svoje, i na-
činit ću veće, i ondje ću sabrati svu ljetinu
19 i dobra svoja. — I kazat ću duši svojoj:
Dušo! imaš mnogo imanje na mnogo go-
20 dina; počivaj, jedi, pij, veseli se! — A
Bog mu reče: Lugjače! ovu će noć iskati
dušu tvoju od tebe, a što si pripravio,
21 čije će biti? — Tako biva onome, koji
sebi teče blago, a nije bogat u Boga.

Prazne brige.

22 A učenicima svojim reče: Zato vam
kažem: Ne brinite se dušom svojom, šta
ćete jesti, ni tijelom, u što ćete se obući.
23 — Duša je pretežnija od jela, i tijelo je
24 pretežnije od odijela. — Pogledajte ga-
vrane, kako ne siju niti žanju, kako ne-
maju podruma ni žitnice, i Bog ih hra-
ni. Koliko ste vi pretežniji od njih? —
25 A ko od vas brinući se može primaknuti
26 rastu svojemu lakat jedan? — Ako dakle
ni najmanje što ne možete, zašto se bri-
27 nete za ostalo? — Pogledajte ljiljane, ka-
ko rastu; ne trude se niti predu; ali ja
vam kažem: Ni Salomon u svoj slavi svo-

R. 22 Vidi Mat. 6, 25. i dalje s bilješkama, počam od str. 28.

joj ne obuče se kao jedan od njih. —
28 A kad travu, koja je danas na polju, a sjutra se u peć baca, Bog tako odijeva, ko-
29 liko više vas, malovjerni? — I vi ne ištite, šta ćete jesti ili šta ćete piti, i ne brinite
30 se! — jer ovo sve ištu neznabošci ovoga svijeta; a Otac vaš zna, da vam ovo treba.
31 — Nego ištite najprije kraljevstvo Božje i pravdu njegovu, i ovo će vam se sve dodati. —
32 Ne bojte se, malo stado! jer bi volja Oca
33 vašega, da vam da kraljevstvo. — Prodajte što imate i dajte milostinju; načinite sebi torbe, koje ne će ovetšati, blago, kojega ne će nestati na nebesima, kuda se kradljivac ne prikučuje, niti moljac kvari;
34 — jer gdje je vaše blago, ondje će biti i srce vaše.

Straženje.

35 Neka budu bokovi vaši opasani i svi-
36 jeće zapaljene u rukama vašim, — i vi kao ljudi, koji čekaju gospodara svojega, kad će se vratiti sa svadbe, da mu odmah
37 otvore, kad dogje i pokuca. — Blago slu-

R. 31 »Ištite kraljevstvo Božje, koje je u pravdi ili u svetosti života. Sva se ostala dobra imaju smatrati samo kao neki dodatak »kud i kamo manje znamenitosti.«

R. 33 ovetšati = postati star.

R. 35 i dalje. Vidi Mat. 25, str. 120. i dalje.

gama onim, koje gospodar nagje budne kad dogje; zaista vam kažem, da će se zapregnuti, i posadit će ih, i pristupivši
38 služit će im. — I ako dogje o drugoj straži, ili dogje o trećoj straži, i nagje ih
39 tako, blago slugama onim! — A ovo znajte: Kad bi znao domaćin, u koji će čas doći kradljivac, stražio bi dakako i ne bi
40 dao potkopati kuće svoje. — I vi budite gotovi; jer u koji čas ne mislite, doći će Sin čovječji.
41 A Petar mu reče: Gospode, govoriš li nama ovu priču ili svima?
42 A Gospod reče: Ko je dakle taj vjerni i mudri pristav, kojega postavi gospodar nad čeljadi svojom, da im na vrijeme daje
43 žito, što im pripada? — Blago onomu sluzi, kojega došavši gospodar nagje, da
44 tako radi. — Zaista vam kažem, da će ga postaviti nad svim imanjem svojim.
45 — Ako li reče sluga onaj u srcu svojem: Ne će gospodar moj još za dugo doći, i stane biti sluge i sluškinje, i jesti i piti
46 i opijati se; — doći će gospodar sluge onoga u dan, kad se ne nada, i u čas, koji ne zna, i odlučit će ga, i dijel njegov
47 metnut će s nevjernima. — A onaj sluga,

R. 42 Vidi Mat. 24, 42. i dalje. Str. 119.

R. 47 i 48 Ako griješe ljudi poučeni, bit će oštro kažnjeni. Neznalice nijesu toliki krivci, jer njihova je zloba uvijek manja.

koji je znao volju gospodara svojega i nije se pripravio niti učinio po volji njegovoj, bit će vrlo bijen; — a koji nije znao, pa je učinio, što zaslužuje batine, bit će malo bijen. Komu je god mnogo dano, mnogo će se iskati od njega, i komu mnogo povjerišе, više će iskati od njega. — Oganj sam došao da bacim na zemlju, pa šta hoću, nego da se zapali? — A valja mi se krstiti krštenjem, i kako mi je teško, dok se ne svrši! — Mislite li, da sam došao da dam mir na zemlju? Ne, kažem vam, nego razdor. — Jer će odsele pet u jednoj kući biti razdijeljeni, tri na dva, i dva na tri, — ustat će otac na sina i sin na oca svojega; mati na kćer, i kći na mater; svekrva na snahu svoju, i snaha na svekrvu svoju.

A i narodu govoraše: Kad vidite oblak, gdje se diže od zapada, odmah kažete:

R. 50 Presveto je Srce Isusovo ćutjelo to veće bolove, što se više približavalo vrijeme njegove muke. Božanski je Spasitelj istina iz ljubavi k ljudima za njom čeznuo, ali se opet od nje i plašio. Ta je muka njegova more od bolova, u koje je imalo da uroni (kao kod krštenja) njegovo čovječanstvo.

R. 51 Ko je htio da ide za Isusom, toga su često progonili i sami roditelji. Tako je bilo napose u prvim vijekovima.

Bit će dažd; i biva tako. — I kad jug gdje duva, kažete: Bit će vrućina, i biva. — Licemjeri! lice neba i zemlje umijete poznavati, a ovoga vremena kako ne poznajete? — Zašto pak i sami sebe ne sudite pravedno?

Pomirenje.

A kad ideš sa svojim suparnikom k poglavaru, na putu gledaj, ne bi li ga se oprostio, da te ne pritegne sudiji, i sudija da te ne preda sluzi, i sluga da te ne baci u tamnicu. — Kažem ti: Ne ćeš odanle izići, dok ne daš i pošljednjega novčića.

Potreba pokore.

GLAVA 13. — 1 Dogjoše pak u isto vrijeme neki, i javiše mu za Galilejce, kojih krv pomiješa Pilat sa žrtvama njihovim. — I odgovarajući reče im: Mislite li, da su ti Galilejci bili najveći grješnici od svih

R. 58 Vidi Mat. 5, 25. Bilj. str. 21.

R. 1 O tom se dogagjaju nigdje drugdje u povjesnici ne spominje ništa. Sva je prilika, da su to bili buntovnici na Rimsku vladu, pa ih je Pilat, kad su došli da prinesu žrtvu, dao poubijati Premda su tako žalosno svršili, ne može se odatle zaključiti, da su bili gori od drugih ljudi. Suditi o krivici ovoga ili onoga nije posao ljudski, nego pripada Bogu.

3 Galilejaca, što tako postradaše? — Ne,
kažem vam; nego ako ne činite pokore,
4 svi ćete tako izginuti. — Kao što i onih
osamnaest, na koje pade kula u Siloju,
i pobi ih; mislite li, da su i oni najkrivlji bili od svih ljudi, što žive u Jerusalemu?
5 — Ne, kažem vam; nego ako ne činite
pokore, svi ćete tako izginuti.

Nerodna smokva.

6 Kaza pak i ovu priču: Čovjek neki
imadijaše smokvu usagjenu u svojem vinogradu i dogje tražeći roda na njoj, i ne
7 nagje. — Onda reče vinogradaru: Evo,
tri su godine, kako dolazim tražeći roda
na ovoj smokvi, i ne nalazim; posijeci je
dakle; zašto da i zemlju zaprema? —
8 A on odgovarajući reče mu: Gospodaru!
ostavi je i za ovu godinu, dok okopam
9 oko nje, i obaspem gnojem; — pa ako urodi; ako li ne, posjeći ćeš je na godinu.

Iscjeljenje u subotu.

10 Učaše pak u zbornici njihovoj u su-
11 botu. — I gle, ondje bješe žena, koja imadijaše duha od nemoći osamnaest godina;
i bješe zgrčena, i ne mogaše nikako go-
12 re gledati. — A kad je vidje Isus, dozva
je k sebi, i reče joj: Ženo! oprostila si
se od nemoći svoje.

13 I metnu na nju ruke, i odmah se is-
14 pravi, i hvaljaše Boga. — A starješina od
zbornice odgovarajući i ljuteći se, što Isus
iscjeljuje u subotu, reče narodu: Šest je
dana, u koje treba raditi; u te dakle dolazite te se liječite, a ne u dan subotni.
15 A Gospod odgovarajući reče mu: Li-
cemjeri! ne odrješuje li svaki od vas u
subotu vola svojega ili magarca od ja-
16 sala, i ne vodi li ga, da ga napoji? — A
ovu kćer Abrahamovu, koju sveza sotona
evo osamnaest godina, ne trebaše li je odriješiti od ove sveze u dan subotni?
17 I kad on ovo govoraše, stigjahu se svi
protivnici njegovi; i sav narod radovaše
se za sva njegova slavna djela.

Zrno gorušično i kvasac.

18 Reče dakle: Kakvo je kraljevstvo Bo-
19 žje i s čim ću ga isporediti? — Ono je
kao zrno gorušično, koje uzevši čovjek baci u vrt svoj; i uzraste i posta drvo veliko, i ptice nebeske počivahu na granama njegovim.
20 I opet reče: S čim ću isporediti kra-
21 ljevstvo Božje? — Ono je kao kvasac,

R. 18 i dalje. Vidi Mat. 13, 31., 33. Bilj. str. 63.

koji uze žena i metnu u tri mjerice brašna, dok ne uskisnu sve.

Broj izabranih.

22 I igjaše po gradovima i po selima uče-
23 ći i putujući u Jerusalem. — Reče mu pak neko: Gospode! je li malo onih, koji se spasavaju?
24 A on im reče: — Trudite se da ugjete na tijesna vrata; jer vam kažem, da će
25 mnogi tražiti da ugju, i ne će moći. — A kad domaćin ugje i zatvori vrata, počet ćete na polju stajati i kucati u vrata govoreći: Gospode! otvori nam; a on će vam odgovarajući reći: Ne znam vas, ot-
26 kuda ste. — Tada ćete stati govoriti: Mi jedosmo pred tobom i pismo, i po ulica-
27 ma našim učio si. — I reći će vam: Ne znam vas, otkuda ste; odstupite od mene svi, koji činite nepravdu!
28 — Ondje će biti plač i škrgut zûbâ, kad vidite Abrahama i Isaka i Jakoba i sve proroke u kraljevstvu Božjem, a sebe na-
29 polje istjerane. — I doći će od istoka i zapada i sjevera i juga, i sjesti će za
30 stol u kraljevstvu Božjem. — I gle, ima pošljednjih, koji će biti prvi, i ima prvih, koji će biti pošljednji.

R. 23 Isus ne odgovara na ovo pitanje, nego opominje sve, da budu postojani u borbi sa strastima.

R. 26 Vidi Mat. 7, 22. i dalje. Bilj. str. 32.

Neprijateljstvo Herodovo.

31 U taj dan pristupiše neki od fariseja govoreći mu: Izigji i idi odavle, jer Herod hoće da te ubije.
32 I reče im: Idite, te kažite onoj lisici: Evo, izgonim gjavole i iscjeljujem danas
33 i sjutra, a treći ću dan svršiti. — Ali danas i sjutra i prekosjutra treba mi ići, jer prorok ne može da pogine izvan Jerusalema.

Kazan Jerusalemu.

34 Jerusaleme, Jerusaleme, koji ubijaš proroke i kamenjem zasipaš one, koji se k tebi šalju, koliko puta htjedoh da skupîm čeda tvoja kao kokoš gnijezdo svoje
35 pod krila, i ti ne htje. — Eto će vam se ostaviti kuća vaša pusta. A

R. 32 »Recite Herodu, da ću ja znati izmaći njegovim zamkama, jer imam da umrem u Jerusalemu, gdje on nema vlasti.« Herod je vladao samo u Galileji.

R. 33 Općenito se držalo, da proroci imaju svršiti svoj život u svetome gradu.

R. 35 Vidi Mat. 16, 28. Bilješka, str. 78. Ove se riječi ne mogu nikako primijeniti na nedjelju Cvjetnicu.

ja vam kažem, da me ne ćete vidjeti, dok ne dogje, da rečete: Blagosloven, koji ide u ime Gospodnje!

Isus iscijeli čovjeka s vodenom bolešću.

GLAVA 14. — 1 I kad Isus dogje u subotu u kuću jednoga kneza farisejskoga
2 da jede hljeb, motrahu oni na njega. — I gle, pred njim bješe nekakav čovjek, na
3 kojem bješe vodena bolest. — I odgovarajući Isus reče zakonicima i farisejima govoreći: Je li slobodno u subotu iscjeljivati?
4 A oni šutješe. On pak dohvativši ga se
5 iscijeli ga i otpusti. — I odgovarajući reče im: Koji od vas ne bi svojega magarca ili vola, da mu padne u zdenac, odmah izvadio u dan subotni?
6 I ne mogoše mu odgovoriti na to.

Pouke o poniznosti i ljubavi.

7 A i zvanicima kaza priču, kad opazi,
8 kako izbirahu začelja, i reče im: — Kad te ko pozove na svadbu, ne sjedaj u začelje, da ne bude megju zvanicima njego-
9 vim ko poštovaniji od tebe, — i da ne bi došao onaj, koji je pozvao tebe i njega, i rekao ti: Podaj mjesto ovomu! i

onda bi sa stidom morao sjesti na po-
10 šljednje mjesto. — Nego kad te ko pozove, došavši sjedni na pošljednje mjesto, da ti reče, kad dogje onaj, koji te pozva: Prijatelju, pomakni se više! Tada će ti biti čast pred onima, koji sjede s tobom
11 za stolom; — jer svaki, koji se podiže, ponizit će se, a koji se ponizuje, podignut će se.
12 A i onomu, što ih je pozvao, reče: Kad daješ objed ili večeru, ne zovi prijatelja svojih ni braće svoje ni rogjaka svojih ni susjeda bogatih, da ne bi i oni tebe
13 kad pozvali i vratili ti. — Nego kad činiš gozbu, zovi siromahe, slabe, hrome i sli-
14 jepe, — i blago će ti biti, što ti ne mogu vratiti; jer će ti se vratiti o uskrsnuću pravednih.
15 Kad to ču neki od onih, što sjegjahu s njim za stolom, reče mu: Blago onomu, koji će jesti hljeba u kraljevstvu Božjem!

Priča o gozbi.

16 A on mu reče: Čovjek neki zgotovi
17 večeru veliku i pozva mnoge. — I kad

R. 10 Ko bi sjeo na pošljednje mjesto s namjerom, da mu se poslije ponudi prvo, ne bi bio ponizan, nego bi pod plašt poniznosti sakrio oholost. A božanski Spasitelj hoće ovdje upravo da svakoj oholosti na put stane i da iskrenu poniznost preporuči.

bi čas večeri, posla slugu svojega kazati
zvanicima, da dogju jer je već sve gotovo.
18 — I počeše se svi zajedno izgovarati. Prvi
mu reče: Zaselak kupih, i valja mi ići
da ga vidim; molim te, izgovori me!
19 I drugi reče: Kupih pet jarama volova, i
idem da ih ogledam; molim te, izgovori
20 me! — I drugi reče: Oženih se, i zato
21 ne mogu doći. — I vrativši se sluga ka-
za ovo gospodaru svojemu. Tada se ra-
srdi domaćin i reče sluzi svojemu: Idi
brzo na raskršća i ulice gradske i dove-
di ovamo siromahe i slabe i slijepe i hro-
22 me! — I reče sluga: Gospodaru! učinjeno
je, kako si zapovjedio, i još ima mjesta.
23 — I reče gospodar sluzi: Izigji na putove
i megju ograde te natjeraj, neka dogju,
24 da mi se napuni kuća. — A kažem vam,
da ni jedan od onih ljudi, koji su bili po-
zvani, ne će okusiti večere moje.

Kako treba ići za Isusom.

25 Igjaše pak s njim mnoštvo naroda; i
26 obazrevši se reče im: — Ako ko dogje
k meni, a ne mrzi na oca svojega i na ma-
ter i na ženu i na djecu i na braću i

R. 26 Mrziti jest oštra riječ, koja ovdje znači ljubiti manje. Isporedi Mat. 10, 37. str. 46.

na sestre a i na samu dušu svoju, ne mo-
27 že biti moj učenik. — I ko ne nosi
križa svojega i za mnom ne
ide, ne može biti moj učenik;
28 — jer koji od vas, kad hoće da zida kulu,
ne sjede najprije i ne proračuni potrebnih
29 troškova, ima li da dovrši, — da ne bi,
kad postavi temelj i ne uzmože dovršiti,
svi, koji gledaju, stali mu se rugati, —
30 govoreći: Ovaj čovjek poče zidati, i ne
31 može dovršiti. — Ili koji kralj, kad pogje
da se zarati s drugim kraljem, ne sjede
najprije i ne promisli, može li s deset ti-
suća sresti onoga, koji ide na njega s
32 dvadeset tisuća? — Ako li ne može, a on
pošlje poslanike, dok je onaj još daleko
33 i moli, da se pomire. — Tako dakle svaki
od vas, koji se ne odreče svega,
što ima, ne može biti moj uče-
34 nik. — Dobra je sô. Ali ako sô obljU-
35 tavi, čim će se osoliti? — Niti je dobra
za zemlju niti za gnoj; nego će se ba-
citi napolje. Ko ima uši da čuje, neka
čuje!

R. 33 »Tako i vi hoteći da budete moji učenici treba da stvar dobro promislite i da držite na umu, da je tada od potrebe da vam sveto evangjelje bude nada sve drugo.«

R. 34 Vidi Matej 5, 13. Bilješke, str. 19, i Marko 9, 48., i dalje, str. 187.

Izgubljena ovca.

GLAVA 15. — 1 I približavahu se k
njemu carinici i grješnici, da ga čuju.
2 — I mrmljahu fariseji i književnici govoreći: Ovaj prima grješnike i jede s njima.
3 I kaza im priču ovu govoreći: —
4 Koji čovjek od vas imajući sto ovaca i izgubivši jednu od njih ne ostavi devedeset i devet u pustinji i ide za izgubljenom, dok je ne nagje?
5 — I našavši digne
6 je na ramena svoja radujući se; — i došavši kući sazove prijatelje i susjede govoreći im: Radujte se sa mnom, jer na-
7 gjoh ovcu svoju izgubljenu. — Kažem vam, da će tako biti radost na nebu za jednoga grješnika, koji čini pokoru, većma, nego li za devedeset i devet pravednika, kojima pokore ne treba.

Nagjeni dram.

8 Ili koja žena imajući deset drama, ako izgubi jedan dram, ne zapali svijeće, i ne pomete kuće, i ne traži dobro, dok ne na-
9 gje? — I našavši sazove prijateljice i susjede govoreći: Radujte se sa mnom, jer
10 nagjoh izgubljeni dram. — Tako, kažem vam, bit će radost pred anđelima Božjim za jednoga grješnika, koji čini pokoru.

Rasipni sin.

11 I reče: Čovjek neki imaše dva sina.
12 — I reče mlagji od njih ocu: Oče! daj mi dijel od imanja, što pripada meni. I
13 podijeli im imanje. — I potom do nekoliko dana pokupivši sve mlagji sin otide u daljnu zemlju, i ondje prosu imanje
14 svoje živeći besputno. — A kad potroši sve, postade velika glad u onoj zemlji, i
15 on se nagje u nevolji. — I otide, i pribi se kod jednoga čovjeka one zemlje. I on ga posla u zaselak svoj, da pase svinje.
16 — I željaše napuniti trbuh svoj raščićima, što su svinje jele, i niko mu ih ne da-
17 vaše. — A došavši k sebi reče: Koliko najamnika u kući oca mojega imaju hljeba i suviše; a ja ovdje umirem od gladi!
18 — Ustat ću, i idem k ocu svojemu, pa ću mu reći: Oče! sagriješih na nebo i
19 pred tobom. — Već nijesam dostojan nazvati se sin tvoj; primi me kao jednoga
20 od najamnika svojih! — I ustavši otide k ocu svojemu. A kad je još podaleko bio, ugleda ga otac njegov, i sažali mu se; i potrčavši zagrli ga i cjeliva ga. —
21 A sin mu reče: Oče! sagriješih na nebo i pred tobom. Već nijesam dostojan

22 nazvati se sin tvoj. — A otac reče slugama svojim: Brzo iznesite prvu haljinu i obucite ga, i podajte mu prsten na ru-
23 ku i obuću na noge; — i dovedite tele ugojeno, te zakoljite, da jedemo i da se
24 veselimo; — jer ovaj moj sin bješe mrtav, i oživlje; bješe izgubljen, i nagje se.
25 I stadoše se veseliti. — A sin njegov stariji bijaše u polju. A kad dogje, te se pri-
26 bliže kući, čuj gajde i igru. — I dozvavši
27 jednoga od sluga zapita, šta je to? — A on mu reče: Brat tvoj dogje, i otac tvoj zakla tele ugojeno, što ga je zdrava na-
28 šao. — A on se rasrdi, i ne šćaše ući. Tada izide otac njegov, i stade ga moliti.
29 — Ali on odgovarajući reče ocu svojemu: Gle, toliko te godina služim, i nikad ne prestupih zapovijesti tvoje, pa mi nikad nijesi dao jareta, da bih se proveselio s
30 prijateljima svojim, — a kad dogje taj tvoj sin, koji je imanje svoje razasuo s bludnicama, zaklao si mu tele ugojeno.
31 — A on mu reče: Sine! ti si svagda sa
32 mnom, i sve je moje tvoje; — ali se trebalo razveseliti i obradovati, jer ovaj brat

R. 27 Ljubomornost starijega brata slika je ljubomornosti u Židova, koji su zavidjeli Grcima i Rimljanima, da uđu u kraljevstvo Božje, te su se ljutili na Isusa, koji je to propovijedao.

tvoj bješe mrtav, i oživje; bješe izgubljen i nagje se.

Nepravedni upravitelj.

GLAVA 16. — 1 I reče učenicima svojim: Čovjek neki bijaše bogat, koji imaše upravitelja, i ovaj bi ozloglašen kod njega, da mu prosipa dobra njegova. —
2 I dozvavši ga reče mu: Šta ovo čujem za tebe? daj račun, kako si upravljao;
3 jer više ne možeš biti upravitelj. — A upravitelj reče u sebi: Šta ću činiti, kad gospodar moj uzima od mene upravljanje? Kopati ne mogu, prosjačiti stidim se. —
4 Znam šta ću činiti, da bi me primili u kuće svoje, kad mi se oduzme upravljanje.
5 — Dozvavši dakle redom sve dužnike gospodara svojega reče prvomu: Koliko si
6 dužan gospodaru mojemu? — A on reče: Sto sudova ulja. I reče mu: Uzmi zadužnicu svoju, i sjedi brzo, te napiši pe-
7 deset. — Potom reče drugomu: A ti, koliko si dužan? On reče: Sto korova pšenice. Reče mu: Uzmi pismo svoje, i na-
8 piši osamdeset. — I pohvali gospodar ne-

R. 7 Kor je mjera za žito, a uzima 4 hl. (400 lit.)

R. 8 Upravitelj je istina nepošteno radio, ali je u svojem nepoštenom radu pokazao toliku opreznost, da mu se i sam gospodar morao za-

pravednoga upravitelja, da mudro učini;
jer su sinovi ovoga vijeka mudriji od si-
9 nova svjetlosti u naraštaju svojem. — I
ja vam kažem: Načinite sebi prijatelje ne-
pravednim bogatstvom, da vas, kad do-
gjete na kraj, prime u vječne stanove.
10 — Ko je vjeran u malom, i u mnogom
je vjeran; a ko je nevjeran u malom, i u
11 mnogom je nevjeran. — Ako dakle u
nepravednom bogatstvu vjerni ne biste,
12 u istinom ko će vam vjerovati? — I ako
u tugjem vjerni ne biste, vaše ko će vam
13 dati? — Nikakav sluga ne može
dva gospodara služiti; jer ili će
na jednoga mrziti, a drugoga ljubiti, ili
će jednomu voljeti, a drugoga prezirati.
Ne možete služiti Bogu i bogatstvu.

diviti. — Riječi, što se na priču nadovezuju, moralna su nauka uzeta iz priče.

R. 12 »Ako nijeste dobri upravitelji zemaljskih dobara, i ako njima ne podupirete bližnjega, kako ćete onda dostojno upravljati dobrima kud i kamo višim, dobrima kraljevstva Božjega.« — Bogatstvo se nazivlje tugjim dobrom; a to zato, što kršćani treba da traže svoje dobro u naucima i obećanjima Kristovim. Ove su riječi opomena u prvom redu apostolima i njihovim našljednicima.

R. 13 Vidi Mat. 6, 24. Bilješka, str. 28. Riječ služiti uzima se ovdje u znamenovanju robovati.

Farisejsko licemjerstvo.

14 A ovo sve slušahu fariseji, koji bi-
15 jahu lakomci, i rugahu mu se. — I re-
če im: Vi ste oni, koji se gradite praved-
ni pred ljudima, ali Bog zna srca vaša;
jer što je u ljudi visoko, mrzost je pred
16 Bogom. — Zakon i proroci su do Ivana;
odsele se kraljevstvo Božje propovijeda, i
svaki navaljuje, da ugje u njega. —
17 A lakše je da nebo i zemlja progju, ne-
go li da jedna črknja od zakona propad-
18 ne. — Svaki, koji pušta ženu svo-
ju i uzima drugu, čini preljubu; i koji se ženi puštenicom, čini preljubu.

Bogatun i prosjak Lazar.

19 Čovjek neki bijaše bogat, koji se o-
blačio u grimiz i u bez, i gostio se
20 svaki dan sjajno. — A bijaše jedan
prosjak po imenu Lazar, koji je ležao
pred vratima njegovim pun čirova —
21 i želio da se nasiti mrvama, koje su
padale sa stola bogatunova, i niko mu
ih ne davaše, nego i psi dolažahu i
22 lizahu čirove njegove. — Dogodi se
pak, te umrije prosjak, i odnesoše ga

R. 16 Vidi Mat. 11, 12. Bilješka, str. 48.
R. 17 Vidi Mat. 5, 18. Bilješka, str. 19.
R. 19 bez = bijelo tanko platno.

angjeli u krilo Abrahamovo. A umrije i
23 bogatun, i zakopa se u paklu. — I podignuvši oči svoje, kad bješe u mukama, ugleda izdaleka Abrahama i Lazara u
24 krilu njegovu. — I povikavši reče: Oče Abrahame! smiluj se na me, i pošlji Lazara, neka umoči u vodu vrh od prsta svojega, da mi rashladi jezik, jer se mu-
25 čim u ovom plamenu. — I Abraham mu reče: Sinko! opomeni se, da si ti primio dobra u životu svojem, i Lazar opet zla;
26 sad se pak on tješi, a ti se mučiš. — I svrh svega toga megju nama i vama ima velika propast, da oni, koji bi htjeli odovud prijeći k vama, ne mogu, niti oni o-
27 dande ovamo prelaziti. — I reče: Molim te dakle, oče, da ga pošlješ kući oca mo-
28 jega; — jer imam pet braće, neka im posvjedoči, da ne bi i oni došli u ovo mje-
29 sto od mukâ. — I reče mu Abraham: Imaju Mojsija i proroke; neka njih slu-
30 šaju! — A on reče: Ne, oče Abrahame! nego, ako im dogje ko iz mrtvih, či-

R. 23 Blaženstvo na drugom svijetu opisuje se često kao svečana gozba. Lazar se ovdje prikazuje u krilu Abramovu od prilike onako kao što je Ivan bio kod pošljednje večere u krilu Isusovu: to će reći počivajući njemu s desne na istom počivalištu. — Vidi Mat. 26, 7. Bilješka, str. 126.

31 nit će pokoru. — Ali mu on reče: Ako ne slušaju Mojsija i prorokâ, da tko i iz mrtvih ustane, ne će vjerovati.

Sablazni.

GLAVA 17. — 1 I reče učenicima svojim: Nije moguće, da ne dogju sablazni; ali teško onomu, preko koga dolaze. —
2 Bolje bi mu bilo, da mu se vodenični kamen objesi o vratu, i da ga bace u more, nego da sablazni jednoga od ovih malih.

Bratsko karanje.

3 Čuvajte se! Ako ti brat tvoj sagriješi, pokaraj ga; pa ako se po-
4 kaje, oprosti mu! — I ako ti sedam puta na dan sagriješi i sedam puta na dan dogje k tebi i reče: Kajem se, oprosti mu!

Vjera i dužnost.

5 I rekoše apostoli Gospodu: Umnoži nam vjeru!

R. 31 Varao bi se, ko bi mislio, da bi se obratio, kad bi vidio, gdje se neko vratio s drugoga svijeta. Gdje nema dobre volje, ondje se ni razum ne sagiba ne samo pred Svetim Pismom i crkvom nego ni pred samim čudesima.

6 A Gospod reče: Ako uzimadete
vjere koliko zrno gorušično, re-
ći ćete ovomu stablu dudovo-
mu: Iščupaj se i presadi se u
7 more; i poslušat će vas. — A ko-
ji od vas, kad ima slugu, koji ore ili čuva
stoku, kad se vrati iz polja, reče mu: Do-
8 gji odmah, sjedi za stol? — Nego ne ka-
že li mu: Ugotovi što ću večerati, i za-
pregni se, te mi služi, dok jedem i pijem,
9 pa onda ti jedi i pij? — Eda li će za-
hvaliti sluzi, kad učini, što mu bješe
10 zapovjedio? — Ne mislim. Tako i vi,
kad učinite sve, što vam je za-
povjegjeno, recite: Sluge smo
nekorisni; učinismo, što smo bili
dužni činiti.

Deset gubavaca.

11 I kad igjaše u Jerusalem, prolažaše po-
12 sred Samarije i Galileje. — I kad ulažaše
u neko selo, sretoše ga deset gubavih lju-
13 di, koji staše izdaleka. — I podigoše glas
govoreći: Isuse učitelju, pomiluj nas!
14 I vidjevši ih reče: Idite, pokažite
se svećenicima!
15 I kad igjahu, očistiše se. — A jedan
od njih vidjevši, da je očišćen, povrati se
16 hvaleći Boga iza glasa. — I pade ničice

pred noge njegove, i zahvali mu; i to
17 bješe Samarjanin. — A Isus odgovarajući
reče: Ne očistiše li se desetorica; a deve-
18 torica gdje su? — Ne nagje se, koji bi
se vratio i dao slavu Bogu, nego ovaj
tugjin.
19 I reče mu: Ustani, idi; vjera tvoja ti
pomože.

Kraljevstvo Božje i povratak Sina čovječjega.

20 A upitaše ga fariseji: Kad će doći kra-
ljevstvo Božje? Odgovarajući reče im:
Kraljevstvo Božje ne će doći, da se vidi.
21 — Niti će kazati: Evo ovdje, ili eno on-
dje! jer gle, kraljevstvo je Božje megju
vama.
22 I reče učenicima svojim: Doći će vri-
jeme, kad ćete zaželjeti da vidite jedan
dan Sina čovječjega, i ne ćete vidjeti.
23 — I reći će vam: Evo ovdje, ili eno ondje!
24 Ne izlazite niti idite za njim! — jer kao
što munja, kad sine s neba, rasvijetli sve

R. 20-37 Vidi Mat. 26. i razne bilješke. Str. 126. i dalje.

R. 21 Kraljevstvo je Božje u nama, jer prava svetost stoji u srcu, kako je to Isus toliko puta istaknuo. Ali ni spoljašnjih potpomoći ne valja prezreti, kako bi to neki htjeli; samo valja držati na umu, da te potpomoći toliko vrijede, koliko potpomažu dušu i ništa više.

što je pod nebom: tako će biti Sin čovječji
25 u svoj dan. — Ali mu najprije treba mnogo postradati i odbačenu biti od roda
26 ovoga. — I kako je bilo u vrijeme Noino, tako će biti u dane Sina čovječjega. —
27 Jegjahu i pijahu, ženjahu se i udavahu se do onoga dana, kad Noa ugje u kovčeg; i dogje potop, i pogubi sve. —
28 Tako kao što bi u dane Lotove: jegjahu i pijahu, kupovahu i prodavahu, sagjahu
29 i zidahu, — a u dan, kad izigje Lot iz Sodome, udari oganj i sumpor s neba, i
30 pogubi sve; — tako će biti u onaj dan,
31 kad se javi Sin čovječji. — U onaj čas, koji se desi na krovu, a pokućstvo njegovo u kući, neka ne silazi da ga uzme; i koji se desi u polju, neka se takogjer ne
32 vraća natrag! — Opominjite se žene Lo-
33 tove! — Koji god uznastoji da sačuva dušu svoju, izgubit će je; a koji god je
34 izgubi, oživjet će je. — Kažem vam: U onu noć bit će dva na jednoj postelji: jedan će se uzeti, a drugi će se ostaviti;
35 — dvije će mljeti zajedno: jedna će se uzeti, a druga će se ostaviti; dva će biti

R. 34 Od dvojice srodnika ili drugova jednoga će Isus uzeti sa sobom u svoje kraljevstvo, a drugi će se predati pravdi Božjoj. Pri tom se ne će paziti ni na što drugo, nego samo na zasluge.

na njivi: jedan će se uzeti, a drugi će se ostaviti.

36 Odgovarajući rekoše mu: Gdje, Gospode?

37 A on im reče: Gdje je strvina, onamo će se i orlovi skupiti.

Nepravedni sudija.

GLAVA 18. — 1 Kaza im pak i pri-
ču, kako se treba svagda moliti i ne dati
2 da dotuži — govoreći: U jednome gradu bijaše neki sudija, koji se Boga ne
3 bojaše i od ljudi ne stigjaše. — A u onome gradu bijaše neka udovica, i dolažaše k njemu govoreći: Ne daj me su-
4 parniku mojemu! — I ne šćadijaše za dugo. A najposlije reče u sebi: Ako se i Boga ne bojim i od ljudi ne stidim, —
5 ipak ću obraniti ovu udovicu, kad mi dosagjuje, da ne bi napokon došla i napala na me.

6 Reče pak Gospod: Čujte, šta govori
7 nepravedni sudija! — A kamo li Bog ne će obraniti izabranih svojih, koji k njemu vapiju dan i noć, te će ih trpjeti?
8 — Kažem vam, da će ih brzo obraniti.

R. 8 »Uza sve te pouke, uza sva obećanja, što sam vam prikazao u svojim pričama, koliko će vas vjerovati u mene i u toj vjeri istrajati do konca? Na žalost malo.« O dolasku Sina čovječjega vidi Matej, 24., str. 115.

Ali Sin čovječji, kad dogje, misliš, naći će vjere na zemlji?

Farisej i carinik.

9 A i nekima, koji se uzdahu u sebe, da su pravednici, i prezirahu druge, ka-
10 za priču ovu: — Dva čovjeka ugjoše u hram da se mole, jedan farisej, a drugi
11 carinik. — Farisej stade i moljaše se u sebi ovako: Bože! zahvaljujem ti, što nijesam kao ostali ljudi: razbojnici, nepravednici, preljubočinci, ili kao i ovaj ca-
12 rinik. — Postim dva puta u sedmici, da-
13 jem desetinu od svega, što imam. — A carinik stajaše izdaleka i ne šćaše ni očiju podignuti na nebo, nego bijaše prsi svoje govoreći: Bože! milostiv budi meni
14 grješniku. — Kažem vam: Ovaj otide opravdan kući svojoj, a ne onaj; jer svaki koji se podiže, ponizit će se, a koji se ponizuje, podignut će se. —

Isus i djeca.

15 Donošahu pak k njemu i djecu, da ih se dotakne. A kad to vidješe učenici,
16 zabranjivahu im. — A Isus dozvavši ih

R 10 Vidi Mat. 5, 46. Bilj. str. 24.

reče: Pustite djecu, neka dolaze k meni, i ne branite im, jer je takovih kraljevstvo
17 Božje. — Zaista vam kažem: Koji ne primi kraljevstva Božjega kao dijete, ne će ući u njega.

Bogati mladić.

18 I zapita ga jedan knez govoreći: Učitelju dobri! šta da učinim, da naslijedim život vječni?
19 A Isus mu reče: Što me zoveš dobrim? niko nije dobar osim jedinoga Bo-
20 ga. — Zapovijesti znaš: Ne ubij, ne čini preljube, ne ukradi, ne svjedoči lažno, poštuj oca svojega i mater!
21 A on reče: Sve sam to držao od mladosti svoje.
22 A kad to ču Isus, reče mu: Još ti jedno nedostaje: Prodaj sve što imaš i razdaj siromasima; i imat ćeš blago na nebu; i dogji, hajde za mnom!
23 Čuvši on to postade žalostan, jer bje-
24 še vrlo bogat. — A vidjevši ga Isus, gdje

R. 17 S onom poniznošću i bezazlenošću, koja je naravski nagon u djece a krjepost u odrasle čeljadi.

R. 19 Vidi Mat. 19, 17. Bilješka, str. 90.

R. 24 i dalje. Vidi Mat. 19, 23. Bilješka, str. 93.

postade žalostan, reče: Kako će teško ući u kraljevstvo Božje oni,
25 koji imaju novaca! — Lakše je kamili proći kroz iglene uši, nego li bogatomu ući u kraljevstvo Božje.
26 A oni, koji slušahu, rekoše: A ko se može spasti?
27 Reče im: Što je u ljudi nemoguće, u Boga je moguće.

Nagrada onima, koji idu za Isusom.

28 A Petar reče: Eto, mi smo ostavili sve, i pošli smo za tobom!
29 A on im reče: Zaista vam kažem: Nema nikoga, koji bi ostavio kuću ili roditelje ili braću ili ženu ili djecu kraljevstva
30 Božjega radi, — koji ne će primiti mnogo više u ovo vrijeme, i na onome svijetu život vječni.

Isus proriče svoju muku.

31 Uze pak Isus dvanaestoricu i reče im: Evo idemo u Jerusalem, i sve će se svršiti, što su proroci pisali za Sina čo-
32 vječjega; — jer će ga predati neznabošcima, i narugat će mu se, i bičovat će ga,
33 i popljuvat će ga; — i pošto ga bičuju, ubit će ga, i treći dan će uskrsnuti.
34 I oni ništa od toga ne razumješe, i

besjeda ova bješe od njih sakrivena, i ne razumješe, što se kazalo.

Slijepac iz Jerihona.

35 I kad se približavaše k Jerihonu, jedan slijepac sjegjaše kraj puta proseći.
36 A kad ču, gdje narod prolazi, zapita,
37 šta je to? — I kazaše mu, da Isus Na-
38 zarejin prolazi. — I povika govoreći: Isuse, Sine Davidov, pomiluj me!
39 I oni, što igjahu naprijed, prijećahu mu, da šuti. A on još više vikaše: Sine Davidov, pomiluj me!
40 A Isus stade i zapovjedi, da mu ga dovedu. I kad mu se približi, zapita ga
41 — govoreći: Šta hoćeš da ti učinim? A on reče: Gospode! da progledam.
42 A Isus mu reče: Progledaj! vjera tvoja pomože ti.
43 I odmah progleda, i pogje za njim hvaleći Boga. I sav narod, koji vidje, hvaljaše Boga.

Zahej carinik.

GLAVA 19. — 1 I ušavši u Jerihon,
2 prolažaše kroza nj. — I gle, čovjek po imenu Zahej, koji bješe starješina cari-
3 nički i bješe bogat, — iskaše da vidi Isusa, ko je; i ne mogaše od naroda, jer
4 bješe malena rasta. — I potrčavši napri-

jed pope se na divlju smokvu, da ga vidi;
5 jer mu je onuda trebalo proći. — I kad
dogje Isus na ono mjesto, pogledavši go-
re vidje ga i reče mu: Zaheju! sigji
brzo, jer mi danas valja ostati u kući
tvojoj.
6 I sigje brzo, i primi ga radujući se.
7 — I svi kad vidješe, mrmljahu govoreći:
Kod grješnoga se čovjeka svrati.
8 A Zahej stade i reče Gospodu: Evo
pola imanja svojega, Gospode, dajem si-
romasima, i ako sam koga u čemu pre-
vario, vraćam onoliko četvoro.
9 Reče mu Isus: Danas dogje spasenje
kući ovoj; jer je i on sin Abrahamov;
10 — jer je Sin čovječji došao is-
kati i spasti, što bi izgubljeno.

Priča o minama.

11 A dok oni to slušahu, nastavi kazivati
priču, jer bješe blizu Jerusalema, i jer
mišljahu, da će se odmah javiti kraljevstvo
12 Božje. — Reče dakle: Čovjek neki od do-
bra roda otide u daljnu zemlju da primi
13 sebi kraljevstvo i da se vrati. — Dozvavši
pak deset sluga svojih dade im deset
mina i reče im: Trgujte, dok se vratim.

R. 9 Vidi Mat. 3, 9. Bilj. str. 11.
R. 12 Vidi priču o talentima u Mat. 25, 14. i dalje, str. 121.

14 — A gragjani njegovi mržahu na nj,
i poslaše za njim poslanike govoreći: Ne
15 ćemo, da on kraljuje nad nama. — I kad
se on vrati, pošto primi kraljevstvo, za-
povjedi, da dozovu one sluge, kojima da-
de novac, da vidi, koliko je koji dobio.
16 — I dogje prvi govoreći: Gospodaru! mi-
17 na tvoja donese deset mina. — I reče
mu: Dobro, dobri slugo! kad si u ma-
lom bio vjeran, imat ćeš vlast nad de-
18 set gradova. — I dogje drugi govoreći:
Gospodaru! mina tvoja donese pet mina.
19 — I ovomu reče: I ti budi nad pet gra-
20 dova! — I drugi opet dogje govoreći:
Gospodaru! evo tvoja mina, koju sam ču-
21 vao u ubrusu. — Jer sam se bojao te-
be, jer si čovjek tvrd; uzimaš, što nijesi
22 ostavio, i žanješ, što nijesi sijao. — Re-
če mu: Iz usta tvojih sudim ti, zli
slugo! Znao si, da sam ja tvrd čovjek, u-
zimajući što nijesam ostavio, i žanjući
23 što nijesam sijao; — pa zašto nijesi mo-
jega novca dao trgovcima, da ga ja do-
24 šavši primim dakako s dobitkom? — I
reče onima, što stajahu ondje: Uzmite
od njega minu, i podajte onomu, koji ima
25 deset mina. — I rekoše mu: Gospodaru!
26 ima deset mina. — A kažem vam, da
će se svakomu, koji ima, dati, i obilo-
vat će; a od onoga, koji nema, uzet će se

27 od njega i ono, što ima. — A one moje neprijatelje, koji nijesu htjeli, da ja kraljujem nad njima, dovedite amo, i ubijte preda mnom!

Isus ide svečano u Jerusalem.

28 I kazavši ovo pogje naprijed idući u
29 Jerusalem. — I kad se približi Betfazi i Betaniji kod gore, koja se zove Maslin-
30 ska, posla dva učenika svoja — govoreći: Idite u selo, što je prema vama, i kad ugjete u njega, naći ćete magare privezano, na koje nikada niko od ljudi nije
31 sjedao; odriješite ga i dovedite! — I ako vas ko upita: Zašto driješite? ovako ćete mu reći: Gospodu treba.
32 I otidoše, koji bijahu poslani, i nagjoše, kao što im kaza, magare gdje stoji.
33 — A kad oni driješahu magare, rekoše im gospodari od njega: Zašto driješite magare?
34 A oni rekoše: Gospodu treba.
35 I dovedoše ga k Isusu. I bacivši haljine svoje na magare, posadiše na nj Isu-
36 sa. — A kad igjaše, prostirahu haljine
37 svoje po putu. — I kad se već približavaše da sigje s gore Maslinske, poče sve

R. 29 O svečanom ulazu u Jerusalem vidi Mat. 21, 1—9. Str 99—100.

mnoštvo učenika u radosti hvaliti Boga iza glasa za sva čudesa, što su vidjeli, —
38 govoreći: Blagosloven kralj, koji ide u ime Gospodnje; mir na nebu i slava na visini!
39 I neki fariseji iz naroda rekoše mu: Učitelju, zaprijeti učenicima svojim!
40 A on im reče: Kažem vam, ako oni ušute, kamenje će vikati.
41 I kad se približi, ugleda grad i zaplaka nad njim govoreći: — Kad bi i ti znao i
42 to u ovaj tvoj dan, što je za mir tvoj, a
43 sad je sakriveno od očiju tvojih! — jer će doći dani na tebe, i okružit će te neprijatelji tvoji opkopom, i opkolit će te,
44 i obuzet će te odasvud, — i o zemlju lupit će tobom i sinovima tvojim, koji su u tebi, i ne će ostaviti u tebi kamena na kamenu zato, što nijesi poznao vremena pohogjenja svojega.

Isus goni skvrnitelje hramske iz hrama.

45 I ušavši u hram stade izgoniti one,
46 što prodavahu u njemu i kupovahu, — govoreći: Pisano je: Dom moj dom je molitve; a vi načiniste od njega pećinu razbojničku.

R. 45 Vidi Mat. 21, 12. Bilješka, str. 100.

47 I učaše svaki dan u hramu. A glavari
svećenički i književnici i starješine na-
48 rodne gledahu da ga pogube, — i ne na-
lažahu, šta bi mu učinili, jer sav narod
igjaše za njim slušajući ga.

Pitanje o Ivanu Krstitelju.

GLAVA 20. — 1 I kad on u jedan od
onih dana učaše narod u hramu i propo-
vijedaše evangjelje, dogjoše glavari sveće-
nički i književnici sa starješinama —
2 i rekoše mu govoreći: Kaži nam, kakvom
vlasti to činiš? ili ko ti je dao tu vlast?
3 A Isus odgovarajući reče im: I ja ću
vas upitati jednu riječ. Odgovorite mi:
4 — Krštenje Ivanovo bi li s neba ili od
ljudi?
5 A oni mišljahu u sebi govoreći: Ako
rečemo: S neba, reći će: Zašto mu dakle
6 ne vjerovaste? — Ako li rečemo: Od lju-
di, sav će nas narod pobiti kamenjem;
7 jer su uvjereni, da je Ivan prorok. — I od-
govoriše, da ne znaju, otkuda je. —
8 A Isus im reče: Ni ja vama ne ću kazati,
kakvom vlasti ovo činim.

R. 9 i dalje. Bog je poslao proroke, svoje dobre sluge, a Israelci su ih progonili; potom je poslao Sina svojega Isusa, pa su ga od zavisti i lažne rodoljubivosti ubili.

Opaki vinogradari.

9 A narodu poče kazivati priču ovu: Čo-
vjek posadi vinograd i dade ga pod
zakup vinogradarima, pa otide na dugo
10 vremena. — I u vrijeme posla k vino-
gradarima slugu, da mu dadu od roda vi-
nogradskoga. Ali ga oni izbiše i poslaše
11 prazna. — I posla opet drugoga slugu. A
oni i toga izbiše i osramotivši ga po-
12 slaše prazna. — I posla opet trećega. A
13 oni i toga izraniše i istjeraše. — Onda
reče gospodar od vinograda: Šta ću činiti?
Da pošljem sina svojega ljubaznoga; eda
14 se kako zastide, kad ga vide. — Ali kad
ga vidješe vinogradari, mišljahu u sebi
govoreći: Ovo je našljednik, hajde da ga
15 ubijemo, da bude našljedstvo naše. — I
baciše ga napolje iz vinograda i ubiše.
Šta će dakle učiniti njima gospodar od
16 vinograda? — Doći će, i pogubit će te
vinogradare, i dat će vinograd drugima.
A oni čuvši to rekoše mu: Ne dao
Bog!
17 A on pogledavši na njih reče: Što da-
kle znači ono u pismu: K a m e n, k o j i

R. 17 Priča o kamenu, koja se više puta spominje u novom zavjetu, uzeta je iz ps. 117., te se divno primjenjuje na Isusa, koga neprijatelji njegovi kroz sva stoljeća odbacuju, a on je ipak vazda temelj koliko vjeri toliko i prosvjeti.

odbaciše zidari, onaj posta glava od ugla?
18 Svaki, koji padne na taj kamen, razbit će se; a na koga on padne, satrt će ga.

Porezni novac.

19 I gledahu glavari svećenički i književnici u onaj čas da dignu ruke na njega, ali se pobojaše naroda, jer razumješe, da
20 njima ovu priču kaza. — I pažahu na nj i poslaše vrebače, koji se gragjahu, da su pravedni, ne bi li ga uhvatili u riječi, da ga predadu poglavarstvu i vlasti
21 poglavičinoj. — I upitaše ga govoreći: Učitelju, znamo, da pravo govoriš i učiš, i ne gledaš ko je ko, nego zaista učiš putu
22 Božjemu; — smijemo li cesaru davati porez, ili ne?
23 A on vidjevši njihovo lukavstvo reče
24 im: Šta me kušate? — Pokažite mi dinar! Čija je na njemu slika i natpis?
Odgovarajući rekoše mu: Cesarev.
25 I reče im: Podajte dakle što je cesarevo cesaru, i što je Božje Bogu.
26 I ne mogoše riječi njegove pokuditi pred narodom; i diveći se odgovoru njegovu umukoše.

R. 21 i dalje. Vidi Mą. 22, 15.. 17., 21. Bilješke, str. 107—108.

Saduceji i uskrsnuće.

27 — A pristupiše neki od saduceja, koji ka-
žu, da nema uskrsnuća, i pitahu ga
28 — govoreći: Učitelju, Mojsije nam propisa: Ako komu umre brat, koji ima ženu, i taj bude bez djece, da je brat njegov uzme za ženu, i da podigne sjeme bratu svojemu.
29 — A bijaše sedam braće. I prvi uze že-
30 nu, i umrije bez djece. — I drugi je uze,
31 i on umrije bez djeteta. — I treći je uze. A tako i svi sedam, i ne ostaviše djece,
32 i pomriješe. — Poslije svih umrije i že-
33 na. — O uskrsnuću dakle kojega će od njih biti žena? jer je sedmorici bila žena.
34 I reče im Isus: Djeca ovoga svijeta
35 žene se i udavaju; — a oni, koji se udostoje onoga svijeta i uskrsnuća iz mrtvih, niti će se udavati niti će se ženiti; —
36 jer više ne će moći umrijeti; jer su kao angjeli, i sinovi su Božji, kad su sinovi
37 uskrsnuća. — A da mrtvi ustaju, i Mojsije pokaza kod kupine, gdje naziva Gospoda Bogom Abrahamovim i Bogom Isakovim i Bogom Jakobo-
38 vim; — a on nije Bog mrtvih, nego živih; jer su njemu svi živi.
39 A neki od književnika odgovarajući rekoše: Učitelju! dobro si kazao.

R. 27 Vidi Mat. 3, 7. Bilješka, str. 11.

40 I već ne smijahu ništa da ga zapitaju.

Mesija, sin Davidov.

41 A on im reče: Kako govore, da je
42 Krist sin Davidov? — A sam David govori u psaltiru: Reče Gospod Gospodu mojemu: Sjedi meni s desne strane, — dok položim ne-
43 prijatelje tvoje za podnožje no-
44 gama tvojim. — David dakle njega naziva Gospodom, pa kako mu je sin?

Licemjerstvo književnikâ.

45 A kad sav narod slušaše, reče uče-
46 nicima svojim: — Čuvajte se od književnika, koji hoće da idu u dugim haljinama i traže pozdravljanja na trgu i prva mjesta po zbornicama i začelja na gozbama, —
47 koji jedu kuće udovičke, i lažno se dugo mole. Oni će još većma biti osugjeni.

Prilog udovičin.

GLAVA 21. — 1 Pogledavši pak vidje bogate, gdje meću dare svoje u škri-
2 njicu za priloge. — A vidje i neku siroma-
3 šicu udovicu, gdje meće dva novčića. — I reče: Zaista vam kažem: Ova siromašna
4 udovica metnu više od svih; — jer svi ovi metnuše u prilog Bogu od suviška svoje-

ga; a ova od sirotinje svoje metnu svu hranu svoju, što imaše.

Proroštvo o razoru hrama i grada Jerusalema.

5 I kad neki govorahu za hram, da je ukrašen lijepim kamenjem i zakladima,
6 reče: — Doći će dani, u koje od svega, što vidite, ne će ostati ni kamen na kamenu, koji se ne će razmetnuti.
7 Zapitaše ga pak govoreći: Učitelju, kad će to biti, i kakav je znak, kad će se to stati dogagjati?
8 A on reče: Čuvajte se, da vas ne prevare, jer će mnogi doći u ime moje govoreći: Ja sam, i vrijeme se približi, ne
9 idite dakle za njima! — A kad čujete ratove i bune, nemojte se plašiti; to treba najprije da bude, ali još nije odmah svršetak.
10 Tada im kazivaše: Ustat će narod na narod i kraljevstvo na kra-
11 ljevstvo. — I bit će potresi veliki po mjestima, i bit će pomori i gladi i stra-
12 hote s neba i znaci veliki. — Ali prije svega toga metat će na vas ruke svoje, i gonit će vas predavajući vas u zborni-

R. 5 Za ovo i dalje vidi bilješke k početku gl. 24. kod sv. Mateja, str. 115 i dalje.

ce i u tamnice i vodeći vas pred kraljeve
13 i upravitelje imena mojega radi. — A to
će vam se dogoditi za svjedočanstvo. —
14 Metnite dakle u srca svoja, da se prije
ne domišljate, kako ćete odgovarati; —
15 jer ću vam ja dati usta i mudrost, kojoj
se ne će moći oprijeti ni odgovoriti svi
16 protivnici vaši. — A predavat će vas ro-
ditelji i braća i rođaci i prijatelji, i ubit
17 će neke od vas. — I svi će zamrziti na
18 vas imena mojega radi; — ali ni vlas s
19 glave vaše ne će poginuti. — U strplji-
vosti svojoj imat ćete duše svoje.

Pošljednji dani grada Jerusalema i rasulo naroda Židovskoga.

20 A kad vidite, da vojska opkoli Jeru-
salem, onda znajte, da se približilo opu-
21 stošenje njegovo. — Tada koji budu u Ju-
deji, neka bježe u gore; i koji budu u
gradu, neka izlaze; i koji budu napolju,
22 neka ne ulaze u nj; — jer su ovo dani
osvete, da se izvrši sve, što je napisano.
23 — Ali teško trudnima i dojilicama u one
dane! jer će biti velika nevolja na zemlji i
24 gnjev na ovom narodu. — I past će od o-
štrice mača; i odvest će se u ropstvo po
svim narodima; i Jerusalem će gaziti ne-
znabošci, dok se ne izvrše vremena ne-
znabožaca.

Znaci suda općenitoga i dolaska Kristova.

25 I bit će znaci na suncu i na
mjesecu i na zvjezdama, i na
zemlji tjeskoba među narodi-
ma porad silovite huke mora i
26 valova; — i ljudi će pogibati od
straha i čekanja, što će doći na
svu zemlju; jer će se sile nebe-
27 ske pokrenuti. — I tada će ugle-
dati Sina čovječjega, gdje ide
na oblaku sa silom velikom i
28 slavom. — A kad se počne ovo zbivati,
gledajte i podignite glave svoje, jer se
približuje otkup vaš.

Treba gotov biti za dolazak Krista, sudije božanskoga.

29 I kaza im priču: Gledajte smokvu i sva
30 drveta. — Kad donose već iz sebe rod,
31 znate, da je blizu ljeto. — Tako i vi, kad
vidite, da se ovo zbiva, znajte, da je blizu
32 kraljevstvo Božje. — Zaista vam kažem,
da ovaj naraštaj ne će proći, dok se sve
33 ne zbude. — Nebo i zemlja proći će, a
riječi moje ne će proći.

R. 32 Vidi Mat. 24, 1. Bilješka, str. 115.

Čas je smrtni nesiguran; zato valja stražiti i moliti se.

34 Ali se čuvajte, da kako vaša srca ne o-
težaju žderanjem i pijanstvom i brigama
ovoga života, i da vam onaj dan ne dogje
35 iznenada; — jer će doći kao zamka na
36 sve, koji žive po svoj zemlji. — Stražite
dakle moleći se jednako, da budete do-
stojni uteći od svega onoga, što će se zbiti,
i stati pred Sinom čovječjim.
37 I danju učaše u hramu, a noću izlažaše
i noćivaše na gori, koja se zove Maslinska.
38 — I sav narod dolažaše iz jutra k njemu
u hram, da ga sluša.

Urota velikoga vijeća.

GLAVA 22. — 1 Približavaše se pak
praznik prijesnih hljebova, koji se zove
2 pasha; — i tražahu glavari svećenički i
književnici, kako bi Isusa ubili; ali se bo-
jahu naroda.

Ugovor s Judom.

3 A sotona ugje u Judu, koji se zvaše
Iskariotski, i koji bješe jedan od dvanae-
4 storice. — I otišavši govori s glavarima
svećeničkim i sa starješinama, kako će im
5 ga izdati. — I oni se obradovaše i ugo-

R. 25 Vidi Mat. 20, 25. Bilješke, str. 97.

6 voriše, da će mu dati novaca. — I on se
obreče. I tražaše zgodu, da im ga preda
tajno od naroda.

Pošljednja večera.

Priprava.

7 A dogje dan prijesnih hljebova, u koji
8 trebaše klati pashu. — I posla Petra i
Ivana govoreći: Idite i ugotovite nam pa-
shu, da jedemo.
9 A oni rekoše: Gdje hoćeš, da ugo-
tovimo?
10 I reče im: Eto kad ugjete u grad, sresti
će vas čovjek, koji nosi vodu u krčagu;
idite za njim u kuću, u koju on ugje, —
11 i kažite domaćinu: Učitelj ti veli: Gdje
je gostinska soba, gdje ću jesti pashu s u-
12 čenicima svojim? — I on će vam poka-
zati veliku sobu prostrtu; i ondje ugo-
tovite!
13 A oni otidoše i nagjoše, kao što im
kaza, i ugotoviše pashu.

Ustanova presv. euharistije.

14 I kad dogje čas, sjede za stol, i dva-
15 naest apostola s njim. — I reče im: Vrlo
sam želio, da ovu pashu jedem s vama,
16 prije nego muku podnesem; — jer vam
kažem, da je odsele ne ću jesti, dok se
ne svrši u kraljevstvu Božjem.

R. 10 Krčag = vrč.

17 I uzevši čašu dade hvalu i reče: Uz-
18 mite i razdijelite megju sobom; — jer vam kažem, da ne ću piti od roda trsova, dok ne dogje kraljevstvo Božje.

19 I uzevši hljeb dade hvalu i prelomi i dade im govoreći: Ovo je tijelo moje, koje se daje za vas; to činite na moj spomen!

20 Tako i čašu po večeri govoreći: Ova je čaša novi zavjet u krvi mojoj, koja će se za vas prolijevati.

Isus prokazuje izdajnika.

21 Ali evo ruka izdajnika mojega sa
22 mnom je na stolu. — I Sin čovječji ide istina, kao što je odregjeno; ali teško čovjeku onomu, koji će ga izdati!

23 I oni staše tražiti megju sobom, koji bi od njih bio, koji će to učiniti.

Pouka o kršćanskoj poniznosti.

24 A posta i prepiranje megju njima, koji
25 bi se činio megju njima veći. — A on im reče: Kraljevi. neznabožački vladaju neznabošcima, i koji imaju vlast nad njima,
26 zovu se dobrotvori. — A vi nemojte tako; nego koji je veći megju vama, neka bude kao manji; i koji je starješina, neka bude kao

27 sluga; — jer koji je veći, koji sjedi za stolom, ili koji služi? Nije li onaj, koji sjedi za stolom? A ja sam megju vama
28 kao sluga. — A vi ste oni, koji istrajaste
29 sa mnom u napastima mojim. — I ja odregjujem vama kraljevstvo, kao što je O-
30 tac moj meni odredio, — da jedete i pijete za stolom mojim u kraljevstvu mojem, i da sjedite na prijestolima i sudite nad dvanaest koljena Israelovih.

31 Reče pak Gospod: Simone, Simone! evo vas ište sotona, da bi vas činio kao
32 pšenicu; — a ja se molih za tebe, da vjera tvoja ne prestane, i ti kadgod obrativši se utvrdi braću svoju!

33 A on mu reče: Gospode, s tobom gotov sam i u tamnicu i na smrt ići.

34 A on reče: Kažem ti, Petre, ne će zapjevati danas pijetao, dok se tri puta ne odrečeš, da me poznaješ.

35 I reče im: — Kad vas poslah bez kese i bez torbe i bez obuće, eda li vam što nedostade?

36 A oni rekoše: Ništa! A on im reče: Ali sad koji ima kesu, neka je uzme, tako i torbu; a koji nema, neka proda haljinu
37 svoju, i kupi mač; — jer vam kažem, još ovo treba na meni da se izvrši, što je pisano: I megju zločince brojen bi; jer ono, što je o meni, ima svršetak.

38 A oni rekoše: Gospode! evo ovdje dva mača.
A on im reče: Dosta je.

Getsemani.

39 I izišavši otide po običaju na goru Maslinsku. A za njim otidoše i učenici. —
40 A kad dogje na mjesto, reče im: Molite se, da ne padnete u napast!
41 I on odstupi od njih, kako se može kamenom dobaciti, i kleknuvši na koljena
42 moljaše se — govoreći: Oče! ako hoćeš, odnesi čašu ovu od mene; ali ne moja volja, nego tvoja neka bude!
43 A angjeo mu se javi s neba i krijepi ga. I budući u smrtnoj muci duže se
44 moljaše. — I znoj njegov bi kao kaplje krvi,
45 što teče na zemlju. — I ustavši od molitve dogje k učenicima svojim, i nagje ih
46 gdje spavaju od žalosti. — I reče im: Što spavate? Ustanite, molite se, da ne padnete u napast!

Izdajstvo Judino.

47 Dok on još govoraše, evo svjetine; i jedan od dvanaestorice, koji se zvaše Juda, igjaše pred njima, i pristupi k Isusu,
48 da ga cjeliva. — A Isus mu reče: Juda, cjelivom izdaješ Sina čovječjega?

49 A videći oni, što bijahu oko njega, šta će biti, rekoše mu: Gospode! da udarimo mačem?
50 I udari jedan od njih slugu poglavara svećeničkoga, i odsiječe mu desno uho. —
51 A Isus odgovarajući reče: Ostavite dovle!
I dohvativši se uha njegova iscijeli ga.
52 — A glavarima svećeničkim i vojvodama hramskim i starješinama, koji bjehu došli na njega, reče Isus: Kao na razbojnika izi-
53 gjoste s mačevima i sa štapovima? — Kad sam svaki dan bio s vama u hramu, ne pružiste ruku na mene; ali je ovo čas vaš i oblast tame.

Odricanja Petrova.

54 A kad ga uhvatiše, odvedoše ga u dvor poglavara svećeničkoga; a Petar igjaše za
55 njim izdaleka. — A kad oni naložiše vatru nasred dvora i sjegjahu unaokolo, bi-
56 jaše Petar megju njima. — A vidjevši ga jedna sluškinja gdje sjedi kod ognja i pogledavši na nj reče: I ovaj bješe s njim.
57 A on ga se odreče govoreći: Ženo! ne poznajem ga.
58 I malo zatim vidje ga drugi i reče: I ti si od njih.

R. 54 Vidi Mat. 27, 62. Bilješka, str. 145. 28, 1. Bilješka, str. 146.

A Petar reče: O čovječe! nijesam.
59 I pošto progje oko jedne ure, drugi neko potvrgjivaše govoreći: Zaista i ovaj bješe s njim; jer je i Galilejac.
60 I reče Petar: Čovječe! ne znam, šta govoriš.

I odmah, dok on još govoraše, zapje-
61 va pijetao. — I obazrevši se Gospod pogleda na Petra. I Petar se opomenu riječi Gospodnje, kako bješe rekao: Prije nego pijetao zapjeva, tri puta ćeš me se
62 odreći. — I izišavši Petar napolje plaka gorko.

Isus obružen.

63 A ljudi, koji držahu Isusa, rugahu mu
64 se i bijahu ga. — I pokrivši ga bijahu ga po obrazu i pitahu ga govoreći: Proreci, ko te udari!
65 I druge mnoge hule govorahu na nj.

Isus pred velikim vijećem.

66 I kad svanu, sabraše se starješine narodne i poglavari svećenički i književnici, i odvedoše ga u svoju skupštinu govoreći: Ako si ti Krist, kaži nam!
67 A on im reče: Ako vam kažem, ne će-
68 te mi vjerovati; — a ako vas i zapitam, ne ćete mi odgovoriti niti ćete me pu-

69 stiti. — Ali odsele će Sin čovječji sjediti s desne strane sile Božje.
70 Svi pak rekoše: Ti li si dakle Sin Božji?
On reče: Vi kažete, ja jesam.
71 A oni rekoše: Što još trebamo svjedočanstvo? jer sami čusmo iz usta njegovih.

Isus pred Pilatom i pred Herodom.

GLAVA 23. — 1 I ustavši njih sve mno-
2 štvo odvedoše ga k Pilatu. — I počeše ga tužiti govoreći: Ovoga nagjosmo gdje buni narod naš, i zabranjuje davati cesaru danak, i govori, da je on Krist kralj.
3 A Pilat ga zapita govoreći: Ti li si kralj Židovski?
A on odgovarajući reče: Ti kažeš.
4 A Pilat reče glavarima svećeničkim i narodu: Nikakve krivice ne nalazim na ovom čovjeku.
5 A oni navaljivahu govoreći: On buni narod učeći po svoj Judeji počevši od Galileje do ovdje.
6 A Pilat čuvši za Galileju zapita, je li
7 taj čovjek Galilejac. — I razumjevši, da je iz područja Herodova, posla ga k Herodu, koji takogjer bijaše u Jerusalemu o-
8 nih dana. — A Herod vidjevši Isusa, bi mu vrlo drago; jer ga je odavna želio vidjeti zato, što je mnogo čuo za njega, i

nadao se, da će znak kakav vidjeti od nje-
9 ga. — A stade ga pitati za mnogo šta.
Ali on mu ništa ne odgovori. —
10 A glavari svećenički i književnici stajahu,
11 i jednako ga tužahu. — A Herod osra-
motivši ga sa svojim vojnicima i narugavši
mu se obuče mu bijelu haljinu, i posla
12 ga natrag k Pilatu. — I u taj se dan
sprijateljiše Pilat i Herod; jer prije bi-
jahu neprijatelji jedan drugomu.

13 A Pilat sazvavši glavare svećeničke i
14 knezove i narod — reče im: Dovedoste
mi ovoga čovjeka, kao da narod buni,
i eto ja ga pred vama ispitah, i ne na-
gjoh u ovom čovjeku ni jedne krivice,
15 što vi na njega govorite. — A ni Herod;
jer sam vas poslao k njemu; i eto ne na-
lazi se ništa, da je učinio, što bi zasluživalo
16 smrt. — Dakle da ga izbijem i pustim.

Isus zapostavljen Barabi i osugjen.

17 A trebaše o blagdanu da im pusti po
18 jednoga. — Ali sva svjetina zajedno po-
vika: Uzmi ovoga, a pusti nam Barabu!
19 Ovaj bješe bačen u tamnicu za neka-
kvu bunu učinjenu u gradu i za ubijstvo.
20 A Pilat im opet stade govoriti hoteći
21 da pusti Isusa. — Ali oni vikahu govo-
reći: Raspni ga, raspni!

22 A on im treći put reče: Kakvo je da-
kle zlo učinio? ja ništa na njemu ne na-
lazim, što bi zasluživalo smrt; daklem da
ga izbijem i pustim.
23 A oni jednako navaljivahu s velikom
vikom, i iskahu, da se razapne; i nad-
24 vlagjivaše vika njihova. — I Pilat presudi,
25 da im bude, što ištu. — I pusti im onoga,
što iskahu, koji bješe bačen u tamnicu za
ubijstvo i za bunu, a Isusa ostavi na nji-
hovu volju.

Križni put.

26 I kad ga povedoše, uhvatiše nekoga
Simona Cirenca, koji igjaše iz zaselka, i
metnuše na njega križ, da nosi za Isusom.
27 — A za njim igjaše mnoštvo naroda i
ženâ, koje plakahu i naricahu za njim.
28 — A Isus obazrevši se na njih reče: Kćeri
Jerusalemske! ne plačite za mnom, ne-
go plačite za sobom i za djecom svojom;
29 — jer gle, idu dani, u koje će se reći: Bla-
go nerotkinjama i utrobama, koje ne ro-
30 diše, i sisama, koje ne dojiše! — Tada će
početi govoriti gorama: Padnite na
nas! i bregovima: Pokrijte nas!
31 — jer kad ovako rade od zelena drveta,
što će biti od suha?
32 Vogjahu pak i druga dva zločinca s
njim, da se pogube.

Isusa razapinju.

33 I kad dogjoše na mjesto, koje se zva-
še košturnica, ondje razapeše njega i zlo-
čince, jednoga s desne strane a drugoga
34 s lijeve. — A Isus govoraše: Oče! oprosti
im, jer ne znadu, šta čine.

A dijeleći haljine njegove ba-
35 cahu kocke. — I narod stajaše te
gledaše, i glavari s njima rugahu mu se
govoreći: Drugima pomože; neka pomo-
gne sebi, ako je Krist, izabranik Božji.

36 A i vojnici mu se rugahu i pristupahu
37 k njemu i davahu mu ocat — i govo-
rahu: Ako si ti kralj Židovski, pomozi sam
sebi!

38 A bijaše nad njim i natpis napisan
slovima Grčkim i Latinskim i Hebrej-
skim: Ovo je kralj Židovski.

39 A jedan od tih obješenih razbojnika
huljaše na njega govoreći: Ako si ti Krist,
pomozi sebi i nama!

40 A drugi odgovarajući prekoravaše ga
govoreći: Zar se ni ti ne bojiš Boga, kad
41 si i sam osugjen tako? — I mi (smo) još
pravedno (osugjeni), jer primamo po svo-
jim djelima, kako smo zaslužili; ali ovaj
nije nikakova zla učinio.

42 I reče Isusu: Gospode! opomeni me
se, kad dogješ u kraljevstvo svoje!

Smrtna borba i smrt Isusova.

43 I reče mu Isus: Zaista ti kažem, da-
44 nas ćeš biti sa mnom u raju. — A bi-
jaše oko šeste ure, i tama bi po svoj ze-
45 mlji do ure devete. — I pomrča sunce i
zavjes hramski razdrije se na pola. —
46 I povikavši Isus iza glasa reče: Oče! u ru-
ke tvoje predajem duh svoj.

47 I rekavši ovo izdahnu. — A kad vidje
satnik, šta bi, stade hvaliti Boga govo-
reći: Zaista ovaj čovjek bješe pravednik!

48 I sav narod, koji se bijaše skupio da
gleda ovo, kad vidje, šta biva, vrati se
49 bijući se u prsi svoje. — A svi znanci nje-
govi stajahu izdaleka i žene, koje bijahu
išle za njim iz Galileje, i gledahu ovo.

Isus u grobu.

50 I gle, čovjek po imenu Josip, vijećnik,
51 čovjek dobar i pravedan, — koji ne bi-
jaše pristao na savjet i posao njihov, iz
Arimateje, grada Judejskoga, koji i sâm
52 čekaše kraljevstvo Božje; — ovaj pristupi
53 k Pilatu i zaiska tijelo Isusovo. — I ski-
de ga, i metnu ga u grob isječen, u ko-
54 ji još niko ne bijaše metnut. — I bješe
dan od priprave, i subota osvitaše. —
55 A žene, koje bijahu s Isusom došle iz
Galileje, pogjoše (za Josipom) i vidješe
grob i kako se metnu tijelo njegovo. —

56 I vrativši se pripraviše mirise i pomasti;
i u subotu ostaše na miru po zapovijesti.

Uskrsnuće Isusovo.

GLAVA 24. — 1 A u prvi dan subotni
vrlo rano dogjoše na grob, i donesoše mi-
2 rise, što pripraviše. — I nagjoše kamen
3 odvaljen od groba. — I ušavši ne nagjoše
4 tijela Gospoda Isusa. — I dok se one čugjahu tome, gle, dva čovjeka staše pokraj
5 njih u sjajnim haljinama. — A kad se one uplašiše i oboriše lica k zemlji, rekoše im: Što tražite živoga megju mrtvi-
6 ma? — Nije ovdje, nego ustade. Opomenite se, kako vam kaza, kad bješe još u
7 Galileji, — govoreći, da Sin čovječji treba da se preda u ruke ljudi grješnika, i da se razapne, i treći dan da uskrsne.
8 I opomenuše se riječi njegovih. —
9 I vrativši se od groba javiše sve ovo onoj
10 jedanaestorici i svim ostalima. — A bijaše Marija Magdalena i Ivana i Marija Jakobova i ostale s njima, koje to ka-
11 zaše apostolima. — I njima se učiniše te riječi kao bezumlje, i ne vjerovaše im.
12 — A Petar ustavši otrča ka grobu, i sagnuvši se vidje samo platno gdje leži, i ode čudeći se u sebi, šta bi.

R. 1 Ovdje subota znači sedmicu ili nedjelju. Po tom »u prvi dan subotni« = u prvi dan nedjelini.

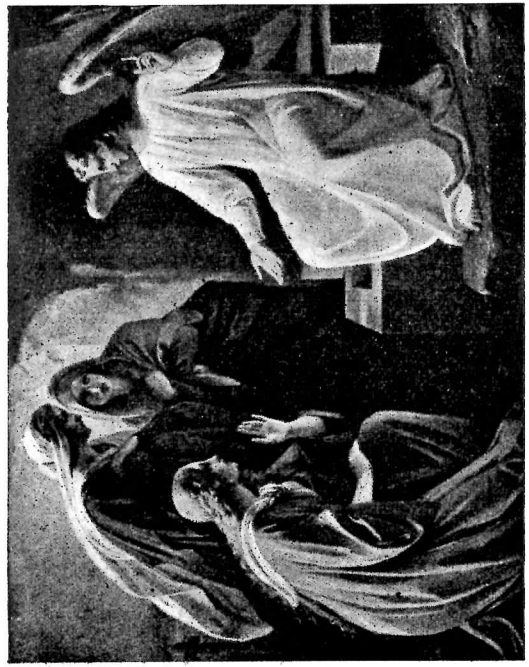

Iza uskrsnuća na grobu Isusovu.
„Što tražite živoga megju mrtvima? Nije ovdje, nego ustade.“ Luk. 24, 5–6.

Učenici od Emausa.

13 I gle, dvojica od njih igjahu u onaj
isti dan u selo, koje bijaše daleko od Je-
rusalema šezdeset potrkališta, po imenu
14 Emaus. — I oni govorahu megju sobom
15 o svemu ovom, što se dogodi. — I kad
se oni razgovarahu i zapitavahu jedan dru-
goga, i sâm Isus približi se, i igjaše s
16 njima. — A oči im se držahu, da ga
17 ne poznaše. — I reče im: Kakvi su to raz-
govori, koje imate megju sobom idući, i
što ste neveseli?

18 I jedan po imenu Kleofa odgovarajući
reče mu: Zar si ti jedini stranac u Jerusa-
lemu, te nijesi čuo, što se u njemu dogo-
dilo ovih dana?

19 I reče im: Šta?

I rekoše: Za Isusa Nazarećanina, koji
bješe čovjek prorok, silan u djelu i riječi
20 pred Bogom i svim narodom; — i kako
ga predaše glavari svećenički i knezovi
naši na osudu smrtnu, i razapeše ga. —
21 A mi se nadasmo, da će on otkupiti Is-
raela; i sad svrh svega toga danas je
22 treći dan, kako to bi. — A uplašiše nas i
žene neke od naših, koje su prije zore
23 bile kod groba, — i ne našavši tijela nje-
gova dogjoše govoreći, da su im se ja-
vili i angjeli, koji kazaše, da je on živ.

24 — I odoše neki od naših ka grobu, i nagjoše tako, kao što žene kazaše, a njega ne nagjoše.

25 I on im reče: O bezumni i sporoga srca za vjerovanje svega, što govoriše pro-
26 roci! — Nije li to trebalo, da Krist pretrpi i tako ugje u slavu svoju?

27 I počevši od Mojsija i svih proroka tumačaše im, što je za njega u svemu pi-
28 smu. — I približiše se k selu, u koje igjahu, i on se činjaše, da ide dalje.

29 I ustaviše ga govoreći: Ostani s nama, jer je blizu večer, i dan je već na izmaku.

30 I ugje s njima. — I kad sjegjaše s njima za stolom, uze hljeb i blagoslovi i
31 prelomi i dade im. — I otvoriše im se oči, i poznaše ga; i njega nestade ispred
32 očiju njihovih. — I rekoše jedan drugomu: Ne goraše li srce naše u nama, kad govoraše putem, i kad nam tumačaše pisma?

33 I ustavši onaj čas vratiše se u Jerusalem, i nagjoše u skupu jedanaestoricu i o-
34 ne, koji bijahu s njima, — koji govorahu: Uskrsnu Gospod u istinu, i javi se Simonu.

35 I oni kazivahu, što bi na putu, i kako ga poznaše u lomljenju hljeba.

Isus se ukazuje apostolima.

36 A dok oni ovo govorahu, stade Isus megju njih, i reče im: Mir vama; ja sam,
37 ne plašite se!
A oni ustrašeni i poplašeni mišljahu,
38 da vide duha. — I reče im: Šta se plašite i zašto (takve) misli uzlaze u srca vaša?
39 — Vidite ruke moje i noge! ja sam glavom; opipajte i vidite! jer duh tijela i kostiju nema, kao što vidite, da ja imam.
40 I ovo rekavši pokaza im ruke i noge.
41 — A dok oni još ne vjerovahu i čugjahu se od radosti, reče: Imate li ovdje što za jelo?
42 A oni mu dadoše komad ribe pečene
43 i meda u satu. — I jedavši pred njima uze ostatke i dade im.

Isusovo uzašašće na nebo.

44 I reče im: Ovo su riječi, koje sam vam govorio, dok sam još bio s vama, da se ima sve svršiti, što je za mene pisano u zakonu Mojsijevu i u prorocima i u psalmima.
45 Tada im otvori um, da razumiju pi-
46 sma. — I reče im: Tako je pisano, i tako je trebalo, da Krist trpi, i da uskrsne
47 iz mrtvih treći dan, — i da se propovijeda u ime njegovo pokora i oproštenje grije-

ha po svim narodima počevši od Jerusa-
48 lema. — A vi ste svjedoci ovomu. —
49 I ja ću poslati na vas onoga, kojega je moj Otac obećao; a vi sjedite u gradu, dok se ne obučete u silu s visine.
50 I izvede ih napolje u Betaniju, i po-
51 dignuvši ruke svoje blagoslovi ih. — I kad ih blagosiljaše, odstupi od njih, i uz-
52 nošaše se na nebo. — I oni mu se pokloniše, i vratiše se u Jerusalem s ve-
53 likom radošću. — I bijahu jednako u hramu hvaleći i blagosiljajući Boga. Amen.

SVETO EVANGJELJE PO IVANU.

Božanstvo Riječi i poslanje Ivana Krstitelja.

GLAVA 1. — 1 U početku bješe Riječ, i Riječ bješe kod Boga, i Bog bješe Ri-
2 ječ. — Ova bješe u početku kod Boga.
3 — Sve je kroz nju postalo, i bez nje
4 ništa nije postalo, što je postalo. — U njoj bješe život, i život bješe svjetlost

R. 1 Riječ jest Isus Krist. On od vijeka izlazi od Boga Oca i objavljuje ga, kao što obična riječ objavljuje sakrivenu misao. Već se istina u starom zavjetu Riječ Božja ističe kao osoba, no izrijekom se tek u novom zavjetu govori o presvetoj Trojici, Ocu, Sinu i Duhu Svetomu, jednom Bogu u tri osobe. Sin je Riječ, koja je uzela čovječje tijelo u presvetoj utrobi Bl. Dj. Marije. Poglavita svrha četvrtoga evangjelja jest pokazati, da je Isus Krist Riječ i po tom pravi Sin Božji.

ljudima. — I svjetlost u tami svijetli, i
tama ga ne obuze. — Poslan bi čovjek
od Boga, kojemu bješe ime Ivan. —
Ovaj dogje za svjedočanstvo, da svjedo-
či za svjetlost, da svi vjeruju kroza nj.
— On ne bješe svjetlost, nego da svjedo-
či za svjetlost. — Bješe svjetlost istinita, koja obasjava svakoga čovjeka, koji
dolazi na ovaj svijet. — Na svijetu bješe, i svijet kroza nj posta, i svijet ga
ne pozna. — K svojima dogje, i svoji
ga ne primiše. — A koji ga primiše, dade im vlast da budu sinovi Božji, onima,
koji vjeruju u ime njegovo, — koji se
ne rodiše od krvi, ni od volje tjelesne, ni
od volje muževlje, nego od Boga. — I
Riječ tijelom postade, i prebiva
megju nama, i vidjesmo slavu njezinu,

Rasprave, kojima se dokazuje ta istina, tako su uzvišene i nove, da ih ne mogu razumjeti nego samo učeni ljudi. Čitalac, kome ne dostaje znanje bogoslovsko, povjesno i filologijsko, bolje će učiniti, da se ponizi pred Bogom i da mu se pokloni, nego li da istražuje otajstva preduboka.

R. 5 Ivan je Krstitelj bio odregjen, da pokaže ljudima svjetlost, to će reći Krista, i da ih pripravi na pravu vjeru.

R. 13 Židovi su se ponosili, da su sinovi Božji, jer su bili potomci Abrahamovi. Ali sámo tjelesno rogjenje ne čini čovjeka Bogu dragim. — Tijelo i krv znači u Sv. Pismu čovječju narav samu za sebe bez pomoći milosti Božje.

slavu kao jedinorodnoga od Oca, puna
milosti i istine. — Ivan svjedoči za njega i viče, govoreći: Ovaj bješe, za koga rekoh: Koji za mnom ide, preda mnom postade, jer prije mene bješe.
I od punine njegove svi mi primismo,
i milost za milost; — jer se zakon dade preko Mojsija, milost i istina postade
od Isusa Krista. — Boga niko ne vidje nikada; jedinorodni Sin, koji je u krilu Očinu, on ga javi.

Svjedočanstvo Ivana Krstitelja.

I ovo je svjedočanstvo Ivanovo, kad poslaše k njemu Židovi iz Jerusalema svećenike i Levite, da ga zapitaju: Ko si ti?
I on prizna, i ne zataja, i prizna: Ja nijesam Krist.
I zapitaše ga: Što dakle? jesi li Ilija?
I reče: Nijesam.
Jesi li prorok?
I odgovori: Nijesam.

R. 16 i 17 Isus je pun milosti i izvor svih milosti, što ih mi dobivamo. Mojsije nije mogao drugo dati nego li zakon, a Isus nas podiže u stanje milosti i čini, da poznamo istinu, koja je Bog.

R. 21 Židovi su iščekivali, da će se Ilija vratiti prije nego li dogje Mesija, prorok u najodličnijem znamenovanju riječi.

22 Rekoše mu dakle: Ko si? da možemo kazati onima, koji nas poslaše; što kažeš za sebe?
23 Reče: Ja sam glas onoga, što viče u pustinji: Poravnite put Gospodnji, kao što kaza Isaija prorok.
24 I bijahu poslanici od fariseja. —
25 I zapitaše ga, i rekoše mu: Zašto dakle kršćavaš, kad nijesi Krist ni Ilija ni prorok?
26 Odvrati im Ivan govoreći: Ja kršćavam vodom, a megju vama stoji, koga
27 vi ne znate. — On je onaj, što će doći za mnom, koji bješe preda mnom, kojemu ja nijesam dostojan odriješiti remena na obući njegovoj.
28 Ovo bi u Betaniji preko Jordana, gdje
29 Ivan kršćavaše. — Sjutradan vidje Ivan Isusa, gdje ide k njemu, i reče: Gle, Jaganjac Božji, gle, koji uzima grije-
30 jeh svijeta! — Ovo je onaj, za koga rekoh: Za mnom ide čovjek, koji preda mnom postade, jer prije mene bješe. —

R. 25 Prorok, koji nije Mesija; prorok obećani u petoj knjizi Mojsijevoj, 18, 15., za koga su mnogi mislili, da nije Mesija.

R. 29 Isaija prorok 53, 7. u svoje je doba već govorio o Pravedniku, koji će dati, da ga ubiju kao ovcu. Osim toga bio je običaj prikazati Bogu u hramu u jutro i u večer po jedno jagnje. Odatle Isusu ime Jaganjac Božji.

31 I ja ga ne znadoh; nego da se javi Israelu, zato ja dogjoh, da krstim vodom.
32 I svjedoči Ivan govoreći: Vidjeh Duha gdje silazi s neba kao golub, i stade
33 na njemu. — I ja ga ne znadoh; nego onaj, koji me posla, da krstim vodom, on mi reče: Na koga vidiš da silazi Duh i stoji na njemu, to je onaj, koji krsti
34 Duhom Svetim. — I ja vidjeh i zasvjedočih, da je ovaj Sin Božji.

Prvi učenici Isusovi.

35 Sjutradan opet stajaše Ivan i dvojica
36 od učenika njegovih. — I vidjevši Isusa gdje ide, reče: Gle, Jaganjac Božji!
37 I čuše ga oba učenika, kad govoraše,
38 i otidoše za Isusom. — A Isus obazrevši se i vidjevši ih gdje idu za njim reče im: Šta ćete?

A oni mu rekoše: Rabi (što će reći: Učitelju), gdje stojiš?

39 Reče im: Dogjite i vidite!

I otidoše i vidješe, gdje je stajao i ostaše u njega onaj dan; a bijaše oko
40 desete ure. — A jedan od dvojice, koji čuše od Ivana, i igjahu za njim, bijaše
41 Andrija, brat Simona Petra. — On nagje najprije brata svojega Simona, i reče mu: Nagjosmo Mesiju (što će reći: Krist).

42 I dovede ga k Isusu. A Isus pogledavši na nj reče: Ti si Simon, sin Jonin; ti ćeš se zvati Cefa (što će reći: Petar).
43 Sjutradan namisli izići u Galileju, i nagje Filipa. I reče mu Isus: Hajde za mnom!
44 A Filip bješe iz Betsaide, iz grada
45 Andrijina i Petrova. — Filip nagje Natanaela, i reče mu: Za koga Mojsije u zakonu pisa i proroci, nagjosmo ga, Isusa, sina Josipova iz Nazareta.
46 I reče mu Natanael: Iz Nazareta može li biti što dobro?

Reče mu Filip: Dogji i vidi!
47 Isus vidjevši Natanaela gdje ide k njemu, reče za njega: Gle, pravoga Israelca, u kome nema lukavstva.
48 Reče mu Natanael: Odakle me poznaješ?

Odgovori Isus i reče mu: Prije nego te pozva Filip, kad si bio pod smokvom, vidjeh te.
49 Odgovori mu Natanael i reče: Rabi, ti si Sin Božji, ti si kralj Israelov!
50 Odgovori Isus i reče mu: Što ti kazah: Vidjeh te pod smokvom, vjeruješ; vidjet ćeš više od ovoga.

R. 42 Isus je jasnije istumačio ove simbolske riječi, kad je rekao: »Ti si P e t a r (stijena), i na toj stijeni sazidat ću crkvu svoju.« Mat. 16, 18. Bilješke, str. 76.

51 I reče mu: Zaista, zaista vam kažem: V i d j e t ć e t e n e b o o t v o r e n o i a n g j e l e B o ž j e g d j e u z l a z e i s i l a z e nad Sina čovječjega.

Svadba u Kani.

GLAVA 2. — 1 I u treći dan bi svadba u Kani Galilejskoj, i ondje bješe mati
2 Isusova. — A pozvan bješe i Isus i uče-
3 nici njegovi na svadbu. — I kad nesta vina, reče mati Isusova njemu: Vina nemaju.
4 I reče joj Isus: Što ja imam s tobom, ženo? Još nije došao moj čas.
5 Reče mati njegova slugama: Što god vam reče, učinite!
6 A ondje bijaše šest vodenih sudova od kamena za čišćenje običajno Židovima,

R. 4 »Što ja imam s tobom« je istočna rečenica, koja s obzirom na prilike i na način govora znači isto, kao da reknemo: »Oprosti, to je moj posao; ti se u to ne miješaj.« Nema sumnje, da je Isus te riječi rekao majci svojoj tako ljubezno, da je odmah razumjela, što je naumio učiniti. To se vidi napose iz riječi njezinih, što ih je rekla slugama. — Isus je nazvao ovdje majku svoju ž e n o m. Taj je naziv u Židovskom, u Grčkom i u drugim jezicima vrlo častan.

R. 6 U tim su sudovima prali ruke, zdjele, noževe itd. Uzimali su po dvije ili po tri metrete. Metreta je nešto manje od našega vedra, oko 38 litara.

koji uzimahu po dva ili po tri vedra. —
7 Reče im Isus: Napunite sudove vode!
I napuniše ih do vrha.
8 I reče im Isus: Zahvatite sad, i nosite kumu!
9 I odnesoše. — A kad kum okusi od vode, koja je postala vino, i ne znadijaše otkuda je, (a sluge znadijahu, koje su za-
10 hvatile vodu), zovnu kum ženika, — i reče mu: Svaki čovjek najprije dobro vino iznosi, a kad se ponapiju, onda rgjavije; a ti si čuvao dobro vino do sada.
11 Ovo učini Isus početak čudesima u Kani Galilejskoj; i pokaza slavu svoju, i vjerovaše u nj učenici njegovi.

Isus u Jerusalemu.

12 Potom sigje u Kafarnaum on i mati njegova i braća njegova i učenici njegovi; i ondje ostaše ne mnogo dana. —
13 I blizu bješe pasha Židovska, i izigje Isus u Jerusalem.

Isus tjera trgovce iz hrama.

14 I nagje u hramu one, što prodavahu volove i ovce i golubove, i gdje sjede
15 oni, koji novce mijenjahu. — I načinivši

R. 14 i dalje. Vidi Mat. 21, 12. Bilješka, str. 100.

kao bič od uzica izagna sve iz hrama, i ovce i volove; i mjenjačima prosu novce
16 i ispremeta stolove; — i onima, što prodavahu golubove, reče: Nosite to odavle i ne činite od doma Oca mojega kuće trgovačke!
17 Tada se opomenuše učenici njegovi, da je pisano: Revnost za dom tvoj izjede me.
18 A Židovi odgovarajući rekoše mu: Kakav nam znak pokazuješ, da to možeš činiti?
19 Isus odgovori i reče im: Razvalite hram ovaj, i za tri dana ću ga podignuti.
20 Onda rekoše Židovi: Četrdeset i šest godina gragjen je hram ovaj, i ti za tri dana da ga podigneš?
21 A on govoraše za hram tijela svo-
22 jega. — A kad usta iz mrtvih, opomenuše se učenici njegovi, da ovo govoraše, i vjerovaše pismu i riječi, koju reče Isus.

R. 17 Riječi psalma 68., što su ga i Židovi tumačili o Mesiji.

R. 18 »Pokaži nam jedan znak, da imaš vlast, što je sebi prisvajaš, vlast zapovijedati u hramu.«

R. 19 Hram se smatrao za stan Božji, i u tom je znamenovanju bio slika čovječanstva Isusa Krista.

R. 21 Isus je jamačno kod riječi »ovaj hram« (R. 19) pokazao na sebe.

Prvi vazam Isusov.

23 A kad bješe u Jerusalemu na praznik
pashe, mnogi vjerovaše u ime njegovo
videći čudesa njegova, koja činjaše. —
24 Ali Isus ne povjeravaše im sebe, jer ih
25 sve znadijaše. — I ne trebaše mu, da ko
svjedoči za čovjeka; jer sam znadijaše,
šta bješe u čovjeku.

Isus i Nikodem.

GLAVA 3. — 1 Bijaše pak megju
farisejima čovjek po imenu Nikodem,
2 knez Židovski. — Ovaj dogje k Isusu
noću i reče mu: Rabi! znamo, da si uči-
telj od Boga došao; jer niko ne može
znaka ovih činiti, koje ti činiš, ako nije
Bog s njim.

3 Odgovori Isus i reče mu: Zaista, za-
ista ti kažem: Ako se ko nanovo ne
rodi, ne može vidjeti kraljevstva Božjega.

4 Reče njemu Nikodem: Kako se može
čovjek roditi, kad je star? Zar može po
drugi put ući u utrobu matere svoje i
opet se roditi?

R. 23 Znajući, kakve su krive pojmove imali o Mesiji i njegovu kraljevstvu, Isus nije postupao s ovim novim pristašama onako ljubazno i usrdno, kao što sa svojim apostolima.

5 Odgovori Isus: Zaista, zaista ti kažem:
Ako se ko ne preporodi vodom i Duhom
Svetim, ne može ući u kraljevstvo Božje.
6 — Što je rogjeno od tijela, tijelo je; a
7 što je rogjeno od duha, duh je. — Ne
čudi se, što ti rekoh: Valja vam se na-
8 novo roditi! — Duh diše, gdje hoće; i
glas njegov čuješ, ali ne znaš, otkuda do-
lazi, ili kuda ide; tako je svaki, koji je
rogjen od duha.

9 Odgovori Nikodem i reče mu: Kako
može to biti?

10 Odgovori Isus i reče mu: Ti si uči-
11 telj u Israelu, pa to ne znaš? — Zaista,
zaista ti kažem: Što znamo govorimo, i
što vidjesmo svjedočimo, pa svjedočanstva
12 našega ne primate. — Kad vam kazah
zemaljsko, pa ne vjerujete, kako ćete vje-
13 rovati, ako vam kažem nebesko? — I niko
ne uzlazi na nebo, osim koji sigje s neba,
14 Sin čovječji, koji je na nebu. — I kao

R. 5 Isus nišani na krštenje.

R. 10 Israelci su se krstili, da time prikažu čistoću i duhovno obnovljenje. Nikodem bi potom mogao bio to razumjeti i bez osobitoga tumačenja.

R. 14 U četvrtoj se knjizi Mojsijevoj gl. 11. pripovijeda, kako su Israelci u pustinji, ujedeni od ognjenih zmija, ozdravljali na pogled u mjedenu zmiju, što ju je podigao Mojsije. Ta je zmija bila slika Krista raspetoga, koji spasava svakoga, ko se s ljubavlju k njemu obrati.

što Mojsije podiže zmiju u pustinji, tako
15 treba Sin čovječji da se podigne: — da
ni jedan, koji u nj vjeruje, ne pogine,
16 nego da ima život vječni; — jer Bog
tako ljubi svijet, da je Sina svo-
jega jedinorodnoga dao, da
nijedan, koji vjeruje u njega,
ne pogine, nego da ima život
17 vječni; — jer Bog ne posla Sina svo-
jega na svijet, da sudi svijetu, nego da
18 se svijet spase kroza nj. — Ko vjeruje
u nj, ne sudi mu se; a ko ne vjeruje,
već je osugjen, jer ne vjeruje u ime je-
19 dinorodnoga Sina Božjega. — A ovo
je sud, što svjetlost dogje na svijet, i
ljudi zamilovaše većma tamu, nego li svje-
tlost; jer njihova djela bijahu zla; —
20 jer kogod zlo čini, mrzi na svjetlost i
ne ide k svjetlosti, da se ne pokaraju
21 djela njegova; — a ko čini istinu, ide k
svjetlosti, da se objave djela njegova, jer
su u Bogu učinjena.

Novo svjedočanstvo sv. Ivana.

22 Potom dogje Isus s učenicima svojim
u zemlju Judejsku, i zaustavi se ondje
23 s njima te stade kršćavati. — A i Ivan

R. 23 Koja su mjesta bila Enon i Salim, ne zna se.

kršćavaše u Enonu blizu Salima, jer on-
dje bješe mnogo vode; i dolažahu, te
24 ih kršćavaše; — jer još ne bijaše Ivan
25 bačen u tamnicu. — A nastade raspra
megju učenicima Ivanovim i Židovima
26 oko čišćenja. — I dogjoše k Ivanu i re-
koše mu: Rabi! onaj, što bješe s tobom
preko Jordana, za koga si ti svjedočio,
evo kršćava, i svi idu k njemu.

27 Odgovori Ivan i reče: Ne može čo-
vjek ništa primati, ako mu ne bude dano
28 s neba. — Vi sami meni svjedočite, da
rekoh: Ja nijesam Krist, nego sam po-
29 slan pred njim. — Ko ima nevjestu, že-
nik je; a prijatelj ženikov, koji stoji i
sluša ga, radošću se raduje glasu že-
nikovu. Ova se dakle radost moja ispuni.
30 — On treba da raste, a ja da se uma-
31 ljujem. — Koji odozgo dolazi, nad svi-
ma je. Koji je sa zemlje, od zemlje je i
o zemlji govori. Koji dolazi s neba, nad
32 svima je. — I što vidje i ču, ono svje-
doči; i svjedočanstva njegova niko ne
33 prima. — Koji primi njegovo svjedočan-

R. 25 Prepirali su se o krštenju, kojim su i apostoli počeli krstiti.

R. 29 »Isus je ženik crkve, koja je njegova a ne moja. Moji učenici pravo rade, što ostavljaju mene i idu za njim, a ja se veselim, što njegova slava raste, a moja pada.«

34 stvo, potvrdi, da je Bog istinit; — jer
koga Bog posla, riječi Božje govori; jer
35 Bog duha ne daje na mjeru. — Otac
ljubi Sina, i sve dade u ruke njegove.
36 — Ko vjeruje u Sina, ima život vječni;
a ko ne vjeruje Sinu, ne će vidjeti ži-
vota, nego gnjev Božji ostaje na njemu.

Isus i Samarjanka.

GLAVA 4. — 1 Kad dakle razumje Isus,
da su čuli fariseji, da Isus više učenika
2 dobiva i kršćava nego Ivan, — (prem-
da Isus sam ne kršćavaše, nego učenici
3 njegovi); — ostavi Judeju i otide opet
4 u Galileju. — A valjalo mu je proći kroz
5 Samariju. — Dogje dakle u grad Sama-
rijski, koji se zove Sihar, blizu sela, koje
6 dade Jakob Josipu, sinu svojemu. — A
ondje bijaše izvor Jakobov. I Isus umo-
ran od puta sjede na izvor. A bješe
7 oko šeste ure. — I dogje žena Samar-
janka da zahvati vode. Reče joj Isus:
8 Daj mi da pijem; — (jer učenici nje-
govi bijahu otišli u grad da kupe jela).

R. 4 Samarjani, žitelji Samarije, silno su mrzili na Židove; žive ih, što no riječ, nijesu mogli da vide. Vidi priču o dobrom Samarjaninu kod sv. Luke, gl. 10., r. 30. i dalje. Str. 281.

R. 6 Oko šeste ure, to će reći oko podne.

9 I reče mu žena ona Samarjanka: Kako
ti Žid budući išteš od mene, žene Sa-
marjanke, da piješ? jer se Židovi ne mi-
ješaju sa Samarjanima.
10 Odgovori Isus i reče joj: Da ti znaš
dar Božji i ko je, koji ti govori: daj mi
da pijem, ti bi iskala u njega, i dao bi
ti vodu živu.
11 Reče mu žena: Gospode! ni zahvatiti
nemaš čim, a studenac je dubok; odakle
12 ti dakle voda živa? — Eda li si ti veći
od našega oca Jakoba, koji nam dade
studenac, i on iz njega pijaše i sinovi
njegovi i stoka njegova?
13 Odgovori Isus i reče joj: Svaki, koji
pije od ove vode, opet će ožednjeti; a
koji pije od vode, koju ću mu ja dati, ne
14 će ožednjeti do vijeka. — Nego voda,
što ću mu ja dati, bit će u njemu izvor
vode, koja teče u život vječni.
15 Reče mu žena: Gospode! daj mi te
vode, da ne žednim, niti da dolazim ova-
mo da zahvatam.
16 Reče joj Isus: Idi zovni muža svojega,
i dogji ovamo!
17 Odgovori žena i reče: Nemam muža.

R. 10 Voda živa u duhovnom je znamenovanju riječ Božja i milost nebeska.

R. 11 Žena je uzela riječ u znamenovanju, kako se u običnom životu uzima.

Reče joj Isus: Dobro si kazala: nemam
18 muža; — jer si pet muževa imala i sad koga imaš nije ti muž; to si pravo kazala.

19 Reče mu žena: Gospode! vidim, da
20 si ti prorok. — Oci se naši klanjahu na ovoj gori, a vi kažete, da je u Jerusalemu mjesto, gdje se treba klanjati.

21 Reče joj Isus: Ženo! vjeruj mi, da ide vrijeme, kad se ne ćete klanjati Ocu
22 ni na ovoj gori ni u Jerusalemu. — Vi ne znate, čemu se klanjate, a mi znamo, čemu se klanjamo, jer je spasenje od
23 Židova. — Ali ide vrijeme, i već je nastalo, kad će se pravi klanjaoci klanjati Ocu u duhu i u istini; jer i Otac traži
24 takve klanjaoce. — Bog je duh; i koji mu se klanjaju, u duhu i u istini treba da mu se klanjaju.

R. 20 i dalje. Samarjani su uporno tvrdili, da bi hram imao biti u njihovoj zemlji, i to na gori Garizimu. Židovi su pak naprotiv dokazivali, da hram ima biti u Jerusalemu, i to na gori Moriji. Isus odgovori, da se tvrdnja Židovska osniva istina na Sv. Pismu, ali da je sad nadošlo vrijeme, kad će prestati to materijalno bogoštovlje, koje je nazočnost Božju vezalo tako reći na jedno mjesto. Bog je duh i ne prebiva po kućama, kao što prebivaju u njima ljudi, zato hoće, da i poštovanje, što mu ga ljudi iskazuju, bude duhovnije, nego li je do tada bilo u običaju.

25 Reče mu žena: Znam, da će doći Mesija, koji se zove Krist; a kad on dogje, kazat će nam sve.

26 Reče joj Isus: Ja sam, koji s tobom
27 govorim. — Tada dogjoše učenici njegovi i čugjahu se, što je sa ženom govorio; ali nijedan ne reče: Šta hoćeš?
28 ili šta govoriš s njom? — A žena ostavi krčag svoj, i otide u grad, i reče onim
29 ljudima: — Hodite, da vidite čovjeka, koji mi kaza sve, što sam učinila; da nije to Krist?

30 Izigjoše dakle iz grada, i pogjoše k
31 njemu. — Megjutim ga moljahu učenici govoreći: Rabi, jedi!

32 A on im reče: Ja imam jelo da jedem, za koje vi ne znate.

33 Tada govorahu učenici megju sobom: Zar mu ko donese da jede?

34 Reče im Isus: Jelo je moje, da izvršim volju onoga, koji me je poslao, da
35 svršim djelo njegovo. — Ne kažete li vi,

R. 25 »Znam, da će Mesija doći.« I doista sve ga je u ono doba iščekivalo.

R. 27 Rabini su držali, da je nedostojno učitelja u zakonu zabavljati se i razgovarati sa ženom.

R. 35 i dalje. Bio je po svoj prilici mjesec prosinac, te su do žetve manjkala još koja četiri mjeseca. Megjutim je drugo žito dozorilo, narod se stao pripravljati za kraljevstvo Božje, što je uz ostalo pokazala i ova siromašna Samarjanka. Proroci su i Isus sijali, a apostoli su imali žeti.

da su još četiri mjeseca, pa će žetva prispjeti? Eto velim vam: Podignite oči svoje i vidite njive, kako su već bijele za
36 žetvu. — I koji žanje, prima plaću, i sabira rod za život vječni, da se raduje
37 zajedno i koji sije i koji žanje; — jer je u tom istinita besjeda, da je drugi koji
38 sije, a drugi je koji žanje. — Ja vas poslah, da žanjete, gdje se vi ne trudiste; drugi se trudiše, a vi u posao njihov ugjoste.

39 A iz grada onoga mnogi od Samarjana vjerovaše u njega za besjedu žene, koja svjedočaše: Kaza mi sve, što sam god učinila.

40 Kad dogjoše dakle Samarjani k njemu, moljahu ga, da bi ondje ostao. I
41 osta ondje dva dana. — I mnogo ih više vjerova u njega za besjedu njegovu. —
42 A ženi govorahu: Već ne vjerujemo za tvoju besjedu; jer sami čusmo i poznasmo, da je ovaj zaista Spasitelj svijetu.

Isus iscjeljuje sina jednoga kraljeva čovjeka.

43 A poslije dva dana izigje odanle, i
44 otide u Galileju; — jer sam Isus posvje-

R. 44 Isus je znao, da ga ne će dobro primiti u njegovoj postojbini, pa je otišao u Galileju, i tamo se nastanio S toga evangjelisti Gali-

doči, da prorok na svojoj postojbini ne-
45 ma časti. — A kad dogje u Galileju, primiše ga Galilejci, jer bijahu vidjeli sve, što učini u Jerusalemu na praznik; jer i oni bijahu došli na praznik.

46 Dogje pak opet u Kanu Galilejsku, gdje pretvori vodu u vino. I bješe neki kraljev čovjek, čiji sin bolovaše u Kafar-
47 naumu. — Ovaj čuvši, da Isus dogje iz Judeje u Galileju, dogje k njemu i moljaše ga, da sigje i da mu iscijeli sina; jer bijaše na smrti.

48 Reče mu dakle Isus: Ako ne vidite znakâ i čudêsâ, ne vjerujete.

49 Reče mu kraljev čovjek: Gospode! sigji, dok nije umro sin moj.

50 Reče mu Isus: Idi, sin tvoj živi.

I vjerova čovjek riječi, koju mu reče
51 Isus, i pogje. — A kad on već silažaše, sretoše ga sluge i javiše mu govoreći,
52 da sin njegov živi. — Pitaše ih dakle za uru, u koju mu lakše bi. I rekoše mu: Jučer o sedmoj uri pusti ga groznica.

leju redovno nazivlju njegovom domovinom. U ostalom ovo mjesto dobro razumjeti dosta je teško. Može biti, da Isus ovdje Judeju nazivlje svojom postojbinom ne samo zato, što se ondje rodio, nego i poradi naroda, kojemu je pripadao. A može biti i to, da evangjelist ovim riječima hoće da istakne, da Isus nije otišao u Nazaret, svoju postojbinu, nego u drugi koji kraj Galilejski.

53 Tada razumje otac, da bješe ona ura,
u koju mu reče Isus: sin tvoj živi. I
54 vjerova on i sva kuća njegova. — Ovo
opet drugo čudo učini Isus, kad dogje
iz Judeje u Galileju.

Ovčji ribnjak.

GLAVA 5. — 1 Po tom bješe praznik
2 Židovski, i pogje Isus u Jerusalem. — A
ima u Jerusalemu ovčji ribnjak, koji se
Hebrejski zove Betsaida, i ima pet trije-
3 mova. — U njima ležaše mnoštvo bole-
snika, slijepih, hromih, suhih, koji čeka-
4 hu, da se zamuti voda. — Anđeo pak
Gospodnji silažaše u odregjeno vrijeme
u ribnjak, i voda se mućaše. I koji naj-
prije sigje u ribnjak, pošto se zamuti vo-
da, bude zdrav, makar kakva bolest da
5 bi na njemu. — A ondje bijaše neki čo-
vjek, koji bješe trideset i osam godina
6 bolestan. — Kad vidje Isus ovoga gdje
leži i razumje, da je već odavna bole-
stan, reče mu: Hoćeš li da budeš zdrav?
7 Odgovori mu bolesni: Gospode! ne-
mam čovjeka, da me spusti u ribnjak, kad

R. 1 Ne zna se tačno, koji je to bio praznik.
R. 2 Blizu ovčjih vrata bio je ribnjak. Zvao se tako ne zato, kao da je u njemu bilo riba, nego zato, što je bio nalik na jezero, u kojem obično ima riba.

se zamuti voda; a dok ja dogjem, drugi
sigje prije mene.
8 Reče mu Isus: Ustani, uzmi odar svoj
i hodi!
9 I odmah ozdravi taj čovjek, i uzevši
odar svoj otide. A onaj dan bješe su-
bota.

Tužbe Židovske i Isus.

10 Tada govorahu Židovi onomu, što o-
zdravi: Subota je; ne valja ti nositi o-
dra svojega.
11 Odgovori im: Koji me isciljeli, reče mi:
Uzmi odar svoj i hodi!
12 A oni ga zapitaše: Ko je onaj čo-
vjek, koji ti reče: uzmi odar svoj i hodi?
13 Ali onaj, koji ozdravi, ne znadijaše ko
je; jer se Isus ukloni od ljudstva, koje
bijaše ondje.
14 Poslije ga nagje Isus u hramu i re-
če mu: Eto si ozdravio; ne griješi više,
da ti se što gore ne dogodi!
15 Onda otide onaj čovjek i javi Židovi-
16 ma, da je ono Isus, koji ga iscijeli. — Zato
stadoše Židovi goniti Isusa, što to činja-

R. 8 »Uzmi odar svoj, to će reći pokrivalo, na kojem ležiš.« To se razumijeva pod odrom i na drugim mjestima, gdje se o njem govori.

17 še u subotu. — A Isus im odgovori:
Otac moj doslije čini, i ja činim.
18 I zato još više gledahu Židovi, da ga
ubiju, što je ne samo prestupao subotu,
nego i Ocem svojim nazivao Boga gra-
deći se jednak Bogu.
19 A Isus odgovori i reče im: — Za-
ista, zaista vam kažem: Sin ne može ni-
šta činiti sam od sebe, nego što vidi, da
Otac čini; jer što on čini, to i Sin čini
20 onako; — jer Otac ljubi Sina i sve mu
pokazuje, što sam čini; i pokazat će mu
veća djela od ovih, da se vi čudite; —
21 jer kao što Otac podiže mrtve i oživ-
ljuje, tako i Sin koje hoće oživljuje; —
22 jer Otac ne sudi nikomu, nego sav sud
23 dade Sinu, — da svi poštuju Sina, kao
što poštuju Oca. Ko ne poštuje Sina,

R. 17 Bog otac stvoritelj djeluje neprestano u svijetu i ne poznaje počinka; tako i Isus, Sin Božji, razvija i u subotu svoje božansko djelovanje. Krasno suzbijanje farisejisma, koji je zabranjivao činiti i dobro, samo da se tobože ne skvrni dan subotni.

R. 21 i 22 Otac i Sin ne djeluju kao dvije različne osobe, već je u njima jedno djelovanje, kao što je i jedna moć i jedna samo narav. Kad se dakle kaže, da Otac n e s u d i, ne veli se, kao da on doista ne sudi, nego da ne sudi kao sudija, da bi ga ljudi mogli vidjeti. A za Oca se veli, da je Sinu d a o sud, što je Krist čovjek sudija, koga ljudi mogu vidjeti; zato mu je i dana sudijnska vlast onda, kad je postao čovjek.

ne poštuje Oca, koji ga je poslao. —
24 Zaista, zaista vam kažem: Ko moju ri-
ječ sluša, i vjeruje onomu, koji je mene
poslao, ima život vječni, i ne dolazi na
sud, nego je prešao iz smrti u život. —
25 Zaista, zaista vam kažem: Ide čas i već
je nastao, kad će mrtvi čuti glas Sina Bo-
26 žjega; — i koji uščuju, živjet će; — jer
kao što Otac ima život u sebi, tako da-
27 de i Sinu, da ima život u sebi; — i da-
de mu vlast, da čini sud, jer je Sin čovje-
28 čji. — Ne divite se ovomu, jer ide čas, u
koji će svi, koji su u grobovima, čuti glas
29 Sina Božjega; — i izići će, koji su činili
dobro, na uskrsnuće života, a koji su či-
30 nili zlo, na uskrsnuće suda. — Ja ne mo-
gu ništa činiti sam od sebe. Kako čujem,
sudim, i sud je moj pravedan, jer ne tra-
žim volje svoje, nego volju onoga, koji me
31 je poslao. — Ako ja svjedočim za sebe,
32 svjedočanstvo moje nije istinito. — Ima
drugi, koji svjedoči za mene; i znam, da
je istinito svjedočanstvo, što svjedoči za
33 mene. — Vi poslaste k Ivanu, i on po-
34 svjedoči za istinu. — A ja ne primam svje-
dočanstva od čovjeka, nego ovo govorim,
35 da se vi spasete. — On bješe vidjelo, koje
goraše i svijetljaše; a vi se htjedoste malo
vremenu radovati njegovu svijetljenju —
36 Ali ja imam svjedočanstvo veće od Iva-

nova; jer djela, koja mi dade Otac, da ih
svršim, ta djela, koja ja činim, svjedoče
37 za mene, da me je Otac poslao. — I Otac
koji me je poslao, sam svjedoči za mene;
ni glasa njegova kad čuste, ni lica njegova
38 vidjeste. — I riječi njegove nemate u sebi
da stoji, jer ne vjerujete onomu, koga on
39 posla. — Pogledajte pisma, jer mislite,
da imate u njima život vječni; i ona svje-
40 doče za mene. — I ne ćete da dogjete k
41 meni, da imate život. — Ja ne primam
42 slave od ljudi. — Nego vas poznajem,
43 da ljubavi Božje nemate u sebi. — Ja
dogjoh u ime Oca svojega, i ne primate
me; ako drugi dogje u ime svoje, nje-
44 ga ćete primiti. — Kako vi možete vje-
rovati, kad primate slavu jedan od dru-
goga; a slave, koja je od jedinoga Boga,
45 ne tražite? — Ne mislite, da ću vas ja
tužiti Ocu; ima, koji vas tuži, Mojsije, u
46 koga se vi uzdate; — jer kad biste vje-
rovali Mojsiju, i meni biste vjerovali; jer
47 on pisa za mene. — A kad njegovim
pismima ne vjerujete, kako ćete vjerovati
mojim riječima?

R. 44 Čista se nakana traži nužno od svakoga, ko je voljan prigrliti vjeru. No ko iz sebičnosti traži svoju korist, ne predaje se savršeno Bogu, kako to vjera traži.

Isus množi hljeb.

GLAVA 6. 1 Po tom otide Isus preko
mora Galilejskoga, koje je Tiberijadsko.
2 — I za njim igjaše mnogo naroda, jer
vidješe čudesa, koja činjaše na bolesnici-
3 ma. — A Isus izigje na goru, i ondje sje-
4 de s učenicima svojim. — Bijaše pak blizu
5 pasha, praznik Židovski. — A Isus podi-
gnuvši oči i vidjevši, da veoma mnogo
naroda ide k njemu, reče Filipu: Odakle
ćemo kupiti hljeba, da ovi jedu?
6 A ovo reče kušajući ga; jer sâm zna-
7 dijaše, šta će činiti. — Odgovori mu Fi-
lip: Za dvjesta dinara hljeba nije dosta,
da svakomu od njih pomalo dopadne.
8 Reče mu jedan od učenika njegovih,
9 Andrija, brat Simona Petra: — Ovdje je
jedno momče, koje ima pet hljebova ječ-
menih i dvije ribe; ali šta je to za tolike?
10 A Isus reče: Posadite ljude! A bješe
trave mnogo na onome mjestu. I posadi
se muškaraca na broj oko pet tisuća. —
11 Isus pak uzevši hljebove i davši hvalu
dade onima, koji se posadiše; tako i od
12 riba, koliko htješe. — A kad se nasitiše,
reče učenicima svojim: Skupite komade,
što pretekoše, da ne propadnu!
13 I skupiše i napuniše dvanaest košara
komada od pet hljebova ječmenih, što pre-
teče onima, koji su jeli.

14 A oni ljudi vidjevši čudo, koje učini
Isus, govorahu: Ovo je zaista prorok, koji
ima doći na svijet!
15 A kad razumje Isus, da će doći da ga
uhvate i ucine kraljem, otide opet u goru
sâm.

Isus ide po vodi.

16 A kad bi u veče, sigjoše učenici njegovi
17 na more. — I ušavši u lagju pogjoše
preko mora u Kafarnaum. I već se bi-
jaše smrklo, a Isus ne bješe došao k nji-
18 ma. — A more se podizaše od velikoga
19 vjetra. — Vozivši pak oko dvadeset i
pet ili trideset potrkališta ugledaše Isusa,
gdje ide po moru, i gdje se približava k
20 lagji, i uplašiše se. — A on im reče:
Ja sam, ne bojte se!
21 Onda ga htjedoše uzeti u lagju; i od-
mah bi lagja na zemlji, u koju igjahu.

R. 14 i 15 Govorahu: »Ovo je zaista prorok, koji ima doći na svijet.« I budući uvjereni, da će kraljevstvo Mesijsko biti veliko Židovsko carstvo, htjeli su da ga proglase za kralja. Isus je znao taj tašti zanos njihov, pa im je umakao.

R. 16 Na more, to će reći: jezero Tiberijadsko.

R. 19 Potrkalište je osmi dio milje, 185 metara. Po tom su prevalili nešto preko tri milje puta.

Hljeb s neba.

22 A sjutradan narod, koji stajaše preko
mora, vidje, da lagje druge ne bješe on-
dje, osim jedne, i da Isus ne ugje s uče-
nicima svojim u lagju, nego sami učenici
23 njegovi otidoše. — A druge lagje iz Tibe-
rijade dogjoše blizu mjesta, gdje jedoše
24 hljeb, kad Gospod dade hvalu. — A kad
vidje narod, da ondje ne bješe Isusa ni
učenika njegovih, ugjoše u lagje, i do-
25 gjoše u Kafarnaum da traže Isusa. — I
kad ga nagjoše preko mora, rekoše mu:
Učitelju, kad si došao ovamo?
26 Odgovori im Isus i reče: Zaista, zaista
vam kažem: Ne tražite me zato, što zna-
ke vidjeste, nego što jedoste hljeba i
27 nasitiste se. — Starajte se ne za jelo,
koje prolazi, nego za jelo, koje ostaje za
život vječni, koje će vam dati Sin čovje-
čji; jer ovoga potvrdi Otac Bog.
28 A oni mu rekoše: Šta ćemo činiti, da
radimo djela Božja?
29 Odgovori Isus i reče im: Ovo je djelo
Božje, da vjerujete u onoga, koga on po-
sla.

R. 27 »Tražite najprije duhovnu hranu; jelo, koje ostaje za život vječni, i što ću vam ga ja dati; jelo, u kojem su očevidni znaci božanskoga poslanja.«

30 A oni mu rekoše: Kakav dakle ti činiš
znak, da vidimo i da vjerujemo? šta ra-
31 diš ti? — Oci naši jedoše manu u pustinji,
kao što je pisano: Hljeb s neba da-
de im, da jedu.
32 Tada im reče Isus: Zaista, zaista vam
kažem: Ne dade vam Mojsije hljeba s
neba, nego vam Otac moj daje hljeb istiniti
33 s neba; — jer je hljeb Božji onaj, koji
silazi s neba i daje život svijetu.
34 Rekoše mu dakle: Gospode, daj nam
svagda taj hljeb!
35 A Isus im reče: Ja sam hljeb od života;
ko k meni dolazi, ne će ogladnjeti, i
ko u mene vjeruje, ne će nikad ožed-
36 njeti. — Nego vam kazah, da me i vi-
37 djeste, i ne vjerujete. — Sve, što meni
daje Otac, k meni će doći; i onoga, koji

R. 30 i 31 »Učini nam i ti jedno bjelodano znamenje svojega poslanja, kao što je na primjer Mojsije učinio, te je mana padala s neba.«

R. 32 i dalje. »Malo je vrijedila mana; pravi hljeb od života daje vama sada Otac nebeski šaljući na svijet mene, svojega Sina.« Isus u ovom otajstvenom govoru izjavljuje, da je on naš hljeb, po kojem dobivamo život vječni. On je hrana svakoga onoga, koji u nj vjeruje, s njim se sjedinjava u ljubavi i vrši njegove zapovijesti. Sakramenat toga unutrašnjega sjedinjenja duše s Bogom jest presv. euharistija. I govor Isusov ide kako na sakramenat, tako i na stvar, koju sakramenat znamenuje, da ne rastavlja jednoga predmeta od drugoga.

dolazi k meni, ne ću istjerati napolje; —
38 jer sigjoh s neba ne da činim volju svo-
ju, nego volju onoga, koji me posla. —
39 A ovo je volja Oca, koji me posla, da
od onoga, što mi dade, ništa ne izgubim,
nego da to uskrsnem u pošljednji dan.
40 — A ovo je volja Oca mojega, koji me
posla, da svaki, koji vidi Sina i vjeruje u
nj, ima život vječni, i ja ću ga us-
krsnuti u pošljednji dan.
41 Tada mrmljahu Židovi na nj, što re-
če: Ja sam hljeb živi, koji s neba sigjoh.
42 — I govorahu: Nije li ovo Isus sin Jo-
sipov, kojemu mi znamo oca i mater?
Kako dakle ovaj govori: Ja sigjoh s neba?
43 Onda odgovori Isus i reče im: Ne
44 mrmljajte megju sobom! — Niko ne mo-
že doći k meni, ako ga ne dovuče Otac,
koji me posla; i ja ću ga uskrsnuti u
45 pošljednji dan. — U prorocima stoji pi-
sano: I bit će svi naučeni od Boga. Sva-
ki, koji čuje od Oca i nauči, dolazi k me-
46 ni. — Ne da je ko vidio Oca, osim onoga,
koji je od Boga, on je vidio Oca. —
47 Zaista, zaista vam kažem: Ko vjeruje u
48 mene, ima život vječni. — Ja sam hljeb
49 od života. — Oci vaši jedoše manu u pu-
50 stinji i pomriješe. — Ovo je hljeb, koji
s neba silazi; da, koji od njega jede, ne
51 umre. — Ja sam hljeb živi, koji s neba

52 sigjoh. — Ako ko jede od ovoga hljeba,
živjet će uvijek; i hljeb, koji ću ja
dati, tijelo je moje za život svi-
jeta.
53 A Židovi se prepirahu megju sobom
govoreći: Kako može ovaj dati nama ti-
jelo svoje da jedemo?
54 A Isus im reče: Zaista, zaista vam ka-
žem: Ako ne jedete tijela Sina
čovječjega i ne pijete krvi nje-
gove, ne ćete imati života u se-
55 bi. — Ko jede tijelo moje i pije krv mo-
ju, ima život vječni, i ja ću ga uskrsnuti
56 u pošljednji dan; — jer tijelo moje doi-
sta je jelo, i krv moja doista je pilo. —
57 Ko jede tijelo moje i pije krv moju, o-
58 staje u meni, i ja u njemu. — Kao što
mene posla živi Otac, i ja živim Oca radi;
i koj jede mene, i on će živjeti mene ra-
59 di. — Ovo je hljeb, koji s neba sigje; ne
kao što oci vaši jedose manu i pomri-
ješe. Ko jede ovaj hljeb, živjet
će uvijek.

Sablazan i rasap nekih od učenika.

60 Ovo reče u zbornici, kad učaše u Ka-
61 farnaumu. — Tada mnogi od učenika nje-

R. 53 Židovi su riječi Gospodnje shvatili na vrlo sirov način misleći, da će im dati svoje meso, da ga jedu onako, kao što se inače meso jede.

govih, koji slušahu, rekoše: Tvrda je ovo
besjeda, i ko je može slušati?
62 A Isus znajući u sebi, da učenici nje-
govi mrmljaju na to, reče im: Zar vas
63 ovo sablažnjava? — A kad vidite Sina
čovječjega, da odlazi gore, gdje je prije
64 bio? — Duh je ono, što oživlja-
va; tijelo ne pomaže ništa. Ri-
ječi, koje vam ja rekoh, duh su
65 i život. — Ali ih ima megju vama, koji
ne vjeruju; jer znadijaše Isus od počet-
ka, koji su, što ne vjeruju, i ko će ga
66 izdati. — I reče: Zato vam rekoh, da
niko ne može doći k meni, ako mu ne
bude dano od Oca mojega.
67 Otada mnogi od učenika njegovih oti-
doše natrag, i više ne igjahu s njim. —
68 A Isus reče dvanaestorici: Hoćete li i vi
da otidete?

R. 64 Djela materijalna (meso) ne mogu biti od koristi čovjeku, koliko je uzvišen nad nijemu životinju; nego duh, koji oživljava naša djela, ima moralnu vrijednost i oplemenjuje čovjeka. I presv. oltarski sakramenat, euharistija, ne koristi ništa čovjeku, ako je prima samo tjelesno bez dostojne priprave u duši. I naprotiv ne smije nam se činiti čudno, što euharistija dostojno primana podaje život. Samo tjelesno doticanje presv. euharistije ne može posvetiti čovjeka, nego kad je čovjek prima sa živom vjerom i sa žarkom ljubavi, onda mu je vrelo života vječnoga.

69 Tada mu odgovori Simon Petar: Gospode, kome ćemo ići? Ti imaš riječi ži-
70 vota vječnoga. — I mi vjerovasmo i poznasmo, da si ti Krist, Sin Božji.
71 Odgovori im Isus: Ne izabrah li ja vas dvanaestoricu? i jedan je od vas gjavao.
72 A govoraše za Judu Simonova Iskariota, jer ga ovaj šćaše izdati, premda bijaše jedan od dvanaestorice.

Isus ide na praznik od sjenica.

GLAVA 7. — 1 A po tom hogjaše Isus po Galileji; po Judeji ne šćaše da hodi,
2 jer Židovi gledahu da ga ubiju. — Bijaše pak blizu praznik Židovski, praznik
3 od sjenica. — Tada mu rekoše braća njegova: Izigji odavle i idi u Judeju, da i učenici tvoji vide djela tvoja, koja či-
4 niš; — jer niko ne čini što tajno, nego

R. 2 Taj se praznik praznovao u jesen od 15. do 21. mjeseca Tišrija. Ime mu je odatle, što su Židovi kroz svu osminu stanovali ne u kućama, nego u sjenicama postavljenim na krovovima i na javnim mjestima. To ih je imalo opominjati, kako su izišavši iz Egipta lutali po pustinji i tu prebivali pod sjenicama i pod šatorima. Ujedno je taj praznik bio i godišnja zahvalna svetkovina za sretno dovršenu žetvu.

R. 3 Braća njegova, uopće rogjaci njegovi. Vidi Mat. 12, 47. Bilješka, str. 58.

sam traži da je poznat; ako to činiš, javi sebe svijetu!
5 Tako ni braća njegova ne vjerovahu u
6 nj. — A Isus im reče: Vrijeme moje još nije došlo; a vrijeme je vaše svagda
7 gotovo. — Ne može svijet mrziti na vas; a na mene mrzi, jer ja svjedočim za nj,
8 da su djela njegova zla. — Vi izigjite na praznik ovaj, a ja ne ću izići na praznik ovaj, jer se moje vrijeme još nije navršilo.
9 Rekavši ovo osta u Galileji. —
10 A kad izigjoše braća njegova, tada i sam izigje na praznik ne javno, nego kao tajno.

Isus svečano proglašuje svoje božansko poslanje.

11 A Židovi ga tražahu na praznik i govorahu: Gdje je on?
12 I bješe mnogo vike za nj u narodu; jer jedni govorahu: Dobar je. A drugi
13 govorahu: Nije, nego vara narod. — Niko ipak ne govoraše javno za nj od straha Židovskoga.
14 Ali već u polovini praznika izigje Isus
15 u hram, i stade učiti. — A Židovi se divljahu govoreći: Kako ovaj zna knjige, kad se nije učio?

R. 10 Kad su otišli rogjaci, odluči se i Isus da ide, ali ne s ostalim svijetom, nego nasamo.

16 Odgovori im Isus i reče: Moja nauka nije moja, nego onoga, koji me po-
17 sla. — Ko hoće volju njegovu da tvori, poznat će, je li ova nauka od Boga ili
18 ja sam od sebe govorim. — Ko govori sam od sebe, slavu svoju traži; a ko traži slavu onoga, koji ga posla, on je isti-
19 nit, i nema u njemu nepravde. — Ne dade li vam Mojsije zakon? i niko od
20 vas ne izvršuje zakona. — Zašto tražite da me ubijete?

Odgovori narod i reče: Gjavao je u tebi; ko traži da te ubije?

21 Odgovori Isus i reče im: Jedno djelo učinih, i svi se divite. —
22 Zato vam Mojsije dade, da se obrezujete, (ne kao da je od Mojsija, nego od otaca); i u su-
23 botu obrezujete čovjeka. — Ako se čovjek u subotu obrezuje, da se ne prestupi zakon Mojsijev; srdite li se na mene, što svega čovjeka iscijelih u subotu?
24 — Nemojte suditi po spoljašnjosti, nego pravedan sud sudite!

25 Tada govorahu neki od Jerusalemljana: Nije li to onaj, kojega traže da u-
26 biju? — I gle, slobodno govori, i ništa

R. 21 Spominje čudo, o kojem se govori u glavi 5. Premda je otada već prošla čitava godina dana, uspomena je na to čudo bila još svegjer živa.

mu ne vele. Zar u istinu upoznaše knezo-
27 vi, da je to Krist? — Ali ovoga znamo, otkuda je; a Krist kad dogje, niko ne će znati, otkuda je.

28 Tada povika Isus u hramu učeći i reče: I mene znate i otkuda sam znate; i sam od sebe ne dogjoh, nego ima istiniti, koji me posla, kojega vi ne znate.
29 — Ja ga znam; jer sam od njega, i on me posla.

30 Tada gledahu, da ga uhvate, i niko ne metnu na nj ruke, jer još ne bješe do-
31 šao čas njegov. — A od naroda mnogi vjerovaše u nj i govorahu: Krist kad dogje, eda li će više čudesa činiti nego ovaj što čini?

32 I čuše fariseji narod gdje govori o njemu to, pa poslaše knezovi i farise-
33 ji sluge, da ga uhvate. — Tada im reče Isus: Još sam malo vremena s vama, pa idem k onomu, koji me posla. —
34 Tražit ćete me, i ne ćete me naći, i gdje sam ja, vi ne možete doći.

R. 27 Židovi su mislili, da rogjenje Mesijino ima da bude tajanstveno. To je istina bilo i u Isusa, ali ne onako, kako je to narod općenito držao, da će biti.

R. 35 Rasijani megju neznabošcima (t. zv. Diaspora) su Židovi, koji su živjeli izvan Palestine megju neznabošcima.

35 Onda rekoše Židovi megju sobom: Kuda će ovaj ići, da ga mi ne nagjemo? Zar će ići megju rasijane neznabošce i
36 učiti neznabošce? — Šta znači ova riječ, šta reče: Tražit ćete me, i ne ćete me naći; i gdje sam ja, vi ne možete doći?

Isus navješćuje Duha Svetoga.

37 A u pošljednji veliki dan praznika stade Isus i povika govoreći: Ko je žedan,
38 neka dogje k meni i pije! — Ko vjeruje u mene, kao što reče pismo, rijeke će žive vode iz tijela njegova poteći.
39 A ovo reče za Duha, kojega imahu oni primiti, koji vjeruju u nj; jer još ne bješe Duh na njima, jer Isus još ne bješe proslavljen.

Razna mnijenja megju Židovima o Isusu.

40 A mnogi od onoga naroda čuvši ove riječi njegove govorahu: Ovo je zaista prorok.
41 Drugi govorahu: Ovo je Krist. A jedni govorahu: Zar će Krist iz Galileje do-
42 ći? — Ne govori li pismo, da će Krist doći od sjemena Davidova i iz mjesta Betlehema, gdje bješe David?
43 Tako postade raspra u narodu njega
44 radi. — A neki od njih šćahu da ga uhvate; ali niko ne metnu ruku na nj. —

45 Dogjoše pak sluge ka glavarima svećeničkim i farisejima; i oni im rekoše: Zašto ga ne dovedoste?
46 Odgovoriše sluge: Nikad čovjek nije tako govorio, kao što ovaj čovjek.
47 A fariseji im rekoše: Zar se i vi pre-
48 variste? — Vjerova li ko od knezova ili
49 od farisejа u nj? — nego narod ovaj, koji ne zna zakona, proklet je.
50 Reče im Nikodem, onaj, što dolazi k njemu noću, koji bješe jedan od njih:
51 — Eda li zakon naš sudi čovjeku, ako ga prije ne sasluša i ne dozna šta čini?
52 Odgovoriše i rekoše mu: Zar si i ti Galilejin? Ispituj pisma i vidi, da prorok ne dolazi iz Galileje.
53 I otidoše svaki svojoj kući.

Preljubnica.

GLAVA 8. — 1 A Isus otide na goru
2 Maslinsku. — A u jutru opet dogje u hram, i sav narod igjaše k njemu; i sje-
3 davši učaše ih. — A književnici i fariseji dovedoše ženu uhvaćenu u preljubi i
4 postavivši je na srijedu — rekoše mu: Učitelju, ova je žena sada uhvaćena u
5 preljubi. — A Mojsije nam zapovjedi u zakonu, da takve zaspemo kamenjem. A ti šta kažeš?

6 Ovo pak rekoše kušajući ga, da bi
ga mogli optužiti. A Isus sagnuvši se do-
7 lje stade pisati prstom po zemlji. — A kad
ga jednako pitahu, ispravi se i reče im:
Koji je megju vama bez grijeha, neka pr-
vi baci kamen na nju!

8 I opet se sagnuvši pisaše po zemlji.
9 — A čuvši to izlažahu jedan za drugim
počevši od starješine; i osta Isus sam
10 i žena stojeći na srijedi. — A ispravivši
se Isus reče joj: Ženo! gdje su oni, što
te tužahu? Niko te ne osudi?

11 I ona reče: Niko, Gospode!

A Isus reče: Ni ja te ne ću osuditi.
Idi, i odsele ne griješi više!

Isus govori o svojem božanskom poslanju.

12 A Isus im opet reče govoreći: Ja
sam svjetlost svijetu. Ko ide za
mnom, ne hodi po tami, nego
će imati svjetlost života.

R. 6 Pisao je po zemlji, da tako pokaže, kako mu je mrsko, što oni govore. Što je Isus pisao, ne zna se. Ima ih, koji misle, da je pisao grijehe književnikâ i farisejâ, koji su doveli grješnicu.

R. 7 Odgovor nas Gospodnji uči, da je nepravda htjeti oštro suditi bližnjemu.

13 Tada mu rekoše fariseji: Ti sam za
sebe svjedočiš, svjedočanstvo tvoje nije
istinito.

14 Odgovori Isus i reče im: Ako i ja
sam svjedočim za sebe, istinito je svjedo-
čanstvo moje, jer znam, otkuda dogjoh
i kuda idem; a vi ne znate, otkuda do-
15 lazim ili kuda idem. — Vi sudite po ti-
16 jelu; ja ne sudim nikome. — I ako su-
dim ja, sud je moj prav; jer nijesam
sâm, nego ja i Otac, koji me posla. —
17 I u zakonu vašem je pisano, da je
18 svjedočanstvo dvojice ljudi istinito. — Ja
sam, koji svjedočim sâm za sebe, i Otac,
koji me posla, svjedoči za mene.

19 Tada mu govorahu: Gdje je Otac
tvoj? Odgovori Isus: Ni mene znate, ni
Oca mojega; kad biste znali mene, može
biti da biste znali i Oca mojega.

20 Ove riječi reče Isus kod škrabije, kad
učaše u hramu; i niko ga ne uhvati,
21 jer još ne bješe došao čas njegov. — A
Isus im opet reče: Ja idem, i tražit ćete
me, i umrijet ćete u grijehu svojem.
Kuda ja idem, vi ne možete doći.

R. 15 Suditi će često reći preoštar biti s bližnjim i osuđivati ga.

R. 21 »Badava ćete me tražiti, kad ne ćete činiti pokore za svoje grijehe, nego ištete samo pomoć materijalnu.«

22 Tada rekoše Židovi: Da se ne će sâm ubiti, kad govori: Kuda ja idem, vi ne možete doći?
23 I reče im: Vi ste odozdo, ja sam odozgo; vi ste od ovoga svijeta, ja nijesam
24 od ovoga svijeta. — A ja vam rekoh, da ćete umrijeti u grijesima svojim; jer ako ne uzvjerujete, da sam ja, umrijet ćete u grijehu svojem.
25. Onda mu rekoše: Ko si ti?
Reče im Isus: Početak, koji vam i
26 govorim. — Mnogo imam za vas govoriti i suditi; ali onaj, koji me posla, istinit je, i ja ono govorim u svijetu, što čuh od njega.
27 I ne razumješe, da Oca svojega na-
28 ziva Bogom. — Onda im reče Isus: Kad podignete Sina čovječjega, onda ćete razumjeti, da sam ja, i da ništa sam od sebe ne činim, nego kako me nauči
29 Otac, onako govorim. — I onaj, koji me posla, sa mnom je; i ne ostavi me

R. 24 »....da sam ja onaj, koji sam sada kazao da jesam.« (Isporedi r. pregiašnji.)

R. 25 Početak, koji vam i govorim. Čini se, da se te riječi imaju razumjeti ovako: »Ko sam ja, već sam vam u početku rekao«, ili još bolje: »Ukratko, što hoćete da vam još govorim o tome, kad ste tvrdovrati, i ne ćete da me razumijete.«

R. 28 »Kad me razapnete.«

sama, jer ja svagda činim, što je njemu ugodno.
30 Kad on ovo govoraše, mnogi vjero-
31 vaše u njega. — Tada Isus govoraše onim Židovima, koji mu vjerovaše: Ako vi ostanete na besjedi mojoj, zaista ćete
32 biti moji učenici; — i poznat ćete istinu, i istina će vas izbaviti.

Isus i taština Židovska.

33 Odgovoriše mu: Mi smo sjeme Abrahamovo i nikada nijesmo nikomu robovali;
34 kako ti govoriš: Izbavit ćete se? — Odgovori im Isus: Zaista, zaista vam kažem, da je svaki, koji čini grijeh, rob grijehu.
35 — A rob ne ostaje u kući uvijek; a sin
36 ostaje uvijek. — Ako vas dakle sin izba-
37 vi, zaista ćete biti izbavljeni. — Znam, da ste sinovi Abrahamovi; ali gledate da me ubijete, jer besjeda moja ne može u vas
38 da stane. — Ja govorim, što vidjeh kod Oca svojega; i vi ono činite, što vidjeste kod oca svojega.

R. 32 i 33 »Budete li živjeli po mojoj nauci, bit ćete slobodni slobodom sinova Božjih, i ne ćete više biti robovi ni rabinima ni farisejima ni svojim strastima.« Ali Židovi, kako su već bili oholice i laže, odgovoriše, da nijesu nikad nikomu ni na koji način robovali.

39 Odgovoriše i rekoše mu: Otac je naš Abraham.

Reče im Isus: Ako ste djeca Abra-
40 hamova, djela Abrahamova činite! — A sad gledate da ubijete mene, čovjeka, koji vam istinu kazah, koju čuh od Boga;
41 to Abraham nije činio. — Vi činite djela oca svojega.

Tada mu rekoše: Mi nijesmo rogjeni od djela grješnoga; jednoga oca imamo Boga.

42 A Isus im reče: Kad bi Bog bio vaš otac, ljubili biste dakako mene; jer ja od Boga izigjoh i dogjoh; jer ne dogjoh
43 sam od sebe, nego me on posla. — Zašto ne razumijete govora mojega? jer ne
44 možete besjede moje da slušate. — Vaš je otac gjavao, i želje oca svojega hoćete da činite. On je bio krvnik ljudski od početka, i ne stoji na istini; jer nema istine u njemu. Kad govori laž, od svojega govori; jer je laža i otac laži. —
45 A meni ne vjerujete, jer istinu govorim. —
46 Ko će me od vas prekoriti za grijeh? Ako vam istinu govorim, zašto mi ne
47 vjerujete? — Ko je od Boga, riječi Božje sluša. Zato vi ne slušate, što nijeste od Boga.

R. 44 Opominje na pad prvih ljudi.

48 Tada odgovoriše Židovi i rekoše: Ne govorimo li mi pravo, da si Samarjanin, i da imaš vraga?

49 Odgovori Isus: Ja nemam vraga, ne-
50 go poštujem Oca svojega, a vi mene sramotite. — A ja ne tražim slave svoje;
51 ima, koji traži i sudi. — Zaista, zaista vam kažem: Ako ko održi riječ moju, ne će vidjeti smrti do vijeka.

52 Tada rekoše Židovi: Sad vidimo, da imaš vraga. Abraham umrije i proroci, a ti govoriš: Ako ko održi riječ moju, ne
53 će okusiti smrti do vijeka. — Zar si ti veći od oca našega Abrahama, koji umrije? I proroci pomriješe. Kim se ti gradiš?

54 Odgovori Isus: Ako se ja sâm sla-
55 vim, slava je moja ništa; Otac je moj, koji me slavi, za kojega vi govorite, da je vaš Bog. — Ali ga vi ne znate; a ja ga znam; i ako rečem, da ga ne znam, bit ću laža kao vi. Nego ga znam,
56 i riječ njegovu držim. — Abraham, otac

R. 48 Samarjanin, to će reći čovjek bezbožan i proklet. Vidi gl. 4, 4. Bilješka, str. 364.

R. 56 I stari su patrijarsi vruće uzdisali za Mesijom i željeli ga vidjeti. To je stožerna tačka sve njihove povijesti.

vaš, radova se, da vidi dan moj; vidje i obradova se.

57 Tada mu rekoše Židovi: Još ti nema pedeset godina, pa si Abrahama vidio?

58 Reče im Isus: Zaista, zaista vam kažem, prije nego Abraham bi, ja jesam.

59 Tada uzeše kamenje, da bace na nj; a Isus se sakri i izigje iz hrama.

Isus iscijeli čovjeka slijepa od rogjenja.

GLAVA 9. — 1 I prolazeći Isus vidje
2 čovjeka slijepa od rogjenja. — I zapitaše ga učenici njegovi: Rabi! ko sagriješi, ovaj ili roditelji njegovi, te se rodi slijep?

3 Isus odgovori: Ni on sagriješi, ni roditelji njegovi; nego da se jave djela
4 Božja na njemu. — Meni valja raditi djela onoga, koji me posla, dok je dan; dolazi noć, kad niko ne može raditi. —

R. 1 Uz ostala kriva mišljenja, što ih je Isus oborio, oborio je i prastaro uvjerenje, da ljudi slijepi, sakati, uopće bogalji trpe ili za grijehe svoje ili za grijehe porodice svoje.

R. 4 Dan i noć znače ovdje život i smrt. Božansko djelovanje Isusovo ne prestaje u svijetu; ali dan njegova čovječanskoga djelovanja svršio se sa smrću njegovom na križu.

5 Dok sam na svijetu, svjetlost sam svijetu.

6 Rekavši ovo, pljunu na zemlju i načini kâl od pljuvanke, i pomaza kalom oči
7 njegove, — i reče mu: Idi, umij se u banji Siloi, što znači poslan.

Otide dakle i umi se i dogje gle-
8 dajući. — A susjedi i koji su ga vidjeli prije, da je bio slijep, govorahu: Nije li ovo onaj, što je sjedio i prosio?

9 Jedni govorahu: On je! — A drugi: Nije, nego je nalik na nj.

A on govoraše: Ja sam!

10 Tada mu rekoše: Kako ti se otvoriše oči?

11 On odgovori: Onaj čovjek, koji se zove Isus, načini kâl, i pomaza oči moje, i reče mi: Idi k banji Siloi i umij se. I otidoh i umih se i vidim.

12 I rekoše mu: Gdje je on?

Reče: Ne znam.

13 I povedoše k farisejima onoga, koji
14 bješe slijep. — A bješe subota, kad na-
15 čini Isus kâl i otvori mu oči. — Tada ga opet pitahu fariseji, kako je progledao. A on im reče: Kâl mi metnu na oči, i umih se i vidim.

16 Onda govorahu neki od fariseja: Nije ovaj čovjek od Boga, jer ne praznuje subote.

R. 6 Kâl = blato, glib.

A drugi govorahu: Kako može čovjek grješnik takve znake činiti?
17 I rasprа bješe megju njima. — Potom rekoše opet slijepcu: Šta veliš ti za onoga, koji ti otvori oči?
A on reče: Prorok je!
18 I ne vjerovaše Židovi za njega, da je bio slijep, i da je progledao, dok ne dozvaše roditelje onoga, što je pro-
19 gledao. — I zapitaše ih govoreći: Je li ovo vaš sin, za koga kažete, da se rodio slijep? Kako dakle sad vidi?
20 Odgovoriše im roditelji njegovi i rekoše: Znamo, da je ovo sin naš, i da
21 se rodio slijep; — a kako sad vidi, ne znamo; ili ko mu je otvorio oči, ne znamo; njega pitajte, odrastao je, neka sâm za sebe govori!
22 Ovo rekoše roditelji njegovi, što se bojahu Židovâ; jer se Židovi bijahu dogovorili, da bude odlučen iz zbornice,
23 ko ga prizna za Krista. — Zato roditelji njegovi rekoše: Odrastao je, njega
24 pitajte! — Onda dozvavši opet čovjeka, koji je bio slijep, rekoše mu: Podaj Bo-

R. 24 »Podaj Bogu slavu!« To će reći: »Kaži istinu!« Oni su megjutim učinili sve, samo da pobijedi laž, na koju ih je podbadala njihova sebičnost.

gu slavu! Mi znamo, da je ovaj čovjek grješnik.
25 A on im reče: Je li grješnik, ne znam; samo znam, da sad vidim, a bio sam slijep.
26 Rekoše mu opet: Šta ti je učinio? Kako ti je otvorio oči?
27 Odgovori im: Već vam rekoh, i čuste; šta hoćete da opet čujete? zar i vi hoćete da budete učenici njegovi?
28 Tada ga prokleše i rekoše: Ti budi učenik njegov; a mi smo učenici Mojsijevi.
29 — Mi znamo, da je Mojsiju govorio Bog; a ovoga ne znamo, odakle je.
30 Odgovori onaj čovjek i reče im: To i jest za čudo, što vi ne znate, odakle je,
31 a otvorio je oči moje. — A znamo, da Bog ne sluša grješnikâ; nego ako ko poštuje Boga i volju njegovu čini, onoga
32 sluša. — Otkako je svijeta, nije čuveno, da je ko otvorio oči rogjenomu slijep-
33 cu. — Kad on ne bi bio od Boga, ne bi mogao ništa činiti.
34 Odgovoriše i rekoše mu: U grijesima si se rodio sav, pa ti da nas učiš?
35 I isturiše ga napolje. — Ču Isus, da su ga isturili napolje; pa kad ga nagje, reče mu: Vjeruješ li ti u Sina Božjega?

R. 34 Vidi gore r. 1. Bilješka, str. 394.

36 Odgovori on i reče: Ko je, Gospode,
da vjerujem u njega?
37 I reče mu Isus: I vidio si ga, i koji
govori s tobom, on je.
38 A on reče: Vjerujem, Gospode! I pa-
de ničice i pokloni mu se.
39 I reče Isus: Ja dogjoh na sud na o-
vaj svijet, da vide, koji ne vide; i koji
vide, da postanu slijepi.
40 I čuše neki od farisejа, koji bijahu s
njim, i rekoše mu: Jesmo li i mi sli-
jepi?
41 Reče im Isus: Kad biste bili slijepi,
ne biste imali grijeha; a sad kažete: Vi-
dimo. Grijeh vaš ostaje.

Dobri pastir.

GLAVA 10. — 1 Zaista, zaista vam ka-
žem: Ko ne ulazi na vrata u ovčinjak,
nego prelazi na drugom mjestu, on je
2 kradljivac i razbojnik. — A koji ulazi
3 na vrata, pastir je ovcama. — Njemu vra-
tar otvora, i ovce glas njegov slušaju, i
svoje ovce zove po imenu i izvodi ih.
4 — I kad svoje ovce ispusti, ide pred nji-
ma; i ovce idu za njim, jer poznaju glas
5 njegov. — A za tugjinom ne idu, nego

R. 39 Koji vide, to će reći: koji se po-
nose, da vide jasno, i da su mudre glave.

bježe od njega; jer ne poznaju glasa tu-
gjinskoga.
6 Ovu priču kaza im Isus. A oni ne ra-
7 zumješe, što im kaza. — Tada im reče
opet Isus: Zaista, zaista vam kažem: Ja
8 sam vrata k ovcama. — Svi, koliko ih
god dogje, kradljivci su i razbojnici; i
9 ne poslušaše ih ovce. — Ja sam vrata.
Ako ko kroz mene ugje, spasti će se; i
ulazit će i izlazit će, i pašu će nalaziti.
10 — Kradljivac ne dolazi, nego da ukrade
i ubije i pogubi. Ja dogjoh, da imaju
11 život, i imaju izobila. — Ja sam pastir
dobri. Dobri pastir dušu svoju daje za
12 ovce svoje. — A najamnik i koji nije
pastir, kojemu nijesu ovce svoje, vidi vu-
ka gdje ide i ostavlja ovce i bježi; i
13 vuk grabi i rastjerava ovce. — A najam-
nik bježi, jer je najamnik, i nije mu do
14 ovaca. — Ja sam pastir dobri, i znam
15 svoje, i moje mene znaju, — kao što
mene zna Otac, i ja znam Oca; i dušu
16 svoju polažem za ovce svoje. — I druge ovce imam, koje nijesu iz ovoga ovčinjaka; i one mi valja dovesti, i čut će glas moj; i bit će jedan ovčinjak i jedan
17 pastir. — Zato me ljubi Otac, jer ja
dušu svoju polažem, da je opet uzmem.
18 — Niko je ne uzima od mene, nego je

ja sam od sebe polažem, i vlast imam položiti je, i vlast imam opet je uzeti. Ovu sam zapovijest primio od Oca svojega.

19 Opet postade raspra megju Židovima
20 za ove riječi. — A mnogi od njih govorahu: Vraga ima i luduje; šta ga slušate?
21 Drugi govorahu: Ove riječi nijesu onoga, koji ima vraga; zar može vrag slijepima oči otvorati?

Isus na praznik posvećenja hramskoga.

22 A bijaše praznik posvećenja hramskoga
23 u Jerusalemu, i bješe zima. — I hogjaše Isus u hramu po trijemu Salomonovu. —
24 Tada ga opkoliše Židovi i stadoše mu govoriti: Dokle ćeš mučiti duše naše? Ako si ti Krist, kaži nam otvoreno.
25 Odgovori im Isus: Kažem vam, i ne vjerujete. Djela, koja ja tvorim u ime Oca svojega, ona svjedoče za me. —
26 Ali vi ne vjerujete, jer nijeste od mojih
27 ovaca. — Ovce moje slušaju glas moj, i ja poznajem njih, i za mnom idu. —

R. 22 i 23 Praznik posvećenja hramskoga svetkovao se zimi, dobra dva mjeseca nakon praznika sjenicâ. Isus je s učenicima svojim bio u trijemu Salomonovu, na istočnoj strani hrama, naprama gori Maslinskoj.

28 I ja im dajem život vječni, i nikad ne će izginuti, i niko ih ne će oteti iz ruke moje.
29 — Što mi dade Otac moj, veće je od svega; i niko ne može oteti iz ruke O-
30 ca mojega. — Ja i Otac jedno smo.

Židovsko neprijateljstvo.

31 Onda uzeše Židovi kamenje, da ga ka-
32 menuju. — Odgovori im Isus: Mnoga vam dobra djela pokazah od Oca svojega, za koje me od onih djela kamenujete?
33 Odgovoriše mu Židovi: Za dobro te djelo ne kamenujemo, nego za hulu na Boga, i što ti čovjek budući gradiš se Bog.
34 Odgovori im Isus: Nije li pisano u zakonu vašem, da ja rekoh: bogovi ste?
35 Ako one nazva bogove, kojima riječ Božja bi, i ne može se pokvariti pismo:
36 — Kojega Otac posveti i posla na svijet, za njega vi govorite: huliš na Boga,
37 što rekoh: sin sam Božji? — Ako ne

R. 34 U psalmu se 81. oblasti nazivlju bogovi, jer su po svojoj vlasti dionici vlasti Božje. O to se Židovi nijesu spoticali. Zašto se dakle sablažnjavaju, što se Isus nazivlje Sinom Božjim, premda ne u starom, nego u posve drugom znamenovanju riječi.

tvorim djela Oca svojega, ne vjerujte mi!
38 — Ako li tvorim, i ako meni ne ćete vjerovati, djelima vjerujte, da poznate i vjerujete, da je Otac u meni i ja u Ocu.
39 Tada gledahu da ga uhvate; ali im
40 se izmače iz ruku. — I otide opet preko Jordana na ono mjesto, gdje Ivan prije
41 kršćavaše; i osta ondje. — I mnogi dogjoše k njemu, i govorahu: Ivan istina
42 ne učini nijednoga čuda; — ali sve, što kaza Ivan za ovoga, istina bješe.
I mnogi vjerovaše u njega.

Uskrsenje Lazarovo.

GLAVA 11. — 1 A bijaše neki bolesnik, Lazar iz Betanije, iz sela Marije i Marte,
2 sestre njezine. — A Marija, koje brat Lazar bolovaše, bješe ona, što pomaza Gospoda dragocjenom pomasti i otr noge
3 njegove svojom kosom. — Onda poslaše sestre njegove k njemu govoreći: Gospode! gle, onaj, koji ti je mio, bolestan je.
4 A čuvši Isus reče im: Bolest ova nije na smrt, nego na slavu Božju, da se proslavi Sin Božji s nje.
5 A Isus ljubljaše Martu i sestru njezinu
6 Mariju i Lazara. — Kad dakleču, da je bolestan, tada osta još dva dana na o-

R. 2 Isporedi Luku gl. 7, 36., i dalje.

7 nom mjestu. — A po tom reče učenicima svojim: Hajdemo opet u Judeju!
8 Učenici mu rekoše: Rabi! sad Židovi šćahu da te kamenuju, pa opet hoćeš da ideš onamo?
9 Odgovori Isus: Nije li dvanaest sahata u danu? Ko danju ide, ne spotiče se, jer
10 vidi svjetlost ovoga svijeta. — A ko ide noću, spotiče se, jer nema svjetlosti u njemu.
11 Ovo kaza, i po tom im reče: Lazar, prijatelj naš, spava; nego idem, da ga probudim iza sna.
12 Onda mu rekoše učenici njegovi: Gospode! ako spava, ozdravit će.
13 A Isus reče za smrt njegovu; a oni mišljahu, da govori za spavanje sna. —
14 A tada im Isus kaza upravo: Lazar je u-
15 mro; — i radujem se vas radi, što nijesam bio ondje, da vjerujete. Nego hajdemo k njemu!

R. 9 Vidi gore 9, 4. Pod d a n o m se razumijeva vrijeme, što ga je Bog opredijelio svakomu čovjeku za život na zemlji. Isus je znao, kako će dugo trajati njegov život na zemlji. Vrijeme se smrti njegove još nije približilo. Zato se Isus nije imao bojati, da će mu se šta zlo u Judeji dogoditi. Ali kad je d a n Isusov prošao i nadošla n o ć njegove muke i smrti, onda se sam predao u ruke neprijatelja svojih.

16 Onda reče Toma, koji se zvaše Blizanac, učenicima: Hajdemo i mi, da pomremo s njim.

17 Po tom dogje Isus, i nagje ga, gdje
18 je već četiri dana u grobu. — A Betanija bješe blizu Jerusalema oko petnaest po-
19 trkališta. — A mnogi od Židova dogjoše k Marti i Mariji, da ih tješe za bra-
20 tom njihovim. — A kad Marta ču, da Isus ide, izigje preda nj; a Marija sjegja-
21 še doma. — Onda reče Marta Isusu: Gospode! da si ti bio ovdje, brat moj ne bi
22 umro. — Ali i sad znam, štogod zaištеš u Boga, da će ti Bog dati.

23 Reče joj Isus: Uskrsnut će brat tvoj.

24 Reče mu Marta: Znam, da će uskrsnuti o uskrsnuću u pošljednji dan.

25 Reče joj Isus: Ja sam uskrsnuće i život; ko vjeruje u mene, ako
26 i umre, živjet će; — i nijedan, koji živi i vjeruje u mene, ne će umrijeti u vijek. Vjeruješ li ovo?

27 Reče mu: Dă, Gospode! ja vjerujem, da si ti Krist, Sin Boga živoga, koji si došao na ovaj svijet.

28 I ovo rekavši otide te zovnu tajno Ma-

R. 18 Petnaest će potrkališta biti oko dvije milje, tri četvrta sata hoda.

riju, sestru svoju, govoreći: Učitelj je došao i zove te.

29 A ona, kako ču, usta brzo i otide k
30 njemu; — jer Isus još ne bješe došao u selo, nego bijaše još na onom mjestu,
31 gdje ga srete Marta. — A Židovi, koji bijahu s njom u kući i tješahu je, kad vidješe Mariju, da brzo usta i izigje, pogjoše za njom govoreći: Ide na grob, da plače ondje.

32 A Marija, kako dogje, gdje bješe Isus, vidjevši ga pade k nogama njegovim i reče mu: Gospode, da si ti bio ovdje, brat moj ne bi umro.

33 Onda Isus kad je vidje, gdje plače i gdje plaču Židovi, koji dogjoše s njom, zgrozi se u duhu i sâm se ožalosti —
34 i reče: Gdje ste ga metnuli?

Rekoše mu: Gospode! hajde da vidiš.

35-36 I proplaka Isus. — Onda Židovi govorahu: Gle, kako ga je ljubio!

37 A neki od njih rekoše: Nije li mogao ovaj, koji otvori oči rogjenomu slijepcu, učiniti, da ovaj ne umre?

R. 33 Isus se zgrozi u sebi videći, gdje neki od onih Židova plaču pretvarajući se i bez ikakva čuvstva kao komedijaši.

38 A Isus se opet zgrozi u sebi i dogje
na grob. A bijaše pećina i kamen ležaše
39 na njoj. — Reče Isus: Uzmite kamen!
Reče mu Marta, sestra onoga, što je
umro: Gospode! već smrdi; jer su četiri
dana, kako je umro.
40 Reče joj Isus: Nijesam li ti rekao,
ako vjeruješ, da ćeš vidjeti slavu Božju?
41 Onda uzeše kamen. A Isus podigavši
oči gore reče: Oče! hvala ti, što si me
42 uslišio. — A ja znam, da me svagda slu-
šaš; nego rekoh naroda radi, koji stoji
unaokolo, da vjeruju, da si me ti po-
slao.
43 Ovo rekavši povika iza glasa: Lazare,
izigji napolje!
44 I odmah izigje onaj, što bijaše mrtav,
obavit platnom po rukama i po nogama,
i lice njegovo bijaše ubrusom povezano.
Reče im Isus: Razdriješite ga i pustite
neka ide!
45 Onda mnogi od Židova, koji dogjo-
še k Mariji i Marti i vidješe, šta učini
46 Isus, vjerovaše u nj. — A neki od njih
otidoše k farisejima i kazaše im, šta u-
čini Isus.

R. 38 Isus se ponovo zgrozio od ovih ludih riječi.

R. 44 Na Istoku su običavali mrtvace obavijati platnom, pa ih tako ukopavati.

Glavari svećenički i fariseji odlučiše da ubiju Isusa.

47 Tada glavari svećenički i fariseji sa-
braše skupštinu i staše govoriti: Šta da
činimo? Čovjek ovaj čini mnoga čudesa.
48 — Ako ga ostavimo tako, svi će vjerovati
u nj; pa će doći Rimljani, i uzet će nam
zemlju i narod.
49 A jedan od njih po imenu Kajfa, koji
bijaše one godine poglavar svećenički, re-
50 če im: Vi ne znate ništa — i ne mislite,
da je bolje, da jedan čovjek umre za na-
rod, nego li da sav narod propadne.
51 A ovo ne reče sam od sebe, nego bu-
duć poglavar svećenički one godine pro-
reče, da Isusu valja umrijeti za narod,
52 — i ne samo za narod, nego da djecu
Božju, koja bijahu rasijana, skupi u jed-

R. 47 Govor bezbožan i lud. Je li ikad bilo slobodno ubiti čovjeka nevina, ako su njegova dobra djela slučajno nanijela komu kakvu materijalnu štetu? A nijesu li Rimljani bili već gospodari u Palestini?

R. 51 Kajfa je opako mislio, ali se njegova opaka misao imala ispuniti posve drugojačije, u smislu evangjeoskom. Kajfa je htio da Isus bude ubijen za dobro naroda Židovskoga držeći ga, ako ostane još dulje na životu, za pogibeljna po dobro narodno. Pa Isus je i doista imao umrijeti, ali ne za dobro zemaljsko, nego za spasenje, i to ne samo naroda Židovskoga, nego za sve narode svega svijeta.

53 no. — Od toga dakle dana dogovoriše se, da ga ubiju.

Isus ostavlja Jerusalem.

54 A Isus ne hogjaše više javno megju Židovima, nego otide u kraj blizu pustinje, u grad, koji se zove Efrem, i on-
55 dje boravljaše s učenicima svojim. — A bješe blizu pasha Židovska, i mnogi iz onoga kraja dogjoše u Jerusalem prije
56 pashe, da se očiste. — Tada tražahu Isusa i stojeći u hramu govorahu megju sobom: Šta mislite, zašto ne dolazi na praznik?

A glavari svećenički i fariseji izdaše zapovijest, ako ko sazna, gdje je, da javi, da ga uhvate.

Večera u Betaniji.

GLAVA 12. — 1 A šest dana prije pashe dogje Isus u Betaniju, gdje bješe Lazar, što umrije, koga Isus podiže iz mr-
2 tvih. — Ondje mu pak zgotoviše večeru, i Marta služaše, a Lazar bijaše jedan od onih, što sjegjahu s njim za stolom. —
3 Tada Marija uze litru prave nardove dragocjene pomasti i pomaza noge Isusove i otr kosom svojom noge njegove; i ku-
4 ća se napuni mirisa od pomasti. — Onda reče jedan od učenika njegovih, Juda
5 Iskariotski, koji ga poslije izdade: — Zašto se ova pomast ne prodade za trista dinara i ne dade siromasima?

6 A ovo ne reče, što bi se starao za siromahe, nego što je bio kradljivac i imao kesu, i nosio, što se metalo u nju.
7 — A Isus reče: Ostavite je, da to čini
8 za dan pogreba mojega! — jer siromahe svagda imate sa sobom, a mene nemate svagda.

9 Sazna pak mnogo svijeta Židovskoga, da je ondje; i dogjoše ne samo Isusa radi, nego i da vide Lazara, kojega po-
10 diže iz mrtvih. — A glavari se svećenič-
11 ki dogovoriše, da i Lazara ubiju, — jer mnogi izmegju Židova njega radi igjahu i vjerovahu u Isusa.

Ulaz u Jerusalem.

12 A sjutradan mnogi od naroda, koji bješe došao na praznik, čuvši, da Isus do-
13 lazi u Jerusalem, — uzeše grane od palama, i izigjoše mu nasusret, i stadoše vikati: Hosana! Blagosloven, koji ide u ime Gospodnje, kralj Israelov.

R. 3 Vidi Luku gl. 11, 2. Bilješka, str. 261. Gotovo za sve ostale dogagjaje, što se ovdje dalje pripovijedaju, neka se isporede drugi evangjelisti, a napose sv. Matej s bilješkama.

14 I nagje Isus magare i sjede na nj,
15 kao što je pisano: — Ne boj se, kćeri Sionova! evo, kralj tvoj ide sjedeći na magaretu.
16 Ali ovo učenici njegovi ne razumješe prije; nego kad se proslavi Isus, onda se opomenuše, da ovo bješe za njega
17 pisano, i ovo mu učiniše. — A svjedočaše narod, koji bješe s njim, kad Lazara izazva iz groba i podiže ga iz mr-
18 tvih. — Zato mu i dogje nasusret narod,
19 jer čuše, da on učini ovo čudo. — A fariseji govorahu megju sobom: Vidite, da ništa ne pomaže? eto, sav svijet ide za njim!

Neznabošci žele vidjeti Isusa. — Nevjerstvo Židovsko.

20 A bijahu neki neznabošci megju onima, koji dogjoše da se klanjaju na praz-
21 nik. — Ovi dakle pristupiše k Filipu, koji bijaše iz Betsaide Galilejske, i moljahu ga govoreći: Gospodaru! mi bismo htjeli da vidimo Isusa.

R. 20 To su jamačno bili neznabošci, koji su držali znamenitije propise u zakonu, ali još nijesu posve prigrlili svega zakona, za razliku od onih neznabožaca, koji su posve pristali za Židovima, te primili obrezanje i ostale običaje njihove.

22 Dogje Filip i kaza Andriji, Andrija
23 opet i Filip kazaše Isusu. — A Isus im odgovori veleći: Dogje čas, da se pro-
24 slavi Sin čovječji. — Zaista, zaista vam kažem: Ako zrno pšenično pad-
25 nuvši na zemlju ne umre, — onda samo ostane; ako li umre, mnogo roda rodi. Ko ljubi dušu svoju, izgubit će je; a ko mrzi na dušu svoju na ovom svijetu, sačuvat će je za život vječ-
26 ni. — Ko meni služi, za mnom nek ide, i gdje sam ja, ondje će biti i moj sluga. Ko meni služi, po-
27 štovat će ga Otac moj. — Sad je duša moja žalosna. I šta da kažem? Oče, sačuvaj me od ovoga časa! Ali zato do-
28 gjoh na ovaj čas. — Oče, proslavi ime svoje!

Tada dogje glas s neba: I proslavio sam, i opet ću proslaviti.
29 A narod, koji stajaše i slušaše, govoraše: Grom zagrmi. A drugi govorahu: Angjeo mu govori.
30 Odgovori Isus i reče: Ne dogje glas
31 ovaj mene radi, nego vas radi. — Sad

R. 25 Vidi Matej. 10, 39., str. 46.

R. 27 Isus je ćutio svu tjeskobu smrti, za koju je znao, da će ga naskoro stići, pa je želio, da se od nje oslobodi. No usprkos tomu ipak se velikodušno podvrgao volji Oca svojega.

je sud svijetu; sad će knez ovoga svijeta
32 biti bačen napolje. — A ja, kad budem podignut od zemlje, sve ću privući k sebi.
33 A ovo govoraše, da pokaže, kakvom
34 će smrću umrijeti. — Odgovori mu narod: Mi čusmo iz zakona, da Krist ostaje u vijek; a kako ti govoriš: Sinu čovječjemu valja se podignuti? Ko je taj Sin čovječji?
35 Tada im reče Isus: Još je malo vremena svjetlost megju vama. Hodite, dok imate svjetlost, da vas tama ne obuzme; i ko hodi po tami, ne zna, kuda ide.
36 — Dok imate svjetlost, vjerujte u svjetlost, da budete sinovi svjetlosti.

To rekavši Isus otide i sakri se od
37 njih. — Premda je tolika čudesa činio pred njima, ne vjerovahu u njega, —
38 da se ispuni riječ Isaije proroka, koji kaza: Gospode, ko vjerova onomu,

R. 38 i dalje. Proroci (napose Isaija (gl. 6, 53. itd.) prorekli su tvrdoglavstvo Židovsko, s kojega ne će htjeti da vjeruju u Mesiju. Tomu su tvrdoglavstvu bile krive razne loše prilike, u kojima se narod nalazio. Sve je to bilo dopuštenje providnosti Božje, pa se to u istočnom načinu govora kaže, da je »Bog zaslijepio oči Židovima«. Ali svemu su tomu Židovi sami bili krivi, jer su u zlobi svojoj tvrdoglavo ostali u tami, a mogli su se od nje oslobodili, kao što su se od nje oslobodili mnogi izmegju braće njihove.

što mi čusmo? i ruka Gospodnja kome se otkri?
39 Zato ne mogahu vjerovati, jer opet re-
40 če Isaija: — Zaslijepio je oči njihove i dao, da otvrdne srce njihovo, da ne vide očima i da ne razumiju srcem i da se ne obrate, da ih iscijelim.
41 To reče Isaija, kad vidje slavu njego-
42 vu, i govori za nj. — Ali ipak i od knezova mnogi vjerovahu u nj; ali ga farisejâ radi ne priznavahu, da ne bi bili
43 izagnani iz zbornice; — jer im većma omilje slava ljudska, nego li slava Bo-
44 žja. — A Isus povika i reče: Ko vjeruje u mene, ne vjeruje u mene, nego
45 u onoga, koji me posla. — I ko vidi
46 mene, vidi onoga, koji me posla. — Ja svjetlost dogjoh na svijet, da nijedan, koji vjeruje u mene, ne ostane u tami. —
47 I ko čuje riječi moje i ne drži, ja mu ne ću suditi; jer ne dogjoh da sudim svije-
48 tu, nego da spasem svijet. — Ko prezire mene i ne prima riječi mojih, ima sebi sudiju: riječ, koju ja govorih, ona će mu
49 suditi u pošljednji dan; — jer ja od sebe ne govorih, nego Otac, koji me posla, on mi dade zapovijest, šta da kažem i
50 šta da govorim. — I znam, da je za-

R. 42 Svećenici su izopćivali pristaše Isusove i nijesu ih puštali u zbornice.

povijest njegova život vječni. Što ja dakle govorim, onako govorim, kao što mi reče Otac.

Pošljednja večera.

Isus pere apostolima noge.

GLAVA 13. — 1 Pred praznik pashe, znajući Isus, da mu dogje čas, da prijegje iz ovoga svijeta k Ocu, k a k o j e l j u b i o s v o j e, k o j i b i j a h u n a s v i j e t u, d o k r a j a i h j e l j u b i o.

2 I po večeri, kad već gjavao bješe metnuo u srce Judi, sinu Simona Iskariot-
3 skoga, da ga izda, — znajući, da mu Otac sve dade u ruke, i da od Boga izigje,
4 i k Bogu da ide, — ustade od večere i skide haljine svoje, i uzevši ubrus za-
5 preže se. — Po tom ulije vode u umivaonicu i stade prati noge učenicima i otirati ubrusom, kojim bješe zapregnut. —
6 Onda dogje k Simonu Petru, i reče mu Petar: Gospode! zar ti meni da pereš noge?

R. 1 Isus je ljubio svoje d o k o n c a, to će reći do konca svojega života i do krajnjih granica, do kojih uopće ljubav može da dopre.

R. 3 Isus znajući svoje dostojanstvo pere ipak noge apostolima. To su inače činili pošljednji sluge. Tim božanskim svojim djelom najljepše ih poučava u poniznosti i u ljubavi.

7 Odgovori Isus i reče mu: Što ja činim, ti ne znaš sada, ali ćeš znati poslije.

8 Reče mu Petar: Ne ćeš mi prati nògû nikad.

Odgovori mu Isus: Ako te ne operem, ne ćeš imati dijela sa mnom.

9 Reče mu Simon Petar: Gospode! ne samo noge moje, nego i ruke i glavu.

10 Reče mu Isus: Ko je opran, njemu ne treba do samo noge da opere, nego je čist sav. I vi ste čisti, ali ne svi;

11 jer znadijaše, ko je izdajnik njegov; zato reče: Nijeste svi čisti.

12 A kad im opra noge i uze haljine svoje, sjedavši opet za stol reče im: Znate
13 li, što učinih vama? — Vi zovete mene Učiteljem i Gospodom, i pravo velite;
14 jer jesam. — Kad sam dakle ja oprao noge vama, i vi ste dužni jedan drugo-
15 mu prati noge; — jer vam dadoh primjer, kao što ja učinih vama, tako i vi

R. 10 Isus hoće tim da kaže, da su apostoli u njegovoj školi već lijepo napredovali u dobru. Imaju još istina pogrješaka, ali to nijesu djela od zlobe i opaka srca, nego nedostaci od slabosti i neznanja. Izuzetak je megju njima bio samo Juda.

R. 14 I mi moramo jedan drugomu prati noge, to će reći s veseljem učiniti bližnjemu svaku uslugu, pa bila ne znam kako niska i neugodna.

16 da činite. — Zaista, zaista vam kažem: Nije sluga veći od gospodara svojega, niti je poslanik veći od onoga, koji ga je poslao. —
17 Kad ovo znate, blago vama, ako to izvr-
18 šujete. — Ne govorim za sve vas; ja znam, koje izabrah; nego da se zbude pismo: Koji sa mnom hljeb jede, podiže petu svoju na me.
19 Sad vam kažem, prije nego se zbude, da, kad se zbude, vjerujete, da sam
20 ja. — Zaista, zaista vam kažem: Ko prima onoga, koga ja pošljem, mene prima; a ko prima mene, prima onoga, koji mene posla.

Isus prokazuje izdajnika.

21 Rekavši ovo Isus ožalosti se u duhu i posvjedoči i reče: Zaista, zaista vam kažem: Jedan izmegju vas izdat će me.
22 Onda se učenici ogledahu megju so-
23 bom ne znajući, za koga govori. — A jedan od učenika njegovih, kojega je Isus ljubio, ležaše za stolom na krilu Isusovu.
24 — Onda namignu na nj Simon Petar i reče mu: Ko je, za koga govori?

R. 23 Vidi Mat. 26, 7. i 23. Bilješke, str. 126. i 128.

25 Tada on leže na prsi Isusove i reče mu: Gospode! ko je?
26 Odgovori Isus: Onaj je, komu dam umočena hljeba. I umočivši hljeb dade Judi, sinu Simona Iskariotskoga.
27 I po zalogaju ugje u nj sotona. I reče mu Isus: Šta činiš, čini brže!
28 A ovo ne razumje niko od onih, što su bili za stolom, za što mu reče. —
29 A neki mišljahu, kad u Jude bješe kesa, da mu Isus reče: kupi ono, što nam treba za praznik; ili da da što si-
30 romasima. — A on uzevši zalogaj izigje odmah. A bješe noć.

Govori Isusovi poslije večere.

Isus proriče, da će ga učenici ostaviti.

31 A kad izigje, reče Isus: Sad se proslavi Sin čovječji, i Bog se proslavi u
32 njemu. — Ako se Bog proslavi u njemu, i Bog će njega proslaviti u sebi,
33 i odmah će ga proslaviti. — Dječice! još sam malo s vama. Tražit ćete me, i kao što rekoh Židovima: kuda ja idem, vi

---

R. 26 U Istoku je bio običaj, a i danas je tako, da gospodar sam daje zvaniku ljepše komade. To je za zvanika odlika, a za gospodara znak finoće.

ne možete doći, i vama govorim sad.
34 — Novu vam zapovijest dajem, da ljubite jedan drugoga, kao što ja ljubih vas, da se i
35 vi ljubite megju sobom. — Po tom će svi poznati, da ste učenici moji, ako uzimate ljubav megju sobom.
36 Reče mu Simon Petar: Gospode! kuda ideš?

Odgovori Isus: Kuda ja idem, ne možeš sad ići za mnom; ali ćeš poslije poći za mnom.
37 Reče mu Petar: Zašto ne mogu sad ići za tobom? dušu ću svoju položiti za te.
38 Odgovori mu Isus: Dušu ćeš svoju položiti za me? Zaista, zaista ti kažem: Ne će pijetao zapjevati, dok me se tri put ne odrečeš.

Rodovi otkupljenja.

GLAVA 14. — 1 Neka se ne žalosti srce vaše! Vjerujete u Boga, i u mene

R. 34 i 35 Evo najglavnije kreposti svete naše vjere. Pravo znamenje, po kojem se raspoznaje kršćanin od nekršćanina, nalazi se u kreposti ljubavi. O kako je malen broj pravih kršćana i megju onima, koji inače bježe na sve moguće pobožnosti i ponose se, da služe crkvi!

2 vjerujte! — U kući Oca mojega mnogi su stanovi. A da nije tako, kazao bih vam; jer idem da vam pripravim mjesto.
3 — I kad otidem i pripravim vam mjesto, opet ću doći i uzet ću vas k sebi, da
4 i vi budete, gdje sam ja. — I kuda ja idem, znate, i put znate.
5 Reče mu Toma: Gospode! ne znamo kuda ideš; i kako možemo put znati?
6 Reče mu Isus: Ja sam put i istina i život. Niko ne dolazi k O-
7 cu, do kroz mene. — Kad biste mene znali, onda biste znali i Oca mojega; i odsele ćete ga znati, i vidjeste ga.
8 Reče mu Filip: Gospode! pokaži nam Oca, i dosta nam je.
9 Reče mu Isus: Toliko sam vrijeme s vama, pa me ne poznate? Filipe! koji vidi mene, vidi i Oca. Kako ti govoriš:
10 pokaži nam Oca? — Zar ne vjerujete, da sam ja u Ocu, i da je Otac u meni? Riječi, koje vam ja govorim, ne govorim od sebe. Nego Otac, koji ostaje u meni,

R. 1-4 Isus nagovara učenike, da se posve uzdaju u Boga Oca i u njega. U kraljevstvu je Božjem mjesta za mnoge. Isus će otvoriti vrata i prvi ući, a potom će primiti svoje izabrane i uvesti ih onamo. Da nije tomu tako, Isus, koji je toliko ljubio svoje, ne bi im bio toga zašutio.

11 on tvori djela. — Zar ne vjerujete, da
sam ja u Ocu, i da je Otac u meni? —
12 Barem samih djela radi vjerujte. Za-
ista, zaista vam kažem, koji vjeruje u
mene, djela, koja ja tvorim, i on će tvo-
riti, i veća će od ovih tvoriti; jer ja idem
13 k Ocu. — I štagod zaištete u Oca
u ime moje, ono ću učiniti, da
14 se proslavi Otac u Sinu. — Ako šta za-
ištete u mene u ime moje, ono ću
15 učiniti. — Ako me ljubite, zapovi-
16 jesti moje držite! — I ja ću mo-
liti Oca, i dat će vam drugoga utješitelja,
17 da ostane s vama u vijek, — Duha is-
tine, kojega svijet ne može primiti, jer
ga ne vidi, niti ga zna, a vi ćete ga po-
znati, jer će kod vas ostati i u vama će
18 biti. — Ne ću vas ostaviti sirotne; doći
19 ću k vama. — Još malo, i svijet me
ne će više vidjeti. A vi ćete me vidjeti;
20 jer ja živim, i vi ćete živjeti. — U onaj
ćete dan vi poznati, da sam ja u Ocu
21 svojemu, i vi u meni, i ja u vama. — Ko
ima zapovijesti moje i drži ih,
on je onaj, koji mene ljubi. A
koji ljubi mene, ljubit će ga Otac moj;
i ja ću ga ljubiti, i javit ću mu se.

R. 17 Svijet, to će reći ljudi svjetskoga duha, koji se ne brinu za drugo nego za korist svoju materijalnu.

22 Reče mu Juda, ne onaj Iskariotski:
Gospode! šta je to, da ćeš se javiti
nama, a ne svijetu?
23 Odgovori Isus i reče mu: Ko ljubi
mene, riječ će moju držati, i Otac će
moj ljubiti njega, i k njemu ćemo doći,
24 i u njega ćemo se nastaniti. — Ko ne
ljubi mene, riječi mojih ne drži. A riječ,
koju čuste, nije moja, nego Oca, koji
25 me posla. — Ovo vam kazah, dok sam
26 s vama. — A utješitelj Duh Sveti, ko-
jega će Otac poslati u ime moje, on će
vas naučiti svemu, i napomenut će vam
27 sve, štogod vam rekoh. — Mir vam
ostavljam, mir svoj dajem vam;
ne dajem vam, kao što svijet
daje. Neka se ne plaši srce vaše, i
28 neka se ne boji! — Čuste, da vam ja
kazah: Idem, i doći ću k vama. Kad bi-
ste me ljubili, onda biste se radovali,
što idem k Ocu; jer je Otac veći od
29 mene. — I sad vam kazah, prije nego
se zbi, da vjerujete, kad se zbude. —
30 Već ne ću mnogo govoriti s vama; jer

R. 30 Knez svijeta ovoga, glavao, glava ljudi opakih, ljudi od ovoga svijeta. Isus se nije imao od njega ništa bojati, niti bi mu ne znam koliki i ne znam kako zli protiv njegove volje mogli nauditi. Ali on se izručio njihovim rukama drage volje, da se pokaže poslušan Ocu svojemu nebeskomu.

ide knez ovoga svijeta, ali na meni nema
31 ništa. — Nego da pozna svijet, da ljubim Oca, i kao što mi zapovjedi Otac, onako činim. Ustanite, hajdemo odavle!

Čokot i loze.

GLAVA 15. — 1 Ja sam pravi čokot, i Otac je moj vinogradar.
2 — Svaku lozu na meni, koja ne ragja roda, odsjeći će je; i svaku, koja ragja rod, očistit će
3 je, da više roda rodi. — Vi ste već čisti riječi radi, koju vam go-
4 vorih. — Ostanite u meni, i ja ću u vama. Kao što loza ne može roda roditi sama od sebe, ako ne ostane na čokotu, tako ni vi, ako u meni ne osta-
5 nete. — Ja sam čokot, vi loze; koji ostane u meni i ja u njemu, on ragja mnogi rod, jer bez mene ne možete ni-
6 šta činiti. — Ko u meni ne ostane, izbacit će se napolje kao loza, i osušit će se, i skupit će je, i u oganj baciti,
7 i gorjet će. — Ako ostanete u meni, i riječi moje u vama ostanu, štogod ho-

R. 1 i 2 Kršćani dobivaju život od Isusa, kao što ga loze dobivaju od čokota (krga, trs). Bog odbacuje kršćane, koji ne tvore dobrih djela, a druge čisti, šaljući im nevolje i križeve, da ,ako i jesu dobri. budu još bolji.

8 ćete, ištite, i bit će vam. — Tim se proslavljuje Otac moj, da rod mnogi rodite
9 i budete moji učenici. — Kao što Otac ljubi mene, tako i ja ljubih vas. Osta-
10 nite u ljubavi mojoj! — Ako zapovijesti moje uzdržite, ostat ćete u ljubavi mojoj, kao što i ja održah zapovijesti Oca svojega, i ostajem u ljubavi njegovoj. —
11 Ovo vam kazah, da bude radost moja u vama, i radost vaša da se ispuni.

Bratska ljubav.

12 Ovo je zapovijest moja, da se ljubite megju sobom, kao
13 što ja ljubih vas. — Od ove ljubavi niko veće nema, da ko dušu svoju položi za prijatelje
14 svoje. — Vi ste prijatelji moji, ako tvorite, što ja vam zapovi-
15 jedam. — Više vas ne nazivam slugama, jer sluga ne zna, šta radi gospodar njegov. Nego vas nazvah prijateljima, jer vam sve kazah, što čuh od Oca svojega.
16 — Ne izabraste vi mene, nego ja izabrah vas i postavih vas, da idete, i da rod rodite, i rod vaš da ostane; da štogod zaištete u Oca u ime moje, da vam da. —
17 Ovo vam zapovijedam, da se ljubite megju sobom.

Svjetska mržnja.

18 Ako svijet na vas mrzi, znajte, da je na mene omrznuo pri-
19 je vas! — Kad biste bili od svijeta, onda bi svijet svoje ljubio; a kako nijeste od svijeta, nego vas ja od svijeta izabrah, zato
20 svijet mrzi na vas. — Opominjite se riječi moje, koju vam rekoh: Nije sluga veći od gospodara svojega. Ako mene goniše, i vas će goniti; ako mo-
21 ju riječ održaše, i vašu će održati. — Ali sve će vam ovo činiti za ime moje, jer ne poznaju onoga, koji me po-
22 sla. — Da nijesam došao i govorio im, ne bi grijeha imali; a sad nemaju iz-
23 govora za grijeh svoj. — Ko mrzi na
24 mene, i na Oca mojega mrzi. — Da nijesam djelâ tvorio megju njima, kojih niko drugi ne tvori, ne bi grijeha imali; a sad i vidješe i omrznuše i na mene i
25 na Oca mojega. — Ali da se zbude riječ napisana u zakonu njihovu: Omrznuše na
26 me ni za što. — A kad dogje utješitelj, kojega ću vam poslati od Oca, Duha istine, koji od Oca izlazi, on će svjedočiti za
27 mene. — I vi ćete svjedočiti, jer ste od početka sa mnom.

Progonstva.

GLAVA 16. — 1 Ovo vam kazah, da se
2 ne sablaznite. — Izgonit će vas iz zbor-

nica; pače dolazi čas, kad će svaki, koji vas ubije, misliti, da Bogu službu čini.
3 — I ovo će vam činiti, jer ne poznaju
4 Oca, ni mene. — Nego vam ovo kazah, kad dogje čas, da se opomenete ovoga,
5 da vam ja kazah. — A isprva ne kazah vam ovo, jer bijah s vama; a sad idem k onomu, koji me posla; i niko me od
9 vas ne pita: Kuda ideš? — Nego što vam ovo kazah, žalosti se napuni srce vaše.

Obećanje Duha Svetoga.

7 Ali ja vam istinu kažem: Bolje je za vas, da ja idem; jer ako ne otidem, utje-
8 šitelj ne će doći k vama; ako li otidem, poslat ću ga k vama. — I kad on dogje,
9 pokarat će svijet za grijeh i za pravdu
10 i za sud. — Za grijeh, što ne vjerovaše
11 u mene; — a za pravdu, što idem k Ocu, i više me ne ćete vidjeti; — a za sud, što je knez ovoga svijeta već osugjen.

R. 8 i 11 Duh je Sveti propovijedanjem apostolskim i time, što su toliki prigrlili kršćansku vjeru, dokazao jasno svemu svijetu tri stvari, i to: 1. da su Židovi, što nijesu vjerovali u Isusa Krista, zlo učinili i teško sagriješili; 2. da je Isus bio pravedan i svet, pa je zato uzašao na nebo, gdje sad živi u slavi: 3. da je zao duh morao uzmaći pred silom Kristovom, dok je prije njegova dolaska bio gospodar svega svijeta, koji mu je služio u idolopoklonstvu i na razne druge načine.

12 — Još vam mnogo imam kazati; ali sad
13 ne možete nositi. — A kad dogje on, Duh istine, učit će vas svu istinu; jer ne će od sebe govoriti, nego što čuje, govorit će, i što će biti u napredak, javit će vam.
14 — On će me proslaviti, jer će od mojega
15 uzeti i javit će vam. — Sve, što ima Otac, moje je. Zato rekoh, da će od mojega uzeti i javit će vam.

Povratak Isusov.

16 Malo, i više me ne ćete vidjeti; i opet malo, pa ćete me vidjeti, jer idem k Ocu.
17 Onda rekoše neki od učenika njegovih megju sobom: Šta je to, što nam kaže: malo, i ne ćete me vidjeti; i opet malo, pa ćete me vidjeti, i: idem k Ocu?
18 Govorahu dakle: Šta je to, što kaže: malo? ne znamo šta govori.
19 A Isus razumje, da ga ščahu pitati, pa im reče: Za to pitate megju sobom, što rekoh: malo, i ne ćete me vidjeti; i o-
20 pet malo, pa ćete me vidjeti. — Zaista, zaista vam kažem, da ćete vi plakati i jaukati, a svijet će se radovati; i vi ćete se žalostiti, ali će se vaša žalost okre-

R. 14 Duh je Sveti proslavio Isusa Krista čineći, da i apostoli i crkva razumiju istine, što ih je Isus učio.

21 nuti na radost. — Žena kad ragja, ima žalost, jer dogje čas njezin, ali kad rodi dijete, više se ne opominje muke od rado-
22 sti, što se rodi čovjek na svijet. — Tako i vi sad imate istina žalost, ali ću vas opet vidjeti, i radovat će se srce vaše, i radosti vaše ne će niko uzeti od vas. —
23 I u onaj dan ne ćete me pitati ni za što. Zaista, zaista vam kažem, ako što uzištete od Oca u ime moje, dat će
24 vam. — Do sada ne iskaste ništa u ime moje; ištite, i primit ćete, da radost vaša bude potpuna.

Oproštaj.

25 Ovo vam govorih u pričama. Dolazi čas, kad vam više ne ću govoriti u pričama, nego ću vam upravo za Oca javiti.
26 — U onaj ćete dan u ime moje zaiskati; i ne velim vam, da ću ja moliti Oca za
27 vas; — jer sâm Otac ljubi vas, jer vi mene ljubljaste i vjerovaste, da ja od Bo-
28 ga izigjoh. — Izigjoh od Oca, i dogjoh na svijet; opet ostavljam svijet i idem k Ocu.
29 Rekoše mu učenici njegovi: Eto sad upravo govoriš i priče nikakve ne ka-
30 žeš. — Sad znamo, da sve znaš, i ne treba ti, da te ko pita; po tome vjerujemo, da si od Boga izišao.

31 Odgovori im Isus: Zar sad vjerujete?
32 — Evo ide čas, i već je došao, da se razbjegnete svaki na svoju stranu i mene sama ostavite; ali nijesam sâm, jer je O-
33 tac sa mnom. — Ovo vam kazah, da u meni mir imate. U svijetu ćete imati tjeskobu; ali se uzdajte, ja nadvladah svijet.

Isusova molitva.

GLAVA 17. — 1 Ovo kaza Isus pa podiže oči na nebo i reče: Oče, dogje čas, proslavi Sina svojega, da Sin tvoj
2 proslavi tebe; — kao što si mu dao vlast nad svakim tijelom, da svima, koje si mu
3 dao, dade život vječni. — A ovo je život vječni, da poznaju tebe, jedinoga Boga istinoga, i koga
4 si poslao, Isusa Krista. — Ja tebe proslavih na zemlji, djelo svr-
5 ših, koje si mi dao da činim. — I sad proslavi mene ti, Oče, u sebe samoga slavom, koju imadoh u tebe prije nego
6 svijet postade! — Ja javih ime tvoje ljudima, koje si mi dao od svijeta. Tvoji bijahu, pa si ih meni dao,
7 i riječ tvoju održaše. — Sad razumješe, da
8 je sve, što si mi dao, od tebe; — jer im dadoh riječi, koje si ti dao meni; i oni primiše i poznadoše istinito, da od tebe

izigjoh, i vjerovaše, da si me ti poslao.
9 — Ja za njih molim; ne molim za svijet, nego za one, koje si mi dao, jer
10 su tvoji. — I moje sve je tvoje, i tvoje je
11 moje; i ja se proslavih u njima. — I više nijesam na svijetu, a oni su na svijetu, a ja idem k tebi. Oče sveti! sačuvaj u ime svoje one, koje si mi dao, da bu-
12 du jedno kao i mi. — Dok bijah s njima, ja ih čuvah u ime tvoje. One, koje si mi dao, sačuvah; i niko od njih ne pogibe, osim sina propasti, da se zbude pi-
13 smo. — A sad idem k tebi, i ovo govorim na svijetu, da imaju radost moju
14 ispunjenu u sebi. — Ja im dadoh riječ tvoju; i svijet omrznu na njih, jer nijesu od svijeta, kao što ni ja nijesam od svi-
15 jeta. — Ne molim, da ih uzmeš sa svijeta, nego da ih sačuvaš
16 oda zla. — Od svijeta nijesu, kao što
17 ni ja nijesam od svijeta. — Posveti ih
18 istinom! Riječ je tvoja istina. — Kao što si ti mene poslao u svijet, i ja njih
19 poslah u svijet. — I ja posvećujem sebe

R. 9 Tu se opet opaža, da se pod svijetom razumijevaju ljudi od ovoga svijeta, ljudi, koji se tvrdoglavo opiru da se duhom svojim dignu nad stvari zemaljske.

R. 19 Posvetiti znači ovdje kao što u starom zavjetu, prinesti Bogu, žrtvovati. Isus se žrtvovao na križu, da se i njegovi uče-

za njih, da i oni budu posvećeni istinom.
20 — Ne molim pak samo za njih,
nego i za one, koji na riječ nji-
21 hovu uzvjeruju u me; — da svi
jedno budu, kao što ti, Oče, u
meni, i ja u tebi, da i oni u nama
budu jedno; da vjeruje svijet, da si me
22 ti poslao. — I slavu, koju si mi dao, da-
doh njima, da budu jedno, kao i mi što
23 smo jedno. — Ja u njima, i ti u meni,
da budu posve jedno, i da svijet pozna,
da si me ti poslao, i da si ih ljubio, kao
24 i mene što si ljubio. — Oče! hoću, da i
oni, koje si mi dao, budu sa mnom, gdje
sam ja, da vide slavu moju, koju si mi
dao, jer si me ljubio prije postanja svi-
25 jeta. — Oče pravedni! svijet te ne po-
zna, a ja te poznah, i oni poznaše, da si
26 me ti poslao. — I pokazah im ime tvoje,
i pokazat ću, da ljubav, kojom si me lju-
bio, u njima bude, i ja u njima.

Getsemani.

GLAVA 18. — 1 Rekavši ovo Isus, izi-
gje s učenicima svojim preko potoka Ce-

nici vjerujući i izvršujući istinu evangjelsku isto tako prinesu za žrtvu Bogu.

R. 1 Za muku Isusovu vidi bilješke kod sv. Mat. 26. i 27. Str. 125—146.

drona, gdje bješe vrt, u koji ugje on i u-
2 čenici njegovi. — A znadijaše i Juda,
izdajnik njegov, ono mjesto; jer se Isus
često skupljaše ondje s učenicima svojim.

Izdajstvo Judino.

3 Onda Juda uze četu i od glavara sve-
ćeničkih i farisejа momke i dogje onamo
sa svjetionicama i sa svijećama i s oru-
4 žjem. — A Isus znajući sve, što će biti
od njega, izigje i reče im: Koga tražite?
5 Odgovoriše mu: Isusa Nazarejina.
Isus im reče: Ja sam.
A s njima stajaše i Juda, koji ga iz-
6 davaše. — A kad im reče: ja sam, uzma-
koše natrag i popadaše na zemlju.
7 — Onda ih opet zapita: Koga tražite?
A oni rekoše: Isusa Nazarejina.
8 Odgovori Isus: Kazah vam, da sam ja.
Ako dakle mene tražite, ostavite ove, nek
9 idu; — da se izvrši riječ, što reče: Ne
izgubih ni jednoga od onih, koje si mi
10 dao. — A Simon Petar imaše mač, pa
ga izvadi i udari slugu poglavara svećenič-
koga i odsiječe mu desno uho. A sluzi
11 bješe ime Malho. — Onda reče Isus Pe-
tru: Zadjeni mač svoj u korice! Čašu,
koju mi dade Otac, zar da je ne pijem?

Isus pred velikim vijećem.

12 Četa dakle i vojvoda i momci Židovski
13 uhvatiše Isusa i svezaše ga. — I odvedoše ga najprije Ani, jer bijaše tast Kajfi, koji bješe poglavar svećenički one go-
14 dine. — A Kajfa bješe onaj, što dade savjet Židovima: Bolje je, da umre jedan čovjek za narod.

Odricanje Petrovo.

15 Za Isusom pak igjaše Simon Petar i drugi učenik. A učenik onaj bješe poznat kod poglavara svećeničkoga, i ugje s Isu-
16 som u dvor poglavara svećeničkoga. — A Petar stajaše na polju kod vrata. Onda izigje onaj učenik, koji bješe poznat kod poglavara svećeničkoga, i reče vratarici, te
17 uvede Petra. — Onda reče sluškinja vratarica Petru: Zar si i ti od učenikâ ovoga čovjeka?
18 On reče: Nijesam. — A sluge i momci stajahu kod žeravice, jer bješe zima, i grijahu se; a i Petar stajaše s njima i grijaše se.

R. 13 Ana, stari mogućnik, bio je prije toga više godina veliki svećenik, te je svojom lukavošću uhvatio prvo mjesto u velikom vijeću.

R. 14 Vidi gore gl. 11, 49. Str. 407.

Isusa ispituju za učenike i nauku.

19 Poglavar pak svećenički zapita Isusa za učenike njegove i za njegovu nauku. —
20 Odgovori mu Isus: Ja govorih javno svijetu; ja svagda učih u zbornici i u hramu, gdje se svi Židovi skupljaju; i ništa
21 tajno ne govorih. — Što pitaš mene? Pitaj one, koji su slušali, šta sam im govorio; evo, ovi znadu, šta sam ja govorio!
22 A kad on ovo reče, jedan od momaka, koji stajahu ondje, udari Isusa po obrazu govoreći: Tako li odgovaraš poglavaru svećeničkomu?
23 Isus mu odgovori: Ako zlo rekoh, dokaži, da je zlo; ako li dobro, zašto me biješ?
24 I Ana ga posla svezana Kajfi, poglavaru svećeničkomu.

Petar se ponovo odriče Isusa.

25 A Simon Petar stajaše i grijaše se. Onda mu rekoše: Zar si i ti od učenika njegovih?
A on se odreče i reče: Nijesam.
26 Reče mu jedan od sluga poglavara svećeničkoga, rogjak onomu, kojemu Petar odsiječe uho: Nijesam li te ja vidio u vrtu s njim?

27 Onda se Petar opet odreče, i odmah pijetao zapjeva.

Isus pred Pilatom.

28 A Isusa povedoše od Kajfe u sudnicu. Bješe pak jutro; i oni ne ugjoše u sudnicu, da se ne bi opoganili, nego da bi 29 mogli jesti pashu. — Onda Pilat izigje k njima napolje i reče: Kakvu tužbu iznosite na ovoga čovjeka?

R. 28 Kuće neznabožačke smatrale su se za nečiste, i ko bi u njih ušao, onečistio bi se, te ne bi smio onoga dana prinositi žrtava niti pribivati nikojemu drugomu svetomu činu. Da su Židovi po tom ušli u kuću Pilatovu, ne bi one večeri smjeli jesti pashe. Zato se i kaže ovdje izrijekom: »N e g o d a b i j e l i p a s h u.« Odatle slijedi, da Židovi onda još nijesu jeli pashe, a Isus da ju je jeo. No kako znamo, da je Isus ispunjao tačno sve propise u zakonu, moramo reći, da ni pashe nije jeo prije, nego li u vrijeme propisano u zakonu Mojsijevu. Ali kako su Židovi tužili Isusa, da ne drži zakona, ne možemo ni za njih reći, da su prestupali zakon baš u onaj dan, kad su u toj stvari najviše navaljivali na Isusa. Kako sada da riješimo tu teškoću? U Židova je bio stari običaj, da su praznik pashe, kad bi pao na petak, prenijeli na subotu, da ne imaju dva praznika zajedno, što je bilo teško poradi ukopavanja mrtvaca itd. Tako su i ove godine Židovi držeći se staroga običaja praznovali pashu u subotu, a Isus ju je držeći se propisa u zakonu praznovao u petak.

30 Odgovoriše mu i rekoše: Kad on ne bi bio zločinac, ne bismo ga predali tebi.
31 A Pilat im reče: Uzmite ga vi, i po zakonu svojem sudite mu!
A Židovi mu rekoše: Mi ne smijemo 32 nikoga pogubiti; — da se zbude riječ Isusova, koju reče kazujući, kakvom će smrti umrijeti.
33 Onda ugje Pilat opet u sudnicu i dozva Isusa i reče mu: Ti si kralj Židovski?
34 Isus odgovori: Govoriš li to sam od sebe, ili ti drugi kazaše za mene?
35 Odgovori Pilat: Zar sam ja Žid? Narod tvoj i glavari svećenički predaše te meni; šta si učinio?
36 Isus odgovori: Kraljevstvo moje nije od ovoga svijeta; kad bi bilo od ovoga svijeta kraljevstvo moje, onda bi sluge moje branile, da ne bih bio predan Židо-

---

R. 34 Govoriš li ti to sam od sebe, to će reći: Misliš li može biti, da idem za tim, da se proglasim za kralja? No kako da to misliš, kad kao glavar zemlje jako dobro znaš, da ja nijesam nikad ničim pokazao, da mislim kaku smutnju učiniti u državi. Ili ti drugi kazaše za mene? Ako tako, onda imaš kao sudija prosuditi, što im vrijedi tužba, kad joj je vrelo nepravedna mržnja glavara zborničkih na me.

R. 36 Pravo kraljevstvo Isusovo nije zemaljsko i prolazno, nego duhovno i vječno. Potom nikoji kralj ne treba da se od njega boji; Isus mu gospodstva ne će uzeti.

vima; ali kraljevstvo moje nije odavde.
37 Onda mu reče Pilat: Dakle si ti kralj?
Isus odgovori: Ti govoriš, da sam ja kralj.
Ja sam zato rogjen i zato dogjoh na svijet, da svjedočim istinu; svaki, koji je od istine, sluša glas moj.

Isus zapostavljen Barabi.

38 Reče mu Pilat: Šta je istina?
I ovo rekavši, izigje opet k Židovima i reče im: Ja nikakve krivice ne nalazim
39 na njemu. — A u vas je običaj, da vam jednoga pustim na pashu; hoćete li dakle da vam pustim kralja Židovskoga?
40 — Onda opet svi povikaše govoreći: Ne ovoga, nego Barabu. A Baraba bješe razbojnik.

Evo čovjeka.

GLAVA 19. — 1 Tada dakle uze Pi-
2 lat Isusa i šiba ga. — A vojnici opletavši vijenac od trnja metnuše mu na glavu, i obukoše mu skerletnu haljinu. —

R. 37 Svrha je poslanstva Isusova pobjeda istine. Ko potom od sve duše ljubi istinu, rado će slušati Isusa.

R. 38 Pilat je znao, da su filosofi uzalud tražili istinu i da obično nijesu išli ni za čim drugim, nego da jedan drugoga nadmudri. Otale taj njegov porugljivi upit.

3 I pristupahu k njemu i govorahu: Zdravo, kralju Židovski! i davahu mu ćuške.
4 Onda Pilat izigje opet napolje i reče im: Evo ga izvodim k vama napolje, da vidite, da na njemu ne nalazim nikakve krivice.
5 A Isus izigje noseći vijenac od trnja i skerletnu haljinu. I reče im: Evo čovjeka!
6 A kad ga vidješe glavari svećenički i momci, povikaše govoreći: Raspni, raspni ga!
Reče im Pilat: Uzmite ga vi i raspnite; jer ja ne nalazim na njemu krivice.
7 Odgovoriše mu Židovi: Mi imamo zakon i po zakonu valja da umre, jer načini sebe Sinom Božjim.
8 Kad dakle Pilat ču ovu riječ, poboja
9 se većma. — I opet ugje u sudnicu i reče Isusu: Odakle si ti?
10 A Isus mu ne dade odgovora. — A Pilat mu reče: Zar meni ne govoriš? Ne znaš li, da imam vlast raspeti te, i vlast imam pustiti te?
11 Isus odgovori: Ne bi imao vlasti ni-

R. 11 Isus opominje Pilata, da je vlast, kojom se ponosi, primio od Boga. Budući dakle sluga Božji, ne smije se tom vlašću služiti po miloj volji, nego po savjesti i pravdi. Kajfa i Juda i ostali, koji su Isusa predali Pilatu, nijesu za to imali nikakve vlasti. S toga je njihovo opako djelo kud i kamo veći grijeh.

kakve nada mnom, kad ti ne bi bilo dano odozgora. Zato ima onaj veći grijeh, koji me predade tebi.

12 I otada gledaše Pilat da ga pusti. Ali Židovi vikahu govoreći: Ako ovoga pustiš, nijesi prijatelj cesaru; jer svaki, koji sebe kraljem gradi, protivi se cesaru.

13 A Pilat čuvši ove riječi izvede Isusa napolje i sjede na sudačku stolicu na mjestu, koje se zove litostrotos, a He-
14 brejski gabata. — A bješe priprava pashe, oko šeste ure, i reče Židovima: Evo kralj vaš!

15 A oni vikahu: Uzmi, uzmi, raspni ga! Pilat im reče: Kralja vašega da raspnem?

Odgovoriše glavari svećenički: Nemamo kralja osim cesara.

16 Tada im ga dakle predade, da se razapne. A oni uzeše Isusa i odvedoše.

Isus na Golgoti.

17 I noseći križ svoj izigje na mjesto, koje se zove Košturnica, a Hebrejski Gol-
18 gota. — Ondje ga razapeše, i s njim drugu dvojicu s jedne i s druge strane,
19 a Isusa u srijedi. — Pilat pak napisa i natpis i metnu na križ. A bješe napisano: Isus Nazarejin, kralj Židovski.

20 I ovaj natpis čitaše mnogi od Židova; jer mjesto bijaše blizu grada, gdje razapeše Isusa; i bješe napisano Hebrej-
21 ski, Grčki i Latinski. — A Židovski glavari svećenički govorahu Pilatu: Ne piši: kralj Židovski, nego da sâm reče: kralj sam Židovski.

22 Pilat odgovori: Što pisah, pisah.

23 A vojnici kad razapeše Isusa, uzeše njegove haljine i načiniše četiri dijela, svakomu vojniku po dijel, i dolamu. A dolama ne bješe šivena, nego izatkana
24 sva s vrha do dna. — Onda rekoše megju sobom: Ne derimo je, nego bacimo kocku za nju, komu će dopasti; da se zbude pismo, koje govori: Razdijeliše sebi haljine moje i za odjeću moju baciše kocku.

I vojnici dakle tako učiniše.

Marija i Ivan pod križem.

25 A stajahu kod križa Isusova mati njegova i sestra matere njegove, Marija Kle-
26 ofina, i Marija Magdalena. — A kad vidje Isus mater i učenika, kojega ljubljaše, gdje stoje, reče materi svojoj: Ženo, evo ti sina!

R. 26 Žena je častan naziv. Vidi gore gl. 2, 4. Str. 357.

27 Po tom reče učeniku: Evo ti matere!
I od onoga časa uze je učenik k sebi.

Pošljednji časovi i smrt Isusova.

28 Po tom znajući Isus, da se već sve
svrši, da se zbude pismo, reče: Žedan
sam.
29 Ondje pak stajaše sud pun octa. A oni
napuniše sungjer octa, i nataknuvši na
30 trsku prinesoše k ustima njegovim. — A
kad primi Isus ocat, reče: Svrši se.
I preklonivši glavu predade duh. —

Isusa meću u grob.

31 A budući da bješe priprava, pa da ne
bi tijela ostala na križu u subotu (jer
bijaše veliki dan ona subota), Židovi za-
moliše Pilata, da im se prebiju golijeni, i
32 da se skinu. — Dogjoše dakle vojnici,
i prvomu istina prebiše golijeni, i dru-
33 gomu raspetomu s njim. — A došavši
k Isusu kad ga vidješe, da je već umro,
34 ne prebiše mu golijeni, — nego jedan
od vojnika otvori mu rebro kopljem, i
35 odmah izigje krv i voda. — I onaj, koji
vidje, posvjedoči, i svjedočanstvo je nje-
govo istinito. I on zna, da istinu govo-
36 ri, da i vi vjerujete; — jer se ovo do-

R. 29 Sungjer = spuga, spenga, spužva.
R. 36 i 37 Riječi staroga zavjeta, koje su se tako čudnovato obistinile u muci Isusovoj! Isto se može reći i za mnoge druge.

godi, da se zbude pismo: Kosti na
37 njemu ne prelomite! — I opet dru-
go pismo govori: Vidjet će, koga
probodoše.
38 A po tom Josip iz Arimateje, koji bje-
še učenik Isusov, ali kradom od straha
Židovskoga, zamoli Pilata, da uzme tije-
lo Isusovo. I dopusti Pilat. Onda do-
39 gje i uze tijelo Isusovo. — A dogje i
Nikodem, koji bješe prije došao k Isusu
noću, i donese pomiješane smirne i a-
40 loja oko sto litara. — I uzeše tijelo Isu-
sovo i obaviše ga platnom s mirisima,
41 kao što je običaj Židovima ukopavati. — A
bijaše na mjestu, gdje ga razapeše, vrtao
i u vrtlu grob nov, u koji još niko ne
42 bješe metnut. — Ondje dakle priprave Ži-
dovske radi, jer bješe blizu grob, metnuše
Isusa.

Magdalena, Petar i Ivan na grobu.

GLAVA 20. — 1 A u prvi dan po su-
boti dogje Marija Magdalena na grob ra-
no, dok još bijaše tama, i vidje, da je
2 kamen odvaljen od groba. — Onda po-

R. 42 Bio je petak, priprava subotna, a dan se primicao kraju. Zato je trebalo da se što prije pokopa tijelo Isusovo. Poslije sunčanoga zapada nije se smjelo više raditi, jer je u petak na veče počinjalo subotno počivanje.

trča i dogje k Simonu Petru, i k drugomu
učeniku, koga ljubljaše Isus, i reče im:
Uzeše Gospoda iz groba, i ne znamo,
gdje ga metnuše.
3 Onda izigje Petar i onaj drugi uče-
4 nik, i pogjoše ka grobu. — Trčahu pak
oba zajedno, i onaj drugi učenik trčaše
brže od Petra i dogje prije ka grobu.
5 — I sagnuvši se vidje platno gdje leži,
6 ali ne ugje. — Dogje pak Simon Petar
idući za njim i ugje u grob, i vidje plat-
7 no gdje leži — i ubrus, koji bješe na
glavi njegovoj gdje leži ne s drugim plat-
nom, nego napose savit na jednom mjestu.
8 — Tada dakle ugje i onaj učenik, koji
dogje prvi ka grobu, i vidje i vjerova;
9 — jer još ne znadijahu pisma, da mu je
valjalo ustati iz mrtvih.

Isus se javi Magdaleni.

10 Onda otidoše opet učenici doma. —
11 A Marija stajaše na polju kod groba i
plakaše. A dok plakaše, sagnu se i po-
12 gleda u grob. — I vidje dva angjela u
bijelim haljinama gdje sjede jedan čelo
glave, a jedan čelo nogu, gdje bješe ležalo
13 tijelo Isusovo. — Rekoše joj oni: Ženo,
što plačeš?
Reče im: Uzeše Gospoda mojega, i
ne znam, kamo ga metnuše.

14 Rekavši ovo obazre se natrag i vi-
dje Isusa gdje stoji a ne znadijaše, da
15 je Isus. — Reče joj Isus: Ženo, što pla-
češ? koga tražiš?
Ona misleći, da je vrtlar, reče mu:
Gospodaru! ako si ga ti uzeo, kaži mi,
gdje si ga metnuo, i ja ću ga uzeti.
16 Reče joj Isus: Marija!
A ona obazrevši se reče mu: Raboni!
to će reći Učitelju!
17 Reče joj Isus: Nemoj me se dohvatati,
jer još nijesam uzašao k Ocu svojemu;
a idi k braći mojoj i reci im: Uzlazim k
Ocu svojemu i k Ocu vašemu, k Bogu
svojemu i k Bogu vašemu.
18 I otide Marija Magdalena i javi uče-
nicima: Vidjeh Gospoda, i ovo mi kaza.

Isus se javlja apostolima.

19 A kad bi u veče onaj dan prvi
subotni, i vrata bijahu zatvorena, gdje se

R. 17 Na sto su se već načina tumačile ove
riječi. Pravi njihov smisao možemo samo na-
gagjati. Može biti, da je Gospod htio reći: »Osta-
vi za sada, da mi iskazuješ čuvstva radosti i lju-
bavi svoje, kao što si to nekoč činila, kad si mi
dragocjenom pomasti noge mazala te ih cjelivala.
Još nijesam uzašao na nebo, a brzo mi je onamo
ići. Ne časi zato časa, nego ajde, kaži apostо-
lima, da se nagju na odregjenom mjestu, gdje ću
doći k njima, da me vide.«

bjehu učenici skupili od straha Židovskoga, dogje Isus i stade na sredinu i reče im: Mir vam!

20 I ovo rekavši pokaza im ruke i rebra. Onda se obradovaše učenici vidjevši
21 Gospoda. — I reče im opet: Mir vam! Kao što Otac posla mene, i ja šaljem vas.

22 Ovo rekavši, dahnu i reče im: Primite Duha Svetoga! —
23 Kojima oprostite grijehe, oprostit će im se; a kojima zadržite, zadržat će se.

Toma.

24 A Toma, koji se zove Blizanac, jedan od dvanaestorice, ne bješe s njima, kad
25 dogje Isus. — Rekoše mu dakle drugi učenici: Vidjesmo Gospoda.

A on im reče: Dok ne vidim na rukama njegovim znaka od čavala i ne metnem prsta svojega u mjesto od čavala i ne metnem ruke svoje u rebra njegova, ne ću vjerovati.

26 I poslije osam dana opet bijahu učenici njegovi unutra, i Toma s njima. Dogje Isus, kad bijahu vrata zatvorena, i stade na sredinu i reče: Mir vam!

27 Po tom reče Tomi: Metni prst svoj ovamo, i vidi ruke moje, i pruži ruku

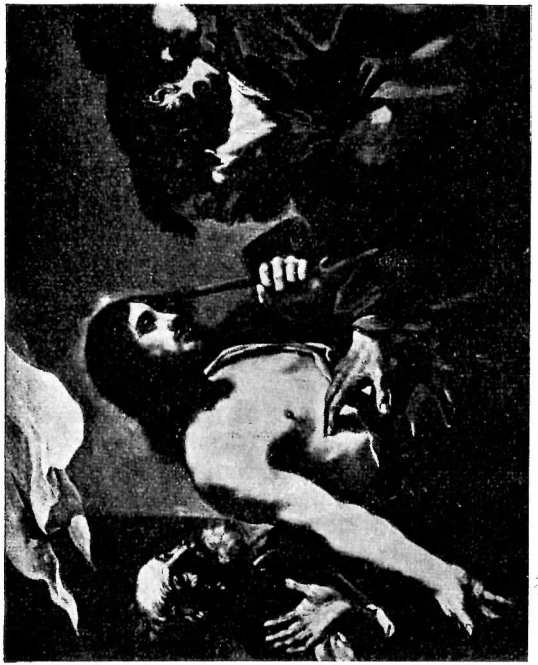

Nevjerni Toma.

„Gospod moj i Bog moj! — Reče mu Isus: Pošto me vidje, Toma, vjerova; blago onima, koji ne vidješe a vjerovaše!" Iv. 20, 28., 29.

svoju i metni u rebra moja; i ne budi nevjeran, nego vjeran!
28 Toma odgovori i reče mu: Gospod moj i Bog moj!
29 Reče mu Isus: Pošto me vidje, Toma, vjerova; blago onima, koji ne vidješe a vjerovaše!
30 A i mnoga druga čudesa učini Isus pred učenicima svojim, koja nijesu pisa-
31 na u ovoj knjizi; — a ova su pisana, da vjerujete, da Isus jest Krist Sin Božji, i da vjerujući život imate u ime njegovo.

Isus se javlja učenicima na jezeru Tiberijatskom.

GLAVA 21. — 1 Poslije toga opet se javi Isus učenicima na moru Tiberijad-
2 skom. A javi se ovako: — Bijahu zajedno Simon Petar i Toma, koji se zove Blizanac, i Natanael, koji bijaše iz Kane Galilejske, i sinovi Zebedejevi i druga dvo-
3 jica od učenika njegovih. — Reče im Simon Petar: Idem loviti ribu.

Rekoše mu: Idemo i mi s tobom.

Onda izigjoše i sjedoše u lagju; ali onu
4 noć ništa ne uhvatiše. — A kad bi jutro, stade Isus na brijegu; ali učenici ne po-
5 znaše, da je Isus. — A Isus im reče: Djeco! imate li što za jelo?

Odgovoriše mu: Nemamo.

6 Reče im: Bacite mrežu s desne strane lagje i naći ćete.

Onda baciše, i već je ne mogahu vući
7 od mnoštva ribe. — Tada učenik onaj, koga ljubljaše Isus, reče Petru: To je Gospod.

Simon Petar čuvši, da je to Gospod, zapreže se dolamom, jer bješe gô, i sko-
8 či u more. — A drugi učenici dogjoše na lagji, jer ne bijahu daleko od zemlje, nego oko dvjesta lakata, vukući mrežu
9 s ribom. — A kad sigjoše na zemlju, vidješe oganj naložen i na njemu postavljenu ribu i hljeb.

10 Isus im reče: Donesite od ribe, što ste sad uhvatili!

11 Simon Petar otide i izvuče na zemlju mrežu, punu velikih riba sto pedeset tri. I premda ih toliko bješe, ne prodrije se
12 mreža. — Isus im reče: Hodite, objedujte!

I niko od onih, što bijahu za stolom, ne smjede ga pitati: ko si ti? znajući, da je Gospod.

13 I dogje Isus i uze hljeb i dade im, tako i ribu.

14 Ovo se već treći put javi Isus učenicima svojim, pošto ustade iz mrtvih.

R. 7 Gô se kaže u Grčkom jeziku i onda, kad ima čovjek na sebi samo košulju ili gaće.

R. 8 Lakat je od prilike pô metra.

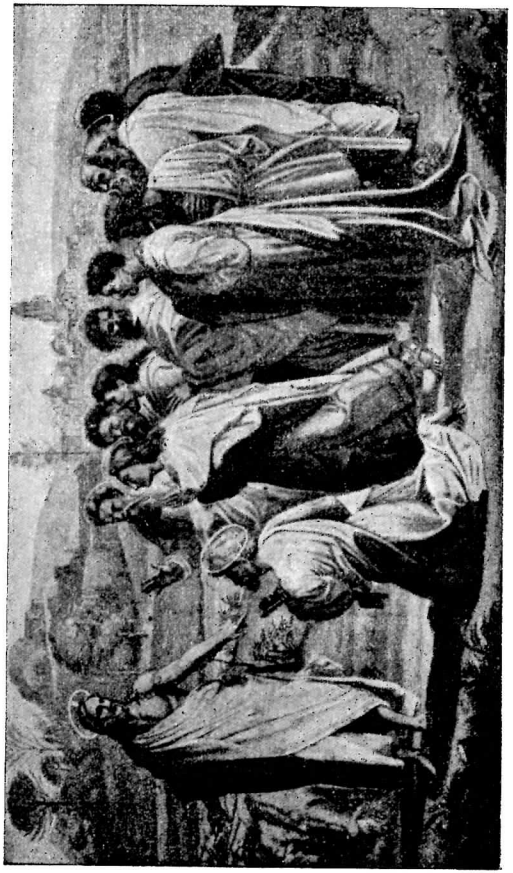

Vrhovna pastirska vlast Petrova.

„I tebi ću dati ključeve od kraljevstva nebeskoga.“ Mat. 16, 19.
„Pasi jaganjce moje... Pasi ovce moje...“ Iv. 21, 15—18.

Vrhovna pastirska vlast Petrova.

15 A kad objedovaše, reče Isus Simonu Petru: Simone Ivanov! Ljubiš li me većma nego ovi?

Reče mu: Da, Gospode! Ti znaš, da te ljubim.

Reče mu: Pasi jaganjce moje!

16 Reče mu opet: Simone Ivanov! Ljubiš li me?

Reče mu: Da, Gospode! Ti znaš, da te ljubim.

Reče mu: Pasi jaganjce moje!

17 Reče mu trećom: Simone Ivanov! Ljubiš li me?

Ožalosti se Petar, što mu trećom reče ljubiš li me, i reče mu: Gospode! Ti sve znaš, ti znaš, da te ljubim.

18 Reče mu: Pasi ovce moje! — Zaista, zaista ti kažem: Kad si bio mlagji, opasivao si se i hodio si, kuda si htio; a kad ostariš, širit ćeš ruke svoje, i drugi će te opasati i odvesti, kuda ti ne ćeš.

19 A ovo reče pokazujući, kakvom će smrti proslaviti Boga. I rekavši ovo reče mu: Hajde za mnom!

20 Petar obazrevši se vidje, gdje za njim ide onaj učenik, kojega Isus ljubljaše, koji i na večeri leže na prsi njegove i reče: Gospode, ko je taj, koji će te izdati?

21 — Ovoga dakle vidjevši Petar reče Isusu: Gospode, a šta će ovaj?
22 Reče mu Isus: Ovako hoću, da on ostane, dok ne dogjem; što je tebi do toga? Ti idi za mnom!
23 Izigje dakle riječ ova megju braću, da onaj učenik ne će umrijeti. I ne reče mu Isus: ne će umrijeti, nego: ovako hoću, da on ostane, dok ne dogjem, što je tebi do toga?
24 Ovo je učenik onaj, koji svjedoči za ovo, i napisa ovo; i znamo, da je istinito svje-
25 dočanstvo njegovo. — A ima i drugo mnogo, što učini Isus, koje kad bi se redom popisalo, ni sâm svijet, mislim, ne bi mogao obuhvatiti knjiga, koje bi se imale napisati.

R. 22 Dok ne dogjem, to će reći do drugoga mojega dolaska na svijet. Vidi bilješke na str. 8. i 115.

R. 25 Vrst poslovice, a hoće da kaže, da je nemoguće napisati potpunu povijest djela i nauka Kristovih.

DJELA APOSTOLSKA.

Uvod.

Glava 1. — 1 Prvu sam povijest napisao o svemu, o Teofile, što poče Isus či-
2 niti i učiti — do dana, kad se uznese, pošto po Duhu Svetom zapovjedi apo-
3 stolima, koje izabra, — kojima i poslije muke svoje pokaza sebe živa mnogim znacima javljajući im se četrdeset dana i govoreći o kraljevstvu Božjem.

Zapovijesti Isusove apostolima.

4 I jedući s njima zapovjedi im, da ne idu iz Jerusalema, nego da čekaju obećanje

R. 1 Sv. Luka sastavivši sv. evangjelje nastavio je pisati Djela apostolska i posvetio ih nekomu Teofilu. Pobliže o njemu ne znamo ništa.

R. 3 Govoreći o kraljevstvu Božjem. Pod tim se razumijevaju pouke o uredbi crkve i vjere uopće. Na tim je poukama imala poglavito počivati predaja apostolska.

Očino, koje čuste (reče) iz usta mojih;
5 — jer je Ivan krstio istina vodom, a vi
ćete se krstiti Duhom Svetim ne dugo
poslije ovih dana.

6 A oni, koji se sabraše, pitahu ga govoreći: Gospode! Hoćeš li u ovo vrijeme povratiti kraljevstvo Israelsko?

7 A on im reče: Nije vaše znati vremena ili časove, koje Otac zadrža u svo-
8 joj vlasti; — nego ćete primiti silu Duha Svetoga, kad sigje na vas, i bit ćete mi svjedoci u Jerusalemu i po svoj Judeji i Samariji i do kraja zemlje.

Uzašašće Isusovo.

9 I kad to reče, vidješe oni, gdje se podiže, i uze ga oblak iz očiju njihovih.
10 — I kad gledahu za njim gdje ide na nebo, gle, dva čovjeka stadoše kraj njih
11 u bijelim haljinama — te im rekoše: Ljudi Galilejci! Šta stojite gledajući na nebo? Ovaj Isus, koji se od vas uze na nebo, tako će doći, kao što vidjeste gdje ide na nebo.

R. 5 Vidi Mat. 3, 11. str. 12.

R. 6 Apostoli su još svegjer držali, da će se kraljevstvo Božje početi s civilnom slavom naroda Israelskoga. Isus im ljubazno odgovara, ali riječi njegove nijesu odgovor na pitanje.

Uzašašće Isusovo.

„I rekoše: Ljudi Galilejci! Šta stojite gledajući na nebo? Ovaj Isus, koji se od vas uze na nebo, tako će doći, kao što ga vidjeste gdje ide na nebo". Dj. ap. 1, 11.

Apostoli se vraćaju u Jerusalem.

12 Tada se vratiše u Jerusalem s gore,
koja se zove Maslinska, koja je blizu Je-
13 rusalema jedan subotni dan hoda. — I
kad ugjoše, popeše se u sobu, gdje na-
stavahu Petar i Ivan, Jakob i Andrija,
Filip i Toma, Bartolomej i Matej, Jakob
Alfejev i Simon Revnitelj i Juda Jakobov.
14 — Svi ovi bijahu jednodušno postojani u
molitvi sa ženama i s Marijom, materom
Isusovom, i s braćom njegovom.

Izbor Matijin.

15 U one dane ustavši Petar izmegju bra-
će, reče (a bijaše ljudi zajedno svega oko
16 sto dvadeset): — Ljudi braćo! Trebalo
je da se izvrši pismo, što proreče Duh
Sveti ustima Davidovim za Judu, koji bje-
še vogj onima, što uhvatiše Isusa, —
17 koji se brojaše s nama, i bješe primio
18 dio ove službe. — I on steče njivu od pla-

R. 12 Subotni dan hoda reći će toliko, koliko su Židovi u dan subotni smjeli da idu, a to je od prilike 1000 koraka.

R. 14 Riječ brat znači u Semitskim jezicima i bratučed ili drugi ko od roda, kako je to u evangjelju istumačeno.

R. 16 U psalmu se 40. s proročkim duhom govori o izdajstvu Judinu.

će nepravedne, i objesivši se puče po sri-
jedi, i izasu se sva utroba njegova. —
19 I postade znano svima, koji stanuju u
Jerusalemu tako, da se ona njiva prozva
njihovim jezikom Hakeldama, što će re-
20 ći krvna njiva; — jer je pisano u knjizi
psalama: Neka bude stan njihov pust, i
neka ne bude nikoga, koji bi stanovao u
njemu, i biskupstvo njegovo neka primi
drugi!

21 Treba dakle od ovih ljudi, koji su bili
s nama za sve vrijeme, kako megju nas
22 ugje i izigje Gospod Isus, — počevši od
krštenja Ivanova do dana, kad se uze od
nas, da bude s nama svjedok njegova us-
krsnuća jedan od ovih.

23 I postaviše dvojicu, Josipa, koji se zva-
še Barsaba prezimenom Just, i Matiju.
24 — I moleći se rekoše: Ti Gospode, koji
poznaješ srca sviju, pokaži jednoga od
25 ove dvojice, koga si izabrao, — da primi
mjesto ove službe i apostolstva, iz kojega
ispade Juda, da ide na mjesto svoje.

26 I baciše kocke za njih, i pade kocka
na Matiju, i pribroji se k jedanaestorici
apostola.

R. 26 Držeći obojicu za jednako krjeposne i vrijedne, odlučiše baciti kocku, da ne učine nijednome krivo.

Došašće Duha Svetoga.

GLAVA 2. — 1 I kad se navrši pede-
set dana, bijahu svi zajedno na istom mje-
2 stu. — I u jedan put postade huka s ne-
ba, kao od silnog vjetra, što dolazi, i
3 napuni svu kuću, gdje sjegjahu. — I po-
kazaše im se razdijeljeni jezici kao oganj,
4 i sjede na svakoga od njih. — I napu-
niše se svi Duha Svetoga, i stadoše
govoriti različnim jezicima, kao što im
5 Duh Sveti davaše da govore. — A u Je-
rusalemu stanovahu Židovi, ljudi pobož-
ni iz svakoga naroda, koji je pod nebom.
6 — A kad postade ovaj glas, skupi se mno-
štvo ljudi i smete se; jer svaki od njih
slušaše gdje oni govore njegovim jezi-
7 kom. — A divljahu se svi i čugjahu se
govoreći: Nijesu li ovi svi, što govore,
8 Galilejci, — pa kako mi čujemo svaki
svoj jezik, u kojem smo se rodili? —
9 Parćani i Megjani i Elamljani i stanov-
nici iz Mesopotamije, Judeje i Kapado-
10 cije, Ponta i Asije, — iz Frigije i Pam-
filije, Egipta i krajeva Libijskih, što su
11 oko Cirene, i došljaci Rimljani, — i Ži-

R. 1 Pedeseti je dan iza pashe bio jedan izmegju poglavitih triju praznika. Taj se dan svetkovao praznik žetve i spomen na onaj svečani čas, kad je na gori Sinajskoj bio objavljen zakon.

R. 11 Došljaci su bili Židovi ne po narodnosti, nego po vjeri. A bijaše ih u svim krajevima carstva Rimskoga.

dovi i požidovljenici, Krećani i Arapi čujemo ih gdje govore našim jezicima veličine Božje.

12 A divljahu se svi i ne mogahu se načuditi govoreći jedan drugomu: Šta će
13 ovo biti? — A drugi podsmijevajući se govorahu: Nakitili su se slatkoga vina.

Prva besjeda Petrova.

14 A Petar stade s jedanaestoricom i podiže glas svoj i reče im: Ljudi Židovi i vi svi, koji stanujete u Jerusalemu! Ovo neka vam bude na znanje, i poslušajte
15 riječi moje: — Ovi nijesu pijani, kao što vi mislite, jer je tek treća ura dana;
16 — nego je ovo ono, što je kazao prorok
17 Joel: — I bit će u pošljednje dane, govori Gospod: Izlit ću od Duha svojega na svako tijelo, i proricat će sinovi vaši i kćeri vaše, i mladići vaši vidjet će vi-
18 gjenja, i starci vaši snit će snove. — I na sluge svoje i na sluškinje svoje u one

R. 15 Treća ura dana, to će reći: izmegju devete ure i poldana.

R. 17 i dalje. Prorok je Joel govorio o velikom danu Gospodnjem u slikama punim piesničkih izričaja. Židovi su te riječi prorokove razumijevali o materijalnoj pobjedi naroda svojega nad neprijateljima. Sveti je Petar otkrio pravi smisao riječi prorokovih pokazujući, kako se imaju primijeniti na ustanovu crkve Kristove.

dane izlit ću od Duha svojega, i proricat
19 će. — I dat ću čudesa gore na nebu i znake dolje na zemlji: krv i oganj i pu-
20 šenje dima. — Sunce će se pretvoriti u tamu i mjesec u krv prije nego dogje dan
21 Gospodnji veliki i slavni. — I bit će: Svaki će se spasti, koji prizove ime Gospodnje.

22 Ljudi Israelci! Čujte riječi ove: Isusa Nazarećanina, čovjeka od Boga, potvrgjena megju vama silama i čudesima i znacima, koje učini Bog preko njega megju
23 vama, kao što i vi znate; — ovoga odregjenim savjetom i promislom Božjim predana preko ruku bezakoničkih pribi-
24 ste na križ i ubiste; — ali ga Bog podiže razdriješivši veze carstva smrtnoga, jer ne bijaše moguće, da ga ono drži;
25 — kad David govori za njega: Gospoda jednako gledah pred sobom, jer je meni
26 s desne strane, da se ne pomaknem. — Zato se razveseli srce moje i obradova se jezik moj, pa još i tijelo moje počivat će
27 u nadi; — jer ne ćeš ostaviti duše moje u carstvu smrtnom, niti ćeš dati da Svetac
28 tvoj vidi truhljenje. — Pokazao si mi pu-

R. 22 Isusa Nazarećanina, čovjeka od Boga potvrgjena. To će reći: sam je Bog dokazao dokazima neodoljivim, da je Isus zaista bio pravi Sin Božji i Mesija, za koga se i sam svijetu izdavao.

tove života; i napunit ćeš me veselja s licem svojim.

29 Ljudi braćo! neka je slobodno kazati vam upravo za patrijarha Davida, da umrije i bi pokopan; i grob je njegov me-
30 gju nama do današnjega dana. — Prorok dakle budući i znajući, da mu se Bog zakletvom zakle, da će od roda bedara njegovih sjedjeti na prijestolju njegovu,
31 — predvidjevši govori za uskrsnuće Kristovo, da se ne ostavi u carstvu smrtnom, ni tijelo njegovo ne
32 vidje truhljenja. — Ovoga Isusa uskrsnu Bog, čemu smo svi mi svjedoci.
33 — Desnicom dakle Božjom podiže se, i primivši od Oca obećanje Duha Svetoga
34 izli ga, kao što vidite i čujete; — jer David ne izigje na nebo, nego sam govori: Reče Gospod Gospodu mojemu: sjedi meni s desne strane, —
35 dok položim neprijatelje tvoje podnožje nogama tvojim.

36 Tvrdo dakle neka zna sav dom Israelov, da je i Gospodom i Kristom Bog učinio ovoga Isusa, koga vi razapeste.

37 A kad to čuše, ražali im se u srcu i rekoše Petru i ostalim apostolima: Šta ćemo činiti, ljudi, braćo?

38 A Petar im reče: Pokoru činite, i neka se krsti svaki od vas u

ime Isusa Krista za oproštenje grijeha svojih: i primit ćete dar
39 Duha Svetoga; — jer je obećanje za vas i za djecu vašu i za sve daljne, koje će god dozvati Gospod Bog naš.
40 I drugim mnogim riječima svjedočaše i opominjaše ih govoreći: Spasite se od ovoga roda opakoga!

Prvi kršćani.

41 A koji primiše riječ njegovu, pokrstiše se; i pristade u onaj dan oko tri tisuće
42 duša. — A bijahu postojani u nauci apostolskoj i u zajedini lomljenja hljeba i u
43 molitvama. — A ugje strah u svaku dušu; i mnoga čudesa i znake činiše apostoli u Jerusalemu, i veliki strah bijaše u svima.
44 — I svi, koji vjerovaše, bijahu zajedno,
45 i imahu sve zajedno. — Tečevinu i imanje prodavahu i razdavahu svima, kao što
46 bijaše komu od potrebe. — I svaki dan

R. 40 Ljudi naopaki ovoga svijeta vazda su nastojali da narod odvrate od Krista.

R. 42 Marljivo su slušali riječ Božju, tvorili djela ljubavi i primali presv. oltarski sakramenat.

R. 45 Sveti taj komunizam (zajednica u imanju) to se teže držao, što se više množio broj vjernih. Napokon je morao i prestati.

R. 46 Lomeći hljeb, misli se na presv. olt. sakramenat.

bijahu jednako jednodušno u hramu i lomeći hljeb po kućama primahu hranu s
47 radošću i u prostoti srca — hvaleći Boga i imajući milost u svega naroda. A Gospod umnožavaše svaki dan društvo onih, koji se spasavahu.

Petar iscjeljuje čovjeka hroma.

GLAVA 3. — 1 A Petar i Ivan igjahu u
2 hram na molitvu u devetu uru. — I nekoga čovjeka, koji bješe hrom od utrobe matere svoje, nošahu i metahu svaki dan pred vrata hramska, koja se zovu Krasna, da prosi milostinju od onih, koji ulaze u
3 hram. — I on vidjevši Petra i Ivana, gdje
4 hoće da ugju u hram, stade prositi od njih milostinju. — A pogledavši na nj Petar s Ivanom reče: Pogledaj na nas!

5 A on pogleda na njih nadajući se, da
6 će od njih šta dobiti. — A Petar reče: Srebra i zlata nema u mene; nego što imam, ovo ti dajem: U ime Isusa Krista Nazarećanina ustani i hodi!

R. 47 K o j i s e s p a s a v a h u, to će reći koji su stupili na put spasenja prigrlivši vjeru kršćansku.

R. 1 U devetu uru, to će reći od 3—6. ure po podne. To je doba bilo vrijeme za večernju žrtvu. U hramu su se morala svaki dan žrtvovati za narod dva jaganjca, jedan u jutru, a drugi u veče.

7 I uzevši ga za desnicu podiže ga; i odmah se utvrdiše gležnji njegovi i stopala.
8 — I skočivši ustade, i stade hodati; i ugje s njima u hram idući i skačući i
9 hvaleći Boga. — I vidje ga sav narod,
10 gdje ide i hvali Boga. — A znadijahu ga, da bješe onaj, što milostinje radi sjegjaše kod Krasnih vrata hramskih; i napuniše se čuda i straha za ovo, što mu se do-
11 godi. — A kako se držaše Petra i Ivana, navali sav narod k njima u trijem, koji se zove Salamonov, i čugjaše se.

Druga besjeda Petrova.

12 A kad to vidje Petar, progovori narodu: Ljudi Israelci! Što se čudite ovomu, ili šta gledate na nas, kao da smo svojom silom ili vlašću učinili, da ovaj hoda? —
13 Bog Abrahamov i Bog Isakov i Bog Jakobov, Bog otaca naših, proslavi Sina svojega Isusa, kojega vi predadoste i odrekoste ga se pred Pilatom, kad on presudi,
14 da se pusti. — A vi se sveca i pravednika odrekoste i zaprosiste, da vam se čovjek
15 krvnik pokloni; — a ubiste početnika ži-

R. 11 Trijemom Salomonovim nazivao se trijem, koji je obuzimao hram s istočne strane prema gori Maslinskoj. Nazivao se tako, jer je bio ostatak od hrama Salomonova, koji bi razoren za vrijeme Nabukodonosorovo.

R. 14 Baraba, komu su zapostavili Isusa.

vota, kojega Bog uskrse iz mrtvih, čemu
16 smo mi svjedoci. — I za vjeru imena njegova, ovoga, koga vi vidite i poznajete, utvrdi ime njegovo; i vjera, koja je kroza nj, dade cijelo zdravlje ovo pred svi-
17 ma vama. — I sad, braćo, znam, da iz neznanja učiniste, kao što i knezovi va-
18 ši. — A Bog, kako unaprijed javi preko usta sviju proroka, da će postradati Krist
19 njegov, tako izvrši. — Pokajte se dakle i obratite se, da se unište grijesi vaši,
20 — kao što kad dogju vremena odmaranja pred Gospodom, i pošlje onoga, koji vam
21 je propovjegjen, Isusa Krista, — kojega valja nebo da primi do vremena, kad će se povratiti sve, što je govorio Bog ustima
22 svetih svojih proroka od postanja. — I Mojsije reče: Proroka podignut će vam Gospod Bog vaš iz braće vaše kao mene; njega poslušajte u svemu, štogod vam kaže.
23 — A bit će: Svaka će se duša, koja ne posluša proroka onoga, istrijebiti iz naroda.
24 I svi proroci od Samuela i po tom, koji
25 govoriše, javiše dane ove. — Vi ste si-

R. 22 i dalje. Vidi V. knj. Mojs. 18, 19. i 23.
R. 25 Obećanje, što ga je Bog više puta obnovio patrijarsima, da će od njihova potomstva svemu svijetu doći spasenje i blagoslov, obistinilo se na Isusu Kristu.

novi proroka i zavjeta, koji učini Bog s ocima vašim govoreći Abrahamu: I u sjemenu tvojemu blagoslovit će se svi narodi na zemlji.
26 Vama najprije Bog podiže Sina svojega, i posla ga, da vas blagosilja, da se obrati svaki od pakosti svoje.

Petar i Ivan pred velikim vijećem.

GLAVA 4. — 1 A dok oni govorahu narodu, naigjoše na njih svećenici i zapo-
2 vjednik hramski i saduceji — gnjevni, što uče narod i propovijedaju u Isusu uskrs-
3 nuće iz mrtvih. — I digoše na njih ruke i metnuše ih u zatvor do u jutru; jer već
4 bješe veče. — A od onih, koji slušahu riječ, mnogi vjerovaše; i postade broj ljudi pet tisuća.
5 A sjutradan skupiše se knezovi njihovi i starješine i književnici u Jerusalem, —
6 i Ana, poglavar svećenički, i Kajfa i Ivan i Aleksandar i koliko ih god bješe od ro-
7 da svećeničkoga. — I metnuvši ih na sriedu upitaše ih: Kakom silom ili u čije ime učiniste vi ovo?

R. 1 Saduceji nijesu vjerovali, da ima što poslije ovoga života; zato nijesu trpjeli propovijedanja apostolskoga.
R. 6 Ko su bili Ivan i Aleksandar, ne znamo. O drugima je bio govor u bilješkama k evangjeljima.

8 Tada Petar napunivši se Duha Svetoga reče im: Knezovi narodni i starješine,
9 čujte! — Ako nam danas sudite za dobro djelo, koje učinismo čovjeku bolesnu,
10 po kojem on ozdravi, — neka bude na znanje svim vama i svemu narodu Izraelovu: U ime Gospoda našega Isusa Krista Nazarećanina, kojega vi raspeste, kojega Bog podiže iz mrtvih, po njemu stoji
11 ovaj pred vama zdrav. — Ovo je kamen, koji vi zidari odbaciste, koji postade glava od ugla; —
12 i nema ni u jednome drugom spasenja, jer nema drugoga imena pod nebom danoga ljudima, kojim bismo se mi mogli spasti.

13 A kad vidješe postojanstvo Petrovo i Ivanovo i naigjoše, da su ljudi neknjiževni i prosti, divljahu se, i znadijahu ih, da
14 bijahu s Isusom. — I videći čovjeka, koji je bio iscijeljen, gdje stoji s njima, ne
15 mogahu ništa protivu reći. — Onda im zapovjediše, da izagju napolje iz vijeća,
16 pa pitahu jedan drugoga — govoreći: Šta ćemo učiniti ovim ljudima? jer da očevidno čudo učiniše, poznato je svima, koji prebivaju u Jerusalemu, i ne možemo tajati. —
17 Ali da se dalje ne razglasi po narodu, zaprijetimo im, da više ne govore u ime ovo nikomu.

18 I dozvavši ih zapovjediše im, da nipošto ne govore niti uče u ime Isusovo.
19 — A Petar i Ivan odgovarajući rekoše im: Sudite, je li pravo pred Bogom, da vas
20 većma slušamo nego li Boga? — jer ne možemo ne govoriti, što smo vidjeli i čuli.

21 A oni zaprijetivši im pustiše ih ne našavši ništa, kako bi ih pokarali, naroda radi; jer svi hvaljahu ono, što se bješe do-
22 godilo. — A onome čovjeku bješe više od četrdeset godina, na kom se dogodi
23 ovo čudo zdravlja. — A kad ih otpustiše, dogjoše k svojima i javiše im, šta im sve rekoše glavari svećenički i starješine.
24 — A oni kad čuše, jednodušno podigoše glas k Bogu i rekoše: Gospode! Ti si, koji si stvorio nebo i zemlju, more i sve,
25 što je u njima, — koji si Duhom Svetim preko usta oca našega Davida, sluge svojega, rekao: Zašto se bune narodi i plemena smišljaju zaludne
26 stvari; — ustaju kraljevi zemaljski i knezovi se skupljaju u jedno na Gospoda i na Krista njega?
27 — I zaista se skupiše u ovome gradu na svetoga Sina tvojega Isusa, ko-

R. 27 Krist kao Mesija reći će pomazanik. Židovi su u starom zavjetu proroke, svećenike i kraljeve mazali uljem.

jega si pomazao, Herod i Poncije Pilat s neznabošcima i s narodom Israelovim, —
28 da učine, što ruka tvoja i savjet tvoj od-
29 redi da bude. — I sad, Gospode, pogledaj na prijetnje njihove i daj slugama svojim, da govore sa svakom slobodom riječ tvo-
30 ju, — dok pružaš ruku svoju na iscjeljivanje, i da znaci i čudesa bivaju imenom svetoga Sina tvojega Isusa.

Prvi kršćani jedno srce i jedna duša.

31 I pošto se pomoliše, zatrese se mjesto, gdje bijahu sabrani; i napuniše se svi Duha Svetoga, i govorahu riječ Božju
32 sa slobodom. — A u zboru onih, koji vjerovaše, bješe jedno srce i jedna duša; i nijedan ne govoraše za imanje svoje, da je što njegovo, nego im
33 sve bješe zajedničko. — I sa silom velikom svjedočahu apostoli za uskrsnuće Isusa Krista Gospoda našega; i milost
34 velika bješe na svima njima; — jer nijedan megju njima ne bješe siromašan; jer koliko ih god bijaše, koji imadijahu njive ili kuće, prodavahu i donošahu novce od onoga, što prodavahu,
35 — i metahu pred noge apostolima. A

R. 31 Spoljašnji znak, kojim je Bog pokazao, da im je molitvu uslišio. Taj je znak u starom zavjetu bio dobro poznat.

davaše se svakomu, kao što mu bješe od
36 potrebe. — A Josip, prozvani od apostolâ Barnaba (koje znači sin utjehe), Levit, ro-
37 dom Cipranin, — imajući njivu, prodade je i donese novce i metnu pred noge apostolima.

Ananija i Safira.

GLAVA 5. — 1 A čovjek neki po imenu Ananija sa Safirom, ženom svojom,
2 prodade njivu. — I sakri od novaca za njivu sa znanjem žene svoje; i donesavši jedan dio metnu apostolima pred noge.
3 — A Petar reče: Ananija! Zašto je sotona iskušao srce tvoje, da slažeš Duhu Svetomu, i sakriješ od novaca za njivu? —
4 Neprodana nije li bila tvoja? I kad se prodade, ne bješe li u tvojoj vlasti? Zašto si dakle takovu stvar metnuo u srce svoje? Nijesi slagao ljudima, nego Bogu.
5 A čuvši Ananija ove riječi pade i izdahnu. I ugje veliki strah u sve, koji čuše.
6 — A momci ustavši uzeše ga i iznesoše te
7 ga zakopaše. — A kad progje oko tri ure, ugje i žena njegova ne znajući šta

R. 3 Ananija se gradio, kao da će sav svoj imetak posvetiti vjeri, a po tom i Bogu, ali je na licemjerski način pridržao sebi jedan dio od novaca. Svako je licemjerstvo u stvarima vjerskim ludo kušanje, kako bi čovjek prevario Boga i bližnjega.

8 je bilo. — A Petar joj reče: Kaži mi, ženo,
jeste li za toliko prodali njivu?
A ona reče: Da, za toliko.
9 A Petar će njojzi: Zašto se dogovoriste, da iskušate Duha Gospodnjega?
Gle noge onih, koji zakopaše muža tvojega, pred vratima su, i iznijet će te.
10 I odmah pade pred nogama njegovim
i izdahnu. A momci ušavši nagjoše je
mrtvu i iznesoše je i zakopaše kod
11 muža njezina. — I ugje veliki strah u
svu crkvu i u sve, koji ovo čuše.

Nova čudesa. — Broj vjernih raste.

12 A rukama apostolskim učiniše se
mnogi znaci i čudesa megju ljudima. I
bijahu jednodušno svi u trijemu Salomo-
13 novu. — A od ostalih niko ne smijaše
pristupiti k njima; nego ih veličaše na-
14 rod. — A sve se više umnožavaše društvo
ljudi i žena, koji vjerovahu u Gospoda,
15 — tako da na ulice iznošahu bolesnike
i metahu na posteljama i na nosilima,
da bi, kad Petar dogje, barem sjenka njegova osjenila koga od njih, te bi se iz-
16 bavili od bolesti svojih. — A stjecaše se
narod i iz okolnih gradova u Jerusalem

R. 12 Trijem Salomonov, vidi 3, 11., str. 465.

donoseći bolesnike i koje mučahu nečisti duhovi, i svi ozdravljahu.

Apostoli u tamnici.

17 Ali ustade poglavar svećenički i svi,
koji bijahu s njim od nauke saducejske,
18 napuniše se zavisti, — i digoše ruke na a-
postole, i metnuše ih u javnu tamnicu.
19 — A angjeo Gospodnji otvori noću vrata
20 tamnička i izvedavši ih reče: — Idite i
stanite u hramu te govorite narodu sve
riječi ovoga života!
21 A kad oni čuše, ugjoše u jutru u hram
i stadoše učiti. A kad dogje poglavar svećenički i koji bijahu s njim, sazvaše vijeće i sve starješine od sinova Israelovih i poslaše u tamnicu, da ih dovedu.
22 — A kad sluge otidoše i otvorivši tam-
nicu njih ne nagjoše, vratiše se i javiše
23 — govoreći: Tamnicu istina nagjosmo zaključanu sa svakom pomnjom i čuvare
gdje stoje pred vratima, ali kad otvorismo, unutra nijednoga ne nagjosmo.
24 A kad čuše ove riječi vojvoda hram-
ski i glavari svećenički, ne mogahu im
25 se načuditi, šta bi to bilo. — A neko do-

R. 17 Vidi 4, 1., str. 467.

R. 20 »Propovijedajte bez straha evangjelje, za koje vas progone. To evangjelje daje život onome, koji ga prima.«

gje i javi im: Eno, oni ljudi, što ih baciste u tamnicu, stoje u hramu i uče narod.

Na sudu pred vijećem.

26 Tada otide vojvoda s momcima, i dovede ih ne na silu; jer se bojahu naroda,
27 da ih ne pobije kamenjem. — A kad ih dovedoše, postaviše ih pred vijeće. I
28 zapita ih poglavar svećenički — govoreći: Oštro vam zapovjedismo, da ne učite u ovo ime; i gle, napuniste Jerusalem svoje nauke, i hoćete da navratite na nas krv toga čovjeka.

29 A Petar i apostoli odgovarajući rekoše: Većma se treba pokoravati Bogu nego li ljudima. — Bog
30 otaca naših podiže Isusa, koga vi ubiste
31 objesivši na drvo. — Ovoga Bog desnicom svojom uzvisi za kneza i spasitelja, da dâ Israelu pokajanje i oproštenje gri-
32 jehâ. — I mi smo svjedoci ovih riječi i Duh Sveti, kojega Bog dade svima, koji se njemu pokoravaju.

33 A kad oni ovo čuše, razgnjeviše se
34 i mišljahu da ih pobiju. — Ali ustavši u vijeću jedan farisej po imenu Gamaliel, zakonik, poštovan od svega naroda, zapovjedi, da ljudi izigju malo napolje,
35 — pa reče njima: Ljudi Israelci! Gledajte

dobro za ove ljude, šta ćete činiti; —
36 jer prije ovih dana usta Teoda govoreći da je on nešto, za kojim pristade ljudi na broj oko četiri stotine; on bi ubijen, i svi, koji mu vjerovahu, razigjoše se i
37 propadoše. — Poslije ovoga usta Juda Galilejac u dane popisa i odvuče narod za sobom; i on pogibe, i svi, koji ga
38 slušahu, razasuše se. — I sad vam dakle kažem: Progjite se ovih ljudi i ostavite ih; jer ako je od ljudi ova misao ili
39 djelo, rastvorit će se; — ako li je od Boga, ne ćete ga moći rastvoriti, da se kako ne nagjete i kao protivnici Božji.

40 A oni ga poslušaše. — I dozvavši apostole izbiše ih i zaprijetiše im, da nikako ne govore u ime Isusovo; i otpusti-
41 še ih. — A oni otidoše ispred vijeća radujući se, što bijahu dostojni za ime Isu-

---

R. 36 Teoda je bio jedan izmegju lažnih Kristova onoga doba.

R. 37 Josip Flavije pripovijeda o nekom Judi Galilejcu, koji je kojih deset godina poslije narogjenja Isusova podigao strašnu bunu na Rimljane. Buna se ugušila, Juda je izgubio glavu, a njegovi su se pristalice, prozvani revnici, raspršali.

R. 40 Rimljani su crkvenomu sudu oteli staro pravo odsugjivati na smrt, a ostavili su mu pravo zatvorati i šibati. Vidi bilješku kod Mat. 26, 15., str. 127.

R. 41 Trpjeti za Krista i njegovo evangjelje prvim je kršćanima slava i radost.

42 sovo sramotu trpjeti. — I ne prestajahu svaki dan u hramu i po kućama učiti i propovijedati Krista Isusa.

Prvi gjakoni.

GLAVA 6. — 1 A u one dane, kad se umnoži broj učenika, podigoše viku Grci na Hebreje, što se njihove udovice zaboravljahu u svakidašnjem dijeljenju 2 (hrane). — A dvanaestorica dozvavši mnoštvo učenika rekoše: Nije pravo, da mi ostavimo riječ Božju pa da služimo oko 3 stolova. — Nagjite dakle, braćo, megju sobom sedam poštenih ljudi, punih Duha Svetoga i mudrosti, koje ćemo postaviti 4 nad ovim poslom. — A mi ćemo ostati u molitvi i u službi riječi.

5 I ova riječ bi ugodna svemu zboru. I izabraše Stjepana, čovjeka puna vjere i Duha Svetoga, i Filipa i Prohora i Nikanora i Timona i Parmenu i Nikolaja doš-6 ljaka iz Antiohije. — Ove postaviše pred apostole, i oni moleći se metnuše ruke 7 na njih. — I riječ Gospodnja rastijaše, i množaše se vrlo broj učenika u Jerusale-

R. 1 Grcima se nazivlju ovdje pokršteni Židovi, koji su živjeli izvan Palestine megju neznabošcima i koji su govorili Grčki, kako se tada uopće govorilo po svem Rimskom carstvu. Hebrejima se naprotiv nazivlju ovdje pokršteni Židovi, koji su živjeli u Palestini i govorili Hebrejski.

mu; i veliko mnoštvo svećenika pokoravaše se vjeri.

Gjakon Stjepan pred velikim vijećem.

8 A Stjepan pun milosti i jakosti činjaše čudesa i znake mnoge megju narodom. 9 — Tada ustaše neki iz zbornice, koja se zove Libertinačka i Cirenačka i Aleksandrinačka i onih, koji bijahu iz Cilicije i Asije, i stadoše se prepirati sa Stjepanom; 10 — i ne mogahu odoljeti mudrosti i Du-11 hu, koji govoraše. — Tada podgovoriše ljude, koji kazaše, da su ga čuli, gdje govori riječi hulne na Mojsija i na Boga. 12 I pobuniše narod i starješine i književnike, i strčavši se uhvatiše ga i do-13 vedoše ga na vijeće. — I izvedoše lažne svjedoke, koji govorahu: Ovaj čovjek ne prestaje govoriti na sveto mjesto i na 14 zakon; — jer ga čusmo gdje govori: Isus Nazarećanin razvalit će ovo mjesto, i izmijenit će običaje, koje nam ostavi Mojsije.

15 I pogledavši na nj svi, koji sjegjahu u vijeću, vidješe lice njegovo kao lice angjelovo.

R. 8 Palestina je bilo mjesto, gdje su se stjecali Židovi svega svijeta. Po rabinskom je pripovijedanju bilo onda u Jerusalemu 480 zbornica tako, te je svaka zemlja imala svoju.

Besjeda Stjepanova.

GLAVA 7. — 1 A poglavar svećenički
reče: Je li to tako?
2 A on reče: Ljudi braćo i oci, poslu-
šajte! Bog slave javi se ocu našemu A-
brahamu, kad bješe u Mesopotamiji, prije
3 nego li se doseli u Haran, — i reče mu:
Izigji iz zemlje svoje i od roda svojega
i dogji u zemlju, koju ću ti ja pokazati.
4 — Tada izigje iz zemlje Haldejske i do-
seli se u Haran. I odande po smrti oca
njegova preseli ga u zemlju ovu, u kojoj
5 vi sad nastavate. — I ne dade mu našljed-
stva u njoj ni stope, nego je obreče dati
u državu njemu i sjemenu njegovu po-
slije njega, dok još nemaše djeteta. —
6 A Bog mu reče, da će sjeme njegovo
biti bez postojbine u zemlji tugjoj i da
će ih skučiti u ropstvo i da će ih zlo-
7 staviti četiri stotine godina. — I narodu,
kojemu će služiti, ja ću suditi, reče Go-
spod; i potom će izići, i služit će meni
8 na ovome mjestu. — I dade mu zavjet
obrezanja; i tako rodi Isaka, i obreza
ga u osmi dan, i Isak Jakoba, i Jakob

R. 2 Govor sv. Stjepana jezgra je povijesti naroda Israelskoga. Pun je rečenica uzetih iz staroga zavjeta, kojima sv. Stjepan prekorava Židove s njihova neprestana dizanja na onoga Boga, koji ih je obasuo tolikim blagodatima.

9 dvanaest patrijarha. — I patrijarsi zavigja-
jući Josipu prodadoše ga u Egipat; i Bog
10 bješe s njim, — i izbavi ga od svih ne-
volja njegovih, i dade mu milost i mu-
drost pred Faraonom, kraljem Egipatskim,
i postavi ga poglavarom nad Egiptom i
11 nad svim domom svojim. — A dogje glad
na sav Egipat i Hanan i nevolja velika,
12 i ne nalažahu hrane oci naši. — A kad
ču Jakob, da ima žita u Egiptu, posla
13 prvi put oce naše; — a drugi put upo-
znaše Josipa braća njegova, i otkri se
14 Faraonu rod njegov. — A Josip posla i
dozva Jakoba, oca svojega, i svu rodbinu
15 svoju sedamdeset i pet duša. — I dogje
Jakob u Egipat, i umrije on i oci na-
16 ši. — I prenesoše ih u Sihem i metnuše u
grob, koji kupi Abraham za novce srebrne
17 od sinova Hemora, sina Sihemova. — A
kad se približi vrijeme obećanja, koje bje-
še obrekao Bog Abrahamu, naraste na-
18 rod i umnoži se u Egiptu, — dok usta
drugi kralj u Egiptu, koji ne znaše Jo-
19 sipa. — Ovaj varajući rod naš izmuči oce
naše, da bacahu djecu svoju, da ne žive.
20 — U to se vrijeme rodi Mojsije, i bješe
ugodan Bogu; i bi hranjen tri mjeseca u
21 kući oca svojega. — A kad ga baciše,
uze ga kći Faraonova, i odgoji ga sebi
22 za sina. — I pouči se Mojsije svoj mu-

drosti Egipatskoj, i bješe silan u riječima
23 i u djelima svojim. — A kad mu se navršivaše vrijeme od četrdeset godina, dogje mu u srce, da obigje braću svoju, si-
24 nove Israelove. — I kad vidje, gdje se jednomu čini nepravda, izbavi ga i osveti onoga, kojemu se činjaše nepravda, i ubi
25 Egipćanina. — Mišljaše pak, da braća razumiju, da Bog rukom njegovom njima
26 spasenje daje; ali oni ne razumješe. — A sjutradan dogje megju takove, koji se svagjahu, i miraše ih govoreći: Ljudi! Braća ste, zašto činite nepravdu jedan dru-
27 gomu? — A onaj, što činjaše nepravdu bližnjemu, oturi ga govoreći: Ko je tebe postavio knezom i sudijom nad nama?
28 — Zar hoćeš da me ubiješ, kao što si
29 jučer ubio Egipćanina? — A Mojsije pobježe od ove riječi; i posta došljak u zemlji Madijanskoj, gdje rodi dva sina.
30 — I kad se navrši četrdeset godina, javi mu se u pustinji gore Sinajske angjeo u
31 plamenu ognjenom u kupini. — A Mojsije vidjevši divljaše se vigjenju; a kad je stao pristupljivati, da vidi, bi glas Go-
32 spodnji k njemu govoreći: — Ja sam Bog otaca tvojih, Bog Abrahamov, Bog Isakov i Bog Jakobov. Uzdrhtavši pak Mojsije
33 ne smijaše da pogleda. — A Gospod mu reče: Izuj obuću s nogu svojih; jer je mje-

34 sto, na kome stojiš, zemlja sveta. — Dobro vidjeh nevolju naroda svojega, koji je u Egiptu i čuh uzdisanje njihovo i sigjoh da ih izbavim. I sad hodi, da te
35 pošljem u Egipat. — Ovoga Mojsija, kojega oturiše govoreći: Ko te postavi knezom i sudijom? Ovoga posla Bog za kneza i izbavitelja preko angjela, koji mu
36 se javi u kupini. — Ovaj ih izvede čineći čudesa i znake u zemlji Egipatskoj i u Crvenom moru i u pustinji četrdeset go-
37 dina. — Ovo je Mojsije, koji kaza sinovima Israelovim: Proroka će vam podignuti Bog iz braće vaše kao
38 mene; njega slušajte! — Ovo je onaj, što bješe u zboru u pustinji s angjelom, koji mu govoraše na gori Sinajskoj, i s ocima našim, koji primi riječi života,
39 da ih da nama, — kojega ne htjedoše poslušati oci naši, nego ga odbaciše i o-
40 krenuše se srcem svojim u Egipat, — govoreći Aronu: Načini nam bogove, koji će ići pred nama; jer ovome Mojsiju, koji nas izvede iz zemlje Egipatske, ne zna-
41 mo šta bi. — I načiniše tele u dane one i prinesoše žrtvu idolu i radovahu se
42 djelima ruku svojih. — A Bog se okre-

R. 42 Predade ih, da služe vojsci nebeskoj, to će reći: Bog je htio da pokara Židove za veliku njihovu nezahvalnost. Zato je

nu i preda ih, da služe vojsci nebeskoj, kao što je pisano u knjizi pròrôkâ: Eda li mi žrtve i dare prinosiste četrdeset go-
43 dina u pustinji, dome Israelov? — I primiste šator Molohov i zvijezdu boga svojega Remfama, kipove, koje načiniste, da im se klanjate. I preselit ću vas dalje
44 od Babilona. — Šator od svjedočanstva bijaše s ocima našim u pustinji, kao što im zapovjedi Bog govoreći Mojsiju, da
45 ga načini po prilici, koju vidje; — koji primiše i donesoše oci naši s Josuom u zemlju neznabožaca, koje odagna Bog ispred otaca naših, tja do dana Davida,
46 — koji nagje milost u Boga i izmoli, da nagje prebivalište Bogu Jakobovu.
47 — A Salomon mu sazida kuću. —
48 Ali Svevišnji ne nastava u rukotvorinama,
49 kao što govori prorok: — Nebo je meni prijestolje a zemlja podnožje nogama mojim. Kako ćete mi kuću sazidati, govori Gospod; ili koje je mjesto za moje po-
50 čivanje? — Ne načini li ruka moja sve

dopustio, te su pali u idolopoklonstvo i stali se klanjati vojsci nebeskoj: suncu, mjesecu i zvjezdama.

R. 44 Šator od svjedočanstva, to će reći šator, u kojem se čuvao kovčeg zavjetni s dvije ploče od zakona.

R. 46 Naći prebivalište Bogu obična je riječ u narodu, a reći će isto, što i sagraditi hram.

Isus u rajskoj slavi.

„A kralju od vijekova neumrlomu, nevidljivomu, jedinomu Bogu čast i slava u vijeke vijekova. Amen". 1. Tim. 1, 17.

51 ovo? — Tvrdovrati i neobrezanih srdaca
i ušiju! Vi se jednako protivite Duhu Sve-
52 tomu, kako oci vaši, tako i vi. — Koje-
ga od proroka ne progoniše oci vaši?
I pobiše one, koji naprijed kazivahu do-
šašće Pravednika, čiji izdajnici i krvnici
53 postadoste sad vi, — koji primiste zakon
naredbom angjelskom i ne održaste. —

Stjepana zasipaju kamenjem.

54 A slušajući ovo komadahu se u srcima
svojim i škrgutahu zubima na nj. —
55 A budući pun Duha Svetoga pogleda na
nebo, i vidje slavu Božju i Isusa gdje
stoji s desne strane Bogu i reče: Eto
vidim nebesa otvorena i Sina čovječjega
gdje stoji s desne strane Bogu.
56 A oni vičući iza glasa zatisnuše uši
svoje i navališe jednodušno na nj. —
57 I izbacivši ga iz grada stadoše ga zasi-
pati kamenjem; i svjedoci metnuše halj̈ine
svoje kod nogu mladića, koji se zvaše
58 Savao. — I zasipahu kamenjem Stjepana,
koji zazivaše i govoraše: Gospode Isuse,
primi duh moj!
59 Onda kleče na koljena i povika iza
glasa govoreći: Gospode, ne primi im o-
vo za grijeh!

R. 57 Onaj Savao, koji je poslije postao Pavao.

I kad ovo reče, usnu u Gospodu. Savao pak bješe pristao na njegovu smrt.

Učenici gonjeni u Jerusalemu rasijaše se.

GLAVA 8. — 1 A u onaj dan postade veliko gonjenje na crkvu Jerusalemsku, i svi se rasijaše po krajevima Judejskim i 2 Samarijskim osim apostolâ. — A ljudi pobožni ukopaše Stjepana, i učiniše nad njim 3 veliki plač. — A Savao pustošaše crkvu idući po kućama, vukući ljude i žene pre- 4 davaše ih u tamnicu. — A oni, što se bijahu rasijali, prolažahu propovijedajući riječ Božju.

Filip u Samariji.

5 A Filip otišavši u grad Samariju stade 6 im propovijedati Krista. — A narod pažaše jednodušno na ono, što govoraše Filip, slušajući i gledajući znake, koje či- 7 njaše; — jer duhovi nečisti izlažahu s velikom vikom iz mnogih, u kojima bija- 8 hu. — I mnogi uzeti i hromi ozdraviše. 9 — I bi velika radost u onome gradu.

R. 3 Savao, pun revnosti istina krive ali iskrene, dao se u službu velikoga vijeća, da dogje do vlasti, kako će hvatati kršćane i vući ih u tamnice.

Simon čarovnik.

A bješe neki čovjek po imenu Simon, koji je prije čarao u gradu i zavodio narod Samarijski govoreći, da je on ne- 10 što veliko. — Na njega gledahu svi od najmanjega do najvećega govoreći: Ovo je velika sila Božja.

11 A gledahu na njega zato, što ih je mnogo vremena čarolijama svojim opči- 12 njavao. — Kad pak vjerovaše Filipu, koji propovijedaše evangjelje o kraljevstvu Božjem, kršćavahu se ljudi i žene u ime Isu- 13 sa Krista. — Tada i sam Simon vjerova; i krstivši se osta kod Filipa. I videći znake i čudesa velika, što se činjahu, div- 14 ljaše se vrlo. — A kad čuše apostoli, koji bijahu u Jerusalemu, da Samarija primi riječ Božju, poslaše k njima Petra i 15 Ivana. — A oni došavši pomoliše se za 16 njih, da prime Duha Svetoga; — jer još ni na jednoga od njih ne bješe došao, nego bijahu samo kršteni u ime Gospoda 17 Isusa. — Tada metahu ruke na njih, i 18 primahu Duha Svetoga. — A kad vidje Simon, da se polaganjem ruke apostolske 19 daje Duh Sveti, donese im novce — veleći: Dajte i meni tu vlast, da na kogagod položim ruke, primi Duha Svetoga.

20 A Petar mu reče: — Novci tvoji neka budu s tobom na propast, što si pomi-

slio, da se dar Božji može dobiti za nov-
21 ce. — Ne ima tebi dijela ni našljedstva
u riječi ovoj, jer srce tvoje nije pravo pred
22 Bogom. — Pokoru dakle čini za ovu pa-
kost svoju, i moli se Bogu, da ti se o-
23 prosti ova pomisao srca tvojega; — jer
te vidim, da si u grkoj žuči i u svezi
bezakonja.
24 A Simon odgovarajući reče: Molite se
vi za me Gospodu, da ne naigje na me
ništa od ovoga, što rekoste.
25 I tako oni posvjedočivši i govorivši ri-
ječ Gospodnju vratiše se u Jerusalem, i
mnogim krajevima Samarijskim propovje-
diše evangjelje.

Filip i dvoranin kraljice Etiopske.

26 A angjeo Gospodnji reče Filipu govo-
reći: Ustani i idi u podne na put, koji
vodi od Jerusalema u Gazu; on je pust.
27 I ustavši pogje. I gle čovjek Etiopljа-
nin, dvoranin, mogućnik Kandace, kraljice
Etiopske, koji bješe nad svim riznicama
njezinim, bijaše došao u Jerusalem, da
28 se pokloni. — Pa se vraćaše sjedeći na
kolima svojim i čitajući Isaiju proroka.
29 — A Duh reče Filipu: Idi i pristupi k
ovim kolima!
30 A pritrčavši Filip, čuga gdje čita Isai-
ju proroka i reče: A razumiješ li što či-
taš?

31 A on reče: A kako bih mogao, ako
me ko ne uputi?
I zamoli Filipa, da se popne i sjede
32 s njim. — A mjesto iz Pisma, koje čitaše,
bješe ovo: Kao ovca na zaklanje
odvede se; i kao jagnje pred
onim, koji ga striže, bez gla-
sa, tako ne otvori usta svojih.
33 — U poniženju ukide se sud
njegov. Rod njegov ko će iska-
zati, kad se uzima od zemlje ži-
vot njegov?
34 Odgovarajući pak dvoranin reče Filipu:
Molim te, za koga ovo govori prorok?
za sebe, ili za koga drugoga?
35 A Filip otvorivši usta svoja i počevši
od Pisma ovoga propovjedi mu evangjelje
36 Isusovo. — I idući putem dogjoše na
nekakvu vodu; i reče dvoranin: Evo vo-
de, šta brani meni da se krstim?
37 A Filip reče: Ako vjeruješ od svega
srca, možeš.
A on odgovarajući reče: Vjerujem, da
je Isus Krist Sin Božji.
38 I zapovjedi, da stanu kola; i sigjoše
oba na vodu, Filip i dvoranin, i krsti ga.
39 — A kad izigjoše iz vode, Duh Gospodnji
uze Filipa, i više ga ne vidje dvoranin;

R. 32 Riječi iz 53. glave Isaije proroka, gdje se divno proriče muka i smrt Spasiteljeva.

nego otide putem svojim radujući se. —
40 A Filip se nagje u Azotu; i prolazeći propovijedaše evangjelje svim gradovima, dok ne dogje u Cesareju.

Obraćenje Savlovo.

GLAVA 9. — 1 A Savao još dišući prijetnjama i smrću na učenike Gospodnje
2 pristupi k poglavaru svećeničkomu — i izmoli u njega poslanice u Damasak na zbornice, ako nagje ljudi i žénâ od ovoga puta, da ih svezane dovede u Jeru-
3 salem. — I kad bješe na putu, i dogje blizu Damaska; u jedanput obasja ga svje-
4 tlost s neba — i padnuvši na zemlju ču glas gdje mu govori: Savle, Savle! Zašto me progoniš?

5 A on reče: Ko si, Gospode?

A on: Ja sam Isus, kojega ti progoniš. Teško ti je protivu bodila praćati se.

6 I drščući i diveći se reče: Gospode! šta hoćeš, da činim? A Gospod njemu: Ustani i ugji u grad, pa će ti se ondje kazati, šta ti treba činiti.

7 A ljudi oni, koji igjahu s njim, stajahu u čudu i čujahu istina glas, a nikoga
8 ne vigjahu. — A Savao usta sa zemlje, i otvorenim očima ništa ne vigjaše. A uzevši ga za ruke uvedoše ga u Damasak.

9 — I bješe ondje tri dana slijep, i ne
10 jede niti pi. — A u Damasku bješe neki učenik po imenu Ananija; i reče mu Gospod u vigjenju: Ananija!

A on reče: Evo me, Gospode!

11 A Gospod mu reče: Ustani i idi u ulicu, koja se zove prava, i traži u kući Judinoj Savla po imenu Taršanina; jer
12 gle, on se moli. — I vidje čovjeka po imenu Ananiju, gdje ugje i metnu ruke na nj, da progleda.

13 A Ananija odgovori: Gospode! Čuh od mnogih za toga čovjeka, kolika zla
14 počini svetima tvojim u Jerusalemu. — I ovdje ima vlast od poglavarâ svećeničkih da veže sve, koji prizivaju ime tvoje.

15 A Gospod mu reče: Idi, jer mi je on sud izabrani, da iznese ime moje pred neznabošce i kraljeve i sinove Israelove;
16 — jer ću mu ja pokazati, koliko mu valja trpjeti za ime moje.

17 I pogje Ananija i ugje u kuću i metnuvši ruke na nj reče: Savle brate! Gospod Isus, koji ti se javi na putu, kojim si išao, posla me, da progledaš i da se napuniš Duha Svetoga.

R. 13 Već su se Židovi nazivali s v e t i m a, to će reći o d v o j e n i m a od drugih i p o s v e ć e n i m a Bogu. S većim se pravom nazivlju tako učenici Krista Gospoda, samo ako su onakvi, kakve želi da ima njihov božanski meštar.

18 I odmah otpadoše od očiju njegovih
kao krljušti, i progleda i ustavši krsti
19 se. — I pošto jede, okrijepi se. A bi ne-
koliko dana s učenicima, koji bijahu u Da-
20 masku. — I odmah po zbornicama pro-
povijedaše Isusa, da je on Sin Božji. —
21 A svi, koji slušahu, divljahu se i govo-
rahu: Nije li ovo onaj, što progonjaše u
Jerusalemu one, koji prizivahu ime ovo, i
ovamo zato dogje, da ih povezane vodi
glavarima svećeničkim?
22 A Savao se većma siljaše i zabunjivaše
Židove, koji obitavahu u Damasku doka-
23 zujući, da je ovo Krist. — A kad se na-
vrši podosta danâ, dogovoriše se Židovi
24 megju sobom, da ga ubiju. — Ali Savao
dozna njihovu zasjedu; a oni čuvahu vra-
25 ta dan i noć, da bi ga ubili. — A uzevši
ga učenici noću metnuše ga u košaru i
26 spustiše ga preko zida. — A kad dogje
u Jerusalem, htjede da se pribije uz uče-
nike; i svi ga se bojahu ne vjerujući,
27 da je učenik. — A Barnaba ga uze i do-
vede k apostolima i pripovjedi im, kako
na putu vidje Gospoda, i kako mu govo-
ri, kako u Damasku slobodno propovije-
28 daše u ime Isusovo. — I bijaše s nji-

R. 28 I bijaše s njima ulazeći i izlazeći, židovska je rečenica, a hoće da kaže, da je živio s njima kao prijatelj.

ma ulazeći u Jerusalem i izlazeći i slo-
bodno propovijedajući u ime Gospodnje.
29 — I govoraše neznabošcima i prepiraše
se s Grcima; a oni gledahu da ga ubiju.
30 — A kad to razumješe braća, odvedoše
ga u Cesareju i otpustiše u Tars.
31 A crkva po svoj Judeji i Galileji i Sa-
mariji bijaše u miru i napredovaše ho-
deći u strahu Gospodnjem, i napunjaše
se utjehe Duha Svetoga.

Petar u Lidi i u Jopi. Iscjeljuje Eneju i diže iz mrtvih Tabitu.

32 A kad Petar obilazaše sve, dogje k
33 svetima, koji življahu u Lidi. — A na-
gje ondje nekoga čovjeka po imenu E-
neju, koji osam godina ležaše na odru,
34 jer bješe uzet. — I reče mu Petar: E-
neja! Iscjeljuje te Gospod Isus Krist; u-
stani, i prostri sam sebi!
35 I odmah usta. — I vidješe ga svi, koji
življahu u Lidi i u Saroni, i obratiše se
36 ka Gospodu. — A u Jopi bješe neka u-
čenica po imenu Tabita, što protumače-
no znači Dorka. Ova bješe puna dobrih
37 djela i milostinje, što činjaše. — A do-
godi se u one dane, da se ona razbolje
i umrije; i pošto je okupaše, metnuše
38 je u gornju sobu. — A budući da je Li-

da blizu Jope, učenici čuvši, da je Petar u njoj, poslaše dva čovjeka k njemu moleći: Ne požali truda da dogješ do nas!
39 A ustavši Petar pogje s njima. I kad dogje, odvedoše ga u gornju sobu; i skupiše se oko njega sve udovice plačući i pokazujući mu suknje i haljine, što im
40 je radila Dorka. — A Petar izagnavši sve napolje, kleče na koljena i pomoli se i okrenuvši se k tijelu reče: Tabito, ustani!

A ona otvori oči svoje i vidjevši Pe-
41 tra sjede. — A on pruživši joj ruku podiže je. I dozvavši svete i udovice po-
42 kaza je živu. — I ovo se razglasi po svoj
43 Jopi, i mnogi vjerovaše u Gospoda. — A on osta mnogo dana u Jopi u nekoga Simona kožara.

Obraćenje stotinika Kornelija.

GLAVA 10. — 1 A u Cesareji bijaše neki čovjek po imenu Kornelije, stotinik od
2 čete, koja se zvaše Talijanska, — pobožan i bogobojazan sa svim domom svojim, dajući mnoge milostinje ljudstvu i
3 moleći se Bogu bez prestanka. — On vidje u vigjenju očito oko devete ure obdan angjela Božjega gdje ugje k njemu i reče mu: Kornelije!

4 A on pogledavši na nj i uplašivši se reče: Što je, Gospode?

A on mu reče: Molitve tvoje i milo-
5 stinje tvoje uzigjoše na spomen pred Bo-
ga. — I sad pošlji u Jopu ljude i dozo-
vi nekoga Simona, koji se zove Petar.
6 — On stoji u nekoga Simona kožara, čija je kuća kod mora; on će ti kazati, šta treba da činiš.

7 I kad otide angjeo, koji mu govoraše, dozva dvojicu od svoje čeljadi, i jednoga bogobojaznoga vojnika od onih, koji
8 mu služahu. — I ispripovjedivši im sve
9 posla ih u Jopu. — A sjutradan, kad oni igjahu putem i približiše se ka gradu, izigje Petar u gornju sobu, da se pomoli
10 oko šeste ure. — I ogladnjevši htjede da jede. A kad oni gotovljahu, dogje iz-
11 van sebe — i vidje nebo otvoreno i sud nekakav gdje silazi kao veliko platno, što se na četiri roglja spušta s neba na ze-
12 mlju. — A u njem bijahu sve četveronožne i puzave životinje zemaljske i ptice
13 nebeske. — I dogje glas k njemu: Ustani, Petre, kolji, i jedi!

R. 4 Dobra su djela tvoja učinila, da se Bog opomenuo tebe i dao ti milost izvanrednu.

R. 9 Oko šeste ure, to će reći oko naših dvanaest sati.

14 A Petar reče: Nipošto, Gospode, jer
nikad ne jedoh što pogano i nečisto.
15 I glas opet k njemu drugom: Što je
Bog očistio, ti da nijesi rekao da je po-
gano.
16 A ovo bi tri puta, i odmah se sud
17 uze na nebo. — I dok Petar razmišlja-
vaše, šta bi bilo vigjenje, koje vidje, gle
ljudi, koji bijahu poslani od Kornelija, na-
pitavši dom Simonov stadoše pred vrati-
18 ma. — I zovnuvši pitahu, stoji li ondje
19 Simon prozvani Petar. — A dok Petar
razmišljavaše o vigjenju, reče mu Duh: E-
20 vo tri čovjeka traže te. — Ustani dakle,
sigji i idi s njima ništa ne premišlja-
jući, jer sam ih ja poslao.
21 A Petar sišavši k ljudima reče: Evo
ja sam, koga tražite; što ste došli?
22 A oni rekoše: Kornelije stotinik, čo-
vjek pravedan i bogobojazan, za koga
svjedoči sav narod Židovski, primio je za-
povijest od angjela svetoga, da dozove
tebe u dom svoj i da čuje riječi od tebe.
23 Onda ih odvede unutra i ugosti. A
sjutradan ustavši pogje s njima; i neki

R. 14 Pogano, to će reći nečisto i ne-
dopušteno. Poznato je, kako su mnoga jela
Židovima bila zabranjena i smatrala se za nečista.

R. 23 Braća, to će reći kršćani, koji se
po nauci evangjelskoj imaju uzajmice ljubiti i po-
magati kao prava braća.

24 od braće iz Jope pogjoše s njim. — A
sjutradan ugje u Cesareju. A Kornelije če-
kaše ih sazvavši rodbinu svoju i bližnje
25 prijatelje. — I kad Petar ulažaše, izigje
mu Kornelije nasusret i padnuvši k no-
26 gama njegovim pokloni se. — A Petar
ga podiže govoreći: Ustani, i ja sam sâm
čovjek.
27 I govoreći s njim ugje i nagje mno-
28 ge, koji se bijahu sabrali, — i reče im:
Vi znate, kako je mrsko čovjeku Židovu
družiti se ili dolaziti k tugjinu; ali meni
pokaza Bog, da nijednoga čovjeka ne zo-
29 vem pogana ili nečista. — Zato bez sum-
nje dogjoh pozvan. Pitam vas dakle, zašto
me pozvaste?
30 I Kornelije reče: Od četvrtoga dana
do ovoga časa moljah se u devetu uru
u kući svojoj; i gle, čovjek stade preda
31 mnom u haljini sjajnoj i reče: — Korne-
lije! Uslišena je molitva tvoja i milostinje
32 tvoje pomenuše se pred Bogom. — Po-
šlji dakle u Jopu i dozovi Simona, koji
se zove Petar; on stoji u kući Simona ko-
33 žara kod mora. — Onda ja odmah poslah
k tebi; i ti si dobro učinio, što si došao.
Sad evo mi svi stojimo pred tobom, da ču-
jemo sve, što je tebi zapovjegjeno od Go-
spoda.
34 A Petar otvorivši usta svoja reče: Zai-

sta vidim, da Bog ne gleda ko je
35 ko; — nego u svakom narodu koji se
boji njega i tvori pravdu mio je nje-
36 mu. — Riječ posla Bog sinovima Israelo-
vim javljajući mir po Isusu Kristu (ovaj
37 je Gospod svima). — Vi znate riječ, koja
je bila po svoj Judeji; jer poče od Galileje
po krštenju, koje propovijeda Ivan; —
38 Isusa iz Nazareta, kako ga pomaza Bog
Duhom Svetim i silom, koji progje čineći
dobro i iscjeljujući sve, koje bješe nad-
vladao gjavao; jer Bog bijaše s njim. —
39 I mi smo svjedoci svemu, što učini u
zemlji Židovskoj i u Jerusalemu; kojega
40 ubiše objesivši ga na drvo. — O-
voga Bog uskrse treći dan i dade mu
41 da se pokaže — ne svemu narodu, ne-
go nama, svjedocima naprijed izbranima
od Boga, koji s njim jedosmo i pismo,
42 pošto uskrsnu iz mrtvih. — I zapovjedi
nam da propovijedamo narodu i svjedo-
čimo, da je on onaj, koji je postavljen od
43 Boga za sudiju živima i mrtvima. — Za
ovoga svjedoče svi proroci, da imenom
njegovim primaju oproštenje grijehâ svi,
koji u nj vjeruju.

R. 35 Ko čini dobro i živi sveto po savjesti svojoj mio je Bogu. Ako ne ispovijeda prave vjere bez svoje krivnje, ne griješi, i Bog će ga već znati privesti k spasenju po putovima, koji su nama sakriveni.

44 Dok još Petar govoraše ove riječi, si-
gje Duh Sveti na sve, koji slušahu riječ.
45 — I udiviše se vjerni iz obrezanja, koji
bijahu došli s Petrom, što se i na ne-
znabošce izli milost Duha Svetoga; —
46 jer ih slušahu gdje govore jezike i veli-
47 čaju Boga. — Tada odgovori Petar: Eda
li može ko vodu zabraniti, da se ne krste
ovi, koji primiše Duha Svetoga kao i mi?
48 I zapovjedi, da se krste u ime Gospoda
Isusa Krista. Tada ga zamoliše, da ostane
kod njih nekoliko dana.

Opravdanje Petrovo.

GLAVA 11. — 1 A čuše apostoli i
braća, što bijahu u Judeji, da i nezna-
2 bošci primiše riječ Božju. — A kad izi-
gje Petar u Jerusalem, prepirahu se s
3 njim, koji bijahu iz obrezanja, — govo-
reći: Zašto si ušao k ljudima neobreza-
nim i jeo s njima?
4 A Petar počevši kazivaše im redom
5 govoreći: — Ja bijah u gradu Jopi na
molitvi, i došavši izvan sebe vidjeh vi-
gjenje, gdje silazi sud nekakav kao veli-
ko platno na četiri roglja i spušta se s

R. 45 Do onoga su doba svi, koji su se pokrstili, prije toga bili Židovi, te su i kao kršćani zadržali stare Židovske predrasude protiv neznabožaca.

6 neba, i dogje do preda me. — Pogledavši u nj opazih i vidjeh četveronožne
životinje zemaljske i zverinje i životinje
7 što gamižu i ptice nebeske. — A čuh i
glas, koji mi govoraše: Ustani, Petre, ko-
8 lji i jedi! — A ja rekoh: Nipošto, Gospode, jer pogano i nečisto nikad ne u-
9 gje u usta moja. — A glas odgovori drugom s neba: Što je Bog očistio, ti da
10 nijesi rekao da je pogano. — A ovo bi
triput; i uze se opet sve na nebo. —
11 I gle odmah tri čovjeka staše pred kućom, u kojoj bijah, poslani iz Cesareje
12 k meni. — A Duh mi reče, da idem
s njima ne premišljajući ništa. A dogjoše sa mnom i ovo šest braće, i ugjosmo
13 u kuću čovjekovu. — I pripovjedi nam
kako vidje angjela u kući svojoj, koji
je stao i kazao mu: Pošlji u Jopu i
14 dozovi Simona prozvanoga Petra. — On će ti kazati riječi, kojima ćeš se spasti
15 ti i sav dom tvoj. — A kad ja počeh
govoriti, sigje Duh Sveti na njih, kao
16 što i na nas u početku. — Onda se opomenuh riječi Gospodnje, kako govoraše:
Ivan je krstio vodom, a vi ćete se krstiti
17 Duhom Svetim. — Kad im dakle Bog
dade istu milost kao i nama, koji vjerovasmo u Gospoda Isusa Krista, ja ko
bijah, da bih mogao zabraniti Bogu?

18 Čuvši ovo umukoše; i hvaljahu Boga
govoreći: Dakle i neznabošcima dade
Bog pokoru za život.

Kršćani u Antiohiji.

19 A oni, što se rasijaše od nevolje, koja
posta za Stjepana, progjoše do Fenicije i
Cipra i Antiohije nikomu ne govoreći
20 riječi, do samim Židovima. — A neki od
njih bijahu Ciprani i Cirenci, koji ušavši
u Antiohiju govorahu i Grcima propovi-
21 jedajući Gospoda Isusa. — I bješe ruka
Gospodnja s njima, i velik broj ih vje-
22 rova i obrati se ka Gospodu. — A dogje riječ o njima do ušiju crkve, koja
bješe u Jerusalemu; i poslaše Barnabu
23 do Antiohije. — A on došavši i vidjevši
milost Božju, obradova se i stade opominjati sve, da po odluci ostanu u Go-
24 spodu; — jer bijaše čovjek dobar i pun
Duha Svetoga i vjere. I obrati se mnogi
25 narod ka Gospodu. — Barnaba pak izigje u Tars, da traži Savla; i kad ga na-
26 gje, dovede ga u Antiohiju. — I oni se
cijelu godinu baviše ondje u crkvi i
učiše mnogi narod tako, da se najprije
u Antiohiji učenici nazvaše kršćani.

Glad i ljubav kršćanska.

27 A u te dane dogjoše iz Jerusalema
28 proroci u Antiohiju. — I ustavši jedan

od njih po imenu Agab objavi Duhom,
da će velik glad biti po vasionom svijetu,
29 koji i bi za Klaudija. — A od učenikâ
odredi svaki, koliko koji mogaše, da po-
šlju u pomoć braći, koja življahu u Judeji;
30 — što i učiniše poslavši starješinama
preko ruku Barnabinih i Savlovih.

Mučenička smrt Jakobova. — Petar uhvaćen i izbavljen.

GLAVA 12. — 1 U ono pak vrijeme
podiže Herod kralj ruke, da muči neke
2 od crkve. — A pogubi Jakoba, brata Iva-
3 nova, mačem. — A vidjevši, da je to po
volji Židovima, nastavi da uhvati i Petra.
4 A bijahu dani prijesnih hljebova. — A
kad ga uhvati, baci ga u tamnicu, i preda-
de ga četvorici četvrtnikâ vojničkih, da
ga čuvaju, i mišljaše ga po pashi izvesti
5 pred narod. — I tako Petra čuvahu u
tamnici; a crkva se moljaše za njega
6 Bogu bez prestanka. — A kad šćaše
Herod da ga izvede, onu noć spavaše
Petar megju dvojicom vojnika okovan u
dvoje verige; a stražari pred vratima ču-
vahu tamnicu.

7 I gle, anđeo Gospodnji pristupi, i
svjetlost obasja sobu; i kucnuvši Petra
u rebra probudi ga govoreći: Ustani br-
8 že! I spadoše mu verige s ruku. — A

anđeo mu reče: Opaši se i obuj opan-
ke svoje!

I učini tako. I reče mu: Obuci haljinu
svoju, pa hajde za mnom!

9 I izišavši igjaše za njim i ne znadi-
jaše, da je to istina, što anđeo činjaše,
10 nego mišljaše, da vidi vigjenje. — A kad
progjoše prvu i drugu stražu, dogjoše k
vratima gvozdenim, koja vode u grad;
ona im se sama otvoriše. I izišavši pro-
gjoše jednu ulicu; i odmah odstupi an-
11 gjeo od njega. — I Petar došavši k sebi
reče: Sad zaista znam, da Bog posla an-
đela svojega, te me izbavi iz ruke Hero-
dove i od svega čekanja naroda Židov-
skoga.

12 I razmišljavajući dogje kući Marije, ma-
tere Ivana, koji se zvaše Marko, gdje bi-
13 jahu mnogi sabrani i moljahu se. — A
kad kucnu Petar u vrata od dvora, pri-
stupi djevojka po imenu Roda, da
14 čuje. — I poznavši glas Petrov od ra-
dosti ne otvori vrata, nego utrča i javi,
15 da Petar stoji pred vratima. — A oni
joj rekoše: Jesi li luda?

Ali ona potvrgjivaše, da je tako. A
oni govorahu: Anđeo je njegov.

16 A Petar jednako kucaše. A kad o-
17 tvoriše, vidješe ga, i udiviše se. — A on
mahnuvši na njih rukom, da šute, ispri-

povjedi, kako ga Gospod izvede iz tamnice, i reče: Javite ovo Jakobu i braći!
I izišavši otide na drugo mjesto.
18 A kad bi dan, bješe ne mala buna megju vojnicima, šta to bi od Petra. —
19 A kad ga Herod zaiska i ne nagje, ispita stražare i zapovjedi, da ih odvedu; i izišavši iz Judeje u Cesareju življaše ondje.

Smrt Herodova.

20 A bijaše srdit na Tirce i Sidonce. Ali oni jednodušno dogjoše k njemu, i dobivši na svoju ruku Blasta, koji bijaše komornik kraljev, iskahu mira, jer se njihove zemlje hranjahu od njega. —
21 A u odregjeni dan Herod obukavši se u kraljevsku haljinu sjede na prijestolje i go-
22 voraše im. — A narod stade vikati: Glas
23 Božji, a ne čovječji! — Ali ga odmah udari angjeo Gospodnji, što ne dade slave Bogu; i izjeden od crvi izdahnu. —
24 A riječ Gospodnja rastijaše i množaše se.

R. 19 Herod zapovjedi, da ih (stražare) odvedu. Ne našavši Herod Petra zapovjedi da stražare odvedu na smrt. Tako je obično Rimski zakon karao stražare, ako im je koji sužanj utekao. Taj je Herod bio unuk Heroda Velikoga. Bio je revan Židov, pa je zato i gonio kršćane.

25 A Barnaba i Savao izvršivši službu vratiše se iz Jerusalema uzevši sa sobom Ivana, koji se zvaše Marko.

Barnaba i Savao u Antiohiji.

GLAVA 13. — 1 A u crkvi, koja bješe u Antiohiji, bijahu proroci i učitelji, a megju njima Barnaba i Simon, koji se zvaše Niger, i Lucije Cirenac i Manahen, brat po mlijeku s Herodom četvero-
2 vlasnikom, i Savao. — A kad oni služahu Gospodu i pošćahu, reče im Duh Sveti: Odvojte mi Savla i Barnabu na djelo, na koje ih uzeh.
3 Tada postivši i pomolivši se metnuše na njih ruke i otpustiše ih.

Na Cipru. — Vračar Elimas.

4 A oni poslani od Duha Svetoga otidoše u Seleuciju, i odande otploviše u
5 Cipar. — I došavši u Salaminu, stadoše

R. 1 Prorokom se u Sv. Pismu nazivlje ne samo onaj, koji proriče buduće stvari, nego i onaj, koji pozvan od Duha Svetoga braću svoju poučava, opominje i tješi propovijedajući im nauku Božju. Učitelj će reći meštar ili katehet. Sv. Pavao u I. Kor. gl. 14. govori opširno o prorocima i učiteljima, što im je činiti i kako im se vladati, kad propovijedaju braći.

R. 5 »A imadu i Ivana u službi«. Taj Ivan ili Marko srodnik je Barnabin. O njemu se govori

propovijedati riječ Božju u zbornicama
Židovskim. A imahu i Ivana u službi. —
6 A kad progjoše sve ostrvo do Pafa, nagjoše nekakvoga čovjeka, vračara, lažna
proroka, Žida, komu bješe ime Barjesu.
7 — On bješe s namjesnikom Sergijem
Pavlom, čovjekom razumnim. Ovaj dozvavši Barnabu i Savla zaželi da čuje ri-
8 ječ Božju. — A Elimas vračar (jer to
znači ime njegovo) stade im se suprotiti
gledajući da odvrati namjesnika od vjere.
9 — A Savao, koji se zvaše i Pavao pun
Duha Svetoga pogledavši na nj —
10 reče: O puni svakoga lukavstva i svake
prijevare, sine gjavolji, neprijatelju svake
pravde, zar ne prestaješ izvrtati pravih pu-
11 tova Gospodnjih? — I sad eto ruke Gospodnje na te, i bit ćeš slijep, i ne ćeš
vidjeti sunca za neko vrijeme.

I u jedanput napade na nj mrak i tama; i hodajući unaokolo tražaše, ko će
12 mu pružiti ruku. — Tada namjesnik, kad
vidje, šta bi, vjerova diveći se nauci Gospodnjoj.

---

u 12, 12. i 25., a bit će i posloje govora o njemu. Obično se drži, a čini se i s punim pravom, da je to sv. Marko evangjelist.

R. 8 Bar Jesu zvao se i Elima, a to u Semitskim jezicima znači m u d a r, m o g u ć, a po tom i č a r o v n i k.

Pavao propovijeda u Antiohiji Pisidijskoj.

13 A kad otplovi Pavao sa svojim društvom iz Pafa, dogjoše u Pergu Pamfilijsku. A Ivan odvojivši se od njih, vrati
14 se u Jerusalem. — A oni otišavši iz Perge dogjoše u Antiohiju Pisidijsku; i ušav-
15 ši u zbornicu u dan subotni sjedoše. — A po čitanju zakona i proroka poslaše starješine zborničke k njima govoreći: Ljudi braćo! Ako je u vama riječ opomene za narod, govorite.

16 A Pavao ustavši i mahnuvši rukom, da šute, reče: Ljudi Izraelci i koji se
17 bojite Boga, čujte! — Bog naroda Izraelskoga izabra oce naše i podiže narod, kad bijahu došljaci u zemlji Egipatskoj,
18 i rukom visokom izvede ih iz nje. — I za vrijeme od četrdeset godina snosi vla-
19 danje njihovo u pustinji. — I zatrvši sedam naroda u zemlji Hananskoj kockom
20 razdijeli im zemlju njihovu — poslije kojih četiri stotine i pedeset godina. A po tom dade im sudije do Samuela proroka.
21 — I otada iskahu kralja; i dade im Bog Saula, sina Cisova, čovjeka od koljena Be-

---

R. 13 Zašto se Ivan Marko odvojio od njih, nije nam poznato. Sveti mu Pavao toga nije odobravao, kako se razbira iz onoga, što se čita u gl. 15.

22 njaminova, za četrdeset godina. — I uklonivši njega podiže im Davida za kralja, komu reče svjedočeći: Nagjoh Davida sina Jesina, čovjeka po srcu svojemu, koji će ispuniti sve volje moje. —
23 Od njegova sjemena podiže Bog po obe-
24 ćanju Israelu Spasitelja Isusa, — kad Ivan pred njegovim dolaskom propovijedaše krštenje pokore svemu narodu Israelovu. —
25 A kad svršivaše Ivan trku svoju, govoraše: Ko mislite, da sam ja, nijesam ja; nego evo ide za mnom, komu ja nijesam dostojan razdriješiti obuće na nogama. —
26 Ljudi braćo, sinovi roda Abrahamova, i koji se megju vama boje Boga! Vama se
27 posla riječ spasenja ovoga; — jer oni, što žive u Jerusalemu, i knezovi njegovi ne poznaše ovoga i osudivši ga ispuniše riječi proročke, koje se čitaju svake
28 subote; — i ne našavši nijedne krivice smrtne na njemu, zamoliše Pilata, da ga
29 pogube. — I kad svršiše sve, što je pisano za njega, skinuše ga s drveta i met-
30 nuše u grob. — A Bog ga podiže iz mrtvih treći dan; i pokaziva se mnogo
31 dana onima, — što dogjoše s njim iz Galileje u Jerusalem, koji su sada svje-
32 doci njegovi pred narodom. — I mi vam propovijedamo obećanje, koje dobiše oci
33 naši, — da je ovo Bog ispunio sinovima našim, uskrsnuvši Isusa, kao što je i u drugom psalmu pisano: Ti si sin moj, ja te danas rodih.

34 A da ga podiže iz mrtvih, da se poslije više ne vrati u truhljenje, ovako reče: Dat ću vam svetinju Davidovu vjernu.
35 Zato i na drugom mjestu govori: Ne ćeš dati, da tvoj Svetac vidi truhljenje;
36 Jer David, kad u svoje doba posluži volji Božjoj, umrije; i metnuše ga kod o-
37 taca njegovih, i vidje truhljenje. — A kojega Bog podiže iz mrtvih, ne vidje truh-
38 ljenja. — Neka vam je dakle na znanje, ljudi braćo, da se preko njega vama propovijeda oproštenje grijehâ; i od svega,
39 oda šta se ne mogoste opravdati u zako-
40 nu Mojsijevu, — opravdat će se u njemu svaki, koji vjeruje. — Gledajte dakle, da ne dogje na vas ono, što je kazano u
41 prorocima: — Vidite, nemarnici, i čudite se, i nek vas nestane; jer ja činim djelo u dane vaše, djelo, koje ne ćete vjerovati, ako vam ko uspropovijeda.
42 A kad izlažahu, moljahu, da im se ove riječi u drugu subotu govore. —
43 A kad se zbor raspusti, pogjoše mnogi od Židova i pobožnih došljaka za Pavlom i Barnabom, a oni govoreći svjetovahu ih, da ostanu u milosti Božjoj.

Bune megju Židovima.

44 A u drugu subotu sabra se gotovo sav
45 grad, da čuje riječ Božju. — A videći
Židovi narod, napuniše se zavisti, i stadoše
se suprotiti riječima Pavlovim i huliti. —
46 Tada Pavao i Barnaba otvoreno rekoše:
Vam je najprije trebalo da se govori ri-
ječ Božja; ali kad je odbacujete i poka-
zujete, da nijeste dostojni života vječnoga,
47 evo se obrćemo k neznabošcima; — jer
nam tako zapovjedi Gospod: Postavih
te za svjetlost neznabošcima,
da budeš na spasenje do kraja
zemlje.
48 A kad čuše neznabošci, radovahu se i
slavljahu riječ Gospodnju; i vjerovaše ko-
liko ih bješe pripravljeno za život vječni.
49 — I rasija se riječ Gospodnja po svoj
50 okolini. — A Židovi podgovoriše žene po-
božne i poštene i starješine gradske te
podigoše progonstvo na Pavla i Barna-
51 bu, i istjeraše ih iz krajeva svojih. — A
oni otresavši na njih prah sa svojih nogu
52 otidoše u Ikonije. — Učenici pak punja-
hu se radosti i Duha Svetoga.

R. 48 Pripravljeni za život vječni su oni, koji u poniznosti srca svojega revno rade s milošću Božjom.

U Ikoniju.

GLAVA 14. — 1 A u Ikoniju ugjoše
zajedno u zbornicu Židovsku i govorahu
tako, da vjerova veliko mnoštvo Židova
2 i Grka. — A Židovi, koji ne vjerovahu,
podbuniše i razdražiše neznabošce na bra-
3 ću. — Ali oni ostaše dulje vremena gово-
reći slobodno u Gospodu, koji svjedočaše
riječ milosti svoje i davaše, te se tvorahu
4 znaci i čudesa rukama njihovim; — ali
se mnoštvo gradsko razdijeli, i jedni bi-
jahu sa Židovima, a jedni s apostolima.
5 — A kad navališe i neznabošci i Židovi
sa svojim poglavarima, da ih zlostave i
6 kamenjem da ih pobiju, — oni doznavši
pobjegoše u gradove Likaonske, u Listru
i u Derbu i u svu okolinu; i ondje pro-
povijedahu evangjelje.

U Listri.

7 I jedan čovjek u Listri sjegjaše nemo-
ćan u nogama, hrom od utrobe matere
8 svoje, koji ne bješe nikada hodio. — Ovaj
slušaše Pavla gdje govori. A on pogledavši
na nj i vidjevši, da vjeruje, da će ozdra-
9 viti, — reče glasom velikim: Ustani u-
pravo na noge svoje!

R. 10 i dalje. Dogagjaj, što se ovdje pripovijeda, pokazuje dobru volju i pošteno srce onih bijednih neznabožaca.

10 I skoči i hogjaše. — A kad narod vidje, što učini Pavao, podiže glas svoj govoreći Likaonski: Bogovi načinivši se kao
11 ljudi sigjoše k nama. I nazivahu Barnabu Jupitrom a Pavla Merkurijem, jer on upravljaše rječju.
12 — I svećenik Jupitrov, koji bješe pred gradom, dovede junce i donese vijence pred vrata i htjede s narodom da im žrtvuje.
13 Kad to čuše apostoli Barnaba i Pavao, razdrijevši haljine svoje skočiše megju
14 ljudstvo vičući — i govoreći: Ljudi! Šta to činite? I mi smo kao i vi smrtni ljudi, koji vam propovijedamo, da se od ovih ništavih stvari obratite k Bogu živomu, koji je stvorio nebo i zemlju i more i sve, što je u njima, —
15 koji je u prošastim naraštajima pustio sve
16 narode, da idu svojim putovima, — ali opet nije ostavio sebe neposvjedočena čineći dobro s neba, dajući dažd i vremena rodna, puneći srca naša jelom i veseljem.
17 I ovo govoreći jedva ustaviše ljude, da
18 im ne žrtvuju. — Ali dogjoše neki Židovi iz Antiohije i Ikonija, i podgovoriše ljudstvo, te ono kamenova Pavla i izvuče iz
19 grada misleći, da je mrtav. — A kad ga opkoliše učenici, ustade i ugje u grad, i sjutradan otide s Barnabom u Derbu.

Povratak u Antiohiju.

20 I kad propovjediše evangjelje gradu onomu i poučiše mnoge, vratiše se u Li-
21 stru i u Ikonije i u Antiohiju — utvrgjujući učenike i svjetujući ih, da ostanu u vjeri, i da nam kroz mnoge nevolje
22 valja ući u kraljevstvo Božje. — I postavivši im svećenike po svim crkvama i pomolivši se s postom preporučiše ih Gospodu,
23 u koga vjerovaše. — I prošavši Pisidiju
24 dogjoše u Pamfiliju; — i govorivši riječ Gospodnju u Pergi sigjoše u Ataliju; —
25 a odande otpliviše u Antiohiju, odakle bijahu predani milosti Božjoj na djelo, koje
26 svršiše. — A kad dogjoše i sabraše crkvu, kazaše sve, šta učini Bog s njima, i kako otvori neznabošcima vrata vjere.
27 — I ostaše ne malo vremena s učenicima.

Sabor u Jerusalemu.

GLAVA 15. — 1 I neki došavši iz Judeje stadoše učiti braću: Ako se ne obrežete po običaju Mojsijevu, ne možete se spasti.
2 A kad bješe Pavlu i Barnabi ne malo prepirati se s njima, odrediše, da Pavao i Barnaba, i drugi neki od njih pogju k

R. 1 Kršćani, koji su prije bili Židovi, držali su, da je nužno s novom vjerom spojiti stare Židovske običaje.

apostolima i k starješinama u Jerusalem
3 za ovo pitanje. — Onda oni spremljeni od
crkve prolažahu kroz Feniciju i Samariju
pripovijedajući obraćenje neznabožaca i
4 činjahu veliku radost svojoj braći. — A
kad dogjoše u Jerusalem, primi ih crkva
i apostoli i starješine, i kazaše sve što
5 Bog učini s njima. — A ustaše neki od
fariseja, koji bijahu vjerovali, govoreći, da
ih valja obrezati i zapovjediti, da drže
zakon Mojsijev.
6 I sabraše se apostoli i starješine, da
7 izvide ovu stvar. — A po mnogom vije-
ćanju ustavši Petar reče im: Ljudi braćo!
vi znate, da je Bog od prvih dana izabrao izmegju nas mene, da iz usta mojih
čuju neznabošci riječ evangjelja, i da vje-
8 ruju. — I Bog, koji poznaje srca, posvje-
doči davši im Duha Svetoga kao i nama;
9 — i ne postavi nikakve razlike megju na-
ma i njima očistivši vjerom srca njihova.
10 — Sada dakle šta kušate Boga, da met-
nete na vrat učenicima jaram, kojega ni
11 oci naši, ni mi mogosmo nositi? — Ne-
go vjerujemo, da ćemo se spasti milošću
Gospoda Isusa Krista kao i oni.

R. 7 Vidi povijest Kornelijevu u glavi 10, str. 494 i dalje.

R. 10 Mnoge i svakovrsne odredbe u zakonu Mojsijevu vazda je bilo teško izvršivati, a katkad su bile upravo nesnosni jaram.

12 Onda umuče sve mnoštvo; i slušahu
Barnabu i Pavla, koji pripovijedahu, koli-
ke znake i čudesa učini Bog megju nezna-
13 boščima preko njih. — A kad oni umu-
koše, odgovori Jakob govoreći: Ljudi bra-
14 ćo, poslušajte mene! — Simon kaza, ka-
ko Bog prvi put pohodi neznabošce i
15 izabra od njih narod imenu svojemu. — I
s ovim se podudaraju riječi proročke, kao
16 što je napisano: — Po tom ću se vratiti
i opet ću sazidati dom Davidov, koji je
pao; i razvaline ću njegove opet sagra-
17 diti, i podignut ću ga, — da potraže Go-
spoda ostali ljudi i svi narodi, na koje
se prizva ime moje, govori Gospod čine-
18 ći ovo. — Gospodu je od vijeka poznato
djelo njegovo.
19 Zato ja sudim, da se ne uznemiruju
oni, koji se od neznabožaca obraćaju k
20 Bogu, — nego neka im se piše, da se
čuvaju od oskvrnjenja o idole i od blud-

R. 18-19 Ovo obraćenje neznabožaca od vijeka je odregjena i Bogu poznata stvar. Zato treba da odbacimo predrasude, u kojima smo odgojeni, i da neobrezane primimo onako, kako k nama dolaze, i da im ne namećemo jarma svojih starih običaja.

R. 20-21 Blagovati meso, što se prineslo za žrtvu idolima (t. j. likovima, kojima su se klanjali neznabošci), samo po sebi nije bilo nikakvo zlo. No Židovi su blagovanje takva mesa smatrali za službu idolsku. Ko bi potom takvo meso jeo, sa-

21 nosti i od udavljenoga i od krvi; — jer
Mojsije ima od starih vremena u svim
gradovima, koji ga propovijedaju po zbor-
nicama, gdje se svake subote čita.
22 Tada nagjoše za dobro apostoli i star-
ješine sa svom crkvom da izberu ljude
izmegju sebe, i da ih pošlju u Antiohiju
s Pavlom i s Barnabom, Judu, koji se
zvaše Barsaba, i Silu, ljude prve megju
23 braćom, — i da napišu rukama njiho-
vim: Apostoli i starješine, braća, pozdrav-
ljaju onu braću od neznabožaca, što su
24 po Antiohiji i Siriji i Ciliciji. — Budu-
ći da mi čusmo, da neki od nas izišavši
smetoše vas riječima, i raslabiše duše va-
25 še, a mi im ne zapovjedismo, — to na-
gjosmo za dobro mi jednodušno sabrani
izbrati ljude i poslati ih k vama s pre-
ljubaznim našima Barnabom i Pavlom,
26 — s ljudima, koji su predali duše svoje
za ime Gospoda našega Isusa Krista. —

blažnjavao bi Židove. Isto su se tako gadili Židovi i na krv, bila ta krv sama za sebe ili u udavljenoj životinji. Nije potom teško razumjeti, da je zakon Mojsijev mnogo utjecao i na obraćene Židove. Zato se činilo barem u početku, da je opravdana stvar zahtijevati i od pokrštenih neznabožaca, da izvršuju neke propise zakona Mojsijeva. A što se tiče bludnosti, znamo, da se neznabošci nijesu od nje stidjeli. Zato su apostoli potrebu kršćanske čistote baš pred obraćenim neznabošcima morali što više isticati.

27 Poslasmo dakle Judu i Silu, koji će vam
28 i sami isto riječima kazati; — jer nagje
za dobro Duh Sveti i mi da nikakva bre-
mena ne mećemo više na vas osim ovo-
29 ga potrebnoga: — da se čuvate od žr-
tava idolskih i od krvi i od udavljenoga
i od bludnosti, od čega ako se čuvate,
dobro ćete činiti. Da ste zdravi!
30 A oni, kad ih otpustiše, otidoše u An-
tiohiju i sabravši narod predaše poslanicu.
31 — A kad je pročitaše, obradovaše se u-
32 tjesi. — A Juda i Sila, jer i sami bija-
hu proroci, mnogim riječima utješiše bra-
33 ću i utvrdiše. — A pošto biše ondje ne-
ko vrijeme, otpustiše ih braća s mirom k
34 onima, koji ih bijahu poslali. — Ali Sila
nagje za dobro da ostane ondje, a Ju-
35 da se sam vrati u Jerusalem. — A Pavao
i Barnaba življahu u Antiohiji učeći i pro-
povijedajući riječ Gospodnju s mnogim
drugima.

Pavao obilazi crkve u Asiji.

36 A poslije nekoliko dana reče Pavao
Barnabi: Hajde da se vratimo i da o-
bigjemo braću po svim gradovima, po ko-
jima propovijedasmo riječ Gospodnju, ka-
ko žive.

R. 32 Vidi r. 22. Bili su proroci, to će reći ljudi od Boga prosvijetljeni.

37 A Barnaba šćaše da uzmu sa sobom
38 i Ivana, koji se zvaše Marko. — Pavao pak moljaše, da onoga, koji je od njih odstupio u Pamfiliji, i nije išao s njima
39 na djelo, ne bi uzeli. — Tako postade raspra, te se jedan s drugim rastaše, i Barnaba uzevši Marka otplovi u Cipar. —
40 A Pavao izabravši Silu otisnu se na put preporučen milosti Božjoj od braće. —
41 A prolažaše kroz Siriju i Ciliciju utvrgjujući crkve i zapovijedajući, da drže zapovijedi apostolske i starješinske.

Timotej.

GLAVA 16. — 1 Dogje pak u Derbu i u Listru; i gle, ondje bješe učenik neki po imenu Timotej, sin žene Židovke, ko-
2 ja vjerova, i oca neznabošca. — Za njega dobro svjedočahu braća, koja bijahu u Li-

R. 39 Sveti je Barnaba ispričavao svoga mladoga srodnika Marka, što je s nedostatnih razloga otišao u Jerusalem, mjesto da ide sa sv. Pavlom, i pomaže ga u teškom njegovom apostolskom radu. Sv. Pavao naprotiv nije mu htio toga oprostiti držeći, da tako nepostojan čovjek nije za apostola. Ne mogući se ta dva sveta čovjeka složiti rastanu se za neko vrijeme, i otidu jedan ovim, a drugi onim putem. Za kraljevstvo je Božje tako bilo bolje; riječ se Božja propovijedala na dva kraja.

3 stri i u Ikoniju. — Ovoga namisli Pavao da uzme sa sobom na put; i uzevši obreza ga poradi Židova, koji bijahu u onim mjestima; jer svi znadijahu, da je
4 otac njegov bio neznabožac. — A kad prolažahu po gradovima, propovijedahu im, da drže uredbe, koje ustanoviše apostoli i starješine, što bijahu u Jerusalemu.
5 — I crkve se utvrgjivahu u vjeri, i svaki dan bivaše ih više.

Vigjenje Pavlovo u Troadi.

6 A kad progjoše Frigiju i zemlju Galadsku, zabrani im Duh Sveti govoriti ri-
7 ječ Božju u Aziji. — A kad dogjoše u Misiju, šćahu da idu u Bitiniju, ali im
8 ne dopusti Duh Isusov. — A kad pro-
9 gjoše Misiju, dogjoše u Troadu. — I Pavlu se noću javi vigjenje. Čovjek neki, Maćedonac, stade preda nj moleći ga i go-

R. 3 Sv. je Pavao obrezao Timoteja zato, da lakše obrati Židove onih krajeva, koji ne bi htjeli ni za koju cijenu da slušaju čovjeka neobrezana. Drugi put naprotiv, kad su Židovi, koji su se već obratili, silom tražili, da se Tito obreže, kao da to mora biti, sveti je Pavao odlučno na to ustao, i nije dao Tita obrezati.

R. 6 Bog im je otkrio svoju volju, da za onda ostave propovijedanje u Misiji, Joniji, Lidiji i Kariji, zemljama, koje su se u kratko nazivale Asijom.

vorećí: Prijegji u Maćedoniju, i pomozi nam!

10 A kad vidje vigjenje, odmah gledasmo da otputujemo u Maćedoniju uvjereni, da nas Bog pozva, da im propovijedamo evangjelje.

Pavao u Maćedoniji.

11 A kad otplovismo iz Troade, dogjosmo upravo u Samotraciju, a sjutradan u Nea-
12 pol, — a odande u Filipe, a to je glavni grad jednoga dijela Maćedonije, naselje. I ostasmo u tom gradu nekoliko dana pro-
13 povijedajući. — A u dan subotni izigjosmo na vrata napolje k rijeci, gdje se činilo, da ima bogomolja; i sjedavši govorasmo ženama, koje se bijahu sabrale.

Djevojka s vračarskim duhom.

14 I jedna bogobojazna žena po imenu Lidija, skerletarica iz grada Tiatire, slušaše; i Gospod otvori srce njezino, da
15 pazi na riječi Pavlove. — A kad se krsti ona i kuća njezina, moljaše govoreći: Ako mislite, da sam vjerna Gospodu, ugjite u moju kuću i ostanite. I natjera nas.
16 A kad igjasmo na molitvu, srete nas neka djevojka, koja imaše duha vračarskoga, i vračajući donošaše veliki dobi-

R. 12 Naselje Rimsko.

17 tak gospodarima svojim. — Ova pošavši za Pavlom i za nama stade vikati govoreći: Ovi su ljudi sluge Boga najvišega, koji vam javljaju put spasenja.
18 A ovo činjaše mnogo dana. A Pavlu se sažali i okrenuvši se reče duhu: Zapovijedam ti u ime Isusa Krista, izigji iz nje!
I izigje u taj čas.

Pavao i Sila u tamnici.

19 A kad vidješe gospodari njezini, da izigje nada dobitka njihova, uzeše Pavla i Silu i odvukoše ih na trg k poglavari-
20 ma. — I dovedavši ih k poglavarima rekoše: Ovi ljudi budući Židovi bune grad
21 naš — i propovijedaju običaj, kojega nama ne valja primiti ni tvoriti, jer smo Rimljani.
22 I sleže se narod na njih, i poglavari izdriješe im haljine i zapovjediše, da ih
23 šibaju. — I pošto ih zdravo izbiše, baciše ih u tamnicu i zapovjediše tamniča-
24 ru, da ih dobro čuva. — A on primivši takvu zapovijest baci ih u najdonju tam-
25 nicu, i noge im metnu u klade. — A u ponoći Pavao i Sila moleći se hvaljahu Boga; i slušahu ih koji bijahu u tamnici.
26 — A u jedan put tako se vrlo zatrese zemlja, da se pomjestiše temelji tamnič-

ki. I odmah se otvoriše sva vrata, i svima
27 spadoše okovi. — A kad se probudi tamničar, i vidje vrata tamnička otvorena, izvadi mač i šćaše da se ubije misleći,
28 da su sužnji pobjegli. — A Pavao povika iza glasa govoreći: Ne čini sebi nikakva zla, jer smo svi ovdje!
29 I zaiskavši svijeću uljeze unutra; i drščući pripade k nogama Pavlu i Sili. —
30 I izvedavši ih napolje reče: Gospodo, šta mi treba činiti, da se spasem?
31 A oni rekoše: Vjeruj u Gospoda Isusa, i spast ćeš se ti i dom tvoj.
32 I propovjediše riječ Gospodnju njemu i svima, koji bijahu u domu njegovu.
33 — I uzevši ih u onaj čas noći opra im rane; i krsti se on i sav dom njegov od-
34 mah. — I uvedavši ih u dom svoj prostre im stô, i radovaše se sa svim domom
35 svojim vjerujući u Boga. — A kad bi dan, poslaše poglavari službenike govoreći: Pustite one ljude!
36 A tamničar kaza Pavlu ove riječi: Poslaše poglavari, da se pustite; sad dakle izigjite, i idite s mirom!
37 A Pavao im reče: Izbivši nas pred narodom bez suda ljude Rimljane baciše

R. 37 Pavao i Sila bili su gragjani Rimski pa su mogli tražiti, da se pokaraju glavari u gradu, koji su dali šibati gragjane ne saslušavši ih prije.

u tamnicu; i sad tajno da nas puste?
38 Ne tako; nego neka dogju, — i neka nas sami izvedu!

A službenici kazaše poglavarima ove riječi. I uplašiše se čuvši, da su Rimljani.
39 — I došavši umoliše ih, i izvedavši mo-
40 ljahu ih, da izigju iz grada. — A izišavši iz tamnice dogjoše k Lidiji, i vidjevši braću utješiše ih i otidoše.

Pavao u Solunu i u Bereji.

GLAVA 17. — 1 Prošavši pak Amfipolje i Apoloniju dogjoše u Solun, gdje
2 bješe zbornica Židovska. — A Pavao ugje po običaju k njima, i tri subote go-
3 voraše im o Pismima — pokazujući i dokazujući, da je trebalo da Krist postrada i uskrsne iz mrtvih, i taj da je Isus Krist, kojega vam (reče) ja propovijedam.
4 I neki od njih vjerovaše i pristaše s Pavlom i sa Silom i od pobožnih neznabožaca veliko mnoštvo i od uglednih že-
5 na ne malo. — Židovi pak zavigjahu, i uzevši od prostoga naroda neke zle ljude, i sabravši četu uzbuniše grad; i napadoše na kuću Jasonovu i tražahu, da ih izve-
6 du pred narod. — I kad ih ne nagjoše, povukoše Jasona i neku braću pred starješine gradske vičući: Ovi, koji grad uz-

R. 4 Vidi g. 2, 11. Bilješka, str. 459.

7 buniše i ovamo dogjoše, — koje primi
Jason, i ovi svi rade protiv carskih za-
povijesti govoreći, da ima drugi kralj,
Isus.
8 I podbuniše narod i starješine gradske,
9 koji ovo čuše. — Ali kad ih Jason i o-
10 stali zadovoljiše, pustiše ih. — A braća
odmah noću opraviše Pavla i Silu u Be-
reju. A oni došavši onamo, ugjoše u zbor-
11 nicu Židovsku. — Ovi pak bijahu plemе-
nitiji od onih, što su u Solunu; oni pri-
miše riječ sa svom željom svaki dan is-
12 pitujući Pisma, je li to tako. — I tako
vjerovaše mnogi od njih i od poštenih
neznabožačkih žena i od ljudi ne malo.
13 — A kad saznaše Židovi u Solunu, da
Pavao i u Bereji propovjedi riječ Bo-
žju, dogjoše i onamo, te uzdigoše i pod-
14 buniše narod. — A braća onda odmah o-
praviše Pavla, da ide k moru, a Sila i
Timotej ostaše ondje.

Pavao u Ateni.

15 A pratioci dovedoše Pavla do Atene;
i primivši zapovijest od njega na Silu i
Timoteja, da što brže dogju k njemu,
odoše.
16 A kad ih Pavao čekaše u Ateni, raz-
draži se duh njegov u njemu gledajući
17 grad predan idolopoklonstvu. — I stade

se prepirati u zbornici sa Židovima i s
bogobojaznima i na trgu svaki dan s o-
nima, što bijahu ondje.
18 A neki se od epikurovskih i stojičkih
mudraca prepirahu s njim; i jedni govo-
rahu: Šta hoće ovaj blebetaš da kaže?
A drugi: Čini se, da propovijeda nove bo-
gove; jer im je propovijedao Isusa i us-
krsnuće.
19 I uzevši odvedoše ga na areopag go-
voreći: Možemo li znati, kakva je ta nova
20 nauka, što ti kazuješ? — jer nešto novo
mećeš u uši naše; hoćemo dakle da zna-
mo, šta će to da bude.

Pavao propovijeda u areopagu.

21 A Atenjani svi, i došljaci tugjinci,
ne bijahu ni za što drugo, nego da što
22 novo ili kazuju ili slušaju. — A Pavao
stavši nasred areopaga reče: Ljudi Ate-
njani! Po svemu vas vidim, da ste vrlo po-
23 božni; — jer prolazeći i motreći vaše sve-
tinje nagjoh i žrtvenik, na kojem bješe na-
pisano: Bogu nepoznatomu. Što vi
dakle ne znajući poštujete, to vam ja pro-

R. 22 Areopag je bilo poviše mjesto pod vedrim nebom, gdje su sudije (areopagiti) sudili većim zločincima za njihova opaka djela. Ovamo su pozvali sv. Pavla, da može mirnije razviti svoju nauku.

24 povijedam. — Bog, koji je stvorio svijet
i sve što je u njemu, on budući gospodar
neba i zemlje ne stanuje u rukotvorenim
25 hramovima, — niti prima službe od ru-
ku ljudskih, kao da bi njemu trebalo što,
kad on sâm daje svima život i dihanje
26 i sve. — On je učinio, da od jednoga
sav rod ljudski stanuje po svoj zemlji, i
postavio je odregjena vremena i megje sta-
27 novanja njihova, — da traže Boga, ne bi
li ga kako napipali ili našli, premda nije
28 daleko ni od jednoga nas; — jer u njemu
živimo i mičemo se i jesmo, kao što i
neki od vaših pjesnika rekoše: njegov smo
29 i rod. — Kad smo dakle rod Božji, ne
treba da mislimo, da je božanstvo kao
zlato ili srebro ili kamen, ragjevine umje-
30 nja i smišljanja čovječjega. — Ali ne gle-
dajući Bog vremena toga neznanja sad
navješćuje ljudima, da svi svagdje poko-
31 ru čine; — jer je postavio dan, u koji
će suditi svijetu po pravdi preko
čovjeka, kojega je odredio i dao svima
vjeru uskrsnuvši ga iz mrtvih.

R. 28 Ove se riječi nalaze u Arata, pjesnika iz Cilicije, zemljaka sv. Pavla, a isto tako i kod Kleanta i Pindara.

R. 29 Budući da smo stvoreni na sliku i priliku Božju, s pravom držimo, da je u Boga uzvišeni um i volja, kad to dvoje resi i čovjeka, koji je samo njegovo stvorenje.

JERUSALEM
za vremena Kristova
(Pogled s Maslinskoga brda)

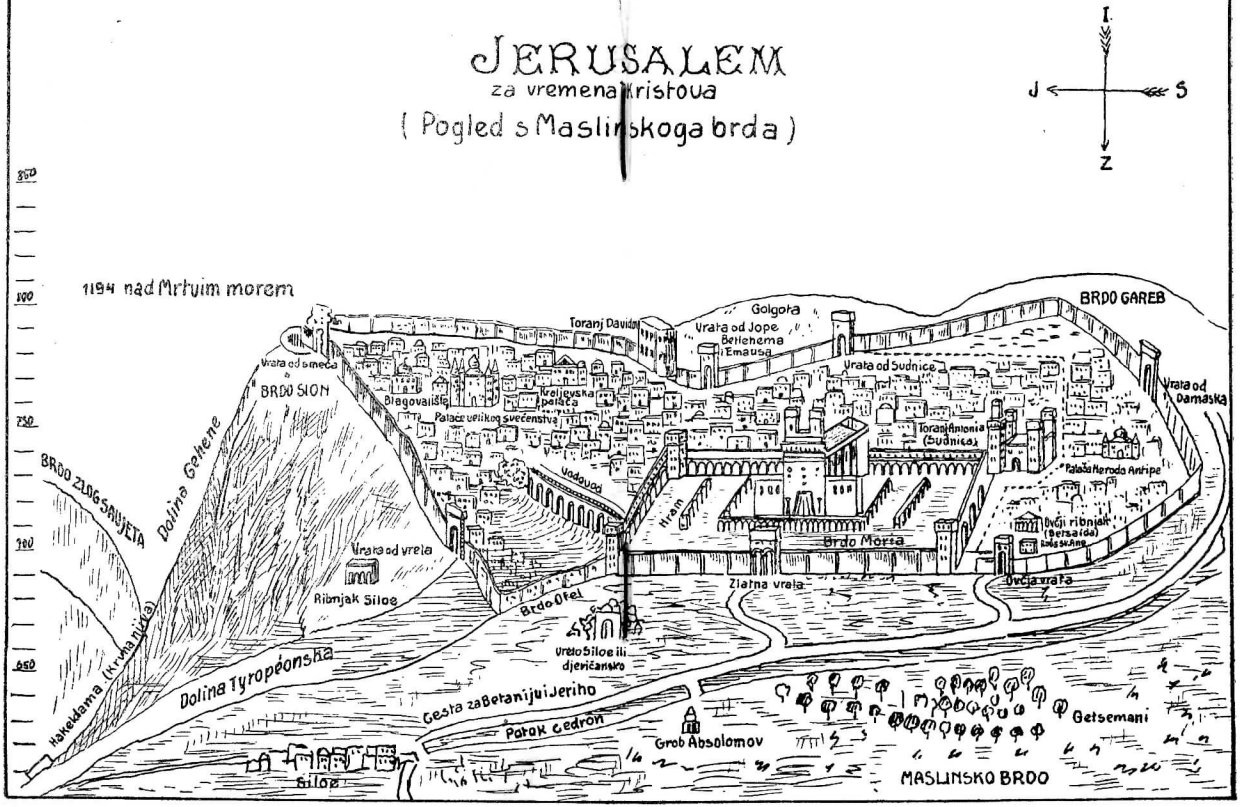

32 A kad čuše uskrsnuće iz mrtvih, onda se jedni podsmijevahu, a drugi rekoše: Čut ćemo te o tom opet.

33 Tako Pavao otide izmegju njih. —
34 Neki pak ljudi pristaše uza nj i vjerovaše. Megju njima bješe i Dionisije Areopagit i žena po imenu Damara i drugi s njima.

Pavao u Korintu. Akvila i Priscila.

GLAVA 18. — 1 Potom odlučivši se
2 od Atene, dogje u Korinat. — I našavši nekoga Židova po imenu Akvilu rodom iz Ponta, koji bješe skoro došao iz Italije, i Priscilu, ženu njegovu, (jer bješe zapovjedio Klaudije, da svi Židovi
3 idu iz Rima), dogje k njima. — I budući da bješe istoga zanata, osta kod njih, i ragjaše, (a bijahu zanata šatorarskoga). —
4 I propovijedaše u zbornici svake subote ističući ime Gospoda Isusa, i uvjeravaše Ži-
5 dove i Grke. — A kad dogjoše iz Maćedonije Sila i Timotej, navali Pavao riječju, svjedočeći Židovima, da je Isus Krist. —

R. 34 Dionizije prozvan Areopagit, jer je bio jedan od onih sudija, što se spominju u bilješci k r. 22.

R. 2 Cesar je Klaudije negdje oko godine 49. ili 50. htio izagnati iz Rima sve Židove, ali mu to nije pošlo za rukom.

6 A kad se oni protivljahu i huljahu, otrese
haljine svoje i reče im: Krv vaša na gla-
vu vašu; ja sam čist, odsele ću ići k ne-
znabošcima.
7 I otišavši odande, dogje u kuću nekoga
po imenu Tita Justa, koji poštovaše Boga,
8 čija kuća bješe kraj zbornice. — A Kris-
po, starješina zbornički, vjerova Gospodu
sa svim domom svojim i od Korinćana
mnogi, koji slušahu, vjerovaše i krstiše
9 se. — A Gospod reče Pavlu noću u vigje-
nju: Ne boj se, nego govori, i da ne ušu-
10 tiš, — jer sam ja s tobom; i niko se
ne će usuditi, da ti šta učini, jer ja imam
mnogi narod u ovome gradu.
11 A sjegjaše ondje godinu i šest mje-
12 seci učeći kod njih riječi Božjoj. — A kad
Galion bješe namjesnik u Ahaji, ustaše Ži-
dovi jednodušno na Pavla i dovedoše ga
13 na sud — govoreći: Ovaj nagovara ljju-
de, da poštuju Boga protiv zakona.
14 A kad Pavao ščaše da otvori usta, re-
če Galion Židovima: Da je bilo što ne-
pravedno, ili djelo opako, po dužnosti bih
15 vas poslušao, o ljudi Židovi. — Ali kad

R. 6 Krv vaša na glavu vašu, reći će: Vaš je grijeh, vi ste krivi. Tako su i Židovi ne mareći, da budu krivi, što će se Krist raspeti, vikali pred Pilatom: »Krv njegova na nas i na djecu našu«.

su prepiranja za riječ i za imena i za
zakon vaš, vi sami gledajte; ja tomu su-
dija ne ću da budem.
16-17 I izagna ih iz sudnice. — Onda
uhvatiše svi Sostena, starješinu izborničko-
ga, i biše ga pred sudnicom; i Galion
nije za to ništa mario.

Pavao u Efesu.

18 A Pavao ostavši još mnogo dana o-
prosti se s braćom, otplovi u Siriju (i s
njim Priscila i Akvila), i ostriže glavu u
19 Kenhreji; jer se bješe zavjetovao. — I
dogje u Efes, i njih ostavi ondje. A on
ušavši u zbornicu stade se prepirati sa Ži-
20 dovima. — A kad ga oni zamoliše, da
21 ostane više vremena, ne htjede, — nego
oprostivši se i rekavši: opet ću se vratiti
k vama, ako je Božja volja, otide iz Efesa.
22 — I došavši u Cesareju izide i pozdravi
crkvu i otide u Antiohiju.

Pavao ide iz Antiohije, da pohodi crkve u Aziji.

23 I provedavši ondje nekoliko vremena,
otide i progje redom Galadsku zemlju i
24 Frigiju utvrgjujući sve učenike. — A do-
gje u Efes neki Židov po imenu Apo-
lon rodom Aleksandrinac, čovjek rječit,
25 silan u Pismima. — Ovaj bješe poučen o

putu Gospodnjem, i oduševljeno govoraše i pomno učaše o Isusu, a znadijaše
26 samo krštenje Ivanovo. — I ovaj poče slobodno propovijedati u zbornici. A kad ga čuše Priscila i Akvila, primiše ga, i još mu bolje pokazaše put Gospodnji. —
27 A kad šćaše da ide u Ahaju, opomenuše braća u pismu učenike, da ga prime. I on kad dogje, pomože mnogo onima, koji
28 vjerovahu; — jer silno nadvlagjivaše Židove pred narodom dokazujući iz Pisama, da je Isus Krist.

Pavao u Efesu.

GLAVA 19. — 1 Dogodi se pak, kad Apolon bješe u Korintu, da Pavao prošavši gornje krajeve dogje u Efes i na-
2 gje neke učenike — i reče im: Jeste li primili Duha Svetoga, kad ste vjerovali?

A oni mu rekoše: Nijesmo ni čuli, da ima Duh Sveti.

3 A on reče: Na što se dakle krstiste?

A oni rekoše: Na krštenje Ivanovo.

4 A Pavao reče: Ivan krsti narod krštenjem pokore govoreći, da vjeruju u onoga, koji će za njim doći, to će reći u Isusa.

5 Čuvši to krstiše se u ime Gospoda
6 Isusa. — I kad Pavao metnu ruke na njih, sigje Duh Sveti na njih, i govorahu jezike
7 i proricahu. — A bijaše ljudi svega oko

8 dvanaest. — A ušavši u zbornicu govoraše slobodno tri mjeseca učeći i uvje-
9 ravajući za kraljevstvo Božje. — A kad neki bijahu otvrdnuli i ne vjerovaše huleći na put Gospodnji pred narodom, odstupi od njih i odluči učenike pa svaki dan učaše u školi nekoga Tirana. —
10 A ovo je bivalo dvije godine tako, da svi, koji življahu u Asiji, Židovi i nezna-
11 bošci, čuše riječ Gospodnju. — I Bog činjaše ne mala čudesa rukom Pavlovom
12 — tako, da su i ubruse znojave i pojase od tijela njegova nosili na bolesnike, i ostavljale su ih bolesti, i duhovi su zli izlazili iz njih.

Židovi zaklinju gjavole.

13 A počeše neki i od Židova, koji se skitahu i zaklinjahu gjavole, zazivati nad onima, u kojima bijahu zli duhovi, ime Gospoda Isusa govoreći: Zaklinjem vas Isusom, koga Pavao propovijeda.

14 A bijahu nekih sedam sinova Židova Skeve, poglavara svećeničkoga, koji ovo
15 činjahu. — A duh zli odgovarajući reče im: Isusa poznajem i Pavla znam; ali vi ko ste?

16 I skočivši na njih čovjek, u kom bješe

R. 16 Od onih, koji su ga zaklinjali (eksorcisme molili).

zao duh, i uhvativši dvojicu nadvlada ih
tako, da goli i izranjeni utekoše iz one
17 kuće. — Ovo pak doznadoše svi Židovi
i neznabošci, koji življahu u Efesu; i
ugje strah u sve njih, i veličaše se ime
18 Gospoda Isusa. — I mnogi od onih,
što vjerovahu, dolažahu ispovijedajući i
19 kazujući, šta su učinili. — A mnogi od
onih, koji prianjahu za čarolije, sabraše
knjige i spališe ih pred svima; i proračunivši nagjoše, da su vrijedile u nov-
20 cima pedeset tisuća dinara. — Tako sil-
no rastijaše riječ Božja i utvrgjivaše se.
21 A kad se ovo svrši, namisli Pavao
da progje preko Maćedonije i Ahaje, i da
ide u Jerusalem govoreći: Pošto budem
ondje, valja mi i Rim vidjeti.
22 A poslavši u Maćedoniju dvojicu od
onih, koji ga služahu, Timoteja i Erasta,
sâm osta neko vrijeme u Asiji.

Demetrije pobuni umjetnike u Efesu.

23 A u ono vrijeme podiže se ne mala
24 buna puta Gospodnjega radi; — jer ne-
kakav srebrnar po imenu Demetrije, koji
gragjaše Dijani srebrne hramiće, davaše

R. 19 Knjige vračarske, gatalačke, kojih je bilo dosta na Istoku. Jedan je dinar vrijedio od prilike naših 80 fil.

25 umjetnicima ne malu zaslužbu. — On
skupivši ove i druge majstore ovakvih
stvari reče: Ljudi! Vi znate, da od ovoga
26 posla mi imamo dobitak, — i vidite i
čujete, da ne samo u Efesu nego gotovo
po svoj Asiji ovaj Pavao propovijeda i
odvraća mnogi narod govoreći: To ni-
jesu bogovi, koji se rukama grade. —
27 A bojimo se, da će nam poći u nazadak
ne samo ovaj zanat, nego se ne će ma-
riti ni za hram velike Dijane, te će po-
malo propasti veličanstvo one, koju sva
Asija i sav svijet poštuje.
28 Čuvši ovo napuniše se gnjeva, i sta-
doše vikati govoreći: Velika je Dijana
Efeska!
29 I sav se grad napuni bune, i navalivši
jednodušno na teatar uhvatiše Gaja i Ari-
starha Maćedonce, drugove Pavlove. —
30 A kad Pavao šćaše da ide megju narod,
31 ne dadoše mu učenici. — A neki i od
Asijskih poglavara, koji mu bijahu prija-
telji, poslaše k njemu moleći, da ne ide
32 u teatar. — Jedni pak vikahu jedno a
drugi drugo; jer bijaše zbor smućen i
najviše ih ne znadijahu, zašto su se
33 skupili. — Onda izvukoše izmegju na-
roda Aleksandra, jer ga Židovi turahu
naprijed. A Aleksandar manuvši rukom,
da šute, šćaše da progovori narodu. —

34 Ali kad ga poznaše, da je Židov, stadoše
vikati svi u jedan glas, i vikahu oko dva
sata: Velika je Dijana Efeska!
35 A pisar utišavši narod reče: Ljudi
Efesci! Ko je taj čovjek, koji ne zna, da
grad Efes poštuje veliku Dijanu, dijete
36 Jupitrovo? — Kad se dakle to ne može
odreći, valja da budete mirni, i da ni-
37 šta nepromišljeno ne učinite; — jer do-
vedoste ove ljude, koji niti su pokrali
38 hram niti hule na boginju vašu. — A
Demetrije i umjetnici, koji su s njim,
ako imaju kakvu tužbu na koga, imaju
sudovi, imaju namjesnici, pa neka tuže
39 jedan drugoga! — Ako li pak što drugo
ištete, neka se izvidi u zakonitoj skup-
40 štini; — jer se bojimo, da budemo tu-
ženi za današnju bunu, kad nema nikakva
krivca, kojim bismo se mogli opravdati
za ovu bunu. I ovo rekavši, rasplusti skup-
štinu.

Pavao u Maćedoniji i u Grčkoj.

GLAVA 20. — 1 A pošto se utiša
buna, dozva Pavao učenike i opomenuvši
ih oprosti se i otide, da ide u Maće-
2 doniju. — A kad progje one krajeve i
opomenu ih mnogim riječima, dogje u
3 Grčku. — Proživjevši ondje tri mjeseca,
stadoše mu Židovi raditi o glavi, kad je
htio da otplovi u Siriju i namislio da
4 se vrati preko Maćedonije. — A pogje
s njim Sopater Pirov iz Bereje i Ari-
starh i Sekund iz Soluna i Gaj iz Der-
be i Timotej i Tihik i Trofim iz Asije.
5 — Ovi otišavši naprijed čekahu nas u
6 Troadi. — A mi poslije danâ prijesnih
hljebova otplovismo iz Filipa, i dogjosmo
k njima u Troadu za pet dana, i ostasmo
ondje sedam dana.

R. 35 Pisar je bio gradski činovnik, koji je javne isprave sastavljao i čitao, te na skupštinama u ime gradskoga poglavarstva narodu govorio.

U Troadi podiže Eutiha iz mrtvih.

7 A u prvi dan nedjelje, kad se sabra-
smo da lomimo hljeb, govoraše im Pa-
vao, jer šćaše sjutradan da pogje, i pro-
8 teže besjedu do ponoći. — A bijahu mno-
ge svijeće u sobi, gdje se bijasmo sa-
9 brali. — A sjegjaše na prozoru neki mla-
dić po imenu Eutih. I on nadvladan od
tvrdoga sna, kad je Pavao dugo govorio,
naže se u snu, i pade dolje s trećega
10 poda, i digoše ga mrtva. — A Pavao
sišavši k njemu pade na nj i zagrlivši
ga reče: Ne bunite se, jer je duša nje-
gova u njemu.

R. 7 Da lomimo hljeb, to će reći da pribivamo nekrvnoj žrtvi i da se pričestimo.

11 Onda izigje gore i prelomi hljeb i
jede i još govori do zore i onda otide.
12 — A momče dovedoše živo i utješiše se
13 ne malo. — A mi ušavši u lagju otplo-
vismo u Ason, i odande šćasmo da uz-
memo Pavla; jer bješe tako odredio
14 hoteći sâm da ide kopnom. — A kad
se s nama sasta u Asonu, uzesmo ga,
15 i dogjosmo u Mitilenu. — I odande plo-
veći dogjosmo sjutradan prema Hiju, a
drugi dan odvezosmo se u Samos, i
16 sjutradan dogjosmo u Milet; — jer Pavao
namisli, da progjemo mimo Efes, da se
ne bi zadržao u Asiji; jer hićaše, ako mu
bude moguće, da bude na dan Duhovski
u Jerusalemu.

Pavao se dijeli od starješina Efeskih.

17 A iz Mileta posla u Efes, i dozva
18 starješine crkvene. — A kad oni dogjo-
še k njemu, i bijahu zajedno, reče im:
Vi znate, od prvoga dana, kad dogjoh
u Asiju, kako s vama jednako bijah —
19 služeći Gospodu sa svakom poniznosti i
suzama i napastima, što mi se dogodiše
od Židova, koji mi radiše o glavi; —
20 kako ništa korisno ne izostavih da vam
ne kažem i da vas ne naučim pred na-
21 rodom i po kućama — svjedočeći Židovima i neznabošcima obraćenje k Bogu i vjeru u Gospoda našega Isusa Krista.
22 — I sad evo ja svezan duhom idem u Jerusalem ne znajući, šta će mi se u
23 njemu dogoditi, — osim da mi Duh Sveti po svim gradovima svjedoči govoreći, da me okovi i nevolje u Jerusalemu
24 čekaju. — Ali se ništa od toga ne bojim, niti život svoj smatram dragocjenijim od sebe, samo da svršim tečenje svoje i službu riječi, koju primih od Gospoda Isusa, da posvjedočim evangjelje milo-
25 sti Božje. — I sad evo znam, da više ne ćete vidjeti lica mojega vi svi, po kojima prolazih propovijedajući kraljevstvo Bo-
26 žje. — Zato vam svjedočim u današnji
27 dan, da sam čist od krvi sviju; — jer ne izostavih, da vam ne priopovjedim
28 svu volju Božju. — Pazite na sebe i na sve stado, u kojem vas Duh Sveti postavi biskupima, da ravnate crkvu Božju, koju
29 steče krvlju svojom. — Ja znam, da će

R. 25 Mislio je onda sv. Pavao, da kroz one krajeve ne će više proći: Unatoč tomu bio je sv. Apostol ipak još i poslije ondje, kao što se to razbire iz njegovih listova Timoteju.

R. 26 »Ja nijesam kriv, ako se kogod od vas ne spase.« Prorok Ezekiel veli, da će Bog iz ruku nemarnoga pastira tražiti krv propalih grješnika.

po odlasku mojem ući megju vas vuci grab-
30 ljivi, koji ne štede stada. — I izmegju
vas samih ustat će ljudi, koji će govoriti
izvrnutu nauku, da potegnu učenike za
31 sobom. — Zato stražite držeći u pameti,
da tri godine noć i dan ne prestajah sa
32 suzama opominjati svakoga od vas. — I
sad vas preporučujem Bogu i riječi mi-
losti njegove, koji može nazidati i dati
našljedstvo megju svima osvećenima. —
33 Srebra ili zlata ili ruha ni u jednoga ne
34 zaiskah; kao — što sami znate, da onomu,
što bijaše od potrebe meni i onima, koji
35 su sa mnom, poslužiše ruke ove. — Sve
vam pokazah, da se tako valja truditi i
pomagati nemoćnima i opominjati se ri-
ječi Gospoda Isusa, što on sâm reče:
Mnogo je blaženije davati, nego li pri-
mati.

36 I ovo rekavši kleče na koljena svoja
37 i pomoli se sa svima njima. — A sviju
stade veliki plač; i padnuvši Pavlu oko
38 vrata cjelivahu ga — žalosni najviše za
riječ, koju reče, da više ne će vidjeti
lica njegova. I otpratiše ga na lagju.

Pavao ide u Jerusalem.

GLAVA 21. — 1 A kad otplovismo
otrgnuvši se od njih, upravo iduć do-
gjosmo u Kos, i drugi dan u Rod, i o-

2 dande u Pataru. — I našavši lagju, koja
polazi u Feniciju, ugjosmo i otplovismo.
3 — A kad nam se ukaza Cipar, ostavismo
ga na lijevo i plovljasmo u Siriju i do-
gjosmo u Tir; jer ondje valjaše da se
4 lagja istovari. — I našavši učenike os-
tasmo ondje sedam dana; oni Pavlu go-
vorahu Duhom, da ne ide u Jerusalem.
5 — I navršivši dane i krenuvši na put
igjasmo, a praćahu nas svi sa ženama i
djecom do iza grada; i kleknuvši na bri-
6 jegu pomolismo se. — I oprostivši se je-
dni s drugima mi ugjosmo na lagju, a
7 oni se vratiše kući. — A mi svršivši plov-
ljenje od Tira dogjosmo u Ptolomaidu i
pozdravivši braću ostasmo kod njih jedan
8 dan. — A sjutradan pošavši dogjosmo u
Cesareju. I ušavši u kuću Filipa evan-
gelista, koji bješe jedan od sedam, ostasmo
9 kod njega. — A ovaj imaše četiri kćeri,
djevojke, koje proricahu.

Proroštvo Agabovo.

10 I stojeći mi ondje nekoliko dana do-
gje iz Judeje jedan prorok po imenu
11 Agab. — A došavši k nama uze pojas
Pavlov i svezavši sebi noge i ruke reče:

R. 8 Filip, jedan od sedmorice gjakona, imao je četiri kćeri, koje su imale dar proricanja.

Ovo veli Duh Sveti: Čovjeka, čiji je ovo pojas ovako će svezati u Jerusalemu Židovi, i predat će ga u ruke neznabošcima.
12 Kad to čusmo, stadosmo ga moliti mi i oni, koji bijahu iz onoga mjesta, da
13 ne ide u Jerusalem. — Tad odgovori Pavao i reče: Šta činite te plačete i cijepate mi srce? Ja sam gotov za ime Gospoda Isusa ne samo svezan biti nego i umrijeti u Jerusalemu.
14 A kad ga ne mogosmo odvratiti, umirismo se rekavši: Neka bude volja Gospodnja!

Pavao u Jerusalemu.

15 A poslije tih dana spremivši se po-
16 gjosmo u Jerusalem. — A pogjoše s nama i neki učenici iz Cesareje vodeći sa sobom nekoga Mnasona iz Cipra, staroga učenika, u koga bismo se imali uvratiti.
17 — I kad dogjosmo u Jerusalem, pri-
18 miše nas braća ljubazno. — A sjutradan otide Pavao s nama k Jakobu, i svi se
19 starješine sabraše. — I kad ih pozdravi, stade im kazivati redom, šta učini Bog
20 preko njega megju neznabošcima. — A oni kad čuše, stadoše hvaliti Boga i rekoše mu: Vidiš, brate, koliko ima tisuća Židova, koji vjerovaše, i svi su revnitelji
21 za zakon. — A čuli su za tebe, da ti

Židove, koji su megju neznabošcima, učiš otpadanju od Mojsija, kazujući, da im ne treba obrezivati djece svoje, niti živjeti
22 po običaju. — Šta ćemo dakle? Svakako će se narod sabrati; jer će čuti, da si
23 došao. — Ovo dakle učini, što ti rečemo: U nas ima četiri čovjeka, koji su se za-
24 vjetovali. — Ove uzmi, i očisti se s njima, i plati za njih, neka ostrigu glave; i svi će doznati, da je ono, što su čuli za tebe, neistinito, nego da i sâm živiš
25 držeći se zakona. — A za neznabošce, koji vjerovaše, mi presudivši pisasmo, neka se čuvaju od žrtava idolskih i od krvi i od udavljenoga i od bludnosti.
26 Tada Pavao uze ljude, i sjutradan očistivši se s njima ugje u hram, i pokaza, kako izvršuje dane očišćanja, dokle se ne prinese žrtva za svakoga njih.

R. 23 i dalje. Kršćani u Jerusalemu držeći i u kršćanstvu običaje Židovske stali su nagovarati sv. Pavla, neka bi djelom pokazao, da ne prezire staroga zakona. Neki su izmegju njih zavjetovali nazirejstvo na neko odregjeno vrijeme. Kad je to vrijeme prošlo, trebalo je da ostrigu kosu, koju su u dan zavjetovanja svojega ostavili da raste, i da prinesu neke odregjene žrtve u hramu. Sveti je Pavao imao kod toga tako reći da kumuje i da plati, što se imalo platiti. Svetac je držao za dobro da učini volju tih kršćana, premda se to nije slagalo s njegovim idejama.

Židovi se bune; Pavla uhvatiše.

27 A kad se navršivaše sedam dana, vidjevši ga u hramu oni Židovi, koji bijahu iz Asije, pobuniše sav narod i metnuše
28 ruke na nj vičući: — Ljudi Israelci, pomagajte! Ovo je čovjek, koji protiv naroda i zakona i mjesta ovoga uči sve svuda, pa još i neznabošce uvede u hram,
29 i oskvrni sveto mjesto ovo; — jer bijahu vidjeli s njim u gradu Trofima iz Efesa, kojega mišljahu da je uveo Pavao u hram.

30 I podiže se sav grad, i narod navali. I uhvativši Pavla vucijahu ga napolje iz
31 hrama; i odmah se zatvoriše vrata. — A kad šćahu da ga ubiju, dogje glas k zapovjedniku od čete, da se pobunio sav
32 Jerusalem. — A on odmah uzevši vojnike i stotinike dotrča k njima. A oni vidjevši zapovjednika i vojnike prestaše
33 biti Pavla. — Onda zapovjednik pristupivši uze ga i zapovjedi, da ga metnu u dvoje verige; i pitaše, ko je i šta je
34 učinio. — A jedni vikahu jedno, a drugi drugo po narodu. A kad ne može od bune ništa pravo saznati, zapovjedi, da
35 ga odvedu u òkô. — A kad dogje do stuba, moraše ga vojnici nositi radi sile

R. 34 òkô = logor, tabor.

36 naroda; — jer za njim igjaše mnoštvo naroda vičući: Dolje s njim!

37 I kad šćaše da ugje u òkô, reče zapovjedniku: Je li mi slobodno govoriti što tebi?

38 A on reče: Zar umiješ Grčki? — Nijesi li ti Egipćanin, koji prije ovih dana podiže bunu i izvede u pustinju četiri tisuće ljudi hajduka?

39 A Pavao mu reče: Ja sam čovjek Židov iz Tarsa u Ciliciji, gradjanin poznatoga grada. Nego molim te, dopusti mi da govorim k narodu.

40 A kad on dopusti, Pavao stojeći na stubama mahnu rukom na narod; i kad posta velika tišina, progovori Hebrejskim jezikom govoreći:

Pavao govori Židovima.

GLAVA 22. — 1 Ljudi braćo i oci, čujte obranu, koju sad na vas upravljam.
2 A kad čuše, da im Hebrejskim jezikom progovori, još većma ušutješe.
3 I reče: Ja sam čovjek Židov, koji sam rogjen u Tarsu Cilicijskome a odgojen u ovome gradu kod nogu Gamalielovih, naučen upravo otačkome zakonu, revnitelj za zakon, kao što ste i vi svi danas. —
4 Ja ovaj put gonih do smrti vežući i pre-
5 dajući u tamnice ljude i žene, — kao što

mi svjedoči poglavar svećenički i svi starješine, od kojih i poslanice primih na braću u Damasku, i igjah da dovedem odande svezane u Jerusalem, da ih po-
6 karaju. — A o podne, kad igjah i približih se k Damasku, obasja me u jedan
7 put s neba svjetlost velika, — i padnuvši na zemlju čuh glas, koji mi govori: Savle,
8 Savle! Zašto me progoniš? — A ja odgovorih: Ko si, Gospode? A on mi reče: Ja sam Isus Nazarećanin, kojega ti pro-
9 goniš. — A koji bijahu sa mnom, vidješe istina svjetlost, ali ne čuše glasa onoga,
10 koji govoraše sa mnom. — I rekoh: Šta da činim, Gospode? A Gospod mi reče: Ustani i idi u Damask, i ondje će ti se kazati za sve, šta ti valja činiti. —
11 I kad obnevidjeh od silne svjetlosti one, vogjahu me za ruku pratioci, i dogjoh
12 u Damasak. — A neki Ananija, čovjek po zakonu, imajući svjedočanstvo od svih
13 Židova, što ondje živu, — došavši k meni stade i reče mi: Savle, brate, progledaj!
14 I ja u taj čas pogledah na nj. — A on reče: Bog otaca naših izabra te, da poznaš volju njegovu, i da vidiš Pravednika,
15 i da čuješ glas iz usta njegovih; — jer ćeš mu biti svjedok pred svim ljudima
16 za ono, što si vidio i čuo. — I sad šta oklijevaš? Ustani i krsti se i operi se od

grijeha svojih prizvavši ime njegovo. —
17 A kad se vratih u Jerusalem, i kad se moljah u hramu, dogjoh izvan sebe, —
18 i vidjeh ga, gdje mi govori: Pohitaj i izigji brže iz Jerusalema, jer ne će primiti
19 svjedočanstva tvojega za mene. — I ja rekoh: Gospode, sami znadu, da sam ja metao u tamnicu, i bio po zbornicima one,
20 koji vjerovahu u te; — i kad se proljevaše krv Stjepana, svjedoka tvojega, ja stajah ondje i pristajah i čuvah haljine
21 onih, koji ga ubijahu. — I reče mi: Idi, jer ću ja daleko da te pošljem megju neznabošce.

Nova buna. — Pavao gragjanin Rimski.

22 A oni ga slušahu do ove riječi, pa podigoše glas svoj govoreći: Uzmi sa zemlje takova; jer ne valja da živi.
23 A kad oni vikahu i zbacivahu haljine
24 svoje i bacahu prah u zrak, — naloži zapovjednik, da ga odvedu u òkô i da ga šibaju i da ga muče, da dozna, zašto
25 tako vikahu na njega. — I kad ga pritegoše remenjem, reče Pavao stotiniku, koji stajaše uza nj: Smijete li vi šibati čovjeka Rimljanina i nepreslušana?
26 Čuvši to stotinik pristupi k zapovjedniku i kaza mu govoreći: Šta hoćeš da

učiniš? Ovaj je čovjek gragjanin Rimski.
27 A zapovjednik pristupivši reče mu: Kaži mi, jesi li ti Rimljanin?
A on reče: Dâ.
28 A zapovjednik odgovori: Ja sam za veliku cijenu to gragjanstvo dobio.
A Pavao reče: A ja sam se i rodio.
29 Onda odmah odstupiše od njega oni, koji šćahu da ga muče. A zapovjednik se uplaši, kad razumje, da je gragjanin
30 Rimski, i što ga bješe svezao. — A sjutradan hoteći doznati točnije, zašto ga Židovi tuže, pusti ga iz okova i zapovjedi, da dogju svećenici i sav zbor; i dovedavši Pavla postavi ga megju njih.

Pavao pred vijećem.

GLAVA 23. — 1 A Pavao pogledavši na vijeće reče: Ljudi, braćo! Ja sa svom dobrom savjesti živjeh pred Bogom do današnjega dana.
2 A poglavar svećenički Ananija zapovjedi onima, što stajahu kod njega, da
3 ga biju po ustima. — Tada mu reče Pavao: Bit će tebe Bog, zide obijeljeni. I ti sjediš, te mi sudiš po zakonu, a protiv zakona zapovijedaš, da me biju?
4 A oni, što stajahu kraj njega, rekoše: Božjega li poglavara svećeničkoga ti psuješ?

5 A Pavao reče: Ne znadoh, braćo, da je poglavar svećenički; jer je pisano: Poglavara naroda svojega da nijesi opsovao!
6 A znajući Pavao, da je jedan dio saducejâ, a drugi farisejâ, povika u vijeću: Ljudi, braćo! Ja sam farisej, sin farisejski, za nadu i za uskrsnuće iz mrtvih doveden sam na sud.
7 A kad on ovo reče, stade raspra megju farisejima i saducejima, i razdvoji se na-
8 rod; — jer saduceji govore, da nema uskrsnuća ni angjela ni duha, a farisejli priznaju
9 oboje. — I postade velika vika. I ustavši neki od farisejâ prepirahu se govoreći: Nikakvo zlo ne nalazimo na ovome čovjeku. Što, ako mu je duh govorio ili angjeo?
10 A kad postade raspra velika, pobojavši se zapovjednik, da Pavla ne raskinu, zapovjedi, da dogju vojnici i da ga otmu izmegju njih, i da ga odvedu u
11 òkô. — A onu noć stade Gospod pred njega i reče: Postojan budi; jer kao što si svjedočio za mene u Jerusalemu, tako ti valja i u Rimu svjedočiti.

R. 6 Saduceji nijesu vjerovali budućega života, a u životu su bili široke savjesti; Fariseji su nasuprot vjerovali silu svega i svačega, a tako su se i u životu držali nebrojenih svakakih običaja.
R. 10 òkô = logor, tabor.

Zavjera na Pavla megju Židovima.

12 A kad bi dan, sabraše se neki od Ži-
dova, i zakleše se govoreći, da ne će ni
jesti ni piti, dokle ne ubiju Pavla. —
13 A bješe više od četrdeset ljudi, koji ovu
14 zakletvu učiniše. — Ovi pristupiše ka gla-
varima svećeničkim i starješinama, pa re-
koše: Zakletvom se zaklesmo, da ne
ćemo ništa okusiti, dokle ne ubijemo
15 Pavla. — Sada dakle vi s vijećem kažite
zapovjedniku, da ga dovede k vama, kao
da biste htjeli bolje doznati za njega;
a mi smo gotovi da ga ubijemo, prije
nego li se on približi.
16 A sin sestre Pavlove čuvši za za-
sjedu dogje i ugje u òkô i javi Pavlu.
17 — A Pavao dozvavši k sebi jednoga od
stotinika, reče: Mladića ovoga odvedi k
zapovjedniku; jer ima nešto da mu javi.
18. I on ga uze i dovede k zapovjedniku,
i reče: Sužanj Pavao zamoli me, da do-
vedem k tebi ovoga mladića, koji ima
nešto da ti kaže.
19 A zapovjednik uzevši ga za ruku o-
tide s njim nasamo i upita ga: Šta imaš
da mi kažeš?
20 A on reče: Židovi se dogovoriše, da
te zamole, da sjutra dovedeš Pavla u vi-

R. 15 Sve dakako u ime velikoga vijeća.

jeće, kao da bi htjeli bolje ispitati za
21 njega. — Ali ti da im nijesi vjerovao; jer
ga vrebaju od njih više od četrdeset ljudi,
koji su se zakleli, da ne će ni jesti ni
piti, dokle ga ne ubiju; i sad su gotovi
i čekaju obećanje tvoje.

Zapovjednik šalje Pavla u Cesareju.

22 Onda zapovjednik otpusti mladića za-
povjedivši mu, da nikomu ne kazuje, da
23 mu je ovo javio. — I dozvavši dvojicu
od stotinika reče im: Pripravite dvjesta
vojnika, da idu do Cesareje, i sedamdeset
konjika i dvjesta strijelaca po trećoj uri
24 noći; — i konje pripravite, da posadivši
Pavla odvedu zdrava k namjesniku Fe-
25 liksu; — jer se poboja, da ga ne ugrabe
Židovi, i ne ubiju; a njega poslije da
ne obijede kao da je htio primiti novaca.
26 I napisa poslanicu, u kojoj ovo go-
voraše: Klaudije Lisija čestitomu Feliksu
27 pozdrav. — Čovjeka ovoga uhvatiše Ži-
dovi i malo ga ne ubiše, ali ja došavši
s vojnicima oteh ga doznavši, da je Rim-
28 ljanin. — I želeći znati uzrok, za koji ga
29 krive, dovedoh ga na njihovo vijeće. — I
nagjoh, da ga tuže za pitanja zakona nji-
hova, a da nema nikakve krivice, koja za-
30 služuje smrt ili okove. — A kad mi ja-

više zasjedu, što mu spremiše, poslah ga
k tebi rekavši i tužiteljima, da kažu pred
tobom. Da si zdrav!
31 Onda vojnici, kao što im zapovjedi,
uzeše Pavla i odvedoše ga noću u Anti-
32 patridu. — A sjutradan ostavivši konji-
ke, da idu s njim, vratiše se u òkô. —
33 A oni došavši u Cesareju predaše po-
slanicu upravitelju i izvedoše Pavla
34 preda nj. — A pročitavši zapita, iz koje
je zemlje; i doznavši, da je iz Cilicije,
35 — reče: Ispitat ću te, kad tužitelji tvoji
dogju.
I zapovjedi, da ga čuvaju u sudnici
Herodovoj.

Pavao pred Feliksom.

GLAVA 24. — 1 A poslije pet dana
dogje poglavar svećenički Ananija s ne-
koliko starješina i s nekim govornikom
Tertulom, pa izigjoše pred namjesnika
2 protiv Pavla. — I dozvavši Pavla poče
ga Tertul tužiti govoreći: Da pod tobom
živimo u velikom miru i da se mnogo
3 toga popravlja tvojim staranjem, — va-
zda i svuda primamo, čestiti Felikse, sa
4 svakom zahvalnošću. — Ali da ti dulje
ne dosagjujem, molim, da nas u kratko
5 poslušaš sa svojom blagošću. — Nagjo-
smo ovoga čovjeka, da je kuga i da po-

diže bunu na sve Židove po vasionom
svijetu i da je kolovogja krivovjerstvu
6 Nazaretskomu, — koji se usudi i hram
opoganiti, koga mi uhvatismo i ščasmo
7 da mu sudimo po zakonu svojem. — Ali
došavši zapovjednik Lisija na veliku silu
8 ote ga iz ruku naših — i zapovjedi, da
tužitelji njegovi idu k tebi; od njega
možeš sam ispitavši doznati za sve ovo,
za što ga mi tužimo.
9 A pristaviše i Židovi govoreći, da je
ovo tako.
10 A Pavao odgovori, kad mu namignu
namjesnik, da govori: Znajući, da si od
mnogo godina sudija ovome narodu, mir-
11 ne ću se duše braniti. — Ti možeš do-
znati, da nema više od dvanaest dana,
kako dogjoh u Jerusalem, da se poklonim.
12 — I niti me u hramu nagjoše, da komu
govorim ili bunu da činim u narodu, ni
13 po zbornicama — ni u gradu; niti do-
kazati mogu tebi, za što me sad tuže. —
14 Ovo ti pak priznajem, da na putu, koji
nazivaju krivovjerstvom, tako služim Ocu
i Bogu svojemu vjerujući sve, što je na-
15 pisano u zakonu i u prorocima, — ima-
jući nadanje u Boga, koje i ovi sami
čekaju, da će biti uskrsnuće pravednicima
16 i grješnicima. — A za ovo se i sâm
trudim, da imam čistu savjest svagda pred

17 Bogom i pred ljudima. — A poslije mnogo godina dogjoh da donesem milostinju narodu svojemu i prinesem žrtvu i iz-
18 vršim zavjet. — U tome me nagjoše očišćena u hramu ni s narodom, ni s vikom.
19 — A imaju neki Židovi iz Asije, kojima je trebalo da dogju preda te, i da se
20 tuže, jako imaju što na me; — ili ovi sami neka kažu, ako su našli na meni kakvu krivicu, kad sam stajao pred vi-
21 jećem, — osim ovoga jednoga glasa, kojim povikah stojeći megju njima: Za uskrsnuće mrtvih dovedoste me danas na sud.

22 A Feliks im odgodi znajući vrlo dobro za ovaj put i reče: Kad dogje zapovjednik Lisija, saslušat ću vas.

23 I zapovjedi stotiniku, da ga čuva, i da mu bude blag, i ni jednomu od njegovih da se ne zabranjuje posluživati ga.
24 — A poslije nekoliko dana došavši Feliks s Drusilom, ženom svojom, koja bješe Židovka, dozva Pavla, da čuje od njega
25 vjeru u Isusa Krista. — A kad Pavao govoraše o pravdi i o čistoći i o sudu, koji će biti, uplaši se Feliks i odgovori: Idi za sad; a u zgodno vrijeme dozvat ću te.

R. 25 Feliks je bio vrlo okrutan i nećudoredan čovjek, i premda duha ropskoga ipak pravi tiranin.

26 Uz to se i nadaše, da će mu Pavao dati novaca, zato ga i često dozivaše i
27 razgovaraše se s njim. — A kad se navršiše dvije godine, izmijeni Feliksa Porcije Fest. A Feliks hoteći Židovima učiniti na volju ostavi Pavla u tamnici.

Pavao pred Festom priziva cesara.

GLAVA 25. — 1 A Fest kad dogje u zemlju, poslije tri dana pogje iz Cesareje
2 u Jerusalem. — A glavari svećenički i starješine Židovski ustaše pred njim na
3 Pavla i stadoše ga moliti — i iskati milost protiv njega, neka bi zapovjedio, da se dovede u Jerusalem, spremajući za-
4 sjedu, da ga ubiju na putu. — A Fest odgovori, da se Pavao čuva u Cesareji; a
5 on da će naskoro otići. — Koji dakle mogu od vas (reče), neka idu sa mnom i, ako ima kakva krivica na tom čovjeku, neka ga tuže!

6 A proboravivši megju njima ne više od osam ili deset dana, dogje u Cesareju, i sjutradan sjedavši na sudijnsku stolicu
7 zapovjedi, da dovedu Pavla. — A kad ga dovedoše, stadoše oko njega Židovi, koji bijahu došli iz Jerusalema, i iznošahu mnoge i teške krivice, kojih ne mo-
8 gahu dokazati. — A Pavao se odgova-

raše: Niti se o zakon Židovski, ni o hram, ni o cara što ogriješih.
9 A Fest hoteći Židovima učiniti na volju odgovori Pavlu i reče: Hoćeš li da ideš u Jerusalem, i ondje da ti sudim zato?
10 Ali Pavao reče: Ja stojim na sudu cesarevu, ovdje treba da mi se sudi: Židovima nijesam skrivio, kao što ti najbolje znaš; — 11 jer ako sam skrivio ili učinio što, što zaslužuje smrt, ne marim umrijeti; ako li pak ništa nema od onoga, za što me ovi tuže, niko me ne može njima predati. Cesara prizivam.
12 Tada Fest govorivši s vijećem odgovori: Cesara si prizivao? K cesaru ćeš ići.

Pavao pred Festom i kraljem Agripom.

13 A pošto progje nekoliko dana, Agripa kralj i Bernika dogjoše u Cesareju 14 da pozdrave Festa. — I budući da ondje ostaše mnogo dana, kaza Fest kralju za Pavla govoreći: Feliks je ostavio u 15 tamnici jednoga čovjeka, — za kojega, kad bijah u Jerusalemu, izigjoše preda

R. 13 Agripa II., praunuk Heroda Velikoga, bio je brat Bernike i Drusile, žene Feliksove. Njegovo malo kraljevstvo na sjeveru Palestine obuhvatalo je tetrarhiju Filipovu i Lisanijinu.

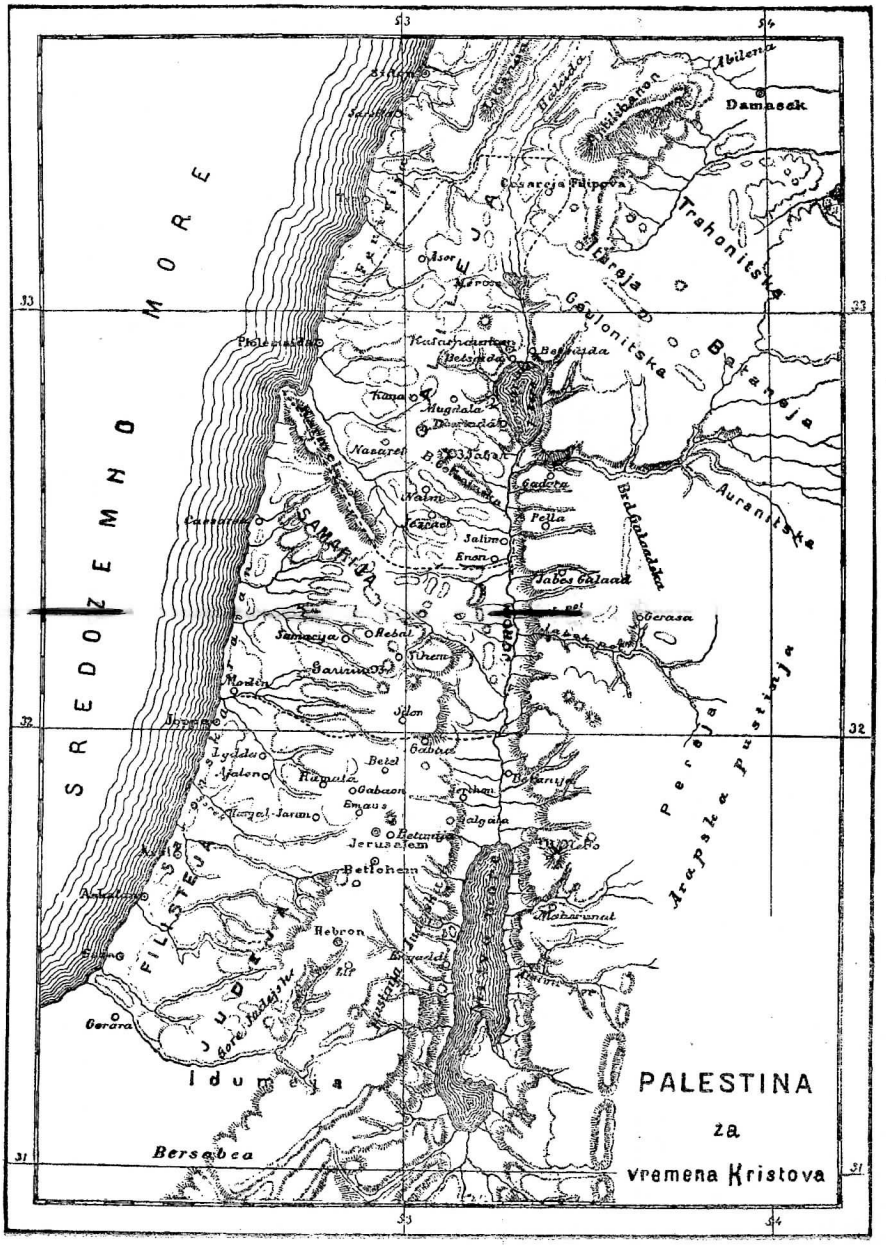
PALESTINA
za
vremena Kristova
SREDOZEMNO MORE
Damask
Abilena
Trahonitska
Batanija
Gaulonitska
Auranitska
Pereja
Arapska pustinja
SAMARIJA
JUDEJA
FILISTEJA
Idumeja
Bersabea
Jerusalem
Betlehem
Hebron
Jericho
Betanija
Betsaida
Kana
Nazaret
Nain
Pella
Salim
Enon
Jabes Galaad
Gerasa
Samarija
Sikem
Silom
Gabaa
Betel
Ramata
Gabaon
Emaus
Lydda
Ajalon
Gerara
Askalon
Jopa
Sidon
Tirus
Kesarija Filipova
Betsaida
Magdala
Gadara
Hebron
Maharnaut
Galgala
Betanija
Jordan
Gora Judejska
Kraljevska Judejska
Pustinja Judejska
Brd Galaadska
53
54
33
32
31

me glavari svećenički i starješine Židov-
16 ske moleći, da ga osudim. — Ja im od-
govorih, da nije običaj u Rimljana, da
se ko osudi, dok se optuženi ne suoči s
tužiteljima, i ne dobije prilike za obranu,
da se opere od onoga, za što je okriv-
17 ljen. — A kad se oni ovdje sastaše, bez
ikakva odlaganja sjutradan sjedavši na
sudijnsku stolicu zapovjedih, da dovedu
18 čovjeka. — A kad na nj ustaše tužitelji,
ne iznesoše ni jedne krivice, u kojoj bih
19 ja što zlo našao; — nego imahu protiv
njega nekakva pitanja o svojoj vjeri i o
nekakom Isusu, koji je umro, a Pavao je
20 za nj govorio, da je živ. — A ja ne znajući
šta da u toj stvari činim rekoh, bi li htio
ići u Jerusalem, i ondje da mu se sudi
21 za ovo. — Ali kad je Pavao prizvao, da
se čuva za sud Augustov, zapovjedih, da
ga čuvaju, dokle ga pošljem k cesaru.
22 A Agripa reče Festu: I ja bih rad
čuti toga čovjeka.

A on reče: Sjutra ćeš ga čuti.

23 Sjutradan pak, kad Agripa i Bernika
dogjoše s velikim ponosom i ugjoše u
sudnicu sa zapovjednicima i s najugled-
nijim ljudima gradskim, na zapovijest
24 Festovu dovedoše Pavla. — I Fest reče:
Agripa, kralju, i svi ljudi, koji ste ovdje
zajedno s nama! Vidite ovoga, za kojega

me sve mnoštvo Židova moljaše u Jerusalemu ištući i vičući, da ne valja da više
25 živi. — A ja nagjoh, da nije ništa učinio, što zaslužuje smrt. A budući da je sâm prizvao Augusta, namislih, da ga po-
26 šljem. — Ali nemam za nj upravo ništa, što da pišem gospodaru. Zato ga dovedoh pred vas, a osobito preda te, kralju Agripa, da bih pošto bude ispitan,
27 imao šta pisati; — jer mi se čini ludo poslati sužnja, a krivice njegove ne javiti.

Pavao govori pred Agripom.

GLAVA 26. — 1 A Agripa reče Pavlu: Dopušta ti se da govoriš sam za se.

Onda Pavao pruživši ruku stade se
2 braniti. — Za sreću svoju držim, kralju Agripa, što ću se danas pred tobom braniti za sve, za što me tuže Židovi, —
3 najviše zato, što ti poznaješ sve Židovske običaje i prepiranja. Stoga te mo-
4 lim, da me strpljivo poslušaš. — Moje življenje od mladosti, kakvo je bilo od početka među narodom mojim u Jeru-
5 salemu, znadu svi Židovi. — Znadu me od početka, ako hoće posvjedočiti, da sam kao farisej živio po najoštrijem za-
6 konu naše vjere. — I sad stojim pred sudom za nadanje obećanja, koje Bog

7 obreče ocima našim, — kojemu se dvanaest koljena naših dan i noć služeći nadaju, da će doći. Za ovo nadanje optužen
8 sam, kralju, od Židova. — Zašto se za nevjerojatno drži kod vas, da Bog mrtve
9 podiže? — I ja tako mišljah, da mi valja mnoga zla činiti protiv imena
10 Isusa Nazarećanina. — Što i činjah u Jerusalemu, i mnoge od svetih zatvarah u tamnice primivši vlast od glavara sveće-
11 ničkih, i pristajah, kad ih ubijahu. — I po svim zbornicama mučeći ih često nagonjah, da hule; i odviše bjesneći na njih go-
12 njah ih tja do tugjih gradova. — Za njih idući u Damasak s vlašću i s do-
13 puštenjem poglavara svećeničkih — u podne, kralju, vidjeh na putu s neba svjetlost veću od sijanja sunčanoga, koja obasja mene i one, što bijahu zajedno sa mnom.
14 — A kad mi svi padosmo na zemlju, čuh glas gdje govori meni Hebrejskim jezikom: Savle, Savle! Zašto me progoniš? Teško ti je protivu bodila praćati se. —
15 A ja rekoh: Ko si ti, Gospode? A Gospod reče: Ja sam Isus, kojega ti pro-
16 goniš. — Nego ustani i stani na noge svoje; jer ti se zato javih, da te učinim slugom i svjedokom onome, što si vidio,
17 i onome, što ću ti pokazati, — izbavljajući te od naroda i od neznabožaca, ko-

18 jima te sada šaljem, — da im otvoriš
oči, da se obrate od tame k svjetlosti
i od oblasti sotonine k Bogu da prime
oproštenje grijehâ i našljedstvo megju
19 svetima po vjeri u mene. — Zato, kralju
Agripa, ne bih nepokoran nebeskomu vi-
20 ğjenju, — nego najprije onima, koji su
u Damasku, i u Jerusalemu, i po svoj
zemlji Židovskoj, i neznabošcima propo-
vijedah, da čine pokoru i da se obrate
k Bogu tvoreći djela dostojna pokore. —
21 Zato me Židovi uhvatiše, kad bijah u hra-
22 mu, i šćahu da me ubiju. — Ali po-
moću Božjom poduprt stojim do ovoga
dana i svjedočim malomu i velikomu ni-
šta drugo ne kazujući, osim što proroci
23 kazaše, da će biti, i Mojsije: — da će
Krist postradati i da će prvi od uskrs-
nuća iz mrtvih propovijedati svjetlost na-
rodu i neznabošcima.

24 Kad on ovo govoraše i sebe bra-
njaše, reče Fest velikim glasom: Ludu-
ješ, Pavle! Mnoge te knjige dovode do
ludosti.

25 A Pavao reče: Ne ludujem, čestiti
Feste, nego riječi istine i trijeznosti go-
26 vorim, — jer za ovo zna kralj, kojemu
i govorim slobodno; jer ne vjerujem, da
mu je što od ovoga nepoznato, kad se
ništa od ovoga nije dogodilo u uglu. —

27 Vjeruješ li, kralju Agripa, prorocima?
Znam da vjeruješ.

28 A Agripa Pavlu: Još malo, pa ćeš me
nagovoriti, da budem kršćanin.

29 A Pavao: Želim od Boga i za malo
i za veliko, da bi ne samo ti, nego i
svi, koji me slušaju, danas bili ovakovi,
kao i ja što sam, osim ovih okova.

30 I usta kralj i namjesnik i Bernika i
31 koji sjegjahu s njima. — I otišavši raz-
govarahu se megju sobom govoreći: Ovaj
čovjek nije učinio ništa, što zaslužuje smrt
ili okove.

32 A Agripa reče Festu: Ovaj bi čovjek
mogao biti pušten, da nije prizvao cesara.

Pavao ide u Rim.

GLAVA 27. — 1 A kad bi odregjeno,
da Pavao otplovi u Italiju, i da se predade
s ostalim sužnjima stotiniku od čete ce-
2 sareve po imenu Juliju, — ugjosmo na
lagju Adrumetsku, otiskosmo se i sta-
dosmo ploviti oko mjesta Asijskih; a s
3 nama osta Aristarh, Maćedonac iz Solu-
na. — A sjutradan dogjosmo u Sidon.
I Julije držaše Pavla lijepo i dopusti, da
ide k prijateljima, i da ga poslužuju. —
4 I odvezavši se odande progjosmo ispod
Cipra, jer vjetrovi bijahu protivni. —
5 I preplovivši pučinu Cilicijsku i Pamfi-

lijsku, dogjosmo u Listru Licijsku. —
6 I ondje našavši stotinik lagju Aleksandrij-
sku, koja plovljaše u Italiju, premetnu
7 nas u nju. — I kad mnogo dana sporo
plovismo i jedva dogjosmo prema Gni-
du, jer nam vjetar ne dade, doplovismo
8 pod Kretu kod Salmone. — I jedva plo-
veći pored kraja dogjosmo na jedno mje-
sto, koje se zove Dobro pristanište, kod
9 kojega blizu bješe grad Talasa. — A
pošto progje mnogo vremena, i kad već
ne bješe plovljenje bez pogibli, jer i
post već bješe prošao, stade ih Pavao
10 tješiti — govoreći im: Ljudi! Vidim, da
plovljenje počinje biti mučno i vrlo po-
gibeljno ne samo za tovar i lagju, nego
i za naš život.
11 Ali stotinik vjerova većma krmaru i
gospodaru od lagje, nego li riječima Pav-
12 lovim. — A budući da pristanište ne bje-
še zgodno za zimovanje, mnogi svjeto-
vahu, da odande otplove, ne bi li kako
mogli doći do Fenice i ondje zimovati
u pristaništu Kretskom, koje gleda k ju-
13 gu i k zapadu. — A kad dunu jug, mi-
šljahu, da su postigli, što su željeli, i

R. 9 Post, to će reći veliki i jedini post, što ga je zapovijedao zakon Mojsijev. Padao je na 17. dan mjeseca Tišrija, a to je početak mjeseca listopada, kad se već začnu jesenske kiše.

podignuvši jedra iz Asa stadoše ploviti duž
14 Krete. — Ali ne zadugo po tom udari
na nju buran vjetar, koji se zove sjeverо-
15 istočnjak. — A kad uhvati lagju, koja se
ne mogaše protiviti vjetru, predadosmo
16 je vjetru, i stade nas nositi. — A pro-
lazeći brzo mimo neko ostrvo, koje se
zove Kauda, jedva mogosmo uhvatiti
17 čamac, — koji izvukavši upotrebiše pot-
pomoć i podvezaše lagju; a bojeći se,
da ne udari na prud, spustismo jedra i
18 tako plovljasmo. — A kad nas jaka bura
bacaše, sjutradan stadoše izbacivati to-
19 vare. — I u treći dan svojim rukama iz-
20 baciše orugje lagjarsko. — A kad se ni
sunce ni zvijezde za mnogo dana ne po-
kazaše, i bura ne mala navalila, već bi-
jaše propala sva nada, da ćemo se izba-
viti.
21 A kad se za dugo nije jelo, onda Pa-
vao stavši megju njih reče: Trebaše, o
ljudi, poslušati mene, i ne otiskivati se
od Krete, i ne imati ove muke i štete.
22 — I sad vas opominjem, da budete dobre
volje; jer ni jedna duša od vas ne će
23 propasti osim lagje; — jer u ovu noć
stade preda me angjeo Boga, čiji sam,
24 i kojemu služim, — govoreći: Ne boj se,
Pavle! Valja ti doći pred cesara; i evo
ti darova Bog sve, koji plove s tobom. —

25 Zato dobre volje budite, ljudi, jer vje-
rujem Bogu, da će tako biti, kao što mi
26 bi rečeno. — Ali nam valja doći na jedno
ostrvo.

27 A kad bi četrnaesta noć i mi oko po-
noći plovljasmo po Adriji, učini se lagja-
28 rima, da vide zemlju. — I bacivši olov-
nicu, (da izmjere dubinu), nagjoše dvade-
set hvati; i prešavši malo odande nagjo-
29 še petnaest hvati. — A bojeći se, da ne
udarimo na prudovita mjesta, baciše sa
stražnjega kraja četiri sidra, i čekahu do-
30 kle ne svane. — A kad lagjari gledahu, da
pobjegnu iz lagje, i spustiše čamac u more
izgovarajući se kao da hoće s prednjega
31 kraja da spuste sidra, — reče Pavao stoti-
niku i vojnicima: Ako ovi ne ostanu u
lagji, vi se ne možete spasti.

32 Tada vojnici odrezaše uža na čamcu i
33 pustiše ga da otplovi. — A kad stade
svitati, moljaše Pavao sve, da jedu, go-
voreći: Četrnaesti je dan danas, kako če-
kate i bez jela ostajete ništa ne okusivši.
34 — Zato vas molim, da jedete, da ostanete
na životu; jer nijednomu od vas vlas s
glave ne će otpasti.

35 I kad ovo reče, uze hljeb i dade hvalu
Bogu pred svima i prelomivši stade je-
36 sti. — Onda svi postavši veseliji stado-
37 še takogjer jesti. — A bijaše nas u lagji

duša svega dvjesta sedamdeset i šest —
38 I nasitivši se jela oblakšaše lagju izba-
39 civši pšenicu u more. — A kad bi dan,
ne poznavahu zemlje; nego ugledaše ne-
kakav zaliv s brijegom, u koji mišljahu,
ako bude moguće, da zatjeraju lagju. —
40 I podignuvši sidra predadoše se moru,
i odrišivši uža na krmama, i rašir'vši
prednja jedra prema vjetru, koji duvaše,
stadoše ploviti kraju.

Slom lagje na Meliti.

41 A kad udarismo na zemlju kao jezik,
nasadi se lagja; i prednji kraj osta tvrd
i ne mogaše se pokrenuti, a krma se raz-
42 bijaše od sile morske. — A vojnici se
dogovoriše, da poubijaju sužnje, da koji
43 ne ispliva i ne uteče. — Ali stotinik
želeći sačuvati Pavla zabrani da to učine;
i zapovjedi onima, koji znadu plivati, da
iskoče najprije i da se izbave i da izi-
44 gju na zemlju. — A od ostalih jedne iz-
nesoše na daskama a jedne na čemu od
lagje. I tako izigjoše svi živi na zemlju.

GLAVA 28. — 1 A kad se izbavismo,
tada doznasmo da se ostrvo zove Melita.
A barbari činjahu nam ne malu ljubav;
2 — jer naložiše oganj i okrijepiše nas sve
zbog dažda, koji igjaše, i zbog zime. —

3 A kad Pavao skupi gomilu granja, i na-
loži na oganj, guja izišavši od vrućine
4 skoči mu na ruku. — A kad vidješe bar-
bari guju, gdje visi o ruci njegovoj, govo-
rahu jedan drugomu: Jamačno je ovaj
čovjek krvnik, kad mu izbavljenu iz mora
osveta ne da da živi.
5 A on otresavši guju u oganj, ne bi
6 mu ništa zlo. — A oni mišljahu, da će
oteći, iđ a će odmah pasti i umrijeti. A
kad zadugo čekahu, i vidjevši, da mu ne
bi ništa zlo, promijeniše se i govorahu,
7 da je on bog. — A u onim mjestima
bijahu zemlje poglavara od ostrva po i-
menu Publija, koji nas primi i tri dana
8 ljubazno ugosti. — A otac Publijev ležaše
od groznice i od srdobolje. K njemu ugje
Pavao, i pomolivši se i metnuvši ruke na
9 nj iscijeli ga. — A kad to bi, svi bolesni
10 ostrvljani dolažahu, i iscjelivahu se. — I
poštivahu nas mnogim častima, i kad po-
gjosmo, spremiše nam što bijaše od po-
trebe.

Pavao ostavlja Melitu.

11 A poslije tri mjeseca otplovismo na
lagji Aleksandrijskoj, koja je bila prezimila
na ostrvu, a imala je za znamenje Kastore
12 — I kad dogjosmo u Sirakusu, ostasmo
13 ondje tri dana. — Odande ploveći na-

okolo dogjosmo u Regij; i poslije jednoga
dana, kad dunu jug, drugi dan dogjosmo
14 u Puteole. — Ondje nagjosmo braće, i oni
nas zamoliše, da ostanemo kod njih sedam
15 dana; a zatim pogjosmo u Rim. — I
odande čuvši braća izigjoše nam nasusret
do Apijeva trga i do tri krčme. I kad ih
vidje Pavao, dade hvalu Bogu, i oslo-
bodi se.

Pavao dolazi u Rim i ostaje ondje dvije godine.

16 A kad dogjosmo u Rim, dopusti se
Pavlu, da ostane gdje hoće s vojnikom,
17 koji ga čuvaše. — A poslije trećega dana
sazva starješine Židovske. I kad se svi
skupiše, govoraše im: Ljudi, braćo! Ja
ne učinih ništa protivno narodu ili obi-
čajima otačkim, a ipak me u Jerusalemu
svezaše i predaše u ruke Rimljanima. —
18 A oni izvidjevši za mene šćahu da me

R. 15 Apijev trg je gradić na Apijskoj cesti, kojih osam milja daleko od Rima.

R. 16 Hapsenicima se katkad dopuštalo da borave izvan tamnice, ali nikad samima, nego vazda u pratnji vojnika čuvara, i to tako, da im je desna ruka bila zakovana u verige, koje su visjele o lijevoj ruci vojniku čuvaru. To je bila vojnička straža. Vojnici su se često mijenjali. Mnogima se tako pružila zgoda, da se upoznaju s kršćanskom naukom, i da se pokrste.

puste, jer ne bi na meni ni jedna smrtna
19 krivica. — A kad se Židovi stadoše suprotiti, natjeraše me, da prizovem cesara ne kao da bih svoj narod imao što tužiti. —
20 Toga radi zamolih vas, da vas vidim i da se razgovorim; jer sam nade Israelove radi okovan u ove verige.
21 A oni mu rekoše: Mi niti primismo pisma za tebe iz Judeje, niti dogje ko od braće da javi ili da govori što zlo za
22 tebe. — Nego molimo da čujemo od tebe šta misliš; jer nam je poznato za ovu nauku, da joj se svuda suprote.
23 I odredivši mu dan dogjoše k njemu u gostionicu mnogi, a on im kazivaše svjedočeći kraljevstvo Božje i uvjeravajući ih za Isusa iz zakona Mojsijeva i iz proroka od jutra do večeri.
24 I jedni vjerovahu onomu, što govoraše, a jedni ne vjerovahu.
25 A budući nesložni megju sobom stadoše se razlaziti, kad reče Pavao jednu riječ: Dobro kaza Duh Sveti preko proroka Isaije ocima našim
26 govoreći: Idi k narodu ovomu i kaži mu: Ušima ćete čuti, i ne ćete razumjeti; i gledajući ćete gledati, a ne ćete vidjeti; —

R. 26 Za ove riječi proroka Isaije 6, 9. vidi bilješku k Mateju, 13, 11. str. 60.

27 jer otvrdnu srce naroda ovoga, i ušima teško čuju, i očima svojim zažmuriše, da kako očima ne vide i ušima ne čuju i srcem ne razumiju, i da se ne obrate, te ih iscijelim.
28 Da vam je dakle na znanje, da se neznabošcima posla spasenje Božje, i oni će čuti.
29 I kad ovo reče, otidoše od njega Židovi mnogo se prepirući megju sobom.
30 A on ostade pune dvije godine u svom najmljenom stanu i primaše sve, koji mu dolažahu, —
31 propovijedajući kraljevstvo Božje i učeći o Gospodu Isusu Kristu sa svim pouzdanjem, bez zabrane.

R. 28 Neznabošci, to će reći ljudi, koji nijesu bili pristalice Židovske vjere, prigrlili su evangelije, i stupili na mjesto tvrdovratih Židova.

Dodatak I.

Popis sv. evangjelja, (djelomice i poslanica), koja se čitaju kod sv. mise tijekom godine u nedjeljne i ostale dane.

Nedjelja 1. adventska — Evangjelje: s. Luka; 21, 25—33. 331
Nedjelja 2. adventska — Evangjelje: s. Matej; 11, 2—10. 47
Nedjelja 3. adventska — Evangjelje: s. Ivan ; 1, 19—28. 353
Nedjelja 4. adventska — Evangjelje: s. Luka; 3, 1—6. 239
25 prosinca — Božić:
1a misa — Evangjelje: s. Luka; 2, 1—14. 221
2a misa — Evangjelje: s. Luka; 2, 15—20. 222
3a misa — Evangjelje: s. Ivan; 1, 1—14. 351
26 prosinca — S. Stjepan, prvi mučenik:
Poslanica: Djela, 6, 8—10; 7, 54—59. 477—485
Evangjelje: s. Matej, 23, 34—39. 114
27 prosinca — s. Ivan apos. i evangj. — Evangjelje; s. Ivan, 21, 19—24. 451
28 prosinca — Nevina dječica — Evangjelje: s. Matej; 2, 13—18. 6
Nedjelja po Božiću — Evangjelje: s. Luka; 2, 33—40. 236
1 siječanj — Obrezovanje Kristovo — Evangjelje: s. Luka ; 2, 21. 235
6 siječanj — Bogojavljenje (Sv. tri kralja) — Evangjelje: s. Matej; 2, 1—12. 5
Nedjelja 1. po Bogojavljenju — Evangjelje — s. Luka 2, 42—52. 237

Nedjelja 2. po Bogojavljenju — Evangjelje — s. Ivan; 2, 1—11. 357
Nedjelja 2. po Bogojavljenju — Presv. Ime Isusovo. Poslanica: Djela; 4, 8—12. 463
Evangjelje: s. Luka; 2, 21. 235
Nedjelja 3. po Bogojavljenju — Evangjelje; s. Matej; 8, 1—13. 33
Nedjelja 3. po Bogojavljenju — Sv. Obitelj — Evangjelje; s. Luka; 2, 42—52. 237
Nedjelja 4. po Bogojavljenju — Evangjelje: s. Matej; 8, 23—27. 36
Nedjelja 5. po Bogojavljenju — Evangjelje: s. Matej; 13, 24—30. 62
Nedjelja 6. po Bogojavljenju — Evangjelje: s. Matej; 13, 31—35. 63
Nedjelja sedamdesetnica — Evangjelje: s. Matej; 20, 1—16. 94
Utorak po sedamdesetnici — Molitva G. N. J. K. u Vrtu Getsem. — Evangjelje: s. Luka; 22, 39—44. 335
Nedjelja šesdesetnica — Evangjelje: s Luka; 8, 4—15. 65
Utorak po šesdesetnici — Spomen muke Isusove — Evangjelje; s. Ivan, 19, 28—35. 44
Nedjelja pedesetnica — Evangjelje: s. Luk; 18, 31—43. 317
Pepelnica — Evangjelje: s. Matej, 6, 16—21. 27
Petak po pedesetnici — Spomen trnove krune G. N. J. K. — Evangjelje: s. Ivan; 19, 1—5. 436
Nedjelja 1. korizmena — Evangjelje: s. Matej; 4, 1—11. 13
Petak po prvoj kor. nedj. — Spomen sulice i čavala G. N. J. K. — Evangjelje: s Ivan; 19, 28—35. 6
Nedjelja 2. korizmena — Evangjelje: s. Matej, 17, 1—9. 78
Petak po drugoj kor. nedj. — Spomen sv. platna G. N. J. K. — Evangjelje: s. Marko; 15, 42—46. 217

Nedjelja 3. korizmena — Evangjelje: s. Luka; 11, 14—28. 284
Petak po trećoj kor. nedj. — Spomen presv. 5 rana G. N. J. K. — Evangjelje: s. Ivan; 19, 28—35. 440
Nedjelja 4. korizmena — Evangjelje: s. Ivan; 6, 1—15. 375
Petak po četvr. kor. nedj. — Spomen presv. krvi G. N. J. K. — Evangjelje: s. Ivan; 19, 30—35. 440
Nedjelja 5. korizmena (gluha) — Evangjelje: s Ivan, 8, 46—59. 392
Petak po pet. kor. nedj. — Sedam žalosti Bl. Dj. Mar. — Evangjelje: s. Ivan; 19, 25—27. 439
Nedjelja Cvjetna:
kod blagoslova palma — Evangjelje: s. Matej; 21, 1—9. 99
kod mise — Muka G. N. J. K. s. Matej; 26 i 27. 125
Utorak u velikoj nedjelji — Muka G. N. J. K. s. Marko: 14 i 15. do r. 46. 206
Srijeda u velikoj nedjelji — Muka G. N. J. K. s. Luka; 22 i 23, do r. 53. 332
Veliki Četvrtak — Evangjelje: — s. Ivan; 13, 1—15. 414
Veliki Petak — Muka G. N. J. K. — s. Ivan; 18 i 19. 430
Velika Subota — Evangjelje: s. Matej; 28, 1—7. 146
Uskrs — Evangjelje: s. Marko; 16, 1—7. . . 218
Uskrsni ponedjeljak:
Poslanica: Djela; 10, 37—43. 498
Evangjelje: s. Luka; 24, 13—35. 347
Uskrsni utorak:
Poslanica: Djela; 13, 16—33. 507
Evangjelje: s. Luka; 24, 36—47. 349
Nedjelja 1. po Uskrsu (bijela) — Evangjelje: s. Ivan; 20, 19—31. 443

Nedjelja 2. po Uskrsu — Evangjelje: s. Ivan; 10, 11—16. 399
Nedjelja 3. po Uskrsu — Evangjelje: s. Ivan: 16, 16—22. 426
Nedjelja: 3. po Uskrsu — Zaštita sv. Josipa — Evangjelje: s. Luka; 3, 21—23. 241
Nedjelja: 4. po Uskrsu — Evangjelje: s. Ivan; 16, 5—13. 425
Nedjelja 5. po Uskrsu — Evangjelje: sv. Ivan; 16, 23—30. 427
Prosni dani — Evangjelje: s. Luka; 11, 5—13. 283
Uzašašće G. N. (Spasovo):
Poslanica: Djela, 1, 1—11. 453
Evangjelje: s. Marko; 16, 14—20. . . . 219
Nedjelja po Spasovu — Evangjelje: s Ivan; 15, 26 i 27; 16, 1—4. 424
Duhovi:
Poslanica: Djela, 2, 1—11. 459
Evangjelje: s. Ivan; 14, 23—31. 421
Duhovski ponedjeljak:
Poslanica: Djela; 10, 42—48. 498
Evangjelje: s. Ivan; 3, 16—21. 362
Duhovski utorak:
Poslanica: Djela; 8, 14—17. 487
Evangjelje: s. Ivan; 10, 1—10. 398
Nedjelja 1. po Duhovima — Evangjelje: s. Luka; 6, 36—42. 256
Nedjelja 2. po Duhovima — Blagdan pr. Trojstva — Evangjelje: s. Matej; 28, 18—20. . 148
Tijelovo — (Brašančevo) Evangjelje: s. Ivan; 6, 56—59. 380
Nedjelja po Tijelovu (2. po Duhovima) — Evangjelje: s. Luka; 14, 16—24. 301
Nedjelja 3. po Duhovima — Evangjelje: s. Luka; 15, 1—10. 304
Nedjelja 4. po Duhovima — Evangjelje: s. Luka; 5, 1—11. 28
Nedjelja 5. po Duhovima — Evangjelje: s. Matej; 5, 20—24. 19

Nedjelja 6. po Duhovima — Evangjelje: s. Marko; 8, 1—9. 178
Nedjelja 7. po Duhovima — Evangjelje: s. Matej; 7, 15—21. 31
Nedjelja 8. po Duhovima — Evangjelje: s. Luka; 16, 1—9. 307
Nedjelja 9. po Duhovima — Evangjelje: s. Luka; 19, 41—47. 323
Nedjelja 10. po Duhovima — Evangjelje s. Luka; 18, 9—14. 316
Nedjelja 11. po Duhovima — Evangjelje s. Marko; 7, 31—37. 178
Nedjelja 12. po Duhovima — Evangjelje: s. Luka; 10, 23—37. 281
Nedjelja 13. po Duhovima — Evangjelje: s. Luka; 17, 11—19. 312
Nedjelja 14. po Duhovima — Evangjelje: s. Matej; 6, 24—33. 28
Nedjelja 15. po Duhovima — Evangjelje s. Luka; 7, 11—16. 258
Nedjelja 16. po Duhovima — Evangjelje s. Luka; 14, 1—11. 300
Nedjelja 17. po Duhovima — Evangjelje s. Matej; 22, 34—46. 109
Nedjelja 18. po Duhovima — Evangjelje: s. Matej; 9, 1—8. 37
Nedjelja 19. po Duhovima — Evangjelje: s. Matej; 22, 1—14. 105
Nedjelja 20. po Duhovima — Evangjelje: s. Ivan; 4, 46—53. 369
Nedjelja 21. po Duhovima — Evangjelje: s. Matej; 18, 23—35. 86
Nedjelja 22. po Duhovima — Evangjelje: s. Matej; 22, 15—21. 107
Nedjelja 23. po Duhovima — Evangjelje: s. Matej; 9, 18—26. 40
Nedjelja 24. i pošljednja po Duhovima — Evangjelje: s. Matej; 24, 15—35. 116

21. studenoga — Prikazivanje Bl. Dj. Marije — Evangjelje: sv. Luka; 3, 21—23. 241
30. studenoga — S. Andrija Apostol — Evangjelje: s. Matej; 4, 18—20. 16
8. prosinca — Bezgrješ. začeće B. D. Marije — Evangjelje: s. Luka; 1, 26—28. 224
10. prosinca — Prenos kuće Loretske — Evangjelje: s. Luka; 1, 26—38. 224
21. prosinca — s. Toma apostol — Evangjelje: s. Ivan; 20, 24—29. 444
18. siječnja — Stolica sv. Petra u Rimu — Evangjelje: s. Matej; 16, 13—19. 76
23. siječnja — Zaruci B. D. M. — Evangjelje: s. Matej; 1, 18—21. 3
2. veljače — Svijećnica (Očišć. B. Dj. M.) — Evangjelje: s. Luka; 2, 22—32. 235
11. veljače — Ukazanje Gospe Lurdske — Evangjelje: s. Luka; 2, 26—31. 236
25. veljače — S. Matija apostol:
Poslanica: Djela; 1, 15—26. 457
Evangjelje: s. Matej; 11, 25—30. 51
18. ožujka — S. Gabriel, Arkangjel — Evangjelje: s. Luka; 1, 26—38. 224
19. ožujka — S. Josip, zaruč. B. Dj. M: Evangjelje: s. Matej; 1, 18—21. 3
25. ožujka — Blagovijest — Evangjelje: s. Luka; 1, 26—38. 224
25. travnja — S. Marko, evangjelist — Evangjelje: s. Luka; 10, 1—9. 278
26. travnja — Majka dobrog savjeta — Evangjelje s. Matej; 1, 1—16. 1
1. svibnja — Sv. Filip i Jakov apostoli — Evangjelje: s. Ivan; 14, 1—13. 418
3. svibnja — Našašće sv. Križa — Evangjelje: s. Ivan; 3, 1—15. 360
Petak po osmini Tijelova — Presv. srce Isusovo — Evangjelje: s. Ivan; 19, 31—35. . 440
11. lipnja — S. Barnaba apostol:
Poslanica: Djela; 11, 21—27., 13, 1—3. . 501

Evangjelje: s. Matej; 10, 16—22. 44
24. lipnja — Rogjenje sv. Ivana Krstitelja — Evangjelje: s. Luka; 1, 57—68. 23
29. lipnja — Sv. apostoli Petar i Pavao:
Poslanica: Djela; 12, 1—11. 502
Evangjelje: s. Matej; 16, 13—19. 76
30. lipnja — Spomen sv. Pavla apost. — Evangjelje: s. Matej; 10, 16—22. 44
Nedjelja 1. u srpnju — Presv. krv Isusova — Evangjelje: s Ivan; 19, 30—35. 440
2. srpnja — Pohod Bl. Dj. Marije — Evangjelje: s. Luka; 1, 39—47. 227
16. srpnja — Skapular B. Dj. M. Evangjelje: s. Luka; 11, 27—28. 286
25. srpnja — S. Jakov apostol — Evangjelje: s. Matej; 20, 20 - 23. 96
26. srpnja — s. Ana, mati B. Dj. M. — Evangjelje: s. Matej; 13, 44—52. 64
1. kolovoza — S. Petar u okovima:
Poslanica: Djela; 12, 1—11. 502
Evangjelje: s. Matej; 13, 13—19 61
5. kolovoza — Snježna Gospa — Evangjelje: s. Luka; 11, 27—28. 286
6. kolovoza — Preobraženje Isusovo — Evangjelje: s. Matej; 17, 1—9. 78
10. kolovoza — S. Lovrinac, mučenik — Evangjelje: s. Ivan; 12, 24—26. 411
15. kolovoza — Uzeće B. D. M. (Velika gospa) Evangjelje: s. Luka; 10, 38—42. 327
Nedjelja po Velikoj gospi — S. Joakim, otac B. D. M. — Evangjelje: s. Matej; 1, 1—16. . 1
Nedjelja po osmini — Prečisto srce Marijino . . — Evangjelje: s. Luka; 2, 48—51. 238
24. kolovoza — S. Bartol, apostol — Evangjelje: s. Luka; 6, 12—19. 253
8. rujna — Rogj. B. D. Mar. (Mala gospa) — Evangjelje: s. Matej; 1, 1—16. 1
Nedjelja po Maloj gospi — Presv. Ime Marij. — Evangjelje: s. Luka; 1, 26—28. 224

14. rujna — Uzvišenje sv. Križa — Evangjelje: s. Ivan; 3, 1—15. 360
21. rujna — s. Matej, apostol i evangj: — Evangjelje: s. Matej: 9, 9—13. 38
Nedjelja 3. u rujnu — Sedam žalost. B. D. M. — Evangjelje: s. Ivan; 19. 25—27. . . . 439
29. rujna — s. Mihovil, arkangjel — Evangjelje: s. Matej; 18, 1—10. 82
2. listopada — Sv. Angjeli čuvari — Evangjelje: s. Matej; 18. 1—10. 82
Nedjelja 1. u listopadu — Pres. krunica B. D. M. (sv. čislo) — Evangj. s. Luka; 1, 26—35. 224
Nedjelja 2. u listopadu — Materinstvo B. D. M. — Evangjelje: s. Luka; 2, 43—51. . . . 237
18. listopada — s. Luka, evangjelist — Evangjelje: s. Luka; 10, 1—19. 278
Nedjelja 3. u listopadu — Čistoća B. D. M. — Evangjelje: s. Luka; 1, 26—35 224
23. listopada — Presv: Otkupitelj — Evangjelje: s. Ivan; 3, 15—18. 362
24. listopada — S. Rafael, arkangjel — Evangjelje: s Ivan; 5, 1—15. 370
28. listopada — Sv. Simon i Juda, apost. — Evangjelje: s. Ivan; 15, 1—7. 422
1. studenoga — Svi Sveti — Evangjelje: s. Matej; 5, 1—12. 17
2. studenoga — Spomen vjernih mrtvih (Dušni dan) — Evangj. s. Ivan. 5, 25—29. . . . 373
Nedjelja 2. u studenome — Zaštita B. D. M. — Evangj. s. Luka. 11. 27—28. 286
Uoči jednoga Apostola — Evangjelje s. Ivan. 15. 12—16. 423
S. Mučenik i biskup:
1vo Evangjelje. s. Luka. 14. 26—33 . . . 302
2go Evangjelje: s. Matej; 16, 24—27. . . . 77
S. Mučenik ne biskup:
1vo Evangjelje: s. Matej; 10, 34—42. . . . 46
2go Evangjelje: s. Matej; 10, 26—34. . . . 45
3će Evangjelje: s. Ivan; 12, 24—26 . . . 411

S. Mučenik u uskrsno vrjeme:
1vo Evangjelje: s. Ivan; 15, 5—11. 422
2go Evangjelje: s. Ivan; 16, 20—22 . . . 426
S. Mučenici izvan uskrsnog vremena:
1vo Evangjelje: s. Luka; 21, 9—19. . . . 329
2go Evangjelje: s. Luka; 6, 17—23. . . . 254
3će Evangjelje: s. Matej; 24, 3—13. . . . 115
4to Evangjelje: s. Matej; 11, 25—30. . . . 51
5to Evangjelje: s. Luka; 11, 47—51. . . . 288
6to Evangjelje: s. Luka; 10, 16—20. . . . 279
7mo Evangjelje: s. Luka; 12, 1—9. . . . 289
S. Ispovjedaoc i biskup:
1vo Evangjelje: s. Matej; 25, 14—23 . . . 121
2go Evangjelje: s. Matej; 24, 42—47. . 119
3će Evangjelje: s. Luka; 11, 33—36 . . . 287
4to Evangjelje: s. Marko; 13, 33—37 . . . 206
S. Naučitelj — Evangjelje: s. Matej; 5, 13—19. 18
S. Ispovjedaoc te biskup:
1vo Evangjelje: s: Luka; 12, 35—40 . . . 292
2go Evangjelje: s. Luka; 12, 32—34. . . . 292
3će Evangjelje: s. Luka; 19, 12—26. . . . 320
S. Opat — Evangjelje: s. Matej; 19, 27—29. . 93
S. Djevica i mučenica:
1vo Evangjelje: s. Matej; 25, 1—13. . . . 120
2go Evangjelje: s. Matej; 13, 44—52. . . . 64
3će Evangjelje: s. Matej; 19, 3—12 . . . 88
S. Djevica ne mučenica:
1vo Evangjelje: s. Matej; 25, 1—13. . . . 120
2go Evangjelje: s. Matej; 13, 44—52. . . 64
S. Mučenica ne djevica — Evangjelje: s. Matej; 13, 44—52. 64
Svetica niti mučenica niti djevica — Evangjelje: s. Matej; 13, 44—52. 64
Godišnjica posvete jedne Crkve — Evangjelje: s. Luka; 19, 1—10. 319
Misa zavjetna presv: Trojstva — Evangjelje: s. Ivan; 15, 26—27. 16, 1—4. 424
Misa zavjetna sv: Angjelâ — Evangjelje: s Ivan; 1, 47—51. 356

Misa zavjetna sv: Apostola Petra i Pavla:
Poslanica: Djela; 5, 12—16. 472
Evangjelje: s. Matej; 19, 27—29. 93
Misa zavjetna Duha svetoga:
Poslanica: Djela. 8, 14—17. 487
Evangjelje: s. Ivan; 14, 23—31 421
Misa zavjetna presv. Sakramenta — Evangjelje: s. Ivan; 6, 56—59 380
Misa zavjetna sv. Križa — Evangjelje: s. Matej: 20, 17—19. 96
Misa zavjetna Muke G. N. — Evangjelje : s. Ivan; 19, 28—35. 440
Misa zavjetna Bl. Dj. Marije:
Od Adventa do Božića — Evangjelje: s Luka; 1, 26—38 224
Od Božića do Svijećnice — Evangjelje : s. Luka; 2, 15—20. 234
Od Uskrsa do Duhova — Evangjelje: s Ivan; 19, 25—27. 440
Od Duhova do Adventa — Evangjelje: s. Luka; 11, 27—28. 286
Misa zavjetna za mir — Evangjelje: s. Ivan; 20, 19—31. 443
Misa zavjetna za bolesne — Evangjelje: s. Matej; 8, 5—13. 33
Misa zavjetna za ženidbu — Evangjelje: s Matej; 19, 7—12. 88

Mise za pokojne.

2. studenoga — Spomen svih vjernih mrtvih (Dušni dan) — Evangjelje: s. Ivan; 5, 25—29. 373
Na dan smrti ili pogreba — Evangjelje: s. Ivan; 11, 21—27. 404
Na treći, sedmi i trideseti dan smrti — Evangjelje: s. Ivan; 11, 21—27. 404
Na godišnjicu — Evangjelje: s. Ivan; 6, 37—44. 378
Kod svagdašnjih misa — Evangjelje: s. Ivan; 6 51—55. 379

Dodatak II.

Stvarni sadržaj.[1]

. . . .

A

AGAB, kršćanin Antiohijski, proriče glad - Djela; 11, 28.
AGAB, proriče hapšenje Pavlovo - Djela; 21, 10.
ANANIJA - krsti Pavla - Djela; 20, 10*.
ANANIJA veliki svećenik sudi Pavla - Djela; 23, 2-24, 1*.
ANDRIJA apostol - njegovo zvanje - Mat. 4, 18* - Mar. 1, 16* - Iv. 1, 35*.
ANGJELI čuvari - Mat. 18, 10 - Djela; 12, 15.
— doći će s Isusom kad bude sudnji dan - Mat. 13, 39*, 49* - 16, 27 - 24, 31 - 25, 31. Mar. 13, 27 - Luk. 9, 26 - 12, 8.
— sluge božji, koji vrše naloge njegove - Mat. 13, 39* - 18, 10 - 26, 53 - Luk. 16, 22 - Iv. 1, 51.
— ukazivanja njihova: Josipu: Mat. 1, 20* - 2, 13*., 19* - pastirima: Luk. 2, 9., 15 - Isusu u pustinji: Mat. 4, 11 - Mar. 1, 13 - u ribnjaku: Iv. 5, 4 - u vrtu Getsemanskom: Luk. 22, 43 - kod Uskrsnuća Isusova: Mat. 28, 2* - Luk. 24, 4* - Iv. 20, 12 - kod Uzašašća Isusova: Djela; 1, 10* - Filipu: Djela; 8, 26 - Korneliju: Djela; 10, 3* - Petru: Djela; 5, 19 - 12, 7* - kod smrti Herodove:

1) Ovaj sadržaj obuhvata riječi, što naznačuju istina vjerske i moralne ili zgode te imena povjesnička, što se n. nalaze u glavnom sadržaju Evangj. i Djela ap. Zvjezdica aci, da se o odnosnoj stvari govori i slijedećim recima

Djela; 12, 23 - Pavlu: Djela; 27, 23*. - V. Gabriel.
ANGJELI - zli osugjeni - Mat. 25, 41.
ANTIKRISTI, o kojima proreče Isus - Mat. 24, 5., 24 - Mar. 13, 6., 21 - Luk. 21, 8* - Iv. 5, 43.
ANTIOHIJA i prvi kršćani - Djela; 11, 25.
APOLON, učenik i njegova pohvala - Djela; 18, 24*.
APOSTOLI - jer nesnosni kori ih Isus - Mar. 10, 35* - Luk. 9, 49*
— njihov izbor i čast - Mat. 4, 18* - 5, 11* 10, 2* - Mar. 3, 14* - Luk. 6, 13*.
— njihova imena - Mat. 10, 2* - Mar. 3, 16* - Luk. 6, 13* - Djela; 1, 13*.
— njihovo krivo mnijenje o kraljevstvu Isusovu - Mat. 20, 20* - Mar. 10, 35* - Luk. 24, 21 - Djela; 1, 6.
— poslani da propovijedaju u Judeji - Mat. 10, 1* - Mar. 6, 7* - Luk. 5, 10 - 9, 1*.
— poslani da propovijedaju svemu svijetu - Mat. 28, 19 - Mar. 16, 15* - Luk. 24, 47 - Iv. 15, 16., 27 - 20, 21 - Djela; 1, 8 - 10, 42.
— sudit će ljude - Mat. 19, 28 - Luk. 22, 30.
— zavide jedan drugomu - Mat. 18, 1* - Mar. 9, 33* - Luk. 9, 46* - 22, 24*.

B

BARABA cijenjen više od Isusa - Mat. 27, 16* - Mar. 15, 7* - Luk. 23, 18* - Iv. 18, 40 - Djela; 3, 14.
BARNABA, Josip, učenik apostolâ - prodaje svoja dobra - Djela; 4, 36.
— ide u Antiohiju - Djela; 11, 21*.
— drug Pavlov - Djela; 11, 30 - 12, 25 - 14, 13 - 15, 12.
— dijeli se od Pavla - Djela; 15, 36*.
BARSABA Josip - bačene kocke za njim na mjesto Jude Iskar. - Djela; 1, 23*.
BDJENJE - sredstvo protiv napasti - Mat. 26, 38.,

41 - Mar. 14, 38.
— obzirom na dolazak Gospodnjev - Mat. 24, 42* - 25, 13 - Mar. 13, 33* - Luk. 12, 35* - 21, 36.
BELZEBUB - glava gjavola - Mat. 10, 25 - 12, 24 - Mar. 3, 22 - Luk. 11, 18.
BEZAZLENOST - hvali i na srce stavlja Isus - Mat. 6, 22 - 10, 16 - Luk. 11, 34.
BISKUPI - za apostolskog doba - Djela; 1, 20 - 20, 28.
BLAGOST - hvali Isus i vrši ju - Mat. 5, 4., 25*, 39* - 11, 29 - 12, 18* - Mar. 10, 13*., 21 - Luk. 6, 29 - 12, 58 - 18, 15.
BLAŽENSTVA - govor Isusov - Mat. 5, 3* - Luk. 6, 20*.
BLUDNOST zabranjena - Mat. 5, 28 - Iv. 1, 44 - Djela; 15, 20., 29 - 21, 25.
BOG - dobar i milosrdan- Mat. 5, 44* - 6, 26 - 7, 11 - 18, 14., 19., 27 - 19, 27 - Mar. 2, 7 - 10, 18 - Luk. 1, 68 - 2, 29 - 5, 21 - 6, 36 - 11, 13 - 12, 24 - 13, 6* - Iv. 3, 16* - 6, 39* - 8, 42 - 9, 31 - 11, 22.
— duh - Iv. 1, 18 - 4, 24 - 5, 37 - 6, 46 - Djela; 7, 48 - 17, 24*.
— istinit - Iv. 3, 33 - 7, 28 - 8, 26.
— jedna božanska narav - Mar. 12, 29., 32 - Iv. 5, 17 - 10, 30 - 14, 9* - 17, 21*.
— jedno božanstvo u tri osobe - Mat. 3, 16* - 10, 20 - 17, 5 - 18, 19 - Mar. 1, 10* - 9. 6 - Luk. 1, 28* - 3, 22 - 9, 35 - 10, 21* - Iv. 1, 1* - 3, 35 - 8, 16* - 10, 30* - 13, 31 - 14, 1., 9*., 26 - 15, 26 - 16, 15* - 17, 1* - Djela; 5, 32 - 10, 38 - 13, 33.
— mudar - Luk. 16, 15 - Iv. 16, 30.
— otac ljudi - Mat. 6, 9 - 22, 9 - Luk. 11, 2 - Iv. 20, 17.
— poznavalac srdaca - Mat. 9, 4 - Luk. 16, 15 - Djela; 15, 8.
— pravedan - Mat. 7, 2 - Mar. 4, 24 - Luk. 6,

38 - 18, 7 - 3, 18., 36 - Djela; 10, 34 - 17, 31 - 23, 3.
— skrban - Mat. 6, 19* - 10, 39 - Luk. 12, 6*.
— stvoritelj i uzdržavatelj - Mat. 19, 4 - Mar. 10, 6 - Luk. 3, 38 - Iv. 1, 3 - Djela; 4, 24 - 14, 14 - 17 - 24.
— svemoguć - Mat. 3, 9 - 19, 26 - 26, 53 - Mar. 10, 27 - 14, 36 - Luk. 1, 37 - 3, 8 - 18, 27.
— zakonoša - Mat. 15. 3 - 19, 6 - Mar. 10, 9.

C

CARINICI - kod propovijedi Ivanovih - Luk. 3, 12*.
— Isus ih usrdno prima - Mat. 9, 10* - 11, 19 - 21, 31 - Mar. 2, 15* - Luk. 5, 29* - 7, 34 - 15, 1* - 19, 2*.
CRKVA - utemeljio ju Isus - Mat. 16, 18.
— stekao ju Isus svojom presvetom krvlju - Djela; 20, 28.
— obećana joj božja pomoć - Mat. 16, 18 - 28, 20.
— ocrtana u pričama - Mat. 13, 24* - 18, 23* - 20, 1* - 22, 2* - 25- 1* - Mar. 4, 26 - 12, 1* - Luk. 13, 18* - 20, 9* - Iv. 10, 16*.
— što se traži od onoga, koji hoće da pripada pod njezinu vlast - Mat. 4, 17 - 18, 3 - Mar. 12, 28* - Luk. 13, 24* - 18, 17 - Iv. 3, 3 - Djela; 14, 21.

Č

ČASTOLJUBLJE - apostola ukoreno od Isusa - Mat. 18, 1* - 20, 21* - Mar. 10, 37* - Luk. 9, 46*.
ČISTILIŠTE - opstoji - Mat. 12, 32.
— objašnjeno u prispodobama - Mat. 5, 25* - Luk. 12, 59.
ČISTOĆA - njezina izvrsnost - Mat. 19, 12 - 22, 30 - Mar. 12, 25 - Luk. 20, 35 - Djela; 24, 25.

ČUDESA - znamenja Isusovog božanskog poslanja - Mat. 11, 5 - Mar. 9, 23 - Luk. 7, 22 - Iv. 2, 11., 23 - 3, 2 - 6, 31 - 9, 16 - 11, 45., 47 - 12, 37*., 42.

D

DESETINE - što ih propisuje zakon Mojsijev - Luk. 18, 12.
DIONISIJE Areopagit pristade uz Isusa i vjerova - Djela; 17, 34.
DJECA - izgled bezazlenosti - Mar. 9, 35* - Luk. 9, 47* - 18, 17.
— usrdno ju prima Isus - Mat. 19, 13* - Mar. 10, 13* - Luk. 18, 15*.
DJELA milosrgja nagragjena - Mat. 10, 41* - 25, 35* - Mar. 9, 40. V. Gostoljubivost - Opomena bratska - Oproštenje - Milostinja - Molitva.
— očitovanje duha - Mat. 7, 16 - Luk. 6, 44.
DJEVIČANSTVO - pohvaljeno od Isusa - Mat. 19, 12 - 22, 30 - Mar. 12, 25 - Luk. 20, 34.
DRZOST - osugjena i svladana od Isusa - Mat. 4, 5 -Luk. 4, 9* - 18, 9.*
DUH SVETI - daje ga Isus - Iv. 20, 22.
— daje se kod krštenja - Mat. 3, 11 - Mar. 1, 8 - Luk. 3, 16 - Iv. 3, 5 - Djela; 2, 38 - 11, 15.
— kod utjelovljenja Riječi - Mat. 1, 20 - Luk. 1, 35.
— kod krštenja Isusova - Mat. 3, 16 - Mar. 1, 10 - Luk. 3, 22 - Iv. 1, 32.
— obećaje ga Isus - Luk. 11, 13 - 12, 12 - 24, 49 - Iv. 7, 37* - 14, 16* - 16, 7* - Djela; 1, 3.*
— silazi nad apostole - Djela; 2, 1.*
— silazi nad prve kršćane - Djela; 4, 31 - 8, 15- 10, 44 - 11, 15 - 13, 52 - 15, 8 - 19, 6.
— svjetlost uma - Mat. 10, 20 - Mar. 13, 11 - Luk. 12, 11* - 21, 14* - Iv. 14, 26 - 15, 26 - 16, 13* - Djela; 4, 8 - 7, 55 - 20, 23 - 21, 4.

— u pravednoj duši - Luk. 1, 15*., 41., 67 - 2, 25 - Djela; 5, 32 - 9, 31 - 10, 44* - 11, 23.
DUHOVI i silazak Duha Svetoga - Djela; 2, 1.
DUŠA besmrtna - Mat. 10, 28 - 22, 24* - Mar. 12, 19* - Luk. 16, 23 - 20, 28., 38 - Iv. 5, 29.
— čovječja bez tijela - Luk. 24, 39.
— Isusova ožalošćena - Mat. 26, 38 - Mar. 14, 34 - Iv. 12, 27.
— Marijina razdragana - Luk. 1, 46.
— probosti će ju mač - Luk. 2, 35.

E

ELISABETA - žena Zaharijina - Luk. 1, 5.
— posjećena od B. D. M. - Luk. 1, 39*.
— majka Ivana Krstitelja - Luk. 1, 57.*
EUHARISTIJA - njezini plodovi - Iv. 6, 35.*
— obećana od Isusa - Iv. 6, 27.*
— ocrtana u pričama - Mar. 22, 1* - Luk. 14, 16.*
— podana od Isusa učenicima, koji igjahu u Emaus - Luk. 24, 30.
— sakramenat ustanovljen od Isusa - Mat. 26, 26* - Mar. 14, 22* - Luk. 22, 19.*
— u prvih kršćana - Djela; 2, 42* - 20, 7*.

F

FARISEJI - njihovu nauku i običaje osuđuje Isus - Mat. 5, 20 - 9, 11* - 12, 2* - 24, 38* - 15, 1* - 16, 1.,* 6* - 19, 3* - 21, 23* - 23, 2* - Mar. 2, 16* - 7, 1* - 8, 11.,* 15 - 10, 2* - Luk. 5, 21 - 6, 7* - 7, 36* - 11, 37* - 12, 1* - 14, 3* - 15, 2* - 17, 20* - 18, 9* - 19, 39* - Iv. 8, 3.*
FILIP gjakon - njegov izbor - Djela; 6, 5.
— propovijeda u Samariji - Djela; 8, 5.*
— obrati uškopljenika i krsti ga - Djela; 8, 26.*

G

GABRIEL - arkanđel ukaza se Zahariji - Luk. 1, 11.*

— prikaza se Bl. Dj. Mar. - Luk. 1, 26.*
GAMALIEL - Farisej, učitelj Pavlov - Djela; 5, 34 - 22, 3.
GEHENA - Mat. 5, 22., 29 - 10, 28 - 18, 9 - 23, 15., 33 - Mar. 9, 42 - Luk. 12, 5.
GJAVAO - knez svijeta - Iv. 12, 31 - 14, 30 - 16, 11.
— napastuje Isusa - Mat. 4, 1* - Mar. 1, 13 - Luk. 4, 2.*
— neprijatelj i napasnik čovjeka - Mat. 13, 19., 39 - Mar. 4, 15 - Luk. 8, 12 - 22, 31 - Iv. 8, 44 - 13, 2.
— otac laži - Iv. 8, 44 - Djela; 5, 3.
GJAVLI - dusi nečisti - Mat. 12, 43* - Mar. 5, 12* - Luk. 8, 32* - 11, 24.*
— izgoni ih Isus - Mat. 4, 24 - 8, 16., 28* - 9, 32* - 12, 22* - 15, 22 17, 14* - Mar. 1, 28 - 5, 2* - 9, 16.,* 26 - Luk. 4, 33., 41 - 6, 18 - 7, 21 - 8, 2., 27 - 9, 38* - 11, 14* - 13, 11* - Djela; 10, 38.
— izgonjeni u ime Isusovo - Mat. 10, 1 - Mar. 3, 15 - 6, 15 - 9, 37 - 16, 17 - Luk. 9, 1 - 10, 17 -Djela; 5, 16 - 8, 7 - 16, 16* - 19, 12.
— osuđeni poradi grijeha - Mat. 25, 41 - Luk. 10, 18.
— potvrđuju božanstvo Isusovo - Mat. 8, 29 - Mar. 1, 24 - 3, 11* - 5, 7 - Luk. 4, 34., 41 - 7, 21* - 8, 28 - Djela; 19, 15.
GLAD - duhovni nasićen - Mat. 5, 6 - Luk. 1, 53 - 6, 21 - Iv. 6, 35.
GOSTOLJUBIVOST - pohvaljena i nagrađena - Mat. 10, 12* - 25, 35 - Luk. 10, 5* - 14, 13*.
GOVOR što dolikuje kršćaninu - Mat. 5, 37.
GOVORITI iskreno - Mat. 5, 37.
GRCI - Djela; 6, 1 - 9, 29.
GRIJEH - protiv Duha svetoga neoprostiv - Mat. 12, 31* - Mar. 3, 29 - Luk. 12, 10. - V. Bog u tri osobe.
GRIJESI - imaju se oprostit iskrnjemu - Mat. 5, 23*

- 6, 12., 14* 18, 15., 21* - Mar. 11, 25 - Luk. 6, 29 - 11, 4 - 17, 3.*
— nikad učinjeni od Isusa - Iv. 8, 46.
— njihove pošljedice - Iv. 5, 14 - 8, 34.*
— otpuštaju se poradi zasluga Isusovih - Mat. 26, 28 - Luk. 24, 47 - Djela; 10, 43 - 13, 38.
— sam ih Bog može oprostit - Mat. 9, 2 - Mar. 2, 5* - Luk. 5, 20* 8, 47* - Iv. 1, 29.
— vlast opraštat ih dana je apostolima - Mat. 18, 35 - Iv. 20, 23.
GRJEŠNICI - ljubazno ih Isus prima - Mat. 9, 10* - 26, 7* - Mar. 2, 15* - 14, 3* Luk. 7, 37.*
GUBAVCI - dokazuju božansko poslanstvo Isusovo - Mat. 11, 5.
— izliječeni od Isusa - Mat. 8, 2* - Mar. 1, 40* - Luk. 5, 12* - 17, 12.*

H

HEROD I kralj Judeje - prima mudrace - Mat. 2, 1.*
— nalaže, da se ubiju nevina dječica - Mat. 2, 16.
HEROD II četverovlasnik - dao uhvatiti i ubiti Ivana Krstitelja - Mat. 6, 14* - Luk. 3, 19* - 9, 9.
— osuđen od Isusa - Luk. 3, 31*.
9, 9.
— za vrijeme muke Isusove - Luk. 23, 7* - Djela; 4, 27.
HEROD III - progoni apostole - Djela; 12, 1.*
— smrt njegova - Djela; 12, 19.*
HERODOVCI - pobija ih Isus - Mat. 22, 16* - Mar. 12, 13.*
HLJEBOVI prijesni - Mat. 26, 17 - Mar. 14, 1 - Luk. 22, 1 - Djela; 12, 3 - 20, 6.
HRAM očišćen od Isusa - Mat. 21, 12* - Mar. 11, 15* - Luk. 19, 45* - Iv. 2, 14*.
— opustošenje njegovo proročeno - Mat. 24, 2* - Mar. 13, 2* - 21, 5*.
— znamenje tijela Isusova - Iv. 2, 19*.
HROMI - iscjeljen od Petra - Djela; 3, 2*.

HVALOSPJEV - B. D. M. - Luk. 1, 46.
— Zaharije - Luk. 1, 68*.
— Simeona starine - Luk. 2, 29*.

I

IDOLOPOKLONSTVO - osuđeno - Djela; 15, 29 - 17, 24 - 21, 25.
ILIJA - ukazuje se kod preobraženja Isusova - Mat. 17, 3 - Mar. 9, 3 - Luk. 9, 30.
IME - Isusovo - dano Spasitelju - Mat. 1, 21., 25 - Luk. 1, 31 - 2, 21.
— božje ima bit sveto - Mat. 6, 9 - Luk. 11, 2.
— božje ne smije se uzeti uzalud - Mat. 5, 33.
— njegova moć - Mar. 16, 17 - Iv. 14, 33 - 15, 16 - 16, 23 - Djela; 3, 6*., 16 - 4, 10*., 30 - 16, 18.
ISPOVIJED - grijeha izvršuje se - Mat. 3, 6 - Mar. 1, 5 - Djela; 19, 18.
ISTINITOST - krjepost pravoga kršćanina - Mat. 5, 37.
ISTRAJATI - treba do konca života ko se hoće spasti - Mat. 10, 22 - 24, 13 - Mar. 13, 13 - Luk. 9, 62 - 14, 30 - Iv. 6, 66* - Djela; 11, 23 - 14, 21.
— valja u molitvi, da bude uspješna - Mat. 7, 7* - 15, 22* - Mar. 7, 24* - Luk. 11, 5* - 18, 1* - 21, 36 - Djela; 1, 14 - 2, 42.
ISUS - ime, što ga primio Spasitelj - Mat. 1, 21 - Luk. 1, 31 - 2, 21.
— dobar pastir - Iv. 10, 1*.
— jaganjac božji - Iv. 1, 29* - Djela; 8, 32.
— otkupitelj ljudi - Mat. 1, 21 - 17, 11 - 20, 28 - Mar. 1, 21 - 2, 11., 30 - 9, 56 - 10, 45 - 19, 10 - Luk. 15, 1* - 19, 10 - 21, 28 - Iv. 1, 17 - 3, 17 4, 42 - 6, 38* - 11, 42* - 12, 32., 47 - 18, 8 - Djela; 4, 12 - 5 31 - 13, 23 - 15, 11.
— početnik milosti - Mat. 11, 28 - Iv. 1, 16 - Djela; 15, 11.

— posrednik i odvjetnik - Iv. 6, 44; 66 - 10, 7 - 11., 22 - 14, 6 - Djela: 4, 12.
— pravi Mesija - Mat. 11, 3* - 16, 16 - 26, 63 - Mar. 8, 29 - 14, 61 - Luk. 7, 19* - 9, 20 - 22, 66 - 24, 26* - Iv. 1, 41 - 2, 23 - 3, 2 - 4, 25* - 6, 70 - 7, 31 - 9, 16 - 11, 27 - 16, 30 - Djela; 2, 36 - 3, 20 - 5, 34* - 9, 22 - 18, 5; 28.
— pravi sin Božji - Mat. 3, 17 - 8, 29 - 14, 33 - 16, 16 - 17, 5 - 26, 63* - 27, 43; 54 - Mar. 1, 11 - 3, 12 - 4, 41 - 5, 7 - 14, 6* - 15, 39 - 16, 11 - 22, 70 - Luk. 3, 22 - 4, 34 - 9, 35 - 22, 70 - Iv. 1, 1*., 34., 49 - 6, 70 - 9, 35* - 10, 32* - 11, 27 - 19, 7 - 20, 1., 28., 31 - Djela; 8, 37 - 9, 20.
— put, istina i život - Iv. 1, 4 - 5, 26 - 11, 25 - 14, 6 - 15, 1*.
— rogjen od Marije Djevice - Mat. 1, 23 - Luk. 2, 6*.
— svjetlost naroda - Luk. 2, 32 - Iv. 1, 4* - 3, 19 - 8., 12 - 9, 5 - 12, 46 - Djela; 13, 47.
— učitelj kršćana - Mat. 23, 8; 10 - Iv. 13, 13.
— ufanje naše - Mat. 12, 21.
— utjeha opterećenih duša - Mat. 11, 29.
— vrhovni sudac živih i mrtvih - Mat. 3, 12 - 16, 27 - 24, 30 - 25, 31 - 26, 64 - Mar. 13, 24* - 14, 62 - Luk. 3, 17 - 9, 26 - 21, 27 - Iv. 5, 22 - 12,48 - Djela; 1, 11 - 3, 20 - 10, 42 - 17, 31 - 19, 28 - 25, 31.
— začet po Duhu Svetomu - Mat. 1, 20 - Luk. 1, 26*.
IVAN, apostol i evangjelist - njegov izbor - Mat. Mat. 10, 3 - 4, 21 - Mar. 1, 19.
— kod groba - Iv. 20, 2*.
— kod pošljednje večere - Iv. 13, 23*.
— kod preobraženja - Mat. 17, 1* - Mar. 9, 1* - Luk. 9, 28*.
— njegov gnjev - Luk. 9, 53*.
— taština njegova - Mat. 20, 20* - Mar. 10, 35*.
— ukoren od Isusa buduć nesnosan - Luk. 9, 49*.

— u vrtu Getsemanskom - Mat. 26, 37* - Mar. 14, 33*.
IVAN KRSTITELJ - krsti Isusa - Mat. 2, 15* - Mar. 1, 9* - Luk. 3, 21*.
— njegovo poslanstvo - Iv. 1, 6*
— njegovo propovijedanje - Mat. 3, 1* - Mar. 1, 2* - Luk. 3, 2* - Iv. 1, 14 - 3, 23*.
— njegovo rogjenje proročeno i ispunjeno - Luk. 1, 13*., 57*.
— šalje svoje učenike k Isusu - Mat. 11, 2* - Luk. 7, 19.
— njegovo mučeništvo - Mat. 14, 6* - Mar. 6, 19*.
— njegova pohvala - Mat. 11, 7* - 17, 11* - Luk. 7, 24*.
— u zatvoru - Mat. 4, 12 - 14, 3* - Mar. 6, 17 - Luk. 3, 19.
IVAN MARKO - drug Pavlov - Djela; 12, 12*; 25 - 13, 5., 13 - 15, 37.
— drug Barnabin - Djela; 15, 39.
IZMIRENJE - propovijedano od Isusa - Mat. 5, 23*.
IZOBĆENJE - kojim se groze Židovi šljedbenicima Isusovim - Iv. 9, 22., 34 , 12, 42.
— natuknuto od Isusa - Mat. 18, 17.

J

JAKOB - manji, apostol - njegov izbor - Mat. 10, 3, - Mar. 3, 18 - Luk. 6, 16.
— rogjak Isusov - Mat. 13, 55 - Mar. 6, 3.
JAKOB - veći - apostol, brat Isusov - njegov izbor - Mat. 4, 21* - 10, 3 - Mar. 1, 19 - 3, 17 - Luk. 5,10 - 6, 14.
— kod preobraženja - Mat. 17, 1* - Mar. 9, 1* - Luk. 9, 28*.
— mučen pod Herodom - Djela; 12, 2.
— njegov gnjev - Luk. 9, 54.
— njegova taština - Mat. 20, 20* - Mar. 10, 35*.

— u vrtu Getsemanskom - Mat. 26, 37* - Mar. 14, 33*.
JEDINSTVO - želi Isus - Iv. 17, 11., 21*.
— prvih kršćana - Djela; 4, 32.
JEDNAKOST ljudi pred Bogom - Mat. 10, 24 - Luk. 6, 40 - Iv. 13, 16 - 15, 20 - Djela; 10, 11* - 11, 1* - 15, 9*.
JERUSALEM - proročena njegova propast - Mat. 24, 1* - Mar. 13, 14* - Luk. 19, 42* - 21, 20 - 23, 28.
— svečani ulaz Isusov - Mat. 21, 8* - Mar. 11, 15* - Luk. 19, 36* - Iv. 12, 12*.
— uplašio se od rogjenja Isusova - Mat. 2, 3.
— žali ga Isus - Mat. 23, 37* - Luk. 13, 34* - 19, 41*.
JEZICI - dar podijeljen apostolima i prvim kršćanima - Djela; 2, 4* - 10, 46 - 19, 6.
— znamenje Duha Svetoga - Djela; 2, 3.
JOSIP - bježi u Egipat - Mat. 2, 14.
— ide u Betlehem - Luk. 2, 4.
— othranitelj Isusov - Mat. 13, 55 - 27, 56 - Mar. 6, 3 - 15, 40., 47 - Luk. 3, 23 - 4, 22 - Iv. 1, 45 - 6, 42.
— ukazuje mu se anđeo - Mat. 1, 20* - 2, 13*, 19*.
— vraća se u Galileju - Mat. 2, 21*.
— zaručnik B. D. M. - Mat. 1, 16 - Luk. 1, 27.
JOSIP BARNABA - V. Barnaba.
JOSIP BARSABA - V. Barsaba.
JOSIP IZ ARIMATEJE - pokopa Isusa - Mat. 27, 57* - Mar. 3, 43* - Luk. 23, 50* - Iv. 19, 38*.
JUDA - drug Pavlov - Djela; 15, 27.
JUDA Galilejac - Djela; 5, 37.
JUDA ISKARIOTSKI - njegov izbor - Mat. 10, 4.
— njegovo izdajstvo - Mat. 26, 47* - Mar. 14, 43* - Luk. 22, 47* - Iv. 18, 3*.
— njegovo kajanje i zdvojnost - Mat. 27, 3 - Djela; 1, 16.
— njegova skupost - Iv. 12, 4*.

— prodaje Isusa - Mat. 26, 14* - Mar. 14, 10* - Luk. 22, 3* - Iv. 13, 29.
— raskrinkan od Isusa - Mat. 26, 25 - Iv. 13, 21*.
JUDA TADIJA, apostol - njegov izbor - Mat. 10, 3 - Mar. 3, 18.
— rođak Isusov - Mat. 13, 55 - Mar. 6, 3.

K

KAJFA - veliki svećenik - Mat. 26, 3., 57 - Luk. 3, 2 - Iv. 11, 49 - 18, 13* - Djela; 4, 6.
KALEŽ - euharistički - Mat. 22, 27 - Mar. 19, 23 - Luk. 22, 10.
— muke - Mat. 26, 39 - Mar. 14, 36 - Luk. 22, 42 - Iv. 18, 11.
— u značenju mučeništva - Mat. 20, 22* - Mar. 10, 38*.
KEFAS - Ime, što ga Simonu nagjenuo Isus - Iv. 1, 42.
KLANJANJE - dopada samoga Boga - Mat. 4, 10 - Luk. 4, 8 - Djela; 10, 25* - 14, 10*.
— u duhu i u istini -Iv. 4, 23*.
KLAUDIJE cesar goni Židove iz Rima - Djela; 18, 1.
KLAUDIJE Lisija - tribun baca u tamnicu Pavla i šalje ga u Cesareju - Djela; 22, 24*.
KLEOFA - jedan od učenika, koji su pošli u Emaus - Luk. 24, 13*.
KLJASTI - ozdravljeni - Mat. 11, 5 - 15, 30 - Luk. 7, 22 - Djela; 3, 2* - 14, 7*.
KNJIŽEVNICI - njihove nauke i običaji osuđeni od Isusa - Mat. 15, 1* - 23, 2* - Mar. 3, 22* - 7, 1* - 12, 38* - Luk. 20, 46*.
KRALJEVSTVO BOŽJE - valja moliti se za nj - Mat. 6, 10 - Luk. 11, 2 - 12, 31.
— Isusovo duhovno i vječno - Luk. 1, 33 - 17, 21 - Iv. 18, 36.
KRIVOVJERCI, proriče ih Isus - Mat. 7, 15 - 24, 5; 24 - Iv. 5, 43.

KRIŽ -orugje smrti Isusove - Mat. 27, 32 - Mar. 15, 21 - Luk. 23, 26 - Iv. 19, 17.
— znamenje patnjâ - Mat. 10, 38 - 16, 24 - Mar. 8, 34 - Luk. 9, 23 - 14, 27.

KROTKOST - pohvaljena od Isusa - Mat. 5, 4., 38* - 12, 20 - 21, 5 - Luk. 6, 29* - 12, 57 - Djela; 8, 32*.

KRST - sakramenat ustanovljen od Isusa - Mat. 28, 19 - Mar. 16, 16 - Iv. 3, 5 - Djela; 1, 5.
— Kornelija - Djela; 10, 47.
— njegova potreba - Mat. 28, 19 - Mar. 16, 16 - Iv. 3, 5.
— oprašća grijehe - Djela; 2, 38.
— Pavla - Djela; 9, 18 - 22, 16.
— podijeljen od Isusa - Iv. 1, 33 - 3, 22; 26 - 4., 1.
— podijeljen od Ivana Isusu - Mat. 3, 15* - Mar. 1, 9* - Luk. 3, 21*.
— pokore, propovijedan i podijeljen od Isusa i njegovih učenika - Mat. 3, 6* - 21, 25* - Mar. 1, 4* - Luk. 3, 3* - 7, 29 - Iv. 1, 25* 3, 23 - Djela; 13, 24- 19, 3*.
— propovijedan i podijeljivan od apostola - Iv. 4, 2 - Djela; 2, 38* - 8, 12*; 36 - 9, 18 - 10, 47* - 16, 15., 33 - 18, 8 - 19, 5 - 22, 16.
— Simona čarovnika - Djela; 8, 13.
— ulijeva Duha svetoga - Mat. 3, 11 - Mar. 1, 8 - Luk. 3, 16 - Iv. 1, 33 - 3, 5 - Djela; 2, 38 - 19, 3.
— uškopljenika - Djela; 8, 38.
— u značenju mučeništva - Mar. 10, 38* - Luk. 12, 50.

KRŠĆANI - ime šljedbenika Isusovih - Djela; 11, 26.

KRV - Isusova prolivena za spas ljudi - Mat. 26, 28 - Mar. 14, 24 - Luk. 22, 20., 44 - Iv. 6, 54 - 19, 34 - Djela; 20, 38.

L

LAKOMSTVO - Judino - Mat. 26, 14* - Iv. 12, 4*.
— kažnjeno u Ananije - Djela; 5, 1*.
— osugjeno od Isusa - Mat. 4, 8* - 6, 19* - Luk. 4, 5 - 12, 15*.

LAZAR, prosjak - Luk. 16, 30*.

LAŽ, ukorena i kažnjena - Mat. 19, 18 - Mar. 10, 19 - Luk. 18, 20 - Iv. 8, 44 - Djela; 5, 3*.

LEVI - V. Matej.

LIBERTINSKA - sinagoga - Djela; 6, 9.

LICEMJERSTVO - osugjeno od Isusa - Mat. 6, 2* - 7, 5., 21* - 15, 7* - 22, 18* - 23, 5*., 13* - Mar. 7, 6* - 12, 38* - Luk. 6, 41* 11, 39* - 12, 1* - 13, 15* - 16, 15 - 20, 46*

Lj

LJOMLJENJE hljeba, sveta euharistija - Luk. 24, 35 - Djela; 2, 42 - 20, 7.

LJUBAV - Boga prema ljudima - Iv. 3, 16 - 14, 23.
— Boga Oca prema Sinu i ovoga prema Ocu - Iv. 3, 35 - 5, 20 - 10, 17 - 14, 31 - 15, 9* - 17, 23*.
— bližnjega zapovijegjena - Mat. 5, 43 - 7, 12 - 19, 19 - 22, 39 - Mar. 12, 3 - Luk. 10, 29* - Iv. 13, 14* - 15, 12.
— božja dokazuje se s djelima - Mat. 15, 8 - 23, 23 - 24, 12 - Mar. 7, 6 - Luk. 11, 42 - Iv. 14, 15., 21., 23.
— božja polučuje oproštenje - Luk. 7, 47.
— Isusova prema ljudima - Mar. 10, 21 - Luk. 12. 49 - 23, 34 - Iv. 10, 1* - 13, 1., 23 - 14, 18., 21 - 15, 9., 12 - 17, 23 - 19, 26 - 21, 7., 20.
— ljudi prema Bogu, prva zapovijest - Mat. 22, 37* - Mar. 12, 28* - Luk. 10, 27*.
— neurednu, osugjuje Isus - Mat. 10, 35* - Luk. 24, 26.
— prema neprijateljima zapovijegjena i izvršena - Mat. 5, 44* - Luk. 6, 27* - 23, 34 - Djela; 7, 60.
— prvih kršćana - Djela; 2, 44* - 4, 32 - 11, 28*.

M

MALENI stavljeni za izgled poniznosti - Mat. 11, 25 - 18, 2* - Mar. 10, 15 - Luk. 10, 21.
MALHO, ranio ga Petar, iscijeljen od Isusa - Iv. 18, 10 - Mat. 26, 51 - Mar. 14, 47 - Luk. 26, 50*.
MAMONA, t. j. bogatstvo - Mat. 6, 24 - Luk. 16, 13.
MANA, slika presv. euharistije - Iv. 6, 31*.
MARIJA - Djevica, majka Isusova - zaručena Josipu - Mat. 1, 18 - Luk. 1, 27.
— blagu vijest donosi arkangiel Gabriel - Luk. 1, 26*.
— djevica - Mat. 1, 23 - Luk. 1, 34*.
— ide u Betlehem i rodi Isusa - Luk. 2, 4*.
— ide u Egipat - Mat. 2, 14*.
— izgubi Isusa - Luk. 2, 41*.
— mati Božja - Mat. 1, 16 - 2, 13 - Luk. 1, 43 - 2, 34 - Iv. 2, 1.
— na Kalvariji - Iv. 19, 25*.
— na svadbi u Kani - Iv. 2, 1*.
— njezino očišćavanje - Luk. 2, 22*.
— posjećuje Elisabetu - Luk. 1, 39*
— prati Isusa kod njegovog poslanstva - Mat. 12, 46 - Mar. 3, 31 - Luk. 8, 19 - Iv. 2, 12.
— puna milosti - Luk. 1, 28*.
— u blagovaonici s' apostolima - Djela; 1, 14.
MARIJA sestra Martina - prima Isusa - Luk. 10, 39*.
— kod uskrsnuća brata Lazara - Iv. 11, 1*.
— pomaza noge Isusove - Iv. 12, 3*.
MARIJA MAGDALENA javlja uskrsnuće Isusovo apostolima - Luk. 24, 10 - Iv. 20, 18.
— kod groba Isusova - Mat. 28, 1* - Mar. 15, 47 - 16, 1 - Luk. 24, 10 - Iv. 20, 1.
— na Kalvariji - Mat. 27, 56 - Mar. 15, 40 - Iv. 19, 25.
— slijedi Isusa - Luk. 8, 2.
— ukazuje joj se od mrtvih uskrsli Isus - Mar. 16, 9 - Iv. 20, 11*.

MARTA - sestra Lazarova - Luk. 10, 38* - Iv. 11, 1* - 12, 2.
MILOSRĐE nauča i vrši Isus - Mat. 5, 7 - 9, 13., 36 - 12, 7 - 14, 14 - 15, 32 - 18, 33 - 20, 34 - 23, 23 - Mar. 1, 41 - 6, 34 - 8, 2 - Luk. 5, 32 - 6, 36 - Luk. 7, 13 - 10, 33* - 13, 6* 15, 4*.
MILOST božja u pravednim dušama - Luk. 1, 28 - 2, 4., 52 - Iv. 1, 14 - Djela; 4, 33 - 6, 8 - 10, 45 - 11, 17 - 13, 43 - 14, 25 - 15, 40 - 20, 24.
— istumačena u pričama - Mat. 13, 3* - 22, 11* - 25, 14* - Mar. 4, 3* - Luk. 8, 5* - 19, 12*.
— oporitost protiv nje i nehaj za nju kažnjen - Mat. 8, 10* - 11, 21* - 13, 13* - 21, 31* - 22, 5* - 23, 37* - 25, 18* - Mar. 4, 11* - 6, 1* - Luk. 8, 10* - 10, 13* - 13, 34* - 19, 14* - Iv. 12, 37* - Djela; 7, 51* - 13, 46 - 28, 27.
MILOSTINJA - preporučena i izvršena - Mat. 5, 42 - 6, 2* - 10, 42 - 19, 21 - Mar. 9, 40 - 12, 42 - Luk. 3, 11 - 6, 30 - 11, 41 - 12, 33 - 14, 13 - 16,9-18, 22 - 19, 8 - 21, 1* - Djela; 2, 44 - 20, 35.
MIR dar božji - Mat. 10, 12* - Mar. 5, 34 - 9, 49 - Luk. 2, 14 -7, 50 - 8, 48 - 10, 5* - 19, 42 - 24, 36 - Iv. 14, 27 - 16, 33 - 20, 19., 21 - Djela; 9, 31 - 10, 36.
MIRITELJI pohvalio ih Isus - Mat. 5, 9.
MISLI zločeste grješne - Mat. 15, 19 - Mar. 7, 21.
MOĆI svete - njihovo štovanje i snaga - Djela; 19, 12.
MOJSIJE - ukaza se kod preobraženja Isusova - Mat. 17, 3* - Mar. 9, 3* - Luk. 9, 30*.
MOLITVA t. z. gospodnja - Mat. 6, 9* - Luk. 11, 2*.
— Isusova - Mat. 14, 23 - 26, 39* - Mar. 1, 35 - 14, 35* - Luk. 3, 21 - 5, 16 - 6, 12 - 9, 18; 28 - 22., 41* - Iv. 17, 1*.
— kako se ima obavljat - Mat. 5, 44 - 6, 5* - Mar. 11, 25 - Luk. 6, 28 - 11, 2* 18, 13.
— njezina potreba i moć - Mat. 7, 7* - 17, 20* - 18, 19* - 21, 22 - 26, 41 - Mar. 9, 28 - 11, 24 - 13, 33 - 14, 38 - Luk. 11, 5* - 18, 1., 7 - 21, 36

- 22, 40* - Iv. 9, 31 - 14, 13* - 15, 70; 16 - 16., 23* - Djela; 8, 22 - 10, 2*.
MRMLJANJE - kori ga Isus - Mat. 20, 11.
MRTVI - koji uskrsnuše - Mat. 9, 25 - 27, 52 - Mar. 5, 41 - Luk. 7, 13 - 8, 54 - Iv. 11, 43 - Djela; 9, 40 - 20, 10.
MRŽNJA na neprijatelja - zabranjena kršćanima - Mat. 5, 43* - Luk. 6, 27.
MUDROST - krepost, koju Isus toplo preporuča - Mat. 10, 16.

N

NAGRADA - dobrih djela - Mat. 10, 41* - Mar. 9, 40 - Luk. 6, 35.
— vječna obećana vjernima - Mat. 5, 12 - 10, 39 - 19, 27* - Mar. 10, 29* - Luk. 6, 23 - 9, 24 - 18, 29* - Iv. 4, 36.
NARAV čovječju uzeo Isus - V. Pût.
NATANAEL - učenik Isusov - Iv. 1, 45* - 21, 2.
NEHAJ za blagodati božje osuđen - Mat. 25, 24* - Luk. 7, 30 - 12, 47* - 19, 20*.
NEPREVARLJIVOST obećana naučiteljstvu crkve - Mat. 16, 18 - Luk. 22, 32 - Iv. 14, 16* - 16, 13* - 17, 11*., 20*.
NEPRIJATELJI - moramo ih ljubit - Mat. 5, 44* - Luk. 6, 27* - 23, 34 - Djela; 7, 60.
NEPRISTRANOST krepost pohvaljena - Mat. 22, 16 - Mar. 12, 14 - Luk. 20, 21 - Djela; 10, 34.
NESKRUŠENOST do kraja, kojom se Isus grozi - Iv. 8, 21*.
NESLOGA - njezine žalosne pošljedice - Mat. 12, 25* - Mar. 3, 23* - Luk. 11, 17*.
NESNOŠLJIVOST osuđena - Luk. 14, 49* - Djela; 10, 11* - 11, 1* - 15, 1*.
NEVJERSTVO- kori Isus - Mat. 11, 20* - 14, 30 - 17, 17*., 27 - Mar. 6, 6 - 9, 18 - 16, 14* - Luk. 9, 41 - 10, 13* 18, 8 - 24, 25 - Iv. 6, 65 - 20, 27.
— njegove pošljedice - Mat. 13, 58 - 17, 19* - Luk. 1, 10 - Iv. 3, 18., 36 - 8, 24.

NEVOLJE - proročene od Isusa njegovim šljedbenicima - Mat. 10, 16., 38 - 16, 24 - 24, 7* - Mar. 8, 34 - Luk. 9, 23 - 10, 3 - 14, 27 - Iv. 16, 33.
— su put, što vodi u nebo - Luk. 24, 26., 46 - Djela; 14, 21.
NEZAHVALNOST, osudio ju Isus - Luk. 17, 16*.
NIJEMI iscijelio ih Isus - Mat. 9, 32* - 12, 22 - 15, 30* - Mar. 7, 37 - 9, 16* - Luk. 11, 14.
NIKODEM - učenik Isusov - Iv. 3, 1* - 7, 50* - 19, 39.
NUŽDA - ne veže za zakon - Mat. 12, 1* - Mar. 2, 23* - Luk. 6, 1*.

O

OBJAVA - ne sadržaje se svakolika u evangjelima - Iv. 14, 26 - 20, 21 - 21, 21., 25.
OBITELJ - naravska Isusova - Mat. 12, 46* - 13, 55 - Mar. 3, 31* - 6, 3 - Luk. 2, 48 - 8, 19* - Iv. 2, 12 - 6, 42 - 7, 3.
— prava Isusova - Mat. 12, 48* - 23, 8 - Mar. 3, 34* - Luk. 8, 21*.
OBREZOVANJE - dokinuto u novom zakonu - Djela; 15, 1* - 21, 21.
— Isusa - Luk. 2, 21.
— Ivana - Luk. 1, 59.
— Timoteja - Djela; 16, 3.
OBZIR ljudski - treba prezirati - Mat. 6, 1* - 10, 28., 32* - Mar. 8, 38 - Luk. 9, 26 - 12, 4* - Iv. 12, 42* - Djela; 4, 19* - 5, 29.
ODANOST - nauča i vrši Isus - Mat. 6, 10 - 26, 39* - Mar. 14, 36* - Luk. 22, 42.
ODRICATI SE - sama sebe - Mat. 10, 39 - 16, 24* - Mar. 8, 34* - Luk. 9, 23* - 14, 26 - 17, 33 - Iv. 12, 25*.
— zemaljskih dobara - Mat. 4, 19* - 19, 21* - Mar. 1, 17* - 10, 28* - Luk. 5, 11 - 14. 26* - 18, 22 - Djela; 4, 34 - 5, 1*.
OGANJ - vječan, kazan za grijehe - Mat. 9, 44* -

13, 42* - 18, 8* - 25, 41 - Mar. 9, 42 - Luk. 16, 24.
— znamenje Duha Svetoga - Djela; 2, 3.
OHOLOST ukorena i kažnjena - Mat. 23, 12 - Luk. 1, 51 - 10, 15 - 15 - 14, 7 - 18, 10* - 22, 24* - Djela; 12, 21*.
OKORELOST srca kori Isus - Mat. 18, 28* - 25, 41* - Mar. 16, 14 - Luk. 16, 19.
OPOMENA bratska - uči ju Isus - Mat. 18, 15* - Luk. 17, 3*.
— bezuspješna, ukorena od Isusa - Mat. 7, 3* - Luk. 6, 41* - Iv. 8, 3*.
OPROŠTENJE uvreda - nauča Isus - Mat. 5, 23* - 6, 12., 14* - 18, 15., 21* - Mar. 11, 25 - Luk. 6, 29 - 11, 4 - 17, 3*
— propovijeda Isus s križa - Luk. 23, 34.
OSKVRNJENJE hrama podražuje Isusa - Mat. 21, 12* - Mar. 11, 15* Luk. 19. 45* - Iv. 2, 14*.
OSVETA - osobnu zabranjuje Isus - Mat. 5, 39* - Luk. 6, 27*.
— pridržana Bogu - Luk. 18 ,7.

P

PAKAO - mjesto vječnih kazni - Mat. 8, 12 - 13, 42 - 18, 8* - 25, 30* - Mar. 9, 42 - Luk. 10, 15 - 16, 22.
PAVAO - pripovijeda svoj život do obraćenja - Djela; 22, 3* - 26, 4. V. Kazalo: Djela apost.
— Savao - progoni kršćane - Djela; 8, 3*.
— sudjeluje kod kamenovanja Stjepanova - Djela; 7, 57.
PETAR - ide k Isusu po vodi - Mat. 14, 28.
— ispovijeda božanstvo Isusovo - Mat. 16, 16* - Mar. 8, 29 - Luk. 9, 20 - Iv. 6, 70.
— kod groba Isusova - Luk. 24, 12 - Iv. 20, 2. V. Sadržaj Djela apost.
— kod pošljednje večere - Mat. 26, 35* - Mar. 14, 30* - Iv. 13, 6*.
— kod Preobraženja - Mat. 17, 1* - Mar. 9, 1* - Luk. 9, 28*.
— kuša Isusa odvratiti od muke - Mat. 16, 23* - Mar. 8, 32*.
— (Simon) - njegov izbor - Mat. 4, 18* - Mar. 1, 16* - Iv. 1, 41*.
— njegov primat - Mat. 10, 2 - 16, 18* - Luk. 22, 32 - Iv. 21, 15*.
— odriče se Isusa i kaje se - Mat. 26, 69* - Mar. 14, 54* - Luk. 22, 54* - Iv. 18, 15*., 25*.
— poslije čudnovata ribolova klanja se Isusu - Luk. 5, 8.
— prozvan Kefas (pećina) - Iv. 1, 42.
— u vrtu Getsemanskom - Mat. 26, 37*- Mar. 14, 32* - Luk. 22, 32* - Iv. 18, 10*.
PIJANSTVO - prekoreno od Isusa - Luk. 12, 45 - 21, 34.
PJENEZNICA - Mar. 12, 41 - Luk. 21, 1 - Iv. 8, 20.
PLAČ - Isusov - Luk. 19, 41 - Iv. 11, 35.
— za pokojne, dopušten - Djela; 8, 2 - 9, 39.
PLAČUĆI biti će utješeni - Mat. 5, 5 - 11, 28.
POGANI - vjeru njihovu hvali Isus - Mat. 8, 10 - 15, 22* - Luk. 7, 9 - Iv. 12, 29*.
— njihovo zvanje - Mat. 2, 2* - 8, 11 - 10, 15 - 21, 43 - Djela; 8, 26* - 10, 9* - 15, 4*.
POHLEPA za jelom svladana od Isusa - Mat. 4, 3* - Luk. 4, 30.
POKAJANJE za grijehe - primjeri - Mat. 26, 75 - Mar. 14, 72 - Luk. 7, 37 - 15, 18 - 18, 13 - 22, 62 - Djela; 2, 37.
POKORA - krepost potrebna - Mat. 3, 2., 8 - 4, 17 - 11, 20 -Mar. 1, 15 - 6, 12 - Luk. 3, 8 - 5, 32 - 10, 13* - 13, 3* - 24, 47 - Djela; 2, 38 - 3, 19 -8 ,22- 11, 18 - 17, 30 - 26, 20.
— prispodobe što se odnose na nju - Mat. 8, 2* - Mar. 1, 40* - Luk. 5, 12 - 17, 12 - Iv. 11, 39*.
— sakramenat ustanovljen od Isusa - Mat. 16, 19 - 18, 18 - Iv. 20, 23.
POLOŽENJE ruku - Isus s njima blagosiva i iscjeljuje - Mat. 9, 18 - 19, 15 - Mar. 5, 23 - 6, 5 - 7, 2* - 8, 23 - 10, 16 - Luk. 4, 40 - 13, 13.

POMRČANJE - kod smrti Isusove - Mat. 27, 45 - Luk. 23, 45.
— na koncu svijeta - Mat. 24, 29 - Mar. 13, 24 - Luk. 21, 25.
PONIZNOST - uči i vrši Isus - Mat. 5, 3 - 9, 30 - 12, 16 - 17, 9 - 18, 4 - 20, 25* - 23, 8* - Mar. 1, 44 - 3, 11* - 7, 36 - 9, 8., 34 - 10, 42* - Luk. 9, 21; 46* - 14, 7* - 17, 10 - 18, 13* - 22, 24* - Iv. 13. 2*.
— drugi primjeri - Mat. 3, 11* - 8, 8 - 15, 27 - Mar. 1, 7* - Luk. 1, 48 - 7, 6* - 15, 19 - 18, 13 - Iv. 1, 26.
— nagragjena - Mat. 19, 30 - 20, 16 - 23, 12 - Mar. 10, 31 - Luk. 1, 48* - 13, 30 - 14, 11 - 18, 14*.
POSAO zaslužuje pravednu nagradu - Mat. 10, 10 - Luk. 10, 7.
POSLUH - što se duguje Bogu - Djela; 4, 10 - 5, 29.
— što se duguje nauci Isusovoj- Mat. 3, 17 - 7, 24* - 8, 21* - 13, 19* - 17, 5 - 28, 20 - Mar. 9, 6 - Luk. 6, 47* - 9, 35 - Iv. 13, 47* - 14, 15* - 15, 14.
— što se duguje crkvi - Mat. 18, 17 - Luk. 10, 16 - Djela; 15, 28*.
što se duguje gragjanskim oblastima - Mat. 17, 23* - 22, 16* Mar. 12, 13* - Luk. 20, 20*.
POSLUŠNOST - njezini plodovi - Mat. 12, 50 - 13, 23 - Mar. 3, 35 - 4, 20 - Luk. 5, 4* - 8, 15., 21 - 11,28 - Iv. 2, 7* - 5, 24 - 8, 51 - 14, 15* - 15, 10 - Djela; 5, 32.
— srdačna - Mat. 21, 28*.
POST - ne vrše ga apostoli za živa Isusa - Mat. 9, 14* - Mar. 2, 18 - Luk. 5, 33*.
— ne valja postiti poradi taštine - Mat. 6, 16*.
— njegova moć - Mat. 17, 20 - Mar. 9, 28.
— vrše ga apostoli poslije uzašašća Isusova na nebo - Djela; 13, 2* - 14, 22.
POTVRDA - sakramenat - Djela; 8, 17 - 19, 16.
PRANJE - nogu, izvrši Isus - Iv. 13, 4*.

— propisano u starom zakonu - Mat. 15, 2., 20 - 23, 25* - Mar. 7, 2.
PRAVEDNOST - krepost kršćanska - Mat. 5, 6., 20 - Djela; 10, 35.
PRAZNE govore kori Isus - Mat. 12, 36*.
PRAZNIK - od sjenica - Iv. 7, 2
— Posvete hrama - Iv. 10, 22.
— Pasha - Mat. 26, 2 - Mar. 14, 1 - Luk. 22, 1 - Iv. 12, 13 - 13, 1.
Duhovi - Djela; 2, 1*.
PRELJUB osugjen - Mat. 5, 27* - 14, 3* - 19, 9., 18 - Mar. 10, 11., 19 - Luk. 16, 18.
PRELJUBNICA pred Isusom - Iv. 8, 2*.
PREODREGJENJE božje pravednikâ - Mat. 20, 23 - 24, 22 - Mar. 10, 39* - 13, 20 - Iv. 6, 66 - 10, 26* - 13, 18 - Djela; 13, 48.
PREPOROGJENJE potrebno za život vječni - Iv. 3, 3., 5.
PREZIR svetih stvari osugjen - Mat. 7, 6.
PRIČA - vrsta propovijedanja, kojom se Isus najvolio služit - Mat. 13, 3., 10., 34 - Mar. 4, 11., 34 - Luk. 7, 10.
— o Blagu sakrivenom - Mat. 13, 44.
— o Bogatašu raskošniku - Luk. 16, 19*.
— o Bogatašu zločestom - Luk. 12, 16*.
— o Čovjeku, koji gradi kuću - Mat. 7, 24*. Luk. 6, 48*.
— o Čovjeku, koji zida toranj - Luk. 14, 28*.
— o Drami izgubljenoj - Luk. 15, 8*.
— o Djevicama mudrim i djevicama ludim - Mat. 25, 1*.
— o Dobrom Samaritancu - Luk. 10, 30*.
— o Dobrom sjemenu i kukolju - Mat. 13, 24*.
— o Dusima nečistim - Mat. 12, 43* - Luk. 21, 41.
— o Dvojici dužnika - Luk. 7, 41*.
— o Dvojici sinova - Mat. 21, 28*.
— o Fariseju i cariniku - Luk. 18, 10*.
— o Kralju, koji hoće ratovat - Luk. 14, 31*.
— o Kvasu - Mat. 13, 33* - Luk. 13, 21.

— o Mreži bačenoj u more - Mat. 13, 47*.
— o Minama - Luk. 19, 22*.
— o Ovci izgubljenoj - Mat. 18, 12* - Luk. 15, 4*.
— o Pastiru, o ovcama i kradljivcu - Iv. 10, 1*.
— o Prijatelju uslužnom - Luk. 11, 5*.
— o Sijaču - Mat. 13, 3* - Mar. 4, 3* - Luk. 8, 5*.
— o Sinu rasipnom - Luk. 15, 11*.
—o Sjetvi i žetvi - Mar. 4, 26*.
— o Slugama dužnicima - Mat. 18, 23*.
— o Slugama, koji čekaju gospodara - Luk. 12, 36*.
— o Slugi vjernom i nevjernom - Mat. 24, 45* - Luk. 12, 42*.
— o Smokvenici neplodnoj - Luk. 13, 6*.
— o Sucu nepravednom - Luk. 18, 2*.
— o Svadbi kraljevskoj - Mat. 22, 2*.
— o Talentima - Mat. 25, 14*.
— o Trgovcu bisera - Mat. 13, 45*.
— o Upravitelju nevjernomu - Luk. 16, 1*.
— o Večeri - Luk. 14, 16*.
— o Vinogradarima zločestim - Mat. 21, 33* - Mar. 12, 1* - Luk. 20, 9*.
— o Zrnu gorušičnom - Mat. 13, 31* - Mar. 4, 30* - Luk. 13, 9*.
PRIGODE zle treba izbjegavat - Mat. 5, 28* - 18, 8 - Mar. 9, 42*.
PRIJATELJI pravi Isusovi - Iv. 15, 14*.
PRIPRAVA - Mat. 27, 62 - Mar. 15, 42 - Luk. 23, 54 - Iv. 19, 14., 31., 42.
PRISEGA mora se držati - Mat. 5, 33 - 23, 16.
— zabranjena od Isusa - Mat. 5, 34.
PRISPODOBE evangjeoske - o Čokotu i lozama - Iv. 15, 1*.
— o Čovjeku jaku napadnutu - Mat. 12, 29 - Mar. 3, 27 - Luk. 11, 21*.
— o Devi progutanoj - Mat. 23, 24.
— o Devi i ušici iglenoj - Mat. 19, 24 - Mar. 10, 25 - Luk. 18, 25.

— o Djeci - Mat. 19, 13 - Mar. 10, 13 - Luk. 18, 17.
— o Dječacima na trgu - Mat. 11, 16* - Luk. 7, 32.
o Drvu dobru - Mat. 7, 17* - 12, 33.
— o Drvu presagjenom - Luk. 17, 6.
— o Domaćini i kradljivcu - Mat. 24, 43.
— o Drugovima ženikovim - Mat. 9, 15 - Mar. 2, 19* - Luk. 5, 34* - Iv. 3, 29.
— o Dvojici gospodara - Mat. 6, 24 - Luk. 16, 13.
— o Gavranima - Luk. 12, 24.
— o Golubu bezazlenom - Mat. 10, 16.
— o Gori prenešenoj - Mat. 17, 19 - 21, 21 - Mar. 11, 23.
— o Gospodaru i slugi - Luk. 17, 7* - 22, 27 - Iv. 13, 16 - 15, 20.
— o Gradu na brijegu - Mat. 5, 41.
— o Grobovima obijeljenim - Mat. 23, 27 - Luk. 11, 44.
— o Haljini staroj - Mat. 9, 16 - Mar. 2, 21 - Luk. 5. 36.
— o Hljebu vječnoga života - Iv. 6, 27*.
— o Jaganjcima megju vukovima - Luk. 10, 3.
— o Kaležu patnjâ - Mat. 20, 22 - 26, 39 - Mar. 10, 38 - 14, 36 - Luk. 22, 42 - Iv. 18, 11.
— o Kamenu od ugla - Mat. 21, 42* - Mar. 12, 10* - Luk. 20, 17*.
16, 19.
— o Ključevima kraljevstva nebeskoga - Mat. 16, 19.
— o Kokoši i pilićima - Mat. 23, 37 - Luk. 13, 34.
— o Kradljivcu nenadnu - Mat. 24, 43 - Luk. 12, 39.
— o Kraljevstvu razdijeljenom - Mat. 12, 25 - Mar. 3, 24 - Luk. 11, 17.
— o Kući nesložnoj - Mat. 12, 25 - Mar. 3, 25 - Luk. 11, 17.
— o Liječniku - Mat. 9, 12 - Mar. 2, 17. - Luk. 4, 23 - 5, 31.
— o Lisicama i njihovim jamama -Mat. 8, 20 - Luk. 9, 58.

— o Ljiljanima poljskim - Mat. 6, 28 - Luk. 12, 27.
— o Munji brzoj - Mat. 24, 27.
— o Ocu usrdnu - Mat. 7, 9 - Luk. 11, 11*.
— o Oku bistru i pokvarenu - Mat. 6, 22 - Luk. 11, 34*.
— o Ovci padnuvšoj u jamu - Mat. 12, 11*.
— o Ovcama bez pastira - Mat. 9, 36 - Mar. 6, 34.
— o Ovcama posrijed vukova - Mat. 10, 16.
— o Pastiru, što razlučuje ovce od jaraca - Mat. 25, 32*.
— o Pastiru udarenu i ovcama što se razbjegoše - Mat. 26, 31 - Mar. 14, 27.
— o Plugu - Luk. 9, 62.
— o Porezu i Sinovima kraljevskim - Mat. 17, 25*.
— o Potopu - Mat. 14, 37* - Luk. 17, 26*.
— o Psićima i mrvicama - Mat. 15, 27 - Mar, 7, 28.
— o Pticama nebeskim - Mat. 6, 36 - 8, 20 - Luk. 9, 58.
— o Salomonu - divnom kralju - Mat. 6, 29.
— o Slijepcu vogji slijepca - Mat. 15, 14 - Luk. 6, 39.
— o Slugi i sinu - Iv. 8, 35.
— o Smokvi kad stane listati - Mat. 24, 32 - Mar. 13, 28 - Luk. 21, 29*.
— o Snu i smrti - Iv. 11, 11*.
— o Sodomi, što propada od ognja - Luk. 17, 28*.
— o Soli zemlje - Mat. 5, 13 - Mar. 9, 49 - Luk. 14, 34*.
— o Stadu malenom - Luk. 12, 32.
— o Stolu nebeskom - Luk. 22, 30.
— o Strvini i orlovima - Mat. 24, 28 - Luk. 17, 37.
— o Svijeći na svijećnjaku - Mat. 5, 15 - Mar. 4, 21 - Luk. 8, 16 - 11, 33.
— o Travi poljskoj - Mat. 6, 30 - Luk. 12, 28.

— o Trski kojom vjetar ljulja - Mat. 11, 7 - Luk. 7, 24.
— o Trunu i brvnu - Mat. 7, 3* - Luk. 6, 41*.
— o Učeniku i učitelju - Mat. 10, 24* - Luk. 6, 40.
— o Vrapcima - Mat. 10, 29* - Luk. 12, 6*.
— o Vratima ovčinjaka - Iv. 10, 9.
— o Vratima tijesnim i širokim - Mat. 7, 13* - Luk. 13, 24.
— o Vinu novom i mjehovima starim - Mat. 9, 17 - Mar. 2, 22 - Luk. 5, 37*.
— o Vodi života vječnoga - Iv. 4, 10* - 7, 38.
— o Vremenu lijepu i ružnu - Mat. 16, 2* - Luk. 12, 54*.
— o Vucima u ovčijem odijelu - Mat. 7, 15.
— o Zmiji od mjedi - Iv. 3, 14.
— o Zmiji mudroj - Mat. 10, 16.
— o Zrnu, što umire u zemlji - Iv. 11, 24*.
— o Ženi kad ragja - Iv. 16, 21.
— o Žetvi i poslenicima - Mat. 9, 30 - Luk. 10, 2.
PROGONSTVA - proročena od Isusa njegovim sljedbenicima - Mat. 1, 16* - 20, 23 - 24, 9 - Mar. 10, 38* - 13, 9 - Luk. 10, 3 - 11, 49 - 21, 12* - Iv. 15, 20* - 16, 2*.
— kako ih treba podnositi - Mat. 5, 44 - 10, 23.
— njihov plod - Mat. 5, 10* - Mar. 10, 29*.
— osvetit će Bog - Mat. 23, 34 - Luk. 18, 7.
— za prvih dana kršćanstva - Djela; 8, 1 - 13, 50.
PROKLETSTVO što prijeti griješnicima - Mat. 3, 12 - 8, 12 - 13, 50 - 22, 13 - 23, 33 - 25, 30., 41* - Mar. 9, 42* - Luk. 3, 17 - 13, 27* - 16, 22* - Iv. 3, 36.
PROMISAO da ima dokazuje Isus - Mat. 6, 25* - 10, 29* - Luk. 12, 22* - 21, 18.
PROROCI lažljivi proročeni od Isusa - Mat. 7, 15* - 24, 11 - Mar. 13, 22.
PSOST protiv Duha svetoga ne oprašta se - Mat. 12, 31 - Mar. 3, 28.
PUT - što ju uzeo Isus - Iv. 1, 14.

— Isusova hrana euharistička - Mat. 26, 26 - Mar. 14, 22 - Luk. 22, 17 - Iv. 6, 52*
— Isusova proslavljena - Luk. 24, 39, - Djela; 2, 31.
— za razliku od duha - Mat. 16, 17 - 26, 41 - Mar. 14, 38 - Iv. 1, 13 - 3, 6 - 6, 64.

R

RADNICI - što ih Isus želi - Mat. 9, 37 - Luk. 10, 2.
— zaslužuju plaću - Mat. 10, 10 - Luk. 10, 7.
RADOST - što ju Isus donio ljudima - Mat. 2, 10 - Luk. 2, 10 - 19, 6 - Iv. 15, 11 - 16, 24 - 17, 13 - 20, 20 -Djela; 8, 39.
— posred mukâ - Mat. 5, 10 - Luk. 6, 23 - Iv. 16, 20 - Djela; 5, 41.
RAJ - njegova sreća -Mat. 6, 20 - 13, 43 - 22, 30 - 25, 34 -Mar.12, 25 - 10, 20 - 12, 33 - 14, 15 - 20, 36 - 22, 29* - Iv. 16, 20 - 17, 24.
— sredstva da ga postignemo - Mat. 25, 34*.
— teško ga je postići - Mat., 19, 23* - Mar. 10, 25.
RAKA - V. Mat. 5, 22.
RAZVOD - osugjuje Isus - Mat. 5, 32 - 19, 3* - Mar. 10, 51 - Luk. 16, 18.
REVNOST Isusova za čast hrama božjega - Mat. 21, 12* - Mar. 11, 15* - Luk. 19, 45* - Iv. 2, 14*.
RIJEČ - Isus - Iv. 1, 1*.
RIJEČ božja - bit će kažnjeni, koji ju preziru - Mat. 10, 14* - Luk. 12, 47 - Iv. 12, 48 - Djela; 13, 45* - 18, 6.
— njezina vrijednost - Mat. 4, 4 - 7, 24 - Luk. 4, 4 - 6, 47 - 11, 28.
— povjerena apostolima - Mat. 10, 7., 27 - 28, 20 - Mar. 13, 10 - 16, 15.
— uvijek se obistinjuje - Mat. 5, 18 - 24, 35 - Mar. 13, 31 - Luk. 16, 17 - 21, 31 - 24, 27.
RIJEČ praznu kori Isus - Mat. 12, 36.

S

SABLAZAN kratkoumnih - valja se je klonit - Mat. 17, 23* - Djela; 16, 3 - 21, 20*.
— osugjuje Isus - Mat. 18, 6 - Mar. 9, 41 - Luk. 17, 1*.
SADUCEJI - njihov nauk pobijen od Isusa - Mat. 22, 23* - Mar. 12, 18* - Luk. 20, 27*.
— prekorava ih sv. Ivan Krstitelj - Mat. 3, 7.
SAVJETI evangjeoski postavljeni od Isusa - Mat. 7, 21* - 19, 21 - Mar. 10, 21* - Luk. 12, 33 - 18, 22.
SAVRŠENSTVO što se traži od kršćana - Mat. 5, 20* - Iv. 13, 34.
SILA - drug Pavlov - Djela; 15, 22 - 16, 25 - 17, 4.
SINOVI - njihove dužnosti spram roditelja - Mat. 15, 3* - 19, 19 - Mar. 7, 10 -10, 19 - Luk. 2, 51.
SIMON - Cirenejac - nosi križ Isusov - Mat. 27, 32 - Mar. 15, 21 - Luk. 23, 26.
SIMON - čarovnik - hoće da zavede Petra - Djela; 8, 9*.
SIMON - gubavac - prima u kuću Isusa - Mat. 26, 6* - Mar. 14, 3*.
SIMON Petar - V. Petar.
SIMONIJA - zabranjena - Mat. 10, 8 - Djela; 8, 20.
SIROMAŠTVO - svojevoljno - preporuča Isus - Mat. 5, 3 - 10, 9* - 19, 21 - Mar. 6, 8* - 10, 21 - Luk. 6, 20 - 9, 3 - 10, 4 - 12, 33 - 18, 22.
SLAVU božju treba iskati - Mat. 6, 9 - Luk. 11, 2.
SLIJEPCI što ih iscijeli Isus - Mat. 9, 27* - 12, 22 - 15, 30 - 20, 30* - 21 14 - Mar. 8, 22* - 10, 46* - Luk. 18, 35* - Iv. 9, 1*.
— iscijeljeni dokazuju da je Mesija došao - Mat. 11, 5 - Luk. 4, 19 - 7, 22.
SLOBODA - šljedbenika Isusovih - Luk. 4, 18 - Iv. 8, 32., 36.
SMRT - čas njezin nesiguran - Mat. 24, 42* - Mar. 13, 33 - Luk. 12, 20 - 21, 34*.

SNOŠLJIVOST - uči nas Isus - Mat. 13, 30 - Mar. 9, 38* - Luk. 13, 6*.
SPAS vječni ima se cijenit nada sve - Mat. 5, 29* - 10, 39 - 16, 25* - 18, 8* - Mar. 8, 35 - 9, 42* - Luk.9, 25-17, 33 - Iv. 12, 25.
— sredstva, kojima ga možemo postići - Mar. 16, 16 - Iv. 3, 15* - 36, 5., 24 - Djela; 15, 11 - 16, 31.
SRCE - čisto hvali Isus - Mat. 5, 28.
— je očito pred Bogom - Luk. 16, 15 - Djela; 1, 24 - 15, 8.
— otvrdnuto - je razlog, što se čovjek ne kaje od svojih grijeha - Mat. 13, 15 - Mar. 3, 5 - 7, 21 - Iv. 12, 40 - Djela; 7, 51 - 28, 27.
— ponizno Isusovo - Mat. 11, 29.
SRDNJA osuđena od Isusa - Mat. 5, 22*.
SREBRNIK, novac - Mat. 26, 15.
SREĆA -šljedbenika Isusovih - Mat. 5, 11 - 11, 6; 29 - 13, 16 - 16, 17 - 24, 46 - Luk. 1, 45 - 6, 22 - 7, 23- 11, 28 - 12, 37., 46 - 14, 14* - Iv. 12, 26 -13,17 - 20, 29.
STRAH božji sudija - Mat. 10, 28 - Luk. 12, 5.
SUD općeniti naviješten od Isusa - Mat. 10, 15 - 11, 22 - 12, 36 - 25, 31* - Mar. 13, 24*.
SUDITI druge - osuđuje Isus - Mat. 7, 1* - 12, 7 - Luk. 6, 37 - 13, 1* - Iv. 7, 24 - 9, 2*.
SVEĆENICI - njihovo regjenje - Luk. 22, 19.
SVIJET - neprijatelj Isusa i kršćana - Iv. 7, 7 - 14 - 17* 15 - 18* - 16, 20, 33 - 18, 9.
— njegov konac - Mat. 13, 39., 49 - 24, 3* - Mar. 13, 4* - Luk. 21, 7*.
— taj čas se ne zna - Mar. 13, 32 - Luk. 21, 10.
SVJEDOČANSTVO - krivo zabranjeno - Mat. 19, 18 - Mar. 10, 19 - Luk. 3, 14.

Š

ŠLJEPOĆA duhovna, oplakuje ju Isus - Mat. 15, 14 - 23, 16., 26 - Mar. 3, 5 - 8, 18 - Luk. 6, 39.
— kazan za okorelost - Mat. 13, 15 - Mar. 4, 12 - Luk. 8, 10 - 19, 42 - Iv. 9, 39 - 12, 40 - Djela; 28, 26*.
— tjelovna - V. Slijepci što ih iscijeli Isus.

T

TAŠTINA farisejska osuđena - Mat. 23, 5* - Mar. 12- 38* - Luk. 11, 43* - 18, 11* - 20, 46.
TERTUL - odvjetnik protiv Pavla - Djela; 24, 1*.
TIMOTEJ - učenik Pavlov - Djela; 16, 1* - 19, 22.

U

UBIJSTVO zabranjeno - Mat. 5, 21 - 19, 18 - Mar. 10, 19 - Luk. 18, 20.
UČENICI - sedamdeset i dva učenika Isusova, što ih posla među svijet - Luk. 10, 1*.
— od Emausa - Luk. 24, 13*.
— Ivanovi pridružuju se Isusu - Mat. 9, 14 - 11, 2 - Mar. 2, 18 - Luk. 5, 33 - 7, 19*.
UČITELJI zakona pobijeni od Isusa - Luk. 8, 30* - 11, 45* - 14, 3*.
UDOVICE - za apostolskog doba - Djela; 6, 1*.
UKAZANJA - anđelâ. V. Anđeli i Gabriel.
— Duha svetoga - Mat. 3, 16 - Mar. 1, 10 - Luk. 3, 22 - Iv. 1, 32* - Djela 2, 3*.
— Ilije i Mojsije kod Preobraženja - Mat. 17, 3* - Mar. 9, 3* - Luk. 8, 30*.
— Isusa, koji ustade iz mrtvih pobožnim ženama: Mat. 28, 9* - Mar. 16, 9* - Iv. 20, 11* - Petru - Luk. 24, 34 - apostolima - Mat. 28, 17* - Mar. 12, 14* - Luk. 24, 36* - Iv. 20, 19* - 21, 1* - Djela; 1, 2* - učenicima, koji su išli u Emaus - Mar. 16, 12 - Luk. 24, 15* - Savlu - Djela; 9, 4* - 18, 9* - 23, 11.
— svetih, kojih tjelesa ustaše, kad Isus umre na križu - Mat. 27, 53.
UKAZANJE čovjeka Macedonca Pavlu - Djela; 16, 9.

ULJE, služili se njime, da iscijele bolesnike - Mar. 6, 13.
USKRSNUĆE buduće svih ljudi - Mat. 20, 30* - 25, 46 - Mar. 12, 25* - Luk. 14, 14 - 20, 35* - Iv. 5, 29 - 6, 39* - 11, 24.
— Eutiha - Djela; 20, 9*.
— Isusovo - posvjedočeno od apostolâ - Djela; 2, 24 - 3, 15 - 4, 10., 33 - 5, 30 - 10, 40 - 13, 30 - 17, 18., 31.
— kćeri Jairove - Mat. 9, 18* - Mar. 5, 22* - Luk. 8, 41*.
— Lazarovo - Iv. 11, 1*.
— pravednikâ kad umre Isus - Mat. 27, 52.
— sina udovice Naimske - Luk. 7, 12*.
— Tabite - Djela; 9, 36*.
UZDRŽLJIVOST - naložena od sabora Jerusalemskoga - Djela; 4, 20., 29.
UZETI iscijeljeni - Mat. 4, 24 - 8, 5* - 9, 2* - Mar. 2, 3* - Luk. 5, 18* - Djela; 8, 8.

V

VARKA osuđena - Luk. 16, 2* - Djela; 5, 1*.
VELIČINA kršćana - Mat. 5, 19* - 11, 11* - Luk. 7, 28.
VJEČNOST budućega života - Mat. 18, 8 - 19, 16* - 25, 41* - Mar. 3, 29 - 9, 42 - 10, 17* - Luk. 10, 25 - 18, 18., 30 - Iv. 4, 4., 36 - 6, 27 - 10, 28 - 12, 25 - 17, 2 - Djela; 13, 46*.
VJERA - krepost za spasenje potrebna - Mar. 16, 16 - Iv. 3, 18., 36 - 6, 40 - 8, 24 - 16, 9.
VJERA ima za temelj Boga - Mat. 16, 17.
— njezini spasonosni učinci - Mat. 8, 5* - 9, 2*., 20*., 27* - 15, 28 - 17, 20 - 21, 21 - 23, 23 - Mar. 2, 5 - 5, 34 - 9, 22* - 10, 52 - 11, 23* - 16, 16 - Luk. 1, 45 - 5, 20 - 7, 19., 50 - 8, 48 - 9, 2 - 17, 6* - 18, 42 - 23, 41 - Iv. 1, 12 - 3, 15., 36 - 5, 24 - 6, 35 - 7, 38 - 11, 25* - 12, 46 - 14, 1., 12 - 17, 3 - 20, 29 - Djela; 3, 16 - 10, 43 - 13, 39 - 14, 8* - 15, 9 - 16, 31.

— slaba ukorena od Isusa - Mat. 8, 26 - 14, 31 - 16, 8 - Mar. 4, 40 - Luk. 8, 25 - 12, 28 - Iv. 4, 48 - 5, 38., 47 - 8, 45 - 10, 25.
VODA pretvorena u vino od Isusa - Iv. 2, 6*.
— tvar nužna za sv. krst - Iv. 3, 5 - Djela; 8, 36* - 10, 47.
VOJNICI - kod propovijedi Ivanovih - Luk. 3, 14*.
VOLJA božja - jest, da se ljudi spase - Iv. 6, 39 - 18, 14.
— s njom valja se sljubit kršćanima - Mat. 6, 10 - 7, 21 - 12, 50 - 25, 11 - 26, 39* - Mar. 3, 35 - 14, 36* - Luk. 22, 42 - Iv. 9, 31.
VRAĆANJE veledušno pohvaljeno od Isusa - Luk. 19, 8.

Z

ZAGOVOR Isusov - Luk. 22, 32* - 23, 34 - Iv. 14, 6* - 17, 1*.
— Marije kod svadbe u Kani Galilejskoj - Iv. 2, 3*.
ZAHARIJA - otac Ivana Krstitelja - Luk. 1, 5*.
ZAHVALNOST pohvaljena od Isusa - Luk. 17, 15.
ZAKON - ne obvezuje za slučaj potrebe - Mat. 12, 1* - Mar. 2, 23* - 3, 1* - Luk. 6, 1* - 13, 14* - 14, 3*.
— novi daje Isus - Mat. 5, 44* - 19, 7* - Luk. 6, 27* - Iv. 13, 34.
— vrši ga Isus - Mat. 5, 17 - 17, 23* - Luk. 2, 22., 42.
ZAPOVIJESTI - treba obdržavat - Mat. 5, 29 - 19, 17* - 22, 36* - Mar. 10, 19* - 12, 28* - Luk. 18, 20 - Iv. 13, 34 - 15, 10*.
ZASLUGA dobrih djela - Mat. 10, 40* - Luk. 10, 16 - Iv. 13, 20.
ZAŠLJEPLJENI Židovi - Mat. 13, 13* - Mar. 4, 11 - 8, 18 - Luk. 8, 10 - Iv. 12, 37*.
— da su takovi rastužuje Isusa - Mar. 3, 5.
ZAVIST osuđena od Isusa - Mat. 9, 10* - Luk. 15, 25* - 19, 39* - Iv. 21, 20*.

ZAVJET Nazarejca - Djela; 18, 18 - 21, 23.
ZAVJET novi - Mat. 26, 28 - Mar. 14, 24.

Ž

ŽELJE zločeste - osuđuje ih Isus - Mat. 5, 28.
— njihove zle pošljedice - Mar. 4, 19 - Luk. 8, 14.
ŽENIDBA - njezina božanska ustanova - Mat. 19, 5* - Mar. 10, 6*.
— njezina nerazrješivost - V. Razvod osuđen.
— posvećena od Isusa u Kani Galilejskoj - Iv. 2, 2.

Dodatak III.

Glavni sadržaj Evangjelja.

Odsjek 1, 2.	Matej			Marko			Luka			Ivan		
	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.
ODSJEK I. **Rođenje i mladost Isusova.**												
Božanstvo Riječi i poslanje Ivana Krstitelja	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1-18	351
Uvod Lukin	.	.	.	.	.	.	1	1-4	221	.	.	.
Isusovo Rodoslovje	1	1-17	1	.	.	.	3	23-38	242	.	.	.
Anđeo navješćuje rođenje Ivanovo	.	.	.	.	.	.	1	5-25	221	.	.	.
Anđeo navješćuje rođenje Isusovo	.	.	.	.	.	.	1	26-38	224	.	.	.
Marija ide Elisabeti u pohode	.	.	.	.	.	.	1	39-56	227	.	.	.
Rođenje Ivana Krstitelja	.	.	.	.	.	.	1	57-80	231	.	.	.
Isusovo Rođenje	1	18-25	3	.	.	.	2	1-20	232	.	.	.
Obrezanje i prikazanje u hramu	.	.	.	.	.	.	2	21-38	235	.	.	.
Mudraci u Betlehemu	2	1-21	5	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Bijeg u Egipat	2	13-15	6	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Pokolj nevine dječice	2	16-18	9	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Povratak iz Egipta	2	19-23	9	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Djetinstvo Isusovo	.	.	.	.	.	.	2	39-40	237	.	.	.
Isus među učiteljima	.	.	.	.	.	.	2	41-52	237	.	.	.
ODSJEK 2. **Propovijedanje Ivana Krstitelja. Putovanje Isusovo u Jerusalem. Povratak u Galileju.**												
Propovijedanje Ivana Krstitelja	3	1-12	10	1	1-8	149	3	1-18	239			

Odsjek 2, 3.	Matej			Marko			Luka			Ivan		
	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.
Krštenje Isusovo .	3	13-17	12	I	9-11	150	3	21-22	241	.	.	.
Kušanje Isusovo .	4	1-11	13	I	12-13	150	4	1-13	243	.	.	.
Svjedočanstvo Ivana Krstitelja . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	19-34	353
Prvi učenici Isusovi	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	35-51	355
Svadba u Kani . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	1-11	357
Isus u Jerusalemu Istjera trgovce iz hrama	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	12-22	358
Prvi vazam Isusov	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	23-25	360
Isus i Nikodem . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3	1-21	360
Novo svjedočanstvo sv. Ivana .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3	22-36	362
Ivan Krstitelj u tamnici	14	3-5	66	6	17-20	171	3	19-20	241	.	.	.
Isus ide u Galileju kroz Samariju	4	12	15	1	14	150	4	14	244	4	1-6	364
Isus i Samaritanka	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4	7-42	364
Isus u Galileji iscijeli sina kraljeva čovjeka .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4	43-54	368
Ovčji ribnjak . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5	1-9	370
Tužbe idova proti Isusu	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5	10-47	371
ODSJEK 3.												
Boravak u Galileji. Put u Jerusalem.												
Isus u Galileji počinje propovijedati i čudesa tvorit	4	12	15	1	14-15	150	4	15	244	.	.	.
Isus propovijeda u Nazaretu . . .	.	.	.	.	.	.	4	16-30	244	.	.	.
Isus ostavlja Nazaret i ide u Kafarnaum	4	13-17	15	.	.	.	4	31-32	246	.	.	.
Prva četiri apostola. udesni ribolov	4	18-22	16	1	16-20	151	5	1-11	248	.	.	.
Isus u Kafarnaumu iscjeljuje čovjeka koji je imao vraga	.	.	.	1	21-28	151	4	33-37	246	.	.	.

Odsjek 3.	Matej			Marko			Luka			Ivan		
	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.
Isus iscjeljuje punicu Petrovu i druge bolesnike	8	14-17	35	1	29-39	152	4	38-44	247	.	.	.
Gubavac i uzeti iscijeljeni . . .	8	1-4	33	1	40-45	153						
Zvanje Levijevo (Matej)	9	9	38	2	13-17	155	5	27-32	251	.	.	.
Kršćanski post . .	9	10-17	38	2	18-22	155	5	33-39	251	.	.	.
Klasje i subota . .	12	1-8	51	2	23-28	156	6	1-5	252	.	.	.
Suha ruka — Ljubežljivost Isusova	12	9-21	15	3	1-6	158	6	6-11	253	.	.	.
Druga čudesa Isusova. - Apostoli .	10	2-4	42	3	7-20	157	6	12-19	253	.	.	.
Propovijed na gori. **Blaženstva**	5	1-12	17	.	.	.	6	20-25	254	.	.	.
O odnosu novoga zakona prema staromu	5	13-48	18	.	.	.	6	26-38	255	.	.	.
Čistoća nakane kod milostinje, molitve i posta . . .	6	1-18	24	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Kršćani i dobra svjetska	6	19-34	28	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Razne zapovijedi .	7	1-29	30	.	.	.	6	39-49	256	.	.	.
Sluga stotnikov .	8	5-13	33	.	.	.	7	1-10	257	.	.	.
Sin udovice Naimske uskrisen	.	.	.	.	.	.	7	11-16	258	.	.	.
Isus i učenici Ivana Krstitelja .	11	2-6	47	.	.	.	7	17-23	259	.	.	.
Pohvala Ivana Krstitelja	11	7-19	48	.	.	.	7	24-35	260	.	.	.
Farisej i grješnica	.	.	.	.	.	.	7	36-50	261	.	.	.
Isus u Galileji . .	.	.	.	.	.	.	8	1-3	265	.	.	.
Nijemi s nečistim duhom	12	22-33	54	.	.	.	11	14-15	284	.	.	.
Isus i Belzebub .	12	22-33	54	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Zloba farisejska .	12	34-37	56	3	21-30	159						
Obitelj Isusova .	12	46-50	58	3	31-35	159	8	19-21	267	.	.	.
Priča o sijaču . .	13	1-23	59	4	1-25	160	8	4-18	265	.	.	.
Dobro sjeme i kukolj	13	24-30	62	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Sjetva i žetva . .	.	.	.	4	26-29	162	.	.	.	.	.	.
Zrno gorušično .	13	31-32	63	4	30-34	163	13	18-19	297	.	.	.
Kvas	13	33-35	63	.	.	.	13	20-21	297	.	.	.
Tumačenje priče o kukolju . . .	13	36-43	64	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Blago, biser i mreža	13	44-52	64	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Odsjek 3.	Matej			Marko			Luka			Ivan		
	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.
Oluja na moru .	8	23-27	36	4	35-40	163	8	22-25	267	.	.	.
Čovjek, u kojem bješe legija vragova	8	28-34	37	5	1-20	164	8	26-39	268	.	.	.
Kći Jairova i žena što bolova od tečenja krvi . .	9	18-26	40	5	21-43	165	8	40-56	269	.	.	.
Isus u Nazaretu .	13	53-58	65	6	1-6	169	.	.	.	.	.	.
Isus u Galileji . .	9	35-38	42	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Pouke apostolima i njihovo poslanje	10	1-42	42									
Mučeništvo Ivana Krstitelja . . .	11	1	47	6	7-13	170	9	1-6	271	.	.	.
Mišljenje kralja Heroda o Isusu	14	1-2	66	6	14-16	171	9	7-9	271	.	.	.
Povratak apostola	.	.	.	6	30-33	172	9	10-11	272	.	.	.
Prvo množenje hljebova . . .	14	13-21	67	6	34-44	173	9	12-17	272	6	1-15	375
Isus ide po vodi .	14	22-33	68	6	45-52	174	.	.	.	6	16-21	376
Povratak u Galileju. Čudesa u Genesaretu . .	14	34-36	69	6	53-56	174	.	.	.	.	.	.
Hljeb s neba . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6	22-59	377
Sablazan; nekoji učenici ostavljaju Isusa	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6	60-72	380
Fariseji i stari običaji.	15	1-20	70	7	1-23	175	.	.	.	.	.	.
Žena Hananejka	15	21-28	72	7	24-30	177	.	.	.	.	.	.
Iscjeljenje jednog gluhonijemoga i drugih bolesnika	15	29-31	73	7	31-37	178	.	.	.	.	.	.
Drugo množenje hljebova . . .	15	32-39	74	8	1-10	178	.	.	.	.	.	.
Znak s neba . . .	16	1-4	74	8	11-13	179	.	.	.	.	.	.
Kvasac farisejski i saducejski . .	16	5-12	75	8	14-21	180	.	.	.	.	.	.
Sijepac iz Betsaide	.	.	.	8	22-26	180	.	.	.	.	.	.
Ispovijest Petrova	16	13-20	76	8	27-30	181	9	18-21	273	.	.	.
Proroštvo o muci	16	21-23	77	8	31-33	181	9	22	274	.	.	.
Kršćansko odricanje	16	24-28	78	8	34-39	182	9	23-27	274	.	.	.
Preobraženje . . .	17	1-13	78	9	1-13	183	9	28-36	274	.	.	.
Mjesečnjak iscijeljen	17	14-21	80	9	14-29	184	9	37-43	275	.	.	.

Odsjek 3, 4.	Matej			Marko			Luka			Ivan		
	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.
Isus proriče svoju smrt	17	22-23	81	9	30-31	185	9	44-45	276	.	.	.
Porez hramski . .	17	24-27	81	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Poniznost i trpljivost kršćanska .	18	1-5	82	9	32-40	186	9	46-50	276	.	.	.
O sablazni	18	6-9	83	9	41-49	187	17	1-2	311	.	.	.
Ovca izgubljena .	18	11-14	84	.	.	.	15	1-7	304	.	.	.
Opomena bratska	18	15-17	84	.	.	.	17	3-4	311	.	.	.
Praštanje kršćansko	18	18-22	85	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Priča o slugama i dužnicima . . .	18	23-25	86	.	.	.	.	.	.	.	.	.
ODSJEK 4.												
Od blagdana sjenicâ do pošljednjeg putovanja u Jerusalem.												
Isus ide, da proslavi blagdan sjenica	.	.	.	.	.	.	.	.	.	7	1-10	382
Samarjani ne primaju Isusa . . .	.	.	.	.	.	.	9	51-56	277	.	.	.
Kako valja ići za Isusom	8	18-22	35	.	.	.	9	57-62	278	.	.	.
Isus svečano proglašuje svoje božansko poslanje	.	.	.	.	.	.	.	.	.	7	11-36	383
Isus navješćuje Duha Svetoga .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	7	37-39	386
Razna mnijenja Židova	.	.	.	.	.	.	.	.	.	7	40-53	386
Preljubnica . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8	1-11	387
Isus pobija taštu slavu Židova . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8	33-59	391
Iscijeljenje slijepca od poroda . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	9	1-41	394
Dobri pastir . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	10	1-21	398
Poslanje prvih učenika	.	.	.	.	.	.	10	1-16	278	.	.	.
Okoreli gradovi ukoreni	11	20-24	5.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Povratak učenika	.	.	.	.	.	.	10	17-20	280	.	.	.
Otkupljenje . . .	11	25-30	51	.	.	.	10	21-24	280	.	.	.
Milosrdni Samarjanin	.	.	.	.	.	.	10	25-37	281	.	.	.

Odsjek 4, 5.	Matej			Marko			Luka			Ivan		
	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.
O sablazni	.	.	.	.	.	.	17	1-2	311	.	.	.
Opomena bratska	.	.	.	.	.	.	7	3-4	311	.	.	.
Moć vjere i dužnost	.	.	.	.	.	.	17	5-10	311	.	.	.
Uskrsenje Lazarovo	.	.	.	.	.	.	.	.	.	11	1-46	402
Isus ostavlja Jerusalem	.	.	.	.	.	.	.	.	.	11	54-56	408
Deset gubavaca	.	.	.	.	.	.	17	11-19	312	.	.	.
Kraljevstvo Božje i povratak Sina čovječjega	24	23-28	117									
	24	37-41	118	13	24-27	204	17	20-37	313	.	.	.
Sudac nepravedan	.	.	.	.	.	.	18	1-8	315	.	.	.
Farisej i carinik	.	.	.	.	.	.	18	9-14	316	.	.	.
Rastava ženidbena	19	3-12	88	10	2-12	188	.	.	.	.	.	.
Isus i djeca	19	13-15	90	10	13-16	189	18	15-17	316	.	.	.
Bogati mladić	19	16-26	90	10	14-27	189	18	18-27	317	.	.	.
Nagrada onima, koji idu za Isusom	19	27-30	93	10	28-31	191	18	28-30	318	.	.	.
Priča o vinogradarima	20	1-16	94	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Treće proroštvo o muci	20	17-19	96	10	32-34	191	18	31-34	318	.	.	.
Sinovi Zebedejevi	20	20-28	96	10	35-45	192	.	.	.	.	.	.
Slijepac od Jerihona	20	29-34	98	10	46-52	193	18	35-43	319	.	.	.
Zahej carinik	.	.	.	.	.	.	19	1-10	319	.	.	.
Priča o talentima ili o minama	25	14-30	121	.	.	.	19	11-27	320	.	.	.
Večera u Betaniji	26	6-13	126	14	3-4	207	.	.	.	12	1-11	408
ODSJEK 5.												
O ulazu u Jerusalem do pošljednje večere.												
Ulaz u Jerusalem	21	1-11	99	11	1-11	194	19	28-44	322	12	12-19	409
Isus proklinje smokvu	21	18-19	101	11	12-14	195	.	.	.	.	.	.
Isus tjera skvrnitelje iz hrama	21	12-17	100	11	15-19	195	19	45-48	323	.	.	.
Pouzdanje u Boga	21	20-22	102	11	20-26	196	.	.	.	.	.	.
Pitanje o Krstitelju	21	23-27	102	11	27-33	197	20	1-8	324	.	.	.
Dva sina	21	28-32	103	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Opaki vinogradari	21	33-46	104	12	1-12	197	20	9-18	325	.	.	.
Svadba kraljevska	22	1-14	105	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Porezni novac	22	16-22	107	12	13-17	198	20	19-26	326	.	.	.

Odsjek 5.	Matej			Marko			Luka			Ivan		
	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.
Saduceji i uskrsnuće	22	23-33	108	12	18-27	199	20	27-40	327	.	.	.
Glavna zapovijest	22	34-40	108	12	28-34	200	.	.	.	.	.	.
Mesija, sin Davidov	22	41-46	109	12	35-37	201	20	41-44	328	.	.	.
Licemjerstvo fariseja i književnika	23	1-12	110	12	38-40	201	20	45-46	338	.	.	.
Grijesi fariseja	23	13-36	112	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Kazan Jerusalemu	23	37-39	114	.	.	.	13	34-35	299	.	.	.
Prilog udovičin	.	.	.	22	41-44	202	21	1-4	328	.	.	.
Poklon pogana i nevjerni Židovi	.	.	.	.	.	.	.	.	.	12	20-50	410
Proroštvo o razoru hrama i grada Jerusalema	24	1-28	115	13	1-23	203	21	5-26	329	.	.	.
Povratak Sina čovječjega	24	29-35	117	13	24-31	205	21	27-33	331	.	.	.
Čas je smrtni nesiguran; za to valja stražiti i moliti se	24	36-51	118	13	32-37	206	21	34-38	332	.	.	.
Djevice mudre i djevice lude	25	1-13	120	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Sudnji dan	25	31-46	123	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Urota velikoga vijeća	26	2-5	125	14	1-2	206	22	1-2	332	11	5-6	408
Ugovor Judin	26	14-16	127	14	10-11	207	22	3-6	332	.	.	.
Pošljednja večera												
Priprava	26	17-19	128	14	12-17	208	22	7-13	333	.	.	.
Isus pere noge apostolima	.	.	.	.	.	.	.	.	.	13	1-20	414
Isus prokazuje izdajnika	26	20-25	128	14	18-21	208	22	21-23	334	13	21-30	416
Presv. oltarski sakramenat euharistije	26	26-29	131	14	22-25	209	22	14-20	333	.	.	.
Razgovori Isusovi poslije večere												
Pouke o kršćanskoj poniznosti	.	.	.	.	.	.	22	24-30	334	.	.	.
Isus proriče, da će ga učenici ostaviti	26	30-35	132	14	26-31	209	22	31-38	335	13	31-38	417
Plodovi otkupljenja	.	.	.	.	.	.	.	.	.	14	1-31	418
Čokot i loze	.	.	.	.	.	.	.	.	.	15	1-11	422
Ljubav bratska	.	.	.	.	.	.	.	.	.	15	12-17	423

Odsjek 5.	Matej			Marko			Luka			Ivan		
	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.
Marta i Marija	.	.	.	.	.	.	10	38-42	282	.	.	.
Molitva	6	9-13	26	.	.	.	.	.	.	.	.	.
kršćanska	7	7-11	30	.	.	.	11	1-13	283	.	.	.
Dva slijepca	9	27-31	41	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Čovjek nijem, koji je imao gjavla	9	32-34	41	.	.	.	11	14-15	284	.	.	.
Zli dusi	12	43-45	57	.	.	.	11	16-26	285	.	.	.
Sretan, koji sluša Isusa	.	.	.	.	.	.	11	27-28	286	.	.	.
Znak Jonin	12	38-42	57	.	.	.	11	29-36	286	.	.	.
Isus i Fariseji	.	.	.	.	.	.	11	37-54	287	.	.	.
Kvasac farisejski	.	.	.	.	.	.	12	1-12	289	.	.	.
Lakomstvo i opaki bogataš	.	.	.	.	.	.	12	13-21	290	.	.	.
Prazne brige	.	.	.	.	.	.	12	22-34	291	.	.	.
Straženje	.	.	.	.	.	.	12	35-57	292	.	.	.
Traženje	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Pomirenje	.	.	.	.	.	.	12	58-59	295	.	.	.
Potreba pokore	.	.	.	.	.	.	13	1-5	295	.	.	.
Nerodna smokva	.	.	.	.	.	.	13	6-9	296	.	.	.
Iscjeljenje u subotu	.	.	.	.	.	.	13	10-17	296	.	.	.
Zrno gorušično	.	.	.	.	.	.	.	.	297	.	.	.
i kvasac	13	31-35	63	4	30-34	163	13	18-21	.	.	.	.
Isus svetkuje blagdan posvete hrama	.	.	.	.	.	.	.	.	.	10	22-30	400
Neprijateljsto Židova	.	.	.	.	.	.	.	.	.	10	31-42	401
Broj odabranih	.	.	.	.	.	.	13	22-30	298	.	.	.
Neprijateljstvo Herodovo	.	.	.	.	.	.	13	31-33	99	.	.	.
Čovjek s vodenom bolešću iscijeljen	.	.	.	.	.	.	14	1-6	300	.	.	.
Pouke o poniznosti i ljubavi	.	.	.	.	.	.	14	7-15	300	.	.	.
Priča o gozbi	.	.	.	.	.	.	14	16-24	301	.	.	.
Kako treba ići za Isusom	.	.	.	.	.	.	14	25-35	302	.	.	.
Ovca izgubljena	.	.	.	.	.	.	15	1-7	304	.	.	.
Nagjeni dram	.	.	.	.	.	.	15	8-10	304	.	.	.
Rasipni sin	.	.	.	.	.	.	15	11-32	305	.	.	.
Upravitelj nepravedan	.	.	.	.	.	.	16	1-13	307	.	.	.
Licemjerstvo farisejsko	.	.	.	.	.	.	16	14-15	309	.	.	.
Bogatun i prosiak Lazar	.	.	.	.	.	.	16	19-31	309	.	.	.

Odsjek 5, 6, 7.	Matej			Marko			Luka			Ivan		
	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.
Mržnja svijeta	.	.	.	.	.	.	.	.	.	15	18-27	424
Progonstva	.	.	.	.	.	.	.	.	.	16	1-6	424
Obećanje Duha Svetoga	.	.	.	.	.	.	.	.	.	16	7-15	425
Povratak Isusov	.	.	.	.	.	.	.	.	.	16	16-24	426
Oproštaj	.	.	.	.	.	.	.	.	.	16	25-33	427
Molitva Isusova	.	.	.	.	.	.	.	.	.	17	1-26	428
ODSJEK 6. **Muka, smrt i pokop Isusov.**												
U vrtu Getsemanskom	26	36-46	133	14	32-42	210	22	39-46	336	18	1-2	430
Izdajstvo Judino	26	47-56	134	14	43-52	211	22	47-53	336	18	3-11	431
Isus pred velikim vijećem	26	57-68	136	14	53-65	212	22	66-71	338	18	12-14	432
Odricanje Petrova	26	69-75	137	14	66-72	213	22	54-62	337	18	15-18	432
Ispitivanje Isusovo	.	.	.	.	.	.	.	.	.	18	19-24	443
Juda očajava	27	3-70	137	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Isus pred Pilatom i Herodom	27	1-2	138	15	1-5	214	23	1-16	339	18	29-38	434
Isus zapostavljen Barabi i osuđen	27	15-26	140	15	6-15	214	23	17-25	340	18	39-41	436
„Evo čovjeka“	.	.	.	.	.	.	.	.	.	19	1-16	436
Isusu se rugaju	27	27-31	141	15	16-19	215	22	63-65	338	.	.	.
Križni put	27	32-34	142	15	20-23	215	23	26-8	341	19	17	438
Isus raspet	27	35-44	142	11	24-32	216	23	33-43	34.	19	18-24	438
Marija i Ivan pod križem	.	.	.	.	.	.	.	.	.	19	25-27	439
Smrtna borba i smrt Isusova	27	45-56	143	11	33-41	216	23	44-49	343	19	28-30	440
Isus u grobu	27	57-66	144	15	42-47	17	23	50-56	343	19	31-42	440
ODSJEK 7. **Od Uskrsnuća do Uzašašća.**												
Uskrsnuće Isusovo	28	1-10	146	16	1-8	218	24	1-12	344	.	.	.
Marija Magdalena, Petar i Ivan kod groba	.	.	.	.	.	.	.	.	.	20	1-10	441
Ukazanja Isusova	.	.	.	16	9-14	219	.	.	.	.	.	.

Odsjek 7.	Matej			Marko			Luka			Ivan		
	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.	gl.	red.	str.
Isus se javi Magdaleni	.	.	.	.	.	.	.	.	.	20	11-18	442
Stražari potkupljeni	28	11-15	147	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Učenici od Emausa	.	.	.	16	12	219	24	13-35	347	.	.	.
Isus se javlja apostolima	.	.	.	.	.	.	24	36-43	349	20	19-23	443
Toma apostol	.	.	.	.	.	.	.	.	.	20	24-29	444
Isus se javlja na jezeru Tiberijatskom	.	.	.	.	.	.	.	.	.	21	1-14	447
Primat Petrov	.	.	.	.	.	.	.	.	.	21	15-24	451
Poslanje apostolâ	28	16-20	147	16	15-18	219	.	.	.	20	20-23	444
Uzašašće Isusovo	.	.	.	16	19-20	220	24	44-53	349	.	.	.
Zaključak evangjelja Ivanova	.	.	.	.	.	.	.	.	.	21	25	452

Dodatak IV.

SADRZAJ
DJELA APOSTOLSKIH.

	Glava	redak	str.
Uvod	1	1—3	453
Zapovijesti Isusove	1	4—8	453
Uzašašće Isusovo	1	9—11	454
Apostoli se vraćaju u Jerusalem	1	12—14	457
Izbor Matijin	1	15—26	457
Došašće Duha Svetoga	2	1—13	469
Prva besjeda Petrova	2	14—40	460
Prvi kršćani	2	41—47	463
Petar iscjeljuje čovjeka hroma	3	1—11	464
Druga besjeda Petrova	3	12—26	465
Petar i Ivan pred velikim vijećem	4	1—20	467
Prvi kršćani jedno srce i jedna duša	4	31—37	470
Ananija i Safira	5	1—11	471
Nova čudesa Broj vjernih raste	5	12—26	472
Apostoli u tamnici	5	17—25	473
Na sudu pred velikim vijećem	5	26—42	474
Prvi đjakoni	6	1—7	476
Đjakon Stjepan pred velikim vijećem	6	8—15	477
Besjeda Stjepanova	7	1—53	478
Stjepana zasipaju kamenjem	7	54—59	435
Učenici gonjeni u Jerusalemu rasijaše se	8	1—4	486
Filip u Samariji	8	5—9	486
Simon čarovnik	8	10—25	487
Filip i dvoranin kraljice Etiopske	8	26—40	488
Obraćenje Savlovo	9	1—30	490
Petar u Lidi i u Jopi. Iscjeljuje Eneju i diže iz mrtvih Tabitu	9	32—43	493
Obraćenje stotnika Kornelija	10	1—48	494
Opravdanje Petrovo	11	1—17	499
Kršćani u Antiohiji	11	19—26	501
Glad i ljubav kršćanska	11	27—30	501
Mučenička smrt Jakobova. Petar uhvaćen i izbavljen	12	1—19	502
Smrt Herodova	12	20—25	504

	Glava	redak	str.
Barnaba i Savao u Antiohiji	13	1—3	505
Na Cipru. Vračar Elimas	13	4—12	505
Pavao propovijeda u Antiohiji Pisidijskoj	13	13—43	507
Bune megju židovima	13	44—52	510
U Ikoniju	14	1—6	511
U Listri	14	7—19	511
Povratak u Antiohiju	14	20—27	513
Sabor u Jerusalemu	15	1—35	513
Pavao obilazi crkve u Asiji	15	36—41	517
Timotej	16	1—10	518
Vigjenje Pavlovo u Troadi	16	6—10	519
Pavao u Maćedoniji	16	11—13	520
Djevojka s vračarskim duhom	16	14—18	520
Pavao i Sila u tamnici	16	19—40	521
Pavao u Solunu i Beriji	17	1—14	523
Pavao u Ateni	17	15—30	524
Pavao propovijeda u areopagu	18	21—34	525
Pavao u Korintu. Akvila i Priscil[illegible]	18	1—22	531
Pavao u Efezu	18	18—22	533
Pavao ide iz Antiohije, da pohodi crkve u Aziji	18	23—28	533
Pavao u Efezu	19	1—12	534
Židovi zaklinju gjavole	19	13—22	535
Demetrije pobuni umjetnike u Efesu	19	23—40	538
Pavao u Maćedoniji i u Grčkoj	20	1—6	538
U Troadi podiže Eutiha iz mrtvih	20	7—16	539
Pavao se dijeli od starješina Efeskih	20	17—38	542
Pavao ide u Jerusalem	21	1—9	543
Proroštvo Agabovo	21	10—14	544
Pavao u Jerusalemu	21	15—26	545
Židovi se bune; Pavla uhvatiše	21	27—40	546
Povao govori idovima	22	1—21	547
Nova buna. — Pavao gragjanin Rimski	22	22—30	549
Pavao pred vijećem	23	1—11	550
Zavjera na Pavla megju Židovima	23	12—21	552
Zapovjednik šalje Pavla u Cesareju	23	22—35	553
Pavao pred Feliksom	24	1—27	554
Pavao pred Festom priziva Cesara	25	1—12	557
Pavao pred Festom i kraljem Agripom	25	13—27	558
Pavao govori pred Agripom	26	1—2	564
Pavao ide u Rim	27	1—40	567
Slom lagje na Meliti	28	1—10	571
Pavao ostavlja Melitu	28	11—15	572
Pavao dolazi u Rim i ostaje ondje dvije godine	28	16—31	537

GLAVNO KAZALO.

	Str.
Duhovne blagodati	V
Crkveno odobrenje	V
Predgovor	VII—XVI
Izjave znamenite o Sv. Pismu	XVII-XVIII
Kako se imaju čitati svete knjige	XIX-XX
Kratko uputstvo za pobož. čitanje Sv. Ev.	XXI-XXIII
Riječ Sv. Petra, prvaka apostolâ	XXIV
Molitve prije i poslije čitanja	XXIV
Evangjelje po Mateju	1—148
Evangjelje po Marku	149—220
Evangjelje po Luki	221—350
Evangjelje po Ivanu	351—452
Djela apostolska	453—575
Kazalo evangjelja za nedjeljne i druge dane	577—586
Stvarni sadržaj	587—620
Glavni sadržaj evangjelja	621—630
Sadržaj Djela apostolskih	631—632

SLIKE.

1.	Isus na križu	
2.	Isus u krilu božanske Majke	7
3.	Isus prijatelj malenih	91
4.	Isus u presv. Euharistiji	129
5.	Isus uskrsnu kći Jairovu	167
6.	Navještenje Bl. Dj. M. (Blagovijest)	225
7.	Pohod Bl. Dj. M.	229
8.	Večera u blagovalištu	263
9.	Iza uskrsnuća na grobu Isusovu	345
10.	Nevjerni Toma	445
11.	Vrhovna pastirska vlast Petrova	449
12.	Uzašašće Isusovo	455
13.	Isus u rajskoj slavi	483
14.	Jerusalem za vremena Kristova	528
15.	Palestina za vremena Kristova	560